Jaarstukken 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Leeswijzer 3
Jaarverslag 5
1. Beschouwingen 6
1.1 Algemene beschouwingen 7
1.2 Coronacrisis 13
1.3 Financiële beschouwingen 30
2. Programma verantwoording 41
Programma 1: Wonen en leven 42
Programma 2: Zorg 74
Programma 3: Werken 93
Programma 4: Bestuur 109
Programma 5: Financiën en grondexploitaties 124
3. De paragrafen 134
3.1 Lokale heffingen 135
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 145
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 155
3.4 Financiering 171
3.5 Bedrijfsvoering 186
3.6 Verbonden partijen 196
3.7 Grondbeleid 225
Jaarrekening 228
4. Het overzicht van lasten en baten 229
4.1 Het overzicht van lasten en baten 'in één oogopslag' 230
4.2 Toelichting op de verschillen 232
4.3 Overzicht van incidentele lasten en baten 246
4.4 Lasten en baten financieringsfunctie 252
4.5 Bezoldiging topfunctionarissen (WNT) 253
5. De uiteenzetting van de financiële positie 255
5.1 Balans 256
5.2 Toelichting op de balans 258
5.3 Investeringskredieten 279
5.4 Staat van reserves 296
5.5 Staat van voorzieningen 303
5.6 Staat van overlopende passiva en activa, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen 311
5.7 Gewaarborgde geldleningen 313
5.8 EMU-saldo 317
6. Bijlagen 318
6.1 Overzicht van taakvelden per programma 319
6.2 Verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SiSa) 322
7. Controleverklaring 331
8. In control verklaring 333
9. Specificatie risico's 337

Leeswijzer

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de begrotingscyclus, en hebben een controlerende functie. Bij de controle zijn diverse aspecten van belang. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven, en de baten en lasten en de balansmutaties, moeten op een rechtmatige manier tot stand zijn gekomen. Voorts is het jaarverslag vooral van belang voor de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Door het vaststellen van de jaarrekening wordt het college gedechargeerd voor het uitgevoerde financieel beheer.

De jaarstukken van de gemeente moeten volgens artikel 24 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) ten minste bestaan uit:
1. het jaarverslag;
2. de jaarrekening

waarbij het jaarverslag ten minste moet bestaan uit:
- de programmaverantwoording;
- de paragrafen

en de jaarrekening ten minste moet bestaan uit:
- overzicht van baten en lasten en de toelichting hierop;
- de uiteenzetting van de financiële positie (balans en de toelichting hierop);
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Het jaarverslag bevat de inhoudelijke ambities en de daarbij behorende resultaten en financiën, verdeeld over de begrotingsprogramma's Wonen & leven, Zorg, Werken, Bestuur en Financiën & grondexploitaties. De jaarrekening bevat financieel-technische overzichten, die inzicht verschaffen in de financiële situatie van onze gemeente.

In hoofdstuk 1 zijn de algemene beschouwingen opgenomen. Dit is een terugblik op 2020 en bevat een resumé van de belangrijkste beleidsontwikkelingen. Het jaar 2020 heeft grotendeels in het teken van de pandemie gestaan, en heeft grote gevolgen gehad in de maatschappij. Daarom is dit jaar ook een coronaparagraaf toegevoegd. In hoofdstuk 1 zijn ook de financiële beschouwingen opgenomen waarmee in het kort het financiële beeld wordt weergegeven en toegelicht. Uitgebreidere informatie vindt u terug in de programmaverantwoording (hoofdstuk 2) waar per programma wordt ingegaan op ambities, activiteiten, indicatoren en financiën. Hoofdstuk 3 omvat de wettelijk verplichte paragrafen.
De formele jaarrekening van de gemeente, waarop de accountantsverklaring is gebaseerd, betreft de hoofdstukken 4 Overzicht van baten en lasten, 5 Balans met toelichting en 6 Overzicht van de taakvelden per programma en de SiSa-verantwoording.
Gelet op de bestendige gedragslijn 'rekening volgt begroting' volgt de inhoud en volgorde van de jaarstukken zoveel mogelijk de inhoud en volgorde van de programmabegroting 2020.

De belangrijkste aanpassingen ten opzichte van de voorgaande jaarstukken zijn:
- In deze jaarstukken is voor het eerst de houdbaarheidstest gemeentefinanciën van de VNG opgenomen;
- Via deze jaarstukken wordt inzicht gegeven in de verstrekte subsidies door de gemeente;
- Het risicomanagement is in 2020 verder doorontwikkeld. Hierdoor heeft risicoparagraaf een andere opzet gekregen. Deze nieuwe methode is ook in de begroting 2021 toegepast;

- In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen wordt niet alleen over de in dit verslagjaar vrijgegeven investeringen inzicht gegeven, maar over alle betrokken investeringen voor de betreffende kapitaalgoederen.

Bij de ambities zijn de activiteiten opgenomen die bij de ambitie behoren. Per activiteit wordt de realisatie hiervan aangegeven door middel van het onderstaande "stoplichtensysteem". Zo krijgt de lezer snel inzicht in de stand van zaken. De kleuren hebben de volgende betekenis:

 Gerealiseerd/op koers

 Deels gerealiseerd/vertraagd

 Niet gerealiseerd/niet op koers

Jaarverslag

1. Beschouwingen

1.1 Algemene beschouwingen

Voor u liggen de jaarstukken over het jaar 2020 van de gemeente Hilversum. In deze jaarrekening 2020 leggen wij verantwoording af over de Programmabegroting 2020. Deze programmabegroting was tot stand gekomen in een tijd dat Covid-19 (corona) de wereld nog niet in de greep had. De uitbraak van Corona eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal, op onze inwoners en ondernemers en de samenleving als geheel.
De wereldwijde pandemie heeft geleid tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van de bestrijding van Corona en de hulp aan onze inwoners en ondernemers hebben we ons op vele terreinen ingespannen. Daarbij steeds kijkend naar wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, konden doen. Dit raakte vele beleidsterreinen van onze organisatie. Het heeft een effect op onze gerealiseerde doelen. Doordat we als college hebben gekozen om vol in te zetten op wat nu nodig was ter ondersteuning van de samenleving hebben we niet alle doelstellingen zoals opgenomen in de programmabegroting 2020 kunnen realiseren.

Immers sinds maart 2020 is de context waarbinnen het bestuur en de organisatie werkt totaal veranderd. Door de maatregelen die zijn getroffen om het corona-virus te beheersen, werkte een groot deel van de medewerkers thuis. Het is gelukt om in korte tijd alle voorwaarden te creëren waardoor de medewerkers, het college en de raad het werk grotendeels vanuit huis konden doen. Een ander deel was meer dan ooit nodig in de frontlinie. Binnen en buiten de organisatie is extra en ander werk verricht om op de effecten van het coronavirus te reageren. De organisatie is zich, net als iedereen, gaan richten op het vormgeven van een anderhalvemeter-samenleving. Het jaar 2020 is op meerdere fronten een bijzonder jaar geweest. Het adaptief vermogen van de organisatie in haar totaliteit is flink uitgedaagd. Niet alleen is een groot deel van het werk online gedaan, er is ook een groep medewerkers die extra werk hebben moeten doen wat uit de crisis en de landelijke maatregelen voortvloeit. Het heeft een substantiële impact gehad op de manier waarop wij als gemeentebestuur met elkaar en de inwoners en ondernemers in contact bleven. Dat heeft geleid tot online vergaderen en online inspraak en participatie momenten. Dat alles erop gericht om vanuit de rol van de gemeente onze bijdrage te leveren aan de Hilversumse samenleving. In maart vorig jaar was het perspectief niet scherp dat dit zo lang zou duren. Daarnaast zijn de ambities voor Hilversum onverminderd voortgezet. Ook politiek is er de nodige druk op het bestuur en de organisatie geweest om te deze ambities verder te brengen. Dit alles resulteert in een flinke werkdruk voor alle gremia waar ondanks alles de loyaliteit van uw raad, het college en de medewerkers sterk aanwezig is gebleven.

In dit jaarverslag hebben we de inspanningen en getroffen maatregelen rondom de effecten van de corona pandemie in een aparte paragraaf toegelicht.

Het zijn, los van de corona vraagstukken bewogen tijden geweest voor de gemeente Hilversum in 2020. Tekorten op het budget voor Wmo en Jeugd, het Sleutelgebied dossier, algemene financiële dekkingsproblematiek rondom de Kadernota en de begroting 2021, de politiek bestuurlijke onrust met terugtredende wethouders en een nieuwe samenstelling van het college tot gevolg.

2020 is ook een jaar geweest waarin we vele visies en plannen hebben opgestart en opgesteld, die we de komende jaren gaan uitvoeren. Die visies en plannen gaan over het sociaal domein, gebiedsontwikkeling, wonen, economie, mobiliteit, klimaat, energie en ondermijning. Ze dragen bij aan de verdere ontwikkeling van Hilversum als vitale en veerkrachtige gemeente in een sterke regio die deel uitmaakt van de economische hoofdstructuur van Nederland. Samen met onze partners hebben we daarmee inmiddels een stevig fundament gelegd, waarop we in 2021 – ook in minder zekere tijden - verder kunnen bouwen aan de strategische opgaven voor onze stad.

Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen per thema. Vervolgens geven we uitleg over de jaarrekening.

Grote thema's vanuit programmabegroting 2020

Bij aanvang van het begrotingsjaar 2020 hebben we ambities uitgesproken op meerdere gebieden. We voorspelden een druk politiek jaar. Dat is het zeer zeker geworden. Er zijn vele voorstellen aan de gemeenteraad voorgelegd en veel besluiten genomen.
Zonder ook maar één voorstel tekort te doen, noemen we hier als voorbeelden de omgevingsvisie 2040, nieuwe agenda's voor economie en mobiliteit en een integraal huisvestingsplan voor alle schoolgebouwen in Hilversum. Maar uiteraard ook besluiten om de gevolgen van de coronacrisis aan te pakken. We hebben stappen gezet op het gebied van duurzaamheid, voor het stationsgebied, in 1221 en op de transities in het sociaal domein.

In de programmabegroting 2020 noemden wij een de top 10 thema's die naar onze verwachting in het politieke jaar 2020 zouden komen bovendrijven. We beschrijven kort de stand van zaken van die thema's. Een verdere toelichting met financiële onderbouwing treft u in de verschillende programma's aan.

1. Het op stoom brengen van de energietransitie
In 2020 zijn stappen gezet op het gebied van duurzaamheid en milieubeheer. De Regionale Energie Strategie (RES) is behandeld in de raad en deze zal in 2021 worden vastgesteld.

Op het gebied van klimaatneutrale organisatie zijn er twee opgaves: de verduurzaming van het Raadhuis en de verduurzaming van de Gemeentewerf. De raad heeft eind januari 2020 voor beide het groene licht gegeven. De uitvoering van de verduurzaming van de Gemeentewerf is grotendeels in 2020 uitgevoerd en wordt in 2021 afgerond en is daarmee op koers. Voor het Raadhuis geldt dat de oplossing met zonnepanelen door nieuwe regelgeving niet meer was te realiseren. Er zijn alternatieve scenario's ontwikkeld en aan de raadscommissie van 18 november 2020 voorgelegd, waarbij de commissie haar voorkeur heeft uitgesproken om in het resterende gasverbruik te voorzien door de inkoop van biogas. De gemeentelijke bedrijfsvoering is daarmee per 2022 CO2-neutraal.

In 2020 is het Watermanagementplan door de raad vastgesteld en aansluitend in uitvoering genomen. Een belangrijk onderdeel in dit plan is klimaatadaptie. Hiervoor worden onder meer maatregelen ter bestrijding van wateroverlast getroffen, zowel gericht op de middellange alsook de lange termijn.

In 2020 is het subsidieprogramma Aardgasvrije wijken van het Rijk toegekend om in het noordelijke deel van de Hilversumse Meent aan de slag te gaan met het aardgasvrij maken van de wijk.

2. Slim omgaan met de toenemende druk op de binnenstedelijk ruimte
Op het gebied van bestemmingsplannen is veel werk verzet. Voor het postcodegebied 1221 is gestart met het opstellen van een bestemmingsplan, als tussenproduct naar het omgevingsplan. In het najaar van 2020 is door de raad het bestemmingsplan met beeldkwaliteitsplan voor het Stationsgebied vastgesteld. Het Masterplan voor de doorontwikkeling van het Arenapark is in juli 2020 vastgesteld. Voor Crailo is een bestemmingsplan opgesteld dat inmiddels in procedure is gebracht.

Tot maart 2020 heeft de gemeente actief uitvoering gegeven aan het plan van aanpak omgevingsvisie, bijvoorbeeld door het in beeld brengen van relevante trends en ontwikkelingen en verkennende gesprekken in alle wijken. Tegelijk heeft het college in 2020 gewerkt aan het positioneren van de grote gebiedsontwikkelingen in Hilversum in bovenregionaal verband. College en raad hebben uitgesproken het vervolggesprek over de toekomstige stedelijke ontwikkeling te willen voeren in het kader van de omgevingsvisie. Een intensieve betrokkenheid van de samenleving is de basis voor het plan van aanpak.

Ook in het bijzondere jaar 2020 is geïnvesteerd om de relatie met inwoners, bedrijven en instellingen te versterken. Zo hebben in het kader van de mobiliteitsvisie 125 participanten deelgenomen aan een digitale workshop. Ook hebben we in het kader van de mobiliteitsvisie een enquête uitgezet die door 1.800 Hilversummers is ingevuld

Ondanks de coronapandemie zijn in 2020 bijna alle activiteiten uitgevoerd die gepland stonden voor de verbetering van de bereikbaarheid van Hilversum, het vergroten van de verkeersveiligheid, het verbeteren van de doorstroming van het verkeer en de bereikbaarheid van het centrum. De gemeente stimuleert het fietsgebruik en het gebruik van openbaar vervoer.

In 2020 heeft de provincie Noord-Holland verder gewerkt door aan grote werkzaamheden inzake HOV in ’t Gooi. Vorderingen zijn gemaakt voor de onderdoorgang Oosterengweg, de busbaan en de natuurbrug en het verder uitvoeren van de gekozen variant uit de besluitvorming (eind 2019) voor de verkeerssituatie bij de Kleine Spoorbomen.

Het college laat met de introductie van de Teller van Heller zien, wat de actuele stand van zaken is op weg naar de geplande 1.000 woningen voor een- en tweepersoonshuishoudens. De teller laat zien dat naar verwachting de ambitie van 1.000 woningen ruimschoots zal worden gehaald.

3. Hoe creëren organisaties in Hilversum steeds meer levendigheid in de stad?
In 2020 zijn veel evenementen met inachtneming van de coronamaatregelen toch doorgegaan. De Dutch Media Week is bijvoorbeeld online doorgegaan, wat de profilering van Hilversum heeft bevorderd. Samen met Hilversum Marketing is er gekeken binnen welke mogelijkheden evenementen doorgang konden vinden. Voorbeelden van deze evenementen waren Summer in the City en de Kwekerij in het stationsgebied. Binnen de beperkingen van de coronamaatregelen zijn deze succesvol verlopen. Ook is in september een evenement georganiseerd in samenwerking met het Bierfestival.

De inwoners van Hilversum hebben in 2020 veel in de eigen omgeving kunnen recreëren en sporten op eigen gelegenheid. Door Corona was het extra belangrijk dat het uitgebreide aantal buurtsportcoaches werd ingezet om Hilversummers in beweging te krijgen en te houden.

Op basis van de voorgelegde opties heeft de raad in februari 2020 besloten om voor zwembad de Lieberg de voorkeurslocatie op het Arenapark verder uit te gaan werken. De inpassing zal binnen het in 2021 op te stellen stedenbouwkundigplan onderzocht worden.
Vanuit het sportakkoord zijn sportclubs samenwerkingen aangegaan voor het gezamenlijk gebruik van accommodaties tussen de georganiseerde sport en de commerciële sport.

4. Helpt de beweging naar de buurt inwoners aan betere en snellere zorg en meer welzijn?
In 2020 is het gelukt om een grote stap te zitten in de beweging van zorg naar welzijn in de buurt. “Begeleiding in de wijk” is uitgebreid. Bij “Begeleiding in de wijk” staat de vraag van de inwoner centraal die integraal in de wijk wordt opgepakt. In totaal hebben Versa, MEE, Kwintes en Sherpa tot

1 januari 2021 474 meldingen opgepakt. Er is een goede basis gelegd voor samenwerking van professionals in de wijk.

Veel buurtnetwerken zijn in tact gebleven en hebben hun werk digitaal of met inachtneming van de coronamaatregelen doorgezet, in samenwerking met de gemeente Hilversum. Door de coronapandemie zijn er ook nieuwe netwerken en initiatieven ontstaan.

In 2020 is het actieplan eenzaamheid vastgesteld. Hier is een communicatieplan uit voortgekomen dat in oktober is gestart. Ook is het suïcide preventieplan opgesteld waarin een signaleringsfunctie is opgenomen. In de uitvoering zijn het actieplan eenzaamheid en het suïcide preventieplan aan elkaar gekoppeld.

5. Hoe verbeteren we het verdienvermogen van onze stad en krijgen we zoveel mogelijk mensen aan het werk?
In 2020 is een begin gemaakt met het opstellen van een economisch perspectief. In 2021 zal dat verder zijn beslag hebben. Vanuit het sociaal plein is een grote inspanning verricht om mensen aan het werken te helpen en te houden. Door de uitvoering van allerlei landelijke en lokale regelingen is geprobeerd te voorkomen dat inwoners van Hilversum hun baan verliezen.

Door de samenwerkingsagenda met het MBO is de basis gelegd voor een aantal mooie resultaten. Zo gaat in september 2021 in samenwerking met de Hogeschool Utrecht de nieuwe opleiding “Digitale techniek & Media” van start. De samenwerking met bedrijven op en rond het Media Park is geïntensiveerd. Bovendien werken we aan Starters studies, een onderwijsvorm waarin studenten die dat nodig hebben meer maatwerk krijgen, bijvoorbeeld op het gebied van taal.

Afgelopen jaar zijn goede gesprekken gevoerd met de nieuwe eigenaren van het Mediapark voor een constructieve samenwerking. Op het Mediapark worden de eerste stappen gezet om een bruisende media campus te realiseren. Het faciliteren van de Hogeschool van Amsterdam naar het Mediapark is een mijlpaal geweest in 2020.

De inzet van het college was er opgericht om de gevolgen van de coronapandemie zoveel mogelijk te beperken en de kansen op de arbeidsmarkt voor de werkzoekende inwoners te vergroten. De maatregelen uit ‘Werken aan Werk’ en ‘Perspectief op Werk’ zijn aangepast aan de nieuwe werkelijkheid.

Vanwege de Coronacrisis heeft de gemeente er een extra taak bij gekregen op het gebied van inkomensondersteuning. Voor ondernemers die door de lockdown minder of geen inkomsten meer hadden, heeft het Rijk de TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) in het leven geroepen. De regeling is landelijk opgezet, maar wordt lokaal uitgevoerd. Hilversum voert deze regeling uit voor de gehele regio. De TOZO is een aantal keer verlengd, omdat ook de lockdown nog steeds in veel sectoren van kracht is. TOZO 4 loopt nog tot juli 2021.

6. Zicht op de onderwereld voor een veiliger stad.
In het kader van ondermijning zijn in 2020 twaalf drugspanden gesloten. Dit is dubbel zoveel ten opzichte van 2019. Daarnaast is door de inzet van het cluster ondermijning meer inzicht verkregen in het ondermijningsbeeld in Hilversum, waarop verder wordt ingezet.

De integrale jeugdaanpak is nog steviger neergezet en daar waar jeugdgroepen ontstaan, vindt snel afstemming met de ketenpartners plaats. Het aantal meldingen van jeugdoverlast is toegenomen. Dit

kan worden toegeschreven aan het gegeven dat veel mensen thuis werken en faciliteiten voor de jeugd juist zijn afgenomen door de corona gerelateerde maatregelen.

7. Mee met de ontwikkelingen van digitalisering en dataficering voor betere dienstverlening.
Ter verbetering van onze producten is de gemeentelijke website aangepast zodat ook inwoners met een visuele beperking de website goed kunnen gebruiken. Binnen een aantal domeinen en werkvelden is de technische aansluiting bij MijnOverheid.nl gerealiseerd. De Meldingen Openbare Ruimte kunnen nu ook via een e-formulier gedaan worden. Tot slot heeft in december 2020 de succesvolle implementatie plaatsgevonden van een nieuw burgerzakensysteem, waardoor de burger een vernieuwd portaal heeft voor de aanvragen van burgerzakenproducten.

8. Democratische legitimatie, kosten, effectiviteit en '*good governance*' bij samenwerkingsvormen.
In 2020 is regionaal de discussie gevoerd aan de hand van het rapport van de commissie Mol over de rol van de raden in de regionale besluitvorming. Dit heeft tot aanbevelingen geleid aan het Algemeen Bestuur van de Regio Gooi en Vechtstreek. Ook is in 2020 de discussie opgestart over de kosten van de regionale samenwerking.

Binnen de MRA is eind 2020 een traject gestart om te komen tot een betere governance. Dit zal in 2021 zijn beslag krijgen.

Ook is gestart met een visie op samenwerking en governance binnen de gemeente Hilversum zelf.

9. Vastgoed, grondbeleid en huisvestingskosten
De belangrijkste gebeurtenis binnen dit speerpunt is de overdracht van de gronden aan GEM Crailo BV ten behoeve van het plangebied Crailo eind december 2020.

In 2020 is het stedenbouwkundig plan voor het toekomstig buurtschap Crailo uitgewerkt tot bestemmingsplan. Definitieve besluitvorming door de raad vindt plaats in juli 2021. In 2020 zijn de koopovereenkomsten gesloten voor de laatste zeven kavels in het gebied Anna's Hoeve.

In 2020 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2035 (IHP) vastgesteld. Daarmee is in coproductie met de schoolbesturen een complex traject afgerond.

10. De impact van de ongewisse Rijksmiddelen.
Ook in 2020 lieten de inkomsten vanuit de algemene uitkering zich weer moeilijk voorspellen. Dat geldt niet alleen voor het accres maar ook voor de budgetten die het Rijk beschikbaar stelt voor bijvoorbeeld de uitvoering van de jeugdzorg. Vooruitlopend op duidelijk vanuit het Rijk zijn in 2020 dan ook de ramingen van de inkomsten voor de budgetten voor WMO en jeugd verhoogd. In 2021 verwachten we daar meer duidelijkheid over de krijgen.
Ook de door het Rijk eerder aangekondigde herverdeling van het gemeentefonds, inclusief het sociaal domein, is nog niet definitief. Werd deze aanvankelijk aangekondigd voor 2021 is er nu geen datum voor bekend. De onderzoeken lopen op dit moment en de besluitvorming is aan het nieuw te vormen kabinet. In toenemende mate wordt er ook rekening mee gehouden dat deze herverdeling een tijdelijke verbetering is, die zal worden gevolgd door een fundamentelere discussie over de toekomst van de financiële verhoudingen. Veel gemeenten in Nederland stellen zich op het standpunt dat het huidige stelsel zich niet meer goed verhoudt tot de maatschappelijke opgaven. Hilversum is er daar een van.

Financieel

Bij de jaarrekening vergelijken we het werkelijke resultaat met het door de raad vastgestelde begrote resultaat. Het rekeningresultaat werd bij de primaire Begroting 2020 op € 138.000 voordelig begroot. Door de tussentijdse besluitvorming door de raad wordt dit oorspronkelijk begrote resultaat altijd bijgesteld. Het begrote jaarrekeningresultaat is hiermee uitgekomen op € 6,5 miljoen negatief. Het werkelijke resultaat is uiteindelijk uitgekomen op € 2,5 miljoen negatief (na resultaatbestemming).

Om een goed beeld te krijgen van de oorzaak van de afwijkingen wordt in deze jaarrekening weergegeven binnen welke programma's verschillen optreden en hoe groot die zijn. Vervolgens worden de grootste afwijkingen toegelicht. Voor een uitgebreide analyse per programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 4 van deze jaarstukken.

Slotbeschouwing

Hilversum is een levendige, dynamische gemeente met veel resultaten in 2020. Een gemeente met grote, complexe opgaven in het vooruitzicht: beweging creëren, onzekerheden managen en loslaten. Een gemeente met inwoners en partners, die het waard is om daarmee aan de slag te gaan!

1.2 Coronacrisis

Aan het begin van het jaar 2020 kon nog niet worden vermoed wat er op komst was. Het coronavirus, ook wel Covid-19, heeft in 2020 wereldwijd hard toegeslagen en een crisis veroorzaakt die haar weerga in de moderne geschiedenis niet kent. De coronacrisis is niet alleen een gezondheidscrisis, maar ook een sociaal-maatschappelijke, economische en financiële crisis. Zoals het alle vlakken van de samenleving raakt, raakt het ook alle onderdelen van de gemeentelijke organisatie. De jaarstukken van 2020 kunnen daarom niet los worden gezien van de coronacrisis die overkoepelend alles in haar greep heeft gehouden. De gemeente heeft zich in 2020 ingespannen om binnen de beperkingen van Covid-19 doorgang te geven aan de reguliere en wettelijke taken. De extra werkzaamheden en taken als gevolg van (het bestrijden van) de coronacrisis kwamen daarbovenop. Covid-19 heeft verstrekkende gevolgen voor de hele gemeente die zich niet beperken tot een bepaald programma. Door een paragraaf die specifiek gewijd is aan de coronacrisis toe te voegen aan de jaarstukken van 2020 kan een dwarsdoorsnede van de beleidsmatige en financiële gevolgen van de coronacrisis worden gegeven.

Verloop van de coronacrisis

Toen begin januari 2020 de eerste berichten over coronabesmettingen Nederland bereikten, had nog niemand kunnen voorzien welke impact het virus dat jaar op ons land en onze gemeente zou gaan hebben. Nadat op 27 februari 2020 de eerste coronabesmetting in Nederland werd vastgesteld, ging alles erg snel. Het kabinet kwam met een serie persconferenties waarin zij maatregelen aankondigde die verspreiding van het virus tegen moesten gaan. Vanaf 6 maart mochten er geen handen meer worden geschud en een paar dagen later werden (11 maart) evenementen met meer dan 100 personen afgelast en werd (12 maart) thuiswerken aanbevolen. Vanaf 15 maart werd ook de horeca gesloten evenals scholen, kinderopvangcentra en sportclubs. Vervolgens gingen ook verpleeghuizen op 19 maart dicht voor bezoek. Een paar dagen later bereikte de coronacrisis op 22 maart een landelijke piek en besloot het kabinet op 23 maart om een zogenoemde ‘intelligente lockdown’ aan te kondigen. In deze lockdown golden er langdurigere beperkingen voor grote bijeenkomsten, werden de basisregels omtrent hygiëne en afstand houden verder aangescherpt en gingen ook de contactberoepen dicht. Daarnaast moesten mensen die ziek werden zoveel mogelijk thuisblijven en werd thuiswerken de norm. Hoewel de hoop op de effectiviteit van deze maatregelen leidde tot enig perspectief bleek al snel dat we op dat moment pas aan het begin stonden van een bewogen jaar dat volop in het teken zou staan van Covid-19, ook wel bekend als de coronacrisis.

Door het verloop van de coronacrisis en de tijd die er nodig was voor het ontwikkelen van een vaccin hebben we in 2020 landelijk te maken gehad met twee pieken in de besmettingen: de eerste (steile) piek vanaf maart tot en met halverwege mei en vervolgens een tweede (langdurigere) piek vanaf begin oktober tot ver in 2021. In de tussenperiode waren de besmettingen relatief laag en was er sprake van enige versoepeling van de maatregelen. Eind 2020 doken er twee besmettelijkere varianten op het bekende coronavirus op. Vaak moesten er met slechts de helft van de benodigde informatie maatregelen worden genomen of moesten genomen maatregelen achteraf worden bijgesteld. Al met al was de landelijke impact van de coronacrisis in 2020 daarmee groot.

Ook in Hilversum was de impact van de crisis groot. Zo zijn er 3.409 (geregistreerde) Hilversummers korte of langere tijd ziek geweest als gevolg van een coronabesmetting. Ook hebben we in 2020 afscheid moeten nemen van 59 Hilversummers die overleden aan de gevolgen van corona. Daarnaast zijn onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties ook (in)direct getroffen door het coronavirus als gevolg van de genomen maatregelen die onze volksgezondheid moeten beschermen. Dit heeft een enorme impact gehad op de getroffen inwoners en gezinnen.

Voor de gemeentelijke organisatie betekende de crisis ook veel. In de coronacrisis is er vanaf de acute crisisfase vanaf midden maart 2020 op vele vlakken tegelijk geschakeld. Er is intensief afgestemd en samengewerkt tussen het Rijk, veiligheidsregio's en gemeenten om ten eerste de gezondheidscrisis aan te pakken. Ook is er intensief contact onderhouden met retail, horeca, cultuur en sport, onder andere middels de Taskforce Anderhalve Meter. De vertaling van de landelijke maatregelen naar regionale uitvoering verliep in onze regio grotendeels via de voorzitter van de Veiligheidsregio, met opeenvolgende noodverordeningen om zo invulling te geven aan de aanwijzingen vanuit de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Vanaf eind juni werd de nationale crisisorganisatie afgeschaald naar een actieve waakvlam constructie en is er gewerkt aan de lange termijneffecten van de coronacrisis en aan de voorbereiding op een mogelijke tweede golf later in het jaar. Die tweede golf werd vanaf midden oktober werkelijkheid met het aankondigen van een gedeeltelijke lockdown. Vanaf 15 december besloot het kabinet de gedeeltelijke lockdown te verzwaren tot een harde lockdown waarin het openbare leven verder op slot ging door het sluiten van alle niet-essentiële winkels, horecagelegenheden en scholen, evenals een aanscherping van de regels voor het dagelijks leven. In de aanpak van de tweede lockdown kon worden voortgebouwd op de samenwerkingen die tijdens de eerste golf effectief hebben gewerkt.

We zijn gelijktijdig met de gezondheidscrisis ook direct als één overheid aan de slag gegaan om de economische klappen van de crisis op te vangen. Dat hebben we gedaan door de, per 17 maart 2020, ingestelde Rijksregelingen uit te voeren, zoals de Tijdelijke overbrugging zelfstandige ondernemers (TOZO), de Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren Covid-19 (TOGS, uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) en de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW, uitgevoerd door het UWV). Deze maatregelen vormden zowel tijdens de eerste als tweede lockdown de kern van de steunpakketten vanuit het Rijk.

Rode draden in de corona-aanpak

Op voorspraak van motie 20-33 'Scenario's steunpakket Corona' publiceerde de gemeente Hilversum op 21 oktober haar eerste Coronabrief. Daarin werd uiteengezet hoe we als gemeente hebben gehandeld om de crisis tot op dat moment aan te pakken. Vanuit het goede contact met andere overheden en partijen in de stad kon er goed worden geanticipeerd op de ontwikkelingen in de crisis voor de langere termijn. In het kader van die lange termijn voorspellingen, hoe onzeker ook, hebben wij vier 'rode draden' benoemd, welke onze bijzondere aandacht krijgen in de aanpak van deze crisis. De aanpak van deze rode draden vormen daarmee een goed beeld van de belangrijkste ontwikkelingen in het bestrijden van de coronacrisis.

Rode draad 1: ondernemers in zwaar weer en een toename op werk- en inkomensvoorzieningen

De coronacrisis begon als een gezondheidscrisis, maar ontwikkelde zich gedurende 2020 ook tot een economische recessie. Bedrijven en ZZP-ers kregen het in Hilversum toenemend zwaar, wat onder meer terug te zien was in het groeiende beroep dat werd en wordt gedaan op de ondersteunings-voorzieningen van het Rijk en de gemeente.

Ontwikkelingen

Vanwege de coronacrisis zagen we:

- een flink aantal ZZP-ers die een beroep deden op de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO) (4.616 gedurende 2020, regionaal zagen we daarbij een afname als gevolg van de partnertoets tussen Tozo 1 en Tozo 2 en 3: 2.674 Tozo 1 (58%), 1.091 Tozo 2 (24%), en 851 Tozo 3 (18%);

- in 2020 bijna twee derde meer bijstandsaanvragen (493 aanvragen) ten opzichte van dezelfde periode in 2019 (305 aanvragen, +61%), dat leverde in 2020 een relatieve stijging op van 6,5% van het totale bijstandsbestand;
- een toename op het aantal WW-uitkeringen bij het UWV (van 1194 uitkeringen in 2019 naar 1700 uitkeringen in 2020, +42%). Daarbij is met name te zien dat de nieuwe instroom aan werklozen vooral komt uit de zwaarst getroffen sectoren: horeca, media en cultuur, sportscholen en detailhandel. Met name jongeren en flexwerkers zijn flink getroffen door de eerste ontslaggolf.

Maatregelen
Om ondernemers gedurende de geldende maatregelen te ondersteunen zijn er door de landelijke overheid compensatiemaatregelen genomen, waaronder de TOZO, TOGS en NOW. De uitvoering van deze regelingen is opgepakt door de gemeente, evenals de uitvoering van deze regelingen voor enkele buurgemeenten. Hoewel in oktober de verwachting was dat deze maatregelen zouden worden afgebouwd, heeft het Rijk met het verder verlengen van de tweede lockdown besloten ook de compensatiemaatregelen te verlengen. Om de extra toestroom voor de bijstand op te vangen is er bovendien extra capaciteit bij de gemeente bij gekomen om dit werk op te vangen.

Na overleg met onder andere de ondernemersorganisaties in Hilversum is aanvullend op het landelijke steunpakket op 1 april 2020 een aantal maatregelen genomen om het lokale bedrijfsleven, groot en klein, in alle sectoren en organisaties in cultuur en sport, in deze ongekend moeilijke tijd verder te ondersteunen. We hebben van ondernemers en organisaties gehoord dat deze steunmaatregelen zeer zijn gewaardeerd. Ook heeft de raad op 12 mei besloten om de precariobelasting voor de horeca in 2020 te schrappen om de sector zo enigszins te kunnen ontzien. Op 20 oktober zijn de lokale maatregelen voor de uitstelregelingen van lokale heffingen verlengd tot eind 2020. In heel 2020 hadden 220 ondernemers uitstel van betaling aangevraagd. Specifiek voor de mediasector heeft de gemeente gezamenlijk met een grote groep in Hilversum gevestigde mediabedrijven steun vanuit het ministerie gevraagd om de mediasector weer op gang te brengen. Op 25 juni kondigde het Rijk aan lokale mediabedrijven versneld te subsidiëren. Daarvan werd een subsidiebedrag van €376.000 geoormerkt voor het versterken van de lokale en regionale media.

Om het contact met de stad en ondernemers te onderhouden hebben we op voorspraak van motie 20-25 ‘Denken in oplossingen’ de Taskforce Anderhalve Meter opgericht, bestaande uit verschillende vertegenwoordigers uit organisaties in de stad. De Taskforce is van grote waarde gebleken voor de stad en is dat nog steeds. We hebben op allerlei vlakken snel kunnen schakelen en zo een zichtbaar positieve bijdrage geleverd aan zowel het verblijfsklimaat in de stad als aan de verdiencapaciteit van ondernemers. Er zijn bijvoorbeeld maatregelen genomen in de openbare ruimte, zoals het verplaatsen van fietsenrekken en lantaarnpalen om (verruimde) terrassen mogelijk te maken. De leden zijn zeer betrokken en hebben gezamenlijk een breed netwerk dat effectief wordt ingezet. De Taskforce zoekt naar ruimte om te ondernemen, steunt de ergst getroffen sectoren, zoals horeca, detailhandel en evenementen, maar heeft net zo zeer oog voor leefbaarheid en veiligheid. Daarbij zijn de lijnen naar bijvoorbeeld de Veiligheidsregio en de brandweer kort. In de collegebrief van 28 september 2020 worden de belangrijkste resultaten van de samenwerking in de Taskforce benoemd. Met leden van Taskforce zijn op voorspraak van motie 20-24 de kansen en beperkingen van inzet van (juridische) instrumenten, zoals garanties, solidariteitsbijdragen, gedoogbesluiten, tijdelijke omgevingsvergunningen en convenanten verkend. Ook zijn er in samenspraak met de Taskforce herbruikbare mondkapjes uitgedeeld in de stad.

Al voor de coronacrisis lag onze focus niet alleen op het bieden van basiszekerheid voor inwoners die dat nodig hebben, maar ook op het begeleiden van werkloosheid naar werk. Door de toenemende druk op de sociale voorzieningen is deze beweging urgenter geworden. Samen met het UWV en de

regio is verder gewerkt aan het inrichten van een regionaal mobiliteitscentrum ter ondersteuning van het helpen van werk naar werk. Ook is er een Leerwerkloket opgezet voor laagdrempelig advies over scholing en ontwikkeling en wordt er met het regionale programma Perspectief op Werk ook ingezet op het voorkomen van instroom in de WW en bijstand. Bovendien kon Hilversum door hetgeen al was opgebouwd vanuit een sterke basis aansluiten bij middelen die het Rijk ter beschikking stelt. Zo kon Hilversum in november 2020 aanspraak maken op een MKB-deal van €3,5 ton voor het opzetten van SPOT 035. Daarmee heeft de gemeente Hilversum ingezet op het ontwikkelen van een laagdrempelig platform voor het ondersteunen van ondernemers bij hun digitale strategie.

Tot slot zijn we doorgegaan met het stimuleren van leven lang leren (LLO) en het verbeteren van de relaties met werkgevers, onderwijsinstellingen en relevante partijen in de grotere regio, zoals House of Skills, de MRA, en de Economic Board Utrecht. Middels de samenwerkingsovereenkomsten met het MBO College Hilversum en de Hogeschool van Amsterdam richtten we ons op het vergroten van de inzetbaarheid van mensen en de aansluiting op de regionale arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door (om)scholingstrajecten met baangarantie.

Rode draad 2: opstapelende problemen rond kwetsbare doelgroepen

De coronacrisis heeft al veel gevraagd van onze inwoners. Als gemeente hebben we daarbij met name ook aandacht gehad voor kwetsbare doelgroepen, waaronder ouderen, mantelzorgers, jongeren, daklozen en andere kwetsbare inwoners (inwoners met een psychiatrische achtergrond, een taalachterstand en/of een licht verstandelijke beperking en huishoudens die kampen met een opeenstapeling van problemen).

Ontwikkelingen

De strenge maatregelen hebben een grote impact gehad op het welzijn van kwetsbare doelgroepen. Zo waren ouderen in verzorgingshuizen en zelfstandig wonende ouderen zowel fysiek als qua gezondheid kwetsbaarder voor Covid-19. Daardoor is er met name in het begin van de coronacrisis sprake geweest van strenge bezoekregelingen. Huishoudelijke hulp, dagbesteding, buurthuisactiviteiten en andere vormen van begeleiding vielen grotendeels weg, waardoor ouderen in een ernstig isolement terecht kwamen. Tegelijkertijd werd er steeds meer van mantelzorgers gevraagd omdat dagbesteding, huishoudelijke hulp en andere vormen van begeleiding grotendeels wegvielen, of maar gedeeltelijk werden gecompenseerd door alternatieve ondersteuning.

Kinderen en jongeren werden ook hard geraakt door de coronacrisis, de lockdown en andere maatregelen. Deze doelgroep heeft landelijk ‘substantiële schade’ opgelopen op lichamelijk, cognitief en sociaal-emotioneel vlak. Zo werd niet-acute lichamelijke zorg uitgesteld, liepen leerlingen leerachterstanden op, vielen dagbestedingsactiviteiten weg, werden bezoekregelingen in de zorg opgeschort en werd al naar gelang de duur van de coronacrisis het mentaal welzijn van deze doelgroep steeds meer op de proef gesteld.

Een ander effect van de crisis op de kwetsbare doelgroepen was onder andere een toename van het aantal aanmeldingen bij de voedselbank gedurende de eerste lockdown (+20%). Ook kwamen er meer signalen uit wijken en buurten over problemen tussen buren en een toename van geluidsoverlast. De alom gevreesde escalatie van problemen bij kwetsbare groepen is in 2020 uitgebleven, mogelijk ook vanwege de landelijk en lokaal getroffen steunmaatregelen.

Maatregelen

Wat we in de periode van strenge maatregelen hebben gedaan is ingegeven door de rol die wij als gemeente bij de verschillende vormen van ondersteuning hebben. Daarbij valt een onderscheid te maken tussen de ondersteuning die door zorgprofessionals wordt gegeven, de ondersteuning die

door welzijnsprofessionals wordt gegeven en de informele zorg door vrijwilligers, mantelzorgers, en op initiatief van bewoners.

De zorg aan ouderen was met name gericht op het onderhouden van contacten met en tussen de Regio Gooi- en vechtstreek en belangrijke zorgaanbieders. Binnen de geldende maatregelen is de hulp zo goed als mogelijk voortgezet en zo nodig vervangen door telefonisch contact of alternatieve ondersteuning in de vorm van dagbesteding thuis. Ook zijn er crisisteams opgezet en is er samengewerkt bij het onderbrengen van corona-patiënten op locaties en de inkoop van beschermingsmiddelen.

Voor welzijnsinstellingen zijn binnen de bestaande subsidies extra maatregelen getroffen om de toegankelijkheid van instellingen als Versa Welzijn en Stichting Present te vergroten, bijvoorbeeld door het organiseren van contacten met de buurt en het opzetten van telefonische contacten. Ook is er verspreid over drie momenten (voor zomer, najaar en voor kerstvakantie) aan Versa in 2020 extra subsidie toegekend (€22.000) om het jongerenwerk te intensiveren en is er extra subsidie toegekend voor buurtinitiatieven (€28.000). Verder is er richting de jeugd ingezet op het onderhouden van contact, het organiseren van regionale noodopvang en het aandacht hebben voor eventueel benodigde extra specialistische zorg en intensievere begeleiding vanuit het onderwijs.

Voor de andere doelgroepen is met name extra ingezet op al lopende zaken waarin de ontwikkelingen rondom corona zijn meegenomen. Zo is er gewerkt aan het regionaal Beleidsplan Bescherming en Opvang 2021-2024, is er samen met instellingen verder gewerkt aan het project Mantelzorgambassadeur en zijn er ook vanuit de samenleving verschillende initiatieven opgestart om elkaar te ondersteunen: telefooncirkels, facebook-groepen, onderlinge hulp bij het verzorgen van boodschappen en maaltijden of vergelijkbare initiatieven. De gemeente heeft tot slot een extra subsidie verleend aan de voedselbank voor het inkopen van voedselpakketten omdat deze zelf niet meer aan de toegenomen vraag kon voldoen.

Rode draad 3: zicht op ontwikkelingen bij organisaties in de stad

Veel organisaties met wie wij samenwerken in Hilversum hebben het in 2020 vanwege de coronacrisis zwaar gehad. Tegelijkertijd zagen we een grote betrokkenheid van partijen in de stad om samen de schouders eronder te zetten. De samenwerking in de Taskforce Anderhalve Meter is daarvan een goed voorbeeld. We hebben zo goed mogelijk zicht gehouden op de belangrijke organisaties in de stad, in alle sectoren, alleen al door veel in gesprek te zijn. Zo konden we vroegtijdig signalen opvangen als iets niet goed liep of als er juist kansen lagen waar we samen in konden optrekken.

De coronacrisis had met name effect op onderwijsinstellingen, kinderopvangorganisaties, cultuurorganisaties en sportverenigingen. Veel van deze organisaties zagen een tijdelijke of langdurige sluiting of beperking in hun dienstverlening waardoor hun maatschappelijke functies onder druk kwamen te staan. Andere organisaties probeerden op een alternatieve manier invulling geven aan hetzelfde werk, bijvoorbeeld vaker digitaal of in kleinere groepen. Een goed voorbeeld hiervan is Versa Welzijn, die op andere manieren contacten en verbindingen hebben gelegd. Ook hebben verschillende organisaties hun programma voor 2020 aangepast omdat de coronasituatie daarom vraagt (bijvoorbeeld door meer te richten op de eigen inwoners) en kunnen sommige organisaties bepaalde evenementen en activiteiten niet laten doorgaan.

Onderwijsinstellingen

Ontwikkelingen

Bij onderwijsinstellingen verergerde leer- en taalachterstanden van multi-probleemgezinnen of kinderen met een migratieachtergrond, nam de druk op leraren toe als gevolg van ziekte door het

coronavirus of het werken in kleinere groepen en werd het moeilijker voor kwetsbare jongeren om een startkwalificatie te behalen door een gebrek aan stageplaatsen. Positief was wel dat jongeren vaker besloten naar school te gaan en dat scholen experimenteerden met alternatieve invullingen van stages door het nabootsen van praktijklocaties.

Maatregelen
In 2020 is er een nieuw onderwijskansenbeleid ontwikkeld, waarin ook op de coronacrisis en de consequenties is ingaan. Enerzijds is daarin aandacht geweest voor de wettelijke verplichtingen in het kader van onderwijsachterstanden, maar er is ook aandacht geweest voor keuzes die Hilversum zelf heeft gemaakt om de achterstanden weg te werken. Daarbij is geput uit gesprekken met schoolbesturen over wat er belangrijk werd gevonden. Verder stond de gemeente voortdurend in goed contact met de onderwijsinstellingen via de gezamenlijke overlegstructuur. Daarin worden de problemen die rond corona spelen aangekaart en is er door de gemeente gekeken hoe zij kon ondersteunen.

Kinderopvang
Ontwikkelingen
Vanaf de eerste intelligente lockdown tot 8 juni 2020 waren kinderopvang organisaties gesloten, behalve voor kinderen van ouders met een ‘cruciaal’ beroep. Vanaf half december 2020 moesten de kinderopvang organisaties opnieuw de deuren sluiten, tot ruim in het nieuwe jaar. Met name in de eerste periode van algemene openstelling was het voor de leid(st)ers en pedagogisch medewerkers lastig om zich bij klachten snel te laten testen.

Maatregelen
Vanuit de gemeente is er goed contact met de kinderopvanglocaties. Daarnaast had de gemeente tijdens de eerste lockdown een coördinerende rol op regionaal niveau in de organisatie van noodopvang van kinderen van ouders in een cruciaal beroep (1e lockdown). Ook tijdens de tweede lockdown is er vanuit de regio een beroep op de gemeente gedaan om de noodopvang voor kinderen van ouders in een cruciaal beroep op lokaal niveau te coördineren.

Culturele instellingen
Ontwikkelingen
De consequenties van de coronacrisis voor culturele organisaties was groot. Door de maatregelen tegen Covid-19 lag vrijwel het gehele culturele leven maanden stil. Hoewel er in de zomer van 2020 weer meer activiteiten mogelijk waren, waren de beperkingen nog steeds groot. Bovendien was het voor organisaties onmogelijk om met de verplichte 1,5 meter afstand dezelfde prestaties te leveren als vóór Covid-19. Instellingen konden minder bezoekers verwelkomen en er konden ook minder activiteiten worden georganiseerd. In 2020 ging er een kleine €5 miljoen subsidie naar culturele organisaties. Veruit het grootste gedeelte van dat bedrag gaat naar de culturele basisinfrastructuur (BIS). De BIS is vastgesteld door het college en vormt de ruggengraat van het culturele leven in Hilversum. In de BIS zijn De Vorstin en Filmtheater Hilversum hard getroffen. Ook Museum Hilversum, het Globe theater, de bibliotheek en festival Wonderfeel hebben schade opgelopen door de coronamaatregelen. Deze instellingen hebben hun netto schade als gevolg van de Covid-19 maatregelen gemeld bij de gemeente en een aanvraag voor noodsteun gedaan.

Maatregelen
Voor de hiervoor genoemde zes grote, professionele organisaties heeft de gemeente noodsteun verleend: in (50%) matching met de door het Rijk beschikbaar gestelde fondsen voor De Vorstin en Filmtheater (€366.000, zie RIB 2020-45) en in (35%) matching met het noodfonds van de Provincie Noord Holland voor Museum Hilversum, festival Wonderfeel, Globe theater en de bibliotheek Hilversum (€70.000, zie RIB 2020-51). De gemeentelijke dekking komt uit de reserve Covid-19, zoals verderop in deze paragraaf inzichtelijk wordt gemaakt.

Andere maatregelen voor de culturele sector omvatten het verlenen van verschillende ontheffingen om hen in het dagelijks functioneren te ondersteunen en het onderhouden van contacten met instellingen over de stand van zaken en het inschatten van risico's en kansen. Daarbij zijn de instellingen vanuit de basisinfrastructuur de primaire focus. De gemeente heeft verder ook gesprekken gevoerd met culturele organisaties en media over de ontwikkeling van hybride events op de (middel)lange termijn, waarbij virtuele en fysieke aanwezigheid gecombineerd worden. Zo zijn onder meer de Online Dutch Media Week en online Rainbow Week georganiseerd. Deze evenementen konden rekenen op een goed bereik. Daarnaast heeft de gemeente voortdurend gesprekken op lokaal en regionaal niveau om aandacht te vragen voor mogelijke nieuwe noodsteun.

Sportinstellingen

Ontwikkelingen

Net als de culturele instellingen zijn ook sportaccommodaties een groot deel van 2020 gesloten geweest. Tijdens de zomer was er vanwege het beperkte aantal besmettingen alweer meer mogelijk, maar in het najaar werden de accommodaties opnieuw gesloten en kon er alleen beperkt op de buitenvelden worden gesport. Daardoor werd de ruimte om evenementen en toernooien met publiek te organiseren drastisch beperkt. Clubs hebben als gevolg van de langdurige sluiting en beperkte mogelijkheden minder inkomsten gehad.

Maatregelen

Sportverenigingen konden allereerst aanspraak maken op de regelingen die zijn ingesteld door het Rijk en andere overheden (NOW en verschillende steunfondsen). Verder heeft de gemeente ter compensatie besloten om de huur kwijt te schelden die verenigingen aan de gemeente zouden betalen over maart, april en mei. Het geld daarvoor heeft de gemeente vanuit het Rijk teruggekregen via de Rijksregeling Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties Covid-19 (TVS). Ook voor de tweede lockdown is deze regeling opnieuw aangeboden. Daarnaast werden ook aan sportinstellingen ontheffingen verleend om hen in het dagelijks functioneren te ondersteunen.

Om de ontwikkelingen bij sportinstellingen in de gaten te houden is de gemeente voortdurend in gesprek gebleven met sportverenigingen en werd er via Verenigingsondersteuning Hilversum structureel ingezet om aan de sportverenigingen maatwerk te leveren. Daarbij wordt er voortdurend zicht gehouden op nieuwe ontwikkelingen als gevolg van de recente en toekomstige maatregelen.

Rode draad 4: toenemende kwetsbaarheid voor ondermijning

De gemeente was in de bestrijding van de gevolgen van de coronacrisis ook nadrukkelijk waakzaam voor eventueel toenemende signalen van ondermijning bij ondernemers. Veel ondernemers beriepen zich op de steun die overheden boden, maar het risico bestond dat er ook voor steun uit criminele hoek werd gekozen. Met name zwaar getroffen sectoren zoals de horeca hebben weinig inkomsten gehad terwijl de kosten onverminderd doorliepen. De horecasector werd daardoor in het bijzonder aangemerkt als risicovol voor ondermijnende activiteiten.

Ontwikkelingen

Met name tegen het eind van 2020 kwamen er eerste signalen binnen van mogelijke ondermijnende situaties, ingegeven door de gevolgen van de coronacrisis. Naarmate de coronacrisis langer voortduurt en de overbruggingsmaatregelen vanuit de overheid zouden versoberen, zullen de kwetsbare sectoren aantrekkelijker worden voor criminelen.

Maatregelen

In het afgelopen jaar is er verder gewerkt aan een veiliger en leefbaarder Hilversum, ook in coronatijd. De sluitingen van panden waar ontoelaatbare activiteiten plaatsvinden, zoals

cocaïnehandel of hennepkweek, zijn ook in coronatijd doorgegaan. Daarnaast monitorden we nauwgezet de signalen van ondermijning als gevolg van de economische schade door corona in goede samenwerking met de ketenpartners. Ook hebben we samengewerkt met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), bestaande uit politie, Openbaar Ministerie, belastingdienst en andere gemeenten. Tot slot hebben we contact gezocht met ondernemers om hen te informeren over de signalen van ondermijning, onder meer door het verspreiden van een informatiebrief en flyer. Daarin stond hoe criminele investeerders zijn te herkennen en welke mogelijkheden ondernemers hebben die ermee in aanraking komen.

Reserve Covid-19

Dat de coronacrisis naast grote maatschappelijke en economische gevolgen ook financiële gevolgen zou hebben voor de gemeente, was bij de start van de crisis meteen duidelijk. De eerste prioriteit heeft gelegen in het organiseren van noodmaatregelen voor inwoners en bedrijven van de gemeente. Om de effecten van de coronacrisis op te vangen is voorgesteld een reserve ‘Covid-19’ te vormen (raadsbesluit d.d. 10 juni 2020). De raad heeft het college hierbij mandaat verleend om binnen het doel en het saldo van de bestemmingsreserve uitvoering te geven aan maatregelen ter bestrijding van de gevolgen van de coronacrisis en tot besteding over te gaan, maar niet meer dan maximaal de werkelijk gemaakte kosten (de realisatie). Daardoor kon in de onzekere situatie van de beginfase het college snel handelen. De reserve is in eerste instantie gevoed door een onttrekking van € 2,7 miljoen uit de algemene reserve. Nadien zijn de van het Rijk via de algemene uitkering verkregen Covid-19 compensatiegelden ook in deze reserve gestort, met uitzondering van de compensatiegelden die betrekking hebben op middelen die wij ontvangen uit hoofde van onze regionale centrumfunctie. Deze regionale compensatie wordt doorgegeven aan de regio.

Met de instelling van de reserve Covid-19 is een financieel kader gecreëerd voor uitvoering van maatregelen ter bestrijding van de coronacrisis. In het raadsvoorstel is aangegeven dat het van belang is om daartoe een handelingsperspectief (afwegingskader) te ontwikkelen welke richting kan geven bij verzoeken tot ondersteuning als gevolg van de corona-crisis. Het college heeft dit afwegingskader op 17 november 2020 vastgesteld en bij de behandeling van de 2e Tussenrapportage 2020 met de raad gedeeld. Met dit afwegingskader worden verzoeken tot financiële ondersteuning voor zowel intern als extern op een integrale eenduidige wijze beoordeeld waarbij eerst de overige mogelijke alternatieven aan ondersteuning en dekking zijn afgewogen.

Het afwegingskader is bedoeld voor hulpvragen van Hilversumse organisaties, ondernemers en inwoners, alsook voor het opvangen van gemeentelijke uitgaven die door de coronacrisis onder druk zijn komen te staan. Andere voorwaarden zijn:

- dat de hulpvragen incidenteel zijn,
- dat de hulpvragen passen binnen:
    - vastgesteld beleid en/of;
    - afspraken uit het coalitieakkoord of;
    - de programmabegroting van het lopende jaar en;
- dat er geen of onvoldoende compensatie beschikbaar is:
    - van Covid-19 gerelateerde steunfondsen, zoals van het Rijk of de provincie, die niet zijn toegevoegd aan de Covid-19 reserve of;
    - vanuit bestaande middelen binnen de begroting.

De stand van de reserve bedraagt aan het einde van 2020 € 3,663 miljoen (zie staat van reserves). Om te kunnen bepalen of de reserve Covid-19 toereikend is om de financiële gevolgen van de coronacrisis op te vangen, moet er regelmatig een actuele voorspelling over het totaal te verwachten

nadeel worden gedaan. In feite is deze reserve de *beschikbare* weerstandscapaciteit voor de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Financiële impactanalyses Covid-19

In 2020 is periodiek een actuele financiële impactanalyse Covid-19 (FIA) opgesteld. De financiële impactanalyse geeft een overzicht van de Covid-19 gerelateerde risico inschattingen en beschrijvingen van dat moment. Daarmee wordt ook een prognose gemaakt van de totale financiële gevolgen voor de gemeentelijke begroting. Daarnaast wordt, aan de hand van de meest actuele stand van de reserve Covid-19, het weerstandsvermogen van de Covid-19 reserve getoetst. Concluderend beoordeelt de financiële impactanalyse Covid-19 of het op dat moment noodzakelijk is om de reserve uit eigen middelen (de algemene reserve) aan te vullen. De meest recente financiële impactanalyse bevat het meest actuele beeld van zowel het Covid-19 risicoprofiel (de *benodigde* weerstandscapaciteit) als de stand van de reserve Covid-19 (de *beschikbare* weerstandscapaciteit). Half april 2021 is de nieuwste FIA gepubliceerd, welke op moment van het behandelen van de jaarstukken 2020 het meest actuele beeld geeft van de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Risicoprofiel

in de begintijd van de coronacrisis waren de financiële gevolgen lastig in te schatten. Er was geen vergelijkbare crisis uit de recente geschiedenis voorhanden waar qua ervaring en verwachting op kon worden gebouwd. Om te kunnen voorzien in de breed gedragen vraag naar inzicht in de gevolgen van de Covid-19 crisis voor de gemeentelijke financiën is de doorontwikkeling van het risicomanagement binnen de gemeente in het begin van de crisis geïntensiveerd. Door het voeren van risicogesprekken werden de mogelijke financiële gevolgen van de crisis concreet geïdentificeerd en qua omvang ingeschat (gekwantificeerd) als individuele risico's. Aan de hand van de individuele risico's kon vervolgens een uitgebreid Covid-19 risicoprofiel worden samengesteld.

Het Covid-19 risicoprofiel geeft inzicht in de te verwachten financiële gevolgen van de coronacrisis. Deze zijn grofweg in te delen in zaken die impact hebben op gederfde inkomsten, de bedrijfsvoering of die leiden tot extra uitgaven. Op onvermijdbare zaken kan geen invloed (meer) worden uitgeoefend, denk bijvoorbeeld aan minder inkomsten parkeren, of zijn het gevolg van reeds genomen beleidskeuzes, zoals het aanpassen van de precariogelden. Beleidskeuzes hebben doorgaans betrekking op (extra) steunmaatregelen die de gemeente neemt om specifieke effecten van de coronacrisis te dempen. Gevolgen voor de bedrijfsvoering kunnen zowel onvermijdbaar zijn, bijvoorbeeld verbonden aan het borgen van de uitvoering van een wettelijke taak, als samenhangen met een mogelijke beleidskeuze, bijvoorbeeld de uitvoeringskosten van een nieuwe steunmaatregel.

Aan de basis van een risicoprofiel ligt een aantal algemene uitgangspunten gebaseerd op de stand van zaken en bekende informatie op dat moment, bijvoorbeeld de ontwikkeling van het coronavirus en de (aankondiging van) landelijke maatregelen. Op het moment dat de omstandigheden anders worden, daalt de actualiteit van het Covid-19 risicoprofiel. Om die reden worden de individuele risico's regelmatig opnieuw beoordeeld om weer tot een actueel risicoprofiel te kunnen komen.

Door middel van een financiële impactanalyse Covid-19 is in 2020 drie keer het op dat moment actuele Covid-19 risicoprofiel gepubliceerd. De financiële impactanalyse geeft een overzicht en analyse van de Covid-19 gerelateerde risico inschattingen en beschrijvingen van dat moment. Vervolgens wordt door middel van het simuleren van de risico's een voorspelling gedaan over hoe hoog de te verwachten financiële gevolgen kunnen zijn, oftewel hoe hoog de *benodigde* weerstandscapaciteit voor het opvangen van de financiële gevolgen van de coronacrisis op dat moment is.

Weerstandsvermogen toets reserve Covid-19

De reserve Covid-19 moet toereikend zijn om de financiële gevolgen van de coronacrisis op te vangen. Om te beoordelen of er nog voldoende in de reserve zit om de financiële gevolgen voor een begrotingsjaar op te kunnen vangen, wordt in de financiële impactanalyse ook regelmatig het weerstandsvermogen van deze reserve getoetst. De actuele stand van de reserve (de *beschikbare* weerstandscapaciteit) wordt dan afgezet tegen de actuele prognose van het Covid-19 risicoprofiel (de *benodigde* weerstandscapaciteit).

Het uitgangspunt voor de weerstandsvermogen toets van de reserve Covid-19 is dat de reserve minimaal dekking biedt voor de risico's uit het risicoprofiel met een kans van optreden van 70% of groter. Niet álle risico's zullen namelijk daadwerkelijk optreden en daarom hoeft in beginsel niet het complete risicoprofiel te worden afgedekt. Van risico's met een kans percentage van 70% of groter is de waarschijnlijkheid dat ze gaan optreden zeer groot, maar is de omvang van de gevolgen nog enigszins onzeker. De reserve Covid-19 moet daarom op zijn minst toereikend zijn om deze 'grote kans' risico's af te kunnen dekken.

De reserve Covid-19 is de enige bestemmingsreserve die een eigen weerstandvermogen toets ondergaat. Aan de hand van de weerstandsvermogen toets en de actuele omstandigheden en kanttekeningen wordt in de financiële impactanalyse Covid-19 concluderend beoordeeld of het op dat moment noodzakelijk is om de reserve uit eigen middelen (de algemene reserve) aan te vullen. In 2020 is het na het instellen van de reserve, waarvoor € 2,7 miljoen uit de algemene reserve is onttrokken, niet meer nodig geweest om de reserve uit eigen middelen aan te vullen. De reserve Covid-19 werd namelijk toereikend gevoed door de ontvangen Rijkscompensatie uit de algemene uitkering.

Financiële effecten 2020

De effecten van de coronacrisis zijn veelzijdig en groot, ook voor de financiën. In dit onderdeel wordt op de financiële aspecten ingegaan, waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd:

- Financiële afwijkingen met dekking uit reserve Covid-19
- Rijkscompensatiegelden
- Overige afwijkingen

Financiële afwijkingen met dekking uit reserve Covid-19

Om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen heeft de raad ingestemd met het instellen van de reserve Covid-19. Deze biedt onder bepaalde voorwaarden dekking voor financiële afwijkingen als gevolg van de coronacrisis. Via raadsinformatiebrieven is de raad op de hoogte gehouden welke extra lasten zich voordeden en uit de reserve Covid-19 worden gedekt. Via de tussenrapportages 2020 is de begroting hiervoor gewijzigd.

In totaal is in 2020 voor een bedrag van € 3,7 miljoen aan budgetten geraamd die het gevolg zijn van de crisis en uit deze reserve gedekt moeten worden. In werkelijkheid zijn de nadelen in 2020 ruim € 1,1 miljoen lager uitgevallen dan geraamd. Omdat conform het raadsvoorstel omtrent het instellen van de reserve Covid-19 niet meer dan maximaal de werkelijk gemaakte kosten worden onttrokken, is de onttrekking uit de reserve Covid-19 hiermee samenhangend navenant lager. Zo'n 70% van de gevraagde budgetten is daarmee daadwerkelijk benut. Aan het eind van deze paragraaf is een tabel opgenomen met alle geraamde en gerealiseerde uitgaven. In deze tabel zijn ook de nummers van de raadsinformatiebrieven en/of datum raadsvoorstel vermeld.

Grofweg zijn de Covid-19 gerelateerde nadelen in de volgende categorieën te delen:

1. Tegenvallende inkomsten
2. Inhuur t.b.v. extra werkzaamheden
3. Maatregelen in openbare ruimte en t.b.v. de ambtenarenorganisatie
4. Culturele en maatschappelijke ondersteuning

Ad 1 Tegenvallende inkomsten

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Raming	Werkelijk	Verschil
1	Opbrengsten parkeren	1.287	945	-342
5	Vergoeding sporthalbeheerders	37	27	-10
7	Pacht kermis	79	79	-
10	Buitenreclame	93	43	-50
14	Marktgelden	30	31	1
22	Leges paspoorten, NID kaarten en rijbewijzen	82	73	-9
23	APV leges	50	42	-8
25	Precariobelasting	231	232	1
		1.889	1.471	-418

De gemeente verwachtte een bedrag van € 1,9 miljoen aan inkomstenderving. Inkomstenderving is soms onvermijdelijk door de omstandigheden voortvloeiend uit de crisis, maar kan ook het gevolg zijn van een bewuste beleidskeuze zoals het verlagen van de precariobelasting (€ 232.000). Het werkelijke totaalbedrag is uitgekomen op afgerond € 1,5 miljoen. Het grootste deel hiervan is het nadeel op de parkeeropbrengsten (incl. parkeerheffingen), waarvan de raming € 1.287.000 was en de realisatie uiteindelijk minder nadelig uitkwam op € 945.000.
Met betrekking tot de precariobelasting kan gemeld worden dat dit nadeel deels bestaat uit het niet in rekening brengen van precariobelasting voor vaste vergunningen voor terrassen, luifels, reclameborden en standplaatsen. Hiervoor is de verordening gewijzigd en bedraagt het nadeel € 181.000. Daarnaast is een nadeel ontstaan op de ontvangen baten voor de incidentele precariobelasting van € 51.000 (raming € 50.000). Dit betreft bijvoorbeeld de ontvangsten precariobelasting evenementen.

Ad 2. Inhuur t.b.v. extra werkzaamheden

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Raming	Werkelijk	Verschil
9	Capaciteit Sociaal plein	350	58	-292
11	Inhuur economie en media	75	43	-32
18	Inhuur communicatie	170	172	2
20	Inhuur crisisbeheersing	85	117	32
21	Inhuur griffie	25	14	-11
24	Inhuur juridische advisering	35	34	-1
26	Inhuur uitvoering Wet WOZ	35	18	-17
		775	455	-320

Op tal van terreinen moest de gemeente extra activiteiten ontplooien. Dit kon ten dele niet binnen de bestaande capaciteit worden opgevangen en had daardoor inhuur tot gevolg. Van de geraamde inhuur ad € 775.000 hoefde slechts € 455.000 ten laste van de reserve Covid-19 te komen. Dit is met name het gevolg van de lager dan geraamde inhuur op het Sociaal plein. Voor extra inhuur was een bedrag van € 350.000 geraamd, maar hiervan is slechts € 58.000 ten laste van de reserve gebracht. De reden hiervoor is met name dat de verwachte toename van het aantal aanvragen minima, schuldhulpverlening en participatie zich niet heeft voorgedaan. De oorzaak hiervan is dat Covid-19 het gehele jaar 2020 heeft aangehouden.

Ad 3. Maatregelen in openbare ruimte en voor de ambtenarenorganisatie

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Raming	Werkelijk	Verschil
3	Schoonmaakkosten evenementen	-30	-45	-15
4	Verkeersbegeleiding bij afvalscheidingsstation Crailo	32	46	14
12	Druktemeter	75	78	3
13	Coronaproof openbare ruimte	25	27	2
16	Facilitaire dienstverlening	202	-101	-303
17	Tegemoetkoming thuiswerken	110	104	-6
19	ICT	106	92	-14
		520	200	-320

Als gevolg van de crisis moest de openbare ruimte en de ambtenarenhuisvesting coronaproof gemaakt worden. Ook had dit, in verband met het thuiswerken voor de ambtenaren, extra ICT lasten tot gevolg. Ten opzichte van de raming vallen de werkelijke lasten mee. Dat heeft met name te maken met het saldo aan voor- en nadelen van de facilitaire dienstverlening. Hiervan het volgende overzicht:

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving budgetten facilitaire dienstverlening	Raming	Werkelijk	Verschil
16 a	Extra lasten coronaproof maken huisvesting	327	303	-24
16 b	Lagere lasten facilitaire dienstverlening	-125	-404	-279
		202	-101	-303

De extra lasten voor het coronaproof maken van de ambtenarenhuisvesting worden ruimschoots gecompenseerd doordat de besteding van een aantal facilitaire budgetten achterliep. Denk daarbij aan het gebruik van koffie, de catering, de kantoorbenodigdheden, het drukwerk, de leaseauto's, de printers en het papierverbruik en de afvalverwerking. Het werkelijke voordeel is veel hoger dan de eerste inschatting. Grosso modo kan gesteld worden dat de lagere lasten voor facilitaire dienstverlening (€ 404.000) de extra lasten voor het coronaproof maken van de gemeentelijke huisvesting (€ 303.000) konden opvangen en tegelijkertijd dekking kon zijn voor de thuiswerkvergoeding van de ambtenaren (€ 104.000), die juist is verstrekt voor de extra lasten die ambtenaren nu thuis hebben.

Hierbij dient overigens de kanttekening gemaakt te worden dat bij het vaststellen van het afwegingskader besloten is voordelen ten gunste van de algemene middelen te laten vallen en niet met de reserve te verrekenen. In deze jaarstukken en voor de berekening van de hoogte van de onttrekking aan de reserve Covid-19 zijn in werkelijkheid daarom alleen die voordelen opgenomen waar in de raming rekening mee was gehouden. De raming van de voordelen op de facilitaire dienstverlening dateert namelijk van voor de vaststelling van het afwegingskader.

Ad 4. Culturele en maatschappelijke ondersteuning

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Raming	Werkelijk	Verschil
2	Landelijke covid-19 steun Vorstin en filmtheater	366	258	-108
6	Noodfonds provincie Noord-Holland	70	68	-2
8	Ouderbijdrage kinderopvang	45	45	-0
15	Subsidie voedselbank	34	34	-
		515	406	-110

Voor de culturele en maatschappelijke ondersteuning is € 406.000 uit de reserve Covid-19 onttrokken. Met een bijdrage vanuit de rijksoverheid (RIB 2020-45) is noodsteun aan de Vorstin en het filmtheater gegeven. Aan het filmtheater is de subsidie ad € 141.000 conform raming verstrekt. Voor het poppodium de Vorstin was rekening gehouden met een subsidie van maximaal € 225.000. De noodsteun is gedaan in de vorm van een gedeeltelijke kwijtschelding van de huur en kwam uit op een bedrag van € 117.000. Daardoor is de onttrekking € 108.000 lager dan geraamd.

Naast deze meerkosten heeft de gemeente een coulancebeleid gehanteerd voor de reguliere subsidieverstrekkingen. Als gevolg van de corona maatregelen en richtlijnen hadden veel organisaties moeite hun gesubsidieerde activiteiten uit de voeren en de aan subsidies verbonden verplichtingen na te komen. Om die reden heeft het college in april 2020 ingestemd met de beleidslijn corona en subsidies: een lijn die uitgaat van coulance en maatwerk. Het toepassen van deze beleidslijn was passend binnen de begroting en heeft in 2020 daardoor niet tot aanvullende meerkosten geleid voor culturele en maatschappelijke ondersteuning.

Rijkscompensatiegelden

De gemeente ontvangt compensatie van het Rijk voor de gederfde inkomsten en extra lasten als gevolg van de coronacrisis. In hoofdlijnen kan er een onderscheid worden gemaakt tussen twee typen compensatiegelden:

1. Via de algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangen middelen
2. Specifieke regelingen die los van de circulaires worden uitgekeerd

Ad 1 Compensatiemiddelen algemene uitkering

De hoogte van de Covid-19 compensatiemiddelen die vanuit de algemene uitkering via de circulaires worden toegekend, volgen de generieke berekenmethodes van de algemene uitkering zelf. De categorieën en bijbehorende compensatiebedragen zijn gebaseerd op inschattingen op basis van landelijke gemiddelden, niet op maat per gemeente. Deze middelen zijn zodoende, net als de algemene uitkering zelf, niet 'geoormerkt': gemeenten hebben de beleidsvrijheid om het geld dáár in te zetten waar het in die specifieke gemeente nodig is. De Covid-19 compensatiegelden die vanuit de algemene uitkering worden ontvangen, dienen ter compensatie van het totaal aan meerkosten en gederfde inkomsten van de gemeente als gevolg van de Coronacrisis. Het uitgangspunt is dat alle Covid-19 Rijkscompensatiegelden vanuit de algemene uitkering (de circulaires) in de Covid-19 reserve worden gestort, behalve de gelden waarbij, uit hoofde van onze regiofunctie, de uitvoerende taken bij de Regio zijn belegd.

Van de in 2020 ontvangen compensatiegelden vanuit de algemene uitkering en de besteding daarvan is het volgende overzicht te geven:

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
	Septembercirculaire 2020:			
1	Ontvangen coronacompensatie		-4.052	-4.052
2	Storting reserve Covid-19	3.345		3.345
3	Maatschappelijke opvang en OGGz (regio)	610		610
4	Vrouwenopvang (regio)	97		97
	Decembercirculaire 2020:			
5	Ontvangen coronacompensatie		-832	-832
6	Storting reserve Covid-19	412		412
7	Crisisdienstverlening (regio)	368		368
8	Beschermd wonen (regio)	52		52
		4.884	-4.884	-

Het bedrag ad € 412.000 dat volgens de decembercirculaire 2020 ten gunste van de reserve Covid-19 dient te komen, is nog niet verwerkt in de jaarrekening 2020. De decembercirculaire volgt namelijk ná de tweede tussenrapportage, wat doorgaans de laatste mogelijkheid van een begrotingsjaar is om

begrotingswijzigingen voor te leggen aan de raad. Stortingen en onttrekkingen zijn een raadsbevoegdheid en beoordeelt de accountant als onrechtmatig als hier geen raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Daarom zal bij de behandeling van de jaarstukken 2020 alsnog aan de raad gevraagd worden het bedrag van € 412.000 in de reserve Covid-19 te storten. Ook voor crisisdienstverlening geldt dat dit bedrag, gezien de late ontvangst van de decembercirculaire, nog niet als realisatie in de jaarstukken 2020 is opgenomen. Daarom wordt daarvoor een overhevelingsvoorstel gedaan.

Ad 2 Specifieke regelingen
Specifieke regelingen en de kosten die daar vanuit onze organisatie tegenover staan, lopen niet via de reserve Covid-19 maar worden buiten de reserve om bij elkaar gezet. Deze worden zodoende niet gestort in of onttrokken aan die reserve. Waar specifieke regelingen niet kostendekkend zijn, of er sprake is van een gemeentelijke matchingsregeling, zal het tekort (of de niet gedekte kosten) wel ten laste van de Covid-19 reserve worden gebracht. Van de in de jaarstukken 2020 opgenomen bedragen het volgende overzicht:

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	lasten	baten	Saldo
1	TOZO	14.000	-16.600	-2.600
2	Noodfonds provincie Noord-Holland	195	-127	68
3	Tegemoetkoming verhuurders sportverenigingen (TVS)		0	0
		14.195	-16.727	-2.532

1. TOZO: Voor ondernemers die door de lockdown minder of geen inkomsten meer hadden, heeft het Rijk de TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) in het leven geroepen. De regeling is landelijk opgezet, maar wordt lokaal uitgevoerd. De bedragen die hiermee gemoeid zijn, zijn aanzienlijk. Over 2020 komen de lasten in totaal uit op € 14 miljoen. Hiertegenover staan de vergoedingen van het rijk van € 16,6 miljoen. Per saldo betekent dit een voordelig saldo van € 2,6 miljoen. Het voordelige saldo is het gevolg van lagere uitvoeringskosten ten opzichte van de forfaitaire vergoeding van het rijk. Deze middelen zijn nodig voor 2021, omdat dit voordeel een regionaal voordeel betreft, welke bij Hilversum tot uiting komt omdat Hilversum de TOZO voor de regiogemeenten heeft uitgevoerd. Daarnaast dient dit voordeel ter dekking van de uitvoeringskosten van de TOZO gedurende de looptijd van TOZO. Om deze middelen beschikbaar te houden alvorens te verrekenen met de regiogemeenten wordt de raad voorgesteld het voordeel in een daarvoor op te richten ‘TOZO reserve’ te storten.

2. Noodfonds provincie Noord-Holland: Van de provincie Noord-Holland is een bedrag van € 127.000 aan subsidie ontvangen en in totaliteit een bedrag van € 195.000 uitgekeerd aan Museum Hilversum, Wonderfeel, Globe CkC en Bibliotheek Hilversum. De gemeentelijke matching bedraagt € 68.000 en is ten laste van de reserve Covid-19 gebracht (zie nr. 6 van Ad.4 Culturele en maatschappelijke ondersteuning).

3. Tegemoetkoming verhuurders sportverenigingen: Het nadeel als gevolg van de gederfde inkomsten voor sportverenigingen is volledig door het Rijk vergoed. Het ging om een bedrag van € 70.000 dat een nadeel op de baten tot gevolg had, maar gecompenseerd is door de ontvangst van de subsidie.

Overige afwijkingen

De opsomming van de voor- en nadelen hierboven is niet compleet. In het voorstel tot instelling van de reserve Covid-19 is aangegeven dat we alleen de lasten vanaf € 25.000 meenemen. Daarnaast is gevraagd om eerst dekking te zoeken binnen de reguliere budgetten. Ook in het afwegingskader is dit expliciet genoemd. Het gaat om een totaalbedrag van € 335.000 aan nadelen die een relatie hebben

met de coronacrisis, maar niet ten laste van de reserve Covid-19 zijn gebracht. Daarnaast zijn er ook voordelen als gevolg van de crisis.

Van de overige nadelen is het volgende overzicht te geven:

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	lasten	baten	Saldo
1	WMO		100	100
2	Invoering risicomanagement	61		61
3	Overige	174		174
		235	100	335

1 WMO: Dit betreft een nadeel van € 100.000 voor gederfde eigen bijdragen WMO. Dit is het gevolg van het feit dat het Rijk heeft bepaald dat over de maanden april en mei geen eigenbijdrage opgelegd mocht worden. Omdat er binnen deze ambitie ook voordelen zijn, worden die als compensatie beschouwd voor dit nadeel.

2. Invoering risicomanagement: hiervoor zijn kosten gemaakt voor externe begeleiding in het intensiveren van risicomanagement, de kosten voor de aanschaf van applicatie risicomanagement (NARIS) en het opstellen van de FIA's. Deze kosten konden niet binnen de reguliere budgetten worden opgevangen. Abusievelijk is dit in de 2e verzamel RIB niet aan de raad gemeld en zodoende bij de 2e tussenrapportage niet gevraagd de raming hiervoor aan te passen. Het betreft wel extra lasten die direct het gevolg zijn van de huidige crisis. Daarom zal bij de behandeling van de jaarstukken alsnog voorgesteld worden dit bedrag te onttrekken aan de reserve Covid-19. Op deze wijze wordt via de Covid-19 reserve zicht gehouden op de extra lasten als gevolg van de coronacrisis en kan na afloop van de coronacrisis de balans opgemaakt worden of de crisis de gemeente extra middelen heeft gekost.

3. Overige: dit is een verzameling van kleine budgetten, die binnen de reguliere budgetten zijn gedekt. Denk daarbij aan sociale bewonersinitiatieven (via Versa gesubsidieerd), extra subsidies buurthuizen en Leger des Heils.

De gemeente heeft echter niet alleen financiële nadelen als gevolg van de coronacrisis. In de programma's is terug te lezen dat er ook voordelen zijn. De oorzaken zijn heel divers en in de programma's toegelicht. In een aantal gevallen is sprake van uitgestelde lasten en is daarvoor een verzoek tot overheveling gedaan. Hieronder staat een samenvattende tabel, waarbij ook is aangegeven in welk programma en thema hiervan melding is gedaan. Hierbij moet opgemerkt worden dat een voordeel niet altijd volledig het gevolg van de crisis is, maar dat daarnaast mogelijk ook andere oorzaken kunnen zijn. Het is niet altijd mogelijk de financiële gevolgen duidelijk te splitsen. Daarnaast moeten deze voordelen in het perspectief geplaatst te worden van een begroting die sloot met een geraamd nadelig saldo van € 6,5 miljoen.

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving budgetten	Programma en thema	Voordeel	overhe-veling	bedrag overh.	Netto voordeel
1	Begeleide participatie	Werken/Werkende stad	-345			-345
2	BUIG	Werken/Sociale stad	-275			-275
3	Schuldhulpverlening	Werken/Ondersteunende stad	-266	ja	-100	-166
4	Leerlingenvervoer	Zorg/Kansrijke stad	-197			-197
5	Opleidingsbudget	Bestuur/Effectief en efficiënt bestuurde stad	-185			-185

6	Buurtsportcoaches	Wonen en leven/Levendige stad	-181			-181
7	Promotie sport events	Wonen en leven/Levendige stad	-146	ja	-125	-21
8	Openbare orde en veiligheid	Bestuur/veilige stad	-75			-75
9	Banenkansen kwetsbare jongeren	Zorg/Kansrijke stad	-103	ja	-103	-
10	Volksfeesten	Wonen en leven/Duurzame stad	-102			-102
11	Viering 75 jaar vrijheid	Wonen en leven/Levendige stad	-80	ja	-60	-20
12	Buurten	Zorg/verbindende stad	-55	ja	-55	-
13	Wilhelminastraat	Bestuur/Effectief en efficiënt bestuurde stad	-50	ja	-50	-
14	Iktoon	Wonen en leven/Culturele act.	-32			-32
	Totaal		-2.092		-493	-1.599

Coronacrisis na 2020

De coronacrisis heeft zich niet beperkt tot het jaar 2020. Ook in 2021 is de crisis nog volop aanwezig. Half december 2020 is er zelfs een lockdown ingegaan die de strengste tot dan toe is geweest en zeker tot in het voorjaar 2021 strekt. De begin januari 2021 gestarte vaccinatiecampagne heeft het begin van het einde van de gezondheidscrisis ingeluid, al is er nog een behoorlijke weg te gaan voordat de vaccinaties erop zitten. Zeker tot de zomer 2021 zal de coronacrisis overheersend aanwezig zijn en de hoop is dat de landelijke maatregelen in ieder geval vanaf of na de zomer zullen versoepelen. Maar ook wanneer de gezondheidscrisis is bezworen, zal de coronacrisis naar verwachting nog doorwerken op sociaal-maatschappelijk, economisch en financieel vlak. Welke vormen die doorwerking aan zal nemen, hoe het ‘nieuwe normaal’ eruit zal zien, is erg moeilijk te voorspellen. De gemeente neemt desondanks geen afwachtende houding aan maar bouwt in 2021 verder aan de rode draden uit 2020 en het scenario denken over de mogelijke gevolgen van de coronacrisis voor de (nabije) toekomst. Verandering is namelijk niet per se negatief maar brengt ook kansen met zich mee.

Daarnaast wordt voor 2021 de werkwijze van regelmatige actualisatie van het Covid-19 risicoprofiel, het melden van financiële afwijkingen ten laste van de reserve Covid-19 en de weerstandsvermogen toets van die reserve doorgezet. Zowel de eerste financiële impactanalyse Covid-19 als de eerste verzamel raadsinformatiebrief financiële afwijkingen als gevolg van de coronacrisis van 2021 zijn half april met de raad gedeeld. Daarin is zichtbaar geworden dat voor 2021 de uitdagingen (en risico’s) in verhouding tot 2020 vooral samenhangen met het inmiddels lang aanhouden van deze crisis. Het water staat vele sectoren aan de lippen, het is voor iedereen steeds moeilijker vol te houden om aan alle regels te voldoen en de druk op de organisatie neemt verder toe. Omdat ook in dit nieuwe jaar de coronacrisis een prominente, programma-overkoepelende rol speelt, zal de paragraaf coronacrisis eveneens onderdeel uitmaken van de jaarstukken 2021.

Bijlage Totaaloverzicht extra lasten met dekking uit reserve Covid-19

Nr	Omschrijving budgetten	RIB of Raadsvoorstel	Raming Covid-19	Werkelijk	Verschil
1	Opbrengsten parkeren	RIB 2020-42/70	1.287	945	-342
2	Landelijke covid-19 steun Vorstin en filmtheater	RIB 2020-45	366	258	-108
3	Schoonmaakkosten evenementen	RIB 2020-42	-30	-45	-15
4	Verkeersbegeleiding bij afvalscheidingsstation Crailo	RIB 2020-42	32	46	14
5	Vergoeding sporthalbeheerders	RIB 2020-42	37	27	-10
6	Noodfonds provincie Noord-Holland	RIB 2020-51/70	70	68	-2
	Pacht kermis	RIB 2020-42	79	79	-
	Totaal programma 1		1.841	1.377	-464
8	Ouderbijdrage kinderopvang	RIB 2020-42	45	45	-0
	Totaal programma 2		45	45	-0
9	Capaciteit Sociaal plein	RIB 2020-42	350	58	-292
10	Buitenreclame	RIB 2020-70	93	43	-50
11	Inhuur economie en media	RIB 2020-70	75	43	-32
12	Druktemeter	RIB 2020-42	75	78	3
13	Coronaproof openbare ruimte	RIB 2020-70	25	27	2
14	Marktgelden	RIB 2020-42	30	31	1
15	Subsidie voedselbank	RIB 2020-42	34	34	-
	Totaal programma 3		682	314	-368
16	Facilitaire dienstverlening	RIB 2020-42/70	202	-101	-303
17	Tegemoetkoming thuiswerken	RIB 2020-70	110	104	-6
18	Inhuur communicatie	RIB 2020-42	170	172	2
19	ICT	RIB 2020-42	106	92	-14
20	Inhuur crisisbeheersing	RIB 2020-42	85	117	32
21	Inhuur griffie	RIB 2020-70	25	14	-11
22	Leges paspoorten, NID kaarten en rijbewijzen	RIB 2020-42/70	82	73	-9
23	APV leges	RIB 2020-42/70	50	42	-8
24	Inhuur juridische advisering	RIB 2020-70	35	34	-1
	Totaal programma 4		865	546	-319
25	Precariobelasting	RV 01-07-2020 en RIB 2020-70	231	232	1
26	Inhuur uitvoering Wet WOZ	RIB 2020-70	35	18	-17
	Totaal programma 5		266	250	-16
	Totaal alle programma's		**3.699**	**2.532**	**-1.167**
	Inzet onvoorzien		-150	-150	-
	Onttrekking uit reserve Covid-19		**-3.549**	**-2.382**	**1.167**

1.3 Financiële beschouwingen

In deze collegeperiode is verder gewerkt aan de ambities van de gemeente in samenwerking met de inwoners, ondernemers en andere samenwerkingspartners. Om te borgen dat de opgaven voor de stad zowel financieel als inhoudelijk worden afgerond, hebben we onze voornemens ingebed in de reguliere P&C-cyclus. De jaarrekening koppelt terug over de resultaten die hier in 2020 op zijn behaald. Inhoudelijk gebeurt dit via de programmaverantwoording. In de financiële beschouwingen wordt samenvattend de financiële resultaten en de financiële positie uiteengezet.

Toelichting op het resultaat

Bij de jaarrekening vergelijken we het werkelijke resultaat met het door de raad vastgestelde begrote resultaat. Het rekeningresultaat werd bij de primaire Begroting 2020 op € 138.000 voordelig begroot. Door de tussentijdse besluitvorming door de raad wordt dit oorspronkelijk begrote resultaat altijd bijgesteld. Het begrote jaarrekeningresultaat is hiermee uitgekomen op € 6,5 miljoen negatief.
Het werkelijke resultaat is uiteindelijk uitgekomen op € 4,2 miljoen positief voor resultaatbestemming (€ 2,5 miljoen negatief na resultaatbestemming). Om een goed beeld te krijgen van de oorzaak van de afwijkingen wordt in deze jaarrekening weergegeven binnen welke programma's verschillen optreden en hoe groot die zijn. Vervolgens worden de grootste afwijkingen toegelicht. Voor een uitgebreide analyse per programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 4 van deze jaarstukken.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt onderscheid gemaakt tussen het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten en het gerealiseerd resultaat. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten bedraagt € 2,7 miljoen nadelig over 2020. Voor de realisatie van de verschillende plannen is per saldo € 6,9 miljoen uit de reserves onttrokken, waarmee het gerealiseerd resultaat afgerond € 4,2 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is 1,3% van de werkelijke lasten.

Relevant voor het uiteindelijke resultaat is het 'resultaat na bestemming'. Dat is het resultaat na budgetoverhevelingen en mutaties reserves. Door verschillende bestemmingen van het "bruto"-resultaat wordt dit resultaat aanzienlijk lager en bedraagt € 2,5 miljoen nadelig. In onderstaande tabel ziet u hoe dit resultaat tot stand is gekomen:

(- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Financieel resultaat	Bedragen x € 1.000
Werkelijke lasten	313.304
Werkelijke baten	-310.605
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	**2.699**
Stortingen in de reserves	8.453
Onttrekkingen uit de reserves	-15.381
Gerealiseerd resultaat (afgerond)	**-4.229**
Resultaatbestemming: budgetoverhevelingen	3.596
Resultaatbestemming: dotatie reserves	3.165
Resultaat na bestemming	**2.532**

Totstandkoming begrotingssaldo
In de bovenstaande tabel wordt het behaalde resultaat aan de hand van de lasten en de baten weergegeven. Bij de jaarrekening vergelijken we vooral het gerealiseerde resultaat ten opzichte van het door de raad vastgestelde begrote resultaat. Het rekeningresultaat werd bij de primaire

begroting 2020 op € 138.000 voordelig vastgesteld. Door de tussentijdse besluitvorming door de raad is dit oorspronkelijk begrote resultaat met begrotingswijzigingen bijgesteld. De belangrijkste bijstellingen van de begroting betreffen de grondexploitaties voor € 1,1 miljoen positief, de extra lasten als gevolg van de Meerjarige onderhoudsplanning voor 1,6 miljoen negatief en de aanpassingen in het sociaal domein voor Jeugd en WMO met € 8,9 miljoen negatief. De uiteindelijke begroting is bijgesteld naar een begroot resultaat van € 6,5 miljoen nadelig.

Om een goed beeld te krijgen van de oorzaak van de afwijkingen is in deze paragraaf weergegeven binnen welke categorieën verschillen optreden en hoe groot die zijn. Vervolgens worden de grootste afwijkingen toegelicht. Voor een uitgebreidere analyse per programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.2 van de jaarstukken en de financiële analyses op de programmaverantwoording.

Afwijking ten opzichte van de actuele begroting
Onderstaande tabel geeft inzicht in de belangrijkste oorzaken van het verschil tussen het geprognosticeerde resultaat van € 6,5 miljoen negatief en de werkelijk gerealiseerde baten en lasten bij de jaarrekening van € 4,2 miljoen voordelig (voor budgetoverhevelingen en dotaties reserves). Het verschil tussen begroting en de daadwerkelijke realisatie bedraagt afgerond € 10,7 miljoen voordelig.

In de onderstaande tabel is te zien wat de grootste afwijkingen in de jaarstukken zijn. De onderstaand gepresenteerde afwijkingen zijn, behoudens de afrekeningen van de openeinderegelingen, incidenteel van aard.

Grootste financiële afwijkingen	Bedragen x € 1.000
Resultaatbestemming: Budgetoverhevelingen	-3.596
Resultaatbestemming: Dotatie reserves	-3.165
Autonoom/Techniek:	
Winstneming Anna's Hoeve/mutatie voorziening	-1.835
Dotatie reserve Stedelijke ontwikkeling	620
Decembercirculaire (resterend na overheveling/dotatie reserve)	-152
Egalisatievoorziening riolering	273
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren belastingen	350
BUIG	-567
Begeleide participatie	-345
WMO (openeinderegeling)	-1.100
Jeugdzorg (openeinderegeling)	-400
Parkeerinkomsten	-271
Teruggave BTW	-525
Overige afwijkingen:	
Verkoop panden en gronden	-270
OZB, Riool- en afvalstoffenheffing	-1.152
Loon- en organisatiekosten	778
Overig verschillen per saldo < € 250	609
Totaal afwijkingen t.o.v. begroting	**-10.748**

Resultaatbestemming
Een belangrijke bijdrage aan het resultaat wordt veroorzaakt door niet (volledig) uitgevoerde plannen in 2020. Voor in totaal € 3,6 miljoen is een verzoek gedaan om niet uitgegeven budgetten uit 2020 over te hevelen naar 2021 voor de verdere uitvoering van de onderliggende plannen. De hoogte van de overhevelingen wordt veroorzaakt door vertragingen in de uitvoering.
Bij deze jaarstukken worden ook, voor in totaal € 3,2 miljoen, voorstellen gedaan voor mutaties van bestemmingsreserves die verband houden met de realisatiecijfers over 2020. Vanuit het BBV wordt voorgeschreven dat een begrote onttrekking uit een reserve ook daadwerkelijk dient plaats te vinden. Bij deze reservemutaties gaat het om onder- dan wel overbestedingen op budgetten die een relatie hebben met reeds bestaande bestemmingsreserves of om middelen die van derden zijn ontvangen voor een specifiek doel.

Autonoom/techniek
Enkele afwijkingen onder dit kopje hebben betrekking op financiële afwijkingen die vanwege de late totstandkoming in het jaar niet meer aan de raad konden worden voorgelegd voor een begrotingswijziging.

- Dit is het geval bij de tussentijdse winstneming van de grondexploitatie Anna's Hoeve. Bij de actualisatie van de grondexploitaties (behandeling in de raad van mei 2021) is de winstneming voor 2020 vastgesteld. Hierdoor is het niet meer mogelijk om de begroting aan te passen en wordt de winstneming nu als afwijking op de begroting gepresenteerd.
- Bij de actualisatie van de grondexploitaties is besloten om van de extra winstname uit de grondexploitaties een bedrag te storten in de reserve Stedelijke ontwikkeling.
- De decembercirculaire is per definitie te laat om in de begroting te worden verwerkt en leidt daarom tot een afwijking. Een deel van de decembercirculaire is betrokken bij de overhevelingsvoorstellen. Dit is aangegeven in de tabel.

Er zijn financiële afwijkingen onder dit kopje die pas blijken bij de afsluiting van het boekjaar:

- De financiële afwijking voor de egalisatievoorziening riolering is de resultante van alle plussen en minnen voor de riolering. Door de "gesloten box" voor de riolering worden de "tegenvallers" in de exploitatie aan de voorziening onttrokken.
- Voor het mogelijk niet kunnen incasseren van opgelegde belastingen zoals de woonlasten heeft de gemeente een voorziening. Bij de jaarrekening wordt elk jaar bepaald hoe hoog de voorziening moet zijn aan de hand van de ouderdomsanalyse van de openstaande belastingdebiteuren. De raad is hierover geïnformeerd door RIB 2021-16.
- De lasten voor BUIG, begeleide participatie, WMO en Jeugdzorg betreffen zogenaamde open-einderegelingen waarvoor we het belangrijk vinden dat ieder persoon die zorg nodig heeft toegang heeft hiertoe, ook als blijkt dat de lasten het niveau van de begroting ontstijgen.

Ook ontstaan er afwijkingen om te kunnen voldoen aan de (landelijke) regelgeving:

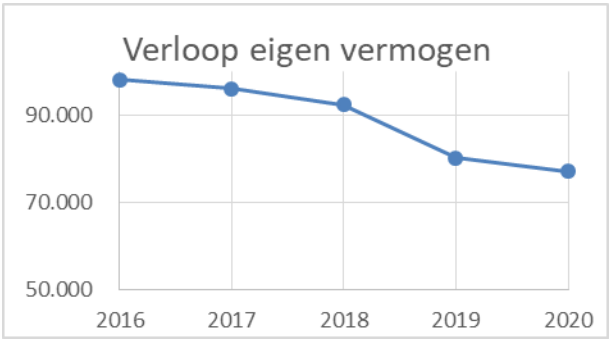
- Op advies van de accountant zijn de maanden november en december 2020 meegenomen voor het belparkeren als inkomsten in 2020 (in tegenstelling tot voorgaande jaren), waardoor dit een eenmalig voordeel oplevert.
- De Hoge Raad heeft in juli uitspraak gedaan met betrekking tot de btw die drukt op re-integratiekosten. De gemeente heeft hierop een suppletie ingediend bij de belastingdienst.

Overige afwijkingen
Onder dit kopje zien we dat de OZB opbrengst hoger is dan begroot doordat de achterstanden uit voorgaande jaren zijn weggewerkt. Voor de Riool- en Afvalstoffenheffing zijn meeropbrengsten door een toename van het aantal aansluitingen en uitgevoerde bestandscontroles. Daarnaast waren extra loon- en organisatiekosten noodzakelijk voor het uitvoeren van de activiteiten. Dit is vooral een gevolg van langdurig zieken en de uitvoering van extra taken in verband met de coronapandemie.

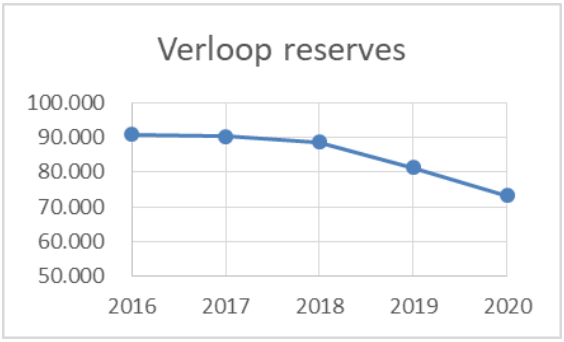
Financiële positie
Deze paragraaf geeft een financiële beschouwing op het eigen vermogen, de financiering en het weerstandsvermogen. Voor de beoordeling van de financiële positie is het namelijk belangrijk om zowel naar de exploitatie als de balans te kijken. In de balans komt de verhouding van de bezittingen (activa) in beeld en de daarvoor beschikbare eigen middelen (reserves) en financieringsmiddelen van derden (schulden). Ook voor het bepalen van het eigen vermogen kijken we naar de balans. Waarbij het eigen vermogen de uitkomst is van de waarde van alle bezittingen (activa) minus de schulden.

Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het saldo van de jaarrekening. De reserves zijn in 2020 per saldo met een bedrag van € 8,0 miljoen afgenomen. Deze afname wordt grotendeels veroorzaakt door onttrekkingen uit de algemene reserve (totaal € 10,9 miljoen, bestaande uit: € 6,2 resultaatbestemming 2019, € 2 miljoen coalitieakkoord en € 2,7 vorming reserve Covid-19), onttrekkingen voor de egalisatiereserve afvalstoffen (€ 1,0 miljoen) en per saldo een toevoeging aan de reserve Covid-19 voor € 3,7 miljoen.

Per saldo daalt het eigen vermogen in 2020 met € 2,7 miljoen (stand van 31-12-2019: € 80,2 miljoen) ten opzichte van de stand 31-12-2020 (€ 77,5 miljoen). Deze daling wordt grotendeels veroorzaakt door de eerder genoemde onttrekkingen van de reserves. Anderzijds is het (positieve) resultaat van € 4,2 miljoen al opgeteld bij de stand van het eigen vermogen.

Bedragen x € 1.000

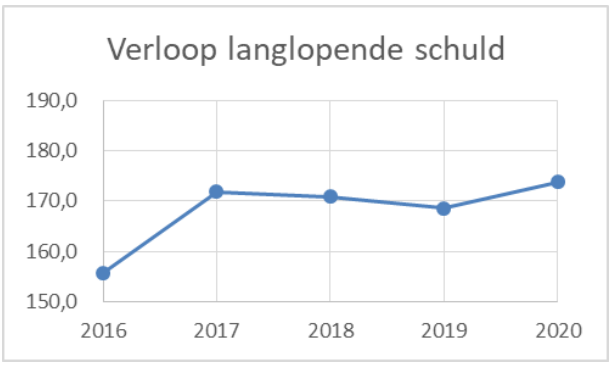
Bedragen x € 1.000

De reservepositie bestaat voor een gedeelte (€ 7,9 miljoen) uit “bestemmingsreserves”. Aan deze reserves heeft de raad eerder een bestemming gegeven. Deze reserves zijn zonder (nieuwe) besluitvorming van de raad niet vrij besteedbaar. De algemene reserve van de gemeente is binnen de financiële beleidskaders wel vrij aanwendbaar en bedraagt eind 2020 € 65,3 miljoen (exclusief het resultaat van deze jaarrekening). In de Toelichting op de Staat van Reserves (hoofdstuk 5.4) bij deze jaarrekening worden de verschillen tussen begrote en werkelijke mutaties per reserve toegelicht.

Op het jaarrekeningsaldo van € 4,2 miljoen positief (afgerond) liggen claims voor bestemming van de algemene reserve: een bedrag van € 3,6 miljoen voor budgetoverheveling van 2020 naar 2021, en voor een bedrag van € 3,2 miljoen om de reserves te vullen. Door deze budgetoverhevelingen en storting in de reserves ontstaat een nadelig resultaat van € 2,5 miljoen na bestemming, dat ten laste wordt gebracht van de algemene reserve.

Schuldpositie
De houdbaarheid van de gemeentefinanciën op de langere termijn hangt af van de ruimte om, naast de noodzakelijke uitgaven voor publieke voorzieningen, de schuldverplichtingen in de vorm van rente en aflossingen te betalen. Daarom letten wij naast de baten en lasten (exploitatie) ook nadrukkelijk op de geldstromen, de hoogte van de schuld in relatie tot het kunnen betalen van de rente en aflossing en de beschikbare weerstandscapaciteit. Het is wenselijk dit goed te monitoren omdat een

oplopende schuldenpositie de begrotingsruimte op termijn kan verminderen. In de onderstaande grafiek is het verloop van de langlopende schuld over de afgelopen jaren weergegeven.

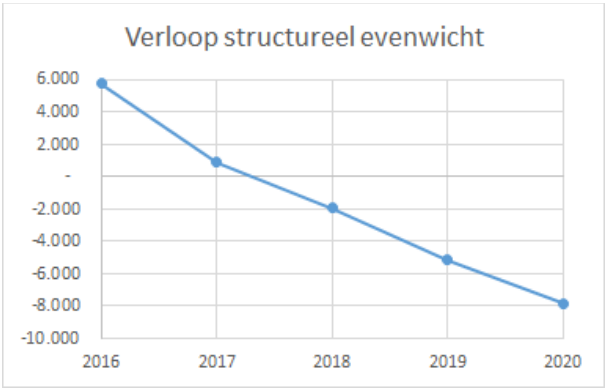

Bedragen x € 1.000.000

De langlopende schuld is uitgekomen op € 173,8 miljoen en is conform de prognose zoals deze is opgenomen in de begroting 2020. Ten opzichte van vorig jaar is de schuld met € 5,2 miljoen toegenomen. De schuldontwikkeling is nog steeds binnen de veiligheidsmarges zoals de VNG die hanteert. In de paragraaf Financiering (hoofdstuk 3.4) staat een uitgebreide analyse op het vreemd vermogen.

Evenwicht structurele lasten en -baten

Het overzicht van de incidentele lasten en baten (hoofdstuk 4.3) laat zien dat in de jaarstukken de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten. Het saldo dient positief zijn; de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten. Waar in de oorspronkelijke begroting de structurele baten hoger waren geraamd dan structurele lasten, wordt in de jaarstukken zichtbaar dat structurele lasten deels zijn gedekt door incidentele baten. De structurele lasten zijn in totaal € 7.848.000 hoger dan de structurele baten. De oorzaak van de negatieve exploitatieruimte is niet direct toe te wijzen aan afzonderlijke hogere lasten of lagere baten. Dat komt doordat in de gemeentelijke financiën veelal de baten niet één op één toe te wijzen zijn aan de lasten. Inkomsten uit de algemene uitkering en de OZB gelden niet als dekking voor toewijsbare lasten in de begroting. Zo hebben we ook in de jaarstukken te maken met over- en onderschrijdingen die elkaar op saldoniveau kunnen compenseren, maar geen verband met elkaar hebben. Wel is duidelijk dat we ook dit jaar weer te maken hebben met hogere lasten voor de zorgtaken dan in de oorspronkelijke begroting was geraamd. Per saldo constateren we dat het evenwicht tussen de structurele lasten en –baten negatief is. In de onderstaande grafiek is te zien dat het structurele evenwicht een punt van aandacht blijft.

Bedragen x € 1.000

In de kadernota 2021 zal blijken dat het structurele evenwicht is hersteld door structurele inkomsten en door getroffen maatregelen bijvoorbeeld bij de programmabegroting 2021.

Risico's
Hilversum is een stad die wil blijven investeren en presteren. Hieraan zijn onlosmakelijk financiële risico's verbonden. Daarom is en blijft het van belang te sturen op het beheersen van deze risico's. Hilversum kent daartoe een risicomanagementbeleid, bouwt aan een relatief compleet risicoprofiel en hecht veel waarde aan de opgave om het weerstandsvermogen in evenwicht te houden met de gekwantificeerde risico's. Bij de totstandkoming van deze jaarrekening zijn de risico's geactualiseerd. Vervolgens is berekend welk bedrag nodig is om deze risico's financieel af te dekken. Dit bedrag is afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen die in onderstaande tabel is gepresenteerd.

x € miljoen

Weerstandsvermogen	Jaarverslag 2020	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2018
Beschikbare capaciteit (A)	82,2	95,6	102,5
Benodigde capaciteit (B)	3,7	4,0	4,1
Ratio weerstandsvermogen	22,2	23,9	25
Weerstandsvermogen (A-B)	78,5	91,6	98,4

Het weerstandsvermogen classificeert als meer dan uitstekend. De huidige afname van het weerstandsvermogen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de daling van de beschikbare weerstandscapaciteit zoals in hoofdstuk 3.2.3 wordt toegelicht. Als laatste geldt in het algemeen dat de rapportage over het weerstandsvermogen altijd een momentopname is. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen kunnen het risicoprofiel beïnvloeden waardoor het weerstandsvermogen aan tussentijdse fluctuaties onderhevig is.

Houdbaarheidstest

In deze jaarstukken wordt de houdbaarheid van de gemeentefinanciën voor het eerst langs twee wegen beoordeeld. We doen dit aan de hand van de bekende wettelijke financiële kengetallen en nu ook aan de hand van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën. Beide beoordelingen geven een beeld hoe de gemeente er financieel voorstaat. Beide beoordelingen zijn een momentopname.

In de voorgaande jaren was het gebruikelijk om de houdbaarheid te monitoren aan de hand van de wettelijk bepaalde financiële indicatoren. Met deze indicatoren wordt inzicht gegeven over de schuldquote, de solvabiliteit, de grondexploitatie en de onbenutte belastingcapaciteit. De kengetallen zullen in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente.

Naast de kengetallen nemen we dit jaar ook de Houdbaarheidstest gemeentefinanciën van de VNG op in de jaarstukken. Deze houdbaarheidstest is in de eerste plaats een stresstest die gebaseerd is op kasstromen. Met de houdbaarheidstest kunnen bij de begroting ook scenario's in beeld worden gebracht. De test bepaalt met behulp van aanvullende kengetallen de financiële conditie van de gemeente. Uiteindelijk wordt dit uitgedrukt in het financiële kengetal dat de "houdbaarheidsquote" wordt genoemd.

De financiële positie die uit de kengetallen en de houdbaarheidstest blijkt is geen doel op zich maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Kengetallen
Om nog meer transparantie te creëren en een benchmark mogelijk te maken tussen gemeenten, geeft onderstaande tabel allereerst inzicht in zes financiële indicatoren. Verder in deze paragraaf wordt de financiële vermogenspositie op hoofdlijnen toegelicht. Daarnaast zijn de indicatoren gekoppeld aan begrotingsparagrafen waar ze meer inhoudelijk zijn beschreven.

Kengetal	Verloop van de kengetallen			
	JS2019	B2020	JS2020	B2021
netto schuldquote	80%	76%	67%	88%
netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	78%	75%	61%	87%
solvabiliteitsratio	25%	25%	23%	20%
grondexploitatie	3%	0%	2%	1%
structurele exploitatieruimte	-2,0%	0,1%	-2,5%	-0,9%
belastingcapaciteit	104%	102%	101%	102%

De financiële vermogenspositie van Hilversum is op orde. De (netto) schuld is niet erg hoog, maar normaal. Ook als je deze corrigeert voor het wanbetalingsrisico op doorgeleende gelden en corrigeert voor de executiewaarde van de voorraden grondexploitatie.

Hilversum heeft wel te maken met exploitatietekorten (voor mutatie reserves) in opeenvolgende jaren. Daarnaast weten we dat Hilversum een redelijk hoge mate van afhankelijkheid kent van rijksoverdrachten. Daarmee is Hilversum erg gevoelig voor kortingen van het Rijk (lees: dus gevoelig voor tekorten sociaal domein e.d.). Het huidige exploitatietekort zou kunnen worden opgevangen met een verhoging van de OZB. Er is voldoende onbenutte belastingcapaciteit.

Het BBV schrijft voor: “een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie”. Volgens de Nota van Toelichting bij het wijzigingsbesluit is het aan het College van B&W om die beoordeling te geven. Naast het kengetal voor de structurele exploitatieruimte valt geen enkel kengetal in de categorie ongunstig en drie van de zes kengetallen vallen zelfs in de categorie meest gunstig. Daarnaast laat het weerstandsvermogen zien dat de gemeente Hilversum een zeer degelijke financiële positie heeft. Daarom beoordeelt ons college de “onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie” als *goed*.

Financiële stresstest gemeenten BDO Accountants & Adviseurs
BDO heeft over 2019 alle Nederlandse gemeenten langs de financiële meetlat gelegd om de financiële positie van de Nederlandse gemeenten te analyseren en tot een ranking per gemeente te komen. Hierbij zijn de cijfers gebruikt uit de gepubliceerde jaarrekeningen over 2019 van de hierboven opgenomen wettelijke financiële kengetallen.

Uit de benchmark komt het algemene beeld dat in 2019 de financiële positie van gemeenten flink verder is uitgehold. Gemeenten hebben gezamenlijk een fors verlies gemaakt van € 747 miljoen, tegenover 'slechts' € 130 miljoen over 2018. Het structureel en reëel evenwicht is volledig zoek. Als gevolg van deze verliezen daalde het eigen vermogen van gemeenten van € 30 miljard in 2018 naar € 29 miljard in 2019. Het einde van de buffers is bij een aantal gemeenten al in zicht, terwijl de uitdagingen alleen maar groter lijken te worden.

Naast het algemene beeld over de gemeenten heeft BDO de financiën van gemeenten met elkaar vergeleken - eveneens op basis van deze parameters. Zodoende is BDO gekomen tot een ranking (Financiële Stresstest Gemeenten van BDO), verdeeld naar omvang van gemeenten. In de benchmark wordt Hilversum vergeleken met andere gemeenten met 50.000-100.000 inwoners. In totaal vallen 56 gemeenten in deze categorie. De gemeente Hilversum komt op een uitstekende 12e plaats met

het rapportcijfer 9. Ten opzichte van de andere gemeenten doet Hilversum het daarmee bovengemiddeld goed!

Houdbare gemeentefinanciën
Hoe staat het met de financiële conditie van Hilversum zoals dat kan worden afgeleid uit de jaarrekening 2020? Een goede financiële conditie wordt in de basis gevormd door een sluitende meerjarenbegroting. Een goede financiële conditie vraagt echter niet alleen dat er tegenover alle lasten in de begroting ook voldoende baten staan. Een aanvullende vereiste is dat de gemeente bij financiële tegenslag voldoende mogelijkheden heeft om financiële tegenvallers op te kunnen opvangen. Hierbij zijn twee zaken van belang: Voldoende weerbaarheid en voldoende flexibiliteit.

Voldoende weerbaarheid
Bij weerbaarheid gaat het om de mogelijkheden om op korte termijn financiële tegenvallers te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen. Als indicatoren voor de weerbaarheid gelden het weerstandsvermogen en de weerstandsratio.
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de aanwezige weerstandscapaciteit (eigen vermogen plus onbenutte belastingcapaciteit) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. De verhouding tussen deze twee wordt ook wel aangeduid als de weerstandsratio. In de jaarrekening 2020 komt deze weerstandsratio op 22,2 en heeft daarmee de classificatie uitstekend.

Voldoende flexibiliteit
Bij flexibiliteit gaat het om de snelheid waarmee de gemeente de lasten kan verlagen en de baten kan verhogen om financiële tegenvallers te kunnen opvangen. De flexibiliteit van de begroting, wordt beperkt door verplichtingen die voor meer jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan bijvoorbeeld om verplichtingen als gevolg van gemeentelijke schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten en beheer- en onderhoudslasten.

Om de financiële gezondheid van de gemeente te meten heeft het BBV een aantal kengetallen voorgeschreven die moeten worden opgenomen in de stukken van de begroting en de jaarrekening. Het BBV vraagt daarbij om een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen van deze jaarrekening.

Daarnaast heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een houdbaarheidstest voor gemeenten ontwikkeld waarmee de financiële conditie van de gemeente Hilversum wordt bepaald aan de hand van 10 financiële kengetallen. Deze kengetallen zijn daarbij gerangschikt naar de thema's vermogenspositie, exploitatie, voorzieningenniveau en weerbaarheid.

Vermogenspositie
1. Netto schuldquote (Druk van de schuldverplichtingen op de exploitatie)
2. Effectieve netto schuldquote (Hoogte van de effectieve schuld)
3. Solvabiliteitsratio (Schuldbelasting van het bezit)

Exploitatie
4. Exploitatieresultaat voor mutaties reserves (Mate waarin de uitkomst van de exploitatierekening positief is)
5. Onbenutte belastingcapaciteit (Ruimte voor verhoging van de eigen belastinginkomsten)

6. Afhankelijkheidsratio (Gevoeligheid voor bezuinigingen op Rijksoverdrachten)
   Voorzieningenniveau
7. Netto investeringsquote (Hoogte van de investeringsuitgaven)
8. Netto lasten per inwoner (Hoogte van de netto lopende uitgaven op de exploitatie)
   Weerbaarheid
9. Houdbaarheidsquote (Benodigde structurele ombuigingen bij een slechtweer-scenario)
10. Kasgeldratio (Gevoeligheid op de korte termijn voor renteverhogingen)

Net zoals bij de wettelijk voorgeschreven kengetallen maakt het model van de VNG gebruik van signaalwaarden. Het overschrijden van een signaalwaarde kan duiden op financiële stress op dat betreffende aandachtsgebied. Ook voor beoordeling van de kengetallen zoals genoemd door de VNG geldt dat, een integrale analyse van de ontwikkeling van de financiële positie, waarbij alle relevante elementen in onderlinge samenhang betrokken zijn, zal leiden tot beter inzicht in de financiële positie. De kengetallen zoals opgenomen in een jaarrekening zijn altijd een momentopname en hebben geen voorspellende waarde.

In deze jaarrekening wordt dan ook slechts teruggekeken naar de uitkomsten voor de jaren 2019 en 2020. De uitkomsten van de VNG kengetallen zijn daarbij als volgt weer te geven.

Financiële conditie index eindbalans & exploitatie.	**2019**	**2020**	**Drempelwaarde 1**	**Drempelwaarde 2**
Vermogenspositie				
Netto schuldquote ultimo	79,7%	67,2%	> 100%	> 130%
Effectieve Netto schuldquote ultimo	77,7%	66,4%	> 90%	> 120%
Solvabiliteitsratio ultimo	24,5%	23,0%	< 20%	< 0%
Exploitatie				
Exploitatieresultaat	-4,7%	-0,9%	n.v.t.	< 0%
Aantal negatieve resultaten laatste 3 jaren	3	3	= 2	= 3
Onbenutte belastingcapaciteit	4,6%	4,0%	n.v.t.	< 0%
Afhankelijkheidsratio	73,6%	71,9%	> 72,5%	n.v.t.
Voorzieningenniveau				
Netto investeringsquote jaar (t-4) - (jaar t)	2,2%	-0,2%	< 0,5% of >4%	< 0% of >5%
Netto lasten per inwoner	1.768	1.669	n.v.t.	< 1.914 of > 2.544
Weerbaarheid				
Houdbaarheidsquote	20,6%	21,5%	> 20%	> 25%
Kasgeldratio ultimo	14,4%	5,4%	> 8,5%	n.v.t.

Indien een score groen is betekent dat de waarde onder de drempelwaarden blijft. Een oranje score betekent overschrijding van drempelwaarde 1. Een rode score betekent overschrijding van drempelwaarde 2.

De aandachtspunten bij deze score zijn:

- Het exploitatieresultaat: Een negatief exploitatieresultaat (voor mutaties reserves) betekent dat de reservepositie aangesproken wordt. Een eenmalig negatief exploitatieresultaat behoeft geen probleem te zijn. Bij structurele negatieve exploitatieresultaten zal de reservepositie krimpen en het bezit steeds verder gefinancierd zijn met vreemd vermogen (schulden). De jaren 2017 t/m 2020 hebben allen een negatief exploitatieresultaat en het exploitatieresultaat heeft daarmee een structureel negatief karakter gekregen.

- Afhankelijkheidsratio: Dit kengetal geeft weer hoe afhankelijk we zijn van de overdrachten van het Rijk en tevens de gevoeligheid voor kortingen op deze overdrachten van het Rijk. Het verhogen van de eigen inkomsten kan de afhankelijkheid van het Rijk verkleinen.

- Netto Investeringsquote: Dit kengetal geeft weer of er voldoende investeren gedaan worden voor het behoud van een aanvaardbaar voorzieningen niveau. Normaal gesproken zullen de uitgaven voor investeringen hoger zijn dan de afschrijvingen. Hoger omdat vanwege inflatie de investeringen duurder worden, maar ook omdat door economische groei en inwonersgroei er jaarlijks meer publieke investeringen nodig zullen zijn (bijvoorbeeld scholen en wegen). Bij te lage investeringen zullen er op termijn inhaalinvesteringen nodig zijn om de leefbaarheid van de stad op orde te houden. Een gemeente kan ook te veel investeren. Dit zal zorgen voor hogere schulden en hogere afschrijvingslasten. Hogere afschrijvingslasten leggen een groter deel van de exploitatieruimte voor een langere periode vast waardoor de ruimte voor eventuele benodigde ombuigingen op de lopende exploitatie kleiner wordt.

- Netto lasten per inwoner: Dit kengetal geeft de mate van flexibiliteit aan voor het realiseren van ombuigingen. Lage netto lasten per inwoner kunnen een indicatie zijn dat het niveau van de noodzakelijke publieke voorzieningen onder druk staat. Hoge netto lasten per inwoner kunnen een signaal zijn dat een gemeente op grote voet leeft. Voor het bepalen of er sprake is van een afwijkende netto lasten is wordt Hilversum vergeleken met andere gemeenten met een matige sociale structuur en een sterke centrumfunctie.

- Houdbaarheidsquote: Dit kengetal geeft een indicatie van de ombuigingsinspanning die een gemeente bij *het slecht weer scenario* moet leveren om de gemeentelijke financiële positie op orde te houden. Bij *het slechtweer scenario* wordt onder andere rekening gehouden met een terugval van de inkomsten vanuit het rijk met 20%, terugvallende overige inkomsten met 11%, stijgende rentetarieven tot 3%, afboekingen op uitstaande leningen etc. en zal zich hoogstwaarschijnlijk niet voortdoen. Het kengetal is daarmee een maat voor de weerbaarheid van de gemeente. Het wordt uitgedrukt in een percentage van de lasten en baten waarop ombuigingen kunnen worden gerealiseerd. Het gaat hierbij om de onbenutte belastingcapaciteit plus de netto lopende uitgaven. De netto lopende uitgaven worden gedefinieerd als: lasten voor mutaties reserves -/- rentelasten -/- afschrijvingen -/- lasten grondexploitaties -/- inkomsten uit heffingen en belastingen -/- inkomsten van specifieke uitkeringen -/- inkomsten van decentralisatie uitkeringen. De netto lopende uitgaven gedeeld door het aantal inwoners is het kengetal netto lasten per inwoner. De houdbaarheidsquote is afhankelijk van het gekozen scenario dat wordt gekozen en is daarmee arbitrair.

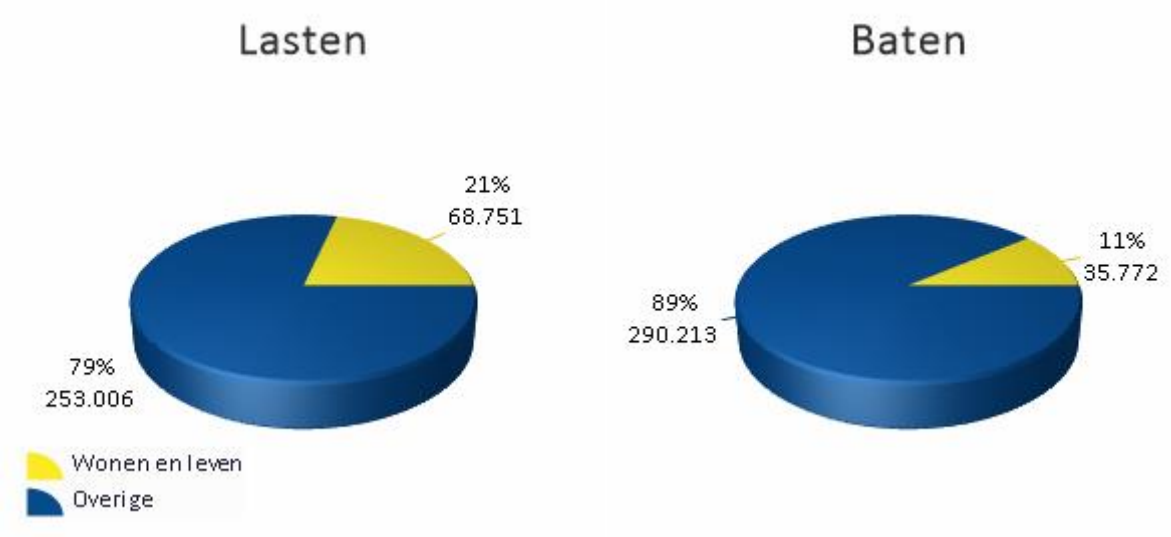
- Kasgeldratio: Dit kengetal geeft de mate van risico weer van sterk stijgende rentelasten door herfinanciering van kortlopende schulden door langlopende schulden bij een stijgende marktrente. De signaalwaarde is gelijk aan de berekening van de kasgeldlimiet, 8,5% van het begrotingstotaal. Ons financieel beleid is erop blijvend voldoen aan de eisen van de wettelijke kasgeldlimiet waarbij een overschrijding van de kasgeldlimiet voor een periode van maximaal twee kwartalen is toegestaan.

Conclusie:
Het model van de VNG kan een aanvulling zijn op de verplicht voorgeschreven kengetallen van het BBV. De berekende houdbaarheidsquote is daarbij echter afhankelijk van het gekozen scenario en daarmee arbitrair. Hoe we kunnen komen tot een bruikbare set van kengetallen zal in het kader van de begroting 2022 verder worden uitgewerkt.

Om de toekomstige financiële gezondheid van Hilversum te monitoren kunnen de verplichte kengetallen, van het BBV en de aanvullende kengetallen van het VNG model, een signaalfunctie vervullen. Door bij besluitvorming aandacht te besteden aan de gevolgen van de besluitvorming op de kengetallen, kan een verbetering van de financiële besluitvorming plaatsvinden.

2. Programma verantwoording

Programma 1: Wonen en leven

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Wonen en leven zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Goois Natuur Reservaat (GNR) (verbonden partij)
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV) (verbonden partij)
- Provincie Noord-Holland
- Erfgoedorganisaties
- Woningcorporaties
- Culturele organisaties
- Sportverenigingen
- Sportservice Noord-Holland
- Stichting Centrum Hilversum
- Uitvaartstichting Hilversum
- (Commerciële) vastgoedpartijen
- Huurdersorganisaties
- Provincie Utrecht
- Busvervoerders (Connexxion, Syntus)
- ProRail
- Rijkswaterstaat

Kaderstellende nota's

Bodem, water, riolering

- Gemeentelijk Watermanagementplan GWP (2020)
- Keur AGV 2011, inclusief bijbehorende en/of later vastgestelde Vrijstellingen en Beleidsregels
- Structuurvisie Ondergrond (landelijk, 2015)
- Verordening havengelden (2020)
- Verordening rioolheffing (2020)

Milieu en duurzaamheid

- Visie 'Hilversum Klimaatneutraal 2050' (2012)
- Uitvoeringsprogramma: Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)
- Dierenwelzijnsbeleid Hilversum (2016)
- Regionaal Uitvoeringsplan Huishoudelijk afval 2015-2020 (2016)
- Verordening afvalstoffenheffing (2020)
- Actieplan Geluid (2013)
- Provinciale Milieuverordening (tranche 8)

Bereikbaarheid

- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)
- Parkeerverordening Hilversum (2018)
- Structuurvisie Verkeer en Vervoer 2030 (2016)
- Herziening laadpalenbeleid (2015)
- Verordening parkeerbelastingen (2020)
- Verordening Mobiliteitsfonds Hilversum (2009)
- Wijziging verordening Mobiliteitsfonds Hilversum 2009 (2019)

Groen en begraafplaatsen

- Nota Impuls voor extra groen in Hilversum (2016)
- Groenbeleidsplan 2030 (2013) Wonen
- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)

Openbare ruimte

- Visie Hilversum Buiten (2004)
- Handboek Beheer Hilversum Buiten (2009)
- Handboek Inrichting Hilversum Buiten (2009)

Wonen

- Lokale Woonvisie Hilversum 2016-2020 (2016)
- Regionale Woonvisie Regio Gooi en Vechtstreek 2030 (2016)
- Regionale Huisvestingsverordening Gooi en Vechtstreek (2015)
- Doelgroepenverordening Hilversum (2020)

Archeologie

- Structuurvisie Archeologie De Ondergrondse Stad (2010)

Mooie stad

Hilversum is een compacte stad, gelegen in een oase van groen. Om die waardevolle positie te behouden bouwen wij alleen binnen de bebouwde omgeving. Daarbij zoeken we constant naar de juiste balans tussen ruimte voor wonen en ruimte voor werken. Hilversum is een gewilde woonstad. Er is een grote vraag naar woningen, waarbij de gemeente nadruk legt op het sociale en het middeldure huursegment. Hilversum blijft de komende jaren bouwen en zoekt hier de samenwerking met regiogemeenten en woningbouwcorporaties. Tegelijkertijd zijn we ook een gemeente waar gewerkt wordt. Om bedrijvigheid een impuls te geven jagen we een groot aantal ruimtelijke opgaven aan, zoals in het stationsgebied, postcodegebied 1221, Crailo en Arenapark.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Aantal per jaar opgeleverde (koop)woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens	1000 (2022)	1.076 (gem. 269 p/jr)	BAG
	Nee	Aantal per jaar opgeleverde sociale huurwoningen	1/3 van totaal aantal opgeleverde woningen (was 304)	32,2% (98 opgeleverd)	BAG
	Nee	Waardering van het onderhoud van de openbare ruimte	7,5	7,2	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal per jaar opgeleverde (koop)woningen in het middensegment	1/2 van totaal aantal opgeleverde (koop)woningen	9,2% (28 opgeleverd middensegment)	BAG
	Nee	Aantal sociale huurwoningen	11.455	11.453	Woning-corporaties
035	Ja	Gemiddelde WOZ-waarde (maal duizend euro)	Geen streefwaarde	337	CBS
036	Ja	Nieuw gebouwde woningen, aantal per 1.000 bestaande woningen	8,0	7,1	Gemeente Hilversum

De opgenomen streefwaarde voor 1- en 2 persoonshuishoudens in 2022 heeft geen betrekking op de per jaar opgeleverde woningen. In het coalitieakkoord is afgesproken dat de woningvoorraad in 4 jaar tijd met 1.000 woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens wordt uitgebreid. Dit kan zijn: gerealiseerd (opgeleverd) tijdens deze collegeperiode dan wel vastgelegd in "harde" ruimtelijke plannen. Op 24 september 2020 is de raad geïnformeerd dat de tussenstand halverwege 2020 op 708 lag. In de collegebrief van maart 2021 is aan de raad gemeld dat het doel op peildatum 1 maart 2021 bereikt is: er zijn 1.076 woningen voor 1- en 2 persoonshuishoudens gerealiseerd of vastgelegd in plannen.

Overigens zijn er in het jaar 2020 in totaal 304 woningen opgeleverd.

In 2020 zijn er geen koopwoningen opgeleverd in het middensegment. Daarentegen zijn er wel 28 huurwoningen in het middensegment opgeleverd in 2020. Ons beleid is dat we stadsbreed inzetten op 50% middeldure woningen. Deze kaders geven we mee aan ontwikkelende partijen. De uitwerking van beleid naar oplevering kost echter tijd. Bij woningbouw zit er tussen plan en uitvoering al snel een paar jaar. Daarom zien we over de komende jaren steeds meer effect van het huidige beleid op middeldure woningen.

Ambitie met activiteiten

1.1.1. Ruimtelijke ordening

Samen met inwoners, bedrijven en instellingen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving creëren en in stand houden. De instrumenten uit de Omgevingswet die hiervoor beschikbaar zijn worden door de gemeente ingezet.

Activiteiten

- Opstellen en vaststellen van een Omgevingsvisie 2040 samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen.
- Voortzetten van pilotprojecten met het Omgevingsplan: bestemmingsplannen met verbrede reikwijdte opstellen voor het Noordwestelijk Villagebied en postcodegebied 1221.
- Vormgeven van de bouwsteen Gezondheid In Omgevingswet. We stellen vast hoe en in welke vorm we gezondheid integraal meenemen in ontwikkelingen binnen het fysieke domein.
- Trekken van verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: stationsgebied, drie ontwikkelprojecten in postcodegebied 1221, Arenapark.
- Faciliteren van verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: Crailo, Philipslocatie, LTS locatie, 8-10 private ontwikkellocaties postcodegebied 1221, voltooiing Groene Schakel.
- Uitvoeren van verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: Huydecopersweg, A27, Anna’s Hoeve, Egelshoek, Lucent, Monnikenberg.
- Inzichtelijk maken van de regels en mogelijkheden voor gevelreclame door ondernemers.

Toelichting op activiteiten

Tot maart 2020 heeft de gemeente actief uitvoering gegeven aan het plan van aanpak omgevingsvisie (september 2019), bijvoorbeeld door het in beeld brengen van relevante trends en ontwikkelingen en verkennende gesprekken in alle wijken. Tegelijk heeft het college in 2020 gewerkt aan het positioneren van de grote gebiedsontwikkelingen in Hilversum in bovenregionaal verband. Een voorstel om dat verder te onderzoeken, was naar oordeel van de raadscommissie medio 2020 niet rijp voor besluitvorming. College en raad hebben uitgesproken het vervolggesprek over de toekomstige stedelijke ontwikkeling te willen voeren in het kader van de omgevingsvisie. Een intensieve betrokkenheid van de samenleving is de basis voor het plan van aanpak.

Het proces van de omgevingsvisie heeft met het (landelijk) uitstellen van de omgevingswet enige vertraging opgelopen. Het met bewoners opzetten van de gewenste vorm voor de inspraak was complex maar inmiddels is het voorstel met een raadsbesluit bekrachtigd.

Voor het postcodegebied 1221 is gestart aan het opstellen van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (ofwel BP met VR) dit zal in het najaar van 2021 ter vaststelling worden voorgelegd aan de raad (een BP met VR is een tussenproduct als opmaat naar het omgevingsplan). Voor het

Noordwestelijk villagebied zal geen BP met VR gemaakt worden, maar wordt er direct, volgend op de omgevingsvisie, een omgevingsplan opgesteld.

Er is een eerste stap gemaakt voor de omgevingsvisie op basis van de 'Foto van de stad' en daarbij is ook het thema gezondheid benoemd. Daarnaast is gezondheid als thema opgenomen in het BP met VR voor 1221 maar in verband met de vertraging van de omgevingsvisie zijn er nog geen concrete resultaten te melden.

In het najaar van 2020 is door de raad het bestemmingsplan met beeldkwaliteitsplan voor het Stationsgebied vastgesteld. Het Masterplan voor de doorontwikkeling van het Arenapark is in juli 2020 vastgesteld.

Voor Crailo is een bestemmingsplan opgesteld dat inmiddels in procedure is gebracht. Voor de Philipslocatie is een stedenbouwkundig plan in de stuurgroep vastgesteld dat wordt uitgewerkt tot een bestemmingsplan met beeldkwaliteitsplan. Voor de Kleine Spoorbomen is voor de nadere uitwerking een voorkeursalternatief geformuleerd en in 1221 zijn meerdere intentieovereenkomsten voor ontwikkellocaties afgesloten. Ook is in 1221 een aantal pleinen geselecteerd die zullen worden vergroend. Het project Egelshoek is afgerond en afgesloten en bij HOV in 't Gooi is na een lange voorbereiding de uitvoering van het hoofdcontract gestart.

In 2020 is ook gestart met de verduidelijking van de welstandskaders. Daarbij zijn in eerste instantie tegenstrijdigheden en onjuistheden weggenomen en is eind 2020 gestart met een betere duiding ten aanzien van de regels voor gevelreclame, dit zal in 2021 worden afgerond.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.131	-316	2.815
Realisatie	3.062	-172	2.889
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-69**	**144**	**75**

Vanwege vertraging in de invoering van de Omgevingswet en de daarmee samenhangende Omgevingsvisie zijn eerder geplande participatietrajecten niet uitgevoerd. Hierdoor is het budget niet volledig in 2020 uitgegeven. De raad wordt daarom middels een overhevelingsvoorstel gevraagd het resterende budget van € 152.000 over te hevelen naar 2021.
Door vertraging bij het afsluiten van de intentieovereenkomst voor het Arenapark is het budget voor het opstellen van het stedenbouwkundig plan niet geheel uitgegeven. De raad wordt daarom verzocht om het resterende budget van € 199.000 over te hevelen naar 2021.
Het college heeft ingezet op het verhalen van kosten die door de gemeente moeten worden gemaakt om een project of grondexploitatie mogelijk te maken; een lager aantal afgesloten anterieure overeenkomsten dan verwacht zorgt voor een nadeel van € 246.000.

1.1.2. Wonen en bouwen

Het bouwen aan en vernieuwen van de stad samen met marktpartijen en corporaties, waarbij de gemeente een stimulerende rol heeft teneinde dit mogelijk te maken.

Activiteiten

- Stimuleren en faciliteren van de uitbreiding van de woningvoorraad om te komen tot de gewenste 1000 extra woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens.
- Inzetten op het minimaal op peil houden van de sociale woningvoorraad en het verhogen van het aanbod van middenhuur woningen.
- Ruimte bieden aan nieuwe woon- en verblijfsvormen (o.a. voor starters, internationals, studenten en ouderen).
- Doorontwikkelen van een (regionale) samenwerkingstafel met woningcorporaties en marktpartijen voor het realiseren van de bouwopgaven.
- Mede uitvoeren van het project senioren Wooncoach en daarmee bijdragen aan goed wonen voor senioren en doorstroming op de sociale huurmarkt.
- Opstellen van randvoorwaarden in het kader van de energietransitie bij nieuwbouw en verbouw.
- Toezicht houden op bouwen en wonen
- Actueel houden van basisregistratie adressen en gebouwen (BAG).
- Verstrekken van omgevingsvergunningen.

Toelichting op activiteiten

Het college laat met de introductie van de Teller van Heller zien wat de actuele stand van zaken is op weg naar de geplande 1.000 woningen voor een- en tweepersoonshuishoudens. De teller laat zien dat we goed op weg zijn en naar verwachting de ambitie van 1.000 woningen ruimschoots zullen weten te behalen. Tot en met maart 2021 zijn 714 woningen gerealiseerd, terwijl al 362 in het bestemmingsplan zijn opgenomen om te worden gerealiseerd. De raad is hierover door middel van een collegebrief (1 maart 2021) geïnformeerd.

Het opstellen van randvoorwaarden voor de energietransitie bij nieuwbouw en verbouw is nog niet afgerond. We zijn eind 2020 gestart met het opstellen van een Leidraad duurzaam bouwen en ontwikkelen in Hilversum. Deze gaat het overzicht bieden in de verschillende randvoorwaarden en ambities van de gemeente voor een duurzame gebouwde omgeving. Zo gaat dit instrument het bewoners en ontwikkelaars gemakkelijker maken om goed rekening te houden met het bestaande duurzaamheidsbeleid. Deze leidraad wordt ook afgestemd met het Monumenten- en Welstandsbeleid. Het Welstandsbeleid zal in de loop van 2021 hierop worden aangepast. In het Startdocument voor de Transitievisie Warmte heeft de raad vastgesteld dat ‘bij toekomstige gebiedsontwikkeling de mogelijkheden onderzocht worden om bij te dragen aan het aardgasvrij maken en renoveren van gebouwen. Ook verkennen we de kansen met de omliggende gebieden om de uitgangspunten van de Transitievisie Warmte te realiseren in het nieuw te ontwikkelen gebied’. Dit wordt nader uitgewerkt in de TVW die de raad eind 2021 voorgelegd zal krijgen. Het Rijk scherpt intussen de energieprestatiecoëfficiënt (EPC) steeds verder aan, vooral op basis van de Renewable Energy Directive II van de EU. Nieuwbouw moet vanaf 1 januari 2021 (bijna) energieneutraal zijn (BENG) en in de loop van 2021 worden ook duurzaamheidseisen voor renovatie opgenomen in het Bouwbesluit/Besluit bouwwerken leefomgeving.
De gemeente werkt regionaal samen aan de energietransitie. Dit heeft 2020 onder meer geresulteerd in het tot stand komen van het regionale Energiedienstenbedrijf (EDB). Dat is gericht op de verduurzaming van bestaande gebouwen. Onderdeel van het aanbod is de ontwikkeling van ‘product markt combinaties’. Dat zijn passende en leverbare verduurzamingspakketten voor de meest gebruikelijke typologieën woningen, zoals VVE’s en jaren zeventig woningen. Met het EDB denken we een belangrijke schakel te hebben in de keten van de vraag van bewoners en bedrijven naar verduurzaming van hun pand naar het daadwerkelijk realiseren daarvan.

De samenwerkingstafel als benoemd in het coalitieakkoord van 2019 heeft in dat jaar twee keer plaatsgevonden. Samen met woningcorporaties, ontwikkelaars en een makelaar is gesproken over de opgaven op de woningmarkt. In 2020 is er geen samenwerkingstafel georganiseerd. De betrokkenen zagen in de vorm waarop de samenwerkingstafels in 2019 hebben plaatsgevonden geen meerwaarde. In 2020 hebben we er daarom voor gekozen om geen aparte samenwerkingstafel meer te organiseren maar de stakeholders te betrekken wanneer daar een duidelijke aanleiding is, zoals we in 2020 hebben gedaan bij de woonvisie.

Het project met betrekking tot de senioren wooncoach liep heel goed en is daarom verlengd in 2021. Wel zijn er als gevolg van de coronamaatregelen veel huisbezoeken niet doorgegaan.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.082	-1.983	2.099
Realisatie	4.553	-2.076	2.477
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**471**	**-93**	**378**

De Commissie voor Welstand en Monumenten toetst aanvragen voor bouwactiviteiten aan de criteria van de Nota Welstand en adviseert Burgemeester & Wethouders daarover. Door de gestegen bouw- & vernieuwingsactiviteiten en toegenomen complexiteit van de plannen waren de kosten voor de Commissie inclusief specialistische kennis en advisering voor 2020 te laag geraamd. Deels is dit in de begroting 2021 aangepast, deels zal dit via een voorstel in de kadernota 2021 worden voorgesteld te repareren.
Om de prestatieafspraken en woonvisie te kunnen realiseren wordt de raad gevraagd om bij de vaststelling van de jaarrekening 2020 een bedrag van € 69.000 over te hevelen naar 2021.

Bouwen dient te gebeuren op veilige grond en daarvoor waren incidentele budgetten aangevraagd. Er was in 2020 minder reden tot het uitvoeren van noodzakelijke bodemonderzoeken omdat de grond schoner was dan verwacht; ook waren minder historische onderzoeken noodzakelijk.

1.1.3. Begraafplaatsen en crematoria

De Uitvaartstichting exploiteert alle gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. De gemeente stuurt op een hoog kwaliteitsniveau van de dienst begraven en cremeren en op het behoud van de monumentale uitstraling van de begraafplaatsen. Sturingsmogelijkheid heeft de gemeente via de Raad van Toezicht en de begroting en jaarrekening van de Uitvaartstichting.

Activiteiten

- Onderhouden van de gebouwen op de begraafplaatsen volgens de meerjarenonderhoudsplanning.
- Onderzoeken van huisvestingsoplossingen voor het personeel van de Uitvaartstichting.
- Uitvoeren asbestsanering op Noorderbegraafplaats en Bosdrift aan de hand van beheersplannen.

Toelichting op activiteiten

Het onderzoek voor de huisvesting voor de uitvaartstichting is afgerond met als voorstel het gebouw de Bosdrift in te zetten voor de huisvesting van personeel. Dit heeft in maart 2020 via een raadsbesluit geleid tot een interne verbouwing van het gebouw. De verbouwing is in augustus van 2021 gereed waarna gestart wordt met de verhuizing van de uitvaartstichting.

De sanering van de gronden van de Noorderbegraafplaats en de Bosdrift is in september van 2020 afgerond.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	689	-536	153
Realisatie	733	-511	222
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**45**	**24**	**69**

Het onderhouden van gebouwen op de begraafplaatsen heeft binnen de gestelde financiële kaders plaatsgevonden.

Levendige stad

Een levendig, divers en bruisend Hilversum maakt de stad aantrekkelijk. De uitdaging is om de goede ingeslagen weg verder uit te bouwen. Een hoge kwaliteit van de culturele en sportieve voorzieningen en het cultureel erfgoed zorgt voor een prettig woon- en leefklimaat. Zij vormen samen met de evenementen een belangrijke factor voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Evenementen vergroten de bekendheid van Hilversum en zorgen voor ontmoeting. Het aantal evenementen neemt toe, waarbij het centrum de centrale plek voor beleving is. Op regionaal niveau zetten we ons in om meer toeristen richting Hilversum te trekken. Hiervoor ligt samenwerking op het niveau van de Metropoolregio Amsterdam en met de regio Utrecht voor de hand. Van het streven om meer toeristen te trekken is door de coronapandemie weinig gerealiseerd. Met name de culturele- en toeristische sector zijn zwaar getroffen door de getroffen maatregelen om de pandemie te bestrijden (zie hiervoor ook de coronaparagraaf).

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor sport en recreatie	≥ voorgaand jaar (2019 = 73%)	73%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over het evenementen aanbod	≥ voorgaand jaar (54%)	g.g.	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal overtredingen geluidsoverlast		10	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen en/sportmogelijkheden	≥ voorgaand jaar (69%)	67%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners ouder dan 19 jaar dat voldoende beweegt volgens de NNGB	59% (2020)	Nog niet beschikbaar	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Bezoekersaantallen evenementen in de openbare ruimte	≥ voorgaand jaar (302.000)	20.000	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over de culturele voorzieningen	≥ voorgaand jaar (53%)	49%	Hilversum Monitor
	Nee	Bezoekersaantallen van vijf culturele instellingen (Museum, Vorstin, Filmtheater, Bibliotheek en MCO)	≥ voorgaand jaar (Museum: 35.914 Vorstin: 77.860 Filmtheater: 142.376 Bibliotheek: 226.500 MCO: 5.462)	Museum: 30.200 Vorstin: 15.800 Filmtheater: 66.000 Bibliotheek: 124.000 MCO: 1.556	Jaarverslagen culturele instellingen

020	Ja	Aandeel niet sporters in de gemeente	45%	48% (2016)	RIVM

In verband met de coronamaatregelen is dit jaar geen realisatie uitgevraagd over de tevredenheid van het evenementen aanbod. Vanwege de epidemie en maatregelen hebben er amper tot geen buitenevenementen plaatsgevonden (alleen een aangepaste versie van Gooisch Bier festival).

Voor het aantal overtredingen van geluidsoverlast was geen streefwaarde opgenomen. We kunnen het resultaat wel afzetten ten opzichte van 2019; waarin 48 klachten zijn ontvangen, waarvan 18 gegrond waren. In 2020 is het aantal klachten lager omdat voor een groot deel de horeca-gerelateerde overtredingen zijn weggevallen.

De laatste gezondheidsmonitor dateert uit 2016. De resultaten van de nieuwe gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen) worden op 29 juni gepubliceerd op de website van de GGD.

Door het beperkte aanbod van culturele voorzieningen en minder sportmogelijkheden als gevolg van de pandemie is de tevredenheid minder dan bij het opstellen van de begroting werd verwacht. Gelijkertijd is het percentage inwoners dat tevreden is over de mogelijkheden voor sport en recreatie gelijk gebleven. De inwoners van Hilversum hebben veel in de eigen omgeving gerecreëerd en sport op eigen gelegenheid kunnen beoefenen.

De cultuursector is, naast de evenementensector, hard geraakt voor de coronamaatregelen. Bij de bezoekersaantallen voor de evenementen en de culturele instellingen is het aantal fysieke bezoekers weergegeven. Veel organisaties hebben vanwege de coronamaatregelen ook veel gedaan om digitaal bezoekers aan te trekken.

In 2020 zijn evenementenprofielen vastgesteld waarmee we de levendigheid in de stad weer terug krijgen zodra de maatregelen tegen corona dit mogelijk maken. Positief is dat de Kwekerij voor het station in 2020 is geopend.

Ambitie met activiteiten

1.2.1. Sportbeleid en activering

De gemeente wil dat zo veel mogelijk inwoners bewegen en/of sporten. Het is belangrijk dat er voor alle inwoners voldoende toegang tot laagdrempelige sportvoorzieningen is. Vitale sportverenigingen, buurtsport en beweegprogramma's voor specifieke doelgroepen zijn voor Hilversum belangrijk. Sportevents brengen levendigheid en dragen bij aan een goed sportklimaat

Activiteiten

- Actief ondersteunen van sportverenigingen, onder andere via de samenwerking met NOC NSF tot 2022, bij het verbeteren van de organisatiekracht en de openclubgedachte.
- Inrichten van de samenwerking tussen sportverenigingen en de sportparkmanagers als het gaat om gezamenlijk onderhoud, andere verenigingstaken oppakken en betere bezetting van de sportaccommodaties met nieuwe doelgroepen.
- Inzetten van het uitgebreide aantal buurtsportcoaches (via Brede Regeling Combinatiefuncties) om Hilversummers in samenwerking met verschillende organisaties in beweging te krijgen en te houden.

- Initiatief nemen om samen met andere partijen het sportnetwerk door te ontwikkelen, bijvoorbeeld door de organisatie van Sportontmoeting Hilversum en het sportoverleg met besturen van grote sportverenigingen.
- Investeren in en uitvoeren van de vijf pijlers van het in 2019 te sluiten Sportakkoord: inclusief sporten en bewegen, duurzame sportinfrastructuur, vitale sportaanbieders, positieve sportcultuur, van jongs af aan vaardig in bewegen.
- Ondersteunen van grote (inter)nationale en lokale sportevenementen, zoals de Hilversum City Run. Nieuwe initiatieven in 2020 krijgen de ruimte en worden waar nodig financieel ondersteund.
- Uitvoering geven aan de buurtspelen.

Toelichting op activiteiten

In 2019 zijn 14 clubs gestart bij het programma Verenigingsondersteuning Hilversum en in 2020 zijn, ondanks de coronapandemie, deze trajecten in aangepaste vorm voortgezet. Zo is bijvoorbeeld, met ondersteuning van NOC*NSF procesbegeleiders, een nieuw beleidsplan van Tafeltennisvereniging Hilversum gemaakt en is er een businesscase opgesteld voor de wielerbaan van GWC De Adelaar.

Het invoeren van een sportparkmanager voor meerdere verenigingen op één sportpark heeft geen draagvlak. Er is gebleken dat door de sportclubs geen overeenstemming over het onderhouden van het sportpark kon worden bereikt.

Sportontmoeting Hilversum is in 2020 niet doorgegaan vanwege de coronapandemie, maar het reguliere sportoverleg heeft wel plaatsgevonden. Mede dankzij het gezamenlijk opstellen van coronaprotocollen is ons contact met sportaanbieders in Hilversum uitgebreid en sterker geworden.

Behoudens de beperkte mogelijkheden in verband met de coronapandemie zijn er verschillende stappen gezet. Vanuit het sportakkoord zijn sportclubs samenwerkingen aangegaan voor het gezamenlijk gebruik van accommodaties tussen de georganiseerde sport en de commerciële sport, zoals tussen SC ’t Gooi en van Helmond Sport. Ook heeft HSV Wasmeer zich ingezet om op de sportvelden van sportpark Anna’s Hoeve de viering van Ramadan in de buitenlucht mogelijk te maken.

Ondanks de moeilijke periode door de beperkingen is door de inzet van vrijwilligers de zelfredzaamheid van de sportverenigingen verder toegenomen. Hierdoor konden verschillende activiteiten toch doorgang vinden.

Voor 2020 stonden verschillende grootschalige sportevenementen en de Buurtspelen gepland, zoals een officiële wedstrijd polsstokhoogspringen op het Marktplein. Vanwege de coronamaatregelen konden deze evenementen geen doorgang vinden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.082	-6	1.077
Realisatie	766	-58	708
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-317**	**-52**	**-369**

De lagere lasten zijn veroorzaakt door minder buurtsportcoaches omdat enerzijds de co-financiering niet kon worden gerealiseerd en anderzijds verschillende grootschalige sportevenementen niet konden doorgaan door Covid-19. Om alsnog grootschalige sportevenementen te kunnen organiseren wordt een overheveling van € 125.000 naar 2021 aan de raad voorgesteld.
Daarnaast is er een subsidie met betrekking tot sportakkoord 2020 bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ontvangen van € 50.000.

1.2.2. Sportaccommodaties

Sportaccommodaties dienen goed onderhouden en in voldoende mate aanwezig te zijn. Bij de sportaccommodaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is wordt het beheer en onderhoud afgestemd met de sportverenigingen. Waar mogelijk kunnen op wens van sportverenigingen bepaalde taken worden overgenomen. Voor niet gemeentelijke sportaccommodaties kunnen sportverenigingen zich aansluiten bij de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum, dat tegen goede voorwaarden een lening voor het doen van investeringen mogelijk maakt. De gemeente staat voor de stichting garant.

Activiteiten

- Uitwerken van het in 2019 te kiezen toekomstscenario van zwembad de Lieberg.
- Implementeren van de uitkomsten van het onderzoek naar het toekomstig beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportparken Anna's Hoeve en Berestein.
- Opstellen van het beleid ten aanzien van exploitatie en beheer van binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzaal en zwembad).
- Onderhouden van sportvelden van de gemeenten volgens vast te stellen meerjarenonderhoudsplan.
- Onderhouden van trapveldjes zoals het Cruyff Court. Nieuwe initiatieven voor trapveldjes in buurten worden blijvend ondersteund.

Toelichting op activiteiten

Op basis van de voorgelegde opties heeft de raad in februari 2020 besloten om voor zwembad de Lieberg de voorkeurslocatie op het Arenapark verder uit te gaan werken. De inpassing zal binnen het in 2021 op te stellen stedenbouwkundigplan onderzocht worden.

Verenigingen hebben onderling geen overeenstemming bereikt over de condities en voorwaarden waarop zij het in eigen beheer onderhouden van de twee genoemde sportparken op zich willen nemen. Randvoorwaardelijk voor de verenigingen is een hogere structurele bijdrage van de gemeente voor beheer en onderhoud van deze sportparken. Omdat de gemeente geen extra financiële middelen beschikbaar stelt is op dit moment verder gaan op basis van de uitkomsten van het onderzoek niet wenselijk en voor de verenigingen financieel niet haalbaar.

De keuze is gemaakt om de exploitatie en het beheer van de sporthallen/sportzalen aan te besteden en niet terug te nemen in eigen beheer. Voor het zwembad is deze keuze uitgesteld tot er een nieuw zwembad is. Met de nieuwe gebruiker(s) van het nieuwe zwembad zullen afspraken gemaakt worden over het mogelijke mede participeren over het gebruik, de exploitatie en het beheer.

In 2020 is een meerjarenonderhoudsplan door de raad vastgesteld in het kader van het onderhoud vastgoed sportgebouwen. Het meerjarenplan is het kader voor de komende jaren.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.409	-2.584	1.826
Realisatie	4.395	-2.565	1.830
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-15**	**19**	**5**

Het beheer en onderhoud van sportaccommodaties heeft binnen de gestelde financiële kaders plaatsgevonden.

1.2.3. Culturele activiteiten, instellingen en educatie

Culturele activiteiten zijn gericht op het vergroten van de levendigheid en het versterken van de economische identiteit van Hilversum als stad van media, muziek en architectuur. De gemeente verbindt cultuur in sterke mate aan vraagstukken over gebiedsontwikkeling, de omgevingsvisie en het versterken van werklocaties. Culturele instellingen op professioneel en amateurniveau zijn essentiële dragers voor culturele activiteiten. De gemeente ondersteunt culturele instellingen, maar vraagt als tegenprestatie een duidelijke bijdrage aan de identiteit van de stad.

Activiteiten

- Ondersteunen van amateurverenigingen middels subsidies, waarbij wij belonen op prestaties in plaats van een vaste subsidie toe te kennen. Prestaties zijn:
    - Bijdragen aan identiteit van de stad.
    - Verbinding met andere terreinen, zoals het sociaal domein.
    - Geven van publieke optredens.

- Verstevigen van culturele instellingen, zoals het filmtheater, cultuurplein Kerkbrink en het Metropole Orkest.
- Landelijke culturele instellingen zoals Beeld & Geluid en Het Muziekcentrum van de Omroep meer betrekken bij de stad.
- Intensiveren van de stimulans in cultuureducatie en mediawijsheid door samenwerking met scholen en instellingen. Onderzocht wordt of/hoe het landelijk programma Cultuureducatie met Kwaliteit kan worden vervolgd.
- Stimuleren programmatische samenwerking tussen de door gemeente gesubsidieerde instellingen. Ook in 2020 wordt weer een opening van het culturele seizoen georganiseerd.

Toelichting op activiteiten

Het ondersteunen van amateurverenigingen is niet haalbaar gebleken in verband met de beperkingen vanwege de coronapandemie.

De uitbreidingsplannen van het filmtheater zijn door corona stilgevallen. Het incidentele (overbruggings) budget aan Metropole Orkest liep tot en met 2020 en heeft er mede voor gezorgd dat het orkest in stand is gebleven en dat ze voor de komende 4 jaar in de landelijke BIS zijn

opgenomen. Door het college is besloten deze landelijke subsidie vanuit de gemeente niet verder aan te vullen. Het cultuurplein Kerkbrink heeft vertraging opgelopen. In 2020 was er nog onvoldoende duidelijkheid vanuit de initiatiefnemers.

In 2020 is de stimulans op cultuureducatie gerealiseerd op een viertal punten. Zo is een aantal pilotprojecten uitgevoerd met betrekking tot cultuureducatie co-creatie cultuur en onderwijs (media, architectuur, media). Ook zijn cultuurcoaches aangesteld en is er een plan gemaakt voor de opzet van een cultuureducatie coördinatiepunt. Tenslotte wordt er een vervolg gegeven aan het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit in 2021-2024 in samenwerking met het ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap.

Ondanks de beperkingen vanwege de maatregelen in het kader van de coronapandemie is er wel culturele samenwerking gerealiseerd. Dit is onder andere gebeurd op het gebied van cultuureducatie, alternatieve programmering (online), communicatie en coronamaatregelen. Ook is in september een evenement georganiseerd in samenwerking met het Bierfestival.

In 2020 zou Hilversum herdenken en vieren dat het 75 jaar geleden was dat Nederland werd bevrijd. Daarvoor waren verschillende activiteiten georganiseerd. Helaas konden veel activiteiten niet doorgaan vanwege de maatregelen tegen het coronavirus en is met verschillende initiatiefnemers toegezegd te bekijken om hun activiteit in 2021 alsnog te organiseren.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.884	-725	4.159
Realisatie	4.659	-533	4.127
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-225**	**192**	**-32**

De lagere lasten zijn veroorzaakt door niet gerealiseerde lasten van het poppodium de Vorstin. Hier tegenover staat een kwijtschelding van een deel van de huur van de Vorstin vanwege Covid-19.

Om in 2021 alsnog activiteiten voor het vieren van 75 jaar vrijheid te kunnen organiseren wordt de raad gevraagd € 60.000 naar 2021 over te hevelen.

Daarnaast is met 65 % noodsteun door de provincie Noord-Holland en 35 % gemeentelijke matching uit de Covid-19 reserve aan een viertal culturele en maatschappelijke organisaties noodsteun verstrekt. Dit zijn respectievelijk: Museum Hilversum met € 24.501, Stichting Wonderfeel met € 36.500, Bibliotheek Hilversum met € 113.425 en Globe CKC Centrum voor Kunst en Cultuur € 20.875.

1.2.4. Musea

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol in het verbinden van media en cultuur in de stad, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad. Het omvormen van de Kerkbrink tot media-cultuurcluster zorgt voor een levendiger plein in het centrum van de stad. Het streekarchief dient in de tijd van digitalisering uit te groeien tot een robuuste en stabiele archieforganisatie.

Activiteiten

- Besluitvorming over te kiezen scenario Kerkbrink media-cultuurcluster.
- Voortzetten ondersteuning Museum Hilversum met nadruk op haar mediacultuurprofiel en verbinding met andere instellingen, zoals Beeld & Geluid en de Zilveren Camera.
- Opbouwen van een toekomstgericht Streekarchief, mogelijk gefuseerd met de archiefdienst Gooise Meren, afhankelijk van besluitvorming in 2019.

Toelichting op activiteiten

Het initiatief voor de ontwikkeling van scenario's voor het media-cultuurcluster ligt bij initiatiefnemers uit de stad en zal samen met de gemeente nader uitgewerkt worden. Vanuit de initiatiefnemers is nog onvoldoende duidelijkheid gegeven over de mogelijke ontwikkelingen. Hierdoor is vertraging ontstaan bij de uitwerking van de businesscase. Een verdere uitwerking zal worden opgepakt in 2021.

De digitalisering van het Streekarchief is in gang gezet en wordt zo veel mogelijk binnen Hilversum doorgezet. Hiervoor is gekozen omdat de samenwerking in de regio is vertraagd, de gemeente Huizen heeft gevraagd om nader onderzoek van de businesscase voor een mogelijke fusie.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.332	-324	1.009
Realisatie	1.344	-385	958
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**11**	**-62**	**-51**

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol in het verbinden van media en cultuur in de stad, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad uitgevoerd binnen de gestelde financiële kaders.

1.2.5. Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed heeft een verbindende werking in Hilversum vanuit ruimtelijk, sociaal en maatschappelijk perspectief. Als één van de identiteitsdragers van de stad draagt het in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. De gemeente heeft een regierol bij het beschermen, behouden en versterken van de verbindende werking van het cultureel erfgoed. Samen met de eigenaren van de monumenten wordt voor een toekomstbestendige voorraad gezorgd. Toekomstbestendig betekent ook dat er ruimte moet zijn voor de transformatie van monumenten.

Activiteiten

- Positioneren van Hilversum als Tuinstad van de 21e eeuw aan de hand van gesprekken met partners in de stad aan de erfgoedtafels en een beleidsagenda.
- Beschermen en behouden van het volledige cultureel erfgoed in Hilversum, met in 2020 specifieke aandacht voor:
    - Erfgoed van na 1965
    - Postcodegebied 1221
    - Kerken
    - Beschermde stadsgezichten.
- Positioneren cultureel erfgoed bij ruimtelijke opgaven.
- Duurzaam transformeren van rijksbeschermde stadsgezichten.
- Ondersteunen van eigenaren van monumenten met adviesexpertise en financiële instrumenten.
- Uitvoeren van het convenant Zonnestraal en de waarde voor inwoners en bezoekers vergroten.

Toelichting op activiteiten

Met de opzet van de erfgoedgesprekken (erfgoedtafels) is het Hilversumse erfgoed netwerk en samenwerking tussen organisaties versterkt. Er zijn diverse projecten geïnitieerd, zo is er een digitaal erfgoedhuis opgezet in samenwerking met stichting Steengoed Erfgoed. Inmiddels heeft het digitale erfgoedhuis de website Steengoederfgoed in de lucht. Naast een digitaal erfgoedhuis werken er organisaties al enkele jaren aan een fysiek erfgoedhuis. Voor het fysieke erfgoedhuis hebben de organisaties (trekker Albertus Perk) o.a. een projectplan opgesteld. De gemeente heeft de opstart ondersteund.

De bescherming van het erfgoed van na 1965 is niet verder opgepakt omdat er onvoldoende budget beschikbaar was. Voor het erfgoed in het postcodegebied 1221 zijn de aanwijzingen bij de eerste 5 ontwikkellocaties uitgevoerd. Voor het religieus erfgoed is in 2020 een rijksbijdrage toegekend om een Routekaart Religieus Erfgoed te ontwikkelen in samenwerking met de eigenaren, erfgoedorganisaties en inwoners.

Er is structureel aandacht voor de verduurzaming en instandhouding van de rijksbeschermde stadsgezichten en monumenten. Op regionaal niveau is de verduurzaming gebiedsgericht benaderd, onder meer met het ontwikkelen van tools voor villa en arbeiderswoning in samenwerking met bureau Groene Grachten.

Het convenant Zonnestraal voorziet in het initiatief van de eigenaar om een toekomstvisie en een bestemmingsplan voor Zonnestraal op te stellen. Daar is de eigenaar in 2020 niet aan toe gekomen. Wel is het Dresselhuyspaviljoen gereed gekomen. Bij dit duurzaam gerestaureerde paviljoen is een warmtepomp toegepast. Voor de beleefbaarheid en bekendheid van Zonnestraal is ook een app ontwikkeld. Aan de hand van deze app kan men een fietstocht volgen door Hilversum waarbij het verhaal van de Diamantindustrie wordt verteld.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	865	-104	761
Realisatie	692	-52	640
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-173**	**52**	**-121**

De lasten voor het cultureel erfgoed zijn lager dan begroot door enerzijds minder uitgaven aan restauratiesubsidies en anderzijds een vertraging in het inrichten van de museumkamer en bezoekerscentrum bij Zonnestraal. Ook heeft het opstellen van de routekaart religieus erfgoed vertraging opgelopen en is nu voorzien in 2021. Hiervoor is een overheveling voorgesteld aan de raad van € 50.000.

1.2.6. Lokale media en bibliotheek

Cultuurdragers zijn voor de Mediastad van groot belang. De gemeente ondersteunt bijvoorbeeld de bibliotheek en onderzoekt haar toekomst als onderdeel van een groter media-cultuurcluster. Lokale omroepen kunnen op gemeentelijke ondersteuning rekenen via de mediasubsidieregeling.

Activiteiten

- Toegankelijk houden van de bibliotheek voor de inwoners van Hilversum.
- Ondersteunen van de bibliotheek in de toekomst, waarbij de vorm afhankelijk is van besluitvorming over het media-cultuurcluster Kerkbrink.
- Ondersteunen van initiatieven uit lokale media met een innovatief karakter vanuit de in 2019 ingerichte subsidieregeling.

Toelichting op activiteiten

Ondanks de beperkingen door de coronamaatregelen, is de bibliotheek open gebleven voor het publiek en konden mensen bijvoorbeeld boeken afhalen.

De verdere ontwikkeling van de bibliotheek hangt samen met ontwikkelingen van het media-cultuurcluster aan de Kerkbrink. Omdat daarbij vertraging is ontstaan, zijn ook de toekomstplannen voor de bibliotheek vertraagd.

De regeling voor de ondersteuning van media met een innovatief karakter is door het college verruimd. Daardoor is deze ook ter beschikking gesteld om de door corona zwaar getroffen mediabedrijven financieel te steunen en zo het voortbestaan van lokale media te waarborgen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.964	-2	1.962
Realisatie	1.883	-8	1.875
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-81**	**-6**	**-87**

De ondersteuning van diverse lokale media via de mediasubsidieregeling heeft binnen de gestelde financiële kaders plaatsgevonden. Er zijn minder subsidies lokale Media 2020 toegekend die voldoen aan het bijbehorende afwegingskader. Hiervoor wordt een overheveling naar 2021 voorgesteld aan de raad van € 144.000.

Bereikbare stad

Hilversum is door haar centrale ligging en goede verbindingen met de rest van Nederland een gewilde plaats om in te wonen en te werken. Daardoor is de mobiliteit in en om de stad relatief groot. Een goede bereikbaarheid is aan de ene kant essentieel om de economische vitaliteit op peil te houden, aan de andere kant zorgt de toenemende verkeersdruk ervoor dat deze bereikbaarheid in gevaar kan komen. De bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Hilversum zijn daarom blijvende aandachtspunten. Hilversum wil een goed bereikbare stad zijn voor voetgangers, fietsers, trein- en busreizigers en automobilisten. De opgave van de stad is om zowel bereikbaarheid van buiten als de bereikbaarheid in de stad zelf te verbeteren door het aanpakken van verschillende knelpunten.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per auto	6,5	5,6	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per fiets	8,0	8,3	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over verplaatsing met auto	≥ voorgaand jaar (32%)	42%	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal verkeersslachtoffers, per 1.000 inwoners	≤ voorgaand jaar (0,71)	0,57	Water, Verkeer en Leefomgeving
	Nee	Percentage inwoners dat wekelijks of vaker gebruik maakt van (elektrische) fiets	≥ voorgaand jaar (56%)	60%	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal geregistreerde verkeersongevallen, per 1.000 inwoners	≤ voorgaand jaar (4,9)	4,1	Water, Verkeer en Leefomgeving
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over infrastructuur voor fiets	≥ voorgaand jaar (91%)	93%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage achterstallig onderhoud op wegen	≤ 7%	17%	Gemeente Hilversum
	Nee	Aantal elektrische laadpunten en tankpunten voor biobrandstoffen/(groen)gas, per 10.000 inwoners	20	12	Rijksdienst voor het Wegverkeer

De coronacrisis maakt dat het aantal verplaatsingen per auto drastisch lager was afgelopen jaar dan de jaren daarvoor. Vanzelfsprekend heeft dit een stijging van de waardering van de bereikbaarheid van het centrum tot gevolg gehad ten opzichte van vorig jaar. De streefwaarde van een 6,5 lijkt nu en ook komende jaren (als het autoverkeer zich wel zal herstellen) verder weg dan ooit. In de waardering zal het afsluiten van de Oosterengweg in verband met de realisatie van de tunnel ook een negatief effect hebben. In het laatste verkeersplan (2010) is aangegeven dat met de uitvoer van de geplande maatregelen de bereikbaarheid van Hilversum, en daarbinnen het centrum, tot 2020 zou verbeteren. De bereikbaarheid van het centrum wordt in 2020 wel hoger gewaardeerd dan in de jaren ervoor. De beoogde substantiële verbetering is echter niet gerealiseerd. Het huidige college heeft daarom besloten in deze collegeperiode een duurzaam nieuwe verkeersvisie voor Hilversum te

maken teneinde de bereikbaarheid alsmede de leefbaarheid en de verkeersveiligheid verder te verbeteren.

De achterstand in het onderhoudsniveau voor wegen bedraagt ongeveer 17%. Dit percentage is gebaseerd op metingen die zijn verricht in 2018/2019, voornamelijk in het onderhoud van open verharding (o.a. voetpaden). Het oplopen van het achterstallig onderhoud wegen is het gevolg van de vanaf 2010 doorgevoerde structurele bezuinigingen op het beheer en onderhoud van de wegen. De achterstalligheid betreft met name de (klinker)wegen in de wijken. Het onderhoudsniveau op de doorgaande (asfalt)wegen ligt wel op het niveau van de streefwaarde. In het beheerplan Wegen dat in 2021 opgesteld wordt zal het structureel benodigd budget geactualiseerd in beeld worden gebracht. Overigens is in de kadernota 2020 het streefcijfer voor achterstallig onderhoud op 17% gezet.

Eind 2020 waren in totaal 111 publieke laadpalen (222 laadplekken) in bedrijf. Dit jaar zijn 37 publieke laadpalen geplaatst, een stijging van 50%.

Ambitie met activiteiten

1.3.1. Verkeer en vervoer

Verbetering van de bereikbaarheid van Hilversum, verkeersveiligheid, de doorstroming van het verkeer en de bereikbaarheid van het centrum. Ook zetten wij in op de bevordering van het fietsverkeer en het gebruik van het openbaar vervoer.

Activiteiten

- Vaststellen van een visie op mobiliteit als onderdeel van de Omgevingsvisie, met aandacht voor: stimuleren elektrisch vervoer, snel- door- en hoofdfietsroutes, transferialocaties, stedelijke distributie, inrichting routes naar OV-knooppunten, innovatieve parkeeroplossingen, doorstroming verbeterende maatregelen en het benutten van wegwerkzaamheden voor oplossingen voor klimaatadaptatie.
- Stimuleren van fietsgebruik, bijvoorbeeld door werkgevers te ondersteunen bij fietsgebruik medewerkers naar het werk (fietsmakelaar).
- Ontwikkelen van een regionaal snel- door- en hoofdfietspadennetwerk Gooi & Vechtstreek in combinatie met het aanvragen van een subsidie bij de provincie Noord-Holland.
- Besluitvorming over de realisatie van een nachtnetwerk naar Utrecht in samenwerking met NS.
- Onderzoeken van mogelijke extra te nemen maatregelen bij de implementatie van het nieuwe vervoersplan voor het busvervoer in de Gooi en Vechtstreek. Dit hangt onder andere af van de OV-concessie door de provincie Noord-Holland.
- Afronden van de werkzaamheden die alle bushaltes toegankelijk maken voor mindervaliden.
- Start uitvoering door de provincie Noord-Holland van grote werkzaamheden inzake HOV in ’t Gooi, waaronder de onderdoorgang Oosterengweg, de busbaan en de natuurbrug.
- Stimuleren van de uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen, met name op locaties die veel publiek trekken, aansluitend op het aanbestedingstraject van samenwerkingspartner MRA-elektrisch.
- Verder uitvoeren van de gekozen variant uit de besluitvorming (eind 2019) voor de verkeerssituatie bij de Kleine Spoorbomen.
- Aanpakken van verkeersonveilige situaties.

- Planvorming voor het opheffen van de niet actief beveiligde spoorwegovergang (NABO) Maartensdijkseweg.
- Ontwerpen en vaststellen van verplichte verkeersbesluiten voor bijvoorbeeld de snelheid op wegen, voorrang op kruispunten en de reservering van een gehandicaptenparkeerplaats.
- Omschakelen van bestaande verkeersregelinstallaties naar intelligente-verkeersregelinstallaties (i-VRI).
- Onderhouden van de openbare verlichting en deze gefaseerd voorzien van LED-verlichting.
- Gefaseerd vervangen van geluidsreducerend asfalt op de buitenring, waarbij rekening wordt gehouden met de bereikbaarheid van Hilversum.
- Aanleggen, reconstrueren en onderhouden van de openbare ruimte in de breedste zin van het woord, en waar nodig maatregelen nemen vanuit de Structuurvisie Verkeer en Vervoer 2030 om de situatie verkeersveilig te maken.
- In stand houden van de verkeersmaatregelen binnen de gemeente (verkeersborden, verkeersregelinstallaties, bewegwijzering en straatmeubilair ten behoeve van verkeersregulering).
- In stand houden van de civieltechnische kunstwerken (onder andere inspectie, beheer en onderhoud van bruggen en tunnels).
- Uitvoeren van de gladheidsbestrijding conform het Gladheidsbestrijdingsplan.
- Uitvoeren van de straatreiniging conform het handboek Hilversum Buiten.
- Reguleren, faciliteren en uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de gemeentelijke ondergrondse infrastructuur.
- Verlenen van vergunningen voor het reguleren van de openbare ruimte.
- Verlenen van vergunningen voor het tijdelijk plaatsen van voorwerpen op de openbare weg.

Toelichting op activiteiten

Ondanks de coronapandemie zijn in 2020 bijna alle activiteiten uitgevoerd die gepland stonden voor de verbetering van de bereikbaarheid van Hilversum, het vergroten van de verkeersveiligheid, het verbeteren van de doorstroming van het verkeer en de bereikbaarheid van het centrum. De gemeente stimuleert het fietsgebruik en het gebruik van openbaar vervoer. Fietsgebruik is dit jaar o.a. gestimuleerd door te werken aan snelle doorfietspaden. In verband met het overwegend thuiswerken is in 2020 geen campagne gevoerd en er zijn geen concrete acties bij werkgevers opgestart om het fietsgebruik verder te bevorderen.

In 2020 heeft de provincie Noord-Holland verder gewerkt aan grote werkzaamheden inzake HOV in ’t Gooi en grote vorderingen gemaakt met de onderdoorgang Oosterengweg, de busbaan en de natuurbrug en het verder uitwerken van de gekozen variant uit de besluitvorming (mei 2020) voor de verkeerssituatie bij de Kleine Spoorbomen. Het bruggetje bij de Oude Meentweg zal in het eerste kwartaal van 2021 worden gerealiseerd. Dit is doorgeschoven door vertraging bij het verstrekken van de benodigde vergunning.

In 2020 zijn nog niet alle werkzaamheden afgerond voor het toegankelijk maken van alle bushaltes voor mindervaliden. De werkzaamheden zijn later aanbesteed dan gepland in verband met de coronapandemie.

Transdev heeft de concessie voor het openbaar busvervoer in de Gooi en Vechtstreek 2021-2030 gegund gekregen. De nieuwe OV-concessie start op 11 juli 2021 en loopt tot 2030. Transdev wilde meteen starten met volledig elektrische bussen, maar door corona wordt dit uitgesteld. Vanaf 2023,

wanneer de vrije busbaan HOV in ’t Gooi is aangelegd, gaat het vervoerplan in zoals Transdev dat heeft aangeboden. De intentie is dat er dan meer bussen gaan rijden, op een hogere frequentie en meer in de spits. Verschillende busroutes worden versneld en verbeterd voor de reizigers. Voor het vervoersplan van Transdev zijn op een aantal locaties nieuwe bushaltes nodig, hiervoor heeft de gemeente reeds subsidie aangevraagd bij de Provincie.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	15.168	-651	14.517
Realisatie	14.217	-1.353	12.864
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-952**	**-701**	**-1.653**

Door de coronapandemie was het niet mogelijk om aan alle mobiliteitsplannen vorm te geven. Pas in september 2020 ontstond er weer een verkeersbeeld dat vergelijkbaar was met de normale verkeersdrukte in Hilversum. Hierdoor is onderzoek naar de verkeerssituatie later dan gepland opgestart om te bezien of aanpassingen aan de (weg)inrichting noodzakelijk zijn. Een aantal onderdelen zijn mede daarom ingepland om begin 2021 te worden uitgevoerd. Daarnaast wordt de raad voorgesteld om de volgende deelbudgetten over te hevelen naar 2021: mobiliteitsvisie € 87.000, bereikbaarheid mediapark € 70.000 en variantenstudie fietsenstalling station € 329.000.

De uitvoering van verschillende werkzaamheden en onderzoeken voor de invulling van het Stationsgebied zijn verschoven naar 2021. Het gaat hierbij om onder andere het verleggen van kabels en leidingen en de voorbereiding van de verplaatsing van het busstation naar een tijdelijk busstation. Aan de raad wordt voorgesteld het daarmee gemoeide budget van € 173.000 over te hevelen naar 2021.

1.3.2. Parkeren

Een evenwichtige parkeerbalans, bereikbaar en leefbaar houden van de buurten en een effectiever gebruik van beschikbare parkeerplaatsen.

Activiteiten

- Doorontwikkelen van contactloos betalen bij parkeerautomaten.
- Handhaven van de huidige parkeertarieven.
- Begeleiden en monitoren van het uitbesteedde werk aan Parkeerservice voor de handhaving op parkeren.
- Mogelijk uitbreiden van gereguleerd parkeren op initiatief van en in overleg met de buurt.
- Onderhouden van open en gesloten parkeervoorzieningen, waarbij bij de vervanging van verouderde installaties rekening wordt gehouden met innovatieve mogelijkheden.
- Verlenen van parkeervergunningen en ontheffingen.
- Aanschaffen van parkeerautomaten en bebording.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.524	-4.448	-923
Realisatie	4.054	-5.091	-1.038
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**529**	**-644**	**-114**

De kosten voor Parkeerservice zijn door meerdere redenen gestegen. Zo zijn er minder leden zodat de kosten per lid van de coöperatie hoger liggen en krijgt Hilversum geen korting meer. Ook zijn de kosten gestegen voor de dienstverlening in parkeergarages. De vooraf ingeschatte en gemelde nadelen als gevolg van de coronapandemie vielen in de praktijk lager uit, hetgeen resulteerde in een voordeel van € 342.000. Incidenteel is er ook een voordeel te melden doordat op advies van de accountant inkomsten van belparkeren uit de maanden november en december 2020 (in tegenstelling tot voorgaande jaren) dit jaar worden verantwoord (€ 271.000).

Duurzame stad

Hilversum is al een groene gemeente maar staat voor een grote uitdaging om in de komende jaren nog groener te worden. In letterlijke zin betekent dat groener door het beschermen en uitbreiden van het groen dat de gemeente rijk is. Klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn hierbij belangrijke thema's. In figuurlijke zin heeft dat betrekking op de duurzaamheidsopgave waar we als gemeente voor staan. We versnellen de energietransitie om uiterlijk in 2040 afscheid te nemen van het aardgas. Deze grote klus klaart de gemeente niet alleen. Alle inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en instellingen zijn hierbij nodig. Daarom beginnen we nu met het opstellen van een planning waarin staat hoe en wanneer we de wijken aanpakken. De gemeente geeft het goede voorbeeld door snel grote stappen te zetten in het klimaatneutraal maken van de eigen organisatie.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Het percentage circulair ingekocht	25% (2022)	30,2%	Gemeente Hilversum
	Nee	Het percentage woningen (voorlopig) energielabel B of beter	40% (2022)	37%	Klimaatmonitor
	Nee	Het percentage inwoners dat vindt dat in zijn/haar buurt voldoende groen is	≥ 80%	74%	Hilversum Monitor
	Nee	Het percentage hernieuwbare energie	5% (2022)	4,5% (2018)	Klimaatmonitor
	Nee	Verminderen CO2-uitstoot van Hilversum	373 kiloton	401 kiloton (2018)	Klimaatmonitor
	Nee	Duurzaamheidscore ecologisch kapitaal (0-100)	≥ 54	57,2	Telos (Duurzaamheidsbalans)
	Nee	Grondgebruik: bossen en natuurlijk terrein	≥ 41,7%	54,8%	CBS
	Nee	Het percentage afval herbruikbare grondstoffen	75%	68%	GAD Meter
033	Ja	Aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner	106 kg	176 kg	CBS
034	Ja	Percentage hernieuwbare elektriciteit	2% (2022)	2% (2018)	RWS

Er was meer huishoudelijk afval in 2020, door onder andere meer thuiswerken en meer bezoek aan de afvalbrengstations (zolder opruimen, tuin opknappen etc.). Dat past in het landelijke beeld. Daarnaast hebben we te maken gekregen met een aanzienlijke toename van bijplaatsingen / dumpingen bij containers en in de openbare ruimte. Ook de inzet van vrijwilligers (inzameling van oud papier) stond onder spanning. Veel verenigingen trokken zich (tijdelijk) terug, waardoor de inzameling geheel bij de GAD kwam te liggen.

Het percentage hernieuwbare energie ligt hoger dan hernieuwbare elektriciteit, omdat hernieuwbare energie het totaal (de optelsom) is van alle elektriciteit, biobrandstof en warmte (gedeeld door het verbruik).

Ambitie met activiteiten

1.4.1. Duurzaamheid en milieubeheer

Om de noodzakelijke CO_2 reductie te bewerkstelligen is in Nederland de keuze gemaakt dat de gebouwde omgeving (woningen en kantoren) na 2040 in hun energiebehoefte moeten voorzien zonder aardgas. Dat geldt dus ook voor Hilversum. Hiervoor sluiten we maximaal aan bij medeoverheden die sturen op de energietransitie en gaan we het gesprek aan met de stad. We faciliteren huiseigenaren, corporaties, bedrijven en maatschappelijke organisaties om deze grote veranderopgave gezamenlijk vorm te geven. Ondertussen werken wij in regioverband aan een eerste opzet voor de Regionale Energiestrategie (RES), die onderdeel wordt van de Hilversumse Energietransitie. Een extra ambitie is om als gemeentelijke organisatie in 2022 klimaatneutraal te zijn. Op het gebied van milieubeheer voert de gemeente regie als het gaat om beleid. De Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek is de verbonden partij die de uitvoering voor een deel voor zijn rekening neemt. De gemeente houdt toezicht op deze samenwerking.

Activiteiten

- Opstellen van:
  - De Regionale Energie Strategie (RES)
  - De Energietransitievisie warmte Hilversum
  - Een opzet voor de wijkwarmtetransitieplannen.
- Operationaliseren van het regionale energiedienstenbedrijf.
- Realiseren van een klimaatneutrale organisatie door het verduurzamen van vastgoed en gezond en circulair aanbesteden.
- Ondersteunen van de gemeentelijke duurzaamheidsfondsen voor bewoners en maatschappelijke organisaties en uitbreiden van het financiële aanbod voor het verduurzamen van de woning
- Aanspreken van bedrijven en organisaties op hun rol in de energietransitie en dit opnemen als randvoorwaarde bij partners die door de gemeente worden gefinancierd.
- Opstellen kaderstellende nota energietransitie 2021-2025.
- Uitvoeren van jaarplan Energietransitie Hilversum 2020.
- Uitvoeren van de Green Deals met Hilversumse partners.
- Onderzoeken van nieuwe manieren om luchtkwaliteit te meten (i.s.m. Smart City).
- Het actualiseren van het bodeminformatiesysteem en 80 locaties op verontreiniging onderzoeken.
- Administratief afronden van A-lijst Wet geluidhinder.
- Sturen op de prestaties van de verbonden partij Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek, die een aantal milieutaken voor de gemeente uitvoert.
- Energieaudits bij bedrijven ter uitvoering van de landelijke wet Milieubeheer.
- Opstellen van een luchtkwaliteitsplan.

Toelichting op activiteiten

In 2020 zijn grote stappen gezet op het gebied van duurzaamheid en milieubeheer. Het concept voor de Regionale Energie Strategie (RES) Noord-Holland Zuid is opgesteld en de raad heeft hierop wensen en bedenkingen ingediend. Deze worden verwerkt in de RES Noord-Holland Zuid 1.0. De raad zal in 2021 een besluit nemen over de RES Noord-Holland Zuid 1.0.

Op het gebied van klimaatneutrale organisatie zijn er twee opgaves: de verduurzaming van het Raadhuis en de verduurzaming van de Gemeentewerf. De raad heeft eind januari 2020 voor beide het groene licht gegeven. De uitvoering van de verduurzaming van de Gemeentewerf is grotendeels in 2020 uitgevoerd en wordt in 2021 afgerond en is daarmee op koers. Voor het Raadhuis geldt dat de oplossing met zonnepanelen door nieuwe regelgeving niet meer was te realiseren. Er zijn alternatieve scenario's ontwikkeld en aan de raadscommissie van 18 november 2020 voorgelegd, waarbij de commissie haar voorkeur heeft uitgesproken om in het resterende gasverbruik te voorzien door de inkoop van biogas. De gemeentelijke bedrijfsvoering is daarmee per 2022 CO2-neutraal.

De energietransitie visie is gesplitst in een Transitie Visie Warmte en een programmaplan energietransitie 2021-2025. Hierdoor zijn deze vertraagd, en gaan nu als aparte documenten in 2021 naar de raad. De conclusies en aanbevelingen van het rekenkamerrapport worden bij de uitwerking meegenomen. In 2020 is het subsidieprogramma Aardgasvrije wijken van het Rijk toegekend om in het noordelijke deel van de Hilversumse Meent aan de slag te gaan met het aardgasvrij maken van de wijk.

Een tweede burgerinitiatief is het burgermeetnetwerk Meetbaar Hilversum. In samenwerking met inwoners en Smart City is een netwerk opgericht om beter inzicht te krijgen in de data van de luchtkwaliteit. Er zijn momenteel vijftien meetpunten in Hilversum om fijnstof te meten, waaronder drie meetpunten van het RIVM die ook stikstofdioxide meten. In 2021 komt een voorstel om het aantal meetpunten uit te breiden.

De A-Lijst Wet geluidhinder heeft in 2020 door het verschuiven van prioriteiten vanwege de coronapandemie geen vervolg gekregen. De lijst zal nu in 2021 worden afgerond. Dit geldt ook voor het voorstel betreffende het Schone Luchtakkoord. Vanwege herprioritering is dit onderdeel verschoven naar 2021. In 2021 zal hiervoor een campagne starten tegen stookoverlast als gevolg van open haarden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.370	-477	2.894
Realisatie	3.177	-326	2.851
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-193**	**151**	**-43**

Voor de geluidsanering op het resterende spoortracé in Hilversum fase 3) zijn nog geen plannen of afspraken gemaakt. De oorzaak hiervan ligt bij de afwachtende houding van ProRail en het Rijk waarbij ProRail de wettelijke saneringsplicht heeft en het Rijk de kosten draagt. Hierover is de raad geïnformeerd via Raadsinformatiebrief nummer 2021-11. Het voordeel is iets lager dan het nadeel vermeld omdat volgens de subsidievoorwaarden de gemaakte legeskosten niet worden vergoed. Daarnaast zijn er subsidies ontvangen van zowel de Rijksoverheid Regeling Reductie Energiegebruik

dan wel van de provincie Noord-Holland inzake wijkwarmte transitie Kerkelanden. In de decembercirculaire is een bedrag beschikbaar gesteld voor transitievisie Warmte. De transitievisie Warmte moet eind 2021 door de raad worden goedgekeurd. Om dit te kunnen realiseren wordt de raad gevraagd om bij de vaststelling van de jaarrekening een bedrag van € 85.000 over te hevelen naar 2021.

1.4.2. Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Hilversum is een groene stad, omringd door prachtige natuur- en recreatiegebieden. De gemeente heeft het doel de hoeveelheid binnenstedelijk groen op peil te houden en op plekken te vergroten. Er ligt ook een sterke nadruk op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatadaptief maken van de stad. Groeninitiatieven uit de buurten blijven toenemen. De gemeente stimuleert deze betrokkenheid en biedt waar nodig begeleiding aan inwoners met groene plannen. Het GNR blijft zorg dragen voor de natuurgebieden.

Activiteiten

- Stimuleren en ondersteunen van groenbeheer en onderhoud in buurten.
- Voortzetten project Impuls Groen in het centrum.
- Actief deelnemen aan het GNR om ook in de toekomst de natuur en recreatiewaarden in natuurgebieden te vergroten en ontwikkelen.
- Onderhouden van verschillende groenniveaus en daarbij altijd streven naar participatie uit wijken en buurten.
- Starten met het uitwerken van beleid met betrekking tot biodiversiteit, natuurinclusief bouwen en klimaatadaptatie.
- In kaart brengen van de biodiversiteit in de wijken.

Toelichting op activiteiten

Voor onderhoud van het groen is in 2020 ingezet op de participatie uit de wijken en buurten. Naast het inplanten van boomspiegels, het aanleggen van geveltuintjes en het aanbrengen van hanging baskets zijn er verschillende initiatieven met bewoners gerealiseerd. In de Goudriaanstraat zijn bijvoorbeeld bloembakken, groen en bankjes geplaatst die door de bewoners worden onderhouden en in het centrum zijn geraniumzuilen door winkeliers geplaatst.

Dit jaar is er ook begonnen met het opstellen van beleid voor natuurinclusief bouwen. Bij het natuurinclusief bouwen wordt een ecologische stadskaart ontwikkeld en een ecologische kansenkaart gemaakt. In dit beleidsplan komen de maatregelen te staan die kunnen worden genomen bij verbouwen of nieuwbouw van gebouwen. In 2021 zal de raad hierover worden geïnformeerd door middel van een raadsinformatiebrief.

De biodiversiteit in de wijken is ook in kaart gebracht, met name de zogenaamde gebouwbewonende soorten, zoals de huismus, vleermuis en gierzwaluw. Hierbij is geïnventariseerd welke diersoorten gebonden zijn aan gebouwen in Hilversum.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.708	-280	6.428
Realisatie	6.850	-305	6.545
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**142**	**-25**	**117**

Het onderhouden van groen in de openbare ruimte heeft binnen de gestelde financiële kaders plaatsgevonden.

1.4.3. Riolering

Het beheren en onderhouden van het riool is een omvangrijke gemeentelijke taak. Zeker nu klimaatverandering zorgt voor heftige buien en overstromingen en daarmee meer druk op het rioolstelsel. Een optimaal functionerend rioolstelsel met speciale aandacht voor klimaatadaptatie is ook in 2020 het uitgangspunt. Deze problematiek is meegenomen in het Watermanagementplan (WMP) 2021-2026.

Activiteiten

- Vervangen van 6,5 km in het rioolstelsel, als onderdeel van 65 km vervangen tussen 2015 en 2025.
- Beheren en onderhouden van het rioolstelsel volgens het gemeentelijk rioleringsplan en verder onderzoeken welke rol klimaatadaptatie hierin speelt. Binnen de bestaande mogelijkheden wordt klimaatadaptatie ook direct gerealiseerd.
- Afronden Infiltratieveld Hilversum-Noord (4m diep, 35m lang) om het rioolstelsel minder te belasten.
- Bestrijden van en toezicht houden op overlast grond- en regenwater.
- Controleren en handhaven van gestort huiswater en drijfvuil oppervlaktewater.
- Opstellen van het GRP 2021-2026.

Toelichting op activiteiten

In 2020 is het Watermanagementplan door de raad vastgesteld en aansluitend in uitvoering genomen. Een belangrijk onderdeel in dit plan is klimaatadaptie. Hiervoor worden onder meer maatregelen ter bestrijding van wateroverlast getroffen, zowel gericht op de middellange alsook de lange termijn. Voor de korte termijn waren ook al eerder maatregelen getroffen om direct en adequaat op te treden bij dreiging van acute wateroverlast. Een voorbeeld van een maatregel voor klimaatadaptatie is dat in 2020 op grote schaal infiltratiekratten zijn geleverd aan particulieren. Na de start van de campagne over infiltratiekratten heeft dit in 2020 meteen een hoge vlucht genomen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.181	-7.827	-1.645
Realisatie	6.558	-8.173	-1.615
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**376**	**-347**	**30**

De hogere baten voor de rioolheffing zijn het gevolg van zowel volume toenames in het aantal aansluitingen alsmede uitgevoerde bestandscontroles. De raad is hierover geïnformeerd door RIB 2021-16. De onttrekking van de egalisatievoorziening riolering is lager dan begroot. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de hogere opbrengsten van de rioolheffing.

1.4.4. Afval

De Grondstoffen en Afvalstoffen (GAD) Gooi & Vechtstreek voert namens de gemeente het verwijderen van afval uit. De gemeente houdt via de begroting van het GAD toezicht op een effectieve en efficiënte afvalinzameling. Daarmee worden de tarieven voor afvalstoffenheffing voor de inwoner zo laag en stabiel mogelijk gehouden.

Activiteiten

- Sturen op een goede en efficiënte uitvoering van de GAD.
- Innen van de afvalstoffenheffing, deze kostendekkend maken, en vervolgens overhevelen aan de GAD

Toelichting op activiteiten

Tijdens de coronapandemie hebben veel huishoudens gebruik gemaakt van het Afvalscheidingsstation GAD, wat een grote drukte bij het afvalscheidingsstation heeft veroorzaakt. In samenwerking met de gemeente is deze grote toeloop logistiek in goede banen geleid.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	8.875	-10.286	-1.411
Realisatie	8.981	-10.593	-1.613
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**105**	**-307**	**-202**

De meeropbrengst van de afvalstoffenheffing komt doordat achterstanden in geblokkeerde objecten zijn weggewerkt en er bestandscontroles op de volledigheid van de in de heffing te betrekken objecten zijn uitgevoerd (o.a. op vrijstellingen en leegstand). De uitgevoerde controles hebben er in geresulteerd dat er circa 150 objecten meer in het heffen zijn opgenomen dan begroot. De raad is hierover geïnformeerd middels RIB 2021-16.

1.4.5. Economische havens en waterwegen

In stand houden en onderhouden van de huidige natte infrastructuur.

Activiteiten

- Regulier onderhoud van waterkeringen en afwatering, waarbij bij de vervanging van waterkeringen rekening wordt gehouden met natuurvriendelijke oevers.
- Uitvoeren van de jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden, met name baggerwerkzaamheden, conform het onderhoudsplan.
- In stand houden, onderhouden en bereikbaar houden van de binnenhavens en doorgaande waterwegen.
- Onderzoeken van rollen en verantwoordelijkheden beheer oppervlaktewater tussen Waternet en de gemeente.
- Beheer en onderhoud van schutsluis 't Hemeltje en de vervanging van de technische installaties van de schutsluis.
- Actief onderzoeken naar een bron voor warmte.

Toelichting op activiteiten

De jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd in samenwerking met Waternet. Overleggen met Waternet over rollen en verantwoordelijkheden voor het onderhoud verlopen constructief en hebben geleid tot een concept-verdeling hiervan. In 2021 zullen deze overleggen over dit onderwerp met duidelijke afspraken worden afgerond.

De vervanging van de technische installaties van de Schutsluis was in 2020 gestart en zal geheel volgens planning worden afgerond in 2021.

Door Waternet en de private partijen Firan en HET is onderzoek gedaan naar een warmtebron voor de wijk Kerkelanden. Door de coronapandemie is de rapportage hierover vertraagd en zal nu in januari 2021 worden opgeleverd. Daarnaast is er door Waternet, Firan en HET een vergunning-advies gevraagd aan de provincie voor een onderzoek naar geothermie (aardwarmte). Het advies wordt in het eerste kwartaal van 2021 verwacht.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	494	-28	466
Realisatie	460	-51	408
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-34**	**-23**	**-58**

Het in stand houden en onderhouden van de huidige natte infrastructuur heeft binnen de gestelde financiële kaders plaatsgevonden.

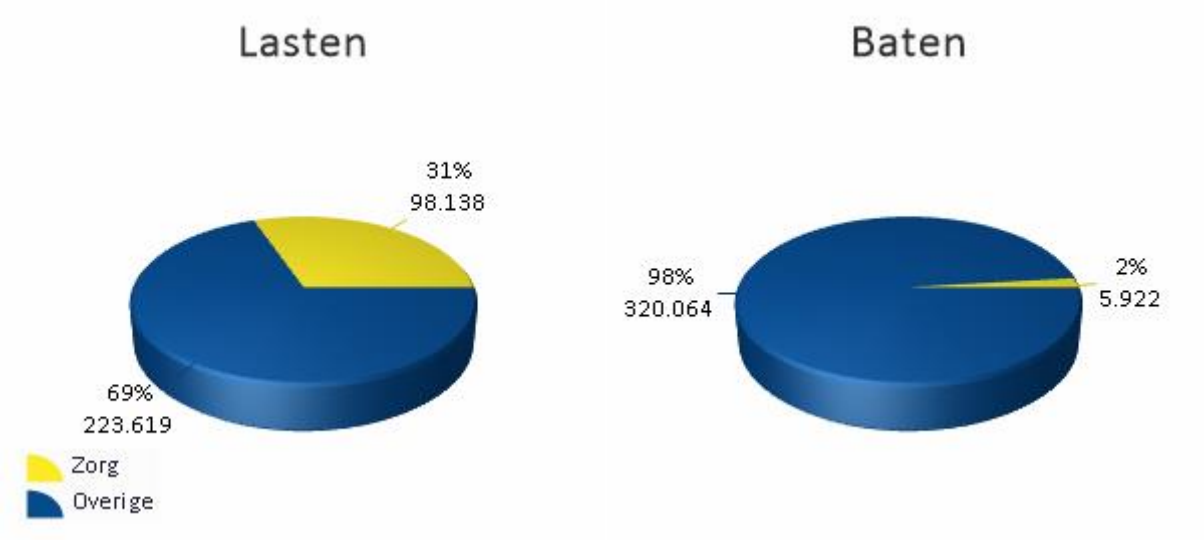
Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 1. Wonen en leven	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	709	-20	689	733	45
8.1 Ruimtelijke ordening	2.748	383	3.131	3.062	-69
8.3 Wonen en bouwen	3.956	126	4.082	4.553	471
Lasten thema Mooie stad	**7.412**	**489**	**7.901**	**8.348**	**447**
5.1 Sportbeleid en activering	1.075	7	1.082	766	-317
5.2 Sportaccommodaties	2.636	1.773	4.409	4.395	-15
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.156	728	4.884	4.659	-225
5.4 Musea	1.277	55	1.332	1.344	11
5.5 Cultureel erfgoed	815	50	865	692	-173
5.6 Media	1.704	260	1.964	1.883	-81
Lasten thema Levendige stad	**11.664**	**2.873**	**14.537**	**13.738**	**-799**
0.63 Parkeerbelasting	54	0	54	55	1
2.1 Verkeer en vervoer	14.131	1.037	15.168	14.217	-952
2.2 Parkeren	3.198	272	3.470	3.999	529
Lasten thema Bereikbare stad	**17.384**	**1.309**	**18.693**	**18.270**	**-422**
2.4 Economische havens en waterwegen	522	-28	494	460	-34
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.522	186	6.708	6.850	142
7.2 Riolering	5.946	236	6.181	6.558	376
7.3 Afval	8.440	435	8.875	8.981	105
7.4 Milieubeheer	3.133	237	3.370	3.177	-193
Lasten thema Duurzame stad	**24.564**	**1.065**	**25.629**	**26.025**	**396**
Totaal Lasten	**61.023**	**5.736**	**66.759**	**66.381**	**-378**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-536	0	-536	-511	24
8.1 Ruimtelijke ordening	-316	0	-316	-172	144
8.3 Wonen en bouwen	-1.983	0	-1.983	-2.076	-93
Baten thema Mooie stad	**-2.834**	**0**	**-2.834**	**-2.759**	**75**
5.1 Sportbeleid en activering	-6	0	-6	-58	-52
5.2 Sportaccommodaties	-864	-1.720	-2.584	-2.565	19
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-595	-130	-725	-533	192
5.4 Musea	-324	0	-324	-385	-62

5.5 Cultureel erfgoed	-45	-59	-104	-52	52
5.6 Media	-2	0	-2	-8	-6
Baten thema Levendige stad	**-1.834**	**-1.909**	**-3.743**	**-3.599**	**144**
0.63 Parkeerbelasting	-4.421	984	-3.437	-4.191	-755
2.1 Verkeer en vervoer	-651	0	-651	-1.353	-701
2.2 Parkeren	-1.314	303	-1.011	-900	111
Baten thema Bereikbare stad	**-6.386**	**1.287**	**-5.099**	**-6.444**	**-1.345**
2.4 Economische havens en waterwegen	-28	0	-28	-51	-23
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-359	79	-280	-305	-25
7.2 Riolering	-7.827	0	-7.827	-8.173	-347
7.3 Afval	-10.286	0	-10.286	-10.593	-307
7.4 Milieubeheer	-477	0	-477	-326	151
Baten thema Duurzame stad	**-18.976**	**79**	**-18.897**	**-19.449**	**-552**
Totaal Baten	**-30.031**	**-543**	**-30.574**	**-32.251**	**-1.678**
Saldo van baten en lasten	**30.993**	**5.193**	**36.186**	**34.130**	**-2.056**
Mutatie reserve	138	-1.909	-1.771	-1.151	620
Resultaat	**31.131**	**3.284**	**34.415**	**32.979**	**-1.436**

Programma 2: Zorg

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Zorg zijn:

- Mantelzorgers en vrijwilligers
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Instellingen én professionals die ondersteuning bieden
- De diverse medische- en zorgpartijen zoals huisartsen, ziekenhuis en zorgverzekeraar
- Onderwijsinstellingen
- Woningcorporaties
- Netwerken in de stad: zoals kerken en verenigingen voor ontspanning, sport, welzijn en cultuur

Kaderstellende nota's

- Kadernota Sociaal Domein 2018-2021
- Onderwijskansenbeleid 2018-2021
- Onderwijshuisvestingsbeleid en meerjarenplanning 2017-2024 (2016)
- Uitvoeringsnotitie buurten 3.0
- Ontwikkelagenda Passend Onderwijs 2014-2018
- Regionale nota bescherming en opvang (2017)
- Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2020-2024 (2019)
- Agenda Wmo-Welzijn in de wijk 2019 - 2021 (2019)
- Visie en agenda Jeugdhulp 2019-2021 (2019)
- Transformatieplan Zorg voor de Jeugd Gooi en Vechtstreek (regionaal; 2019)
- Beleidsplan LHBTI 2019-2022 (2019)
- Integraal huisvestingsplan 2020-2035 (2020)

Verbindende stad

Hilversum wil bijdragen aan een gezonde en sociale samenleving voor alle inwoners. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties wordt gewerkt aan sterke sociale buurten. Mensen voelen zich meer verbonden met hun buurt en leefomgeving. Buurtenbeleid is er op gericht om verbondenheid, welzijn en preventie te versterken, met name voor mensen die het nodig hebben. Daarbij werken we vanuit het principe van positieve gezondheid. Door meer ondersteuning dichtbij te organiseren, is contact maken laagdrempelig en versterken we de zelfredzaamheid en bestrijden we de eenzaamheid van mensen. Wijkcentra hebben een brede functie en in iedere wijk waar daar behoefte aan is, is dan ook een wijkcentrum. Hier kan men niet alleen terecht voor ondersteuning, maar er is ook gelegenheid voor ontspanning. De buurt bepaalt de programmering en daar waar nodig biedt de gemeente ondersteuning. Ondersteuning bieden we ook aan mantelzorgers, als vraagbaak, maar ook om richting te geven wanneer er specialistische hulp nodig is.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met vrijwilligerswerk	≥ voorgaand jaar (38%)	26%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat (helemaal) mee eens is dat gemeente inwoners en organisaties betrekt bij de totstandkoming en uitvoering van beleid	≥ voorgaand jaar (30%)	29%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage jongeren (2e en 4e klas middelbare school) dat minimaal 5 dagen per week voldoende beweegt volgens de NNGB	≥ 55%	40% (2019)	GGD (EMOVO)
	Nee	Percentage volwassenen met hoge emotionele/sociale eenzaamheidsscore	≤ 40%	49% (2016)	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Percentage inwoners dat zich verbonden voelt met de buurt	85%	86%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met aandacht voor buren in een zorgwekkende situatie	≥ voorgaand jaar (33%)	38%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zegt bereid te zijn zich te willen inzetten voor de leefbaarheid van de buurt	≥ voorgaand jaar (54%)	55%	Burgerpeiling waarstaatjegemeente
	Nee	Percentage jeugd (4 tot 15 jaar) met overgewicht	≤ 10%	22,6% (2019)	GGD
	Nee	Percentage jeugd (4 tot 15 jaar) met ondergewicht	≤ 10%	9,6% (2019)	GGD
	Nee	Waardering van de inwoners over de buurt	8,0	8,0	Hilversum Monitor

	Nee	Waardering van inwoners over sociaal vangnet; mate waarin buurtgenoten elkaar ondersteunen	60%	55%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft	37%	36%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners ouder dan 19 jaar met overgewicht	38,0%	41% (2016)	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)

De inzet voor vrijwilligerswerk is aanzienlijk lager ten opzichte van vorig jaar. Door de beperkende coronamaatregelen zijn veel activiteiten waarvoor vrijwilligers worden ingezet stil komen te liggen waardoor vrijwilligerswerk moeilijker of onmogelijk was. Tegelijkertijd zijn tijdens de coronapandemie nieuwe vrijwilligersinitiatieven ontstaan.

De waardering van inwoners over het sociaal vangnet laat ten opzichte van 2019 een toename zien van 51% naar 55% in 2020. Bekend is dat het gevoel van saamhorigheid en elkaar helpen met knelpunten met name tijdens de 1e golf duidelijk toenam in Hilversum. De streefwaarde van 60% is vooralsnog te ambitieus. De toename van de saamhorigheid is ook duidelijk terug te zien in de toename van het percentage inwoners dat zich heeft ingezet voor de buren in een zorgwekkende situatie.

Volksgezondheid wordt 1x in de 4 jaar gemonitord door de GGD. Hierdoor zijn er niet jaarlijks grote verschillen zichtbaar. De monitor jeugd is in 2020 gepubliceerd. Hierin zijn vragen anders dan de indicator. Zo wordt er aan de jongeren zelf gevraagd wat zij van hun gewicht vinden. Er wordt niet meer gemeten welk percentage daadwerkelijk te zwaar of te licht is.

Ambitie met activiteiten

2.1.1. Samenkracht en burgerparticipatie

Stimuleren om meer voor elkaar te betekenen via sterke veerkrachtige netwerken in de wijken. Versterken van het zelfsturend vermogen van buurtnetwerken en de samenwerking met vrijwilligers.

Activiteiten

- Uitvoering geven aan Agenda Wmo Welzijn, door passend bij de wijk de algemene voorzieningen, sociaal werk, samenwerking op gebied van vrijwilligerswerk en herkenbare ontmoetingscentra te versterken en eenzaamheid te voorkomen.
- Verbinden van de ontwikkelingen binnen zorg, welzijn en buurten door samenwerking tussen de toegang van het Sociaal Plein en de (maatschappelijke) organisaties in de buurt en wijk, met betrekking tot (hulp)vragen van inwoners.
- Opstellen van integrale wijkanalyses.
- Op basis van wijkanalyses continu kansen en problemen in de wijk identificeren en evalueren met inwoners en partners.
- Verbinding zoeken met bestaande netwerken in de stad, zoals kerken en verenigingen op het gebied van ontspanning, sport, welzijn en cultuur.

- Vaststellen en uitvoeren van het actieplan eenzaamheid
- Verkennen van de mogelijkheden op het vlak van inclusief beleid
  - LHBTI+ gemeenschap ondersteunen en faciliteren;
  - VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een handicap verkennen;
  - Vaststellen agenda lokale inclusie
- Ontwikkelen van een platform om kennis en informatie toegankelijk te maken en uitwisseling te faciliteren.

Toelichting op activiteiten

Voor de integrale wijkanalyses is al veel voorbereidend werk gedaan, maar deze zijn nog niet volledig opgesteld. De wijkanalyses zijn nog niet op de juiste manier geformuleerd. Door de coronapandemie hebben andere onderwerpen prioriteit moeten krijgen en was het niet mogelijk om de gesprekken over de wijkanalyses te voeren met de betrokkenen.
Wel zijn we blijven werken met de prioritaire thema's die spelen die in wijk, zoals ze in de wijkanalyses 2018 zijn opgenomen. Hierdoor kunnen wij continu kansen en problemen in de wijk blijven identificeren en evalueren met inwoners en partners.

Er is dit jaar vooral gewerkt aan de doorontwikkeling van het "integraal sturingsconcept" waarbij ook de buurt coördinatoren inhoudelijk zijn aangehaakt door middel van deskundigheidsbevordering. Met Versa vonden de jaarlijkse (3) gesprekken plaats waarbij ook de verantwoordelijke wijkwethouder aanwezig was.

Veel buurtnetwerken zijn in tact gebleven en hebben hun werk digitaal of met inachtneming van de coronamaatregelen, doorgezet in samenwerking met de gemeente. Door de coronapandemie zijn er ook nieuwe netwerken/initiatieven ontstaan, zoals bijvoorbeeld de buurtouders in Zuidwest, die enkele avonden rond de jaarwisseling op straat in Kerkelanden hebben gesurveilleerd.

In 2020 is het actieplan eenzaamheid vastgesteld. Hier is een communicatieplan uit voortgekomen dat in oktober is gestart. Ook is het suïcide preventieplan opgesteld waarin een signaleringsfunctie is opgenomen. In de uitvoering zijn het actieplan eenzaamheid en het suïcide preventieplan aan elkaar gekoppeld.

Door de coronapandemie was er het afgelopen jaar veelvuldig contact met maatschappelijke organisaties. Met bijvoorbeeld moskeeën is er aanzienlijk meer contact geweest over het effect van het virus binnen deze gemeenschap en over (on)mogelijkheden in deze moeilijke tijd. De religieuze gemeenschappen van Hilversum spelen in de buurten een positieve, en ondersteunende rol. Met wijkgericht werken willen wij als gemeente ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving. In dat licht is in 2020 het gesprek gestart over een eventuele samenwerking met het bewonersinitiatief (platform) "Hilversummers.nl".

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	10.380	-492	9.888
Realisatie	10.273	-700	9.573
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-107**	**-208**	**-315**

Het stimuleren om meer voor elkaar te betekenen via sterke veerkrachtige netwerken in de wijken en het versterken van het zelfsturend vermogen van buurtnetwerken en de samenwerking met vrijwilligers heeft plaatsgevonden binnen de gestelde financiële kaders.

De raad wordt voorgesteld € 55.000 buurtbudget over te hevelen naar 2021 ten behoeve van de bewonersvisie “van 80% stoep naar 80% groen”. Het participatieproces en daarmee de uitvoering heeft door de huidige Covid-19 situatie vertraging opgelopen.

2.1.2. Volksgezondheid

Het bevorderen van gezondheid. Inwoners van onze regio leven gemiddeld gezonder in vergelijking met inwoners in de rest van Nederland. Onze inzet is om deze gezondere levensstijl de komende jaren te handhaven. Nadruk ligt op het gezond opgroeien van de jeugd.

Activiteiten

- Stimuleren dat professionals van het Sociaal Plein en andere organisaties werken aan het versterken van de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de inwoner.
- Faciliteren van de GGD en andere partijen om hun wettelijke basistaken uit te voeren.
- Verstevigen van de voorlichting, advisering en begeleiding met betrekking tot positief gezond gedrag voor jeugdigen en hun ouders
- Stimuleren van sport en beweging, in samenwerking met de huisartsen, en continueren buurtsportcoaches.
- Stimuleren van sport en beweging door aandacht te vestigen op de buitenruimte bij de invoering van de omgevingswet.
- Continueren van Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG).
- Uitbreiden van samenwerking met huisartsen binnen de zorgnetwerken.

Toelichting op activiteiten

Het project Buurtsportcoaches en Jongeren op gezond gewicht (Jogg) zijn ondanks de coronapandemie doorgegaan. Het stimuleren van positieve gezondheid wordt breed uitgedragen. Het Sociaal plein is bij deze integrale manier van werken betrokken. Ook huisartsen binnen de zorgnetwerken zijn hierbij aangesloten, onder andere door een subsidie die Stichting Mee heeft ontvangen om de samenwerking met de huisartsen te bevorderen.

Er heeft een onderzoek onder jongeren plaatsgevonden naar alcohol gebruik. Dit is een vierjaarlijks onderzoek onder 2de en 4de klassers van het regulier voortgezet onderwijs. Uit de cijfers blijkt dat een behoorlijke verbetering ten aanzien van het alcoholgebruik is te zien. Het percentage jongeren dat ooit alcohol heeft gedronken is gedaald van 40,0% in 2015 naar 31,6% in 2019. Waar Hilversum voorheen een hoger percentage dan het landelijke gemiddelde liet zien, is dit nu niet meer het geval.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.020	-81	2.939
Realisatie	3.049	-88	2.962
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**29**	**-7**	**22**

Het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners heeft plaatsgevonden binnen de gestelde financiële kaders.

Kansrijke stad

Hilversum wil bijdragen aan gelijke ontwikkelkansen voor ieder kind. Daar waar de basisvoorzieningen zoals peuterspeelzalen, onderwijs, sport, cultuur en gezondheidszorg niet voldoende bijdragen aan deze kansen, bieden we aanvullende maatregelen. Door het bieden van ondersteuning, geven wij ouders een steuntje in de rug.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
017	Ja	Absoluut verzuim, aantal per 1000 leerlingen	0,50	0,50 (2017)	DUO, Ingrado
018	Ja	Relatief verzuim, aantal per 1000 leerlingen	28,0	31,0 (2019)	DUO, Ingrado
019	Ja	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie, percentage deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,5%	1,9% (2019)	DUO, Ingrado
023	Ja	Kinderen in uitkeringsgezin, percentage kinderen tot 18 jaar	5%	5% (2019)	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Het aantal meldingen van relatief verzuim schommelt in Hilversum al een aantal jaren rond de 660, terwijl het aantal meldingen in de regio al jaren een dalende lijn laat zien. Het RBL doet er samen met de scholen alles aan wat binnen hun mogelijkheden ligt om het relatief verzuim zo veel mogelijk terug te dringen.

Het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv-ers) schommelt al jaren rond de 1,5 en 2,0. Er lopen in de regio diverse projecten (Match op meedoen) om deze jongeren te bereiken en ze te bewegen om alsnog een startkwalificatie te behalen. Hierin wordt intensief samengewerkt met het MBO Hilversum, het voortgezet onderwijs en het samenwerkingsverband VO (Qinas). Een van de redenen waarom er verschillen ontstaan in het aantal vsv jongeren is economisch gerelateerd. Bij een aantrekkende arbeidsmarkt stijgt het aantal, bij een krimpende arbeidsmarkt (zoals nu) daalt het aantal vsv-ers. Uit het jaarverslag van het RBL 2019-2020 blijkt bijvoorbeeld dat het aantal vsv-ers het afgelopen schooljaar in de regio is gedaald met 86 leerlingen. 361 in 2019. 275 in 2020. Aanname is dat door corona de kansen op de arbeidsmarkt klein zijn en dat meer jongeren besluiten om een studie op te pikken.

Ambitie met activiteiten

2.2.1. Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Het bieden van gelijke ontwikkelkansen voor kinderen door voorzieningen op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie en passend onderwijs te faciliteren en het gebruik hiervan te stimuleren.

Activiteiten

- Het monitoren en aanpassen van maatwerkplannen om de doorgaande leerlijn van kinderen te borgen, in samenwerking met onderwijs, kinderopvang en Jeugd en Gezin.
- Faciliteren van een goede overdracht tussen peuterspeelzalen, kinderopvang en het basisonderwijs door overleg met alle betrokken instellingen.
- Structurele afspraken maken over onderwijs-zorg combinaties in het wettelijk verplicht overleg tussen gemeenten en onderwijs.
- Ondersteunen van jeugdhulp/jeugdzorg binnen het onderwijs.
- Versterken van de aansluiting van onderwijs op arbeidsmarkt, met name gericht op jongeren in een kwetsbare positie.
- Werken aan talentontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid door samenwerking met MBO, de maatschappelijke stage, Media Campus en volwasseneneducatie.
- Uitvoeren van de wettelijke taak met betrekking tot leerlingenvervoer.
- Bieden van extra taalonderwijs voor volwassenen (18+) die niet (voldoende) kunnen lezen en schrijven.

Toelichting op activiteiten

Ondanks grote impact van de coronapandemie op onze activiteiten, is dit jaar op verschillende terreinen progressie geboekt. We hebben stappen gezet in het monitoren en aanpassen van maatwerkplannen om de doorgaande lijn van kinderen te borgen. De meerwaarde van het borgen van de doorgaande lijn is dat de taalachterstand wordt verkleind en kinderen zich beter kunnen ontwikkelen. Daarnaast is in samenwerking met de schoolbesturen en portefeuillehouders Onderwijs uit Gooi en Vechtstreek de gezamenlijke onderwijsagenda 2020 – 2022 vastgesteld. In de Onderwijsagenda staan afspraken tussen gemeenten en schoolbesturen over hoe wij de komende jaren gaan samenwerken, zodat alle kinderen uit onze regio de kans krijgen om zich optimaal te ontwikkelen. Het maken van structurele afspraken over onderwijs-zorg combinaties moeten nog worden gemaakt. Met de J.H. Donnerschool is eerder een proef gestart, welke in 2020 is geëvalueerd. De proef was succesvol en de komende vier jaar wordt de onderwijs-zorg-combinatie op deze school doorgezet.

In Hilversum streven we ernaar dat kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar veilig, gezond en kansrijk opgroeien. Zij hebben het recht om te leren, zich optimaal te ontwikkelen en volwaardig mee te doen, ook als zij (tijdelijk) wat meer zorg nodig hebben. Om alle kinderen in Hilversum deze kans te bieden is gewerkt aan de Hilversumse Educatieve Agenda 2021-2024, welke in het voorjaar van 2021 aan de raad is aangeboden. De agenda heeft als doel om samen met ketenpartners bij te dragen aan de gezamenlijke uitvoering van drie ambities: een goede start in het onderwijs, een passende plek en tijdig de juiste hulp en een geslaagde doorstroom en uitstroom.

We hebben als centrumgemeente impulsgelden ontvangen om de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt te verbeteren. Met de impulsgelden kunnen we de leerlingen van de praktijkschool meer mogelijkheden bieden. Daarnaast hebben we goede afspraken gemaakt met de praktijkschool om ervoor te zorgen dat jongeren uit kwetsbare posities beter kunnen doorstromen. Vanwege de coronapandemie was het dit jaar lastiger om jongeren uit kwetsbare posities door te laten stromen. Ook was het in deze tijd moeilijk om stageplekken voor de leerlingen te vinden.

Door de samenwerkingsagenda met het MBO is de basis gelegd voor een aantal mooie resultaten. Zo gaat in september 2021 in samenwerking met de Hogeschool Utrecht de nieuwe associate degree opleiding “Digitale techniek & Media” van start. Daarnaast worden de mediaopleidingen vernieuwd. Klassieke vakantieperiodes worden losgelaten, stages worden flexibeler en de studenten

hebben in samenwerking met de mediabedrijven zelf grote invloed op het inpassen van hun stage in de opleiding. De samenwerking met bedrijven op en rond het Media Park wordt intensiever. Bovendien werken we aan Starters studies, een onderwijsvorm waarin studenten die dat nodig hebben meer maatwerk krijgen, bijvoorbeeld op het gebied van taal.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.927	-3.517	3.410
Realisatie	5.354	-2.827	2.527
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-1.573**	**690**	**-882**

De ambities ten aanzien van onderwijsbeleid en leerlingzaken zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd. Ten aanzien van een aantal zaken wordt de raad voorgesteld budget over te hevelen naar 2021:

- MRA bijdrage (Internationaal Onderwijs) €403.000
- Laaggeletterdheid €118.000
- Banenkansen kwetsbare jongeren €103.000

Het betreffen centrummiddelen uit de algemene uitkering die bestemd zijn voor de regio.

2.2.2. Onderwijshuisvesting

Het bieden van voldoende duurzame, voldoende ruime en kwalitatief op orde zijnde huisvesting voor leerlingen in het primair, voorgezet, speciaal en internationaal onderwijs en het stimuleren van multifunctioneel gebruik van de schoolgebouwen.

Activiteiten

- Uitvoering geven aan het onderwijshuisvestingsprogramma 2020.
- Vaststellen van een integraal huisvestingsplan voor de lange termijn, met afspraken over monumentale gebouwen, frisse scholen en duurzaamheid.
- Actualiseren van de verordening materiële en financiële gelijkstelling.
- Actualiseren van de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.
- Uitwerken van de afspraken over de onderhoudstoestand, financiering en multifunctioneel gebruik van gymnastieklokalen.
- Stimuleren van het verduurzamen van schoolgebouwen.
- Onderzoeken van mogelijkheden voor het uitbreiden van internationaal onderwijs.
- Bijhouden van de prognoses voor leerlingenaantallen.
- Voorbereiden van het onderwijshuisvestingsprogramma 2021.

Toelichting op activiteiten

In 2020 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2035 (IHP) vastgesteld. Daarmee is in coproductie met de schoolbesturen een complex traject afgerond. Het IHP bevat een visie op onderwijshuisvesting, een overzicht en prioriteitstelling van opgaven alsmede scenario's voor mogelijke oplossingen en de financiële middelen voor de minimale scenario's (de oplossingen die het minste geld kosten). De opgaven die prioriteit hebben in de eerste vier jaar worden uitgewerkt in businesscases, waarin de scenario's in varianten worden afgewogen.

De verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Hilversum 2016 dient te worden geactualiseerd aan de hand van de afspraken uit het IHP. Echter, in juli 2020 kondigde de VNG een wijziging van de modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs aan. Deze wijziging is in november gepubliceerd. Dit was te laat om nog mee te nemen voor een wijziging in 2020. De verordening materiële en financiële gelijkstelling hangt samen met de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. We hebben de actualisering van zowel de verordening voorzieningen als de verordening gelijkstelling uitgesteld om te kunnen aansluiten op de modelverordening.

Vanwege de coronapandemie en de daarmee samenhangende noodzaak om prioriteiten te stellen is het uitwerken van de afspraken over de onderhoudstoestand, financiering en multifunctioneel gebruik van gymnastieklokalen vertraagd.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	8.182	-90	8.092
Realisatie	8.299	-266	8.033
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**117**	**-176**	**-59**

Het bieden van voldoende duurzame, voldoende ruime en kwalitatief op orde zijnde huisvesting voor leerlingen in het primair, voorgezet, speciaal en internationaal onderwijs en het stimuleren van multifunctioneel gebruik van de schoolgebouwen heeft plaatsgevonden binnen de gestelde financiële kaders.

2.2.3. Openbaar basisonderwijs

Uitvoeren van de wettelijke taak door het toezicht houden op het openbaar basisonderwijs op basis van het "Convenant extern toezicht op het openbaar primair onderwijs" dat gesloten is tussen de Gemeente Hilversum en STIP Openbaar basisonderwijs Hilversum.

Activiteiten

- Zorgdragen voor informatievoorziening aan de gemeenteraad over de werkzaamheden en de financiële stand van zaken van STIP.
- Het beoordelen van de continuïteit van het openbaar onderwijs in Hilversum door middel van bestuurlijk overleg met STIP Openbaar basisonderwijs Hilversum.
- Beoordelen en goedkeuren van de begroting en jaarrekening van het gemeentelijk Gymnasium door de gemeenteraad.
- Voeren van bestuurlijk overleg met het gemeentelijk Gymnasium.

Ondersteunende stad

Hilversum wil zijn inwoners de ondersteuning bieden die zij nodig hebben. Het uitgangspunt is dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie in handen houden. Daar waar men hulp nodig heeft, wordt bepaald wat de mogelijkheden zijn en bieden we de hulp die nodig is. Door het vergroten van de onderlinge betrokkenheid van de inwoners in onze stad, de intensivering van de samenwerking tussen vrijwilligers en maatschappelijke organisaties én de verbetering van de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorgpartners en gemeente, willen we inwoners met een ondersteuningsvraag eerder, beter en sneller ondersteunen. Hier is persoonlijk contact belangrijk, maar ook de beschikbaarheid van e-diensten op een gebruiksvriendelijke website. Het is van groot belang om de inwoners die zorg nodig hebben duidelijk te informeren over datgene wat zij mogen verwachten, maar ook om bij aanbieders van zorg beter te sturen op de gemaakte afspraken.

In onder meer de Rekenkameronderzoeken over Wmo en Jeugd is naar voren gekomen dat de inwoners van Hilversum tevreden zijn met de ondersteuning die ze krijgen. De kosten voor die ondersteuning blijven echter oplopen (in het najaar van 2020 bleek dat de kosten in 2020 enige miljoenen boven die van 2019 zouden uitkomen). Dat komt omdat steeds meer inwoners een beroep doen op ondersteuning vanuit de Jeugdwet of vanuit de Wmo. Uit een eind 2020 verschenen onderzoeksrapport is voor Jeugd vastgesteld dat gemeenten substantieel te weinig geld van het Rijk krijgen (Hilversum krijgt € 4 à € 5 mln te weinig). Voor de Wmo pakt de invoering van het wettelijk geregelde abonnementstarief slecht uit. Op de maatregelen die effectief zijn voor het beheersen van de kosten voor jeugdhulp zet Hilversum al in. Voor de Wmo is een algemene voorziening "Begeleiding in de wijk" neergezet die dit jaar flink wordt uitgebreid en als doel heeft te voorzien in effectieve en goedkopere ondersteuning. Daarnaast heeft Hilversum via een zelfonderzoek (KPMG) gezocht naar mogelijkheden in de eigen organisatie en de samenwerking met de Regio voor het vergroten van grip en het verbeteren van de sturing. Die maatregelen worden in 2021 verder uitgevoerd. De raad is hier regelmatig over geïnformeerd (zie onder meer de collegebrieven van 4 september, 22 oktober, 28 oktober en 24 december 2020).

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Clientervaring Wmo, kwaliteit ondersteuning	≥ landelijk gemiddelde (83%)	92% (2019)	GMSD
	Nee	Aantal cliënten met een voorziening, per 1.000 inwoners	100	97	CBS
	Nee	Algehele tevredenheid dienstverlening Sociaal Plein	7,5	6,9	Burgerpanel onderzoek
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende welzijnsvoorzieningen, zoals maatschappelijk werk en andere hulpverlenende instanties in de buurt zijn	≥ voorgaand jaar (46%)	44%	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal huishoudens met ondersteuningstraject schuldhulpverlening vanuit de gemeente	≤ 620	624	Gemeente Hilversum

022	Ja	Jongeren met een delict voor de rechter, percentage 12 t/m 21- jarigen	1,00%	1,00% (2019)	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
029	Ja	Jongeren met jeugdhulp, percentage van de jongeren tot 18 jaar	7%	8,7%	CBS
030	Ja	Jongeren met jeugdbescherming, percentage van alle jongeren tot 18 jaar	0,6%	0,8% (2019)	CBS
031	Ja	Jongeren met jeugdreclassering, percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,2%	0,3% (2019)	CBS
032	Ja	Cliënten met maatwerkarrangement WMO, aantal per 10.000 inwoners	600	680	GMSD, CBS

Voor de cliëntervaring Wmo is gemeten welk percentage van de cliënten de kwaliteit van Wmo ondersteuning als "goed" beoordelen. De streefwaarde is het landelijk gemiddelde van 2019 (83%), en bij de realisatie staat het Hilversumse percentage (92%). In 2019 lag de tevredenheid daarmee ruim boven het landelijk gemiddelde.

Streefwaarde over de tevredenheid van het Sociaal Plein is nog niet behaald, over de afgelopen jaren ligt de waardering dienstverlening stabiel rond de 7. In jaren 2016 lag dit nog duidelijk lager. In 2020 werd een nieuwe doelgroep toegevoegd die eerder nog niet in contact was gekomen met het Sociaal Plein door de TOZO-regeling en andere ondersteuningsmaatregelen in verband met corona. De waardering van deze nieuwe groep is vergelijkbaar met de al langer bestaande doelgroepen.

De indicator voor jongeren met jeugdhulp is gebaseerd op een eerste maanden van 2020. Landelijk zien we dat het aantal jongeren met jeugdhulp stijgt. Voor heel Nederland ligt dit percentage op 9,7%. De indicator is hiermee voor de gemeente Hilversum flink gunstiger dan het landelijke beeld.

De invoering van het abonnementstarief per 1 januari 2019 heeft geleid tot een stijging van de maatwerkvoorzieningen Wmo, met name bij huishoudelijke hulp.

Ambitie met activiteiten

2.3.1. Toegang

Laagdrempelige toegang tot ondersteuning, zo vroeg en dicht mogelijk bij de inwoners faciliteren, in aansluiting op de behoefte van de inwoners.

Activiteiten

- Versterken van de aansluiting van het Sociaal plein op de voorzieningen in de wijken.
- Onderzoek doen naar het verbeteren van de dienstverlening door toepassing van serviceformules. Serviceformules dragen bij aan het klantgericht, efficiënt en herkenbaar maken van gemeentelijke dienstverlening.
- Vraaggericht werken en daarbij de vraag van de inwoner in breed perspectief bekijken. Met behulp van deze brede uitvraag krijgen we zicht op mogelijke oplossingen gericht op de eigen kracht van de inwoner.

Toelichting op activiteiten

In het kader van “Begeleiding in de wijk” (Agenda Wmo-Welzijn in de wijk) zijn vier teams, in 4 wijken, gestart. Bij “Begeleiding in de wijk” staat de vraag van de inwoner centraal die integraal in de wijk wordt opgepakt. Er vindt vanuit een breed perspectief een gesprek plaats om de vraag goed in beeld te krijgen. Bij de vraag worden vervolgens oplossingen in de directe omgeving van de inwoner gezocht. Met deze laagdrempelige toegang worden er in de wijk voorzieningen aangeboden waar inwoners gebruik van kunnen maken. “Begeleiding in de wijk” draagt zo bij aan efficiënte maatwerkdienstverlening.

Het onderzoek naar het verbeteren van de dienstverlening door toepassing van serviceformules is gestart voor twee producten: de activeringsregeling en de mantelzorgwaardering. Dit onderzoek is gestart om tot een verbetering van de toegang tot dienstverlening te komen. Het vraaggericht werken, en daarbij de vraag van de inwoner in breed perspectief te bekijken is door de coronapandemie lastiger geworden. Door de corona maatregelen worden de meeste gesprekken telefonisch gevoerd. Dit maakt het lastiger om een goed beeld te krijgen van wat er speelt bij de inwoner en de vraag achter de vraag te achterhalen. In telefoongesprekken wordt de non verbale communicatie van de inwoner niet gezien en wordt minder mee gekregen van de thuissituatie, omdat er niet bij de inwoner thuis wordt gekomen. Hierdoor worden mogelijke ook signalen gemist waarop doorgevraagd kan worden. Dit maakt dat het voeren van het gesprek minder tot stand gekomen is en ook minder aandacht heeft kunnen krijgen. Zodra er weer huisbezoek mogelijk is, wordt deze methodiek weer vaker opgepakt.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.060	-3	2.058
Realisatie	1.984	-13	1.971
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-76**	**-10**	**-86**

Het organiseren van laagdrempelige toegang heeft plaatsgevonden binnen de gestelde financiële kaders.

2.3.2. Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Zorgdragen voor maatwerkvoorzieningen met als doel dat inwoners langer zelfstandig kunnen functioneren.

Activiteiten

- Verder versnellen van de afhandeling Wmo-aanvraag.
- Treffen van individuele voorzieningen (zoals woningaanpassingen, hulpmiddelen en scootmobielen) op basis van een indicatie.

Toelichting op activiteiten

De versnelling in de afhandeling van de Wmo-aanvragen bestaat uit het slimmer inrichten van het proces waarbij ook een nieuwe rolverdeling tussen junior en senior consulenten is aangebracht. De her-indicaties worden pro actief opgepakt waardoor deze altijd binnen de wettelijke termijn worden afgehandeld.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.173	-26	3.148
Realisatie	3.181	-63	3.117
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**7**	**-38**	**-30**

Het zorgdragen voor maatwerkvoorzieningen met als doel dat inwoners langer zelfstandig kunnen functioneren heeft binnen de financiële kaders plaatsgevonden.

Onder de maatwerkvoorzieningen vallen onder andere: Trapliften, rolstoelen en scootmobielen.

2.3.3. Maatwerkdienstverlening volwassenen

Bieden van een vangnet om de zelfredzaamheid van inwoners te stimuleren en zo lang mogelijk zelfstandig thuis te blijven wonen en deel te nemen aan de samenleving. Dit vangnet is aanvullend op door te ontwikkelen algemene voorzieningen in de wijk.

Activiteiten

- Bieden van individuele begeleiding en vervoer, huishoudelijke verzorging, en respijtzorg ten behoeve van mantelzorgers.
- Deelnemen aan de inkoop van bovengenoemde voorzieningen, in gezamenlijkheid met zes andere gemeenten.
- Verstrekken van voorzieningen in de vorm van persoonsgebonden budgetten (pgb's).
- Inrichten van een passend aanbod voor de schuldhulpverlening (fasen preventie, vroegsignalering, oplossing en nazorg).

Toelichting op activiteiten

In 2020 vol ingezet op het inrichten van een passend aanbod voor de schuldhulpverlening. We liggen op koers met het inrichten, in 2021 gaan we verder met de fase preventie en vroeg signalering, oplossen en nazorg.

Het inkoopproces voor de voorzieningen heeft meer tijd gekost maar is desondanks goed afgerond. Om kostenbesparing te realiseren hebben we onder andere nieuwe Wmo beleidsregels opgesteld en zijn er trainingen aangeboden aan de consulenten om kostenbewust te indiceren. Met de Regio Gooi en Vechtstreek en de gemeenten in de regio zijn gesprekken gevoerd en oriënterende verkenningen gedaan om te komen tot kostenbeheersing in het sociaal domein. Dit heeft geresulteerd in een regionaal actieprogramma "Naar een gezond financieel sociaal domein" dat begin 2021 voor zienswijze aan de gemeenteraad is aangeboden. Daarnaast heeft de gezamenlijke

inkoop in de regio geleid tot nieuwe contracten met een groot aantal aanbieders. Hierbij zijn enkele aanbieders als strategische partners aangewezen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	20.756	-570	20.186
Realisatie	19.133	-504	18.630
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-1.623**	**66**	**-1.557**

In 2020 is de raad o.a. met de raadinformatiebrief 2020-52 geïnformeerd over de financiële afwijkingen ten aanzien van WMO en de onderliggende oorzaken. De zorglasten huishoudelijke hulp en begeleiding zijn in 2020 verder opgelopen tot € 15,9 miljoen (2019: € 13,7 miljoen). Dit is echter € 1,1 miljoen lager dan we eerder hadden voorzien. De huishoudelijke hulp komt uit zoals verwacht, waardoor het grootste voordeel toe te rekenen valt aan begeleiding- en dagbesteding. Bij de begeleiding- en dagbesteding is het beschikte bedrag lager dan voorzien evenals de verzilvering.

Het restant van het voordeel wordt grotendeels verklaard door schuldhulpverlening € 253.000. De raad wordt voorgesteld ten aanzien van schuldhulpverlening € 100.000 over te hevelen naar 2021.

2.3.4. Geëscaleerde zorg volwassenen

Bieden van een veilige en beschermende woonomgeving. De focus ligt hierbij op de inzet van begeleiding, om de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving van inwoners met psychisch-sociale problemen te stimuleren. In lijn met het regionale beleidsplan Bescherming en Opvang kunnen inwoners met psychisch-sociale problemen 24uurszorg krijgen in de wijk.

Activiteiten

- Terugdringen van huiselijk geweld (Veilig Thuis) en bieden van opvang.
- Bieden van beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen.
- Bieden van een inloopfunctie voor de GGZ-doelgroep, bijvoorbeeld in de vorm van buurtcirkels.
- Bieden van maatschappelijke opvang en begeleiding voor cliënten met een meervoudige problematiek, waaronder verslaving.
- Bieden van ondersteuning in de wijken aan personen met verward gedrag.
- Implementeren van de Wet verplichte GGZ.

Toelichting op activiteiten

Bescherming en Opvang heeft landelijk veel aandacht gekregen. In de regio is door de 7 gemeenten samen een evaluatie van het huidige beleidsplan Bescherming en Opvang opgesteld en wordt er een nieuw beleidsplan opgesteld. In 2020 is in Hilversum een nieuwe buurtcirkel van start gegaan, waardoor nu twee buurtcirkels actief zijn. De buurtcirkel is bedoeld voor kwetsbare burgers die moeite hebben een zelfstandig maatschappelijk bestaan te leiden. Het opbouwen van relaties en

een sociaal vangnet in de eigen buurt staan centraal. Van de buurtcirkels wordt goed gebruik van gemaakt.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	26.412	-1.295	25.118
Realisatie	26.414	-1.285	25.130
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**2**	**10**	**12**

Het beleidsplan Bescherming en Opvang wordt uitgevoerd binnen de binnen de gestelde financiële kaders.

2.3.5. Geïndiceerde jeugdzorg, vrijwillig en gedwongen

Zorgen voor een optimale en veilige ontwikkeling van kinderen en jongeren (tot 27 jaar). Meer vindplaats gericht werken en daardoor de beweging naar scholen maken. Preventie door zorg eerder en beter in te zetten, om intensievere zorgtrajecten te voorkomen.

Activiteiten

- Verstevigen van vroeg signalering, advisering en laagdrempelige begeleiding, zoals extra inzet voor Jeugd en Gezin en jeugdwerkers.
- Onderzoek doen naar de inzet en mogelijke regionale en lokale uitvoering van de landelijke agenda en opdracht “Zorg voor de jeugd”.
- Verstevigen zorgstructuren rondom onderwijs, zoals de inzet en begeleiding van jongeren met Productief Leren en Onderwijs Zorgarrangementen
- Steunen van ouders, kinderen en jongeren met advies en, indien nodig, met jeugdhulp op indicatie
- Monitoren van geïndiceerde jeugdhulp en –zorg (o.a. begeleiding, dagbesteding, pleegzorg, kortdurend verblijf, jeugdhulp en GGZ-behandeling, dagbehandeling en verblijf).
- Regie voeren op casussen Veilig Thuis.
- Terugdringen van overlast gevende jeugd, o.a. door persoonsgerichte aanpak.
- Uitvoeren versterkte procesregie door jeugdconsulenten.
- Versterken en vergroten pleegzorg (tot 21 jaar).
- Nieuwe afspraken maken met gecertificeerde instellingen, in gezamenlijkheid met zes andere gemeenten, om de jeugdhulp te waarborgen en verstevigen.
- Aanbesteden van de inkoop van jeugdhulp, in gezamenlijkheid met zes andere gemeenten.
- Verbeteren van overgangen tussen (laagdrempelige) zorg, zoals het realiseren van een soepele overgang naar volwassen worden voor jongeren in een kwetsbare positie.

Toelichting op activiteiten

Het versterken en vergroten van pleegzorg tot 21 jaar blijft een belangrijk aandachtspunt. Met de regionale uitvoeringsagenda verblijf zetten we in op het behouden van huidige pleegouders, het werven van nieuwe pleegouders en op nieuwe gezinshuizen in de regio. Ook zijn we gestart met het regionale project “Kamers met Aandacht”, waarbij jongeren bij een particulier ‘op kamers’ gaan wonen en daarbij ook begeleiding krijgen.

De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek naar de ernst van binnengekomen situaties. De Raad van Kinderbescherming en andere gecertificeerde instellingen hebben een lange wachttijd voordat aan de hulpvraag wordt opgepakt. Totdat de Raad voor de Kinderbescherming duidelijkheid geeft over de situatie, springt de gemeente in door regie te voeren op het proces. Dit vergt veel capaciteit van de jeugdconsulenten.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	20.962	-14	20.948
Realisatie	20.451	-70	20.380
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-511**	**-56**	**-568**

In 2020 is de raad o.a. met de raadinformatiebrief 2020-52 geïnformeerd over de financiële afwijkingen ten aanzien van de uitvoering van de Jeugdwet en de onderliggende oorzaken. De zorglasten ten aanzien van jeugd zijn in 2020 opgelopen tot € 19 miljoen (2019: € 17 miljoen). Dit is echter € 0,4 miljoen lager dan we eerder hadden voorzien. Het voordeel betreft 2% van de lasten en is niet toe te wijzen aan een afzonderlijke zorg soort.

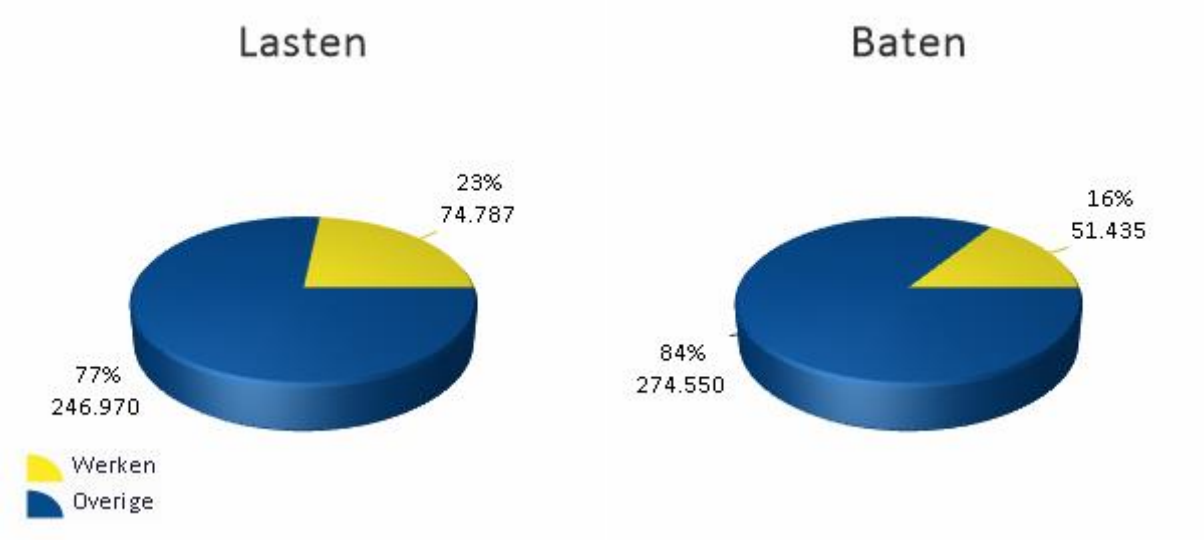
Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 2. Zorg	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10.052	328	10.380	10.273	-107
7.1 Volksgezondheid	3.016	4	3.020	3.049	29
Lasten thema Verbindende stad	**13.068**	**332**	**13.400**	**13.322**	**-78**
4.2 Onderwijshuisvesting	7.927	255	8.182	8.299	117
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.089	838	6.927	5.354	-1.573
Lasten thema Kansrijke stad	**14.016**	**1.093**	**15.109**	**13.653**	**-1.456**
6.2 Toegang	1.948	112	2.060	1.984	-76
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.808	365	3.173	3.181	7
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	15.584	5.172	20.756	19.133	-1.623
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	13.902	3.400	17.302	16.562	-740
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	23.514	2.898	26.412	26.414	2
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.597	63	3.660	3.888	229
Lasten thema Ondersteunende stad	**61.354**	**12.010**	**73.364**	**71.163**	**-2.201**
Totaal Lasten	**88.438**	**13.435**	**101.873**	**98.138**	**-3.735**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-287	-205	-492	-700	-208
7.1 Volksgezondheid	-81	0	-81	-88	-7
Baten thema Verbindende stad	**-367**	**-205**	**-572**	**-788**	**-215**
4.2 Onderwijshuisvesting	-90	0	-90	-266	-176
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-3.517	0	-3.517	-2.827	690
Baten thema Kansrijke stad	**-3.607**	**0**	**-3.607**	**-3.093**	**514**
6.2 Toegang	-3	0	-3	-13	-10
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-26	0	-26	-63	-38
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-570	0	-570	-504	66
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-10	0	-10	-50	-40
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-1.295	0	-1.295	-1.285	10
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-4	0	-4	-20	-16
Baten thema Ondersteunende stad	**-1.907**	**0**	**-1.907**	**-1.935**	**-28**
Totaal Baten	**-5.881**	**-205**	**-6.086**	**-5.815**	**271**
Saldo van baten en lasten	**82.557**	**13.230**	**95.787**	**92.323**	**-3.464**
Mutatie reserve	0	-107	-107	-107	0

Resultaat	**82.557**	**13.123**	**95.680**	**92.216**	**-3.464**

Programma 3: Werken

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Werken zijn:

- Ondernemers(organisaties)
- Media Perspectives en Hilversum Marketing
- Stadsfonds
- Onderwijsinstellingen; vooral MBO, HBO en universiteiten
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Samenwerkingsverbanden als de Metropoolregio Amsterdam (MRA), Amsterdam Economic Board (AEB), de Economic Board Utrecht (EBU) en G40
- Tomin (verbonden partij)

Kaderstellende nota's

Ondernemende stad

- Winkeltijdenverordening (2018)
- Horecakader (2017)
- Detailhandelskader (2017)
- Evenementenkader (2017)
- Mediavisie (2016)
- Centrumvisie (2015)
- Programma Kerkelanden (2014)
- Programma Havenkwartier (2013)
- Programma Aanpak Leegstand (2012)
- Uitwerkingsnota Zorg, Economische kansen voor de zorg (2009)
- Uitwerkingsnota Arbeidsmarkt en Werkgelegenheid, Handen uit de mouwen (2008)
- Uitwerkingsnota Toerisme en Recreatie, Binnenpret en Buitenkansen (2008)
- Kenniscentrum Hilversum, Economische Visie (2007)
- Verordening marktgelden (2020)

Werkende stad, sociale stad

- Beleidsplan minimabeleid 2020
- Regionaal arbeidsmarktbewerkingsplan "Werken aan werk" (2019)
- Focus op werk: 25% meer mensen aan het werk vanuit de Participatiewet (2019)
- Kindpakket (2017)
- Beleidsregels kindregelingen Hilversum (2015)
- Beleidsregels Verhaal en Terugvordering (2015)
- Beleidsregels woonkosten en schoolverlaters (2015)
- Meerjarenbeleidsplan Participatie (2015-2018)
- Verzamelverordening inkomensvoorzieningen Participatiewet (2016)
- Verordening Inburgering (overgangsrecht) (2013)
- Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Verordening cliëntenparticipatie WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Beleidsregels re-integratie (2016)
- Beleidsregels boete bij schending inlichtingenplicht (2016)
- Beleidsregels Inkeerregeling (2017)
- Beleidsregels terugvordering WWB, Ioaw en Ioaz, (2013)
- Beleidsregels terugvordering levensonderhoud Bbz (2011)
- Beleidsregels Inburgering (2013)
- Beleidsregels Schuldhulpverlening (2012)
- Beleidsnota Schuldhulpverlening aan (ex)-ondernemers (2009)
- Nota bijzondere bijstand, 2004, inclusief beleidsregels op onderwerp
- Beleidsregel Individuele studietoeslag (2016)
- Regeling Meedoen Hilversum (2016)
- Beleidsregel vergoeding eigen bijdrage kinderopvang (2013)
- Beleid krediethypotheek en pandrecht bijstand (2008)

Ondernemende stad

Hilversum is een aantrekkelijke stad om in te wonen en te werken. De balans tussen wonen, werken en voorzieningen maakt het goed wonen in Hilversum. Het inwonertal neemt de komende jaren verder toe. Dit betekent een groeiende behoefte aan werkgelegenheid. Voor het eerst in meer dan 15 jaar neemt de werkgelegenheid ook toe. Het is niet vanzelfsprekend dat deze ontwikkeling zich voortzet. Dat heeft onder meer te maken met de ontwikkelingen in de mediasector, maar ook met de druk op fysieke ruimte. We moeten alle zeilen bij zetten om ruimte voor werkgelegenheid te behouden. Onze bedrijven zorgen voor werkgelegenheid, maar dragen ook op veel andere manieren bij aan de stad. Bedrijven zorgen voor werkgelegenheid dicht bij huis, levendigheid, draagvlak voor voorzieningen, bieden stage- en opleidingsplaatsen en dragen bij aan allerlei maatschappelijke vraagstukken, zoals mediawijsheid, energietransitie en duurzame mobiliteit.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Leegstand kantoren, percentage van totale verhuurbare kantoorvloeroppervlakte	5%	6%	Gemeente Hilversum
	Nee	Leegstand winkels, percentage van totale winkelvloeroppervlakte	4%	9%	Gemeente Hilversum
	Nee	Groei in aantallen deelnemers aan talentenprogramma’s die door of via Hilversum Media Perspectives worden bereikt	1.500	2.410	Gemeente Hilversum
	Nee	Werkgelegenheidsgroei (index=2017)	≥ voorgaand jaar (2,2%)	2,2% (2019)	CBS, LISA
	Nee	Percentage banen in de creatieve bedrijfstakken t.o.v. totaal aantal banen	21,5%	26% (2019)	Atlas voor gemeenten, LISA
014	Ja	Percentage functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen)	52,8%	53,2% (2019)	LISA
016	Ja	Vestigingen van bedrijven, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	157	167,6 (2019)	LISA
021	Ja	Banen, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	825	718,7 (2019)	LISA

De winkelleegstand groeit als gevolg van een afname van de behoefte aan fysieke winkelmeters. De coronacrisis versnelt deze ontwikkeling.

Het aangegeven aantal deelnemers aan talentenprogramma's is door de coronamaatregelen een mix van online en fysieke bijeenkomsten. De toename wordt vermoedelijk veroorzaakt doordat meer mensen vanwege de crisis de gelegenheid hebben gehad om actief bezig zijn met hun ontwikkeling. Van deze gelegenheid om om- en bij- te scholen is volop gebruik gemaakt. Met name de online vorm van de programma's zijn door meer mensen bezocht.

Ambitie met activiteiten

3.1.1. Economische ontwikkelingen

Het versterken van de Hilversumse en daarmee regionale economie door het verbeteren van de samenwerking met en tussen bedrijven, kennisinstellingen en andere overheden. De gemeente initieert, faciliteert en verbindt, waarbij de uitvoering steeds meer bij andere partijen komt te liggen. Hilversum is onmiskenbaar de Mediastad. Willen we dat blijven, dan vraagt dit onze volle aandacht en samenwerking op het niveau van de Media Valley en daarbuiten. Daarnaast hebben we aandacht voor onder meer het midden- en kleinbedrijf (mkb), zelfstandigen (zzp), ook in samenwerking met de regio Utrecht.

Activiteiten

- Versterken van de samenwerking tussen (gebiedsgerichte) ondernemersorganisaties via het Platform Economie op basis van een op te stellen samenwerkingsagenda.
- Faciliteren van het clustermanagement binnen de Media Valley met de pijlers vestigingsklimaat & regelgeving, talent & innovatie (Media Perspectives) en positionering (Hilversum Marketing).
- Versterken van de positie van Hilversum in samenwerkingsverbanden die bijdragen aan economische ontwikkeling (Economic Board Utrecht, Metropoolregio Amsterdam met de Amsterdam Economic Board en het stedennetwerk G40).
- Besluitvorming over deelname aan een regionale ontwikkelmaatschappij (ROM) in de regio Utrecht en InvestMRA in de Metropoolregio Amsterdam.
- Sluiten van een nieuwe uitvoeringsovereenkomst met het Stadsfonds Hilversum, op voorwaarde van een positieve evaluatie (afgerond in najaar 2019). Zo kan deze stichting (ondernemers)organisaties ook komende jaren in hun ambities ondersteunen.
- Uitbouwen van het Smart City Platform op basis van de samenwerkingsovereenkomst met het consortium.
- Versterken van de samenwerking tussen MBO College, gemeente, bedrijven en andere organisaties in de stad door realisatie van de ambities in de samenwerkingsagenda 2019-2022.

Toelichting op activiteiten

In 2020 is ingezet op de versterking van de samenwerking tussen de gemeente, ondernemers en bedrijven. Door het Smart City Platform zijn er nieuwe toepassingen opgeleverd, zoals de Druktemeter in het centrumgebied dat tijdens de coronapandemie een weergave van de drukte in het centrum liet zien. Een andere toepassing is het open data platform “Open Hilversum”. Het doel van dit platform is verschillende data over Hilversum ook voor inwoners, ondernemers en bezoekers toegankelijk te maken.

In november 2020 heeft de gemeente de zogenoemde MKB-deal ontvangen van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Hilversum kan rekenen op een bijdrage van €355.000,- van het Ministerie. Door deze subsidie is Spot035 opgericht waarbij bedrijven beter in staat worden gesteld om te innoveren, digitaliseren en internationaal te ondernemen.

Besluitvorming en deelname aan ROM Regio Utrecht heeft plaatsgevonden. ROM Regio Utrecht is opgericht en gemeente Hilversum is aandeelhouder geworden. Oprichting van Invest MRA is vertraagd doordat er op verzoek van het ministerie van EZK wordt gewerkt aan de doorontwikkeling

van Invest MRA tot ROM-construct. Hierdoor heeft er nog geen besluitvorming over deelname kunnen plaatsvinden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.714	-6	2.708
Realisatie	2.984	-46	2.938
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**270**	**-40**	**230**

Het versterken van de Hilversumse en daarmee regionale economie heeft binnen de financiële kaders plaatsgevonden.

3.1.2. Werklocaties

De ruimte voor bedrijven en bedrijvigheid staat onder druk in Hilversum. Inzet is het behouden, uitbreiden en ontwikkelen van aantrekkelijke plekken om te werken. Dit geldt zowel op kantoorlocaties en bedrijventerreinen (o.a. Arenapark, Mediapark en Zuid West) als in gemengde gebieden. Het centrum, stationsgebied en de Gijsbrecht zijn belangrijke (informele) werklocaties voor de stad. We zijn zuinig op kantoorvilla's en zijn terughoudend met transformaties van werklocaties met economisch toekomstperspectief.

Activiteiten

- Faciliteren van de doorontwikkeling van het Media Park tot een bruisende mediacampus waar media professionals, studenten en bezoekers samenwerken.
- Creëren van ruimte voor werk op het Arenapark door uitwerking van het Masterplan Arenapark, met name voor groeiende MKB-bedrijven, bedrijven die passen in het Gezond & ICT profiel en Hilversumse mkb'ers en zzp-ers op zoek naar geschikte kantoorruimte.
- Creëren van ruimte voor werk in het stationsgebied voor bedrijvigheid passend bij het profiel van het stationsgebied.
- Voorbereiden van besluiten over het Mediacultuurcluster op of rond de Kerkbrink en ontplooien van de eerste zichtbare activiteiten.
- Realiseren van substantiële ruimte voor werk op Crailo, gericht op doorgroeiende bedrijven uit de regio Gooi & Vecht en nieuwe bij het profiel passende bedrijven.
- Benutten van kansen die zich voordoen voor (her)ontwikkeling van locaties voor kantoren, (flex)werk en ontmoetingsplekken, met name in en rond het centrum, in het stationsgebied en in 1221.
- Ondersteunen van ondernemersorganisaties, die werken aan gebiedsmanagement voor werklocaties (Arenapark/Laapersveld, Media Park, ZuidWest) en winkelgebieden (centrum, de Gijsbrecht). Thema's zijn: schoon, heel, veilig, energietransitie, stedelijke logistiek, duurzame mobiliteit, parkeren, talent en marketing & positionering.

Toelichting op activiteiten

De focus van de Gemeente Hilversum ligt op de samenwerking met de partijen. In 2020 is gestart met het economische perspectief van werklocaties op de lange termijn. Voorbeeld hiervan is het ontwikkelen van toekomstbestendige kantoorlocaties bij het Mediapark, waar nieuwe voorzieningen worden gerealiseerd. Afgelopen jaar zijn de eerste goede gesprekken gevoerd met de nieuwe eigenaren van het Mediapark en hiermee zijn stappen gezet naar een constructieve samenwerking. Er wordt gewerkt aan de realisatie op het Mediapark van een bruisende mediacampus. Het faciliteren van de Hogeschool van Amsterdam naar het Mediapark is een mijlpaal geweest in 2020.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	48	0	48
Realisatie	150	0	150
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**102**	**0**	**102**

Het behouden, uitbreiden en ontwikkelen van aantrekkelijke plekken om te werken heeft binnen de financiële kaders plaatsgevonden.

3.1.3. Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Het ondersteunen van bestaande en nieuwe bedrijven in hun ambities, gericht op groei van de werkgelegenheid en bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Inzet is een goede dienstverlening aan alle soorten bedrijven (groot, mkb en zzp) in alle sectoren.

Activiteiten

- Optimaliseren van de online ondernemersdienstverlening, via onder meer doorontwikkeling van de e-dienstverlening, een welkomstpakket, informatievoorziening op voor ondernemers relevante thema's (zoals netwerken, financiering, ruimte voor werk, steun ondernemerschap) en inzet van strategisch accountmanagement. Naast de gemeente heeft Hilversum Marketing hierin op onderdelen een belangrijke rol.
- Opstellen en publiceren van de Monitor Economie Hilversum die inzicht biedt in de ontwikkeling van de economie in Hilversum in het algemeen en voor werklocaties en speerpuntsectoren in het bijzonder.
- Uitvoeren en publiceren van een ondernemerspeiling die inzicht geeft in de tevredenheid van ondernemers in Hilversum en aanknopingspunten biedt voor verdere verbetering.

Toelichting op activiteiten

De Monitor Economie en Ondernemerspeiling zijn uitgesteld tot in 2021. Beide producten komen in nauwe samenwerking met ondernemers(organisaties) tot stand. Door de coronacrisis lagen prioriteiten bij individuele ondernemers en ondernemersorganisaties begrijpelijkerwijs elders.

De gemeente is vooral intensief in gesprek gegaan met de verschillende bedrijven in de stad, en vanuit de gemeente hebben wij bedrijven begeleid bij ondersteuningsmogelijkheden. In 2020 is er

binnen de gemeente een derde accountmanager aangesteld waardoor de samenwerking met ondernemers verder is versterkt en verbreed.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	285	-382	-96
Realisatie	243	-527	-284
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-43**	**-146**	**-188**

Het Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen gericht op het ondersteunen van bestaande en nieuwe bedrijven in hun ambities, gericht op groei van de werkgelegenheid en bijdragen aan maatschappelijke opgaven zijn uitgevoerd binnen de gestelde financiële kaders.

3.1.4. Economische promotie

Positionering van Hilversum als aantrekkelijke stad voor bewoners, bezoekers, bedrijven en talent in Hilversum, in de Media Valley en daarbuiten. Een sterk merk verstevigt de economische positie en de aantrekkingskracht van Hilversum. We versterken de mediabeleving in de stad. Hilversum Marketing is hiervoor onze uitvoeringsorganisatie.

Activiteiten

- Faciliteren van Hilversum Marketing als uitvoeringsorganisatie gericht op het positioneren van Hilversum voor bewoners, bezoekers, bedrijven en talent.
- Het ondersteunen bij de positionering passende evenementen, zoals de Dutch Media Week en Live2000, naast breed gedragen evenementen op het gebied van muziek en sport.
- Het ondersteunen van een uitbreiding van de overnachtingsmogelijkheden voor (toeristische en zakelijke) bezoekers, zoals op het Arenapark en Mediapark.

Toelichting op activiteiten

In 2020 hebben veel evenementen toch doorgang gevonden, veelal in aangepaste vorm met inachtneming van de coronamaatregelen. De Dutch Media Week is bijvoorbeeld online doorgegaan, wat de profilering van Hilversum heeft bevorderd en uiteindelijk een succesvolle uitvoering is geweest. Samen met Hilversum Marketing is er gekeken binnen welke mogelijkheden evenementen doorgang konden vinden. Voorbeelden van deze evenementen waren Summer in the City en de Kwekerij in het stationsgebied. Binnen de beperkingen van de coronamaatregelen zijn deze succesvol verlopen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	955	-1	955
Realisatie	935	-51	884
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-21**	**-50**	**-71**

De positionering van Hilversum als aantrekkelijke stad voor bewoners, bezoekers, bedrijven en talent in Hilversum, in de Media Valley en daarbuiten is uitgevoerd binnen de gestelde financiële kaders.

Werkende stad

Hilversum streeft naar een samenleving waarin zoveel mogelijk inwoners naar eigen vermogen deelnemen aan de arbeidsmarkt. Niet iedereen kan op eigen kracht passende arbeid vinden om in eigen inkomen te voorzien. Daar waar nodig ondersteunen we mensen in hun ontwikkeling en we bemiddelen naar passende arbeid. Daarvoor investeren wij in de samenwerking met werkgevers, de regio en het UWV. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met de indicatie “beschut werk” krijgen extra begeleiding. Daarvoor regelen we in samenwerking met Tomin passende arbeidsplaatsen, ook binnen de gemeentelijke organisatie.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar werk	267	240	Gemeente Hilversum
024	Ja	Netto arbeidsparticipatie, percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	68,0%	68,7% (2019)	CBS
026	Ja	Werkloze jongeren, percentage 16 t/m 22 jarigen	1,0%	1,0% (2019)	Verweij Jonker Instituut - Kinderen in Tel
028	Ja	Lopende re-integratievoorzieningen, aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	180	222,8	CBS

De corona-maatregelen in 2020 hebben re-integratietrajecten op locatie en fysieke gesprekken belemmerd. Ook was er meer instroom in de bijstand van arbeidsfitte inwoners die direct bemiddelbaar waren naar werk en daardoor eerder in aanmerking kwamen voor beschikbare vacatures. Deze concurrentie bemoeilijkte de uitstroom van de bestaande bijstandspopulatie.

De coalitie-ambitie om 25% meer bijstandsgerechtigden uit te laten stromen naar werk (267) is dan ook niet behaald. Desondanks is de uitstroom in Hilversum (gerelateerd aan werk of scholing) hoger dan het landelijk gemiddelde, op basis van voorlopige benchmarking.

Het aantal lopende re-integratievoorzieningen is hoger dan de streefwaarde vanwege de stijging van het aantal werkzoekenden. De realisatie wijkt niet sterk af van het landelijk gemiddelde.

In 2020 zijn de regionale arbeidsmarktbewerkingsplannen (*Werken aan Werk* en *Perspectief op Werk*) bijgesteld zodat ze beter aansluiten op de huidige arbeidsmarkt.

Ambitie met activiteiten

3.2.1. Begeleide participatie

De kansen op werk te verbeteren door begeleiding van inwoners en werkgevers naar werk naar eigen vermogen en waar nodig een goed vangnet bieden, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Activiteiten

- Uitvoering geven aan de sociale werkvoorziening (Tomin).
- Uitvoering geven aan beschut werk volgens de Participatiewet.
- Uitvoering geven aan dagbesteding op grond van de Participatiewet.

Toelichting op activiteiten

In 2020 zijn we samen met de regiogemeenten gestart met een verkenning met het doel om Tomin toekomstbestendig te maken. Inwoners met een arbeidsbeperking vallen sinds 1 januari 2015 niet meer onder de WSW, maar onder de Participatiewet. Inwoners met een arbeidsbeperking kunnen nog steeds aan het werk bij Tomin, maar dan onder andere wet- en regelgeving. Daarnaast is het ook geen automatisme meer om een arbeidsplaats bij Tomin te realiseren. Realisatie kan ook bij reguliere werkgevers plaatsvinden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.871	-2	6.870
Realisatie	6.905	-8	6.898
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**34**	**-6**	**28**

Het verbeteren van kansen op werk door begeleiding van inwoners en werkgevers heeft plaatsgevonden binnen de gestelde financiële kaders.

3.2.2. Arbeidsparticipatie

We leggen de focus op de begeleiding van onze inwoners naar werk. Wanneer werk niet binnen de mogelijkheden ligt, bieden we mensen kansen met sociaal werk en/of vrijwilligerswerk, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Activiteiten

- Begeleiden van inwoners naar betaald werk (voltijd en deeltijd) en uitstroom uit de uitkering
- Stimuleren van deeltijd werken en ondernemerschap in relatie tot de Participatiewet.
- Begeleiden van inwoners naar een andere vorm van deelnemen aan de Hilversumse samenleving, indien betaald werk niet haalbaar blijkt.
- Geven van bijzondere aandacht aan kwetsbare jongeren en statushouders richting deelname aan het arbeidsproces.

- Uitvoeren van de quotumwet, door mensen met een blijvende arbeidsbeperking te begeleiden naar een arbeidsplaats binnen de gemeentelijke organisatie
- Verbeteren van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door het uitvoeren van het regionale arbeidsmarktbewerkingsplan "Werken aan werk" 2019.

Toelichting op activiteiten

Door de coronapandemie en de lockdown is de ambitie 25% meer werkgerelateerde uitstroom uit de uitkering niet behaald. Desalniettemin is de gerealiseerde toename van 12% werkgerelateerde uitstroom hoger dan het landelijk gemiddelde en is bovendien geen beroep op de Vangnetregeling Buigtekort nodig. De consulenten konden zich in mindere mate bezighouden met de re-integratietrajecten. Daarnaast zijn de vacatures in de sectoren, die normaliter geschikt zijn voor uitkeringsgerechtigden, ingevuld door mensen die geen afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Dit zijn de mensen die door de coronapandemie hun baan hebben verloren, zoals horecapersoneel. Ook zijn deze arbeidssectoren aanzienlijk gekrompen door de coronapandemie, wat betekent dat er minder plekken beschikbaar kwamen en komen.

We hebben nieuwe beleidsregels ‘Parttime ondernemen gemeente Hilversum 2020’ vastgesteld. Het onderwerp parttime ondernemen is opgenomen in de programmabegroting en het uitvoeringsplan ‘Focus op werk'. Parttime ondernemen draagt bij aan de totale opgave van uitstroom, en hiermee is een belangrijke stap gezet.

Het ontwikkelen van specifieke trajecten voor statushouders en kwetsbare jongeren is nog niet gerealiseerd. In 2020 hebben we gewerkt aan een speciaal traject voor kwetsbare jongeren in regionaal verband. Daarnaast is voor statushouders in 2020 een plan ontwikkeld (nieuwe Wet Inburgering), waarin de arbeidsparticipatie een belangrijke rol in speelt. Er zijn gelden uit de regio toegezegd om voor statushouders een andere aanpak te ontwikkelen. Het betreft een aanvullende aanpak op de reeds bestaande aanpak. De aanvulling betreft een pilot in aanloop op de nieuwe wetgeving en de route van arbeidsparticipatie van statushouders, daar waar het huidige programma met name in gaat op de maatschappelijke begeleiding en coaching. Op dit moment is er een akkoord vanuit de cliëntenraad. De aanbesteding wordt nu voorbereid/uitgewerkt. Eind 2020 is de raad geïnformeerd middels de Collegebrief inzake bijstelling regionale arbeidsmarktplannen.

Het is gelukt om de negatieve gevolgen van de coronapandemie zoveel mogelijk te beperken en de kansen op de arbeidsmarkt voor de werkzoekende inwoners te vergroten. De maatregelen uit ‘Werken aan Werk’ en ‘Perspectief op Werk’ zijn aangepast. Er zijn acht nieuwe projecten ontwikkeld. Dit hebben we in nauwe samenwerking met werkgevers en arbeidsmarktpartners als FNV, CNV, UWV en het onderwijs gedaan. Door deze bijstelling spelen we beter in op de nieuwe economische werkelijkheid. Dit doen we door de mobiliteit van werk naar werk te stimuleren, inwoners naar werk in kansrijke sectoren te begeleiden én voorkomen van langdurige uitval, ontslag en uitkeringsafhankelijkheid van inwoners. Ondanks dat we de ambitie 25% meer uitstroom niet hebben gerealiseerd, hebben we ten opzichte van het standcijfer 12% meer uitstroom gerealiseerd.

De ambitie om de Quotumwet uit te voeren is deels gerealiseerd. Wij hebben inzet en aandacht gehad voor het voor het creëren van extra banen bij onze gemeentelijke organisatie voor mensen met een ziekte of handicap. Het aantal banen is voor deze doelgroep van 6.8 fte naar 10.0 fte gestegen. De norm is 12.8 fte. Ondanks de geboekte vooruitgang hebben we onze doelstelling dus niet behaald. Wel zijn we goed op weg om op korte termijn te voldoen aan de Quotumwet.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.741	-169	6.573
Realisatie	5.891	-96	5.795
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-851**	**73**	**-778**

Ondanks de verhoogde instroom in de bijstand als gevolg van Covid-19 blijven de uitgaven voor re-integratie achter op de begroting. De oorzaak hiervan is dat vanwege dezelfde Covid-19 veel trajecten zijn afgebroken of niet zijn gestart. Ook starten we in 2021 met de voorbereidingen op de nieuwe wet inburgering en zijn al voor 2020 middelen beschikbaar zijn gesteld door het Rijk. De raad wordt voorgesteld het budget van € 175.000 over te hevelen naar 2021.

Daarnaast zal € 525.000 BTW van de belastingdienst terug worden ontvangen als gevolg van een uitspraak van de Hoge Raad.

Sociale stad

Hilversum biedt inwoners die het nodig hebben een (tijdelijk) financieel vangnet. Dit is geregeld in het minimabeleid. Uitgangspunten bij het minimabeleid zijn de drie pijlers meedoen, gezondheid en vangnet. We kijken naar wat inwoners nodig hebben om mee te doen in de samenleving en te voorkomen dat ze erbuiten vallen. Op deze manier neemt de kwaliteit van leven toe en het beroep op sociale voorzieningen af. De voorzieningen die wij bieden zijn een vangnet en zorgen ervoor dat werk moet lonen.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Percentage huishoudens met een laag inkomen	8,0%	10%	CBS
	Nee	Saldo aantal personen in-en uitstroom in een uitkering	-70	+115	Gemeente Hilversum
	Nee	Aantal personen dat wordt begeleid vanuit uitkering naar werk	400	553	Gemeente Hilversum
027	Ja	Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 10.000 inwoners	369	515,5	CBS

We zagen in 2020 een stijging van het aantal personen dat een beroep deed op de Participatiewet, in lijn met het landelijk beeld. Het gemiddeld aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners in Hilversum ligt dicht bij het landelijk gemiddelde.

Ambitie met activiteiten

3.3.1. Inkomensregelingen

We vergroten de kans op werk naar vermogen door inwoners en werkgevers actief te begeleiden. Daar waar nodig bieden wij een vangnet, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving. We verstrekken een inkomen wanneer men hier recht op heeft en bieden daar waar nodig aanvullende inkomensondersteuning. Alle kinderen worden geholpen, zodat Hilversumse kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen.

Activiteiten

- Uitvoeren ‘minimabeleid op maat’.
- Vraaggericht werken en daarbij de vraag van de inwoner in breed perspectief bekijken. Met behulp van deze brede uitvraag krijgen we zicht op mogelijke oplossingen gericht op de eigen kracht van de inwoner. Vervolgens bieden we passende begeleiding op weg naar betaald of sociaal werk op korte of lange termijn.

- Beperken instroom in de bijstand door inzet op preventie en het beperken van de instroom.
- Verstrekken van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, voor oudere werklozen (IOAW, IOAZ) en Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ).
- Uitvoering geven aan de landelijke regelingen waaronder de studietoeslag, inkomenstoeslag en bijzondere bijstand.
- Invoering van de Hilversumpas per 1 juli 2020.

Toelichting op activiteiten

Voor sommige specifieke minimaregelingen zien wij dat er minder aanvragen binnenkomen. De redenen verschillen per regeling. Sinds 1 januari 2020 is het nieuwe minimabeleid van start gegaan. Sommige minimaregelingen zijn met dit nieuwe beleid strakker ingericht, waardoor inwoners deze regelingen voor minder kostenposten kunnen inzetten. De regeling verduurzaming huishoudens wordt minder aangevraagd dan in 2019. Dat komt omdat de aard van de regeling is gewijzigd. Voorheen konden inwoners een spaarpotje opbouwen bij de gemeente om witgoed van te kopen. De regeling is nu anders ingestoken. Een inwoner kan slechts één maal per tien jaar een nieuw huishoudelijk apparaat aanschaffen. Toen de regeling werd aangepast zagen we een grote toestroom van inwoners die nog van de oude regeling gebruik wilden maken. Nu de nieuwe regeling van start is gegaan, heeft een groot deel van de doelgroep net nieuw witgoed gekocht en geen nieuwe producten nodig. Daarnaast is een terugloop te zien in het aantal aanvragen voor leenbijstand voor woninginrichtingen. Deze aanvragen worden vooral door nieuw gehuisveste statushouders gedaan. Door de coronapandemie zijn geen nieuwe statushouders gehuisvest, waardoor geen nieuwe aanvragen binnenkomen.

Door de coronapandemie is het lastiger gebleken om vraaggericht te werken en daarbij de vraag van inwoners in breed perspectief te bekijken. Fysieke ontmoeting is belangrijk om een relatie op te bouwen en een goed beeld te vormen van de omstandigheden van de inwoner. De mogelijkheden daartoe zijn door de coronapandemie sterk beperkt. We onderzoeken regionaal hoe we dit vraagstuk kunnen oplossen. Daarnaast is de toestroom door de grotere werkeloosheid groter geworden dan waarvan wij waren uitgegaan bij onze oorspronkelijke doelstelling.

De raad heeft gekozen om definitief af te zien van de Hilversumpas. Het budget van de Hilversumpas wordt toegevoegd aan de “Regeling kindpakket 2020”.

Vanwege de Coronacrisis heeft de gemeente er begin 2020 een extra taak bij gekregen op het gebied van inkomensondersteuning. Voor ondernemers die door de lockdown minder of geen inkomsten meer hadden, heeft het Rijk de TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) in het leven geroepen. De regeling is landelijk opgezet, maar wordt lokaal uitgevoerd. Hilversum voert deze regeling uit voor de gehele regio. De TOZO is een aantal keer verlengd, omdat ook de lockdown nog steeds in veel sectoren van kracht is. TOZO 4 loopt nog tot juli 2021.

Door de directe relatie tussen de maatregelen die de landelijke overheid afkondigt en de hoeveelheid te ontvangen aanvragen, is het beoordelen van de hoeveelheid capaciteit op voorhand erg lastig. Hierdoor heeft het TOZO team regelmatig een beroep moeten doen op de FTE van de andere teams om alle aanvragen en betalingen tijdig te kunnen uitvoeren. Hierdoor moest er met grote regelmaat bekeken worden welke werkzaamheden er even konden blijven liggen en welke prioriteit hadden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	45.296	-32.669	12.628
Realisatie	57.679	-49.535	8.144
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**12.383**	**-16.866**	**-4.483**

Covid-19 heeft in 2020 ook veel impact gehad op de uitvoering van de inkomensregeling. De effecten zijn waar te nemen bij de BUIG en de minimaregelingen. En uiteraard bij de ad hoc invoering van de TOZO.

In 2020 is er €32,8 miljoen aan uitkeringen (BUIG) uitgegeven, terwijl de baten uitkomen op €32,3 miljoen. Voor 2020 betekent dit een voordeel ten opzichte van de begroting van € 567.000. Dit voordeel wordt met name verklaard doordat het aantal inwoners met een uitkering minder is toegenomen als gevolg van Covid-19 dan werd verondersteld. Per saldo is het Rijksbudget (baten) BUIG meer verhoogd dan het aantal uitkeringen. Daarnaast heeft de daling van het aantal uitkeringen eind 2019 en begin 2020 positief bijgedragen aan het voordeel.

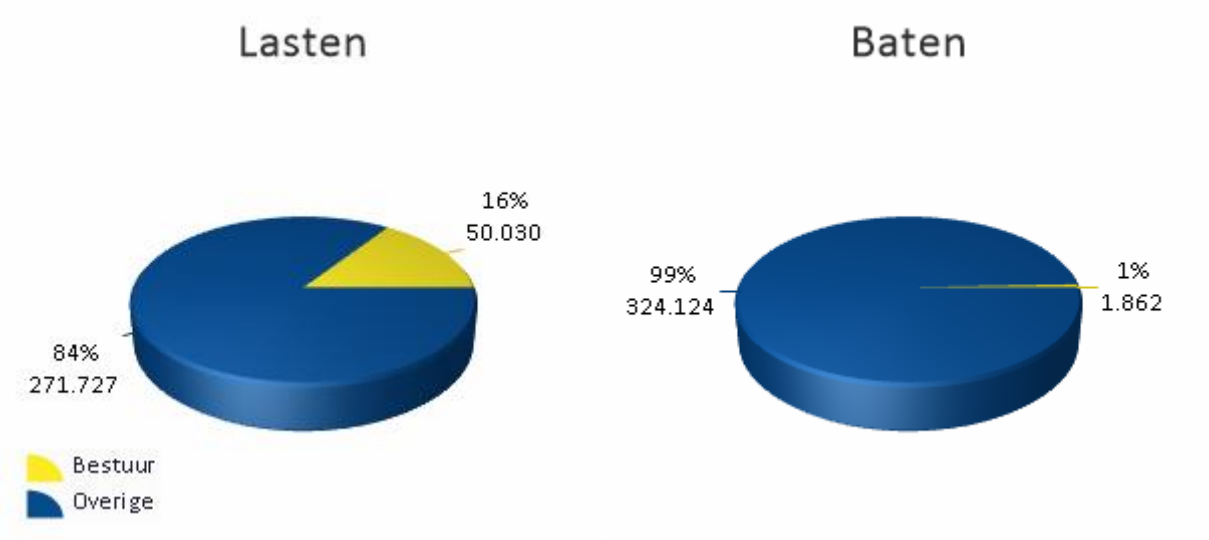
Zowel de lasten en baten van de TOZO zijn niet begroot. Over 2020 komen de lasten in totaal uit op €14,0 miljoen. Hiertegenover staan de vergoedingen van het rijk van €16,6 miljoen. Per saldo betekent dit een voordelig saldo van €2,6 miljoen. Het voordelige saldo is het gevolg van lagere uitvoeringskosten ten opzichte van de forfaitaire vergoeding van het rijk. Deze middelen zijn nodig voor 2021, omdat dit voordeel een regionaal voordeel betreft, welke bij Hilversum tot uiting komt omdat Hilversum de TOZO voor de regio gemeenten heeft uitgevoerd. Daarnaast dient dit voordeel ter dekking van de uitvoeringskosten van de TOZO gedurende de looptijd van TOZO. Om deze middelen beschikbaar te houden alvorens te verrekenen met de regio gemeenten wordt de raad voorgesteld het voordeel in een daarvoor op te richten ‘TOZO reserve’ te storten.

Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 3. Werken	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
3.1 Economische ontwikkeling	2.540	175	2.714	2.984	270
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	38	10	48	150	102
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	285	0	285	243	-43
3.4 Economische promotie	955	0	955	935	-21
Lasten thema Ondernemende stad	**3.819**	**185**	**4.003**	**4.311**	**308**
6.4 Begeleide participatie	6.946	-75	6.871	6.905	34
6.5 Arbeidsparticipatie	3.789	2.952	6.741	5.891	-851
Lasten thema Werkende stad	**10.736**	**2.877**	**13.613**	**12.796**	**-817**
6.3 Inkomensregelingen	40.919	4.378	45.296	57.679	12.383
Lasten thema Sociale stad	**40.919**	**4.378**	**45.296**	**57.679**	**12.383**
Totaal Lasten	**55.474**	**7.439**	**62.913**	**74.787**	**11.874**
3.1 Economische ontwikkeling	-6	0	-6	-46	-40
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-505	123	-382	-527	-146
3.4 Economische promotie	-1	0	-1	-51	-50
Baten thema Ondernemende stad	**-511**	**123**	**-388**	**-624**	**-235**
6.4 Begeleide participatie	-2	0	-2	-8	-6
6.5 Arbeidsparticipatie	-169	0	-169	-96	73
Baten thema Werkende stad	**-170**	**0**	**-170**	**-104**	**67**
6.3 Inkomensregelingen	-28.802	-3.867	-32.669	-49.535	-16.866
Baten thema Sociale stad	**-28.802**	**-3.867**	**-32.669**	**-49.535**	**-16.866**
Totaal Baten	**-29.483**	**-3.744**	**-33.227**	**-50.262**	**-17.035**
Saldo van baten en lasten	**25.991**	**3.695**	**29.686**	**24.525**	**-5.161**
Mutatie reserve	-235	-938	-1.173	-1.173	0
Resultaat	**25.756**	**2.757**	**28.513**	**23.352**	**-5.161**

Programma 4: Bestuur

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Bestuur zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Politie en Openbaar Ministerie
- Veiligheidshuis
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- Economic Board Utrecht (EBU)

Kaderstellende nota's

- Integraal veiligheidsplan 2018-2022
- Sluiting drugspanden Hilversum, artikel 13B Opiumwet, Damoclesbeleid
- Programmabegroting 2020 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Regionaal Beleidsplan 2019 – 2022 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.
- Landelijk Programma Digitale Overheid (Digitale Overheid 2017)
- Kadernota Buurtgericht leven: Leve de Buurt! (2017)
- Ontwikkelingsvisie Noordvleugel Utrecht (2015-2030)
- Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (2018)
- Regionale Samenwerkingsagenda 2019 - 2022 (2019)
- Diverse wijziging APV 2010 (2020)

Veilige stad

We werken aan een leefbare en veilige stad met betrokken inwoners. Een veilig Hilversum is ook een voorwaarde voor een levendig Hilversum. Een veilig Hilversum vraagt een integrale aanpak met betrekking tot criminaliteit, overlast en onveilige situaties. Hiervoor zetten we in op preventie, signalering, interventie en handhaving. We sturen aan op voldoende capaciteit binnen de organisatie en op een goede samenwerking met de veiligheidspartners. Hierbij hebben we oog voor de kostenbeheersing van de Veiligheidsregio.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat zich veilig voelt in eigen buurt	≥ 90%	87%	Hilversum Monitor
	Nee	Totaal aantal misdrijven	< voorgaand jaar (4.612)	4.493	CCV
	Nee	Percentage inwoners dat zich ‘s avonds veilig voelt op straat in het centrum tijdens het uitgaan	80%	82%	Hilversum Monitor
006	Ja	Verwijzingen Halt, aantal per 10.000 jongeren	85	65	Bureau Halt
008	Ja	Winkeldiefstallen, aantal per 1.000 inwoners	2,5	1,9	CBS
009	Ja	Geweldsmisdrijven, aantal per 1.000 inwoners	4,5	5,3	CBS
010	Ja	Diefstallen uit woning, aantal per 1.000 inwoners	2,0	2,6	CBS
011	Ja	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	5,0	6,5	CBS

Voor de indicatoren over het veiligheidsgevoel geldt dat deze in de afgelopen jaren stijgende zijn. Inwoners voelen zich de laatste jaren steeds veiliger in hun eigen buurt: 2020 is tot nu toe het hoogste percentage. Over de afgelopen jaren is voor deze indicator een (licht) stijgende lijn te zien; van 85% in 2016 naar 87% over 2020.
’s Avonds in het centrum voelen inwoners zich ook veiliger, boven de streefwaarde van 80% zelfs. De laatste jaren zien we dit percentage oplopen van 76% in 2016 naar een stabiel percentage rond de 82%-83% in de afgelopen jaren. Er kwam in 2020 een opvallend hoog percentage naar het centrum ’s avonds, ondanks de beperkte mogelijkheden van bv. restaurants. Vanwege de aanwezigheid van toezicht (wijkagent en handhavers) in het centrum en de wijken, voelen inwoners zich mogelijk nog veiliger.

Bureau Halt heeft in 2020 55 jongeren doorverwezen gekregen van de politie en andere ketenpartners. De verklaring voor dit lage aantal ligt enerzijds in de corona-situatie van dit jaar, waarin de politie zich voornamelijk heeft gericht op de werkzaamheden omtrent de corona-maatregelen. Tevens geeft bureau Halt aan dat wanneer er meer inzet wordt gepleegd op preventief beleid, het aantal doorverwijzingen stijgt. Gemeente Hilversum is in gesprek met Bureau Halt over het organiseren van voorlichting voor jongeren op scholen.

De stijging van de vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte, is voornamelijk te wijten aan de corona-situatie van vorig jaar. Jongeren mochten niet naar school of werk, niet sporten, en alle horeca en recreatie was gesloten. Enkel mochten ze in kleine aantallen in de openbare ruimte verblijven. Dit heeft tot gevolg gehad dat er een stijging is geweest van 30 aangiften en/of meldingen van vernielingen en beschadigingen in de Openbare ruimte (+5% ten opzichte van 2019).

Ambitie met activiteiten

4.1.1. Openbare orde en veiligheid

We werken aan een leefbare en veilige stad. Wij zetten in op een verbeterd veiligheidsgevoel door middel van preventie en het aanpakken van problemen. De gemeente werkt hiervoor intensief samen met politie, brandweer, Versa, woningcorporaties en vele andere partners. We laten ons gezicht zien in de wijken, zodat we weten wat er speelt en hierop kunnen anticiperen. We handelen samenlevingsgericht en participeren in wijkteams, zorgnetwerken en buurtoverleggen.

Activiteiten

- Uitvoeren van de aanpak ondermijning, onderdeel van het integraal veiligheidsplan.
- Intensiveren van de aanpak van jongerenoverlast met focus op preventie (jongerenwerkers) en aanpak overlast op straat (inzet door jeugdboa's).
- Intensiveren van de aanpak van drugscriminaliteit en het voortzetten van de integrale aanpak tegen hennepteelt. We bundelen meldingen uit de samenleving en sluiten drugspanden binnen de wettelijke kaders.
- Voortzetten van het beleid met betrekking tot de aanpak van mensenhandel.
- Begeleiden van personen met verward gedrag met een persoonsgerichte aanpak. We hebben hierbij extra aandacht voor de kleine groep veelplegers. We werken hierbij samen tussen veiligheid en zorg.
- Investeren in een sterke samenwerking tussen BOA's en politie, waarbij we inzetten op het uitwisselen van informatie, afspraken over de gevolgen van uitbreiding van bevoegdheden en uitrusting van BOA's en oog voor de persoonlijke veiligheid van BOA's.
- Onderzoek naar voortzetting van het geven van voorlichting op fietsparkeren en handhaven waar gewenst.
- Onderzoek naar het opstarten van handhaving op de dossiers prostitutie en het digitaal opkopingsregister (stop heling). Per 1 januari 2020 is dit geen taak meer van de politie.
- Voortzetten en uitbreiden van het project 'preventie woninginbraken'.
- Aanpakken van zware woonoverlast op grond van de Wet aanpak woonoverlast, door middel van het toepassen van bestuursdwang via de APV.
- Onderzoeken van de mogelijkheden naar voortzetten en uitbreiden cameratoezicht in het centrum.

Toelichting op activiteiten

Het jaar 2020 was een bijzonder jaar, waarin de coronapandemie in belangrijke mate invloed heeft gehad op de activiteiten van Openbare Orde en Veiligheid. Naast de activiteiten die we voorzien hadden, moest ruimte gevonden worden om antwoord te geven op aanvullende vragen vanuit de samenleving. Handhaving van de noodverordening, het al dan niet faciliteren van betogingen, toename van overlastmeldingen en digitale criminaliteit, maar ook overlegstructuren waaraan intensieve deelname essentieel was en nog steeds is.

Desondanks zijn de activiteiten gericht op het verbeteren van de veiligheidsgevoelens, naast alle aanvullende activiteiten zoals hierboven genoemd, zo goed als allemaal behaald. Pas in de tweejaarlijkse monitor in 2021 wordt gemeten of deze veiligheidsgevoelens van de Hilversumse samenleving ook daadwerkelijk zijn verbeterd.

We laten ons nog steeds goed in wijk zien. Handhavers zijn dagelijks in wisseldiensten in de wijk. Zij werken structureel samen met de politie en overige partners waaronder de jongerenwerkers en Jeugdboa's. Ook ambtenaren en bestuurders hebben contact met Hilversummers. Dat gebeurt ook deels digitaal.

We hebben minder aandacht besteed aan de uitbreiding van preventieve activiteiten op het gebied van woninginbraken. Mede doordat veel mensen thuis werken is het aantal woninginbraken in Hilversum sterk gedaald. Een ANPR-project (kentekenplaatherkenning) in samenwerking met de gemeenten Wijdemeren en Weesp is tot nader orde uitgesteld. Het doel van dit project is om potentiele criminelen op basis van kentekenherkenning vroegtijdig te signaleren, zodat politie misdrijven kan voorkomen of oplossen.

In het kader van ondermijning hebben we 12 drugspanden gesloten. Dit is dubbel zoveel ten opzichte van 2019. Daarnaast is door de inzet van het cluster ondermijning meer inzicht verkregen in het ondermijningsbeeld in Hilversum, waarop verder wordt ingezet.

De integrale jeugdaanpak is nog steviger neergezet en daar waar jeugdgroepen ontstaan, vindt snel afstemming met de ketenpartners plaats. Een positief signaal is dat het aantal besproken jongeren in deze jeugdgroepen hierdoor is afgenomen. Het aantal meldingen van jeugdoverlast is wel toegenomen. Dit kan worden toegeschreven aan het gegeven dat veel mensen thuis werken en faciliteiten voor de jeugd juist zijn afgenomen door de coronapandemie maatregelen.

De handhaving op het gebied van (illegale) prostitutie en het digitaal opkopersregister is begin 2020 soepel overgedragen van de politie aan de gemeente. Het beleid wordt geactualiseerd en de inzet verder gestroomlijnd.

Om de verkeersveiligheid te verbeteren en overlast te verkleinen is in 2020 op basis van het integraal veiligheidsplan (IVP) een verkeerscampagne gestart 'rustig aan we wonen hier allemaal'. Deze campagne zal in 2021 een vervolg krijgen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.238	-189	3.048
Realisatie	3.566	-230	3.336
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**328**	**-41**	**288**

Door corona zijn de uitgaven aan veilig uitgaan, woninginbraken en de vuurwerkshow lager dan begroot. Er is een beperkt bedrag uitgegeven aan het organiseren van jongerenactiviteiten in regio Gooi en Vechtstreek vanwege corona.

4.1.2. Crisisbeheersing en de veiligheidsregio

Het doel voor Hilversum is een afname van incidenten: branden, schade en slachtoffers. Daarom zetten wij in op het vergroten van het bewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven. De Veiligheidsregio levert een snelle en goede (geneeskundige) hulpverlening en brandweerzorg bij incidenten, rampen en crises conform de wettelijke taken van de Veiligheidsregio. De gemeente stuurt bij de Veiligheidsregio aan op een professionele uitvoering van haar taken.

Activiteiten

- Versterken van de samenwerking tussen de Veiligheidsregio's, GGD'en van Gooi en Vechtstreek en Flevoland door middel van een samenwerkingsovereenkomst. Deze wordt in 2019 getekend en is vanaf januari 2020 van kracht.
- Versterken en professionaliseren van het veiligheidsbureau Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek door het versterken van de formatie en het samenvoegen met het veiligheidsbureau van Veiligheidsregio Flevoland. De verantwoordelijkheid voor dit proces ligt bij de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.
- Vestigen van de samen te voegen meldkamers Utrecht, Flevoland en Gooi en Vechtstreek in Hilversum. De meldkamer Midden-Nederland vestigt zich in het nieuw te realiseren politiegebouw aan de Groest. Deze wordt naar verwachting in 2025 operationeel. De Landelijke Meldkamer Samenwerking begeleidt dit proces, met de politie als opdrachtgever.
- Bijdragen leveren aan het faciliteren van een tijdelijke meldkamer totdat de nieuwe meldkamer gereed is. De Veiligheidsregio maakt uitwijken mogelijk voor de meldkamer Naarden en Lelystad bij eventuele bezettingsproblemen. Zo borgen we de dienstverlening. De verantwoordelijkheid voor dit proces ligt bij de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.
- Professionaliseren crisisorganisatie Veiligheidsregio's door het ontwerpen en inrichten van één geïntegreerde, interregionale crisisorganisatie bij voorkeur op de schaal van Midden-Nederland.
- Hiervoor wordt onder andere een interregionaal coördinatiecentrum bij de nieuwe meldkamer gerealiseerd. De verantwoordelijkheid voor dit proces ligt bij de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.
- Uitvoering geven aan de autonome ontwikkelingen en bestaand beleid door de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.

- Uitvoeren van de directieopdracht professionaliseren crisisorganisatie gemeente Hilversum.
- Intensiveren van de inzet van de wijkbrandweerman in het geven van voorlichting en advies over brandpreventie aan inwoners en bedrijven. Dit doen we in samenwerking met de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek voert dit uit.
- Inspecteren en verbeteren van de fysieke veiligheid van portiekflats. Dit doen we in samenwerking met woningcorporaties en brandweer.

Toelichting op activiteiten

Door de exponentiële toename van besmettingen van Covid-19 schalen begin 2020 alle veiligheidsregio's in Nederland voor lange tijd op naar GRIP 4. Dat is het hoogste opschalingsniveau binnen de veiligheidsregio. De burgemeester van Hilversum krijgt als voorzitter veiligheidsregio de leiding over de bestrijding van de crisis. De gemeente Hilversum levert conform de regionale afspraken inhoudelijke, juridische en communicatieve ondersteuning. Regionale samenwerking vraagt om intensieve afstemming met de andere gemeenten en landelijke overlegtafels. Zowel bestuurlijk als ambtelijk. Dit betekende extra werkzaamheden en extra inzet van personeel. Hierdoor zijn met name reguliere werkzaamheden voor crisisbeheersing uitgesteld tot begin 2021. Het gaat om beleid, trainingen en oefeningen voor lokale functionarissen crisisbeheersing. Ook regionale oefeningen zijn uitgesteld. Daarnaast had onze inzet effect op voortgang brandveiligheid, wijkbrandweer en veiligheidsbeleid voor het media park. In het tweede kwartaal van 2021 is bij het op orde brengen van de capaciteit weer ruimte om genoemde onderwerpen op te pakken. Om belangrijke werkzaamheden door te laten gaan werd capaciteit ingehuurd.

De veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek werkt intensief samen met de veiligheidsregio Flevoland, een resultaat van het ingezette proces van samenwerking en professionalisering. Naast het gezamenlijke veiligheidsbureau is ook een stap gezet in het harmoniseren van de meldkamerprocessen door de samenvoeging van de meldkamers van Naarden en Lelystad welke op 15 september 2020 is gerealiseerd. Het nieuwe politiegebouw zal naar verwachting in 2025 worden opgeleverd.

De uitvoering van de directieopdracht om de crisisorganisatie een impuls te geven krijgt een vervolg in 2021 na het op orde brengen van de reguliere personele bezetting op crisisbeheersing bij team samenleving.

De veiligheid en zelfredzaamheid van bewoners van portiekflats is in samenwerking met de brandweer en de corporaties onderzocht en de resultaten hiervan worden medio 2021 ter beschikking gesteld. Door de coronacrisis kon geen inzet worden gepleegd door de wijkbrandweer. Wel zijn de randvoorwaarden en faciliteiten op orde gebracht voor een vervolg op de uitvoering.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	8.395	-13	8.382
Realisatie	8.509	0	8.509
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**114**	**13**	**127**

Crisisbeheersing door een afname van incidenten: branden, schade en goede (geneeskundige) hulpverlening en brandweerzorg door de Veiligheidsregio is uitgevoerd binnen de gestelde financiële kaders.

Dienstverlening aan de stad

De dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente. De maatschappij ontwikkelt zich. Inwoners zijn zelfbewuster en mondiger geworden en er is sprake van toenemende zelfredzaamheid. Wij richten de dienstverlening hierop in. Daarbij richten wij ons op drie thema's: innovatie, het verder digitaliseren van de dienstverlening en het verbeteren van de efficiëntie van de dienstverlening. Om dit te realiseren richten wij ons op de een drietal aspecten. Ten eerste het gemak voor de gebruiker: wij houden rekening met de digitaliserende samenleving, de gemeentelijke producten zijn vindbaar en toegankelijk en wij zijn bereikbaar voor onze doelgroepen. Ten tweede richten wij ons op betrokkenheid: onze medewerkers zijn klantgericht, gaan op zoek naar de vraag achter de vraag en durven af te wijken van de gebaande paden wanneer dat nodig is. Het derde aspect is open en helder: Wij zijn transparant over wat er van ons verwacht mag worden en wij streven er actief naar dit waar te maken. De gemeente is een lerende organisatie en staat open voor de meningen van onze inwoners, ondernemers en instellingen als het gaat om onze dienstverlening.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Waardering van inwoners over de dienstverlening van de gemeente	7,5	7,3	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van inwoners over de digitale dienstverlening van de gemeente	7,0	7,2	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van bezoekers over de dienstverlening van het Sociaal Plein	7,0	6,9	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal vergunningen dat van rechtswege verleend wordt	0	2	Hilversum Monitor

Ambitie met activiteiten

4.2.1. Burgerzaken

Het uitvoeren van de wettelijk taak op het gebied van burgerzaken waarbij wij in de dienstverlening, daar waar dat mogelijk is, zoveel mogelijk aansluiten op de wensen van de klant.

Activiteiten

- Uitvoeren van het programmaplan dienstverlening, met aandacht voor:
    - Verbeteren e-dienstverlening, onder andere door onderzoek te doen naar klantreizen van verschillende doelgroepen en deze te verwerken in serviceformules. Serviceformules dragen bij aan het klantgericht, efficiënt en herkenbaar maken van gemeentelijke dienstverlening.
    - Verbeteren van de gemeentelijke website.
    - Implementeren Wet elektronische publicatie algemene bekendmakingen en mededelingen.
    - Implementeren Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.
    - Aansluiten op het Informatiesysteem interne markt (Europese Unie).
    - Verzorgen volledige technisch aansluiting bij MijnOverheid.nl zodat communicatie voor inwoner met de overheid eenduidig is (zie ook invoering Omgevingswet).
- Digitaliseren Meldingen Openbare Ruimte zodat we hier snel op kunnen inspelen.
- Verzorgen klantcontact via internet, social media/newsroom, telefonie, post en aan het loket
- Verstrekken producten burgerzaken zoals reisdocumenten, uittreksels en verklaringen omtrent gedrag.

Toelichting op activiteiten

Voor het programma dienstverlening is in 2020 veel gerealiseerd, maar vanwege corona en de implementatie van het nieuwe zaaksysteem is er op enkele onderdelen vertraging opgelopen en doorgeschoven naar 2021. Ter verbetering van onze producten zijn klantreizen bij publieke en sociale dienstverlening uitgevoerd en is de gemeentelijke website aangepast zodat ook inwoners met een visuele beperking de website goed kunnen gebruiken. Binnen een aantal domeinen (belastingen, zaaksysteem en WOZ - taxatieverslagen) is de technische aansluiting bij MijnOverheid.nl gerealiseerd en voor andere domeinen loopt dit nog, mede door vertragende wet- en regelgeving. De Meldingen Openbare Ruimte kunnen nu ook via een e-formulier gedaan worden, maar het behandelproces vraagt nog om verdere verfijning. Tot slot heeft in december 2020 de succesvolle implementatie plaatsgevonden van een nieuw burgerzakensysteem, waardoor de burger een vernieuwd portaal heeft voor het aanvragen van burgerzakenproducten.

Ondanks de coronapandemie is het toch gelukt onze reguliere producten en klantcontact te blijven leveren en is de klanttevredenheid op niveau gebleven.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.879	-1.010	870
Realisatie	2.107	-1.057	1.050
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**228**	**-47**	**180**

Om de dienstverlening te garanderen waren meer kosten voor de ICT BRP (Basis Registratie Personen) en digitalisering noodzakelijk, met name voor hardware, software en telefonie.

Effectief en efficiënt bestuurde stad

Als bestuur geven wij het goede voorbeeld. Transparant, open en integer bouwen wij aan vertrouwen. Vertrouwen in en betrouwbaarheid van de lokale overheid is van groot belang in de samenwerking met inwoners, instellingen en bedrijven binnen Hilversum. Dit geldt ook voor de samenwerking met andere overheden. Op die manier versterken wij de positie en identiteit van Hilversum.
De samenleving verwacht steeds meer van een gelijkwaardige overheid die meedenkt. Dat betekent dat inwoners van de gemeente Hilversum behoefte hebben aan meer ruimte en verantwoordelijkheid en dat vraagt om een meedenkende rol van de gemeente. Tegelijkertijd verwacht de overheid steeds meer zelfredzaamheid bij de samenleving. Het is niet meer vanzelfsprekend dat de overheid alles regelt en bepaalt.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
001	Ja	Formatie, aantal fte per 1000 inwoners	7,5	7,3	Eigen begroting/jaarrekening
002	Ja	Bezetting, aantal fte per 1000 inwoners	7,5	7,1	Eigen begroting/jaarrekening
003	Ja	Apparaatskosten, kosten per inwoner	707	721	Eigen begroting/jaarrekening
004	Ja	Externe inhuur, kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	3,9%	19,4%	Eigen begroting/jaarrekening
005	Ja	Overhead, percentage van totale lasten	11%	11%	Eigen begroting/jaarrekening

De externe inhuur is hoger dan begroot omdat bij de begroting minimaal aan inhuurbudget wordt geraamd. Zo zijn bijvoorbeeld inhuur door ziekte en vacatures niet opgenomen in de streefwaarde. Zie de paragraaf Bedrijfsvoering, 3.5.9 voor een nadere toelichting op externe Inhuur.

Ambitie met activiteiten

4.3.1. Bestuur

Hilversum heeft een open, transparant en integer bestuur dat in de samenleving staat. Het bestuur gaat het gesprek aan. Zowel met inwoners als met bedrijven en instellingen. Maar ook in regionaal en bovenregionaal verband. Het bestuur is laagdrempelig en benaderbaar en investeert in relevante relaties en netwerken. Er wordt gebouwd aan vertrouwen in en betrouwbaarheid van de lokale overheid.

Activiteiten

- Vertegenwoordigen en positioneren van Hilversum in regionaal en bovenregionaal verband.
- Het organiseren van bijeenkomsten om te investeren in de relatie met inwoners, bedrijven, instellingen en andere overheden.
- Opstellen van de nieuwe taken, rollen en verantwoordelijkheden van de raad en het college in relatie tot de Omgevingswet.

Toelichting op activiteiten

Ook in het bijzondere jaar 2020 is geïnvesteerd om de relatie met inwoners, bedrijven en instellingen te versterken. Zo hebben in het kader van de mobiliteitsvisie 125 participanten deelgenomen aan een digitale workshop. Ook hebben we in het kader van de mobiliteitsvisie een enquête uitgezet die door 1.800 Hilversummers is ingevuld. De invoering van de omgevingswet is landelijk met een jaar uitgesteld waardoor het niet zinvol was om taken, rollen en verantwoordelijkheden in 2020 al voor te leggen aan de Hilversumse raad.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.199	-1	4.198
Realisatie	4.182	-11	4.170
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-17**	**-10**	**-27**

Jaarlijks dient de voorziening (ex) wethouders op niveau gebracht te worden.

4.3.2. Overhead

Een organisatie die efficiënt en doelmatig werkt en kwalitatief hoogwaardig werk levert. De overhead richt zich op de eigen organisatie en biedt ondersteuning om de taken en primaire processen zo effectief mogelijk uit te voeren. Er wordt gewerkt aan het doelmatiger en verder digitaliseren van de bedrijfsvoering van de organisatie.

Activiteiten

- Het verder ontwikkelen van het digitaal werken en vergaderen binnen het bestuur (Raad, College) en de organisatie. Mede gericht op het doelgerichter vergaderen met optimale inzet van automatiseringsmogelijkheden.
- Verbeteren van werkprocessen (minder stappen en afschaffen van controles welke geen waarde toevoegen).
- Organiseren van het invoeren van het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Toelichting op activiteiten

Videobellen en digitaal vergaderen was al langer de ambitie om thuis -en plaats onafhankelijk werken mogelijk te maken, maar mede dankzij de coronapandemie heeft hier een versnelling op plaatsgevonden. In 2020 hebben we digitaal veilige thuiswerkplekken gerealiseerd en heeft College en raad noodgedwongen online vergaderd.

Met de beschrijvingen van de werkprocessen is inzicht verkregen en gegeven in de belangrijkste processtappen en de daarbij horende interne controlemaatregelen. In de afgelopen jaren waren er echter verschillen geconstateerd in de kwaliteit van de procesbeschrijvingen. In de afgelopen periode zijn hierin stappen genomen en zijn procesmatrices met de aangewezen proceseigenaren doorgesproken. Het doel is om uiteindelijk alle procesbeschrijvingen op te nemen in “Key Control Dashboard”. In het KCD zal de proceseigenaar in eerste instantie de processtappen in beeld moeten brengen. Daaruit volgen dan risico’s, beheersmaatregelen en toetspunten voor verdere interne controles.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	31.310	-535	30.775
Realisatie	31.628	-513	31.115
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**319**	**21**	**340**

De belangrijkste wijzigingen zijn afwijkingen op de loon- en organisatiekosten en afwijkingen die zijn veroorzaakt door Covid-19. De afwijkingen op loon- en organisatiekosten worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken (afwijking van € 428.000 (N) aan de lasten en € 65.000 (N) aan de baten). Door thuiswerken heeft de organisatie minder kosten gemaakt voor facilitaire zaken als koffie, papier, afval en zijn er minder opleidingen door het personeel gevolgd dan wel zijn opleidingen opgeschort. Dit resulteert in minder lasten van - € 440.000 (V).

Voor de doorontwikkeling van het Sociaal Domein en de implementatie van het nieuwe beleid is voor 2020 een eenmalig budget beschikbaar gesteld van € 300.000. Deze ontwikkeling is in juli 2020 gestart en loopt door in 2021. Van dit budget resteert € 170.000. Voor dit bedrag zal een overhevelingsvoorstel worden ingediend.

Met ingang van 2020 vallen de gemeenten onder het burgerlijk recht, ambtenaren hebben per 1 januari 2020 een arbeidsovereenkomst in plaats van een aanstelling. Dit heeft als gevolg dat medewerkers die niet op eigen verzoek met ontslag gaan recht hebben op een transitievergoeding. Bij de opstelling van de begroting 2020 was er nog geen indicatie te geven, hoeveel medewerkers dat zou betreffen, € 177.000 (N).

Overige afwijkingen zijn aanvullende kosten: opstellen strategisch huisvestingsplan, € 90.000 lasten (N), stijging kosten contract Arbodienst (in de begroting 2021 gerepareerd), € 84.000 lasten (N), stijging kosten werving en selectie door groot aantal vacatures in 2020 (boven de 100) die voornamelijk extern zijn ingevuld. Vanaf 2021 is dit budget opgehoogd, in de jaarrekening 2020 is er nog een nadeel van € 63.000 (N)

Door de Covid-19 uitbraak heeft de verbouwing van de Wilhelminastraat vertraging opgelopen. Voor de verplaatsing van de receptie van de Wilhelminastraat zal de raad een overheveling van € 50.000 worden voorgesteld.

Overzicht van overhead

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
1. Personeel	20.728	445	21.173	21.630	457
2. Huisvesting & facilitair	4.345	315	4.660	4.410	-249
3. ICT	2.720	339	3.059	3.066	7
4. Overig	2.076	-192	1.884	2.009	125
Totaal	**29.868**	**907**	**30.775**	**31.115**	**340**

Toelichting bij: Overzicht van overhead

De overhead bestaat uit de volgende vier hoofdcomponenten:

1. Personeel
De begrote en gerealiseerde lasten wijken af van die in het programma Bestuur, thema Effectief en efficiënt bestuurde stad, ambitie Overhead. Dit komt door dat de cijfers daar alleen de doorbelaste formatiekosten bevatten, terwijl de cijfers hier, ook de kosten van opleidingen, werving & selectie en de Arbo bevatten.

2. Huisvesting en facilitair
Onder de component “Huisvesting en facilitair” vallen alle exploitatiekosten voor de vijf locaties van de ambtelijke huisvesting (Raadhuis, stadskantoor, kantoorvilla, werf en de Wilhelminastraat). Hieronder vallen onder meer de onderhoudskosten, energie, verzekering/belastingen en de kapitaallasten van de gebouwen. Daarnaast vallen ook de kosten vanuit de facilitaire dienstverlening onder deze component (bijvoorbeeld catering, schoonmaken, printers, drukwerk, leaseauto’s)

3. ICT
De ICT kosten op overhead bestaan voornamelijk uit de kosten van de kantoorautomatisering, de licentiekosten en kapitaallasten voor de onder overhead vallende applicaties en de kosten informatiemanagement (inclusief beveiliging).

4. Overig
Onder "overig" vallen onder meer de kosten van interne- en externe communicatie, de ondernemingsraad, juridische zaken (inclusief bezwaar en beroep), aansprakelijkheidsverzekeringen personeel en bestuur en de kosten voor onderzoek.

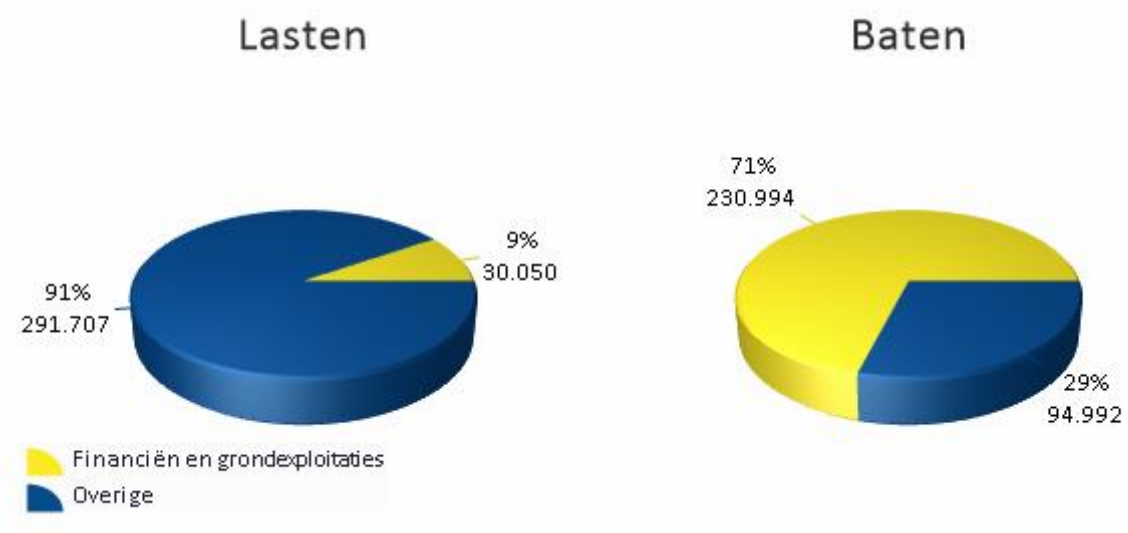
Voor een toelichting op het verschil tussen begroting en realisatie wordt u verwezen naar de financiële analyse onder het programma Bestuur, thema Effectief en efficiënt bestuurde stad, ambitie Overhead.

Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 4. Bestuur	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.310	85	8.395	8.509	114
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.238	0	3.238	3.566	328
Lasten thema Veilige stad	**11.548**	**85**	**11.633**	**12.075**	**442**
0.2 Burgerzaken	1.918	-39	1.879	2.107	228
Lasten thema Dienstverlening aan de stad	**1.918**	**-39**	**1.879**	**2.107**	**228**
0.1 Bestuur	4.174	25	4.199	4.182	-17
0.4 Overhead	30.403	907	31.310	31.628	319
Lasten thema Effectief en efficiënt bestuurde stad	**34.576**	**932**	**35.508**	**35.810**	**302**
Totaal Lasten	**48.043**	**978**	**49.021**	**49.992**	**972**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-13	0	-13	0	13
1.2 Openbare orde en veiligheid	-239	50	-189	-230	-41
Baten thema Veilige stad	**-252**	**50**	**-202**	**-230**	**-28**
0.2 Burgerzaken	-1.139	129	-1.010	-1.057	-47
Baten thema Dienstverlening aan de stad	**-1.139**	**129**	**-1.010**	**-1.057**	**-47**
0.1 Bestuur	-1	0	-1	-11	-10
0.4 Overhead	-535	0	-535	-513	21
Baten thema Effectief en efficiënt bestuurde stad	**-536**	**0**	**-536**	**-525**	**11**
Totaal Baten	**-1.927**	**179**	**-1.748**	**-1.812**	**-64**
Saldo van baten en lasten	**46.116**	**1.157**	**47.273**	**48.181**	**908**
Mutatie reserve	-12	0	-12	-12	0
Resultaat	**46.104**	**1.157**	**47.261**	**48.169**	**908**

Programma 5: Financiën en grondexploitaties

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Financiën en grondexploitaties zijn:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (verbonden partij)
- Vitens (verbonden partij)

Kaderstellende nota's

- Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet (12 juli 2017)
- Technische wijziging financiële verordening (2020)
- Nota Grond- en vastgoedbeleid (2019)
- Verordening onroerende zaakbelasting (2019)
- Verordening precariobelasting (2019)
- Verordening hondenbelasting (2019)
- Legesverordening (2019)
- Meerjarig onderhoudsplan vastgoedobjecten 2020-2034 (2020)

Financieel gezonde stad

Wij willen de komende jaren blijven werken aan investeringen in de stad die Hilversum en haar inwoners ten goede komen. Gezonde gemeentefinanciën blijven het uitgangspunt, want alleen met een gezond financieel beleid kan je goede en verantwoorde keuzes maken voor de toekomst. De afgelopen periode is een solide en transparant financieel beleid vastgesteld en gevoerd, en dit willen wij graag voortzetten.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
037	Ja	Demografische druk (Verhouding tussen de productieve leeftijdsgroep (20-64) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (-20 en 65+))	71,1%	71,3%	CBS
038	Ja	Gemeentelijke woonlasten 1-persoons-huishoudens, in euro's	Stijgen met niet meer dan inflatie	€ 650	COELO
039	Ja	Gemeentelijke woonlasten meer-persoons-huishoudens, in euro's	Stijgen met niet meer dan inflatie	€ 784	COELO

Ambitie met activiteiten

5.1.1. Financiële huishouding

Wij hebben als uitgangspunt dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn en dat er een gezonde verhouding is tussen inkomsten, bezit en schulden, waarbij structurele uitgaven niet met incidentele inkomsten worden gedekt. Hierdoor zijn we minder kwetsbaar voor de schommelende inkomsten, voornamelijk degene die we vanuit het rijk ontvangen. Als gemeente willen wij een buffer in stand houden om in slechte tijden nadelen op te kunnen vangen en om in goede tijden te kunnen investeren in de stad.

Activiteiten

- Uitwerken van financiële kengetallen in samenwerking met de raad, waarop we gaan sturen.
- Reëel en structureel evenwicht van inkomsten en uitgaven.

- Doorlopend werken aan een flexibele en beïnvloedbare begroting.
- Sturen op een beheersbare schuldquote.
- Sturen op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0.
- Evalueren van de Financiële verordening 2018.

Toelichting op activiteiten

De financiële positie van de gemeente Hilversum staat onder druk. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere inkomsten vanuit het Rijk (en de onzekerheden hierover) en gestegen kosten in het sociaal domein. Ook de gevolgen van de coronapandemie hebben hierbij een rol gespeeld.

In 2020 is met de raad gewerkt aan het fundament voor de uitwerking van de financiële kengetallen. Ook is er een houdbaarheidstest van de gemeentefinanciën gedaan. Door de houdbaarheidstest is er meer inzicht in de financiële ontwikkelingen. Daarmee is deze een goed hulpmiddel om in de komende jaren te sturen op de financiën. In 2020 is, samen met de Rekening- en auditcommissie, de evaluatie van de Financiële verordening gestart. De evaluatie zal in 2021 aan de raad worden voorgelegd.

In het afgelopen jaar is gebleken dat de gemeente over voldoende buffers beschikt om tijdens de coronapandemie snel middelen vrij te maken om daarmee burgers en bedrijven in Hilversum te ondersteunen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	-175	-170.514	-170.689
Realisatie	-7	-171.806	-171.814
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**167**	**-1.292**	**-1.125**

De raad is geïnformeerd dat de algemene uitkering 2020 € 1.076.000 hoger uitvalt dan begroot. Dit is met name het gevolg van extra ontvangsten in de december circulaire uit hoofde van het corona compensatiepakket. In de RIB 2021-12 is toegelicht dat een bedrag van per saldo € 512.000 (nieuwe middelen) via een overhevelingsvoorstel via de algemene reserve naar 2021 wordt overgeheveld. Voor een groot deel betreft dit zogenaamde doeluitkeringen die worden doorgeleid naar de Regio Gooi- en Vechtstreek die de uitvoering hiervan doet. Daarnaast wordt voorgesteld om bij de bestemming van het rekeningresultaat 2020 een bedrag van € 412.000 te storten in de reserve Covid-19. Concernbreed resteert van de hogere algemene uitkering (na de overhevelingen en storting in de reserve Covid-19) een voordeel van € 152.000.

In de decembercirculaire is tevens aangekondigd dat gemeenten een aanvullende compensatie zullen ontvangen vanwege hogere uitgaven of verminderde inkomsten door Corona. Helaas is nog niet bekend hoeveel deze compensatie is, dus dit zal in 2021 verwerkt worden.

5.1.2. Innen lokale belastingen en heffingen

Vanuit het beginsel ‘de gebruiker betaalt’ willen wij de gemeentelijke belastingen de komende jaren geleidelijk kostendekkend maken. Wij streven ernaar het totaal aan woonlasten met maximaal het inflatiepercentage te laten stijgen.

Activiteiten

- Het verhogen van de kostendekkingsgraad van gemeentelijke belastingen.

Toelichting op activiteiten

In 2020 is prioriteit gegeven aan het wegwerken van de achterstanden op invorderingen en heffingen tot een normale werkvoorraad. Hierin zijn we geslaagd, wat heeft geresulteerd in een hogere opbrengst.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.309	-22.060	-19.750
Realisatie	2.866	-22.547	-19.681
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**557**	**-487**	**70**

De uitvoeringskosten van WOZ/OZB en dwanginvorderingen liggen € 455.000 hoger dan begroot. Deze kosten worden voor een deel veroorzaakt door het gastheerschap Wijdemeren dat geheel wordt gecompenseerd. Daarnaast was het noodzakelijk om extra inzet te plegen op het inlopen van achterstanden bij belasting debiteuren. De achterstanden zijn inmiddels ingelopen en de werkzaamheden hiervoor maken onderdeel uit van het reguliere invorderingstraject.
De OZB opbrengsten liggen € 570.000 hoger als gevolg van het wegwerken van achterstanden; de raad is hierover geïnformeerd middels RIB 2021-16.
Met RIB 2020-17 is de raad geïnformeerd over het aanpassen van de inning van de lokale belastingen als maatregelenpakket voor de coronacrisis. Hierdoor is het niet mogelijk bepaalde verhaalbare kosten te innen.

Grondexploitatie en vastgoed

Grondexploitatie is bij uitstek een instrument om onze maatschappelijke doelen te realiseren zoals de realisatie van minimaal 1.000 woningen. Het vastgoed in eigendom van de gemeente houden wij op orde. Wij zien het hebben, onderhouden en exploiteren van vastgoed niet als een kerntaak van de gemeente. Wij toetsen jaarlijks nut en noodzaak van het aanhouden van vastgoed.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2020	Bron
	Nee	Positie grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. de totale (geraamde) baten)	6,0%	2,0%	BZK

De gedachte achter de indicator is dat de boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Hoe groter de grondpositie in verhouding tot de totale gemeentelijke baten hoe groter het verhoudingsgewijze risico dat de gemeente loopt in de grondexploitaties. De hoogte van dit kengetal voor Hilversum bedraagt 2,0% en ligt ruim onder het percentage van 20%, die in de handreiking van de provincie als meest gunstige wordt beoordeeld. Door de afname van onze grondexploitaties is het percentage (lees: risico) gunstiger geworden.

Ambitie met activiteiten

5.2.1. Beheer gebouwen en gronden

Vastgoed kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de gemeentelijke ambities, maar voor de gemeente Hilversum is het eigendom en beheren van het vastgoed geen kerntaak. Het uitgangspunt is dat de markt in de vastgoed behoefte voorziet.

Activiteiten

- Onderhouden gemeentelijk vastgoed.
- Verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed.
- Beheer van panden in gebieden waarop een voorkeursrecht is gevestigd op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten.
- Het verkopen van vastgoed dat we willen afstoten.

Toelichting op activiteiten

In 2020 is een nieuw meerjarig onderhoudsplan voor het gemeentelijk vastgoed vastgesteld door de raad. De onderhoudswerkzaamheden zijn in 2020 overeenkomstig de onderhoudsplanningen uitgevoerd.

In januari 2020 heeft de raad besloten om het raadhuis en de gemeentewerf te verduurzamen. De raad heeft besloten om de warmtepompen niet mee te nemen in de verduurzaming van het raadhuis. Het elders plaatsen van zonnepanelen als compensatie voor het niet meenemen van warmtepompen bleek door gewijzigde wet- en regelgeving niet mogelijk. Eind 2020 is besloten om het oorspronkelijke plan zonder warmte pompen uit te voeren. Inmiddels is gestart met het schrijven van een bestek voor een aanbesteding voor het selecteren van een ingenieursbureau die de technisch installaties gaat ontwerpen. Voor de verduurzaming van de gemeentewerf zijn in 2020 zonnepanelen geplaatst. De verduurzaming van maatschappelijk vastgoed is vertraagd. Dit komt omdat het budget is geoormerkt en betrekking heeft op een aantal specifieke panden. Omdat pas eind 2020 is vastgesteld welke panden worden verkocht was het niet meer mogelijk om in 2020 panden te verduurzamen.

In 2020 zijn op grond van de gevestigde voorkeursrechten diverse panden aan de Koninginneweg en entree Oost verworven. De panden aan de Koninginneweg worden beheerd door Villex en voor entree Oost is de aanbesteding van het leegstandbeheer in 2020 gestart.

In 2020 is op basis van het in 2019 vastgestelde vastgoed- en grondbeleid een lijst opgesteld met af te stoten panden. De lijst van het te verkopen vastgoed is eind 2020 bij de besluitvorming over het meerjarig onderhoudsplanning 2020-2034 besproken. Vanaf 2021 gaan we met deze lijst aan de slag. Opbrengsten uit verkoop van vastgoed komen (na invulling van de taakstelling) ten gunste van de reserve Stedelijke ontwikkeling en zijn ten behoeve van projecten in de stad. De vertraging van de verkoop leidt eveneens tot vertraging in het vullen van de reserve.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.225	-3.161	-935
Realisatie	19.131	-19.850	-719
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**16.905**	**-16.689**	**216**

De belangrijkste gebeurtenis is de overdracht van de gronden aan GEM Crailo BV ten behoeve van het plangebied Crailo eind december 2020. De inkomsten voor de gemeente Hilversum waren €16.080.000; tegelijkertijd is ook hetzelfde bedrag aan lasten door afboeking van de gronden opgenomen. Aankoop en verkoop van vastgoed is daarbij niet altijd goed te plannen binnen het kalenderjaar. Met RIB 2020-66 is de raad over de verkopen van gronden en vastgoed en de dotatie aan de reserve Stedelijke Ontwikkeling geïnformeerd. In 2020 heeft zo de juridische levering van bouwgrond Lieven de Key plaats gevonden dat gepland stond voor 2019, alsmede de verkoop en levering van snippergroen en overige objecten.

5.2.2. Strategische gronden actief inzetten om de stad te versterken

Strategische gronden actief inzetten om de stad te versterken

Activiteiten

- Anna's Hoeve; laatste koopovereenkomsten zijn gesloten. Afgeven van de laatste omgevingsvergunningen voor de bouwprojecten.
- Egelshoek; afsluiten van grondexploitatie.
- Stationsgebied; vaststellen van bestemmingsplan.
- Gebiedsagenda 1221; vormgeven van het Groenfonds.
- Crailo; vaststellen bestemmingsplan.
- Circusterrein; uitvoeren van onderzoek naar de mogelijkheden van dit terrein, wat in de toekomst kan leiden tot een grondexploitatie.
- Arenapark: Uitwerken masterplan.
- Initiëren van nieuw grondbeleid en bijbehorende instrumenten waarbij we rekening houden met de invoering van de omgevingswet.

Toelichting op activiteiten

In 2020 zijn de koopovereenkomsten gesloten voor de laatste zeven kavels in het gebied Anna's Hoeve. Voor vier kavels is een omgevingsvergunning afgegeven, voor de laatste drie is de verwachting dat de vergunning in 2021 afgegeven kan worden. Bij 1 kavel loopt er nog een beroepsprocedure.
Voor de grondexploitatie Egelshoek zijn eind 2020 afspraken gemaakt over de verkoop van de laatste kavel op Egelshoek zodat de werkzaamheden voor het project kunnen worden afgerond. Deze grondexploitatie zal bij deze jaarstukken worden afgesloten.

Het vergroenen van 1221 is een belangrijke ambitie uit de Gebiedsagenda en komt terug in de planvorming voor ontwikkellocaties en in de openbare ruimte. Met ontwikkelende partijen is gesproken hoe deze ambitie het beste kan worden vormgegeven. De insteek is dat men op eigen terrein zo veel mogelijk (openbaar) groen toevoegt. Als dat op een specifieke locatie niet mogelijk blijkt, is er in de mogelijkheid opgenomen dat afkoop van deze verplichting middels een groenfonds onderzocht kan worden. Dit is echter niet nodig gebleken omdat in alle plannen die nu in ontwikkeling zijn een (substantiële) toevoeging aan groen is voorzien. Om de verschillende groenstructuren aan elkaar te verbinden wordt samenhang gezocht met andere ontwikkellocaties en de openbare ruimte.

Het onderzoek naar mogelijkheden voor het gebruik van het Circusterrein zijn conform het collegeprogramma gestart in het 3e kwartaal 2020 en zal in 2021 worden afgerond.

In 2020 is het stedenbouwkundig plan voor het toekomstig Buurtschap Crailo uitgewerkt tot bestemmingsplan met verbrede reikwijdte, inclusief beeldkwaliteitsplan en MER. Definitieve besluitvorming door de raad vindt plaats in juli 2021.
Het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitplan voor het Stationsgebied zijn in oktober 2020 vastgesteld door de raad. En ook het Masterplan Arenapark 2.0 is in 2020 uitgewerkt en op 1 juli 2020 vastgesteld door de raad.

In het kader van de omgevingswet is een nota dynamische grondwaarde methodiek opgesteld. Er zijn echter nog onduidelijkheden omtrent de hierbij betrokken verkoop van gemeentelijk eigendom

en ook zullen gesprekken gevoerd moeten worden over de gewenste ontwikkeling rondom de OV knopen in Hilversum. Hierdoor is het nog onduidelijk op welke wijze de dynamische grondwaarde methodiek verder vorm zal krijgen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.269	-4.592	-2.323
Realisatie	2.015	-6.261	-4.246
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-254**	**-1.669**	**-1.923**

Uit de jaarrekeningcijfers blijkt dat er in 2020 hogere opbrengsten en lagere lasten zijn gerealiseerd dan begroot. De belangrijkste afwijking heeft betrekking op een gerealiseerde tussentijdse winstneming voor Anna's Hoeve (€ 1,8 miljoen). Dit resultaat is behaald door de gunstige verkoop van de laatste twee bouwvelden. Een andere afwijking heeft betrekking op lagere lasten doordat er minder voorbereidingskosten waren. Voor een meer gedetailleerd inzicht in de mutaties wordt verwezen naar de Nota Actualisatie Grondexploitaties waarin de verschillen tussen de actualisatie 2020 en 2021 verklaard worden.

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lokale heffingen	-22.007	231	-21.776	-22.403	-627
Gemeentefonds	-159.216	-11.089	-170.305	-171.381	-1.076
Financieringsfunctie	-179	-141	-320	-371	-52
Dividend	-378	224	-154	-154	0
Totaal	**-181.780**	**-10.775**	**-192.555**	**-194.309**	**-1.755**

Toelichting bij: Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden (in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen).

Onder de algemene dekkingsmiddelen wordt verstaan:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding van de opbrengst niet gebonden is. Denk bijvoorbeeld aan OZB, precario en hondenbelasting.
- Algemene uitkering. Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk krijgen is de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Gemeenten hoeven zich niet te verantwoorden over de besteding van de algemene uitkering richting het Rijk en kunnen deze, met inachtneming van wet- en regelgeving, vrij besteden aan taken die het Rijk heeft opgedragen of aan eigen beleid.

- Saldo van de financieringsfunctie, dit is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de programma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Ook wel het renteresultaat genoemd.
- Dividend, een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

Per saldo zijn de lasten van de programma's 1 tot en met 4 hoger dan de baten. In programma 5 Financiën en Grondexploitaties zijn de algemene dekkingsmiddelen opgenomen onder thema's 5.1 Financieel gezonde stad. De algemene dekkingsmiddelen op het thema 5.1 vormt de dekking van het negatieve financiële saldo van de programma's 1 tot en met 4.

De grootste afwijking betreft de uitkering uit het gemeentefonds. Via een raadsinformatiebrief is de raad geïnformeerd over het resultaat van de decembercirculaire 2020. De decembercirculaire is altijd te laat om de begroting nog aan te laten passen door de raad. De mutaties worden daarom rechtstreeks in de jaarrekening verwerkt en toegelicht.
In de brief (RIB 2021-12) is de raad geïnformeerd dat de algemene uitkering 2020 € 1.076.000 hoger uitvalt dan begroot. In deze brief wordt toegelicht dat hiervan een bedrag van per saldo € 512.000 via een voorstel naar 2021 wordt overgeheveld. Voor een groot deel betreft dit zogenaamde doeluitkeringen die worden doorgeleid naar de Regio Gooi- en Vechtstreek. Daarnaast zal worden voorgesteld om bij de bestemming van het rekeningresultaat € 412.000 te storten in de reserve Covid-19. Concernbreed resteert van de hogere algemene uitkering (na de overhevelingen en storting reserve) een voordeel van € 152.000.

Het voordeel op de lokale heffing wordt grotendeels veroorzaakt door hogere inkomsten uit de OZB door het wegwerken van achterstanden.

Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 5. Financiën en grondexploitaties	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
0.5 Treasury	-169	-96	-265	-238	26
0.61 OZB woningen	708	0	708	699	-10
0.62 OZB niet-woningen	683	35	718	1.145	426
0.64 Belastingen overig	882	0	882	1.023	140
0.8 Overige baten en lasten	560	-470	90	149	59
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	82	82
Lasten thema Financieel gezonde stad	**2.666**	**-531**	**2.135**	**2.859**	**724**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	852	1.373	2.225	19.131	16.905
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	15.602	-13.333	2.269	2.015	-254
Lasten thema Grondexploitatie en vastgoed	**16.454**	**-11.960**	**4.495**	**21.146**	**16.652**
Totaal Lasten	**19.120**	**-12.491**	**6.629**	**24.005**	**17.376**
0.5 Treasury	-388	179	-209	-287	-78
0.61 OZB woningen	-11.578	0	-11.578	-11.694	-117
0.62 OZB niet-woningen	-9.523	0	-9.523	-10.098	-575
0.64 Belastingen overig	-1.191	231	-960	-755	205
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-159.216	-11.089	-170.305	-171.381	-1.076
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	-139	-139
Baten thema Financieel gezonde stad	**-181.895**	**-10.679**	**-192.574**	**-194.353**	**-1.780**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-4.041	880	-3.161	-19.850	-16.689
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	-16.844	12.252	-4.592	-6.261	-1.669
Baten thema Grondexploitatie en vastgoed	**-20.885**	**13.132**	**-7.753**	**-26.111**	**-18.358**
Totaal Baten	**-202.779**	**2.453**	**-200.326**	**-220.464**	**-20.138**
Saldo van baten en lasten	**-183.659**	**-10.038**	**-193.697**	**-196.459**	**-2.762**
Mutatie reserve	-2.026	-3.626	-5.652	-4.485	1.167
Resultaat	**-185.685**	**-13.664**	**-199.349**	**-200.944**	**-1.595**

3. De paragrafen

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen betreft zowel heffingen waarvan de bestedingen gebonden zijn (afvalstoffenheffing en rioolheffing) als heffingen waarvan de bestedingen ongebonden zijn (onroerendezaakbelastingen, precario- en hondenbelasting).

Gebonden heffingen en wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording.
De wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording heeft -met ingang van de begroting 2017- nieuwe eisen gesteld aan de inzichtelijkheid van de begroting met betrekking tot de kosten die in de tarieven worden meegenomen. In de onderbouwing van de kosten moet onder meer zichtbaar worden gemaakt wat er aan overhead en BTW in deze tarieven zit en welke verdeelsleutel de gemeente hanteert met betrekking tot overhead. Ook de nieuwe regels voor de berekening van de interne gemeentelijke rekenrente zijn van invloed op de tarieven. Ook voor de jaarrekening 2020 voldoet de inrichting van deze paragraaf aan de nieuwe eisen.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op:
- het gevoerde tarievenbeleid ten aanzien van de belangrijkste lokale heffingen;
- een overzicht van de totale baten uit belastingen, tarieven en leges;
- een overzicht van de lokale lastendruk in de periode 2018 tot en met 2020;
- het kwijtscheldingsbeleid;
- de landelijke en regionale woonlastenvergelijking.

3.1.2 Beleid ten aanzien van lokale heffingen

De tarieven 2020 van de voor de woonlasten belangrijkste heffingen zijn conform de besluitvorming van de gemeenteraad in november 2019 ten opzichte van de tarieven 2019 als volgt aangepast:

Heffing	Tariefwijziging 2020
Onroerendezaakbelasting woningen (uitsluitend inflatiecorrectie)	+ 1,6%
Onroerendezaakbelasting niet-woningen (uitsluitend inflatiecorrectie)	+ 1,6%
Rioolheffing (verlaging van voorziening)	- 5,96%
Afvalstoffenheffing	+ 6,12%

De onroerendezaakbelastingen
De verhoging van de tarieven voor de onroerendezaakbelastingen was gebaseerd op de voor het jaar 2020 geraamde inflatie van 1,6% voor zowel het tarief woningen als de tarieven niet-woningen. De systematiek is dat wat een eigenaar of gebruiker met een gemiddelde waarde (woning of niet-woning) betaald het volgende jaar met maximaal de inflatie mag stijgen.

De rioolheffing
Voor de rioolheffing geldt dat de tarieven maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Voor 2020 was er gekozen om 98% van de begrote kosten door te belasten via de heffing of door een onttrekking aan de egalisatievoorziening. De resterende 2% van de begrote kosten komt ten laste van de algemene middelen. Indien bij de jaarrekening de lasten lager of hoger uitvallen dan begroot is het

uitgangspunt dat dit terugvloeit naar de burger door een lagere of hogere onttrekking aan de egalisatievoorziening.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	oorspr. begroting	gewijz. begroting	realisatie
Kosten op taakveld 7.2 Riolering			
- kosten exploitatie	2.465	2.465	2.735
- kapitaallasten	1.043	1.069	1.068
- straatreiniging	362	362	
- oninbare vorderingen	75	75	140
- mutatie spaarvoorziening	2.804	2.804	2.804
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-110	-110	-134
Netto kosten taakveld	**6.639**	**6.665**	**6.613**
Toe te rekenen kosten andere taakvelden			
- kwijtscheldingen	575	575	591
- heffing en inning	71	71	56
- overhead (personeel- en organisatiekosten)	810	810	855
- BTW	427	427	436
Totaal toe te rekenen kosten	1.883	1.883	1.938
Totale kosten	**8.522**	**8.548**	**8.550**
Dekkingspercentage	98%	98%	98%
Dekking algemene middelen	170	170	170
Toe te rekenen kosten aan burgers/voorziening	8.352	8.378	8.380
Totale dekking	**8.522**	**8.548**	**8.550**
Opbrengst rioolheffingen	-7.782	-7.782	-8.057
Mutatie egalisatievoorziening	-570	-596	-323
Totale opbrengst	**-8.352**	**-8.378**	**-8.380**

De opbrengsten voor rioolheffing zijn hoger uitgevallen dan begroot. Dit komt doordat achterstanden in geblokkeerde objecten zijn weggewerkt en er bestandscontroles op de volledigheid van de in de heffing te betrekken objecten zijn uitgevoerd (o.a. op vrijstellingen en leegstand). De uitgevoerde controles hebben er in geresulteerd dat we circa 150 objecten meer in de heffingen hebben betrokken dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Meerjarig heeft dit een gering positief effect op de baten van rioolheffing (kleiner dan € 50.000). Ook de inkomsten op het taakveld ligt iets hoger dan geraamd.

In de primaire begroting was een onttrekking van € 570.000 aan de egalisatievoorziening geraamd. Bij de 2e Tussenrapportage is deze gewijzigd door een extra onttrekking van € 26.000 als gevolg van een nadeel op de kapitaallasten (rente en afschrijving). In de realisatie is de onttrekking aan de egalisatievoorziening uiteindelijk € 273.000 lager dan de gewijzigde begroting.
De lagere onttrekking is het resultaat van de eerder vermelde hogere opbrengsten van € 299.000 en hogere kosten als gevolg van bijna een verdubbeling van oninbare vorderingen, hogere kwijtscheldingen en overhead. Een ander belangrijke oorzaak zijn de hogere loonkosten. Daarnaast

zijn per abuis de kosten van straatreiniging dubbel in de raming meegenomen; deze kosten worden nu onder kosten exploitatie verantwoord.

De afvalstoffenheffing
Ook voor de afvalstoffenheffing geldt dat de tarieven maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Voor 2020 was er gekozen om 98% van de begrote kosten door te belasten via de heffing of door een onttrekking aan de egalisatiereserve. De resterende 2% van de begrote kosten komt ten laste van de algemene middelen. Indien bij de jaarrekening de lasten lager of hoger uitvallen dan begroot is het uitgangspunt dat dit terugvloeit naar de burger door een lagere of hogere onttrekking aan de egalisatiereserve.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	oorspr. begroting	gewijz. begroting	realisatie
Kosten op taakveld 7.3 Afval			
- kosten exploitatie (GAD)	8.543	8.543	8.576
- teruggaaf resultaat 2019 (GAD)	-450	-15	-31
- veegkosten	362	362	362
- oninbare vorderingen	75	75	186
Netto kosten taakveld	**8.530**	**8.965**	**9.093**
Toe te rekenen kosten andere taakvelden			
- kwijtscheldingen	575	575	690
- heffing en inning	71	71	96
- overhead (personeel- en organisatiekosten)	99	99	78
- BTW	1.884	1.884	1.890
Totaal toe te rekenen kosten	2.629	2.629	2.755
Totale kosten	**11.159**	**11.594**	**11.848**
Dekkingspercentage	**98%**	**98%**	**98%**
Dekking algemene middelen	223	223	223
Toe te rekenen kosten aan burgers/reserve	10.936	11.371	11.625
Totale dekking	**11.159**	**11.594**	**11.848**
Opbrengst afvalstoffenheffingen	-10.361	-10.361	-10.668
Onttrekking egalisatiereserve	-575	-1.010	-956
Totale opbrengst	**-10.936**	**-11.371**	**-11.625**

De totale opbrengsten zijn hoger dan begroot en overtreffen de hogere kosten dan geraamd. De meeropbrengst is het gevolg van volume toename van het aantal aansluitingen en uitgevoerde bestandscontroles. De hogere kosten zijn het resultaat van een toename in oninbare vorderingen en kwijtscheldingen mede als gevolg van de pandemie. Door extra inzet op het wegwerken van achterstanden in de behandeling van belastingdebiteuren zijn de kosten voor heffing en inning gestegen.
De meeropbrengsten van € 54.000 komen ten gunste van de egalisatiereserve. Hiermee kunnen schommelingen in de baten en lasten worden opgevangen.

Marktgelden
Voor het belastingjaar 2020 zijn de tarieven hetzelfde gebleven als de tarieven 2019. Met de marktcommissie (en ook de raadscommissie) is destijds gesproken over de toerekening van kosten. Dit heeft toen geleid tot een genuanceerdere kostenopstelling waarover ook consensus is bereikt met de marktcommissie.

Berekening kostendekkendheid marktgelden	oorspr. begroting	gewijz. begroting	realisatie
Toe te rekenen kosten			
- kapitaallasten	15	15	15
- gewijzigde bouwfasering Marktplein	16	16	16
- personeels- en organisatiekosten	162	162	186
- schoonmaakkosten	107	107	112
- beheerkosten	12	12	6
- promotie	17	17	11
Totale kosten	**329**	**329**	**346**
Dekkingspercentage	80%	85%	67%
Toe te rekenen kosten	**264**	**280**	**231**
Totaal opbrengsten	**280**	**280**	**231**

Havengelden
De havengelden bestaan uit liggelden van woonboten en kadegelden voor vracht- en recreatievaart. Het overgrote deel is afkomstig van woonschepen. Kostendekkende tarieven zijn niet haalbaar. De gemeentelijke tarieven zijn nu al vergelijkbaar of hoger dan de commerciële tarieven van de particuliere havens in de omgeving. Daarnaast bieden particuliere havens meer faciliteiten en toezicht.

Berekening kostendekkendheid havengelden	oorspr. begroting	gewijz. begroting	realisatie realisatie
Kosten op taakveld 2.4 Havens en waterwegen			
Kosten taakveld, incl omslagrente	519	478	442
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-25	-25	-46
Netto kosten taakveld	**494**	**453**	**396**
Kosten buiten taakveld			
- overige toe te rekenen kosten	2	2	3
- overhead incl. (omslag)rente	107	107	99
- BTW	33	33	32
Totale kosten	**636**	**595**	**530**

Opbrengst heffingen	**19**	**19**	**19**
Dekkingspercentage	3,0%	3,2%	3,6%

3.1.3 Totale baten uit belastingen, leges en rechten

` ``	oorspr begroting 2020	gewijz. begroting	realisatie	verschil begroting realisatie
Ongebonden Heffingen:				
OZB woningen	11.571	11.571	11.661	90
OZB niet - woningen eigenaren	6.022	6.022	6.191	169
OZB niet - woningen gebruikers	3.497	3.497	3.457	-40
Hondenbelasting	510	510	463	-47
Precariobelasting	312	81	76	-5
Totaal niet gebonden heffingen	21.912	21.681	21.848	167
Gebonden Heffingen:				
Rioolheffing	7.782	7.782	8.056	274
Afvalstoffenheffing	10.361	10.361	10.668	307
Marktgelden	289	259	212	-47
Opbrengsten parkeervoorzieningen	3.420	2.736	3.392	656
Opbrengsten fiscale parkeerheffingen	1.000	700	797	97
Leges bouwvergunningen c.a.	1.881	1.881	1.893	12
Leges burgerlijke stand (inclusief huwelijken/partnerschap)	190	190	214	24
Leges rijbewijzen/paspoorten/identiteitskaart	759	632	658	26
Leges gemeentelijke basisregistratie	146	146	115	-31
Overige leges en heffingen	246	196	145	-51
Totaal gebonden heffingen	26.074	24.883	26.150	1.267

OZB
De opbrengsten zijn hoger uitgevallen dan begroot. Dit komt doordat de achterstanden in geblokkeerde objecten en taxaties zijn weggewerkt. De achterstanden op oude belastingenjaren zijn hiermee nagenoeg weggewerkt. Voor het belastingjaar 2020 is de verwachting dat er nog voor circa € 75.000 aan OZB wordt opgelegd. Hiervoor wordt een balanspost opgenomen.

Toelichting Covid-19
De corona-crisis heeft een grote impact op het openbare leven in Hilversum. In 2020 zijn een aantal maatregelen genomen om particulieren en ondernemers te ondersteunen. De precariobelasting is niet geheven voor de tarieven voor terrassen, luifels, reclameborden en vaste standplaatsen. Ook zijn belastingen uit de leges- en marktgelden verordeningen in bepaalde gevallen niet in rekening gebracht.

3.1.4 Overzicht van de lokale lastendruk

Hieronder is weergegeven hoe de lokale lastendruk zich van 2018 tot en met 2020 heeft ontwikkeld.

Omschrijving	2018	2019	2020
Gemiddelde woningwaarde	263.550	313.000	337.000
Onroerendezaakbelasting eigenaren	238,87	255,12	274,99
Rioolheffing	208,56	193,20	181,68
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	285,36	305,76	324,48
Totaal	**732,79**	**754,08**	**781,15**

Procentuele wijziging woonlasten	2018 t.o.v. 2017	2019 t.o.v. 2018	2020 t.o.v. 2019
Stijging voor eigenaar én gebruiker van woningen	1,90%	2,90%	3,47%
Stijging lastendruk voor huurders van woningen	2,00%	1,02%	1,42%

De peildatum van de woningwaarde is telkens de waarde per 1 januari van het voorafgaande jaar. Dit betekent voor de in de tabel opgenomen jaren:

Belastingjaar	Waardepeildatum	Gemiddelde waardeontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar
2018	1 januari 2017	5,0% hoger
2019	1 januari 2018	13,0% hoger
2020	1 januari 2019	7,0% hoger (werkelijk 7,8%)

De gemiddelde waardestijging van een woning voor het belastingjaar 2020 is 7,8%. Bij het vaststellen van de tarieven is uitgegaan van een verwachte stijging van 7%. De waardeontwikkeling is daarmee 0,8% hoger. De tarieven zijn berekend in augustus 2019. Op dat moment was de herwaardering voor het belastingjaar 2020 nog niet volledig afgerond. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan in de uiteindelijke waardeontwikkeling. De hogere waardeontwikkeling heeft een positief effect op de baten OZB.

3.1.5 Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Hilversum kent een aanzienlijk aantal huishoudens dat moet rondkomen van een minimuminkomen en wil dat ook burgers met een laag inkomen kunnen meedoen in de samenleving. Daarom biedt de gemeente burgers en ondernemers die niet, of met moeite in staat zijn om de lokale belastingen te betalen de gelegenheid gebruik te maken van de kwijtscheldingsregeling. Hiervoor moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. De rijksoverheid bepaalt de normen voor deze regeling.

Het is alleen mogelijk kwijtschelding aan te vragen voor onderstaande heffingen:
- rioolheffing;
- afvalstoffenheffing;
- hondenbelasting (uitsluitend de eerste hond);
- zuiverings-/verontreinigingsheffing en watersysteemheffing ingezetenen van Waternet (alleen voor burgers).

In een convenant met Waternet te Amsterdam is vastgelegd dat de gemeente Hilversum de kwijtscheldingsverzoeken voor aanslagen behandelt die Waternet oplegt aan de burgers van de gemeente Hilversum. Dit betreft de zuiverings-, verontreinigings- en de watersysteemheffing.

Het aantal kwijtscheldingsverzoeken laat zich moeilijk voorspellen. Het aantal verzoeken (3.688) is hoger dan begroot (3.250). Dit is mede te verklaren door Covid-19. Het streven is om de kwijtscheldingsverzoeken binnen zes maanden af te handelen. Het percentage van 80% afgehandelde verzoeken binnen zes maanden geeft een vertekend beeld van de werkelijkheid. Problemen in de applicatie (Key2Belastingen) heeft dit jaar invloed gehad op het fiatteren van de verzoeken. Dit betekent echter niet dat de verzoeken nog niet waren afgehandeld, alleen dat dit nog niet in het systeem was verwerkt. Deze problemen zijn nu opgelost zodat we in 2021 weer een reëler beeld moeten kunnen vormen.

Op 31 december 2020 waren er nog 217 verzoeken die moesten worden afgehandeld. Voor het afhandelen van deze verzoeken wordt gewacht op informatie van het inlichtingenbureau. Het betreft 177 verzoeken, 36 herzieningen en 4 beroepen. Voor de 177 verzoeken geldt dat deze allemaal in het reguliere traject zitten en op dit moment bij het inlichtingenbureau liggen om te beoordelen. Dit gebeurde in 2020 nog 1 keer per maand maar vanaf 2021 is het mogelijk om 2 keer per maand aan te leveren aan, dit zal de doorstroom van de verzoeken bevorderen. Bij de 36 herzieningen wachten we nog op antwoord van de klant. De 4 beroepen zijn op dit moment in behandeling. Naar verwachting zijn de nog af te handelen verzoeken eind eerste kwartaal 2021 afgehandeld.

In 2020 hebben we voor het eerst de splitsing aangebracht tussen herzieningen en beroepen, voorheen was deze splitsing niet mogelijk en dit gaf een verkeerd beeld in de cijfers. We spreken van een herziening als er na een afwijzing van een verzoek (vaak door het ontbreken van stukken) alsnog de nodige stukken worden aangeleverd. Bij een beroep is er echt sprake van het niet eens zijn met de afwijking zonder dat er nieuwe stukken aan het licht komen. Vooral het aantal herzieningen is toegenomen, dit is voor een deel te herleiden naar Covid-19.

Overzicht van kwijtscheldingen

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Aantal kwijtscheldingsverzoeken (inclusief Waternet) waarvan:	3.510	3.250	3.688
Geheel toegekend	2.556	2.450	2.448
Gedeeltelijk toegekend	63	150	43
Afgewezen	576	650	980
Per 31 december in behandeling	315	0	217
Verzoeken afgehandeld binnen 6 mnd	88%	100%	80%
Totaalbedrag kwijtschelding	€ 1.285.888	€ 1.184.000	€ 1.260.696
Aantal beroepschriften	133	100	14
% ongegronde beroepschriften	23%	95%	100%
% afgehandelde beroepschriften binnen wettelijke termijn van 8 weken	58%	100%	78%

Aantal herzieningen			171
% ongegrond herzieningen			28%
% herzieningen afgehandeld < 6 maanden			100%

3.1.6 Landelijke woonlastenvergelijking

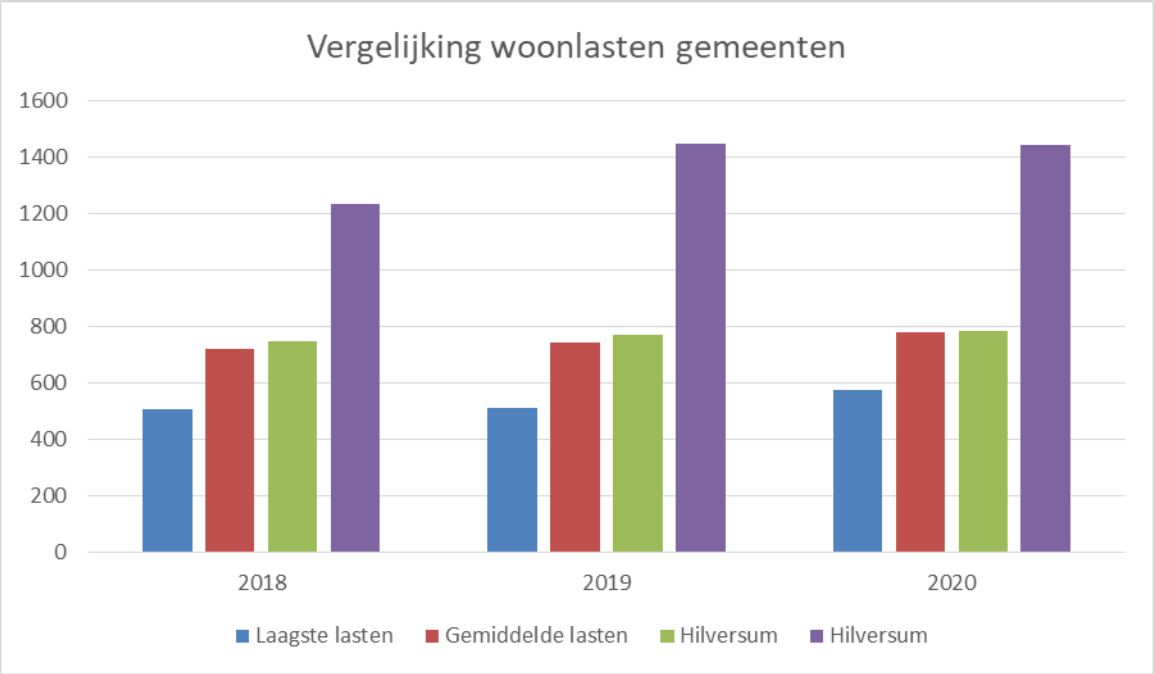
Het COELO (*C*entrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) van de Rijksuniversiteit van Groningen vergelijken onder meer de lokale lasten. Het COELO brengt hierover jaarlijks de 'Atlas van lokale lasten' uit met daarin informatie over alle gemeenten in Nederland.

COELO houdt bij het berekenen van de gemiddelde WOZ-waarde geen rekening met de verlaging van de WOZ-waarden door bezwaar of beroep. Hierdoor kan het door de gemeente gepresenteerde bedrag aan gemiddelde woonlasten afwijken van de door COELO gepresenteerde bedragen. Hilversum presenteerde voor 2020 een bedrag aan gemiddelde woonlasten van € 781. COELO kwam voor Hilversum uit op een bedrag van € 784 in 2020.

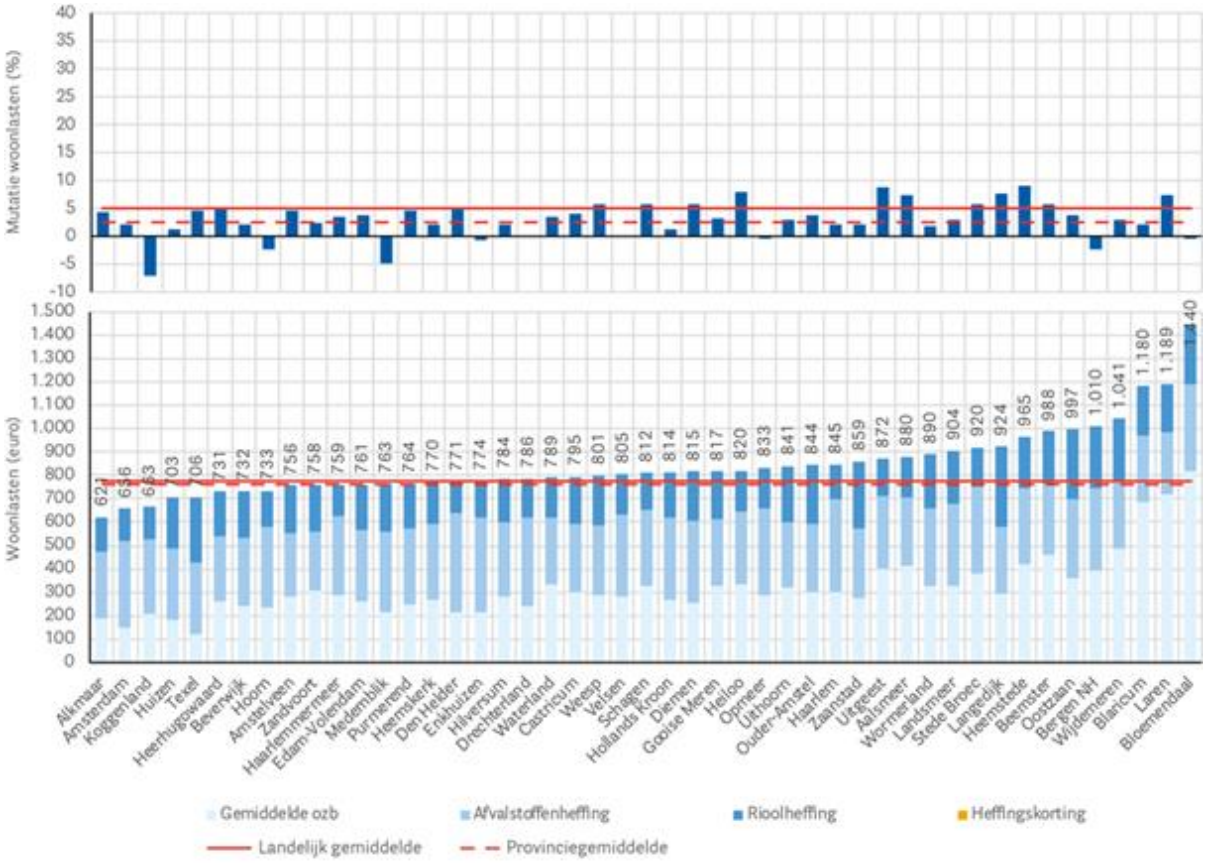
Het overzicht van de gemeenten (nummer 1 heeft de laagste gemiddelde woonlasten) voor een meerpersoonshuishouden met daarin opgenomen de positie van gemeente Hilversum, ziet er als volgt uit.

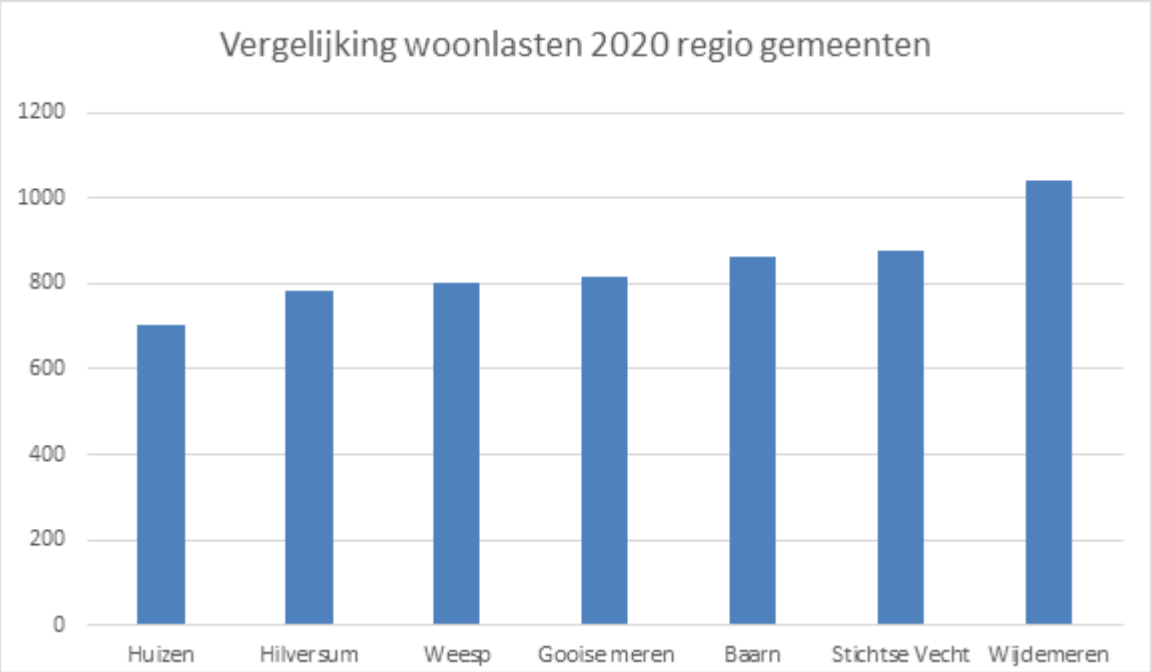
Omschrijving	2018		2019		2020	
	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag
COELO Atlas overzichten van alle gemeenten:						
Gemeente met de laagste lasten	1	505	1	511	1	573
Gemiddelde van alle gemeenten		721		740		776
Gemeente met de hoogste lasten	387	1.234	372	1.446	372	1.440
Gemeente Hilversum	**203**	**748**	**208**	**767**	**170**	**784**

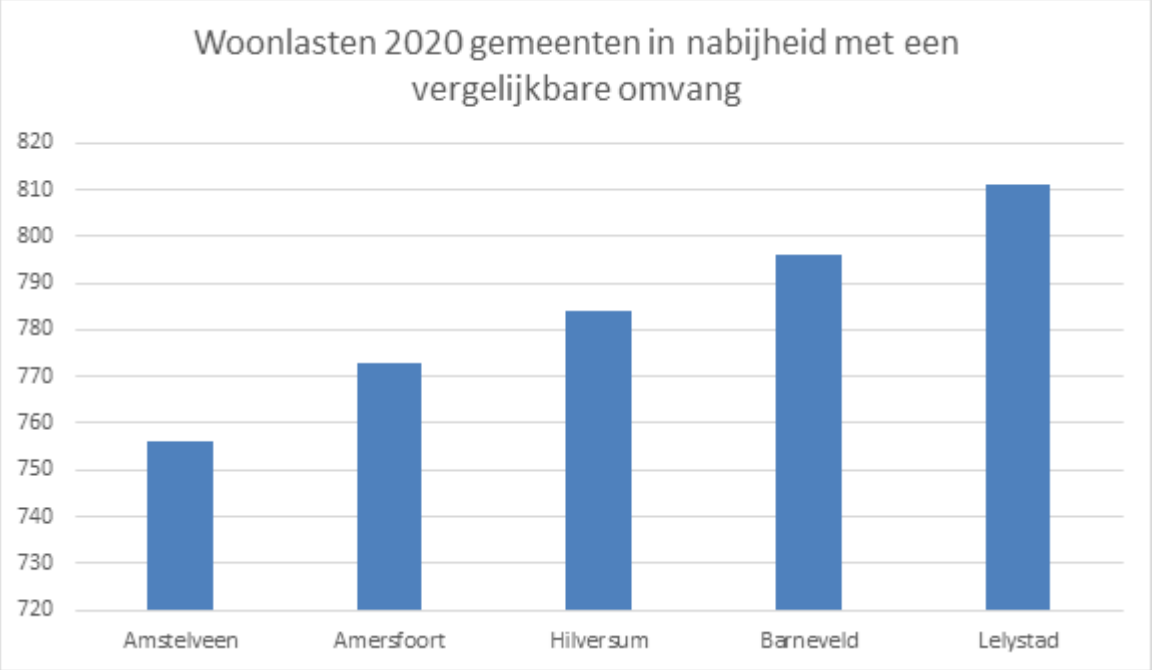
Veel gemeenten staan (evenals Hilversum) in de rangorde rond het gemiddelde geconcentreerd. Kleine wijzigingen in de woonlasten (van minder dan 10 %) leiden hierdoor al tot een grote verschuiving in de rangorde.

In onderstaande tabellen is een overzicht weergegeven van de woonlasten binnen de provincie Noord-Holland, van regio gemeenten en gemeenten met een vergelijkbare omvang. De doorgetrokken rode lijn geeft in beide onderdelen het landelijk gemiddelde weer, de gestippelde rode lijn het provinciale gemiddelde. Hilversum is terug te vinden rond het gemiddelde.

Vergelijking woonlasten 2020 regio gemeenten
1200
1000
800
600
400
200
0
Huizen
Hilversum
Weesp
Gooise meren
Baarn
Stichtse Vecht
Wijdemeren

Woonlasten 2020 gemeenten in nabijheid met een vergelijkbare omvang
820
810
800
790
780
770
760
750
740
730
720
Amstelveen
Amersfoort
Hilversum
Barneveld
Lelystad

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Inleiding

Deze paragraaf beschrijft, naast de wettelijk verplichte financiële kengetallen, de voor de gemeente Hilversum relevante financiële risico's. Door inzicht in de individuele risico's en het risicoprofiel als geheel wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Zo kan worden geborgd dat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente.

Om actueel inzicht in de risico's van de gemeente te krijgen, worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. Het totaal van geïnventariseerde risico's vormt het risicoprofiel, waarover in deze paragraaf verslag wordt gedaan. Op basis van het risicoprofiel is tevens het weerstandsvermogen berekend: de verhouding tussen de *beschikbare* en de *benodigde* weerstandscapaciteit. In deze paragraaf wordt ook teruggekeken op het meest recent gepresenteerde weerstandsvermogen, in dit geval de begroting 2021, om bijzonderheden met betrekking tot de ontwikkeling van het weerstandsvermogen eruit te lichten.

Doorontwikkeling Risicomanagement
Eind 2019 is de gemeente gestart met het verder professionaliseren van het risicomanagement. Het doel is om risicomanagement als integraal onderdeel in de gemeente in te bedden. Zo wordt het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's tijdig te signaleren en op een juiste wijze te wegen. Met het toeslaan van de coronacrisis is begin 2020 versneld overgegaan op het inventariseren, simuleren en analyseren van risico's aan de hand van de strategisch risicomanagement software van Naris. Met deze overgang van de voorheen analoge naar digitaal gesimuleerde analyse van de risico's is ook de opzet en inhoud van deze paragraaf vanaf begroting 2021 gewijzigd. Per paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing worden wijzigingen ten opzichte van de vorige paragraaf (in dit geval ten tijde van begroting 2021) hier specifiek toegelicht. De doorontwikkeling van het risicomanagement en deze paragraaf is een continu proces.

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit m.b.t. reserve Covid-19
Omdat het bestemmen van een reserve een raadsbevoegdheid is, wordt het totaal van algemene reserve plus bestemmingsreserves gerekend tot de gemeentebrede *beschikbare* weerstandscapaciteit. De raad zou namelijk kunnen besluiten om de bestemming van een reserve te wijzigen en die middelen in te zetten om een andere financiële tegenvaller te dekken. In de huidige paragraaf wordt de bestemmingsreserve Covid-19 echter niet meer gerekend tot gemeentebrede *beschikbare* weerstandscapaciteit. Dit is een wijziging ten opzichte van de voorgaande paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De Covid-19 risico's zijn geen onderdeel van het reguliere risicoprofiel zoals in deze paragraaf wordt opgesteld. Die specifieke risico's worden namelijk afgedekt door de bestemmingsreserve Covid-19, welke is ingesteld om de financiële effecten van de coronacrisis op te vangen. Door middel van de Financiële impactanalyses Covid-19 wordt regelmatig getoetst of de stand van de reserve Covid-19 nog voldoende is om de bijbehorende risico's af te dekken. De reserve Covid-19 is dus in zichzelf de *beschikbare* weerstandscapaciteit voor alleen de Covid-19 risico's. Het kan niet gelijktijdig ook worden gerekend tot *beschikbare* weerstandscapaciteit voor de reguliere risico's, omdat de Covid-19 risico's dan ongedekt zouden zijn.

In de vorige paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (ten tijde van begroting 2021), zijn de Covid-19 risico's buiten beschouwing gelaten om te voorkomen dat deze 'dubbel' afgedekt

zouden worden. De reserve Covid-19 dekt ze namelijk al af. Op dat moment is echter niet gesignaleerd dat, om de berekening zuiver te houden, daardoor de stand van de reserve Covid-19 ook niet tot gemeentebrede *beschikbare* weerstandscapaciteit kan worden gerekend. Zowel de Covid-19 risico's als de Covid-19 risicoafdekking (de reserve Covid-19) moeten in deze werkwijze beide buiten de berekening van het gemeentebrede *weerstandsvermogen* worden gehouden.

Stijgers, nieuwe risico's en dalers
Een nieuw element in deze paragraaf is dat ook *stijgers* (toegenomen risico's), *nieuwe risico's* en *dalers* (afgenomen risico's) overzichtelijk zijn opgenomen. Deze zijn ondersteunend aan de analyse van de ontwikkelingen in het risicoprofiel en geven compact weer wat de veranderingen zijn ten opzichte van het vorige risicoprofiel.

Actualiteit
De berekening van het weerstandsvermogen is te allen tijde een momentopname. Zowel de onderliggende *benodigde* weerstandscapaciteit (het risicoprofiel) als de *beschikbare* weerstandscapaciteit zijn namelijk gebaseerd op en afhankelijk van de omstandigheden en feiten zoals bekend op het moment van berekenen. Ook het weerstandsvermogen kan om die reden fluctueren. Om een weerstandsvermogen toets te kunnen doen, moet er een concreet meetmoment worden geprikt. De inhoud van deze paragraaf beslaat de stand van zaken zoals per 31 december 2020 bekend. De inhoud van de paragraaf zal daarin achterlopen op eventuele nieuwe feiten, zoals afgeronde besluitvorming, die zich tussen 31 december 2020 en publicatie van de jaarstukken 2020 hebben voorgedaan.

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met, en het beheersen van, risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met mogelijke (positieve of negatieve) gevolgen voor de gemeente. Risicogevolgen kunnen van diverse aard zijn, bijvoorbeeld: beleidsmatig, imago-gerelateerd of financieel. Met betrekking tot het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het weerstandsvermogen is een indicator voor de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering ervan in gevaar komt.

Beleidskader
Het beleidskader bestaat uit de door de Raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Hilversum 2018. Doel van de gemeente Hilversum op het gebied van risico's is om te voorkomen dat elke tegenvaller invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau. Omdat tegenvallers leiden tot hogere lasten of lagere baten dan waarmee vooraf rekening is gehouden, rust het beleid op twee pijlers:

1. Uitgaven die onvermijdelijk op de gemeente afkomen worden in de begroting opgenomen. In dit kader worden jaarlijks gemeentebreed autonome ontwikkelingen geïnventariseerd en beoordeeld op 'vermijdelijkheid'. Met algemene kostenontwikkelingen zoals loon- en prijsstijgingen wordt – in relatie tot de verwachte ontwikkeling van de algemene uitkering – in de meerjarenraming rekening gehouden via stelposten. Zo wordt voorkomen dat voorspelbare ontwikkelingen leiden tot overschrijdingen van de begroting.

2. Risico's – onzekere gebeurtenissen met gevolgen voor de gemeente – worden in beeld gebracht en gekwantificeerd. Het risicoprofiel wordt opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing van de begroting of de jaarrekening.

Financiële tegenvallers kunnen leiden tot rekeningtekorten. Deze worden in eerste instantie opgevangen door de algemene reserve. Door onvermijdelijke ontwikkelingen op te nemen in de begroting in plaats van in het risicoprofiel (pijler 1), wordt het mogelijke beroep op de algemene reserve verkleind.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee componenten:

- de *beschikbare* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *beschikbaar* om risico's op te vangen en
- de *benodigde* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *nodig* om de geïdentificeerde risico's op te kunnen vangen

Voordat we uitvoeriger ingaan op de *beschikbare* en *benodigde* weerstandscapaciteit presenteren we hieronder het weerstandsvermogen zoals berekend voor de jaarrekening 2020:

Weerstandsvermogen is	Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit	is	82.183 / 3.702	is	**22,2**

Hieruit blijkt dat de weerstandsfactor uitkomt op 22,2 en krijgt daarmee de classificatie "uitstekend". Ten tijde van de begroting 2021 kwam de factor uit op 27,7. De huidige afname van het weerstandsvermogen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de gestegen *benodigde* weerstandscapaciteit (het risicoprofiel) zoals in 3.2.6. wordt toegelicht. Daarnaast draagt ook het niet meer opnemen van de stand van de reserve Covid-19, zoals eerder in de paragraaf toegelicht, bij aan het gedaalde weerstandsvermogen.

3.2.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De *beschikbare* weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen er beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De huidige beschikbare weerstandscapaciteit, inclusief het verloop vanaf jaarstukken 2019, ziet er als volgt uit:

bedragen x 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	jaarstukken 2019	begroting 2021	jaarstukken 2020
Totaal reserves	81.247	69.575	73.228
Uitgezonderd: reserve Covid-19			-3.663
Onvoorzien	150	100	100
Budget nieuwe kansen	100	-	-
Stelpost autonome ontwikkelingen*	2.250	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit	11.826	12.493	12.518
Totaal	**95.573**	**82.168**	**82.183**

* Vanaf de begroting 2021 wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de stelpost autonome ontwikkelingen niet meer meegerekend tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

Ten opzichte van de begroting 2021 is de totale beschikbare weerstandscapaciteit nagenoeg gelijk gebleven. In deze paragraaf wordt voor wat betreft de reserves uitgegaan van de standen in diezelfde jaarrekening, vóór de resultaatbestemming. De Raad besluit immers bij de vaststelling van de jaarstukken tot die resultaatbestemming. Deze paragraaf loopt niet vooruit op die besluitvorming. De post onvoorzien en onbenutte belastingcapaciteit zijn gebaseerd op meest actuele gegevens van de lopende begroting op moment van opstellen van deze paragraaf. In dit geval, ten tijde van de jaarstukken 2020, zijn dat de gegevens uit de begroting 2021. Het weerstandsvermogen zegt

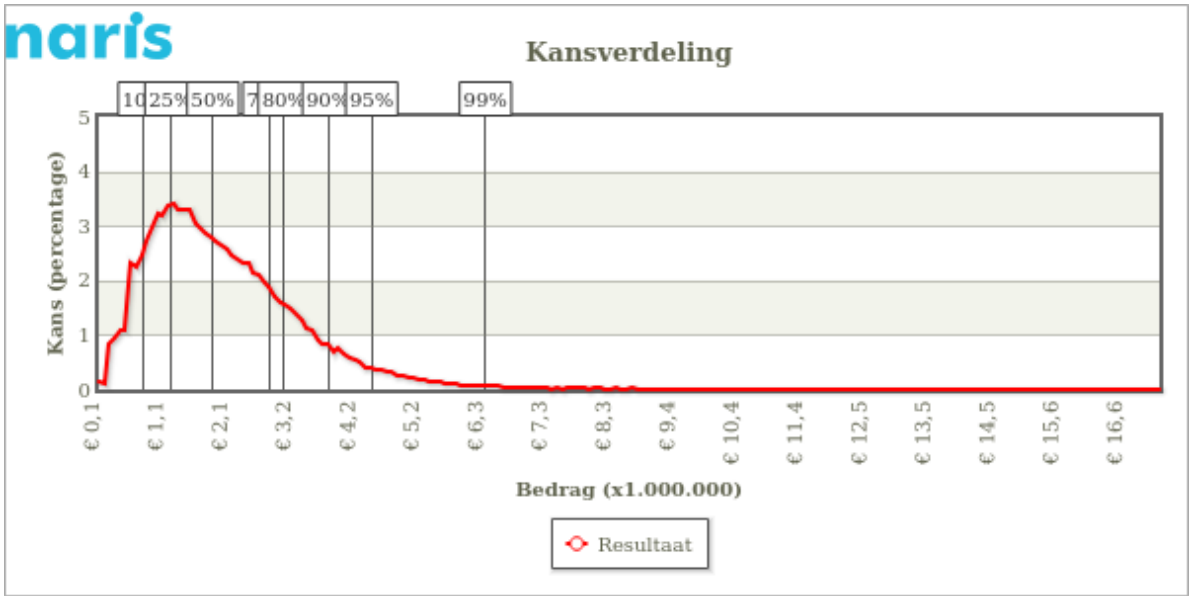
namelijk altijd iets over de mate waarin mogelijke toekomstige tegenvallers opgevangen kunnen worden. Het kijkt daarom altijd vooruit, niet (concluderend) achteruit.

3.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit – risicoprofiel

De *benodigde* weerstandscapaciteit heeft betrekking op het bedrag dat nodig is om de geïdentificeerde risico's financieel af te dekken. Aan de hand van de individuele kwantificering per risico die uit de risicogesprekken is voortgekomen, zijn de risico's 100.000x gesimuleerd. Om het bedrag voor de benodigde weerstandscapaciteit op basis van het risicoprofiel vast te stellen, houden we de in Nederland gebruikelijke norm aan van het in 90% van de scenario's kunnen afdekken van de risico's. In het huidige risicoprofiel komt dat neer op € 3,7 miljoen:

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 732.122
25%	€ 1.161.000
50%	€ 1.841.697
75%	€ 2.741.986
80%	€ 2.989.891
90%	€ 3.701.660
95%	€ 4.400.323
99%	€ 6.235.534

Statistieken	Waarde
Minimum	€ 0
Maximum	€ 17.186.389
Gemiddeld	€ 2.088.289
Standaarddeviatie	€ 1.293.277
Absolute maximum	€ 29.209.500
Trekkingen	100.000

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de benodigde weerstandscapaciteit geschetst. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit met € 737.000 gestegen (zie 3.2.6 Toelichting risicoprofiel).

bedragen x 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit	jaarstukken 2019	begroting 2021	jaarstukken 2020
Totaal	3.840	2.965	3.702

3.2.5 Top 10 risico's

De afzonderlijke risico's maken ieder een specifiek deel uit van de totaal benodigde weerstandscapaciteit: het ene risico heeft een grotere invloed dan het andere. Het onderstaande overzicht toont de tien grootste risico's van het huidige risicoprofiel met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (van grootste naar kleinste invloed). Ten opzichte van de vorige top 10 zijn de stijgers in rood en dalers in groen weergegeven.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risico
1	R100	19,1%	BUIG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand
2	R99	12%	Meer gebruik van voorzieningen WMO
3 gestegen	R204	11,1%	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald *(geconsolideerd risico)*
4 gestegen	R241	10,8%	Proces Omgevingsvisie i.c.m. uitstel dan wel gefaseerd invoeren omgevingswet
5 gedaald	R98	9%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg
6 gedaald	R103	8,4%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)
7 gedaald	R206	8%	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex *(geconsolideerd risico)*
8	R106	7,3%	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)
9 gedaald	R205	4,8%	Verbonden partijen *(geconsolideerd risico)*
10 gedaald	R202	2,7%	Financiën: borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen *(geconsolideerd risico)*
Overig		6,8%	Diverse

3.2.6 Toelichting risicoprofiel

Ten opzichte van het vorige risicoprofiel is de *benodigde weerstandscapaciteit* met € 737.000 gestegen. Die stijging wordt in hoofdlijnen veroorzaakt door enerzijds de toegenomen omvang van een aantal individuele risico's en anderzijds de zeven nieuwe risico's die zijn geïdentificeerd, waarvan één op plek 4 in de top 10 is binnengekomen (R241 – Proces Omgevingsvisie). De individuele risicobeschrijvingen zijn terug te vinden in "9 Specificatie risico's" van deze jaarstukken.

Stijgers

Risico Nr.	Risicogebeurtenis	Kans (begin)*	Financieel (begin)*	Kans (eind)*	Financieel (eind)*	
R204	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald *(geconsolideerd risico)*	80%	€ 445.000	20%	€ 3.500.000	
R203	GEM Crailo *(geconsolideerd risico)*	10%	€ 450	1%	€ 9.000.000	
R206	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex *(geconsolideerd risico)*	55%	€ 875.000	20%	€ 2.500.000	
R106	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)* * het maximum van dit risico is marginaal verlaagd t.o.v. het vorige risicoprofiel, maar het minimum bereik is significant gestegen: van € 0 naar € 302.500. Zie toelichting in 6.3 Specificatie risico's.	50%	€ 312.500	50%	€ 302.5000	

Het geconsolideerde risico R204 met betrekking tot taakstellende bezuinigingen bevat op dit moment enkel een risico binnen het sociaal domein (R184). Het maximumbedrag van dit risico bestaat uit het totaal van de diverse taakstellingen binnen dit domein. Dat totaalbedrag verschilt per begrotingsjaar en loopt op tot € 3,5 miljoen in de begroting 2024. Voorzichtigheidshalve wordt voor dit risico, en in het verlengde ervan de berekening van het weerstandsvermogen van de gemeente,

het grootste totaalbedrag op jaarbasis aangehouden. In het huidige begrotingsjaar (2021) komt de taakstelling uit op € 1,8 miljoen. Vooralsnog wordt dit risico met 20% niet hoog ingeschat. Afhankelijk van de ontwikkelingen van aan de ene kant de realisatie van de huidige en aan andere kant de invulling van de toekomstige taakstellingen zal dit risico worden gemonitord en bijgesteld.
De stijging van het risico inzake GEM Crailo (R203) heeft te maken met het feit dat het project een volgende fase is ingegaan. De bestemmingsplannen van het gebied worden binnenkort vastgesteld. In deze nieuwe fase wordt ook de geplande kredietfaciliteit bij de BNG Bank aangesproken. Als gemeente staan we voor 45% van dit krediet borg, wat neerkomt op 9 miljoen. Daar is de huidige kwantificering van dit risico op gebaseerd.

Een opvallende toename is er in het risico omtrent de Grex ontwikkelingen (R206). De laatste twee bouwkavels op Anna's Hoeve zijn namelijk voor een groter bedrag gegund dan aanvankelijk was verwacht. Deze financiële meevaller is tegelijkertijd echter ook een risico. Tussen gunning en daadwerkelijke verkoop van de kavels zit een doorlooptijd van zo'n 14 maanden. In deze tijd zou kunnen blijken dat de ontwikkeling van de kavels tegen deze verkoopprijs niet van de grond kan komen. In dat geval zal de financiële meevaller van de gunning in de praktijk een financiële tegenvaller kunnen worden.

De toename van het risico over de mogelijke VPB-heffingen over de reclame-inkomsten (R106) kent een 'technische' oorzaak. De risico's worden onder andere aan de hand van de minimum-maximum bandbreedte gesimuleerd. Van sommige risico's is moeilijk op voorhand te zeggen welk schadebedrag het tot gevolg heeft, maar ligt het tussen een onder- en bovengrens. Bij het kritisch bekijken van R106 bleek dat het minimumbedrag ten onrechte op € 0 was ingegeven. Als de uitspraak in het nadeel van de gemeente uitvalt (= het risico optreedt), is het schadebedrag gelijk aan vijf jaar achterstallige VPB. Het minimumbedrag dat bij dit risico hoort is daardoor gelijk aan het maximumbedrag. Door het minimumbedrag te verhogen van € 0 naar € 302.500 heeft het risico een grotere invloed op de benodigde weerstandscapaciteit gekregen. Ondanks dat het in de Top 10 op dezelfde (8e) plek staat als bij het vorige risicoprofiel, is het invloed percentage van dit risico duidelijk toegenomen (van 4,6% naar 7,3%).

Nieuwe risico's

Risico Nr.	Risicogebeurtenis	Kans (begin)*	Financieel (begin)*	Kans (eind)*	Financieel (eind)*	
R241	Proces Omgevingsvisie i.c.m. uitstel dan wel gefaseerd invoeren omgevingswet			90%	€ 250.000	
R192	Uitval ICT-systemen gemeentebreed			1%	€ 500.000	
R217	Wegvallen vitale activiteiten omgeving automatisering door uitvallen toeleveranciers			10%	€ 100.000	
R210	Grondwaterbeheer - tekort op de totale voorziening voor (sanerende) maatregelen van de convenantspartijen			5%	€ 247.000	
R209	Datalekken en informatieveiligheid (analoog en digitaal)			1%	€ 150.000	
R188	Faillissement/ surseance/ financiële tegenvallers bij contractpartijen (leveranciers, afnemers) (fysiek domein)			5%	€ 60.000	
R212	Facilitaire inrichting kantoorpanden - het "hybride werken" van de nieuwe normaal (2021 e.v.)			0%	€ 0	

Op R241 Proces Omgevingsvisie na worden deze nieuwe risico's op dit moment laag ingeschat. Vier ervan waren in 2020 onderdeel van het Covid-19 risicoprofiel: R192, R217, R209, R188. Omdat ze echter van alle tijden zijn, of in geval van R188 de periode na corona beslaan, zijn ze omgezet naar

reguliere risico's. R210 inzake grondwaterbeheer komt voort uit een nieuw convenant dat per januari 2021 in werking is getreden.

Het opvallendste nieuwe risico is R241 over het proces omgevingsvisie. Deze is tevens ook op de 4e plek in de Top 10 terecht gekomen. Het komt voort uit het "Herzien bestuurlijk plan van aanpak Omgevingsvisie", zoals op 10 februari 2021 voorligt in de raadscommissie. In het raadsvoorstel zal de raad worden gevraagd een budget te verstrekken voor het in 2021 resterende benodigde budget van € 250.000 en de begroting hiertoe te wijzigen. De kosten van het herziene plan na 2021 zullen moeten worden verwerkt in de begroting 2022 en vallen daarom buiten de risicosfeer. De kans dat dit plan inderdaad de goedkeuring van de raad zal krijgen wordt, ten tijde van opstellen van dit risicoprofiel, hoog ingeschat.*

*Ten tijde van publicatie van de jaarstukken 2020 is de besluitvorming omtrent het herziene plan van aanpak inmiddels voltooid. In de raadsvergadering van 3 maart 2021 heeft de raad ingestemd met het herziene plan en daarmee met het verlenen van het gevraagde budget. Dit risico is daarmee opgetreden en zal vervallen in het volgende risicoprofiel.

Dalers

Risico Nr.	Risicogebeurtenis	Kans (begin)*	Financieel (begin)*	Kans (eind)*	Financieel (eind)*	
R205	Verbonden partijen *(geconsolideerd risico)*	80%	€ 540.000	60%	€ 500.000	
R197	Omgevingswet - extra inspanning met minder effectiviteit	25%	€ 250.000	25%	€ 200.000	
R94	Compensatie voor BTW Sportvrijstelling	50%	€ 53.000	0%	€ 0	
R201	Herfinanciering deel bestaande leningenportefeuille tegen hogere rente dan begroot	5%	€ 116.000	0%	€ 0	

Het geconsolideerde verbonden partijen risico (R205) is afgenomen omdat het onderliggende BNG Bank risico (R174) ten opzichte van de huidige begroting is komen te vervallen als regulier risico. Een eventueel nadelig resultaat van BNG Bank over 2020, waarvan het dividend in de gemeentebegroting van 2021 is opgenomen, zal vermoedelijk grotendeels door de coronacrisis zijn veroorzaakt. Om die reden is het BNG Bank risico voor 2021 omgezet naar een Covid-19 risico. Het zal vanaf de eerste Financiële impactanalyse Covid-19 in 2021 (FIA IV) worden opgenomen in het Covid-19 risicoprofiel.

Aanvullend is een nuancering over R205 Verbonden partijen op zijn plaats. Het kans percentage, welke het resultaat is van het simuleren van de losse onderliggende risico's, is met 60% aan de hoge kant. De kans van optreden van de onderliggende risico's is per risico echter klein (tussen de 0% en 30%). Met in totaal negen onderliggende risico's is er desondanks wel een aannemelijke kans dat er binnen dit geconsolideerde risico R205 toch een risico optreedt. Op basis van de kwantificering van de losse onderliggende risico's is echter niet te voorspellen welke dat zou zijn. Door de verbonden partijen risico's geconsolideerd in het risicoprofiel op te nemen, krijgen ze een duidelijke plaats en kan de ontwikkeling van de invloed op het weerstandsvermogen van deze groep risico's nauwkeuriger worden gevolgd.

Covid-19

Risico's die betrekking hebben op directe gevolgen van de coronacrisis zijn niet opgenomen in dit 'reguliere' risicoprofiel. De Covid-19 risico's tellen dus niet mee in de hier gepresenteerde *benodigde* weerstandscapaciteit. Zoals eerder in deze paragraaf toegelicht maakt bovendien de stand van de reserve Covid-19 geen onderdeel meer uit van de *beschikbare* weerstandscapaciteit voor het reguliere risicoprofiel. De Covid-19 risico's en de reserve Covid-19 worden buiten de berekening van het gemeentebrede weerstandsvermogen gehouden. De reserve Covid-19 dekt specifiek de Covid-19

risico's af. Er wordt regelmatig getoetst of de hoogte van deze reserve daar nog toereikend voor is. De weerstandsvermogen toets van de reserve Covid-19 bestaat zodoende naast die van het hier gepresenteerde reguliere risicoprofiel en wordt regelmatig aan de hand van de Financiële impactanalyses Covid-19 beoordeeld.

Mogelijke gevolgen van de 'nieuwe normaal', de tijd na de coronacrisis, worden opgenomen in het reguliere risicoprofiel zodra ze identificeerbaar zijn. R212 van het huidige risicoprofiel, over de facilitaire inrichting kantoorpanden, is daar een voorbeeld van.

3.2.7 Financiële Kengetallen

Het BBV schrijft sinds 2015 voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen zes kengetallen worden opgenomen. De kengetallen zullen in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente. De financiële positie is geen doel op zich maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Van de Provincie Noord-Holland is een handreiking ontvangen om de kengetallen te kwalificeren aan de hand van signaleringswaarden die afkomstig zijn van de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden hebben de volgende indeling:

Ref.	Kengetal	Categorieën		
		A	B	C
1	netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	<90%	90-130%	>130%
3	solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
4	grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
5	structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
6	belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden, wordt aan de categorieën door de provincie geen normering gegeven. Wel meldt de provincie dat over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Voor de gemeente Hilversum zien de kengetallen er als volgt uit:

Ref.	Kengetal	Verloop van de kengetallen			
		JS2019	B2020	JS2020	B2021
1	netto schuldquote	80%	76%	67%	88%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	78%	75%	61%	87%
3	solvabiliteitsratio	25%	25%	23%	20%
4	grondexploitatie	3%	0%	2%	1%
5	structurele exploitatieruimte	-2,0%	0,1%	-2,5%	-0,9%
6	belastingcapaciteit	104%	102%	101%	102%

1. Netto schuldquote
Betekenis. De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast drukt op de exploitatie. De netto schuldquote is het percentage van de netto schuld ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. Het percentage dat hieruit voortkomt, geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Het percentage bedraagt 68% en valt in de categorie 'minst risicovol'. Ten opzichte van dit laatst gepubliceerde kengetal bij de begroting 2021 komt deze nu in de jaarstukken 2020 een stuk lager (en dus beter) uit. Dit wordt veroorzaakt doordat de inkomsten in de jaarstukken 2020, waartegen in dit kengetal de schuldenlast wordt afgezet, flink hoger uitvallen. Het betreft meerdere incidentele inkomsten in 2020, zoals de winst op de grondexploitaties en de ontvangen gelden voor Crailo, maar ook corona gerelateerde inkomsten zoals de TOZO en de coronacompensatie via de algemene uitkering. Ook in 2021 zullen er incidentele corona gerelateerde inkomsten worden ontvangen die nog niet waren opgenomen in de begroting 2021. Deze inkomsten zullen ook in de jaarrekening 2021 een verlagend effect hebben op dit kengetal ten opzichte van het kengetal in de begroting 2021.

2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Betekenis. Dit kengetal verschilt maar op één punt van het vorige: in dit kengetal worden uitgeleende gelden buiten beschouwing gelaten. Die komen immers normaal gesproken weer terug naar de gemeente. Bij een groot bedrag aan uitgeleende gelden zal het percentage lager (lees: gunstiger) uitvallen dan het percentage onder 1 hierboven. Ook voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter. In voorgaande jaren was het verschil met de netto schuldquote gering, maar in deze jaarstukken is het verschil groter geworden. Dit wordt veroorzaakt door de uitstaande vordering op GEM Crailo B.V. van € 16,1 miljoen. Deze komt bovenop de al uitstaande leningen ad € 3,7 miljoen aan o.a. de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) en het restauratiefonds.

Beoordeling. De uitkomst is beter dan die van het eerste kengetal namelijk 61%, maar valt in dezelfde categorie te weten 'minst risicovol'.

3. Solvabiliteitsratio
Betekenis. De solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen, of, anders gezegd, in welke mate het bezit is afbetaald. Het kengetal geeft aan of de gemeente, als de nood aan de man komt, met de opbrengst van de bezittingen haar schulden kan aflossen. Voor dit kengetal geldt: hoe hoger, hoe beter.

Solvabiliteit is in de private sector van groter belang dan in de publieke sector. Dit komt omdat het voor de private sector een basis is waarop o.a. de leencapaciteit wordt bepaald. Bij publieke organisaties is dat niet het geval. Wij hechten daarom meer waarde aan het kengetal netto schuldquote. Dat kengetal geeft aan in hoeverre de rentelasten en aflossingen binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen. Derhalve beschouwen we de solvabiliteitsratio van minder belang en kijken we vooral naar het kengetal netto schuldquote.

Beoordeling. Het percentage in deze jaarstukken is 22% en valt in de tussencategorie B. Dit kengetal wordt in combinatie met de ratio weerstandsvermogen beoordeeld. Het streven is om categorie B als minimale norm te stellen voor beide individuele ratio's (categorie B ratio weerstandsvermogen = 1,4-2,0 "ruim voldoende") maar vooral ook te kijken naar de onderliggende verhouding. Als de solvabiliteitsratio bijvoorbeeld onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen is matig, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen onvoldoende zijn. Als de solvabiliteitsratio onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen ruim voldoende, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen toch voldoende kunnen zijn. Aangezien de weerstandsratio als

“uitstekend” te kwalificeren valt, beoordelen wij de uitkomst van beide ratio’s in samenhang als goed.

4. Kengetal grondexploitatie
Betekenis. Dit percentage is de uitkomst van de vergelijking van de waarde van onze grondexploitaties met de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico’s met zich mee. Hoe lager dit percentage is, hoe minder risico de gemeente loopt.

Beoordeling. De hoogte van dit kengetal voor Hilversum bedraagt 2% en ligt ruim onder het percentage van 20%, die in de handreiking van de provincie als meest gunstige wordt beoordeeld.

5. Structurele exploitatieruimte
Betekenis. De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken. Anders gezegd, een percentage van 0 of hoger geeft aan dat Hilversum geen structurele kosten dekt met incidentele inkomsten.

Beoordeling. De hoogte van dit kengetal is in deze jaarstukken -3,1%. Een negatief kengetal betekent dat structurele lasten ten dele met incidentele baten worden gedekt. Het gevaar daarvan is dat, als die incidentele inkomsten wegvallen, er een gat in de begroting en jaarrekening kan ontstaan. Dit kengetal valt zodoende in de categorie meest ongunstig.

6. Belastingcapaciteit
Betekenis. Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten in Hilversum zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Tot de woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Beoordeling. Voor de realisatie 2020 ligt de uitkomst op 101 % en valt in categorie B van de beoordelingstabel. Bij dit kengetal geeft categorie B aan dat Hilversum rondom het gemiddelde (=100%) schommelt.

Algeheel oordeel
Het BBV schrijft voor: “een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie” (sic). Volgens de Nota van Toelichting bij het wijzigingsbesluit is het aan het College van B&W om die beoordeling te geven.
De structurele exploitatieruimte valt in de categorie meest ongunstig. De overige kengetallen worden beoordeeld als voldoende tot goed. Daarnaast laat het weerstandsvermogen zien dat de gemeente Hilversum een zeer degelijke financiële positie heeft. Concluderend beoordeelt ons college de “onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie” zodoende als *goed*. Wel zal constant aandacht moeten zijn voor het op orde krijgen van de structurele exploitatieruimte.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Inleiding

Deze paragraaf gaat conform het Besluit Begroting en Verantwoording over onderhoudsmaatregelen waarmee kapitaalgoederen gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau worden gehouden. Uitgaven voor onderhoud worden in de begroting opgenomen en/of voor onderhoud wordt via de begroting een onderhoudsvoorziening opgebouwd. Om het beeld over de stand van zaken rond kapitaalgoederen te completeren wordt in deze paragraaf ook op de maatregelen in de investeringssfeer ingegaan (vervanging van een kapitaalgoed, uitbreiding of renovatie).
Een zuivere splitsing tussen vervangings- en uitbreidingsinvesteringen valt niet te maken. Als hoofdregel (conform het BBV en ons beleid) hanteren wij dat levensduur verlengende en waarde verhogende investeringen op consistente basis worden geactiveerd. Daarentegen worden niet levensduur verlengende en niet waarde verhogende investeringen ten laste van de voorziening groot onderhoud gebracht.

Met het onderhoud van en de investeringen in de kapitaalgoederen wegen, water, openbaar groen, riolering en gebouwen is een substantieel bedrag gemoeid. Bepalend voor de omvang van die budgetten is het gekozen kwaliteitsniveau en de vertaling daarvan naar de maatregelen die nodig zijn om dat kwaliteitsniveau te realiseren en te handhaven. Per soort kapitaalgoed worden het ambitieniveau, de bijbehorende maatregelen en kosten vastgelegd in een meerjarig programma.

In het vervolg van deze paragraaf kapitaalgoederen worden de ontwikkelingen in beleid en uitvoering weergegeven voor het jaar 2020 op de gebieden wegen, riolering, water, groen, en gebouwen. Per onderdeel worden de beschikbare uitgavenbudgetten voor onderhoud en investeringen in beeld gebracht.

3.3.2 Wegen

Areaal

Tot de kapitaalgoederen van de wegen behoren de openbare voorzieningen voor wegverharding, trottoirs, civiele kunstwerken (bruggen, viaducten), straatmeubilair (zoals bebording) en openbare verlichting.
In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- Wegverharding:
- Rijweg: 338 km
- Vrij liggend fietspad: 149 km
- Vrij liggend voetpad: 26 km
- Openbare verlichting: 15.600 armaturen
- Kunstwerken: 30 stuks (tunnels, viaducten, bruggen)

Beleid

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009), is het beleid voor het beheer en onderhoud van de wegen en de openbare verlichting binnen de gemeente Hilversum vastgelegd. In 2010 is in het kader van bezuinigingen het kwaliteitsniveau van de plus-gebieden in het handboek “Beheer Hilversum Buiten” teruggebracht naar het basisniveau.
Sinds 2015 werkt de gemeente Hilversum met een nieuw vervangingsprogramma voor de openbare verlichting in Hilversum in de vorm van duurzame led verlichting voor de zogenoemde armaturen.

Het ambitieniveau van het programma onderhoud wegen van Hilversum is gebaseerd op een landelijk gehanteerd normenstelsel voor rationeel wegonderhoud. Voor de investeringen in wegen in 2020 houden wij rekening met een goede balans tussen het investeringsniveau en het kwaliteitsbeheer van de openbare ruimte. Het is van belang dat in het kader van veiligheid en leefbaarheid de kwaliteit van de openbare ruimte voor de korte en lange termijn gewaarborgd blijft.

Uitvoering onderhoud

De achterstand in het onderhoudsniveau voor wegen bedraagt ongeveer 17%. Dit percentage is gebaseerd op metingen die zijn verricht in 2018/2019, voornamelijk in het onderhoud van open verharding (voetpaden). Het oplopen van het achterstallig onderhoud wegen is het gevolg van de vanaf 2010 doorgevoerde structurele bezuinigingen op het beheer en onderhoud van de wegen. De achterstalligheid betreft met name de (klinker)wegen in de wijken. Het onderhoudsniveau op de doorgaande (asfalt)wegen ligt wel op het landelijk aanvaardbare niveau. In het beheerplan Wegen dat in 2021 opgesteld wordt zal het structureel benodigd budget geactualiseerd in beeld worden gebracht.

De meldingen van klachten over het actuele onderhoudsniveau van wegen binnen de gemeente Hilversum lopen via de Meldingen Openbare Ruimte.

Voor 2020 hebben wij (naast het lopende klein onderhoud) op de volgende locaties groot onderhoud uitgevoerd:

Groot onderhoud asfaltverharding

- Marathon (busbaan arena)
- Amersfoortsestraatweg (Crailo)
- Franciscusweg
- Bussumergrintweg (Drempels)
- Johannes Huslaan
- Geert Grootelaan
- Loosdrechtseweg (Kruispunt Oscar Romerolaan)
- Van Ghentlaan (Fietspad)
- Langgewenst
- Zeverijnstraat
- Larenseweg (buitenring)
- Geert van Mesdagweg (buitenring)
- Vreelandseweg (buitenring)
- Diependaalselaan (buitenring)

Groot onderhoud klinker-, tegel- en half verharding:

- Neuweg (drempels)
- St. Vitusstraat
- St. Annastraat
- Jan van Beijerenstraat
- Olivier van Noortstraat
- Kolhornseweg
- Erasmuslaan
- Zeverijnstraat (ventweg)
- Lorenzweg
- Hermelijnstraat (drempels)
- Havenstraat
- Bussumersteeg

- Witte Kruislaan
- Sporthavenpad
- Neuweg (Buurtbus inrit)
- Zuiderweg
- Sportpark Loosdrecht (Fietspad)
- Laapersveldpad (half verhard)
- Hommelmeent (voetpad)

Uitvoering investeringen

In 2020 zijn op diverse locaties in Hilversum de wegen vernieuwd. Hierbij hebben wij zoveel mogelijk gekozen voor een integrale aanpak, door verhardingswerkzaamheden te combineren met rioleringswerken en investeringen in openbaar groen. Daarnaast is de vervanging van de dynamische afsluiting in het centrum afgerond.

Investering Wegen

Noord

- Van Hasseltlaan, tussen van den Wal Bakelaan en Stephensonlaan
- Lieven de Keylaan, tussen Jacob van Campenlaan en Floris Vosstraat
- Vingboonsstraat, tussen Lieven de Keylaan en Berlagelaan
- Stalpaertstraat, tussen Lieven de Keylaan en Berlagelaan
- Vennecoolstraat
- Dorsmanstraat
- Wirixstraat
- Van der Laakenstraat
- La Rivièrestraat
- Hannemastraat
- Bonnikestraat, tussen La Rivièrestraat en Stroeslaan

Boomberg

- Boomberglaan, tussen Bergweg en ’s-Gravelandseweg
- Spieghellaan
- Peerlkamplaan
- Van Lenneplaan

Raadhuiskwartier

- Koninginneweg, tussen Sumatralaan en Hoge Naarderweg

Staatsliedenkwartier

- Oude Loosdrechtseweg, tussen Gijsbrecht van Amstelstraat en Johan de Witstraat
- Hugo de Grootstraat
- Van Hoornstraat, tussen Hugo de Grootstraat en Van Oldenbarneveltstraat
- Casper Fagelstraat
- Jacob Catsstraat, tussen Gijsbrecht van Amstelstraat en Van Oldenbarneveltstraat

Overige wegen

- Hyacintenlaan
- Voetpad aan de westzijde van de Eikenlaan

Investering Openbare verlichting
Van de volgende gebieden is de openbare verlichting vernieuwd, waarbij LED-verlichting is toegepast:

- Bloemenkwartier tussen de Diependaalselaan en Kolhornseweg
- Zeeheldenkwartier
- Kolhornseweg
- Johannes Huslaan

bedragen x € 1.000

progr	Wegen	jaarrekening 2019	begroting 2020	jaarrekening 2020
1	Onderhoudslasten	3.727	3.649	3.559
1	Investeringen wegen	2.840	3.776	3.863
1	Investeringen verlichting	521	464	623
	Totaal	**7.088**	**7.889**	**8.045**

De in de kolom jaarrekening 2019 opgenomen bedragen voor investering wijken af van wat in de jaarstukken is opgenomen. Voorheen waren alleen de lasten van de investeringen zichtbaar die betrekking hadden op de in dat jaar vrijgegeven investeringen. Hiermee werd geen informatie gegeven over de totale afwikkeling van de projecten die eerder gestart zijn en doorlopen in het verslagjaar. Door deze afwikkeling mee te nemen in de cijfers, wordt dit inzicht nu wel gegeven. Uitgebreide informatie hierover vindt u in de staat van investeringskredieten.

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten, (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)

3.3.3 Riolering

Areaal

Tot de kapitaalgoederen van de riolering behoren alle openbare voorzieningen die aanwezig zijn voor de gemeentelijke zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het gaat om riolen, rioolgemalen, bufferbassins en bijkomende voorzieningen.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- 488 km rioolleiding, waaronder:
  - 205 km vuilwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
  - 204 km regenwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
  - 6 km infiltratieriool
  - 62 km gemengd riool
  - 11 km persleiding en daarnaast drainageleidingen (bij de Loswal)
- 13.410 inspectieputten
- 91 uitlaten van (verbeterd) gescheiden hemelwaterstelsels
- 60 gemalen voor vuilwater, hemelwater, sportparken, tunnels, randvoorzieningen en opvoergemalen
- en 1 externe overstort van gemengd rioolstelsel.

Beleid

Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) bevat de beleidsuitgangspunten voor de exploitatie van het riool en de financiële consequenties daarvan en beslaat steeds een periode van vijf jaar. Het GRP is

geactualiseerd in 2015 en heeft betrekking op de periode 2015-2020. Het opstellen van een rioleringsplan berust op een wettelijke verplichting die is neergelegd in de Wet Milieubeheer. Het GRP is in het najaar van 2020 geactualiseerd en vervangen door het gemeentelijk watermanagementplan (GWP). Het GWP heeft betrekking op de periode 2021-2026 en bevat de beleidsuitgangspunten voor de exploitatie van het riool en de financiële consequenties daarvan.

Uitvoering onderhoud

Het onderhoud van het gemeentelijke rioolstelsel omvat onder meer het reinigen, ontstoppen en repareren van riolen en kolken, dagelijks beheer van rioolgemalen en het vegen van straten. Per jaar reinigen wij ongeveer 15% van het totale areaal aan riolen. De kolken worden twee keer per jaar geleegd. Daarnaast behoort ook het opsporen en zo mogelijk saneren van foutieve aansluitingen op het riool en het opsporen van onjuiste interne koppelingen tot het takenpakket van de gemeente. De dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers is een belangrijke, dagelijkse bezigheid.
Bij de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan 2020-2029 zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld voor de gebouwen van de gemalen en de sluis.

Uitgevoerd onderhoud 2020 sluis

- Vreelandseweg 76, de deuren van de opslag bij de sluis zijn vernieuwd en geschilderd

Uitgevoerd onderhoud 2020 gemalen

- Laapersveld 70, schilderwerk
- A. Fokkerweg 103, schilderwerk

Uitvoering investeringen

Jaarlijks wordt aan het gemeentebestuur een uitvoeringsprogramma voorgelegd waarin de vervangingsinvesteringen zijn opgenomen. In het GRP 2015-2020 is het beleid opgenomen om riolen die aan vervanging toe zijn te “relinen”. Bij het relinen wordt niet de hele buis vervangen, maar verstevigen wij de bestaande buis aan de binnenkant zodat deze daarna weer decennialang mee kan. De kosten hiervan zijn veel lager en daardoor kunnen we elk jaar meer kilometers riool aanpakken. Dit is dringend nodig omdat zo’n 60 kilometer riolering in slechte staat is. Het uitvoeringsprogramma betreft deels het relinen van de riolering, en deels het vervangen van de riolering. Riolen worden vervangen als riooltracés moeten worden gewijzigd, en/of op die plaatsen waar ook de openbare weg (verharding en bomen) in aanmerking komt voor onderhoud.

In 2020 zijn de volgende renovatieprojecten uitgevoerd:
Riolering

- Staatsliedenkwartier (omgeving Jacob Catsstraat) en Eikenlaan, hiermee is GRP 2015 afgerond
- Wirixstraat e.o., Koninginneweg en Hyacintenlaan, daarmee is GRP 2016 afgerond
- Bouwplan Dasselaarstraat (meerdere jaarschijven; 2016 en jonger)
- Vingboonsstraat Zuid e.o. (GRP 2017)
- Burgemeester Gülcherlaan (GRP 2017)
- Relinen Diependaalselaan (GRP 2017)

Gemalen

- Vijzelgemaal Kerkelanden 3 (renovatie vijzel en ontvangstkelder)
- Pompgemalen (renovatie installatie en pompen)
    - Joost den Draaierplein
    - Turfstraat,
    - Valkieser,
    - Van Ghentlaan,

- Nieuwe Havenweg 1
- Nieuwe Havenweg 2

bedragen x € 1.000

progr	Riolering	jaarrekening 2019	begroting 2020	jaarrekening 2020
1	Onderhoudslasten	1.229	1.316	1.284
1	Investeringen GRP	1.136	2.914	-545
1	Toevoeging voorziening onderhoud sluizen			9
1	Toevoeging voorziening onderhoud gemalen			247
1	Toevoeging spaarvoorziening riolering (afboeken investeringen)	2.804	2.804	2.804
	Totaal	**5.169**	**7.034**	**3.799**

De in de kolom jaarrekening 2019 opgenomen bedragen voor investering wijken af van wat in de jaarstukken is opgenomen. Voorheen waren alleen de lasten van de investeringen zichtbaar die betrekking hadden op de in dat jaar vrijgegeven investeringen. Hiermee werd geen informatie gegeven over de totale afwikkeling van de projecten die eerder gestart zijn en doorlopen in het verslagjaar. Dit inzicht wordt nu wel gegeven. Uitgebreide informatie hierover vindt u in de staat van investeringskredieten.

Relevante beleidsnota's

1. Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2020
2. Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2012-2015
3. Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026

3.3.4 Water

Areaal

Tot de kapitaalgoederen van water behoren de waterbodems en oeverbeschermingen van alle openbare oppervlaktewateren en vijvers in de stad. Daarnaast is de gemeente Hilversum eigenaar van het Hilversums Kanaal.

Beleid

Baggeren is nodig om vaarwegen op diepte te houden voor de scheepvaart en voor overige waterpartijen. Via het baggeren waarborgt de gemeente Hilversum dat het water van de vaarwegen voldoende doorstroomt en verbetert de gemeente de waterkwaliteit.

Onderhoud waterbodems en beschoeiingen

De doorgang op het Hilversum kanaal is op orde. Er is geen structurele beroepsvaart meer in het Hilversums Kanaal. Na het bijstellen van het vaarwegprofiel van het Hilversums Kanaal is nautisch baggeren van het kanaal niet meer nodig. De doorvaartdiepte is minimaal 2.20 meter zoals in de Wateralmanak is aangegeven.

Het beheer van de overige stadswateren is op orde. Voor het beschermen van de oevers zijn rond en/of langs de meeste waterpartijen houten of stalen beschoeiingen aanwezig. Er zijn beperkte mogelijkheden tot preventief of curatief onderhoud van beschoeiingen. Er zijn beperkte bedragen beschikbaar voor klein onderhoud.

Uitvoering onderhoud (waterbodems en beschoeiingen)

Het accent ligt op het opheffen van calamiteiten. In 2020 zijn diverse kleinere onderhouds-werkzaamheden aan de waterbodems en beschoeiingen uitgevoerd.

Uitvoering investeringen (beschoeiingen en sluizen)

Het vervangen van beschoeiingen en onderhoud van sluizen verloopt via het investeringsprogramma. In 2020 is de beschoeiingen van de 3e havenarm afgerond. De werkzaamheden voor de vervanging van de beschoeiing van het Hilversums kanaal lopen door tot 2022. In 2020 is ook uitvoering gegeven aan de vervanging van de beschoeiing langs de groengordel van de Hilversumse Meent. Ook is de vervanging van de 1e kanaalbrug in voorbereiding en is de brug over de Gooische Vaart vervangen.

bedragen x € 1.000

progr	Water	jaarrekening 2019	begroting 2020	jaarrekening 2020
1	Onderhoudslasten	96	108	90
1	Investeringen vervangen beschoeiing	236	1.252	209
	Totaal	**332**	**1.360**	**299**

3.3.5 Groen

Areaal

Tot de kapitaalgoederen van groen behoren de plantsoenen, bomen, muren, hekken en banken in de openbare ruimte.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- Groen in beheer 1,89 km2
- 34.011 bomen in beheer
- 959 prullenbakken in beheer
- 648 bankjes in beheer
- 167 speelplekken in beheer

Beleid

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009) en in het Groenbeleidsplan 2030 (vastgesteld in 2013) is het beleid voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen en de bomen vastgesteld. In 2010 is in het kader van de bezuinigingen het kwaliteitsniveau van de plus-gebieden in het handboek Beheer Hilversum Buiten teruggebracht naar het basisniveau, met uitzondering van het groen rondom het Raadhuis. De programma's omvatten zowel het beleid over het onderhoud als de investeringen voor (het inrichten) van het openbaar groen. De gemeente zoekt aansluiting bij de zonering-niveaus van het Handboek Beheer Hilversum Buiten. Om te bezien of de budgetten voor het groenonderhoud en de noodzakelijke renovatie daarvan voor de komende jaren toereikend zijn is gestart met het opstellen van een beheerplan. De resultaten worden meegenomen in het op te stellen programma Groen.

Het beleid met betrekking tot bomen is vastgelegd in het Groenbeleidsplan en in het Handboek Beheer Hilversum Buiten. De ambitie van de gemeente Hilversum is een structureel gezond, divers bomenbestand. Om dit te bereiken, voert de gemeente jaarlijks een VTA (Visual Tree Assessment) inspectie uit. De resultaten neemt zij mee in het programma Boomverzorging. De afgelopen twee jaren kenmerken een behoorlijke toename van de Eiken Processie Rupsplaag en de Kastanjebloedingsziekte. In het beheerplan dat wordt opgesteld, zal ook in beeld worden gebracht wat structureel benodigd is om het bomenbestand op niveau te houden. Ook hiervan worden de resultaten meegenomen in het op te stellen programma Groen.

De nota Impuls voor extra groen is in de Raad van 28 september 2016 vastgesteld. In deze nota zet de gemeente Hilversum in op zeven sporen en zoekt zij aansluiting met de ambities en maatregelen uit het groenbeleidsplan 2030. In totaal, verdeeld over meerdere jaren, heeft de Raad in januari 2016 een krediet van € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor het toevoegen van extra groen in het centrum. Het project Impuls extra groen wordt in 2021 afgesloten. Met het krediet zijn diverse groenprojecten uitgevoerd conform de Nota Impuls voor extra groen in Hilversum.

Uitvoering onderhoud

Tot juli 2023 voert SBS, net zoals in de voorgaande jaren vanaf 2007 de onderhoudswerkzaamheden aan groen en bomen uit, conform het onderhoudsbestek SBS. Voor sommige werkzaamheden is een bepaalde frequentie vastgesteld. Andere werkzaamheden toetsen wij op vooraf overeengekomen beeldkwaliteit.

Uitvoering investeringen

Bij het uitvoeren van investeringen wordt zoveel mogelijk gekozen voor een integrale benadering. Waar mogelijk stemt de gemeente de werkzaamheden aan het groen af met gelijktijdige werkzaamheden aan infrastructurele werken zoals: het vervangen van afgeschreven wegen, rioleringswerkzaamheden en projecten. Het kan voorkomen dat wij grotere renovatiewerkzaamheden aan groen apart uitvoeren, omdat de levensduur van het groen niet altijd dezelfde is als die van riolen en andere infrastructurele voorzieningen.

In 2020 is op de volgende locaties het openbaar groen gerenoveerd en zijn de bomen vervangen:

Plantsoenen:

- Groen Arenapark Oostereind
- Albertus Perkstraat
- Groen Bonifaciuslaan
- Groen Hommelmeent

Voor het vervangen van kastanjebomen vanwege de Kastanjebloedingsziekte heeft de raad voor de uitvoeringsperiode 2015 – 2023 verdeeld over vier fases middelen beschikbaar gesteld. Door de vlotte realisatie van de tweede fase 2018-2020 in 2019 hebben zodoende in 2020 geen activiteiten op dit vlak plaatsgevonden. Met het beschikbaar krijgen van middelen voor de derde fase in 2021 wordt de vervangingsopgave dan vervolgd.

In de gemeente Hilversum staan 743 speeltoestellen op 167 verschillende locaties. De gemeente kiest voor goede en veilige speeltoestellen volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en zorgt dat de speelvoorzieningen voldoen aan de Europese normen. De speelvoorzieningen worden periodiek gekeurd en gerepareerd zodat op geen enkele wijze risico’s worden genomen met de veiligheid van de gebruikers van de speelvoorzieningen.

In 2020 zijn op de volgende locaties speelvoorzieningen en overige objecten vervangen:

Speeltoestellen

- Radiostraat
- Hommelmeent
- Krekelmeent
- Hoge Larenseweg
- Rigelstraat
- Jacob Catsstraat
- 2e Oosterstraat en Marterlaan

- Uitbreiding bij de skatebaan Oude Haven

Kunstgrasvelden
- Weversweg
- Buys Ballotstraat
- Musschenbroekstraat
- Wegastraat

Ondergronden
- Van Zaenlaan
- Ooievaarsplein
- ’t Hoffplein

Vanaf 2019 zijn de vervangingsinvesteringen van de speelvoorzieningen opgenomen in het investeringsprogramma Groen. Het onderhoud van de speelvoorzieningen was al opgenomen onder Groen. Ten opzichte van de overzichten in de jaarstukken 2019 en begroting 2020 leidt deze verschuiving tot een verschil in de onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

progr	Groen	jaarrekening 2019	begroting 2020	jaarrekening 2020
1	Onderhoudslasten	3.872	4.046	4.274
1	Investeringen speelvoorzieningen	144	257	298
1	Investeringen groenvoorzieningen	732	188	318
	Totaal	**4.748**	**4.491**	**4.890**

De in de kolom jaarrekening 2019 opgenomen bedrag voor investeringen groenvoorzieningen wijkt af van wat in de jaarstukken is opgenomen. Voorheen waren alleen de lasten van de investeringen zichtbaar die betrekking hadden op de in dat jaar vrijgegeven investeringen. Hiermee werd geen informatie gegeven over de totale afwikkeling van de projecten die eerder gestart zijn en doorlopen in het verslagjaar. Dit inzicht wordt nu wel gegeven. Uitgebreide informatie hierover vindt u in de staat van investeringskredieten.

Relevante beleidsnota's
1. Visie Hilversum Buiten, 2004
2. Hilversum Buiten handboek Beheer, 2009
3. Groenbeleidsplan 2030 (vastgesteld begin 2013)
4. Duurzaam Hilversum 2016-2020
5. Impuls voor extra groen (2016)

3.3.6 Kantoorgebouwen

Areaal
Tot de kapitaalgoederen van de kantoorgebouwen behoren de panden voor de huisvesting van de gemeente zelf. Het betreft de kantoorgebouwen: Raadhuis, Stadskantoor Oude Enghweg, villa Oude Enghweg en de gemeentewerf op de 1e Loswal. Het pand voor het Sociaal plein aan de Wilhelminastraat wordt gehuurd.

Beleid
Voor het Raadhuis, het Stadskantoor, de gemeentewerf op 1e Loswal en de kantoorvilla zijn door externe bureaus meerjarige onderhoudsplannen opgesteld (de zogenoemde MOP´s). De gemeente

actualiseert de MOP's ten minste eens in de vier jaar. Jaarlijks wordt voor de MOP´s een vast bedrag gereserveerd waaruit wij alle toekomstige onderhoudslasten kunnen betalen. De MOP's zijn onderverdeeld in een eigenaars- en een gebruikersdeel.

In het voorjaar van 2020 zijn de MOP's (en onderhoudsvoorzieningen) geactualiseerd; het MOP 2020-2034 is op 7 oktober 2020 door de raad goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2020 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud.

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud Raadhuis en Stadskantoren. In 2020 is € 180.000 aan de voorziening onderhoud Stadskantoren toegevoegd. Daarnaast is een extra dotatie van € 130.000 noodzakelijk om de voorziening op peil te houden voor de planperiode 2020-2029. Voor het dagelijkse/gebruikersonderhoud is voor de kantoorgebouwen een budget beschikbaar van € 493.000 (oorspronkelijk € 483.000) en voor de locatie op de 1e Loswal € 49.000.

Het verduurzamen van het eigen vastgoed waar de kantoorgebouwen deel van uitmaken, is een belangrijke opgave in ons duurzaamheidsbeleid. De maatregelen zijn uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma 2016-2020.

Uitvoering eigenaarsonderhoud/gebruikersonderhoud (dagelijks onderhoud)

Eigenaarsonderhoud:
Het eigenaarsonderhoud wordt bekostigd uit de voorziening onderhoud Gemeentelijke huisvesting. Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP wordt daarvoor € 310.000 aan de voorziening voor het onderhoud aan de kantoorgebouwen toegevoegd.

Raadhuis Dudokpark 1
Zoals eerder vermeld, is het opgestelde MOP dit voorjaar geactualiseerd en vervolgens in het najaar goedgekeurd door de raad. Het geactualiseerde MOP heeft een looptijd van 20 jaar (periode 2020-2039). Het MOP is een dynamisch document. Jaarlijks wordt aan de hand van een schouw bepaald wat wij dat jaar gaan uitvoeren en wat wij eventueel door kunnen schuiven naar latere jaren. Ook het naar voren halen van later geplande werkzaamheden komt voor, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van efficiëntie. In 2020 zijn voornamelijk werkzaamheden uitgevoerd aan het onderhoud van de daklichten en de ventilatie. Bovendien zijn reparaties (op grond van de jaarlijkse monumentenwachtrapportage) uitgevoerd aan de raadhuistoren (betonschade). Bij de westgevel is een structurele lekkage hersteld.

Stadskantoor Oude Enghweg 23
Het stadskantoor is in 2009 opgeleverd. In 2020 zijn er onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan de CV-leidingen en zijn de motoren van de zonwering vervangen.

Kantoorvilla Oude Enghweg 21
Voor de kantoorvilla is geen planmatig onderhoud uitgevoerd in 2020.

Huisvesting 1e Loswal
Bij de gemeentewerf is schilderwerk uitgevoerd en zijn onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan het dakterras.

Huisvesting afdeling Werk, Inkomen en Zorg
Voor de huisvesting van de afdeling Sociaal Plein wordt een pand gehuurd aan de Wilhelminastraat. Het geplande dagelijkse onderhoud bestaat uit diverse kleine onderhoudswerkzaamheden. Het huidige huurcontract van de locatie Wilhelminastraat loopt tot 1 januari 2022.

Gebruikersonderhoud:
Uit het exploitatiebudget van het gebruikersonderhoud wordt het volgende dagelijkse onderhoud voor de kantoorgebouwen betaald:

- Elektrotechnische installaties (lichtinstallatie en gebouwbeheersysteem)
- Werktuigbouwkundige installaties (verwarmingsinstallaties, luchtbehandeling- en ventilatie, koelinstallaties
- Sanitaire installaties (hemelwaterafvoer, riolering, waterinstallaties en sanitair)
- Overige installaties (lift-, de beveiligings- en de brandmeldinstallaties van de gebouwen).
- Binnen schilderwerk.

Aan de Villa en het Raadhuis wordt monumentaal onderhoud uitgevoerd. Voor het dagelijkse-/gebruikersonderhoud is voor de kantoorgebouwen een budget in de exploitatie beschikbaar van € 493.000 en voor de locaties 1e Loswal € 49.000. In 2020 is daarvan respectievelijk € 479.000 en € 23.000 uitgegeven.

Uitvoering investeringen

Vervangingsinvesteringen
De geplande vervangingsinvestering van € 50.000 zijn nog niet uitgevoerd.

Duurzaamheid
In 2020 is een begin gemaakt met investeringen in het raadhuis en de gemeentewerf om installaties CO2-neutraal te verduurzamen. In de gemeentewerf wordt de gasverwarming vervangen door een waterpomp. In het raadhuis worden de ramen en plafonds geïsoleerd. Installaties aangepast (waaronder het ventilatiesysteem) en wordt de verwarming ingesteld op de zogenaamde “middentemperatuur”.

bedragen x € 1.000

progr	Kantoorgebouwen	jaarrekening 2019	begroting 2020	jaarrekening 2020
4	Onderhoudslasten (raadhuis, stadskantoor, kantoorvilla)	395	483	479
4	Onderhoudslasten (locatie Loswal, Wilhelminastraat)	39	49	23
4	Investeringen	26	50	-
4	Investeringen duurzaamheid		4.569	229
4	Toevoeging voorziening onderhoud	293	180	310
	Totaal	**753**	**5.331**	**1.041**

Relevante beleidsnota's

1. Meerjarige onderhoudsplannen 2020-2034
2. Uitvoeringsprogramma duurzaam Hilversum 2012-2015
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020

3.3.7 Onderwijshuisvesting

Areaal
Tot de kapitaalgoederen van de onderwijshuisvesting behoren de schoolgebouwen en gymzalen. Het dagelijks onderhoud van de schoolgebouwen valt niet onder de gemeente, maar onder de schoolbesturen. De gemeente onderhoudt 29 gymnastieklokalen.

Beleid
Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak voor de gemeente. Voor (ver)nieuwbouw en het uitbreiden van de onderwijshuisvesting stelt de gemeente investeringsbudgetten beschikbaar. Via het investeringsprogramma legt de gemeente vast welke investeringsbudgetten er in de komende vier jaar voor onderwijshuisvesting beschikbaar zijn. In mei 2020 heeft de raad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting. Daarin zijn de investeringen gepland voor de onderwijshuisvesting voor de komende 16 jaar. Alle plannen in deze periode voor (ver)nieuwbouw en uitbreiding van reguliere schoolgebouwen en gymzalen en renovatie van monumentale schoolgebouwen zijn daarin opgenomen. Het plan is tot stand gekomen in samenwerking met alle Hilversumse schoolbesturen. De raad zal jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de plannen in het lopende jaar en over de plannen, planning en kosten van het volgende jaar.

Voor het onderhoud van de gymlokalen in het primair onderwijs (gemeentelijke taak) is een onderhoudsvoorziening ingesteld om de kosten van het geplande levensduur verlengende onderhoud gelijkmatig over tien jaren te spreiden. Aan deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd om de gymzalen op het vereiste niveau te houden/krijgen. Het beschikbare budget voor onderhoud is gebaseerd op het MOP 2020-2034 dat in het najaar 2020 door de raad is goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2020 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. In 2020 is dat een bedrag van € 141.000.

Uitvoering onderhoud
In 2020 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Gymzaal Lopes Diaslaan 2, vervangen vloer gymzaal en vervangen dakbedekking
- Gymzaal Oude Amersfoortseweg 196a, vervangen dakbedekking

Uitvoering investeringen
Met betrekking tot de geplande investeringen van 2020 zijn investeringen gedaan voor vervanging van de noodlokalen van de Lorentzschool bij de dislocatie aan de Van ’t Hoffplein 2 en de uitbreiding van de Wilgetoren. Daarnaast voor de nieuwbouw van de Montessori Centrum.
Met betrekking tot de geplande investeringen tot en met 2019 zijn uitgaven gedaan voor de uitbreiding van de Donnerschool, Stichting Noor voor de aanpassing 2e etage Buisweg 9 en voor de verbetering van de ventilatie bij GSF Roland Holst College.

bedragen x € 1.000

progr	Onderwijshuisvesting	jaarrekening 2019	begroting 2020	jaarrekening 2020
2	Investeringen	3.420	3.109	1.345
2	Toevoeging voorziening onderhoud	113	125	141
	Totaal	**3.533**	**3.234**	**1.486**

De in de kolom jaarrekening 2019 opgenomen bedragen voor investering wijken af van wat in de begroting is opgenomen. Voorheen waren alleen de lasten van de investeringen zichtbaar die

betrekking hadden op de in dat jaar vrijgegeven investeringen. Hiermee werd geen informatie gegeven over de totale afwikkeling van de projecten die eerder gestart zijn en doorlopen in het verslagjaar. Dit inzicht wordt nu wel gegeven.
Het investeringsbedrag in de kolom begroting 2020 is herzien. Vorig jaar is hier het bedrag voor investeringen opgenomen waarvan de bestemming al bekend was. De investeringen die in het jaarlijks op te stellen Onderwijs Huisvestingsprogramma (OHP) worden verdeeld in december, bleven buiten het overzicht. Nu is het volledige niveau van de investeringen opgenomen. Daarmee sluit het overzicht aan bij het in de begroting opgenomen Investeringsprogramma. Uitgebreide informatie vindt u in de staat van investeringskredieten.

Relevante beleidsnota's

1. Onderwijshuisvestingsbeleid (OHVB) en –meerjarenplanning 2017-2024
2. Integraal Huisvesting Plan (IHP) 2020-2035
3. Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Hilversum 2016
4. Onderwijs huisvestingsprogramma 2020
5. Meer jaren onderhoudsplan gymlokalen t.b.v. primair onderwijs (2015-2034)
6. Duurzaam Hilversum 2016-2020

3.3.8 Overig maatschappelijk vastgoed

Areaal

Tot de kapitaalgoederen van het maatschappelijk vastgoed behoren de buitensportaccommodaties en panden voor sociale, culturele en welzijnsdoeleinden, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en overige panden.
Aantal objecten/gebouwdelen met voorzieningen groot onderhoud:

- 5 parkeergarages
- 7 begraafplaatsen
- 4 cultureel vastgoed
- 44 sportaccommodaties/sportvelden
- 36 overig vastgoed
- 11 buurt- en clubhuizen/kinderopvang

Beleid

Het beschikbare budget voor onderhoud is gebaseerd op het MOP 2020-2034 dat op 7 oktober 2020 door de raad is goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2020 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Met dit plan richt de gemeente zich op het sober en doelmatig in stand houden van het maatschappelijk vastgoed. Om de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren te verdelen zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Onderstaand wordt per object aangegeven welk bedrag in 2020 aan de desbetreffende voorziening is toegevoegd.

Het bezit van maatschappelijk vastgoed is een kerntaak van de gemeente. Op basis van strategische, juridische en financiële overwegingen wordt jaarlijks door het College van B&W bepaald welke objecten de gemeente de komende jaren af kan stoten.

Uitvoering onderhoud

In 2020 is het MOP geactualiseerd voor de jaren 2020-2029. De voorziening onderhoud maatschappelijk vastgoed is opgeheven waarbij het saldo van de voorziening is herverdeeld over

diverse voorzieningen. Zie daarvoor de staat van voorzieningen. In 2020 zijn voor de volgende objecten werkzaamheden uitgevoerd.

Parkeergarages
Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud parkeergarages. In 2020 is € 312.000 aan de voorziening onderhoud parkeergarages toegevoegd.

In 2020 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Parkeergarage Gooische Brink, vervangen camerasysteem en vervangen van de toplagen van de hellingbaan
- Parkeergarage Leeuwenhoek, vervangen van de deklagen
- Parkeergarage Gooiland, vervangen camerasysteem en vervangen van de deklagen en schuifdeuren

Objecten begraafplaatsen/crematorium
Met ingang van 1 augustus 2016 is de exploitatie en het beheer van de begraafplaatsen/crematorium overgedragen aan de Stichting Begraafplaatsen en Crematorium Hilversum. De gemeente blijft eigenaar van de panden en daarmee verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud. In het najaar van 2020 zijn de meerjarige onderhoudsplannen (en onderhoudsvoorzieningen) voor de periode 2020-2034 door de raad goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn al verwerkt in de begroting 2020.

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud gebouwen begraafplaatsen. In 2020 is € 13.000 aan de voorziening onderhoud gebouwen begraafplaatsen toegevoegd.

In 2020 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Kolhornseweg 13, Zuiderbegraafplaats, bijwerken van de gevels
- Kolhornseweg 15, Zuiderbegraafplaats, vervangen van de balie
- Laan 1940-1945, Noorderbegraafplaats, schilderwerk van de voorgevel

Cultureel vastgoed
In 2020 is € 247.000 aan de voorziening cultureel vastgoed toegevoegd.

Daarbij zijn in 2020 o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Koninginneweg 44, De Vorstin, onderhoud van de gevel en vervangen bestrating
- Kerkbrink 6, Museum, herstellen voegwerk, diverse werkzaamheden cv, lift en noodverlichting

Sportaccommodaties en sportvelden
In 2020 is per saldo (dotaties minus onttrekkingen en herverdeling van de opgeheven voorziening maatschappelijk vastgoed) € 2.158.000 voor de voorziening sportaccommodaties/sportparken toegevoegd.

In 2020 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Dudok Arena, vervangen van de regelinstallatie
- Sporthal Oost/Lieberg, herstel voegwerk bassin, koppeling gebouwbeheersysteem aan waterkwaliteit meetapparatuur, schilderwerkzaamheden, reparatie en isolatie leidingen
- Sportpark Anna's Hoeve, renovatie veld 3
- Sportpark Berestein, renovatie rugbyveld 2

Overig vastgoed
In 2020 is € 296.000 aan de voorziening overig vastgoed toegevoegd.

In 2020 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Janseniushof 29a, vervangen dakbedekking
- Diependaalselaan 343, vervangen sanitair
- Calvijnhof 29a, vervangen dakbedekking

Buurt- en clubhuizen en kinderopvang
In 2020 is € 359.000 aan de voorziening buurt-clubhuizen en kinderopvang toegevoegd.

In 2020 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Geuzenweg 84, vervangen goten en schilderwerk
- Orchideestraat 10, aanbrengen klim- en valbeveiliging voorzieningen
- Meent 4a, jeugdhonk, vervangen dakbedekking

Onderhoud Dierenweide
In 2020 is € 67.000 aan de voorziening onderhoud van het gebouw Dierenweide toegevoegd.
Er zijn in 2020 geen werkzaamheden uitgevoerd.

Uitvoering investeringen

Met ingang van 2014 zijn de vervangingsinvesteringen voor buitensportaccommodaties in het investeringsprogramma opgenomen. Vanaf 2020 zijn de vervangingen van (kunst)grasvelden opgenomen in het MOP.

Sport
De geplande investering van om de akoestiek in de sporthal Dudok Arena te verbeteren is nog niet uitgevoerd omdat nog nader onderzoek moet plaatsvinden.

Duurzaamheid
Met betrekking tot de duurzaamheidsmaatregelen gemeentelijke gebouwen is het budget voor een bedrag van € 640.000 herbestemd bij de jaarrekening 2019 voor de kantoorgebouwen. Voor de uitvoering daarvan verwijzen wij naar het onderdeel kantoorgebouwen.

Renovatie Bosdrift
In het najaar van 2020 is een start gemaakt met een interne verbouwing van de aula op de Bosdrift. Deze verbouwing is noodzakelijk voor de toekomstige verhuur van dit object aan de Uitvaartstichting Hilversum.

Overige begraafplaatsen
Bij de begraafplaatsen is een ontwerpvisie Bosdrift ontwikkeld en zijn de er investeringen gedaan op begraafplaats Zuiderhof m.b.t. de inrichting van urnenheuvels, urnen nissen en de plaatsing van een monument op het strooiveld.

bedragen x € 1.000

progr	Overig maatschappelijk vastgoed	jaarrekening 2019	begroting 2020	jaarrekening 2020
1	Investeringen ov maatschappelijk vastgoed (sport)		224	-
1	Investeringen duurzaamheid gemeentelijke gebouwen	130		
1	Investering aanp begraafpl/crematorium Zuiderhof	118		205
1	Investering interne verbouwing Bosdrift			23

1	Toevoeging voorziening onderhoud maatsch vastgoed	1.142	677	vervallen
1	Toevoeging groot onderhoud parkeergarages	296	142	312
1	Toevoeging voorziening onderhoud Dierenweide			67
2	Toevoeging onderhoud kinderdagopvang/wijkcentra (jeugd)			359
1	Toevoeging voorziening onderhoud sportaccommodaties			2.158
1	Toevoeging voorziening cultureel vastgoed			247
5	Toevoeging voorziening overig vastgoed			296
1	Toevoeging voorz groot onderhoud begraafplaatsen	-1	101	13
	Totaal	**1.685**	**1.144**	**3.680**

Relevante beleidsnota's

1. Meerjarenonderhoudsplan maatschappelijk gemeentelijke gebouwen 2020-2034 (panden sociaal, cultureel, welzijn, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en panden van de voormalige afdeling grondzaken
2. Meerjarenonderhoudsplan buitensportaccommodaties 2020-2029

3.4 Financiering

3.4.1 Inleiding

De financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening is een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Hierbij wordt de regelgeving gevolgd zoals is opgenomen in de Gemeentewet, Wet FIDO, de voorschriften van het BBV en de financiële verordening van de gemeente Hilversum.

De verhouding tussen de financiële verordening en financieringsparagraaf kan daarbij als volgt worden omschreven: De financiële verordening geeft regels voor de wijze van dekking van de financieringsbehoefte en regels voor het uitzetten van overtollige middelen. De hoofduitgangspunten daarbij zijn dat de risico's worden geminimaliseerd en dat de kosten zo laag mogelijk gehouden worden.

In de financieringsparagraaf in begroting en rekening wordt ingegaan op de actuele situatie rond de dekking van de financieringsbehoefte in het betreffende jaar.

3.4.2 Beleid

Om investeringen te kunnen financieren leent de gemeente geld. De gemeente hanteert daarbij het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat voor de gemeentelijke organisatie als geheel de financieringsbehoefte bepaald wordt; er wordt dus niet voor iedere investering of grondexploitatie apart geleend.

Alle rentebaten en -lasten worden verantwoord op het taakveld Treasury en daarna toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de zogenoemde omslagrente. Voor de jaarrekening 2020 is deze bepaald op 1,4%, conform de begroting 2020 (2019: 1,4%).

Voor de dekking van het financieringstekort zijn de volgende financieringsmiddelen beschikbaar:

- Kortlopende financieringsmiddelen (rentetypische looptijd < 1 jaar). Om het renterisico te beperken is de omvang van de korte schuld wettelijk gelimiteerd tot 8,5 % van het begrotingstotaal van een gemeente (= kasgeldlimiet). Deze grens is gesteld om te voorkomen dat een te groot gedeelte van het financieringstekort met (vaak goedkope) kortlopende middelen wordt gedekt.
- Langlopende financieringsmiddelen (rentetypische looptijd > 1 jaar). Deze worden aangetrokken als het wettelijk maximum voor de kortlopende schuld is bereikt. Om het renterisico op langlopende schuld te beperken (het risico dat de rente hoger is op het moment dat een lening moet worden vervangen of de rente van een bestaande lening moet worden herzien), is wettelijk bepaald dat de omvang van de te herfinancieren bedragen niet boven 20 % van het begrotingstotaal van de gemeente mag uitkomen. (=renterisiconorm)

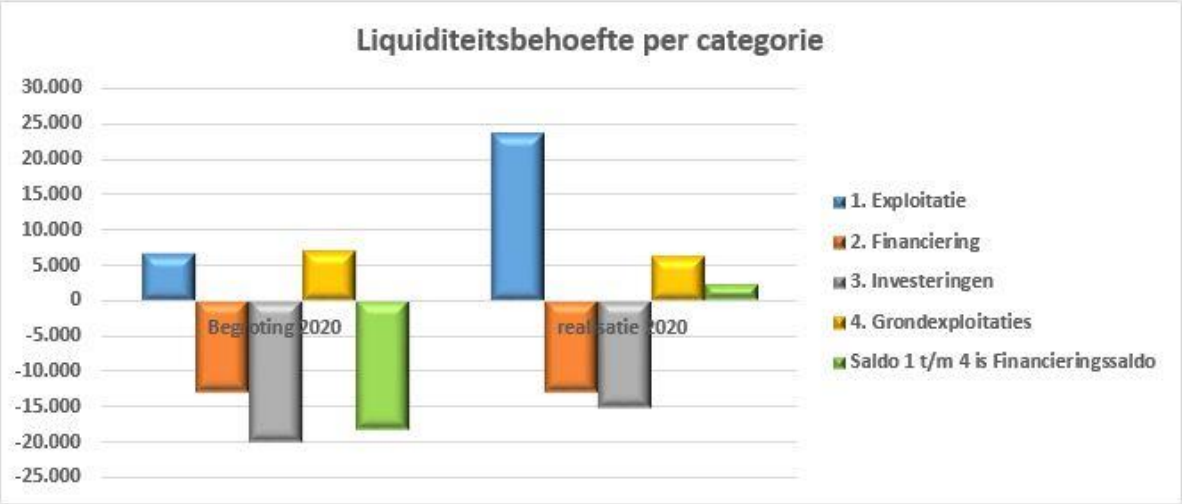
In het vervolg van deze paragraaf blijkt dat Hilversum in 2020 de kasgeldlimiet het 1e kwartaal van 2020 heeft overschreden. Een tijdelijke overschrijding van maximaal twee kwartalen is toegestaan. Om de overschrijding ongedaan te maken is begin januari 2020 een langlopende lening aangetrokken.

Ook met betrekking tot het renterisico op de lange financiering is Hilversum in 2020 binnen de wettelijke normen gebleven.

3.4.3 Dekking financieringstekort

De omvang van het financieringstekort is afhankelijk van de omvang en het tempo van uitvoering van de exploitatie, het investeringsprogramma, grondexploitaties en de kasstromen met betrekking tot de leningen (rente en aflossing op oude leningen en de opname van nieuwe leningen).

Bij de vaststelling van de werkelijke financieringsbehoefte kan onderscheid gemaakt worden in;
1. Het saldo van inkomsten en uitgaven t.b.v. de gewone exploitatie (inclusief rentebetalingen)
2. Financiering: de uitgaven ten behoeve van de aflossingen op leningen (exclusief rentebetalingen)
3. De uitgaven ten behoeve van de investeringen
4. Het saldo van uitgaven en ontvangsten van de grondexploitaties
5. Het saldo van 1 t/m 4 geeft het totale financieringssaldo weer.

Figuur 3.1 Liquiditeitsbehoefte per categorie 2020 (bedragen x € 1.000)

Uit de figuur valt af te leiden dat;
1. De exploitatie meer inkomsten heeft dan uitgaven. Het uiteindelijke saldo van inkomsten en uitgaven is ruimschoots hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de grote voorschotten die het Rijk heeft uitgekeerd ten behoeve van de uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO).
2. Financiering: de aflossingen op langlopende leningen is gelijk aan het bedrag zoals begroot (€ 12,770 miljoen).
3. Het bedrag aan investeringen is bijna € 5 miljoen lager dan waar bij de begroting 2020 rekening was gehouden.
4. De grondexploitaties leverden in 2020 per saldo een voordelige (meer inkomsten dan uitgaven) kasstroom op. Deze voordelige kasstroom is echter ongeveer een miljoen lager dan waarbij in de begroting 2020 rekening was gehouden.
5. Per saldo resteerde er voor 2020 een financieringsoverschot van € 2,3 miljoen. Het saldo van de kortlopende middelen daalde van een tekort van € 37,0 miljoen op 31 december 2019 naar een tekort van € 16,7 miljoen op 31 december 2020. Dat is een vermindering van onze kortlopende schulden van € 20,3 miljoen. In 2020 is er voor een bedrag van € 18 miljoen aan langlopende leningen aangetrokken. Het overschot is daarmee € 20,3 miljoen minus € 18 miljoen is € 2,3 miljoen.

Bij het opstellen van de begroting 2020 was de verwachting dat de gemiddeld schuld in rekening Courant bij de BNG bank € 18 mln zou bedragen.
Volgens de berekeningsmethode van de kasgeldlimiet is de financiering via kort geld uitgekomen op een gemiddelde van € 15,9 miljoen (zie de tabel over de kasgeldlimiet in § 3.4.4). Dit ligt lager dan de verwachting doordat de werkelijke financieringsbehoefte lager is dan begroot. Deze lagere financieringsbehoefte mondt uit in een lager eindsaldo in Rekening Courant faciliteit bij de BNG Bank per 31 december 2020 van € 16,7 miljoen.
Naast het gebruiken van de kredietfaciliteiten van de BNG is er in 2020 gebruik gemaakt van een drietal kasgeldleningen.

	Looptijd	Geldgever	Datum Storting	Datum Aflossing	Rente Tarief	Bedrag Lening	Rente Baten
1.	3 maanden	Stichting Spoorweg Pensioenfonds	28-nov-19	28-feb-20	-0,40%	12.000.000	-7.867
2.	6 maanden	Nederlandse Waterschapsbank	6-feb-20	6-aug-20	-0,39%	12.000.000	-23.660
3.	3 maanden	BNG Bank	28-feb-20	28-mei-20	-0,45%	12.000.000	-13.500
							-45.027

Twee kasgeldleningen hadden een looptijd van 3 maanden en één kasgeldlening had een looptijd van 6 maanden. De 3 kasgeldleningen hadden een negatief rentetarief. Door de negatieve rentetarieven ontstonden er rentebaten. De kasgeldleningen zijn aangetrokken om een tijdelijke overschrijding van de kredietlimiet van de BNG Bank (€ 25 mln) en de daarbij behorende excedentrente (5%) zo veel als mogelijk te vermijden.

In de begroting was uitgegaan van een langlopende schuld per ultimo 2020 van € 173,8 mln, gebaseerd op € 18 mln aan nieuwe langlopende leningen en een bedrag van € 12,7 mln aan aflossingen. Eind 2020 bedraagt de langlopende schuld een bedrag van afgerond € 173,8 mln. Dit bedrag stemt overeen met hetgeen in de begroting 2020 is opgenomen.

In 2020 zijn de volgende langlopende leningen aangetrokken:

	Langlopende lening	Geldgever	Datum storting	Rente tarief	Bedrag lening	Rente lasten
1.	24 jaar Fixe	BNG Bank	17-1-2020	0,880%	10.000.000	83.901
2.	25 jaar Fixe	BNG Bank	17-1-2020	0,884%	8.000.000	67.620
					18.000.000	**151.521**

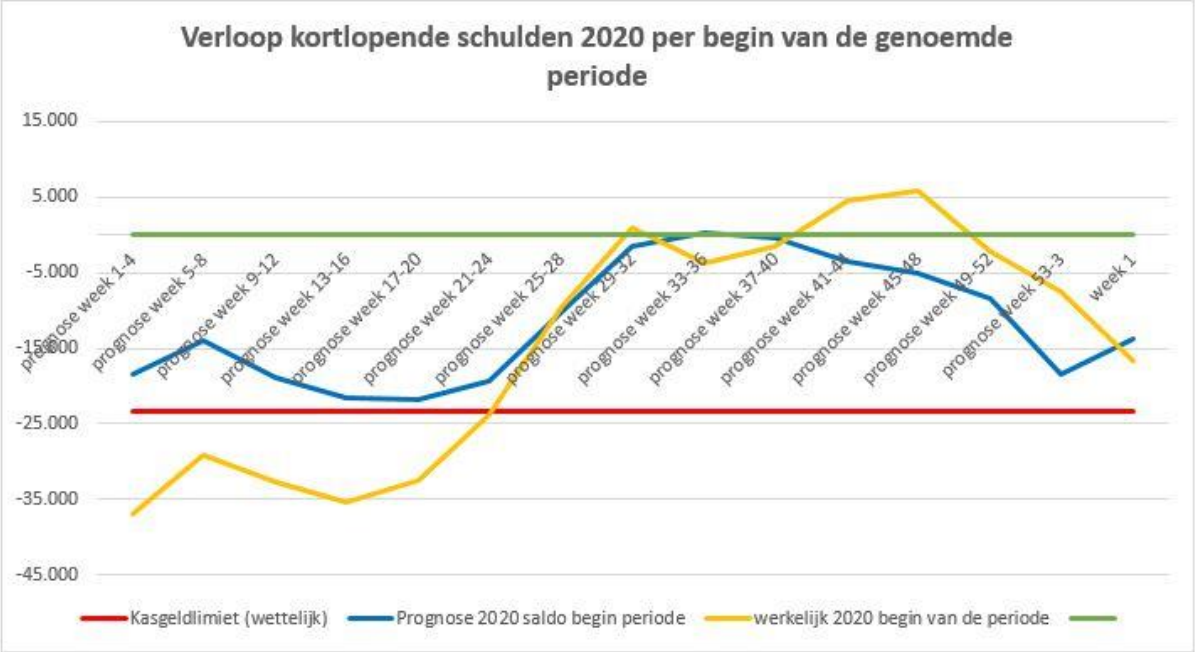
3.4.4 Renterisico's, kasgeldlimiet en renterisiconorm

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt tussen kortlopende financiering (rentetypische looptijd < 1 jaar) en langlopende financiering (rentetypische looptijd > 1 jaar).

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)
De kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente. Deze grens is om te voorkomen dat een te groot gedeelte van het financieringstekort met kortlopende schulden (vaak goedkoper dan langlopende financiering) wordt gedekt. Kortlopende financiering kent een relatief groot renterisico: Bij korte looptijden moeten leningen vaker worden vervangen met opnieuw de onzekerheid over het actuele rentepeil op het moment van aantrekken van een nieuwe lening. Voor het jaar 2020 bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% x € 274,9 miljoen is € 23,3 miljoen.

Zolang het rentetarief voor kortlopende financiering lager is dan het rentetarief voor langlopende financiering en de kasgeldlimiet maximaal voor twee kwartalen wordt overschreden, wordt de ruimte tot aan de kasgeldlimiet benut.

Op basis van de reguliere exploitatie, de uitgevoerde investeringen, de uitvoering van de grondexploitaties en de kasstromen met betrekking tot de leningen (rente en aflossing op oude leningen en de opname van een nieuwe lening) heeft de korte schuldpositie in 2020 het volgende beeld laten zien.

Figuur 4.1 Verloop kortlopende schulden 2020 (bedragen x € 1.000)

De kortlopende schuld bestaat uit het bedrag in rekening courant bij de BNG Bank op 31 december 2020. Een bedrag van € 16,689 miljoen. In de loop van het jaar toont de stand van de rekening courant positie een wisselend beeld. Dit beeld wordt vooral veroorzaakt door de ontvangsten van de woonlasten die zich voornamelijk concentreren in de maanden maart t/m juni, en de uitkering van het BTW compensatiefonds in juli. De meeste uitgaven vinden plaats in de maanden januari en december.
Uit de figuur blijkt dat de overschrijding van de kasgeldlimiet aanhoudt t/m de periode van week 21-24.

Gedurende het jaar 2020 is er zelfs sprake geweest van een periode (week 38 t/m 47) met een tegoed in rekening courant bij de BNG Bank. Dit had te maken met de grote voorschotten die het Rijk uitgekeerd heeft t.b.v. de uitvoering van de TOZO regeling.

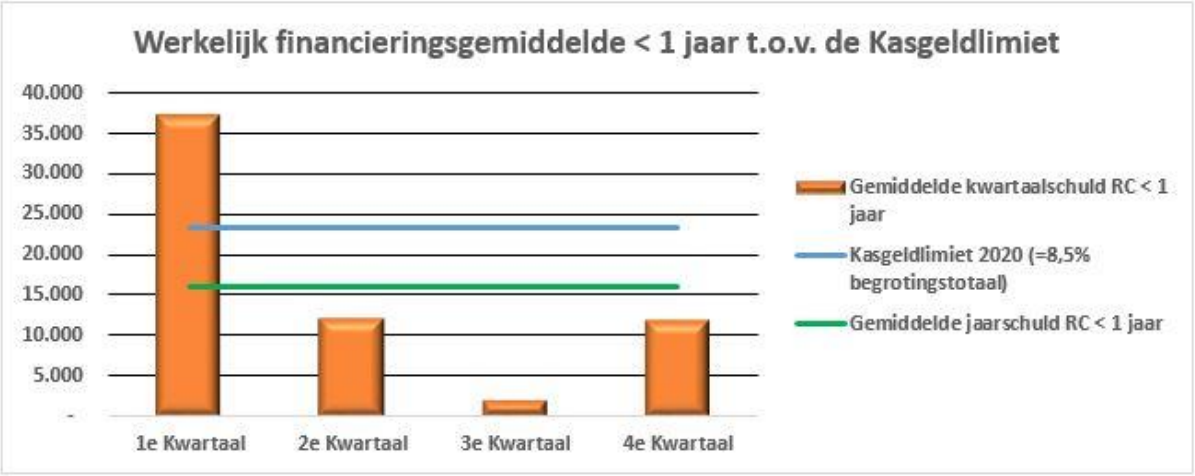
Om te toetsen of we binnen de wettelijke normen van de kasgeldlimiet blijven wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde kwartaalschuld. De gemiddelde kwartaalschuld wordt als volgt berekend: eindsaldi van de korte schulden per laatste dag van de maanden van het kwartaal /3.
In de tabel hieronder wordt de gemiddelde kwartaalschuld vergeleken met de wettelijke kasgeldlimiet.

Vergelijking kortlopende schulden met de kasgeldlimiet

Financieringsgemiddelde < 1 jaar vs. Kasgeldlimiet		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Gem. Schuld < 1 jaar.
Begrotingstotaal 1 januari 2020		274.900	274.900	274.900	274.900	
Kasgeldlimiet 2020 (=8,5% begrotingstotaal)	a	23.367	23.367	23.367	23.367	
Gemiddelde kwartaalschuld < 1 jaar	b	37.109	12.239	2.205	12.086	**15.910**
Overschrijding limiet (is +) Onderschrijding (is -)	**c = b-a**	**13.742**	**-11.127**	**-21.161**	**-11.281**	

Tabel 4.1 Berekening renterisico korte schuld (bedragen x € 1.000)

Op basis van deze werkwijze is op te merken dat de kasgeldlimiet in het 1e kwartaal is overschreden, hetgeen toegestaan is. Hieronder is een en ander ook grafisch in beeld gebracht.

Figuur 4.2 Grafische weergave financiering met kortlopende middelen < 1 jaar (bedragen x € 1.000)

Langlopende financiering

Langlopende financiering wordt aangetrokken als de kasgeldlimiet, het wettelijk maximum voor de kortlopende schuld, wordt bereikt.

Renterisico is het risico dat herfinanciering van leningen tegen een hoger rentepercentage plaatsvindt dan het in de begroting geraamde rentetarief, waardoor de rentelasten omhoog zullen gaan. Het renterisico heeft betrekking op de contractuele renteherzieningen en de aflossingen op de langlopende schulden. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico van de langlopende schuld is, evenals dat van de korte schuld, wettelijk begrensd. Het renterisico wordt getoetst aan de renterisiconorm. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage van 20% van het begrotingstotaal.

	Renterisiconorm en renterisico's van de langlopende schuld per 1 januari 2020 t/m 2023, op basis van de portefeuille per 31 december 2020.	2020	2021	2022	2023
1	Begrotingstotaal	274.936	274.936	274.936	274.936
2	vastgesteld percentage maximaal renterisico (Wet Fido)	20%	20%	20%	20%
3	**Renterisiconorm (1 x 2)**	**54.987**	**54.987**	**54.987**	**54.987**
4	Risico vaste schuld herfinanciering (aflossingen)	12.770	11.637	11.170	9.303
5	**Ruimte onder risiconorm (3-4)**	**42.217**	**43.351**	**43.817**	**45.684**
6	Risico als percentage (4/1)	4,6%	4,2%	4,1%	3,4%

Tabel 4.2 Berekening renterisico lange schulden (bedragen x € 1.000)

De bedragen genoemd op regel 4 zijn bedragen die in de jaren 2020 t/m 2023 aan langlopende leningen moeten worden afgelost of waarop een renteherziening van langlopende leningen van toepassing is met betrekking tot de lening portefeuille zoals die bestaat per 31 december 2020. De gedachte achter de renterisiconorm is dat de herfinanciering van aflossingen of de renteherzieningen tegen een hoger rentetarief zal plaatsvinden dan het in de begroting geraamde rentetarief voor deze leningen.

Figuur 4.3 Grafische weergave renterisiconorm versus renterisico lange schulden (bedragen x € 1.000)

Uit tabel 4.2 en figuur 4.3 blijkt dat Hilversum in de periode 2020 t/m 2023 ruimschoots onder de wettelijk norm van € 54,9 mln. en 20% blijft. Met een renterisico van 4,6 % in 2020 is het werkelijke renterisico als laag te kwalificeren.

3.4.5 Profiel huidige leningenportefeuille

Het totaalbedrag aan langlopende leningen per 31 december 2020 bedraagt € 173,8 mln, verdeeld over 26 leningen. De rentepercentages variëren tussen de 0,0 % en 4,715 %. In § 3.4.4 is vastgesteld dat Hilversum ruim binnen de rente risiconorm blijft. Dit komt omdat het aflossingspatroon van de bestaande leningenportefeuille voldoende gespreid is over de jaren.

Hilversum heeft slechts één lening waarvan de rente door de geldgever tussentijds (in 2021) wordt herzien (renteconversie). Bij dit type leningen is het renterisico het grootst, maar binnen de

Hilversumse portefeuille is deze lening relatief klein. Het gaat hierbij om een lening met een resterend saldo van € 1 mln. op het moment van de renteherziening.

In onderstaande figuren wordt de samenstelling van onze leningenportefeuille samengevat voor wat betreft de verdeling naar oorspronkelijke looptijd en rentepercentages.

Figuur 5.1 Samenstelling leningen portefeuille 2020 (bedragen x € 1.000)

Uit figuur 5.1 blijkt dat het grootste deel van onze leningen portefeuille een oorspronkelijke looptijd heeft van 25 jaar en dat tevens het grootste deel van onze leningen geleend wordt tegen een rentetarief tussen de 1% en 2%. Het aandeel van de leningschuld met een rentetarief tussen de 4% en 5% neemt geleidelijk af. Dit heeft te maken met het feit dat oude dure leningen aflopen en worden vervangen door nieuwe "relatief" goedkope leningen.
Ter indicatie, op 31 december 2019 was het bedrag geleend met een rentetarief tussen de 4% en 5% nog € 38,7 miljoen, nu nog € 33,3 miljoen. Het gewogen gemiddelde rentepercentage over de leningen portefeuille per 31 december 2020 komt uit op 2,28%. (rentelasten/gemiddelde renteschuld 2020). Zie ook § 3.4.8 met daarin de staat van langlopende schulden.

3.4.6 Rentelasten

De rentelasten worden zowel bepaald door de omvang van de schuld als door de rentetarieven. De omvang van de langlopende schuld was conform de oorspronkelijke raming. De rentetarieven lagen in 2020, zowel voor de korte als voor de lange schuld, onder het niveau van de oorspronkelijke ramingen van de begroting.

Rekening Courant
Het rentetarief van de rekening courant bij de BNG bestaat uit het 1 maands Euribor tarief (in 2020 gemiddeld -/- 0,499%) plus een opslag van 0,15%. Dit komt neer op een rentetarief van ongeveer -/- 0,349%

Kasgeldleningen
De rentetarieven voor de 3 kasgeldleningen waarvan in 2020 gebruik gemaakt waren respectievelijk n -/- 0,40% (3 maands-lening) -/- 0,39% (6 maands-lening) en -/- 0,45% (3 maands-lening) (zie ook § 3.4.3).

Langlopende leningen
In 2020 zijn twee langlopende lening aangetrokken. In de begroting was rekening gehouden met het aantrekken van langlopende leningen voor een bedrag van € 18 miljoen tegen een rentetarief van 1,0%. Het werkelijke rentetarief van de aangetrokken twee langlopende lening is 0,880 en 0,884%

(zie ook § 3.4.3). Onderstaande tabel geeft een overzicht van de rentelasten van externe financiering. Een totaal van € 3,9 miljoen.

Rentelasten 2020	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
Rentelasten van bestaande langlopende leningen	3.748	3.770	3.749	-21
Rentelasten van nieuw aangetrokken leningen	180	151	151	-0
Rentelasten van kortlopende financieringsmiddelen	-18	-11	-13	-3
Totaal	**3.910**	**3.910**	**3.887**	**-24**

Tabel 6.1 Overzicht rentelasten externe financiering 2020 (bedragen x € 1.000)

Het saldo van rentelasten en rentebaten wordt via een omslagpercentage doorberekend naar de programma's. De verdeelsleutel is het totaal aan activa dat dienstbaar is aan de betreffende programma's. Omdat het berekende omslagpercentage naar boven is afgerond naar 1,4% zijn er meer rentelasten doorberekend naar de programma's dan het werkelijke saldo van externe rentelasten en externe rentebaten en ontstaat er een voordelig renteresultaat zoals genoemd op regel 'i' in de tabel 3.4.

	Rentetoerekening 2020	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering	3.910	3.910	3.887	-24
b	Externe rentebaten	-10	-10	-89	-79
c = a + b	**Totaal door te rekenen externe rente**	**3.900**	**3.900**	**3.798**	**-102**
d1	Rente die toegerekend moet worden aan grondexploitaties	-135	-166	-166	0
d2	Rente projectfinanciering die aan betreffend taakveld moet worden toegerekend	0	0	-	0
e = c + d1 + d2	**Saldo, door te rekenen externe rente**	**3.766**	**3.734**	**3.632**	**-102**
f1	Rente eigen vermogen	0	0	-	0
f2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	0	-	0
g = e + f1 + f2	**De aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente**	**3.766**	**3.734**	**3.632**	**-102**
h	**De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)**	**-4.023**	**-4.097**	**-4.065**	**32**
i = g + h	**Renteresultaat op het taakveld treasury**	**-257**	**-363**	**-433**	**-71**

Tabel 6.2 Doorbelasting rente aan Taakvelden 2020 (bedragen x € 1.000)

Conform de aanbeveling van het BBV is ervoor gekozen geen rente over het eigen vermogen en voorzieningen te berekenen.

Voor 2020 is het renteresultaat uitgekomen op een voordelig bedrag van € 433.000. De gewijzigde begroting ging uit van een voordelig renteresultaat van € 363.000. In programma 5 is bij de financieringsfunctie een resultaat opgenomen van - € 52.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting. Het verschil met het renteresultaat bestaat uit overige lasten die op het taakveld treasury worden verantwoord ad € 19.000.

3.4.7 Rentebaten

De gemeente Hilversum heeft ook middelen uitgezet. Het betreft voornamelijk middelen die via SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland) ter beschikking zijn gesteld ten behoeve van; starters op de woningmarkt, particuliere woningverbetering en duurzaamheid. Ook zijn er middelen via het Restauratiefonds t.b.v. de financiering van het restaureren van monumenten uitgezet.

Een deel van deze uitgezette middelen levert rente baten op, deze rentebaten zijn daarom als negatieve bedragen opgenomen in onderstaande tabel.

Rentebaten 2020	Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
Rentebaten via SVN leningen	-10	-10	-22	-12
Rentebaten via Restauratiefonds			-7	-7
Rente baten borgstelling			-60	-60
Totaal	**-10**	**-10**	**-89**	**-79**

Tabel 7.1 Rentebaten 2020 (bedragen x € 1.000)

Via een borgstellingsovereenkomst met Stichting Tergooi is overeengekomen dat een vergoeding van 0,6% over het restant van de hoofdsom van de borgstelling wordt vergoed. De borgstellingsovereenkomst is per 1 januari 2020 van kracht. Vanaf 2021 is de rentevergoeding m.b.t. de borgstellingsovereenkomst opgenomen in de begroting.

3.4.8 Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn vanaf december 2013 verplicht om hun overtollige middelen boven een bepaald drempelbedrag aan te houden bij het Rijk. Dit heet schatkistbankieren (SKB).

Doel schatkistbankieren: door het verplichte schatkistbankieren hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld en de EMU-schuld. Een neveneffect is dat de risico's die decentrale overheden lopen met hun tegoeden worden geminimaliseerd.

Per kwartaal mag het gemiddelde van de tegoeden die dagelijks buiten de schatkist gehouden worden niet boven het drempelbedrag uitkomen. Wanneer een decentrale overheid slechts enkele dagen geld over heeft, kan de decentrale overheid ervoor kiezen de middelen niet in de schatkist aan

te houden wanneer het daarmee het drempelbedrag niet overschrijdt. Het drempelbedrag voor Hilversum is 0,75% van het begrotingstotaal, = € 2,062 miljoen.

(1) Berekening drempelbedrag		2020
(1a)	Begrotingstotaal verslagjaar	274.936
(2b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	274.936
(1c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-
(1) = (2b)*0,0075 + (1c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	**2.062**

Tabel 8.1 Drempelbedrag schatkistbankieren 2020(bedragen x € 1.000)

Sinds de invoering vanaf 2013 is het nog niet voorgekomen dat Hilversum bedragen heeft afgestort in de Schatkist.

Doordat de inkomsten m.b.t. de uitvoering van TOZO zo ver voorlopen op de uitgaven, is in 2020 de unieke situatie ontstaan dat Hilversum in 2020 enkele perioden zelfs tegoeden heeft gehad bij de BNG Bank. Deze tegoeden zijn echter zo groot geworden dat er afgestort dient te worden aan de Schatkist.

Door een foutieve interpretatie van “overtollige middelen” werd verondersteld dat er in het 2e en 3e kwartaal van 2020 geen middelen afgestort behoefden te worden. Verondersteld werd dat de overtollige middelen op de BNG bank verrekend mochten worden met het saldo dat aan kasgeldleningen was opgenomen. Echter: wanneer door een kasgeldlening een positief banksaldo ontstaat, is in beginsel sprake van overtollige middelen. Afhankelijk van de benutting van de drempel, dienen die middelen in de schatkist te worden aangehouden.

Hilversum heeft vanaf januari t/m juli gebruik gemaakt van kasgeldleningen die voor de berekening van het gemiddelde banksaldo “niet” in mindering mochten worden gebracht van de tegoeden bij de BNG. Deze kasgeldleningen waren mede de oorzaak van de overtollige middelen.

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	262.595	503.304	84.804
(2b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92

(2) - (2a) / (2b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	2.886	5.471	922

(3) Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
		2020			
(1)	**Drempelbedrag**	**2.062**	**2.062**	**2.062**	**2.062**
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	2.886	5.471	922
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.062	-	-	1.140
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	**-**	**824**	**3.409**	**-**

Tabel 8.2 Berekening overtollige middelen 2020 (bedragen x € 1.000)

Uit deze berekening blijkt dat Hilversum het 2e en 3e kwartaal in overtreding is geweest en onterecht geen middelen heeft afgestort. Inmiddels zijn maatregelen genomen om er voor te zorgen te voorkomen dat er vanaf nu geen overtreding meer plaats kan vinden. Indien aan het einde van de dag het banktegoed van Hilversum groter is dan € 2 miljoen zal het bedrag dat de € 2 miljoen overstijgt automatisch afgestort worden van de BNG Bank naar de schatkist. Indien de middelen die afgestort zijn naar de schatkist weer nodig zijn kunnen ze, op initiatief van Hilversum, weer opgenomen worden uit de schatkist.
Vooralsnog is er geen speciaal toezichtregime. Voor alle maatregelen aangaande schatkistbankieren gelden de reguliere/bestaande toezichtkaders, inclusief de rol van de accountant.

3.4.9 Verloop langlopende schuld

	Schuldverloop 2020			**Stand**	**Rente**
Langlopende leningen	**Leningen per 1 januari**	**Aflossingen 2020**	**Opgenomen 2020**	**leningen per 31 december**	**ten laste van 2020**
Bank Nederlandse Gemeenten	90.533	9.690	18.000	98.843	2.554
Nederlandse Waterschapsbank	20.440	1.160		19.280	531
Aegon	22.000	1.040		20.960	438
Nationale Nederlanden	8.000	400		7.600	238
Provincie Noord Holland	16.081	0		16.081	0
Provincie Noord-Brabant	11.520	480		11.040	140
Totaal	**168.574**	**12.770**	**18.000**	**173.804**	**3.900**

Tabel 9.1 Overzicht langlopende leningen 2020 (bedragen x € 1.000)

Gedurende het jaar is er voor een bedrag van € 12,770 miljoen afgelost op langlopende leningen.
In het jaar 2020 zijn er twee langlopende leningen aangetrokken:

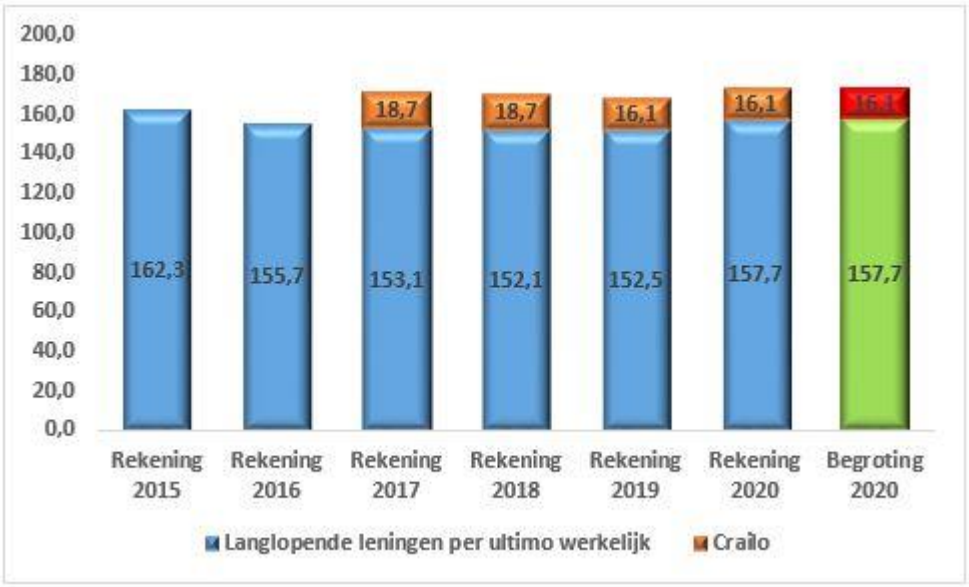
- Het betreft een lening van € 10 miljoen met een looptijd van 24 jaar tegen een rentetarief van 0,880% en een aflossing ineens aan het einde van de looptijd (fixe lening) De lening is aangegaan bij de BNG Bank.
- Het betreft een lening van € 8 miljoen met een looptijd van 25 jaar tegen een rentetarief van 0,884% en een aflossing ineens aan het einde van de looptijd (fixe lening) De lening is aangegaan bij de BNG Bank.

In de begroting 2020 werd uitgegaan van een langlopende financieringsbehoefte van € 18 miljoen tegen een rentetarief van 1,0%.

	Berekening gemiddeld rentetarief	
1.	Schuld per 1 januari	168.574
2.	Schuld per 31 december	173.804
3.	Gemiddelde schuld (1+2)/2	**171.189**
4.	Rentelasten	3.900
5.	Gemiddeld rentetarief	**2,28%**

Tabel 9.2 Gemiddelde rente langlopende leningen 2020 (bedragen maal x 1.000)

Het gemiddelde rentetarief komt voor 2020 daarmee uit op 2,28%. Ter vergelijking, het gemiddelde rentetarief in de jaarrekening 2019 kwam uit op 2,45%. Door nieuwe leningen af te sluiten die een lager tarief hebben dan de leningen waarop afgelost wordt daalt het gemiddelde tarief over onze leningenportefeuille.

Figuur 9.1 langlopende schulden (bedragen x € 1 miljoen)

Bij de aankoop van de gronden van plangebied Crailo, in 2017, is met de Provincie Noord-Holland afgesproken dat de koopsom, exclusief BTW, uiterlijk in december 2029 voldaan zal worden. De uitgestelde betaalverplichting is verantwoord als langlopende lening. De werkelijke langlopende schuld is eind 2020 € 173,8 miljoen en is conform de prognose zoals deze is opgenomen in de begroting 2020.

In december 2020 zijn de gronden van het plangebied Crailo verkocht aan GEM Crailo B.V. Met GEM Crailo B.V. is overeengekomen dat de koopsom, exclusief BTW, uiterlijk in december 2029 wordt voldaan. Deze nog te ontvangen koopsom is verantwoord als verstrekte langlopende lening zonder renteverplichtingen t/m het jaar 2023. In december 2029 wordt van GEM Crailo B.V. een bedrag van € 16,1 miljoen ontvangen. Dit bedrag wordt vervolgens door de gemeente overgemaakt naar de Provincie Noord-Holland ter aflossing van onze langlopende schuld van € 16,1 miljoen.

Volledigheidshalve verwijzen we hier naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing waar kengetallen zijn opgenomen die een beeld geven van de financiële positie van de gemeente Hilversum.

3.4.10 Dividend

De gemeente Hilversum is aandeelhouder van de BNG Bank N.V. en Vitens N.V. Als aandeelhouder ontvangt de gemeente jaarlijks dividend.

Dividend	Begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
BNG Bank	300	154	154	-
Vitens	78	-	-	-
Totaal	**378**	**154**	**154**	**-**

Tabel 10.1 Ontvangen dividend 2020 (bedragen x € 1.000)

De werkelijke dividendontvangsten in 2020 zijn € 224.000 lager dan initieel begroot. Omdat dit gedurende het jaar bekend werd is de begroting 2020 daarop tussentijds aangepast.

Het dividend over 2020 betreft het dividend dat de BNG Bank en Vitens uitkeren over het verslagjaar 2019. De BNG Bank behaalde in 2019 minder winst dan verwacht. Het betreft een incidenteel nadeel vanwege een afboeking van een grote klant.
Op 15 december 2020 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) aanbevolen om tot 30 september 2021 af te zien van dividendbetalingen. De ECB roept op om middelen beschikbaar te houden voor kredietverlening ten tijde van de coronacrisis. De BNG Bank geeft gehoor aan de aanbeveling van de ECB. Het dividend over het jaar 2019 is daarom nog niet daadwerkelijk ontvangen maar wel verantwoord als opbrengst in 2020. Volgens het BBV moeten de dividendopbrengsten namelijk verantwoord worden in het jaar waarin het dividend is vastgesteld.

Drinkwaterbedrijf Vitens heeft aangegeven geen dividend uit te keren over het jaar 2019. Ultimo 2019 bedraagt de solvabiliteit 29,2% (2018: 30,2%), hiermee voldoet Vitens niet aan de eigen continuïteitsdoelstelling van een solvabiliteit van minimaal 30% en is er geen ruimte om dividend uit te keren. Ook de komende jaren zal Vitens naar verwachting geen dividend uitkeren als gevolg van de lage WACC (Weighted Average Cost of Capital) (Voor 2020 en 2021: 2,75%) en het hoge investeringsniveau voor de komende jaren. Het hoge investeringsniveau is nodig om voldoende drinkwater van goede kwaliteit te kunnen blijven leveren. Vitens zal weer dividend gaan uitkeren als de solvabiliteit boven de 30% uitkomt.

3.4.11 Verstrekte leningen en aandelenkapitaal

Verstrekte leningen:

Hilversums Restauratiefonds
Op 29 januari 2020 is door de raad besloten een aanvullend bedrag van € 500.000 te storten in het Hilversums Restauratiefonds. Het fonds is bedoeld om restauraties van gemeentelijke monumenten te stimuleren door het verstrekken van laagrentende leningen. In totaal is er een bedrag van € 1 miljoen in het Hilversums Restauratiefonds gestort.

Gem Crailo B.V.
Op 9 december 2020 is door de raad besloten om de gronden Crailo te verkopen aan Gem Crailo. Het gaat hierbij om een bedrag van ruim € 16 miljoen. Hierbij is afgesproken dat de koopsom uiterlijk 31 december 2029 betaalbaar gesteld wordt. Deze uitgestelde betaling wordt als verstrekte lening verantwoord.

Deelname in aandelenkapitaal:

ROM Utrecht
Op 25 februari 2020 heeft het college besloten deel te nemen in de Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht (ROM). Het doel van de ontwikkelingsmaatschappij is erop gericht om grote projecten en nieuwe bedrijven of producten financierbaar te maken en zo een economische impuls aan de regio te geven. Hilversum neemt deel in het ROM met een storting in het aandelenkapitaal van € 1 miljoen.

3.4.12 Verleende garanties

Om externe partijen te ondersteunen bij het realiseren van hun doelstellingen kan de gemeente garant staan voor leningen. Deze garantstelling kan gebeuren op basis van de ‘publieke taak’ van de gemeente. Of in een concreet geval sprake is van een publieke taak, bepaalt de gemeenteraad. Daarom moet iedere lening of garantstelling die het college overweegt, eerst aan de raad kenbaar gemaakt worden en neemt het college pas een besluit nadat zij nota heeft genomen van de wensen en bedenkingen van de raad.

Sportinvesteringsfonds:
Sportverenigingen hebben over het algemeen te weinig financiële middelen om investeringen in sportaccommodaties te kunnen doen. Om toch te kunnen investeren zullen er leningen aangetrokken moeten worden bij banken ter financiering van deze investeringen.
Door de oprichting van de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum wordt het sportverenigingen in Hilversum mogelijk gemaakt om tegen een lager rentetarief dan de reguliere markt te lenen. De stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum komt zelf aan zijn middelen door bijdragen van de participanten (sportverenigingen), de gemeente Hilversum en door zelf leningen aan te trekken waarvoor de gemeente Hilversum garant zal staan. De middelen die het Sport Investeringsfonds verwerft worden vervolgens als lening verstrekt aan sportverenigingen in Hilversum die gaan investeren in hun sportaccommodatie.

Op 14 november 2018 heeft de raad ingestemd, met het voorgenomen besluit van het college, garantie te verlenen aan de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum tot een maximum van € 2,2 miljoen.

In 2020 zijn er door het Sportinvesteringsfonds twee leningen aangetrokken waar de gemeente garant voor staat. Het gaat om een lening van € 344.500 afgesloten bij de ABN Amro Bank en een lening van € 375.000 afgesloten bij de BNG Bank.
Door het Sportinvesteringsfonds is inmiddels voor een totaalbedrag van € 989.500 aan leningen aangetrokken. Dit totaalbedrag blijft onder het maximum van € 2,2 miljoen.

GEM Crailo BV
Via raadsbesluit van 12 december 2018 is besloten om tot een maximum van € 9 miljoen garant te staan voor GEM Crailo BV. In 2020 heeft GEM Crailo voor een bedrag van € 5 miljoen aanspraak gemaakt op financieringsfaciliteiten zoals deze door de BNG Bank zijn verleend. Hilversum staat voor 45% van dit bedrag garant. Het restant van de garantie wordt verleend door de overige participanten in GEM Crailo BV.

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Inleiding

In deze paragraaf staat de bedrijfsvoering centraal. Bedrijfsvoering gaat over de sturing en beheersing van de bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen van de gemeente Hilversum te realiseren. Een goed ingerichte en werkende bedrijfsvoering is daarmee een belangrijke randvoorwaarde om de doelstellingen die in de begrotingsprogramma's staan, te realiseren.

De maatschappelijke opgaven veranderen snel. Dat vraagt een organisatie die enerzijds de stabiele processen goed en eenvoudig kan inrichten en anderzijds een organisatie die zich kan aanpassen aan de veranderingen in de samenleving en daarover adequaat en integraal kan adviseren. Twee-benigheid wordt continu van de organisatie gevraagd.

Sinds maart 2020 is de context waarbinnen het bestuur en de organisatie werkt totaal veranderd. Door de maatregelen die zijn getroffen om het corona-virus te beheersen, werkte een groot deel medewerkers thuis. Het is gelukt om in korte tijd alle voorwaarden te creëren waardoor de medewerkers, het college en de raad het werk grotendeels vanuit huis konden doen. Een ander deel was meer dan ooit nodig in de frontlinie. Binnen en buiten de organisatie is extra en ander werk verricht om op de effecten van het coronavirus te reageren. De organisatie is zich, net als iedereen, gaan richten op het vormgeven van een anderhalvemeter-samenleving.

Het jaar 2020 is op meerdere fronten een bijzonder jaar geweest. Het adaptief vermogen van de organisatie in haar totaliteit is flink uitgedaagd. Niet alleen is een groot deel van het werk online gedaan, er is ook een groep medewerkers die extra werk hebben moeten doen wat uit de crisis en de landelijke maatregelen voortvloeit. In maart vorig jaar was het perspectief niet scherp dat dit zo lang zou duren. Daarnaast zijn de ambities voor Hilversum onverminderd voortgezet. Ook politiek is er de nodige druk op de organisatie geweest om te deze ambities verder te brengen. Dit alles resulteert in een flinke werkdruk waar ondanks alles de loyaliteit van medewerkers sterk aanwezig is gebleven.

3.5.2 Netwerken

Samenwerken in netwerken en met externe partners

G40
Het G40-stedennetwerk is het netwerk van veertig (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen op diverse beleidsterreinen, richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. We zetten zowel ambtelijk als bestuurlijk in op een actieve participatie in het G40-netwerk. Dit doen we door deelname aan themabijeenkomsten, netwerkdagen en ambtelijke en bestuurlijke overleggen en bijeenkomsten. We bouwen de actieve bijdrage verder uit met als doel netwerken, kennis delen en samen optrekken bijvoorbeeld richting VNG of het Rijk op het gebied van bijvoorbeeld tekorten binnen het Sociaal Domein.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)
De Metropoolregio Amsterdam is het samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Flevoland, 32 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam. Elke gemeente en deelregio brengt kwaliteiten in die het totaal versterken. De kracht van de MRA is de diversiteit, zowel economisch, stedelijk als landschappelijk. De Metropoolregio Amsterdam behoort tot de Europese top vijf van

economisch sterke regio's. Eind 2020 is de huidige MRA agenda geactualiseerd. Prioriteit heeft het aanjagen van de economie, het verbeteren van de bereikbaarheid en het bouwen van woningen.

Samenwerking binnen de regio Utrecht.
De samenwerking met de regio Utrecht wordt verder versterkt. Dit omdat diverse bovenregionale vraagstukken zoals mobiliteit, economische ontwikkeling en natuurontwikkeling ook bovenregionale oplossingen vragen. Daarnaast bieden het schaalniveau en de vraagstukken van steden als Amersfoort en (in mindere mate) Utrecht goede mogelijkheden om kennis en ervaring te delen. Deze samenwerking komt onder meer tot uitdrukking in het mede aandeelhouder zijn van de medio 2020 opgerichte Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht. Deze organisatie heeft drie kerntaken: ondersteunen van bedrijven op het vlak van business development, trade en invest en kent een investeringsfonds. Dit alles binnen de mede door Hilversum vastgestelde kaders van de Regionaal Economische Agenda Regio Utrecht. De gemeente Hilversum is volwaardig lid van de Economic Board Utrecht. In de inzet van Hilversum wordt ook de regio Gooi en Vechtstreek betrokken. Hilversum positioneert zich op deze wijze als het scharnier tussen de regio Amsterdam en de regio Utrecht.

Samenwerking en gastheerschap in de bedrijfsvoering
De gemeente Hilversum werkt op een aantal onderwerpen samen met de regiogemeenten. Zo wordt een aantal ondersteunende diensten verricht voor buurgemeenten Gooise Meren en Wijdemeren. Deze kostendekkende gastheerschappen op eerstelijns ICT-beheer, financiële-en salarisadministratie, belastingen en geo-informatie zijn geïmplementeerd en werken naar tevredenheid van de partners. Vanuit het gastheerschap Wijdemeren heeft de gemeente Hilversum in 2020 de woonlastennota t.b.v. Wijdemeren verstuurd. Tevens heeft de gemeente Hilversum voor de gemeente Wijdemeren de herwaardering gedaan t.b.v. de WOZ waarden.

Communicatie en participatie
Met de, energietransitie, wijkgericht werken, binnenstedelijke ontwikkellocaties, het sociaal domein, de economische (media) agenda, een stevige mobiliteitsvisie en nog veel meer ontwikkelingen wordt er veel gevraagd van de stad en haar inwoners. De inzet in 2020 is gericht geweest op het communicatiever en participatiever maken van de organisatie en meer ruimte geven aan participatie met de stad. Een visie op interne communicatie staat in 2021 op de agenda.
Centraal in de communicatie staat het optimaliseren van de eigen kanalen zoals de gemeentelijke pagina's in de Gooi en Eembode (Raadhuis aan Huis) en social media-kanalen als Facebook en Twitter. Er wordt meer ingezet op beeld. Beeld – bewegend en statisch – is in toenemende mate invloedrijker dan tekst. De ingezette werkwijze in 2020 om meer te doen met videoboodschappen en vlogs wordt verder vormgegeven. Zo ook het experimenteren met podcasts.

3.5.3 Voorbeeldfunctie

Voor de gemeente geldt dat ze een voorbeeldfunctie heeft. Onderwerpen die de gemeente belangrijk vindt, moet zij ook zelf goed regelen in de bedrijfsvoering. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een duurzame bedrijfsvoering en het beschikbaar stellen van arbeidsplaatsen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Organisatieontwikkeling
Twee-benigheid, het hart van de in 2019 door het college vastgestelde organisatievisie, is nog steeds richtsnoer voor het handelen. "*Open en nieuwsgierig aan de ene kant, robuust en betrouwbaar aan de andere kant. We kiezen bewust voor de juiste rol in elke situatie en zijn realistisch in de afspraken die we maken. We verbinden ons met elkaar, met ons bestuur en met de wereld om ons heen*."

In 2020 is in het kader van doorontwikkeling binnen de bedrijfsvoering een aantal organisatorische veranderingen gerealiseerd, met als doel de rol van businesspartner te vergroten. Intern wordt de komende tijd ingezet op vijf focus punten: partnerschap, vereenvoudiging van regels en procedures, borgen van afspraken, de doelstelling centraal stellen, integrale advieskracht vergroten en tot slot het creëren van goede randvoorwaarden voor alle medewerkers.

Inclusieve organisatie en social return on investment
Het gemeentebestuur werkt aan een samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen. Waarin elk individu kan participeren ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele geaardheid, talenten en beperkingen. Speciale aandacht gaat uit naar Hilversum als inclusieve werkgever. Zo wordt gebruik gemaakt van de expertise van Diversiteit in Bedrijf, een kenniscentrum van de Stichting van de Arbeid. Onze ervaring leert dat plaatsing en begeleiding in het werk en om uitval te voorkomen, blijvend aandacht en tijd vraagt. In de eerste helft van 2020 is het gelukt om drie medewerkers (2,5 fte) vanuit de banenafspraak in dienst te krijgen. Dit brengt het totaal op 10 medewerkers (8 fte). Het doel blijft om dit te verhogen naar zestien medewerkers (norm 12,8 fte). Het coronavirus is hierbij een extra uitdaging. Voor wat betreft diversiteit en inclusiviteit wordt het wetsvoorstel Eerlijk Werven gevolgd. Aan de hand van de checklist arbeidsdiscriminatie en het gesprek in de organisatie wordt besproken wat er goed gaat en wat er beter kan.
Bij Social return on investment (SROI) worden er sociale voorwaarden opgenomen bij aanbestedingstrajecten. SROI kan op verschillende manieren worden ingevuld. De prioriteit ligt bij duurzame arbeidsinschakeling van inwoners van de regio Gooi en Vechtstreek die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben en afhankelijk zijn van een (bijstands)uitkering. De opdrachtnemer kan echter ook kiezen voor andere MVO-activiteiten en het inzetten van een SW-bedrijf om maatschappelijke waarde te creëren voor de regio. SROI wordt standaard als (inspannings)verplichting opgenomen bij Europese aanbestedingen conform het regionaal inkoopbeleid 2017-2021 en bedraagt in beginsel 5% van de (gefactureerde) opdrachtsom.

Vanaf januari 2020 is de uitvoering van SROI belegd bij het Werkgeversservicepunt van de regio Gooi en Vechtstreek na een implementatieperiode van een jaar.

In het jaar 2020 zijn bij 8 afgesloten contracten SROI afspraken gemaakt met de leverancier. Van die 8 contracten zijn er 4 in de maand december afgesloten. Deze 4 hebben nog geen effect op de SROI waarde 2020 en worden voor nu buiten beschouwing gelaten. De SROI waarde van de 4 overige contracten bedraagt +/- € 159.000 (dit bedrag bestrijkt meerdere jaren).

Door de aanwas van de 4 nieuwe contracten komt de totale contractwaarde voor Hilversum op ongeveer € 7 miljoen, waarvan de fictieve SROI-waarde ongeveer € 412.000 bedraagt.

Door de inzet van SROI heeft Hilversum ruim € 238.000 aan maatschappelijke waarde, dan wel besparing op de uitkeringslast, gerealiseerd voor de Regio Gooi en Vechtstreek.

3.5.4 Aantrekkelijk werkgever

Aantrekkelijk werkgeverschap en arbeidsmarkt
Ook in de gemeente Hilversum wordt bemerkt dat de arbeidsmarkt aantrekt. Het verloop onder het personeel is hoger dan de afgelopen jaren en het is lastiger specialisten te vinden. Daarbij komt dat de komende jaren meer mensen met pensioen gaan. Het zijn van een aantrekkelijke, moderne werkgever om zo mensen aan ons te binden wordt de komende jaren in toenemende mate belangrijk. Als werkgever hebben we graag een voorbeeldrol op gebied van plaatsen van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Vervolgens is het de uitdaging medewerkers voor een

aantal jaar aan de organisatie te binden en het verloop van juist de nieuwe groep tegen te gaan. Ook vraagt het lef en begeleiding van het management om nieuwe medewerkers met minder ervaring dan gewenst, aan te nemen en gericht op te leiden. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is het brede aanbod van (interne) cursussen, opleiding en training van de Hilversum Academie.
Om de impact van de coronacrisis op de medewerkers goed in beeld te hebben, zijn een tweetal COVID-19 onderzoeken uitgevoerd, waardoor er gerichte vervolgmaatregelen konden worden getroffen en de communicatie naar de medewerkers kon worden versterkt.

Tijd en plaats onafhankelijk werken
De veranderende manier van werken stelt hoge eisen aan de werkomgeving en de digitalisering. Soms focuswerk achter een bureau, overleggen/afstemmen met collega's of netwerken of werken waar het werk zich voordoet. Mobieler, flexibeler, digitaler en slimmer werken stelt hoge eisen aan de digitale apparatuur, - infrastructuur en - applicaties die passen bij de technologische ontwikkelingen en de eisen van informatiebeveiliging. Medewerkers zijn zich ervan bewust dat er correct en veilig gewerkt wordt met gegevens van zowel inwoners als medewerkers.
Dat betekent dat er goede up to date spullen nodig zijn om het werk goed te doen. Bovendien wil de gemeente Hilversum vanuit goed en aantrekkelijk werkgeverschap medewerkers de juiste faciliteiten bieden om te kunnen werken. Om die reden wordt mobiele apparatuur (waaronder laptops en smartphones) in bruikleen verstrekt aan medewerkers.

Personeel
Per 1 januari 2020 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) ingevoerd. Dit houdt in dat de medewerkers van de gemeente Hilversum niet meer onder het ambtenarenrecht vallen, maar onder het private arbeidsrecht. Medewerkers blijven wel ambtenaar en behouden hun ambtelijke status.

3.5.5 Digitale vaardigheden

I-visie
De I-visie is vastgesteld om richting te geven aan de informatiehuishouding van de gemeente en de bijbehorende ICT-oplossingen. De gemeente Hilversum conformeert zich zoveel mogelijk aan de landelijke ontwikkelingen vanuit de VNG, waaronder Samen Organiseren en *Common Ground*.

Met de I-visie wordt bereikt dat:

- De dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en bezoekers van Hilversum centraal staat in de informatievoorziening;
- Ontwikkelingen in de markt op gebied van digitale serviceverlening worden gevolgd en een inspiratiebron zijn;
- Digitale dienstverlening (E-diensten en portals) de producten en diensten ondersteunt die de gemeente levert;
- De informatievoorziening de organisatie faciliteert en ondersteunt in haar informatiebehoefte;
- Auditing op data integraal onderdeel uitmaakt van de kwaliteitsbewaking;
- De informatievoorziening modern, wendbaar en solide is, gebaseerd op architectuur en standaardisatie.

Vervanging kernapplicaties
De komende jaren worden veel kernapplicaties vervangen. Hier liggen meerdere redenen aan ten grondslag. Daar waar mogelijk wordt vereenvoudiging doorgevoerd. Van de aanbestedingen die in 2020 gedaan zijn, lopen de implementaties door in 2021. Denk hierbij aan het zaaksysteem, de Basis

Registratie Personen (burgerzaken) of een nieuwe VTH-applicatie (vergunning, toezicht en handhaving) om de Omgevingswet te ondersteunen. Hiernaast worden in 2021 weer nieuwe aanbestedingstrajecten gestart, bijvoorbeeld voor de financiële administratie.
In 2020 zijn verschillende implementaties van nieuwe systemen gestart (waaronder E-HRM en zaaksysteem, welke 4 januari 2021 is live gegaan). Om een moderne datagedreven organisatie te zijn, zijn in 2020 stappen gezet naar een integraal hardwaresysteem waarin functies als onder meer telefonie en data-opslag in één totaaloplossing worden aangeboden. Hierdoor kan onder meer de datatransitie worden vormgegeven. Voor ICT-investeringen en innovaties wordt ook samengewerkt met Gooise Meren.
In 2020 zijn twee projecten uitgevoerd die in belangrijke mate bijdragen aan de bedrijfscontinuïteit van de gemeentelijke processen bij stroomuitval: verplaatsen van de ICT Main Equipment Room (MER) en het aansluiten van een permanent noodstroom aggregaat voor het raadhuiseiland.

Data gestuurd werken
Een datagedreven organisatie vraagt van onze organisatie wendbaarheid, inzicht in onze processen en standaardisatie (centrale datastrategie). Data gestuurd werken vraagt om oefenen en om stapsgewijs te bouwen aan de basis zoals werkwijzen, architectuur en toegang. Er worden inspiratiesessies georganiseerd om bruikbare ideeën op te doen en geëxperimenteerd met dashboards. Met interne controles borgen we afspraken over onze processen in de informatieketen, en organiseren we toezicht en feedback (monitoring).

3.5.6 Borgen

3.5.6.1 Naar een rechtmatigheidsverantwoording in het verslagjaar 2021

Het ministerie werkt aan nieuwe wetgeving met als doel dat het college zich vanaf het verslagjaar 2021 zelf verantwoordt over de financiële rechtmatigheid. Nu controleert de accountant dit nog. De accountant zal vanaf dat moment controleren of de verklaring van het college getrouw is. Voor de komende jaren betekent dit dat de rolverdeling tussen de lijnorganisatie, de control organisatie en de auditorganisatie verduidelijkt dient te worden. Het rechtmatig handelen wordt primair in de lijnorganisatie geborgd. De control organisatie zorgt voor inrichting van processen, systemen en rapportages die dit mogelijk maken. De auditorganisatie controleert onafhankelijk of de samenwerking tussen lijnorganisatie en control-organisatie goed werkt en adviseert over verbetering. Als de wetgeving bekend wordt, zal er een plan worden opgesteld om te kunnen voldoen aan de nieuwe wetgeving.

Interne beheersing
Het proces van interne beheersing begint met inzicht om met elkaar te komen tot continue verbeteringen. Naast de toenemende regeldruk zijn ook andere thema's op het toneel verschenen zoals privacybescherming en informatiebeveiliging. Deze zijn ook essentieel voor de mate van interne beheersing. In 2020 is het fundament gelegd voor een duidelijk rolverdeling tussen de lijn-, de control- en audit organisatie. Deze verdeling heet ook wel de three lines of defence (3LOD). De eerste verdedigingslijn is nadrukkelijk ingebed in de operationele bedrijfsprocessen en de leidinggevenden zijn hiervoor als eigenaar verantwoordelijk. De tweede verdedigingslinie is voornamelijk een staffunctie ten dienste van de eerste lijn, heeft een adviserende en monitorende rol op de risicoprofielen van bedrijfsprocessen en vervult hiermee de rol van poortwachter. De derde verdedigingslinie heeft een controlerende functie gericht op het toetsen van de effectiviteit van de eerste en tweede verdedigingslinie. Een effectief beheersingsmodel gebaseerd op 3LOD vereist visie, ambitie en onderlinge afstemming. Een eerste stap hiervoor is het opstellen van een visiedocument integrale interne beheersing uitmondend in beleid. De scope van dit beleid behelst alle thema's die de gemeente wenst te beheersen zoals privacybescherming, informatiebeveiliging en

rechtmatigheid. Met instrumenten als het Algemeen Controle Plan, de visiedocumenten en strategie ontwikkeling ligt de verantwoordelijkheid voor beleid en bedrijfsvoering nadrukkelijker bij het management met duidelijke verantwoordingslijnen naar concerndirectie en college. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2021 is de eerste stap in de ontwikkeling naar een control statement over beleid en bedrijfsvoering.
Ter voorbereiding op de verplichte expliciete rechtmatigheidsverantwoording is er in 2020 een plan uitgewerkt om over 2020 te komen tot een in control statement over de financiële rechtmatigheid. De komende jaren breiden we de reikwijdte van het in control statement uit tot sprake is van een integrale verantwoording van het college over kwaliteit van sturing en beheersing.

3.5.6.2 Privacy en informatiebeveiliging
Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente Hilversum voor het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen. De beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatiesystemen en vertrouwen in informatie (privacy en controleerbaarheid) zijn van groot belang. Inwoners, bedrijven, ketenpartners en medewerkers van onze organisatie verwachten betrouwbare informatie. Informatiebeheer, informatiebeveiliging en privacy staan centraal. In 2020 is hernieuwd Privacy- en informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. De kern is het borgen van de verantwoordelijkheid van de organisatie. In 2020 is gestart met een traject voor bewustwording over de risico's en oplossingen voor informatiebeveiliging en privacybescherming. Dit betreft een meerjarig leertraject dat doorloopt in 2021 en 2022. Extra aandacht in 2021 is de invulling van specialistische juridische ondersteuning op het gebied van de AVG.
De informatiesamenleving ontwikkelt zich razendsnel, zeker de informatie- en communicatietechnologie (ICT). Ook Hilversum ontwikkelt zich tot een data-gedreven, data genererende, data (her)gebruikende en data publicerende organisatie. Die data kunnen onder strikte condities van privacy en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) met de partners in de stad en in de keten worden uitgewisseld en verrijkt. Maatschappelijke ontwikkelingen maken dat steeds hogere eisen worden gesteld aan de in de gemeente aanwezige informatiesystemen en de samenhang daartussen.

Informatieveiligheid en privacybescherming
Begin 2020 is het Privacy beleid 2020-2024 vastgesteld. Dit beleid is van toepassing op de gehele organisatie en is primair gericht op alle medewerkers die in het kader van hun taak persoonsgegevens verwerken. Het betreft een overkoepelend kader waarin de maatregelen op abstract niveau zijn uitgewerkt.
Daarnaast is begin 2020 het Strategisch Informatie beveiligingsbeleid vastgesteld. Daarmee zet Hilversum een volgende stap om de beveiliging van persoonsgegevens en andere informatie te continueren en te bouwen aan een samenhangend pakket van maatregelen om de betrouwbaarheid van de informatievoorziening aantoonbaar te waarborgen. De basis voor dit strategisch beleid is de NEN-ISO/IEC 27002:2017 en de daarvan afgeleide Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Verantwoording naar de rijksoverheid
Op basis van ENSIA-systematiek wordt verantwoording afgelegd aan de Rijkoverheid over informatiebeveiliging. Ook in 2020 is deze evaluatie gedaan. Voor de onderdelen DigiD en Suwinet zijn de bevindingen gecontroleerd door een externe auditor. Het college heeft hierover een verklaring afgegeven aan de raad.

Informatiebeveiligingsincidenten en datalekken
Ook de gemeentelijke organisatie heeft te maken met het beheersen de risico’s bij van beveiligingsincidenten en datalekken. Binnen de gemeente zijn in 2020 in totaal 32 datalekken gemeld. Dit zijn beveiligingsincidenten waarbij persoonsgegevens een rol spelen. Daarvan zijn 11 datalekken gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Geen van de meldingen heeft geleid tot verder onderzoek. In totaal zijn er 238 informatiebeveiligingsincidenten gemeld en behandeld. Dan

gaat het om meldingen van spam, phishing, toegangscontrole en opvolgen van meldingen van de Informatie Beveiliging Dienst over mogelijke kwetsbaarheden in systemen. Er zijn geen grote incidenten geweest.

iBewustzijn
In 2020 is gestart met een traject voor bewustwording van medewerkers over de risico's en te nemen maatregelen voor informatiebeveiliging en privacybescherming. Dit betekent dat het bewustzijn vergroot is en daarmee worden incidenten en datalekken sneller gemeld. Meldingen voeden het leerproces, waardoor in de toekomst vergelijkbare incidenten vermeden kunnen worden.

Informatiebeheer
Sinds begin 2019 wordt in de gemeente Hilversum alleen nog digitaal gearchiveerd. Daarmee is een einde gekomen aan de periode van hybride (op papier en digitaal) archivering. Een deel van de (lang te bewaren) papieren archieven zijn gedigitaliseerd om zo de dienstverlening en interne informatievoorziening eenvoudiger te maken.
Het oordeel van de provinciale toezichthouder is gelijk gebleven. De provincie hanteert drie categorieën om de uitvoering van de Archiefwet te beoordelen: 'adequaat', 'redelijk adequaat' en 'niet adequaat'. De beoordeling van de gemeente Hilversum was in 2020 'redelijk adequaat'. Daarnaast doet de provincie een aantal aanbevelingen, die wij overnemen.

3.5.7 Formatie

Organisatieonderdeel	Toegestane formatie primaire begroting 2020	Toegestane formatie def. aangepaste begroting 2020	Werkelijke formatie (bezetting) per 31-12-2020	Verschil begroot en werkelijk	Ref.
Organisatie o.l.v. gemeentesecretaris	628	662	644	18	1
College	7	7	7	0	
Raad	37	37	37	0	
Griffie en Rekenkamer	6	6	6	0	
Totaal gemeente	**678**	**712**	**694**	**18**	

Toelichting op de tabel
Ad 1. De stijging van normformatie van 628 naar 662 fte’s wordt veroorzaakt doordat in de begroting 2020 extra structurele en incidentele formatiebudgetten waren toegekend, maar nog niet waren vertaald naar het aantal fte’s. Deze fte’s zijn per januari 2020 wel opgenomen in de formatie.

3.5.8 Formatiebudget

Organisatieonderdeel	Formatie kosten primaire begroting	Formatiekosten gewijzigde begroting	Formatiekost -en werkelijk	Verschil begroot / werkelijk 2020	Ref
Organisatie o.l.v. gemeentesecretaris	53.988	54.758	55.536	778	1
College	1.409	1.409	1.325	-84	2
Raad	832	832	832	0	
Griffie en	586	611	579	-32	3
Totaal gemeente	**56.815**	**57.610**	**58.272**	**662**	

Bedragen in duizenden euro's. Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen. Negatieve getallen zijn voordelen (uitgaven lager dan begroot).

De overschrijding van 0,8 miljoen bestaat uit de volgende onderdelen:

- Onderschrijding van 4,35 miljoen salariskosten
- Overschrijding van 4,9 miljoen aan inhuur kosten personeel
- Overschrijding van 0,25 miljoen t.b.v. advies- onderzoekskosten.

De overschrijding wordt veroorzaakt door verschillende factoren:
Belangrijke programma's zoals Energietransitie, het Stationsgebied, Arenapark, Erfgoed en economie, hebben extra inzet / inhuur van personeel gevraagd. Daarnaast was er organisatie breed meer inhuur noodzakelijk vanwege het vervangen van langdurig zieke medewerkers. Door het extra werk van functiegroepen als gevolg van de coronacrisis zijn er meer kosten gemaakt voor beschikbaarheidsvergoedingen voor medewerkers. De druk op de financiële functies is groter door de complexere verantwoording van het Sociaal Domein, een voorbeeld hiervan zijn de uitvoering van de ToZo regelingen.
Een andere niet voorziene post waren kosten voor onderzoek en accountancy. Door nieuwe financiële risico's die ontstonden door de COVID-19 situatie is extra geïnvesteerd in een nieuwe applicatie. Om rechtmatigheidsbeheersing structureel te borgen is ook geïnvesteerd in een applicatie en een bijbehorende training voor medewerkers. Tot slot heeft het college medio 2020 het plan Doorontwikkeling bedrijfsvoering gemeente Hilversum, en de organisatorische impact hiervan op de afdelingen Interne Advisering en Interne Dienstverlening, vastgesteld. Met Doorontwikkeling bedrijfsvoering gemeente Hilversum vond er een herinrichting plaats in en tussen een aantal teams van de afdelingen Interne Advisering en Interne Dienstverlening met als doel de bedrijfsvoering verder te professionaliseren, volgend op de vastgestelde organisatievisie, namelijk groeien in twee-benigheid ("Verbonden en goed geregeld") en het verstevigen van lijnsturing. Doordat tijdens de herinrichting en de nieuwe opbouw van de afdelingen Interne Advisering en Interne Dienstverlening de reguliere taken doorgingen en de COVID-19 crisis extra aandacht vroeg, was het niet te voorkomen om extra personele kosten te maken.
De overschrijding van **€ 778.000** komt overeen met 1,4% van het formatiebudget. Ter vergelijking: in 2017 was er een overschrijding van € 2,3 miljoen, in 2018 een onderschrijding van € 80.000, in 2019 een overschrijding van € 211.000.
Naar aanleiding van deze overschrijding van het formatiebudget zijn maatregelen genomen om de monitoring op de vaste formatie en het tijdelijke/externe personeel te intensiveren. Hiermee zal

eerder worden gesignaleerd als er financiële afwijkingen ontstaan zodat hierop adequaat kan worden (bij)gestuurd.

Voor nadere toelichtingen van de activiteiten wordt tevens verwezen naar de programmaverantwoordingen.
Ad 2. De onderschrijding wordt veroorzaakt door een lagere storting in de pensioenvoorziening voor wethouders dan begroot. In 2019 was er door de lage rentestand nog een forse storting benodigd in de pensioenvoorziening voor de wethouders.

Ad 3. Het voordeel doet zich met name voor bij de uitgaven van de COVID-19. Ten behoeve van de COVID-19 is de begroting aangepast. Echter de uitgaven vallen lager uit dan verwacht.

3.5.9 Kosten ingehuurd personeel

categorie inhuur	bedrag	t.o.v. loonsom (%) 2020	ref	% 2019
formatiebudget	5.993	10,9	1	11,3
taakvelden	4.913	9,0	2	7,6
totaal	**10.906**	**19,9**	**3**	**19,0**

Bedragen in duizenden euro's. Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen. Negatieve getallen zijn voordelen (uitgaven lager dan begroot).

Toelichting
De redenen waarom wordt ingehuurd ten laste van het formatiebudget (ref. 1), lopen uiteen. Bepaalde vacatures worden open gehouden in voorbereiding op wijzigingen in de dienstverlening of in de organisatie. Op sommige vacatures verloopt de werving moeizaam door een krappe arbeidsmarkt. Een deel van het formatiebudget is tijdelijk, waardoor het niet prudent is om vaste medewerkers te werven voor de betreffende functies. Ten slotte wordt ingehuurd om langdurig zieke medewerkers te vervangen.

Volledigheidshalve worden ook de inhuurkosten aangegeven die direct op de taakvelden drukken (ref. 2), en de totale inhuurkosten (ref. 3). We zien de inhuurkosten die direct op de taakvelden drukken als integraal onderdeel van de kosten van de betreffende taken en activiteiten. Voor 2020 zijn de extra inhuur kosten met betrekking van de COVID-19 crisis verantwoord op het betreffende taakveld. Het in de tabel aangegeven percentage bij 'totaal' komt overeen met het landelijk gemiddelde van 18 % (Personeelsmonitor 2019).

3.5.10 Kosten huisvesting en ICT

kostencategorie	primaire begroting	definitieve gewijzigde begroting	werkelijk gemaakte kosten	verschil begroot en werkelijk	ref.
Huisvesting	2.458	2.458	2.519	61	1
ICT	7.805	7.805	8.030	225	2

Bedragen in duizenden euro's. Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen. Negatieve getallen zijn voordelen (uitgaven lager dan begroot).

Toelichting:

1. De huisvestingskosten betreffen de kosten van de panden die de gemeente Hilversum gebruikt voor de eigen bedrijfsvoering en dienstverlening: Raadhuis, Stadskantoor, kantoorvilla Oude Enghweg 21 en Gemeentewerf. De kosten bestaan voor ongeveer de helft uit kapitaallasten (afschrijving en rente). De andere helft bestaat uit de huur van het pand aan de Wilhelminastraat, onderhoudskosten, energiekosten, belastingen (OZB, rioolheffing e.d.) en verzekeringen. De afwijking van € 61.000 negatief is het resultaat van een extra storting in de onderhoudsvoorziening.
2. De ICT-lasten bestaan uit materiële kosten, personeelskosten en kapitaallasten. De materiële kosten bestaan uit de kosten van kantoorautomatisering (hardware) en licentie- en onderhoudskosten (software). Het negatief verschil van € 225.000 tussen begroot en werkelijk wordt veroorzaakt door de extra toegekende formatie in de begroting 2020 binnen de ICT kolom. De organisatiewijziging die medio 2020 heeft plaatsgevonden bij de afdelingen Interne Advisering en Interne dienstverlening, heeft geleid tot en gewijzigde opbouw van ICT kosten t.o.v. van de oorspronkelijke begroting. De betreffende budgetten zijn neutraal verwerkt in de begroting. Echter tussentijds heeft er geen aanpassing plaats gevonden van de kostencategorie Huisvesting en ICT.

3.5.11 Budgetten ten behoeve van de raad en ondersteuning van de raad

kostencategorie	primaire begroting	definitieve gewijzigde begroting	werkelijke kosten	verschil begroot en werkelijk	ref.
vaste vergoedingen raadsleden en commissieleden	832	832	832	0	
fractievergoedingen	16	16	12	-4	
griffie	531	556	529	-27	1
Rekenkamer	148	148	130	-18	2
accountantskosten	125	125	117	-8	
overige kosten raad en raadsondersteuning	95	95	94	-1	
Totaal	**1.747**	**1.772**	**1.714**	**-58**	

Bedragen in duizenden euro's. Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen. Negatieve getallen zijn voordelen (uitgaven lager dan begroot).

Toelichting

1. Het voordeel doet zich met name voor bij de uitgaven van de COVID-19. Ten behoeve van de COVID-19 is de begroting aangepast. Echter de uitgaven vallen lager uit dan verwacht.
2. Het voordeel doet zich met name door de lagere kosten ten behoeve van onderzoekskosten

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Inleiding

In de regelgeving wordt met een verbonden partij bedoeld: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Deze paragraaf verbonden partijen bevat de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen alsmede een lijst van de verbonden partijen. Deze lijst is als volgt onderverdeeld:
1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen;
4. overige verbonden partijen.

Per verbonden partij wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:
- de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- de eventuele risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

De prestaties van de verbonden partijen zijn *niet* in deze paragraaf beschreven, maar in de programma's. In de *programma's* is de informatie opgenomen over de doelstellingen, de beoogde maatschappelijke effecten, de wijze waarop gestreefd wordt deze effecten te bereiken, en de betrokkenheid hierbij van de verbonden partijen.

3.6.2 Visie op verbonden partijen

Het beleid van de gemeente Hilversum inzake verbonden partijen is vastgelegd in twee nota's: de *P&C-nota Verbonden partijen* en *Sturen op verbonden partijen.*

In de *P&C-nota Verbonden partijen* (2008) is onder andere geregeld welke vragen beantwoord moeten worden voordat besloten wordt om aan een verbonden partij te gaan deelnemen:
1. Wordt door deelname een publiek belang gediend? Welk belang is dat?
2. Kan dit publieke belang ook zelfstandig door de gemeente worden verwezenlijkt? Zo ja, wat zijn de voordelen en nadelen van verwezenlijking via een verbonden partij?
3. Kan aangetoond worden dat de voordelen van deelname groter zijn dan het standaardbezwaar van verlies aan bestuurlijke grip?
4. Wat zijn de financiële risico's, en hoe wegen die op tegen de voordelen van deelname?
5. Is er keuze mogelijk met betrekking tot de rechtsvorm van de verbonden partij, en zo ja welke vorm verdient de voorkeur?

De nota *Sturing op verbonden partijen* (2013) heeft als doel 'de sturingsmogelijkheden van raad en college van B en W op de huidige verbonden partijen te verbeteren.' Hiervoor zijn tien verbeterpunten geformuleerd, waaronder:

- 'sturen en controleren op financiën én prestaties (is geleverd conform afgesproken prestaties?)';
- 'waar dit nu nog onvoldoende inzichtelijk wordt gemaakt, in gesprek te gaan met de verbonden partij over de opname van duidelijk geformuleerde doelen, prestaties en prestatie-indicatoren in de begroting en de jaarrekening';
- 'tijdens de begrotingsbehandeling te bepalen op welke onderwerpen college van B&W en/of de raad de komende tijd wil (mee)praten'.

3.6.3 Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Het was oorspronkelijk de bedoeling om de effectiviteit van de maatregelen uit de nota Sturing op verbonden partijen (2013) na twee jaar te evalueren. Dit is nog niet gebeurd, onder meer omdat wij bij de evaluatie en aanpassing van de nota gebruik wilden maken van de resultaten en aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekenkamer Hilversum uit 2017 "Grip op samenwerking" naar de gemeentelijke samenwerkingen én de behandeling ervan in de raad. Het rapport " van de Rekenkamer geeft diverse aanbevelingen om de raad in staat te stellen de grip te verbeteren.
De raad heeft op 26 september 2018 het rapport en de bestuurlijke reactie van het college behandeld. Naar aanleiding van die behandeling hebben de burgemeester en de griffier conform gemaakte afspraak een ronde langs fracties gemaakt. De resultaten daarvan zijn gedeeld met het presidium. In maart 2019 is er vanuit het presidium het initiatief genomen om te starten met de voorbereiding van een gesprek over de positionering van de raad ten opzichte van de verbonden partijen. Na het zomerreces 2019 zou dit een vervolg krijgen. Dit is in 2019 niet meer gebeurd. In juni 2020 heeft het presidium deze opdracht teruggegeven aan het college.
Parallel is gestart met het ontwikkelen van een visie op samenwerking en de verschillende rollen van gemeente en organisaties in samenwerkingen, waarbij wordt aangegeven welke vormen van governance mogelijk en gebruikelijk zijn en welke risico's daarbij horen. In september 2020 heeft hierover een beeldvormende sessie met de raad plaatsgevonden. In het 1e kwartaal 2021 zal het college verdere invulling gegeven aan deze visie en bijbehorend een afwegingskader samenwerking (waaronder Verbonden Partijen) opstellen. Deze wordt conform bestuurlijke planning in juli 2021 ter vaststelling door de Raad aangeboden.

De beleidsvoornemens van de gemeente Hilversum voor de individuele verbonden partijen zijn vervat in de doelen die hieronder en bij de programma's beschreven zijn. Daarnaast hebben wij, zowel voor onze eigen organisatie als de verbonden partijen, aandacht voor een doelmatige en doeltreffende besteding van financiële middelen. Praktisch vertaald moeten de begrotingsbudgetten goed zijn onderbouwd en moet die onderbouwing actueel zijn. Niet goed onderbouwde budgetten (zogenaamde beukennoten) moeten vrijvallen of beschikbaar komen voor andere ambities. Dit heeft onze continue aandacht in de contacten met diverse verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Regio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Op 1 januari 2021 is een nieuwe gemeenschappelijk regeling in werking getreden. Op basis van de regeling heeft ieder lid een gelijke stem. Dit betekent dat Hilversum dan 14% van de stemmen heeft. Een andere bepaling is de positie van de voorzitter. De burgemeester van de grootste gemeente is als een onafhankelijk voorzitter aan het algemeen bestuur toegevoegd. Als lid namens Hilversum neemt een wethouder plaats in het algemeen bestuur. Wethouder Voorink is benoemd door de gemeenteraad in deze functie. Verder wordt het algemeen bestuur uitgebreid met een lid namens de gemeente Eemnes wanneer het onderwerpen betreft die ook hen aangaan. Ook zij hebben een gelijke stem, wat het aandeel van Hilversum op 13% brengt.	
Partners	Gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp, Wijdemeren en op specifieke taken ook gemeente Eemnes.	
Doel en openbaar belang	In de nieuwe gemeenschappelijke regeling is het doel als volgt ge(her)formuleerd: Doel van de regeling is de wenselijk geachte samenwerking tussen de gemeenten in Gooi en Vechtstreek en Eemnes zodanig vorm te geven dat de aan de Regio opgedragen taken en dienstverlening doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd met behoud van de regie van de gemeenten onder waarborging van betrokkenheid van gemeenteraden bij de regionale samenwerking.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 34,5 mln	€ 37,7 mln
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 832.000 voordeel na mutatie reserves (€ 691.000 nadeel vóór mutaties reserves)	€ 2.000 nadeel na mutatie reserves
Toelichting	Het financieel resultaat 2019 is gebaseerd op de jaarstukken 2019 van de Regio Gooi en Vechtstreek. Het resultaat 2019 (€ 832.000 winst) is voor € 45.298 bij de GAD gerealiseerd (waarvan € 0,9 mln voordeel kapitaallasten en € 1 mln nadeel loonkosten) en bijna € 0,8 mln voordeel overige. De bijdrage 2019 is gebaseerd op de begroting 2019 en bestaat uit een bedrag van € 15,5 mln aan gemeentelijke bijdrage en het doorbetalen van € 19 mln aan middelen, die wij als centrumgemeente ontvangen. Van de € 15,5 mln gemeentelijke bijdrage is € 8,1 mln voor de GAD. De begroting 2019 na begrotingswijzigingen van de Regio GV bedraagt circa € 87,3 mln (realisatie 2019: € 90,8 mln). Het financieel resultaat 2020 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2020. Het resultaat 2020 (€ 2.000 verlies) is voor € 0,3 mln verlies bij de GAD gerealiseerd (waarvan € 0,9 mln voordeel kapitaallasten, € 1,1 mln nadeel loonkosten, € 0,1 mln nadeel overig) en € 0,3 mln voordeel overige bedrijfsonderdelen.	

	De bijdrage 2020 is gebaseerd op de begroting 2020 en bestaat uit een bedrag van € 15,4 mln aan gemeentelijke bijdrage en het doorbetalen van € 22,3 mln aan middelen, die Hilversum als centrumgemeente ontvangt. Van de € 15,4 mln gemeentelijke bijdrage is € 8,5 mln voor de GAD. De begroting na begrotingswijzigingen van de Regio GV bedraagt circa € 95,0 mln (realisatie 2020: € 105,6 mln).	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 9,1 mln	€ 11,0 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 39,3 mln	€ 62,2 mln
Toelichting	De cijfers 2019 en 2020 zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2020. Het EV 2019 bestaat uit: resultaat: € 0,8 mln (2020: € 0), algemene reserve: € 1,2 mln (2020: € 1,2 mln), bestemmingsreserves: € 7,1 mln (2020: € 9,8 mln). Het VV 2019 bestaat uit: lang VV: € 17,8 mln (2020: € 31,3), voorzieningen: € 1,3 mln (2020: € 1,4 mln), overlopende passiva: € 15,2 mln (2020: € 17,2 mln), overig kort VV: € 4,9 mln (2020: € 12,2 mln).	
Ontwikkelingen	De gemeenschappelijke regeling heeft een openbaar lichaam ingesteld als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De opheffing van de regeling en de ontbinding van het openbaar lichaam is geregeld in artikel 41 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Gooi en Vechtstreek. Hierin is bepaald dat bij opheffing een liquidatieplan vastgesteld wordt door het algemeen bestuur waarbij afspraken worden gemaakt over de vereffening van het vermogen. De verdeelsleutel van deze vereffening is gelijk aan de verdeelsleutel die is bepaald bij het aangaan van de diverse verplichtingen. In beginsel is dat op basis van het inwonersaantal. Deze zelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. Dat betekent dat in geval van schulden bij opheffing of tekorten bij de jaarrekening de gemeente Hilversum hiervoor voor ongeveer 35 % aansprakelijk is. De solvabiliteitsratio en het weerstandsvermogen van de Regio is echter nog voldoende, dus de kans hierop is klein. In 2020 behandelden de gemeenteraden een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling (Hilversum 1 juli 2020), die vervolgens per 1 januari 2021 in werking is getreden. Als gevolg van de herindeling met Amsterdam zal de gemeente Weesp geen mede-eigenaar meer zijn in de gemeenschappelijke regeling. De Regio GV zal in 2021 langdurige dienstverleningsovereenkomsten met Amsterdam afsluiten voor de afvalinzameling, jeugdgezondheidszorg en leerplicht. De overige taken en diensten zal de Regio GV per 1.1.2022 of 1.1.2023 niet meer voor Weesp/Amsterdam uitvoeren.	

Risico's	De Regio Gooi en Vechtstreek geeft in de begroting 2021 de volgende risico's. Tegenover het risicoprofiel van bijna € 1,3 mln staat een weerstandscapaciteit van ruim € 1,5 mln. De daaruit voortvloeiende ratio bedraagt met 1,2 (1=voldoende). Als grootste risico's benoemt de Regio GV de ontwikkeling van de loonkosten en de arbeidsgerelateerde kosten samen ruim € 360.000, en diverse risico's bij de GAD € 540.000.
Programma	4. Bestuur
Website	http://www.regiogv.nl

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Statutaire vestigingsplaats is Hilversum. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van Hilversum maakt deel uit van en is voorzitter van het dagelijks en het algemeen bestuur. Het bestuur beslist bij meerderheid van stemmen. Hilversum heeft 1 van de 7 stemmen in het algemeen bestuur.	
Partners	De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren.	
Doel en openbaar belang	De taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio zijn vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In hoofdlijnen is dat conform artikel 10 Wvr: a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid; d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. Deze taken worden gezamenlijk uitgevoerd door de brandweer, politie, GHOR en Bevolkingszorg; e. het instellen en in stand houden van een brandweer; f. het instellen en in stand houden van een Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). De GHOR coördineert de inzet van geneeskundige diensten tijdens rampen en grote ongevallen; g. het voorzien in de meldkamerfunctie; h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 7,8 mln	€ 8,3 mln
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 23.650 voordeel	€ 927.471 voordeel

Toelichting	Het financieel belang in 2019 en 2020 is gebaseerd op de in de Hilversumse jaarstukken 2019 en 2020 verwerkte boekingen. Het financieel resultaat 2019 en 2020 is gebaseerd op de conceptjaarstukken 2020 van de Veiligheidsregio. Het totaal van de exploitatie 2019 bedraagt € 27.212.438 (2020: € 27.910.169). Van de totale gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio draagt gemeente Hilversum circa 39% van de kosten. Voor 2019 bestaat dit uit de volgende bedragen: Algemene bijdrage voor de Veiligheidsregio € 7.414.580 (2020: € 7.781.170), Bijdrage Bevolkingszorg € 124.734 (2020: € 128.218), Bijdrage huisvesting € 388.344 (2020: € 385.991). Daarnaast zijn in het financieel belang 2019 verwerkt de teruggave van het resultaat 2018 (-/- € 185.422) en een betaling van het Pluspakket Wijkbeheer (+ € 9.600). En in de bijdrage 2020 € 30.000 wijkbrandweer	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1,4 mln	€ 2,6 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 15,5 mln	€ 15,4 mln
Toelichting	De cijfers per 31-12-2019 en per 31-12-2020 zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2020 van de Veiligheidsregio.	
Ontwikkelingen	Taakdifferentiatie: Het huidige brandweerstelsel is gebaseerd op een mix van vrijwilligheid en beroepsbrandweer. Door Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie blijkt dat de huidige situatie niet ongewijzigd in stand kan blijven. Besluitvorming hierover dient te resulteren in nieuwe wet- en regelgeving en daardoor in een herziening van de huidige brandweerorganisatie die daarna voldoet aan die nieuwe wet- en regelgeving. Na landelijke besluitvorming over de toekomstige vorm van de brandweerorganisatie en de bijbehorende financiële consequenties, kunnen vervolgens de regionale organisatorische, personele en financiële consequenties afgewogen worden en bestuurlijk afgehecht worden. De verwachting is dat deze besluitvorming in 2021 plaatsvindt. Vanaf 2022 kan dan begonnen worden met het doorvoeren van wijzigingen in onze eigen organisatie. Evaluatie Wet op de Veiligheidsregio's: De Wet veiligheidsregio's (Wvr) is nu tien jaar van kracht. In opdracht van de Minister van Justitie en Veiligheid (J&V) zijn doeltreffendheid en effecten van de Wvr geëvalueerd. Dit heeft eind 2020 geresulteerd in een rapport met adviezen. De besluitvorming naar aanleiding van deze adviezen moet nog plaats vinden. Wat de feitelijke impact is van de in het rapport gegeven adviezen is nog onduidelijk. Het proces zit op dit moment nog in de evaluatie- en adviesfase. Als veiligheidsregio is onze invloed op dit onderwerp beperkt en is er een grote afhankelijkheid van de besluitvorming door de overheid. Werkgeversvereniging landelijke brandweer: Het is belangrijk dat de veiligheidsregio's en vakbonden ook in de toekomst collectieve arbeidsvoorwaarden voor het personeel van de veiligheidsregio's	

	kunnen vaststellen, waardoor alle veiligheidsregio's niet afzonderlijk over de arbeidsvoorwaarden van hun personeel hoeven te overleggen in de lokale GO's. Hiervoor dient de gemeenschappelijke regeling (GR) van VRGV gewijzigd te worden. Besluitvorming in het Algemeen Bestuur is in juni 2021 gepland.
Risico's	De verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen is geregeld in artikel 32 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek 2016. Vervolgens bepaalt artikel 35 van deze regeling dat bij (gedeeltelijke) opheffing het algemeen bestuur een verdeling opstelt. Als verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen wordt dezelfde verhouding toegepast als bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan de individuele gemeenten voor openbare orde en veiligheid voor brandweer en rampenbestrijding opgenomen bedragen. Dezelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. De deelnemende gemeenten dragen in een eventueel tekort bij op basis van het aantal inwoners. In geval van tekorten bij de jaarrekening is de gemeente Hilversum voor zo'n 39 % aansprakelijk. Opheffing van dit wettelijk verplichte openbaar lichaam kan alleen door de rijkswetgever geïnitieerd worden, maar de kans op een negatief rekeningresultaat is mogelijk. In de programmabegroting 2022 noemt de Veiligheidsregio als grootste risico's: Taakdifferentiatie brandweerpersoneel: In december 2019 is een voorlopig besluit genomen in het Veiligheidsberaad om taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers nader uit te werken. Daarbij gaat het er om dat er objectief vastgesteld kan worden dat er verschil is tussen een vrijwilliger en beroeps. In december 2020 stond de taakdifferentiatie op de agenda van het Veiligheidsberaad en de minister van V&J. Uitwerking en besluitvorming wordt in 2021 verwacht. Alle veiligheidsregio's gaan er vanuit dat het rijk een financiële compensatie voor de kosten van de taakdifferentiatie op zich neemt. De verdeling van de rijksmiddelen is op dit moment echter ongewis. Er is een financieel risico voor alle veiligheidsregio's, maar met name voor die veiligheidsregio's die voor een groot deel drijven op vrijwilligheid. De hoogte van de financiële impact zal in 2021 duidelijk moeten worden na analyse van de effecten van taakdifferentiatie. Gelet op de eerste aannames blijkt dat er minimaal een risico is van € 1.5 mln per jaar. Rekening houdend met het feit dat er vanaf 2023 invulling aan wordt gegeven en dat 30% van de kosten door de VRGV en de gemeenten financieel opgelost moet worden, is het financieel risico € 900.000. Uittreding Weesp: De gemeente Weesp zal in 2022 uittreden uit de gemeenschappelijke regeling VRGV en zal intreden bij Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland. Door deze uittreding moeten er (financiële) afspraken worden gemaakt over de projectkosten, de desintegratiekosten en frictiekosten. Met de gemeente Weesp wordt vanuit de stuurgroep 'uittreding gemeente Weesp' afspraken gemaakt

	over een financieel arrangement, waarbij de VRGV de tijd krijgt om de niet direct wegvallende kosten gelijkmatig over een bepaalde periode te kunnen afbouwen. In samenwerking met de VRF zal worden gekeken wat de financiële impact is van de nieuwe verdeelsleutel en naar gelang zullen hier ook bestuurlijke afspraken moeten worden gemaakt over de herverdeling. Vooralsnog wordt er gerekend met een financieel risico voor de VRGV van € 800.000 structureel per jaar, waarbij het financieel arrangement de komende jaren wordt afgeboekt. Het financieel risico is nu vooralsnog bepaald op 10%, zijnde € 240.000 vanaf 2022. Openbaar meldsysteem: Diverse ontwikkelingen maken op termijn een andere inrichting van het OMS-stelsel noodzakelijk, mede gezien de samenvoegingen van regionale meldkamers naar tien meldkamergebieden. Het toekomstbestendig herinrichten van het OMS-systeem dient fasegewijs binnen de kaders van wet- en regelgeving plaats te vinden middels een zorgvuldige transitie. Veiligheid en continuïteit wat betreft de uitvoering van de kerntaken dient steeds zo goed mogelijk gewaarborgd te worden waarbij ook gelet moet worden op het voorkomen van nodeloze alarmeringen en onnodig uitrukken van de brandweer. Het financiële risico voor de veiligheidsregio, wordt ingeschat op € 50.000 per jaar, vooralsnog over 3 jaar i.p.v. 4 jaar. Het financieel risico is nu vooralsnog bepaald op 75%. Totaal financieel risico € 112.500.
Programma	4. Bestuur
Website	www.vrgooienvechtstreek.nl

Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De wethouder met vergunningverlening en handhaving in portefeuille, heeft zitting in het algemeen bestuur. De verdeling van de stemmen geschiedt naar rato van de omvang van de ingebrachte taken en derhalve naar rato van de financiële bijdrage. In 2021 wordt het stempercentage, na 1e begrotingswijziging, 4,40 % voor de gemeente Hilversum.	
Partners	De provincies Flevoland en Noord-Holland, en de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdemeren, Zeewolde.	
Doel en openbaar belang	De Omgevingsdienst (OFGV) verricht een aantal door het rijk verplichte activiteiten en niet verplichte activiteiten voor de gemeente, waaronder het verlenen van omgevingsvergunningen milieu, afhandelen van meldingen en klachten, het toezicht houden en het handhaven allemaal op het gebied van milieu. Verder kan de OFGV adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Tot slot verzorgt de OFGV de uitvoering van programma's en projecten voor de deelnemers, waaronder het leveren van milieutechnische kennis en het uitvoeren van onderzoek en metingen.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 507.374	€ 553.010
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 639.540	€ 555.603
Toelichting	De cijfers 2019 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2019 van de OFGV. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de brief voorlopige jaarrekening 2020 van de OFGV (12-03-2021), betreffende de gemeente Hilversum.	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.519.795	€ 1.330.865
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 5.264.376	€ 5.121.157
Toelichting	De cijfers 2019 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2019 van de OFGV. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de brief voorlopige jaarrekening 2020 van de OFGV (12-03-2021), betreffende de gemeente Hilversum.	

Ontwikkelingen	De OFGV moet voldoen aan de kwaliteitscriteria en dat ook verantwoorden. Deze criteria zijn vastgelegd door alle deelnemers in hun Verordening VTH van 2016 en bedoeld om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH – taken) te professionaliseren en de kwaliteit in de organisatie te borgen. De kwaliteitscriteria hebben onder andere betrekking op de robuustheid van de organisatie, de professionaliteit van de medewerkers en de kwaliteit van de uit te voeren taken. Uitvoering hiervan blijft onder de aandacht van Hilversum en de andere deelnemers. De OFGV heeft een instrument ontwikkeld om dit te monitoren.
Risico's	In de begroting 2021 noemt de OFGV o.a. de volgende risico's: implementatie van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, opbrengsten van het kenniscentrum, eisen aan de taakuitvoering en ziekteverzuim.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.ofgv.nl

Werkvoorzieningsschap Tomingroep		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Namens Hilversum zit portefeuillehouder Wolthers in het Algemeen Bestuur (AB). Op grond van de eind 2017 gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Tomingroep 2017 worden op basis van het voortschrijdend tienjaars-gemiddelde aandeel van de deelnemende gemeenten in het aantal SW-medewerkers bij Tomingroep de onderstaande zaken bepaald: - het aandeel in het eigen vermogen; - eventuele dividenduitkering of verliescompensatie; - de stemverhouding in bestuursvergaderingen van het Schap. Voor Hilversum is het voor 10 jaar vastgestelde aandeel 31,10 % (vastgesteld door AB Tomin 25 juni 2020).	
Partners	De gemeenten Almere, Blaricum, Gooise Meren, Eemnes, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren.	
Doel en openbaar belang	Het Werkvoorzieningsschap voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 6,9 mln	€ 6,8 mln
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 0,1 mln verlies	1,6 mln winst
Toelichting	De jaarlijkse bijdrage is de rijksbijdrage WSW die Hilversum via de algemene uitkering ontvangt en doorsluist naar het werkvoorzieningsschap. Het Schap heeft een 100% deelneming in Tomingroep BV. Het Schap en de BV hebben een meerjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst garandeert de BV aan het Schap een nulresultaat, en verklaart het Schap dat de Wsw-medewerkers bij de BV worden gedetacheerd. Het nulresultaat houdt in dat een negatief resultaat bij het Schap wordt gecompenseerd door een garantietoekenning door de BV. Het uiteindelijke resultaat van het Schap is daarmee in elk rekeningjaar minimaal € 0. In 2019: negatief resultaat Schap € 0,1 mln, garantietoekenning BV € 0,1 mln. In 2020: positief resultaat € 1,6 mln, geen garantietoekenning BV. Het financieel belang in 2019 is gebaseerd op de in de Hilversumse jaarstukken 2019 verwerkte boekingen. Het financieel belang in 2020 is gebaseerd op de in de Hilversumse jaarstukken 2020 verwerkte boekingen. Het resultaat van de verbonden partij 2019 is gebaseerd op de jaarstukken 2019 van werkvoorzieningsschap Tomingroep.	

	Het resultaat van de verbonden partij 2020 is gebaseerd op de jaarstukken 2020 van werkvoorzieningsschap Tomingroep. Dividend over 2019 ontvangen in 2020 bedraagt € 0. Dividend over 2020 te ontvangen in 2021 bedraagt € 0.	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1,9 mln	€ 3,5 mln (incl. € 1,6 mln winst 2020)
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 10,5 mln	€ 9,4 mln
Toelichting	De cijfers 2019 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2019 werkvoorzieningsschap Tomingroep. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2020 werkvoorzieningsschap Tomingroep.	
Ontwikkelingen	De primaire taak van het Werkvoorzieningsschap is om zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de sociale werkvoorziening (SW). In de loop van de zomer van 2019 bleek dat Tomin-groep BV (100% dochter van het Werkvoorzieningsschap) voor het eerst in tenminste 25 jaar het jaar zou gaan afsluiten met een tekort van rond de € 2,3 mln. De oorzaak lag in een combinatie van incidentele en meer structurele zaken zoals vervanging van langdurig zieken, tegenvallers in de omzet en veel extra inhuur van uitzendkrachten. Het geformuleerde beleid in de strategienota (gebaseerd op groei) leidde tot het aannemen van extra werk waarvoor op dat moment nog onvoldoende medewerkers beschikbaar waren. Daardoor moesten duurdere inhuurkrachten ingezet worden. Daarnaast werd ook duidelijk dat het werken met mensen uit de Participatiewet meer kosten met zich meebrengt dan het werken met SW-medewerkers, zonder dat daar een passende vergoeding tegenover stond. In 2020 is het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningsschap Tomin een verkenning gestart naar mogelijkheden om Tomin door te ontwikkelen tot arbeidsontwikkeling-bedrijf dat toegerust is op de toekomst en waarbij de huidige bestuursopdracht (waarbij verliezen BV worden gecompenseerd door plaatsing P-wetters) wordt herzien. In 2020 blijkt Covid-19 grote (financiële) gevolgen te hebben voor de Tomingroep. Het grote nadelige resultaat van de BV is grotendeels Covid-19 gerelateerd. Het nadeel 2020 wordt zoals gebruikelijk gecompenseerd vanuit het eigen vermogen van de BV. Gevolg is wel dat het eigen vermogen van de BV terugloopt (ultimo 2019 ruim € 15 mln). Hiermee komt de garantietoekenning van de BV aan het Schap nog verder onder druk te staan.	

Risico's	De gemeenten sluizen de in de Algemene Uitkering ontvangen Wsw-bijdrage (rijkssubsidie Wsw) door naar het Schap. Doordat het Wsw-bestand afneemt, stijgen de kosten relatief door het ontbreken van schaalvoordelen. De huidige strategienota gaat uit van plaatsing P-wetters en groei van de onderneming. Dit is niet rendabel gebleken omdat P-wetters relatief duur zijn (zonder marktconforme begeleidingsvergoeding) en omdat voor het extra werk relatief dure inhuur ingezet moest worden. Groot voordeel is dat de Tomingroep (in relatie tot andere SW-bedrijven in het land) een uitzonderlijk grote buffer heeft, namelijk het gezamenlijk eigen vermogen van het schap en de BV bedraagt ruim € 20 mln. De gemeente is 100% risicodrager voor haar aandeel (= het aantal werkdagen van de in de gemeente Hilversum wonende werknemers).
Programma	3. Werken
Website	www.tomingroep.nl

Vennootschap of Coöperatie

Vitens N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De gemeente Hilversum heeft 89.569 van de 5.777.247 aandelen en daarmee 1,55 % van het stemrecht in de AVA.	
Partners	De aandelen van de N.V. zijn in handen van provinciale en gemeentelijke overheden.	
Doel en openbaar belang	Het statutaire doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder de winning, de productie, het transport, de verkoop en de distributie van water (statuten art 3 lid 1). Het doel van de deelname van Hilversum is het beïnvloeden van het beleid van Vitens, teneinde de prijs van water voor de Hilversumse burgers en bedrijven zo laag mogelijk te houden.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 0	€ 0
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 11,1 mln winst	€ 23,9 mln winst
Toelichting	Het resultaat over 2019 bedraagt € 11,1 mln winst. Het resultaat over 2020 bedraagt € 23,9 mln winst. Hilversum bezit 89.569 aandelen Vitens, op de balans gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 89.569 (€ 1,- per aandeel). Het dividend uit jaar T wordt in jaar T+1 begroot en verwerkt. Het in 2020 uitgekeerde dividend bedraagt € 0 (raming € 0) en betreft de dividenduitkering van Vitens over 2019. Vitens heeft de verwachting uitgesproken de komende jaren geen dividend uit te keren aan de aandeelhouders.	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 533 mln	€ 557 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 1.293 mln	€ 1.340 mln
Toelichting	De cijfers 2019 en 2020 zijn gebaseerd op het jaarverslag 2020 van Vitens.	
Ontwikkelingen	Door de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een 'enorme investeringsopgave'. Vitens zal daarom de komende jaren geen dividend uitkeren aan de aandeelhouders.	
Risico's	Geringe risico’s. Het betreft een bedrijf met een monopolie op het gebied van drinkwater.	
Programma	5. Financiën en grondexploitaties	
Website	www.vitens.nl	

GEM Crailo BV		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%). De wethouders Financiën vertegenwoordigen hun gemeente in de Algemene Vergadering (van aandeelhouders). De wethouders Ruimtelijke Ordening (in geval van Hilversum de projectwethouder Crailo) vertegenwoordigen hun gemeente in het Bestuurlijk Overleg.	
Partners	Gemeenten Gooise Meren en Laren.	
Doel en openbaar belang	De Vennootschap heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	Zie toelichting	Zie toelichting
Financieel resultaat van de verbonden partij	Zie toelichting	Zie toelichting
Toelichting	Op 17 maart 2021 heeft de Algemene Vergadering (van aandeelhouders) van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2020 en het jaarplan 2021 van GEM Crailo BV vastgesteld. De omvang van de Intergemeentelijke grondexploitatie bedraagt € 83 miljoen waarbij de geprognotiseerde winst van de grondexploitatie op eindwaarde per 31 december 2029 € 2,9 miljoen bedraagt (contante waarde per 1 januari 2021: € 2,4 miljoen). Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks geactualiseerd wordt. Begin 2021 is een financieel verslag over de periode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020 beschikbaar gekomen: het resultaat voor en na belastingen bedraagt € 0.	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.000	€ 1.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 5.773.365	€ 48.579.597

Toelichting	Het volgestorte aandeelkapitaal van Gem Crailo BV bedraagt (oprichting 1 mei 2018) € 1.000. Het aandeel van Hilversum daarin is 45% (€ 450). GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 mln, waarvan de maximale opnamelimiet tot 1 juli 2020 is vastgesteld op € 10 mln. De gemeente Hilversum staat voor 45% borg (gemeente Gooise Meren voor 45% en gemeente Laren voor 10%). Begin 2021 is een financieel verslag over de periode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020 beschikbaar gekomen. De geactiveerde kosten van de grondexploitatie per 31-1-2020 bedragen € 42 miljoen. De toename van de geactiveerde kosten is het resultaat van de activering van de kosten van de aankoop van de gronden. GEM Crailo B.V. heeft einde december 2020 de gronden van de gemeente Hilversum, de gemeente Laren en de gemeente Gooise Meren overgenomen tegen een totaalbedrag van € 33.200.000. De koopsom is voldaan door middel van een uitgestelde betaling. Deze uitgestelde betaling dient uiterlijk op 31 december 2029 plaats te vinden.
Ontwikkelingen	In 2021 gaat de planfase geleidelijk over naar de uitvoeringsfase. De inzet voor de planvoorbereiding zal dan ook afnemen en verschuiven tot werkzaamheden die gericht zijn op de uitvoering. De eerste helft van 2021 staat in het teken van de vaststelling van het bestemmingsplan door de drie gemeenteraden (juli 2021). Er kan nog een eventuele verlenging van de procedure met een gang naar de Raad van State volgen. Parallel aan deze procedure wordt gestart met de voorbereiding van het bouwrijp maken van de gronden. De eerste gesprekken over gronduitgifte verwacht de GEM Crailo eind 2021 te kunnen voeren. Het komende jaar zullen veel activiteiten worden opgepakt omtrent sloop en sanering. Verder zal GEM Crailo actief participeren in de ontwikkeling van de mobiliteitsvisie van de verkeersknoop A1. Vooral de verbetering van de bereikbaarheid van het OV-knooppunt van voetgangers en fietsers is een belangrijk onderwerp. Over de financiële effecten en/of de omvang daarvan voor GEM Crailo bestaat op dit moment nog geen inzicht.
Risico's	Op 17 maart 2021 heeft de Algemene Vergadering (van aandeelhouders) van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2020 en jaarplan 2021 van GEM Crailo BV vastgesteld inclusief een risico- en gevoeligheidsanalyse. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico’s beschreven.
Programma	5. Financiën en grondexploitaties
Website	

BNG Bank N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente Hilversum heeft 120.939 van de 55.690.720 aandelen en daarmee 0,2% van het stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders). De gemeente wordt op de AVA vertegenwoordigd door de wethouder Financiën.	
Partners	De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Doel en openbaar belang	De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger en is het voor de gemeente mogelijk om op eenvoudige wijze toegang te krijgen tot de geldmarkt. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 153.593	€ 218.900
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 163 mln winst	€ 221 mln winst
Toelichting	Hilversum bezit 120.939 aandelen, op de balans gewaardeerd tegen € 274.000. Het dividend uit jaar T wordt in jaar T+1 begroot en verwerkt. Het in 2020 ontvangen bedrag van € 153.593 aan dividend betreft het dividend over het jaar 2019. In 2021 zal een bedrag van € 218.900 aan dividend over 2020 worden ontvangen (begroot € 300.000) Daarnaast emitteert de BNG Bank leningen die beursgenoteerd zijn. Om die reden is de BNG Bank gehouden aan regels die de Autoriteit Financiële Markten (AFM) stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder. De BNG Bank gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen (RvC).	

	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 4,9 mld	€ 5,1 mld
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 145 mld	€ 155 mld
Toelichting	De gegevens 2020 zijn afkomstig uit de jaarrekening 2020 van de BNG Bank.	
Ontwikkelingen	Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten vindt de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2021.	
Risico's	Gering. De ratings van de BNG zijn respectievelijk Aaa bij Moody's, AAA bij Fitch en AA+ bij Standards & Poor's en zijn daarmee gelijk aan de ratings van de Nederlandse Staat.	
Programma	5. Financiën en grondexploitaties	
Website	www.bngbank.nl	

Coöperatie Parkeerservice U.A.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Hilversum is 1 van de 17 leden in de Algemene Leden Vergadering (ALV) en heeft daar 1 stem. Portefeuillehouder Bereikbaarheid en Parkeren neemt deel aan de ALV.	
Partners	Gemeenten Alkmaar, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Deventer, Gorinchem, Gouda, Hoogeveen, IJsselstein, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist en Parkeren Amersfoort B.V.	
Doel en openbaar belang	1. De Coöperatie heeft ten doel het bewerkstelligen van samenwerking tussen de Coöperatie en haar Leden op het werkgebied van de Coöperatie en het voorzien in de stoffelijke behoeften van de Leden van de Coöperatie door het sluiten van overeenkomsten van opdracht met de Leden ter zake van het bedrijf dat door de Coöperatie wordt uitgeoefend ten behoeve van de Leden op het gebied van het adviseren en leveren van diensten ter zake van garagebeheer, straatparkeer-beheer en straatparkeer-handhaving in het geografisch werkgebied van de Leden. 2. Als nevendoel kan de Coöperatie andere belangen op het gebied van parkeren van haar Leden behartigen.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 1.123.792 (opdracht 2019)	€ 1.418.367 (= opdracht 2020 € 1.268.367 + aanvullende opdracht van € 150.000)
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 744.000 verlies	€ 139.000 winst
Toelichting	Het financieel resultaat 2020 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2020 (27-5-2021). Het financieel resultaat 2019 is gebaseerd op de jaarrekening 2019. De reguliere exploitatie 2019 kende een verlies van € 165.000. In de jaarstukken 2019 is ook een nadeel van € 579.000 vanwege transitiekosten verwerkt, die in de jaarrekening 2019 direct gedekt zijn door een onttrekking van € 579.000 aan de algemene reserve. Per saldo daalde de algemene reserve na bestemming van het resultaat met € 744.000. De reguliere exploitatie 2020 kende een winst van € 357.000. In de jaarstukken 2020 is ook een nadeel van € 218.000 vanwege transitiekosten verwerkt, die in de jaarrekening 2020 direct gedekt zijn door een onttrekking van € 218.000 aan de algemene reserve. Per saldo groeit de algemene reserve na bestemming van het resultaat met € 139.000.	

	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1,8 mln	€ 2,0 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 2,2 mln	€ 2,0 mln
Toelichting	De cijfers 2019 zijn gebaseerd op de jaarrekening 2019. Het verlies 2019 van € 744.000 is in mindering op het Eigen Vermogen per 31-12-2019 gebracht. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de concept-jaarrekening 2020 (27-5-2021). De winst 2020 van € 139.000 is toegevoegd aan het Eigen Vermogen per 31-12-2020.	
Ontwikkelingen	Vanaf 2021 wordt een sluitende exploitatie verwacht door de toetreding van nieuwe leden (gesprekken met potentiële leden zijn gaande) en door een grotere afname van producten door bestaande leden.	
Risico's	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in 4 termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt.	
Programma	3. Werken	
Website	www.parkeerservice.nl	

Coöperatie Productief Leren		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente Hilversum is mede- oprichter en lid van de coöperatieve vereniging Productief Leren. Statutair zijn er altijd twee wethouders lid van het bestuur, die samen 25% van de stemmen hebben. De wethouder onderwijs van Hilversum is voorzitter van het bestuur. De regiowethouder onderwijs vertegenwoordigt de gemeenten in regio Gooi en Vechtstreek.	
Partners	ROC van Amsterdam (MBO college Hilversum) 50%, Qinas (namens Voortgezet Onderwijs) 25%, en gemeenten in de Regio Gooi- en Vechtstreek 25%.	
Doel en openbaar belang	De coöperatie heeft tot doel het bieden van een geïntegreerde onderwijsvoorziening aan leerlingen die hun school vroegtijdig verlaten of dreigen te verlaten, door het in stand houden en verder ontwikkelen van het project "Productief Leren" in de regio Gooi- en Vechtstreek. De activiteiten zijn gericht op het voeren van de regie over onderwijs en zorg waardoor met de leerling wordt gewerkt naar een startkwalificatie en/of toegang tot de arbeidsmarkt. De coöperatie heeft verder tot doel de stad tot school te maken door ondernemers in de regio te betrekken opdat praktijkstages een prominente plaats hebben in het onderwijsprogramma. De coöperatie kan ook de maatschappelijke belangen van haar leden behartigen, zowel maatschappelijke, immateriële als ideële belangen.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 110.000	€ 110.000
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 39.794 verlies	€ 4.644 verlies
Toelichting	De cijfers 2019 zijn gebaseerd op de jaarrekening 2019. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de begroting 2020. De totale begroting 2020 van Productief Leren bedraagt circa € 0,8 mln (2019: 0,8 mln). De Regio Gooi en Vechtstreek draagt circa € 110.000 per jaar bij vanuit de centrummiddelen VSV (Voortijdig School Verlaten) die de gemeente Hilversum jaarlijks overdraagt aan de Regio Gooi en Vechtstreek. Daarnaast betalen de gemeenten een bedrag (leerling volgend; een bedrag per leerling): totaal bijna € 44.000 (Hilversum betaalt € 25.000).	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	onbekend	onbekend
Vreemd vermogen van de verbonden partij	onbekend	onbekend
Toelichting	De realisatie cijfers 2020 zijn nog niet bekend, deze worden verwacht in juni 2021.	

Ontwikkelingen	Op 10 december 2020 is regionaal besloten om Productief leren voor de periode 2021 t/m 2024 structureel financieel te ondersteunen. Productief leren wordt daarmee een structurele onderwijsvoorziening en kan daarom niet meer uit de VSV middelen gefinancierd worden. De gemeentelijke bijdrage gaat daarmee omhoog tot een totale bijdrage van € 160.000 per jaar. Voor de gemeente Hilversum is dit een bijdrage van maximaal € 85.000 per jaar. Dit bedrag is opgenomen in de onderwijsbegroting voor de komende vier jaar. Aangezien Productief Leren nu een structurele onderwijsvoorziening is geworden heeft het bestuur van Productief Leren op 16 maart 2021 unaniem besloten de coöperatie op te heffen. Vanaf schooljaar 2021-2022 verhuist Productief Leren naar een locatie naast het MBO college in Hilversum.
Risico's	De coöperatie is een platform om gezamenlijk de aanpak van (dreigende) schooluitval vanuit een voorziening aan te pakken, waarbij de leerling in staat wordt gesteld een startkwalificatie te behalen. Het financieel risico is beperkt. De coöperatie is in principe een "lege" coöperatie. Alle lange termijn verplichtingen (>1 jaar), liggen bij het MBO College en het VO. Dit betreft verplichtingen met betrekking tot personeel, activa en huur. Personeel is niet in dienst bij de coöperatie, maar wordt door het VO en MBO gedetacheerd of ingehuurd. Ook gaat de coöperatie geen huurcontracten aan voor de benodigde ruimte. De ruimte wordt door het MBO gehuurd. De activa zijn eigendom van het MBO College en worden tegen afschrijvingslasten beschikbaar gesteld.
Programma	2. Zorg
Website	www.productiefleren.nl

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht BV	
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De governance is zo ingericht dat er geen belangenverstrengeling kan ontstaan. De sturingsmogelijkheid van de Raad is dan ook op afstand. De gemeente heeft als aandeelhouder, in de persoon van de wethouder Economie, in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA), de mogelijkheid om richting te geven aan de werking van de ROM. De bevoegdheden van de AVA zijn onder andere het benoemen van de Raad van Commissarissen, het benoemen van directie en investeringscomité op voordracht van de RvC, het vaststellen van het investeringsreglement en het besluiten over statuten, uitgifte van aandelen en tussentijdse uitkeringen.
Partners	De gemeenten Utrecht en Amersfoort, de provincie Utrecht, de Universiteit van Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht en het Ministerie van EZK.
Doel en openbaar belang	De ROM Regio Utrecht BV versterkt de economische structuur van de Regio Utrecht en richt zich hierbij op de thema's uit de Regionaal Economische Agenda; toekomstbestendige leefomgeving, gezonde mensen en digitalisering. Door ondersteuning van het bedrijfsleven en het ecosysteem wordt het innovatieve vermogen van de regio versterkt en via deze weg de welvaart en het welzijn blijvend vergroot. Zij sluit aan op de activiteiten van de Economic Board Utrecht waar bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden elkaar vinden in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. De ROM Regio Utrecht BV is het antwoord op een aantal uitdagingen; 1. Het creëren van een aanspreekpunt in de regio om cofinanciering te krijgen vanuit Invest-NL in het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Oplossingen die vaak een slecht, moeilijk financierbare top kennen. 2. De Regio Utrecht beschikt over een zeer bescheiden omvang aan stimuleringsinstrumenten voor het MKB. Er is weinig effectieve business development capaciteit om innovatie bij het bedrijfsleven en daarmee steun bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken tot stand te brengen. De ROM beschikt over business development capaciteit waardoor bedrijven sneller in staat zijn om hun product door te ontwikkelen en op te schalen. 3. De ROM gaat via haar Participatiefonds voorzien in een op dit moment niet in te vullen behoefte naar kapitaal bij het innovatieve bedrijfsleven 4. De versterking van de inzet op internationalisering van het bedrijfsleven door bundeling van capaciteit binnen de tak trade en invest. 5. Het zorgen voor een helder en eenduidig aanspreekpunt in de regio voor bedrijven met een business development en of investeringsvraag. Het bestaande Healthier Urban Living POC (Proof of concept) fonds dat haar funding kent via EFRO middelen en werkt met achtergestelde leningen komt in beheer

	van de ROM BV. Hierdoor wordt versnippering van capaciteit voorkomen.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	n.v.t.	€ 1.000.000 kapitaaloverdracht / € 45.000 jaarlijkse exploitatiebijdrage
Financieel resultaat van de verbonden partij	n.v.t.	n.n.b.
Toelichting	Op 29 januari 2020 heeft de raad besloten om jaarlijks een bijdrage van € 45.000 beschikbaar te stellen in de exploitatie van de ROM Regio Utrecht. Naar verwachting verschijnt de jaarrekening 2020 van de ROM Regio Utrecht BV in juni 2021.	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	n.v.t.	n.n.b.
Vreemd vermogen van de verbonden partij	n.v.t.	n.n.b.
Toelichting	Naar verwachting verschijnt de jaarrekening 2020 van de ROM Regio Utrecht BV in juni 2021.	
Ontwikkelingen	Medio 2021 wordt besloten of er een aanvullende storting van € 1 mln gaat plaatsvinden als cofinanciering op een extra bijdrage vanuit het Ministerie van EZK.	
Risico's	In lijn met gelijksoortige risico's wordt de maximum bandbreedte ingeschat op de totale hoogte van de deelneming: € 1 mln. De kans van optreden van dit risico wordt met 1% zeer klein ingeschat. Dit individuele ROM risico wordt opgenomen in het overkoepelende risico dat het portfolio van onze gemeentelijke borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen beslaat.	
Programma	3. Werken	
Website		

Stichtingen of verenigingen

Stichting Gooisch Natuurreservaat		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de participanten van het GNR plus een onafhankelijk voorzitter en twee onafhankelijke deskundigen. Samen hebben zij 20 stemmen te verdelen, waarvan Hilversum er 4 heeft. Hilversum wordt vertegenwoordigd door de wethouder Natuur & Groen.	
Partners	De participanten van het GNR zijn de gemeenten Amsterdam, Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren en Naarden en de provincie Noord-Holland.	
Doel en openbaar belang	1. De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en 2. aan het publiek, door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	€ 708.370	€ 786.690
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 3.215 verlies na mutatie reserves (€ 56.081 winst voor mutatie reserves)	€ 87.890 winst na mutatie reserves (€ 331.589 verlies voor mutatie reserves)
Toelichting	De cijfers 2019 en 2020 zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2020 GNR. De netto bijdrage (gedefinieerd al bruto bijdrage -/- BTW teruggave o.b.v. de transparantieregeling) bedraagt in 2019 € 708.370 (2020: € 786.690). De bruto bijdrage van Hilversum bedraagt in 2019: € 850.970 (2020: € 895.230). Deze bruto bijdrage is opgebouwd uit een bedrag van € 822.380 (2020: € 866.130) rijwielpaden € 28.590 (2020: € 29.100). Het GNR betaalt jaarlijks op basis van de transparantie-regeling BTW terug aan de deelnemers. Hilversum ontvangt over 2019 € 142.600 (2020: € 108.540) uit exploitatie en projecten.	
	Stand per 31-12-2019	**Stand per 31-12-2020**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.894.037	€ 1.562.333
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 1.050.231	€ 926.429
Toelichting	De cijfers 2019 en 2020 zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2020 GNR.	

Ontwikkelingen	Een relevante ontwikkeling is de lopende verkenning om tot een nieuwe wijze van samenwerking te komen tussen de huidige participanten in het GNR. Achtergrond is de wens van de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland om als participant uit het GNR te treden. De verkenning betreft een nieuwe samenwerkingsvorm, die bestaat uit een Gooise natuuragenda en een uittredingsovereenkomst inclusief afkoopregeling. Begin 2021 hebben de colleges van B en W van Gooise Meren, Blaricum, Hilversum, Huizen en Laren en de Gooise participanten van het GNR met Amsterdam overeenstemming bereikt over de uittreding van de gemeente Amsterdam als participant uit het GNR. Amsterdam betaalt aan GNR een uittreedsom van ruim € 5,2 mln. Met de provincie Noord-Holland is nog geen overeenstemming.
Risico's	In de begroting 2021 noemt de Stichting GNR de volgende risico's: Personeel De stichting is eigen-risicodrager voor WW-uitkeringslasten en (langdurig) ziekteverzuim. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden of, moeten worden uitbesteed. Projecten De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten: 1. Stel dat de Nationale Postcode Loterij in de toekomst besluit om het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant aan te merken, dan zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. 2. Eventuele overschrijdingen van kostenramingen bij projectuitvoering komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico houdt GNR een bestemmingsreserve aan. Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer Tijdens de subsidieperiode 2017-2022 ontvangt de stichting GNR jaarlijks een bedrag van circa € 485.000 en legt hierover verantwoording af. Wanneer de stichting onvoldoende voldoet aan de subsidieverplichtingen SNL, kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen. BTW Compensatiefonds De participanten mogen de door de stichting GNR betaalde omzetbelasting verrekenen, maar of dat ook lange tijd zo blijft is niet zeker. Dit is een mogelijk risico voor de participanten en daarmee indirect ook voor de stichting.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.gnr.nl

Uitvaartstichting Hilversum		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De verantwoordelijke portefeuillehouder (beheer, vastgoed, grondexploitaties) is voorzitter van de Raad van Toezicht. Dit lid heeft een vetorecht ten aanzien van alle besluiten die in de Raad van Toezicht worden genomen. Verder bestaat de Raad van Toezicht uit een lid met kennis van bedrijfsvoering en een lid met funeraire kennis. De directie van de stichting legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht van de stichting. Daarmee wil de gemeente de kwaliteit van dienstverlening in het crematorium en op de begraafplaatsen aan haar burgers waarborgen en toezicht houden op de bedrijfsvoering van de stichting. De Raad van Toezicht geeft bovendien gevraagd en ongevraagd advies over de ontwikkeling van het crematorium en de begraafplaatsen in Hilversum. De stichting laat jaarlijks haar begroting en jaarrekening goedkeuren door het college.	
Partners	Niet van toepassing.	
Doel en openbaar belang	De gemeente heeft op grond van de Wet op de Lijkbezorging de plicht een gemeentelijke begraafplaats te hebben. De stichting heeft tot doel om de begraafplaatsen én het crematorium van de gemeente Hilversum op een professionele, efficiënte en effectieve wijze te exploiteren. De stichting is verantwoordelijk voor de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden en de volledige bedrijfsvoering en financiën waarbij het voorzien in de behoefte aan begraven op minimaal gelijk kwaliteitsniveau tegen betaalbare tarieven als primaire doelstelling geldt.	
	2019	**2020**
Financiële belang van de gemeente	Zie toelichting	zie toelichting
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 284.159 verlies	€ 36.422 winst
Toelichting	De cijfers 2019 zijn gebaseerd op de door het College op 16 juni 2020 vastgestelde jaarrekening 2019. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de door het College op 3 mei 2021 vastgestelde jaarrekening 2020. Er bestaan enkele privaatrechtelijke afspraken tussen gemeente en USH, vastgelegd in overeenkomsten die betrekking hebben op het onderhoud aan en vervanging van gemeentelijke eigendommen. De USH benut deze eigendommen om invulling te geven aan de wettelijke taken die de gemeente op gebied van begraven en cremeren heeft. In 2016 heeft de financiële overdracht door de gemeente aan de Stichting plaatsgevonden. De stichting is daarna volledig verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium en voert dit uit voor eigen rekening en risico.	

	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 510.665 negatief	€ 474.243 negatief
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 2.099.533	€ 2.412.684
Toelichting	De cijfers 2019 zijn gebaseerd op de door het College op 16 juni 2020 vastgestelde jaarrekening 2019. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de door het College op 3 mei 2021 vastgestelde jaarrekening 2020. In het vreemd vermogen zijn de onderhoudsvoorzieningen van ruim € 2,1 mln per 31-12-2020 en kortlopende schulden van € 0,3 mln opgenomen. Er zijn geen langlopende schulden.	
Ontwikkelingen	De asbestsanering op de Bosdrift is in 2020 afgerond. Met het afronden van de werkzaamheden daar is ook het door de raad verleende krediet gebruikt (totaal € 95.000). Naar aanleiding van de sanering op de Noorderbegraafplaats dient daar voor een kleine selectie van graven nog een bodemonderzoek plaats te vinden. Indien de restconcentratie op de Noorderbegraafplaats de normwaarden overschrijdt dient voor dat deel ook een beheerplan te worden opgesteld. Beoogd resultaat van beide acties zijn (1) asbestvrije begraafplaatsen aan het maaiveld en (2) een door het bevoegd gezag goedgekeurd beheerplan voor de verontreinigde bodem op de begraafplaatsen. In 2020 heeft de USH in tegenstelling tot eerdere verwachtingen 2020 afgesloten met een ruim positief resultaat. Een combinatie van aanscherpingen in de kosten en uitgaven, samen met de natuurlijke ontwikkeling van het aantal uitvaarten. Vooral is er een ontwikkeling te zien in het enthousiasme voor natuurgraven en een stijgend aantal belangstellenden voor eeuwigdurende grafrust. Tegelijkertijd is er ook sprake van een toename in het aantal uitvaarten als gevolg van de coronacrisis. In de raad van 3 maart 2020 is unaniem besloten tot het ter beschikking stellen van een investeringskrediet voor verbouwing van de Bosdrift. Vervolgens is in het najaar van 2020 gestart met de aanbesteding van de verbouwing van het gebouw aan de Bosdrift begraafplaats. De verwachting is dat de verbouwing medio 2021 zal zijn afgerond en dat de USH het gebouw in het najaar van 2021 in gebouw zal nemen.	
Risico's	Ondanks de positieve meerjarencijfers en de solide liquiditeitspositie van de stichting kunnen onvoorziene tegenvallende exploitatieresultaten van de Stichting een risico vormen voor de gemeente. De marges van de stichting blijven gering en de concurrentie is aanzienlijk. Ook Covid-19 heeft impact gehad op het resultaat van de stichting. Het risico voor de gemeente betreft primair het versterken van het eigen vermogen en of de liquiditeitspositie van de stichting. Gezien de resultaten van het afgelopen jaar en de huidige liquiditeitspositie is dit risico overigens beperkt.	
Programma	1. Wonen en leven	
Website	www.uitvaartstichtinghilversum.nl	

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. De paragraaf grondbeleid in de jaarrekening en begroting is in samenhang met de nota Grondbeleid, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van het grondbeleid. In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de verplichte paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan. Kort gezegd geeft de gemeenteraad in de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting aan, wat het te voeren grondbeleid het komende jaar is om de ruimtelijke doelstellingen/opgaven van de gemeente Hilversum te realiseren. In de paragraaf grondbeleid van de eerstvolgende jaarrekening wordt vervolgens gerapporteerd wat er is gerealiseerd en hoe dit zich verhoudt tot de aanvankelijke voornemens uit de begroting.

3.7.2 Grondbeleid in Hilversum

De raad heeft op 12 december 2019 de nota Grond- en Vastgoedbeleid vastgesteld. Vastgoed- en grondtransacties zijn belangrijke instrumenten om de gemeentelijke doelstellingen te helpen realiseren. Gekozen is voor situationeel grond- en vastgoedbeleid: per situatie wordt voor de best passende strategie gekozen. Daarbij kan de rol van de gemeente variëren in een actieve, een regisserende of een faciliterende rol. De verbeteringen in de stad en voor de bewoners vormen het maatschappelijke rendement dat we nastreven. Op basis van dat uitgangspunt worden zorgvuldige afwegingen gemaakt voor financieel rendement en risicobeheersing.
Via deze nota maakt de gemeente Hilversum transparant op welke manier zij gebruikmaakt van het grondbeleid en de bijbehorende instrumenten.
Daarbij is aangegeven welke afwegingen de gemeente maakt bij haar rol in gebiedsontwikkeling. Er is een beslisboom opgenomen aan de hand waarvan de gemeente besluit om vastgoed te behouden, af te stoten of te verwerven.

Vastgoed
De gemeente Hilversum wil tot een vastgoedportefeuille komen die weliswaar kleiner van omvang zal zijn, maar maatschappelijk van grote betekenis kan zijn omdat bewust is gekozen voor het behouden of verwerven van objecten.
Op basis van onderstaande stellingen wordt bepaald welke objecten behoren tot de voorraad kernvastgoed en ondersteunend vastgoed:

- Panden en grond die niet bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen worden afgestoten.
- Panden en grond met maatschappelijk nut worden behouden en daarbij wordt gekozen voor een actieve aanpak.
- Panden en grond die een strategische positie innemen voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen worden verworven (koop of huur).

3.7.3 Uitvoering grondbeleid

Rapportages
De gemeente Hilversum actualiseert jaarlijks de grondprijzen in overeenstemming met het geldende grondbeleid. De memo grondprijzen 2020 is op 11 december 2019 vast gesteld en nog steeds van kracht omdat nieuwe grondbeleid in de maak is.

Grondexploitaties
Per 1 januari 2020 zijn er twee lopende grondexploitaties, Anna's Hoeve Bouwplan en Egelshoek. Per 1 januari 2020 bedraagt de voorziening planexploitaties € 3.068.814. Bij de actualisatie van de grondexploitaties 2021 is de grondexploitatie Egelshoek afgesloten en is het verlies ten laste van de voorziening planexploitaties gebracht. Er zijn in 2021 geen verlieslatende grondexploitaties waardoor er geen saldo in de voorziening planexploitaties aangehouden dient te worden.

De gemeente Hilversum verwacht dat de andere nog lopende grondexploitatie, Anna's Hoeve, in 2023 met een positief resultaat van € 5.211.644 wordt afgesloten. Op basis van de gegevens uit de actualisatie 2021 is over het jaar 2020 een positief fiscaal resultaat berekend van € 522.131. Dit leidt tot een te verwachten belastinglast van € 113.533. Wel heeft de gemeente een aanspraak op carryback van het negatieve fiscale resultaat uit 2019 dat door de actualisatie van de gegevens nu uitkomt op € 922.511. Daardoor heeft de gemeente aanspraak op carryback van dit verlies met het positieve resultaat 2018 waardoor de schuldpositie met de belastingdienst met € 218.628 afneemt.

Conform de stellige uitspraak in het BBV (Besluit Begroten en Verantwoording) zijn in de onderstaande tabel de te verwachten resultaten van de grondexploitaties zowel tegen nominale als contante waarde gepresenteerd waarbij negatieve bedragen opbrengsten zijn. Het verschil tussen de nominale waarde en de contante waarde bedraagt € 300.595.

Prognose lopende grondexploitaties	(A) Nominale waarde	(B) Contante waarde	B -/- A	Jaar afsluiting
Anna's Hoeve bouwplan	-5.211.644	-4.911.049	300.595	2023
Totaal	-5.211.644	-4.911.049	300.595	

Winsten
Er zijn in 2020 geen grondexploitaties afgesloten met een voordelig resultaat.

Conform het BBV is op basis van Percentage of Completion (POC) op de grondexploitatie Anna's Hoeve bouwplan jaarlijks winst genomen. In de actualisatie van 2021 heeft de verwerking van de aanbestedingen in 2020 gezorgd voor een hogere opbrengst.

Winstneming uit grondexploitaties in 2019	(A) POC kosten	(B) POC opbrengsten	A x B POC	Eindwaarde excl. eerdere winstneming	Totaal winst-neming
Anna's Hoeve bouwplan	96,9%	75,3%	73,0%	20.182.784	14.725.999
totaal eerdere winstnemingen					9.359.324
Anna's Hoeve bouwplan winstneming 2020					5.366.675

Verliezen
In 2020 is de grondexploitatie Egelshoek afgesloten met een verlieslatend resultaat van € 3.129.433.

Gronduitgifte: verkoop/ erfpacht
In 2020 is geen grond in erfpacht uitgegeven. Verkoop van gronden heeft plaatsgevonden via de Anna's Hoeve bouwplan.

Exploitatieplannen / anterieure overeenkomsten
De gemeente is in beginsel verplicht om bij het vaststellen van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen. Hiervan kan een gemeente afzien als zij de door haar te maken kosten op een andere manier kan verhalen. Ook in 2020 heeft de raad van Hilversum nog geen enkel exploitatieplan vastgesteld. Bij alle betreffende bestemmingswijzigingen zijn of worden afspraken gemaakt met de betrokkenen over dit kostenverhaal.

In 2020 zijn geen nieuwe anterieure overeenkomst gesloten.

Verkoop panden en gronden
De verkopen panden en gronden bezit bedroegen in 2020 € 18.481.362. In de gewijzigde programmabegroting was een winst van € 1,7 miljoen op de verkoop van niet-strategisch bezit opgenomen. Gerealiseerd is een winst van € 1,924 miljoen. Het hoge bedrag aan verkopen gronden wordt voor € 16.080.629 verklaard door de overdracht van de grond aan GEM Crailo B.V.

Verkoop panden	€	602.380
Verkoop gronden	€	17.878.982
Totaal:	€	18.481.362

Jaarrekening

4. Het overzicht van lasten en baten

4.1 Het overzicht van lasten en baten 'in één oogopslag'

bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Gewijzigde begroting 2020			Realisatie 2020		
Omschrijving	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma's									
1. Wonen en leven	61.023	-30.031	30.993	66.759	-30.574	36.186	66.381	-32.251	34.130
2. Zorg	88.438	-5.881	82.557	101.873	-6.086	95.787	98.138	-5.815	92.323
3. Werken	55.474	-29.483	25.991	62.913	-33.227	29.686	74.787	-50.262	24.525
4. Bestuur	17.640	-1.392	16.248	17.711	-1.213	16.498	18.364	-1.298	17.066
Overhead	30.403	-535	29.868	31.310	-535	30.775	31.628	-513	31.115
5. Financiën en grondexploitaties	19.139	-21.168	-2.029	6.894	-8.036	-1.142	24.161	-26.393	-2.232
Lokale heffingen	0	-22.007	-22.007	0	-21.776	-21.776	0	-22.403	-22.403
Gemeentefonds	0	-159.216	-159.216	0	-170.305	-170.305	0	-171.381	-171.381
Financieringsfunctie	-169	-10	-179	-265	-55	-320	-238	-133	-371
Dividend	0	-378	-378	0	-154	-154	0	-154	-154
Onvoorzien	150	0	150	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	82	0	82
Saldo van baten en lasten	**272.098**	**-270.101**	**1.997**	**287.195**	**-271.961**	**15.234**	**313.304**	**-310.605**	**2.699**
Reserves									
1. Wonen en leven	2.800	-2.662	138	1.750	-3.521	-1.771	2.370	-3.521	-1.151
2. Zorg	0	0	0	0	-107	-107	0	-107	-107
3. Werken	0	-235	-235	0	-1.173	-1.173	0	-1.173	-1.173

4. Bestuur	38	-50	-12	38	-50	-12	38	-50	-12
5. Financiën en grondexploitaties	0	-2.026	-2.026	6.045	-11.697	-5.652	6.045	-10.530	-4.485
Mutatie reserves	**2.838**	**-4.973**	**-2.135**	**7.833**	**-16.548**	**-8.715**	**8.453**	**-15.381**	**-6.928**
Gerealiseerd resultaat	**274.936**	**-275.074**	**-138**	**295.028**	**-288.509**	**6.519**	**321.757**	**-325.986**	**-4.229**

4.2 Toelichting op de verschillen

4.2.1 Financieel resultaat op hoofdlijnen

De gemeente heeft over het jaar 2020 een voordelig financieel resultaat gerealiseerd van € 4,2 mln. Ten opzichte van de stand van de gewijzigde begroting per 31 december, van € 6,5 mln. nadelig, is het resultaat voor bestemming € 10,7 mln. gunstiger dan begroot.

Verloop begrotingssaldo
De onderstaande tabel geeft een beeld van het verloop van het resultaat gedurende het jaar. Na de vaststelling van de begroting 2020 is de begroting verschillende malen aangepast door middel van een raadsbesluit. Per saldo bedroegen deze begrotingswijzigingen € 6,7 mln. negatief. De tabel maakt zichtbaar dat het saldo van de oorspronkelijke begroting zich in de loop van het jaar heeft ontwikkeld van een oorspronkelijk begrote beginstand van € 138.000 positief tot een nadelig begroot saldo op 31 december van € 6,5 mln.
Het rekeningresultaat 2020 wordt mede beïnvloed door in 2021 genomen raadsbesluiten. Deze hebben betrekking op het jaar 2020 en zijn daarom overeenkomstig de genomen besluiten in deze jaarstukken verwerkt. Het is echter niet meer toegestaan om de begroting hierop aan te passen. In het jaar 2021 is een raadsbesluit genomen over de actualisatie van de grondexploitaties die doorwerkt op het begrote resultaat 2020.

De in de onderstaande tabel genoemde raadsvoorstellen kunt u inzien via iBabs.

(Bedragen x 1.000)

Verloop begroting en resultaat	Raad	Lasten	Baten	Totalen
Saldo oorspronkelijke begroting	13-nov-19	**274.936**	**-275.074**	**-138**
Raadsbesluiten 2020 met begrotingswijzigingen				
Onderwijs huisvestingsprogramma	1-dec-19	107	-107	0
Zienswijze Regio Gooi en Vechtstreek	4-mrt-20	678	-678	0
Actualisatie grondexploitaties 2020	6-mei-20	-13.350	12.252	-1.098
Herinrichting kleine spoorbomen	6-mei-20	70	-70	0
Instellen reserve Covid-19	10-jun-20	2.700	-2.700	0
1e Wijziging verordening precariobelasting 2020	1-jul-20		181	181
Jaarstukken 2019 - resultaatbestemming	1-jul-20	3.422	-3.422	0
Jaarrekening 2019 regio G&V afrekening GAD	1-jul-20	435	-435	0
Subsidieregeling lokale media	9-sep-20	260	-260	0
Masterplan Arenapark 2.0	9-sep-20	250	-250	0
Tussenrapportage 1	7-okt-20	13.771	-7.764	6.007
Meerjarig onderhoudsplanning 2020 - 2034	7-okt-20	3.793	-2.191	1.602
Tussenrapportage 2	9-dec-20	7.956	-7.991	-35
Begrotingssaldo op 31 december 2020		**295.028**	**-288.509**	**6.519**
Raadsbesluiten in 2021 (zonder begrotingswijziging 2020)				
Actualisatie/herziening grondexploitaties	21-april-21	620	-1.835	-1.215
Saldo na raadsbesluiten		**295.648**	**-290.343**	**5.304**
Wijzigingen in deze jaarstukken		26.109	-35.642	-9.533
Rekeningresultaat		**321.757**	**-325.986**	**-4.229**

Toelichting Overzicht van en toelichting op de in de jaarstukken verwerkte wijzigingen
In de regel zullen begrotingswijzigingen vooraf door het college aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Hiermee wordt dan toestemming gevraagd voor het realiseren van het beleid en voor besteding van het benodigde bedrag. Soms is een autorisatie vooraf niet mogelijk en wordt de raad achteraf geïnformeerd over de wijziging. In de onderstaande tabel wordt de raad geïnformeerd over de (nog) niet geautoriseerde afwijkingen boven de € 250.000 met een effect op het resultaat.

Progr.	Wijzigingen in deze jaarstukken	Lasten	Baten	Saldo
1	Mobiliteitsbudgetten: Door de pandemie was het niet mogelijk om aan alle mobiliteitsplannen vorm te geven. Pas in september ontstond er weer een verkeersbeeld dat vergelijkbaar was aan de normale verkeersdrukte in Hilversum. Hierdoor is onderzoek naar de verkeerssituatie later dan gepland opgestart om te bezien of aanpassingen aan de (weg)inrichting noodzakelijk zijn.	-666		-666
1	Kabels en leidingen: Er zijn meer kabels en leidingen gelegd dan verwacht. Door het toegankelijk houden van de Oosterengweg voor de afronding van de reconstructie tunnel HOV is het definitief herstel van het straatwerk gepland in begin 2021. Hierdoor is een voordeel ten opzichte van de begroting ontstaan ten opzichte van de daar tegenoverstaande extra lasten.	162	-288	-126
1	Parkeerinkomsten parkeermeters: Op advies van de accountant zijn de maanden november en december 2020 meegenomen als inkomsten in 2020 (in tegenstelling tot voorgaande jaren), waardoor dit een eenmalig voordeel oplevert.		-271	-271
1	Geluidsanering spoor: Voor de geluidsanering op het resterende spoortracé in Hilversum (fase 3) zijn nog geen plannen of afspraken gemaakt. De oorzaak hiervan ligt bij de afwachtende houding van ProRail en het Rijk waarbij ProRail de wettelijke saneringsplicht heeft en het Rijk de kosten draagt.	-433	455	22
1	Rioolheffing en Afvalstoffenheffing: De meeropbrengst is het gevolg van volume toename van het aantal aansluitingen en uitgevoerde bestandscontroles. De raad is hierover geïnformeerd middels RIB. De meeropbrengst leidt tot een lagere onttrekking van de egalisatievoorziening riolering.	273	-582	-309
2	Onderwijskansenbeleid (OAB): In 2020 is gewerkt aan de ‘Hilversumse Educatieve agenda’ die in 2021 geagendeerd wordt aan de raad. In deze agenda wordt voor de komende jaren invulling gegeven aan de OAB. In aanloop naar de nieuwe agenda zijn geen nieuwe ontwikkelingen ingezet en is er minder uitgegeven dan begroot.	-398	398	0
2	Internationaal Onderwijs: Door de MRA zijn middelen beschikbaar gesteld voor het Internationaal Onderwijs. Deze worden in 2021 besteed.	-403		-403
2	Schuldhulpverlening: Er is minder uitgegeven door een lager aantal meldingen voor schuldhulpverlening sinds de Covid-19 uitbraak. Daarnaast is in het beleidsplan opgenomen budget voor een communicatie impuls niet uitgegeven door het verloop van de Covid-19	-253		-253

	maatregelen en beperkte verwachte effectiviteit van deze communicatie-impuls.			
2	Jeugd: De zorglasten ten aanzien van jeugd zijn in 2020 opgelopen tot € 19 miljoen (2019: € 17 miljoen). Dit is echter € 0,4 miljoen lager dan we eerder hadden voorzien. Het voordeel betreft 2% van de lasten en is niet toe te wijzen aan een afzonderlijke zorg soort.	-400		-400
2	WMO: De zorglasten huishoudelijke hulp en begeleiding zijn in 2020 verder opgelopen tot € 15,9 miljoen (2019: € 13,7 miljoen). Dit is echter € 1,1 miljoen lager dan we eerder hadden voorzien. De huishoudelijke hulp komt uit zoals verwacht, waardoor het grootste voordeel toe te rekenen valt aan begeleiding- en dagbesteding. Bij de begeleiding- en dagbesteding is het beschikte bedrag lager dan voorzien evenals de verzilvering.	-1.100		-1.100
3	Teruggave BTW: De Hoge Raad heeft in juli uitspraak gedaan met betrekking tot de BTW die drukt op re-integratiekosten. Hierop is een suppletie ingediend bij de belastingdienst.	-525		-525
3	Begeleide participatie: Ondanks de verhoogde instroom in de bijstand als gevolg van Covid-19 blijven de uitgaven voor re-integratie achter op de begroting. De oorzaak hiervan is dat vanwege dezelfde Covid-19 veel trajecten zijn afgebroken of niet zijn gestart in 2020.	-345		-345
3	Zowel de lasten en baten van de TOZO zijn niet begroot. Over 2020 komen de lasten in totaal uit op € 14 miljoen. Hiertegenover staan de vergoedingen van het rijk van € 16,6 miljoen. Per saldo betekent dit een voordelig saldo van € 2,6 miljoen. Het voordelige saldo is het gevolg van lagere uitvoeringskosten ten opzichte van de forfaitaire vergoeding van het rijk. Deze middelen zijn nodig voor 2021, omdat dit voordeel een regionaal voordeel betreft, welke bij Hilversum tot uiting komt omdat Hilversum de TOZO voor de regio gemeenten heeft uitgevoerd. Daarnaast dient dit voordeel ter dekking van de uitvoeringskosten van de TOZO gedurende de looptijd van TOZO. Om deze middelen beschikbaar te houden alvorens te verrekenen met de regio gemeenten wordt de raad voorgesteld het voordeel in een daarvoor op te richten 'TOZO reserve' te storten.	14.000	-16.600	-2.600
3	BUIG: In de begroting was een nadeel op de BUIG geraamd van per saldo € 1,1 miljoen. In werkelijkheid zijn de lasten op € 32,8 miljoen en de baten op € 32,3 miljoen uitgekomen (saldo € 0,6 miljoen). Het voordeel ten opzichte van de begroting wordt met name verklaard doordat het aantal inwoners met een uitkering minder is toegenomen als gevolg van Covid-19 dan werd verondersteld. Daarnaast heeft de daling van het aantal uitkeringen eind 2019 en begin 2020 positief bijgedragen aan het voordeel.	-358	-209	-567
5	Algemene uitkering: De algemene uitkering 2020 valt hoger uit dan begroot. Dit is met name het gevolg van extra ontvangsten in de december circulaire uit hoofde van het corona compensatiepakket.		-1.076	-1.076
5	OZB: De opbrengst is hoger dan begroot. Dit komt doordat de achterstanden in geblokkeerde objecten en taxaties zijn weggewerkt.		-570	-570

5	Voorziening dubieuze belastingdebiteuren: Voor het mogelijk niet kunnen incasseren van opgelegde belastingen zoals de woonlasten heeft de gemeente een voorziening. Bij de jaarrekening wordt elk jaar bepaald hoe hoog de voorziening moet zijn aan de hand van de ouderdomsanalyse van de openstaande belastingdebiteuren.		350	350
5	Uitvoering Wet WOZ/OZB: De lasten zijn hoger door werkzaamheden voor het gastheerschap Wijdemeren. De door de gemeente Hilversum gemaakte kosten worden doorberekend aan de gemeente Wijdemeren.	317	-430	-113
5	Crailo: De gemeenten Gooische Meren, Laren en Hilversum hebben grond verkocht aan GEM Crailo B.V. t.b.v. het plangebied Crailo. Tegenover de inkomsten staat het afboeken van de waarde van de grond.	16.080	-16.080	0
5	Verkoop panden en gronden: Door verkoop van gronden, panden en standplaatsen is in totaal € 2,4 mln ontvangen. De boekwaarde is dientengevolge afgeboekt, hetgeen een nadeel in de lasten oplevert. In de begroting was een stelpost verkoop panden opgenomen. Deze is ten onrechte als een negatieve last begroot, die nu als nadeel zichtbaar wordt.	970	-700	270
div	Loon- en organisatiekosten: Organisatiebreed was meer inhuur benodigd voor vervanging van langdurige zieken. Tevens heeft extra inzet en inhuur van personeel plaatsgevonden om belangrijke programma's, zoals Energietransitie, het Stationsgebied, Arenapark, Erfgoed en economie, doorgang te kunnen geven. Een andere niet voorziene post waren kosten ten behoeve van Onderzoek en accountancy. Door nieuwe financiële risico's als gevolg van de Covid-19 situatie is een nieuwe applicatie aangekocht en geïmplementeerd. Daarnaast is voor de rechtmatigheidsbeheersing ook geïnvesteerd in een applicatie voor de ondersteuning daarvan en training van medewerkers.	1.990	-1.212	778
div	Covid-19 maatregelen: Op de lasten is een voordeel met name door lagere inhuur capaciteit sociaal plein, Vorstin en lagere facilitaire lasten. Daar tegenover een nadeel op de baten voor hetzelfde bedrag dat grotendeels bestaat uit lagere onttrekking uit reserve (€ 1.167.000 minder) en een minder groot nadeel op parkeren en de Vorstin.	-905	905	0
div	Verschillen < € 250.000	-1.897	268	-1.629
	Totaal wijzigingen jaarstukken	**26.109**	**-35.642**	**-9.533**

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Conform onze financiële verordening zijn in begroting en rekening geen reserves opgenomen ter dekking van kapitaallasten. Alle stortingen en onttrekkingen in begroting en jaarrekening zijn zodoende incidenteel van aard. Dit is ook te zien in de staat van incidentele baten en lasten

4.2.2 Toelichting per programma

In het jaarverslag is op de programma's per thema een analyse gegeven van de verschillen tussen de rekening en de bijgestelde begroting. Zoals in hoofdstuk 1 'Inleiding en leeswijzer' is opgemerkt, bestaat de formele jaarrekening, waarop de accountantsverklaring is gebaseerd, uit dit hoofdstuk 4 en de hierna volgende hoofdstukken 5 en 6.
Nu maakt de genoemde analyse van de afwijkingen tussen de begroting en het overzicht baten en lasten formeel deel uit van de jaarrekening, maar mag van de commissie BBV ook worden opgenomen in het jaarverslag, mits beide onderdelen in één boekwerk zijn opgenomen en in de jaarrekening wordt verwezen naar het relevante onderdeel van het jaarverslag.
Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht op de afwijkingen per programma op hoofdlijnen, waarbij voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording op de betreffende programma's (hoofdstuk 2 Programmaverantwoording, onderdeel Financiële analyse). Het onderstaande overzicht geeft de programmasaldi weer.

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Programma & Thema	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
01.01 Mooie stad	4.578	489	5.067	5.589	522
01.02 Levendige stad	9.829	964	10.793	10.139	-654
01.03 Bereikbare stad	10.998	2.596	13.594	11.826	-1.768
01.04 Duurzame stad	5.588	1.144	6.732	6.576	-156
01 Wonen en leven	**30.993**	**5.193**	**36.186**	**34.130**	**-2.056**
02.01 Verbindende stad	12.701	127	12.828	12.535	-293
02.02 Kansrijke stad	10.409	1.093	11.502	10.561	-941
02.03 Ondersteunende stad	59.447	12.010	71.457	69.228	-2.229
02 Zorg	**82.557**	**13.230**	**95.787**	**92.324**	**-3.463**
03.01 Ondernemende stad	3.308	307	3.615	3.688	73
03.02 Werkende stad	10.566	2.877	13.443	12.693	-750
03.03 Sociale stad	12.117	511	12.628	8.144	-4.484
03 Werken	**25.991**	**3.695**	**29.686**	**24.525**	**-5.161**
04.01 Veilige stad	11.295	135	11.430	11.845	415
04.02 Dienstverlening aan de stad	780	90	870	1.050	180
04.03 Effectief en efficiënt bestuurde stad	34.041	932	34.973	35.286	313
04 Bestuur	**46.116**	**1.157**	**47.273**	**48.181**	**908**
05.01 Financieel gezonde stad	-179.229	-11.210	-190.439	-191.494	-1.055
05.02 Grondexploitatie en vastgoed	-4.430	1.172	-3.258	-4.965	-1.707
05 Financiën en grondexploitaties	**-183.659**	**-10.038**	**-193.697**	**-196.459**	**-2.762**
Totaal van Lasten en Baten	**1.998**	**13.237**	**15.235**	**2.701**	**-12.534**
Mutatie reserves					
01 Wonen en leven	138	-1.909	-1.771	-1.151	620
02 Zorg	0	-107	-107	-107	0
03 Werken	-235	-938	-1.173	-1.173	0
04 Bestuur	-12	0	-12	-12	0
05 Financiën en grondexploitaties	-2.026	-3.626	-5.652	-4.485	1.167
Totaal mutatie reserves	**-2.135**	**-6.580**	**-8.715**	**-6.928**	**1.787**
Resultaat	**-137**	**6.657**	**6.520**	**-4.228**	**-10.748**

4.2.3 Toelichting op de algemene dekkingsmiddelen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lokale heffingen	-22.007	231	-21.776	-22.403	-627
Gemeentefonds	-159.216	-11.089	-170.305	-171.381	-1.076
Financieringsfunctie	-179	-141	-320	-371	-52
Dividend	-378	224	-154	-154	0
Totaal	**-181.780**	**-10.775**	**-192.555**	**-194.309**	**-1.755**

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden (in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen).

Onder de algemene dekkingsmiddelen wordt verstaan:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding van de opbrengst niet gebonden is. Denk bijvoorbeeld aan OZB, toeristenbelasting, precario en hondenbelasting
- Algemene uitkering. Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk krijgen is de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Gemeenten hoeven zich niet te verantwoorden over de besteding van de algemene uitkering richting het Rijk en kunnen deze, met inachtneming van wet- en regelgeving, vrij besteden aan taken die het Rijk heeft opgedragen of aan eigen beleid.
- Dividend, een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.
- Saldo van de financieringsfunctie, dit is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de programma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Ook wel het renteresultaat genoemd.
- Overige algemene dekkingsmiddelen. Dit zijn overige inkomsten waar geen bestedingsdoel voor is bepaald. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld boetes, of rente die bespaard wordt.

Dit overzicht, is conform het BBV, een verplicht onderdeel van de jaarrekening. Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht in de afwijkingen op de verschillende onderwerpen op hoofdlijnen. Voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording van de algemene dekkingsmiddelen in programma 5.

4.2.4 Toelichting op de overhead

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2020	Wijziging begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
1. Personeel	20.728	445	21.173	21.630	457
2. Huisvesting & facilitair	4.345	315	4.660	4.410	-249
3. ICT	2.720	339	3.059	3.066	7
4. Overig	2.076	-192	1.884	2.009	125
Totaal	**29.868**	**907**	**30.775**	**31.115**	**340**

Het BBV schrijft voor dat de kosten van **ondersteuning** van de primaire processen (overheadkosten) centraal worden gepresenteerd in een apart overzicht en in een apart taakveld (taakveld 0.4). Dat taakveld is ondergebracht in programma 4 Bestuur. In de programma's Wonen en Leven, Zorg, Werken en Financiën en grondexploitaties zijn dan ook geen overheadkosten meer verantwoord.

Onder de overhead vallen onder meer de kosten van leidinggevenden, planning & control, personeel & organisatie etc. De bedragen in het overzicht hierboven zijn het **saldo** van overheadkosten en overheadopbrengsten, gesplitst naar onderwerp.

Dit overzicht, is conform het BBV, een verplicht onderdeel van de jaarrekening. Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht in de afwijkingen op de verschillende onderwerpen op hoofdlijnen. Voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording van de overhead in programma 4.

4.2.5 Toelichting op het gebruik van onvoorzien

Jaarlijks wordt in de begroting een post voor onvoorziene lasten opgenomen. In de Financiële verordening is het jaarlijkse budget hiervoor bepaald op € 150.000. Dit maakt het mogelijk om in het begrotingsjaar onvoorziene (dus niet begrote) uitgaven, die onontkoombaar en onuitstelbaar zijn (de 3 o's), op te vangen. Uitgaven ten laste van de post Onvoorzien moeten aan elk van deze 3 criteria voldoen. De post onvoorzien maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. In hoofdstuk 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing kunt u meer lezen over de relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit.

In 2020 is de post onvoorzien geheel ingezet voor de bestrijding van de Coronapandemie. Door middel van raadinformatiebrief 2020-42 is de raad hierover geïnformeerd.

4.2.6 Overzicht verstrekte subsidies

De lijst verstrekte subsidies wordt voortaan jaarlijks bij de jaarrekening geleverd en geeft inzicht in alle subsidies die verstrekt zijn voor de uitvoering van activiteiten in 2020. Daarbij zijn de subsidies in de volgende subsidiedomeinen verdeeld: cultuur, economie en media, groen en duurzaamheid,

jeugd en onderwijs, restauratiesubsidie, sport, wijkzaken, zorg en welzijn en overige.

Om een vergelijking met 2019 te kunnen maken worden de verstrekte subsidies uit 2019 ernaast gepresenteerd. In 2020 is een totaal van € 16.884.723 aan subsidies verstrekt.

De lijst is opgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:
- het gaat om alle subsidies die de Gemeente Hilversum heeft verstrekt, ongeacht de herkomst van middelen
- het gaat om subsidies waarvan de verlening betrekking heeft op 2020. Nog niet alle subsidies over 2020 zijn al vastgesteld.
- het jaar waarin de activiteit plaatsvindt is leidend. Bij subsidies over meerdere boekjaren, is het subsidiebedrag opgenomen dat overeenkomt met het percentage van de activiteiten dat in 2020 plaatsvindt. Voorbeeld: bij 50% van de kosten/activiteiten in 2020 ook 50% van de subsidie in 2020.
- namen van natuurlijke personen zijn anoniem gemaakt in de lijst.

Subsidiedomein	Instelling	2019	2020
Cultuur	Accordeonvereniging Musicorda	2.370	5.673
	Amsterdamse Handelvereniging	1.770	
	C.V. Globe CKC U.A.	420.000	510.375
	Centrum voor Beeldende Kunst GSA	10.000	
	Christelijke Oratorium Vereniging	1.350	
	City Orkest Hilversum	2.870	
	Gemengd Koor N.S.F.	1.930	
	Goois Fanfare Orkest	7.035	7.600
	Goois Jeugdorkest	3.100	4.700
	Goois Ouderenkoor	2.000	1.000
	Goois Symfonie Orkest	2.000	900
	Hilversums Fanfare Orkest LEO	4.710	6.530
	Hilversumse Federatie van Muziekvereniging	5.300	
	Hilversumse Orkest Vereniging		1.500
	Interkerkelijk Kerstnachtdienst Comité	10.000	
	Kamerkoor Revoce	875	
	MediaCity Bigband	2.550	2.550
	Mij. Tot bevord.vd Toonkunst	3.000	
	Muziekgezelschap Excelsior	8.000	7.250
	Particulier		7.500
	St. Openb.Bibliotheek en Volksuniversiteit Hilversum	1.451.500	1.564.925
	Stichting ART Hilversum	6.500	16.500
	Stichting Awen koorprojecten		4.075
	Stichting Bachkoor Holland	20.000	
	Stichting Bosjes Festival	3.000	1.245
	Stichting Caecilia Gilde Hilversum	4.000	
	Stichting Cantate op de Brink	2.500	1.600
	Stichting Cultuur Netwerk Hilversum	33.110	1.616
	Stichting De Cultuurbrigade	8.750	
	Stichting De Zilveren Camera van de Nederlandse Vereniging Van Fotojournalisten	30.000	95.000

	Stichting Dudok Architectuur Centrum	217.500	194.000
	Stichting Dudok Concerten	5.000	2.000
	Stichting Dudokfestival	6.000	7.000
	Stichting Feest der Poëzie		3.000
	Stichting Filmtheater Hilversum	50.000	266.000
	Stichting GAAF Muziektheater		5.000
	Stichting Grafisch Atelier `t Gooi	76.090	124.000
	Stichting Het Wereldorkest		12.859
	Stichting Hilversum One	16.500	4.082
	Stichting Historia		7.500
	Stichting La Boca	2.404	
	Stichting Metropole Orkest	250.000	276.000
	Stichting Museum Hilversum	680.000	710.901
	Stichting Omgevingseducatie G,VenE		5.700
	Stichting Omroep Muziek	143.883	8.800
	Stichting Openbare Bibliotheken Hilversum		29.708
	Stichting Pierre Palla Concertorgel	10.000	
	Stichting Pleinevents		10.000
	Stichting Podium De Vorstin	1.177.000	1.169.500
	Stichting Poëziepaleis	4.163	
	Stichting Popwaarts - Popronde	6.500	
	Stichting Raadhuisconcerten	8.000	8.000
	Stichting Schouwburg Gooiland	52.544	
	Stichting Seinconcerten	5.000	
	Stichting Steengoed Erfgoed		15.000
	Stichting Vierplus	2.000	
	Stichting Wonderfeel	26.500	89.398
	Toneelvereniging Meer Vreugde	3.150	
	VOF	3.250	
	Wisseloord B.V.		15.000
Totaal Cultuur		**4.793.704**	**5.203.987**
Economie en Media	Dudok Architectuur Centrum		45.000
	Enter Media B.V.		39.858
	Events in Business		22.250
	Gooische Tam Tam		15.100
	Mediastages BV	7.500	
	Ondernemersvereniging Arenapark & Laapersveld		10.000
	Ondernemersvereniging Zuid West		37.500
	OntspanActief		17.500
	ROC MBO College		64.900
	St. Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid	280.000	280.000
	St. Openb.Bibliotheek en Volksuniversiteit Hilversum	81.000	
	St.Hogeschool van Amsterdam		115.800
	Sticht. verenigde Online Radiostations (v-OR)	15.000	10.000
	Stichting Centrum Hilversum	50.000	50.000
	Stichting Forever Radio	8.000	

	Stichting Hilversum Marketing	850.000	855.500
	Stichting Media Perspectives	300.000	300.000
	Stichting Ollie's Productions	10.000	12.000
	Stichting Ondernemersfonds Gijsbrecht	42.926	11.500
	Stichting Stadsfonds Hilversum	954.500	937.254
	The Rocketeers B.V.	10.000	
	Ypca		15.000
Totaal Economie en Media		**2.608.926**	**2.839.162**
Groen en Duurzaamheid	HET: Coöperat. Hilversumse Energ. Transit. UA		24.556
	Hilverzon Duurzame Energie Cooperatie Hilvers	86.000	132.200
	Stichting Botanische Tuin dr. Costerus	1.607	1.607
	Stichting Pinetum Blijdenstein	25.000	25.000
	Stichting Versa Welzijn		20.000
Totaal Groen en Duurzaamheid		**112.607**	**203.363**
Jeugd en Onderwijs	Adriaan Roland Holst College	15.000	
	CorDeo Scholengroep	6.950	3.475
	De Savornin Lohman Mavo		6.600
	Gemeentelijk Gymnasium	9.051	7.583
	Hilfertsheem-Beatrix		5.490
	Hilversumse Montessori Scholen	40.980	
	Hilversumse Schoolvereniging (H.S.V.)	8.365	4.183
	Reg. Samenwerkingsverband Unita	15.997	15.997
	ROC Flevoland Holding B.V.	10.000	
	St. Gooise Scholen Federatie	18.507	91.740
	St. IMC Weekendschool	7.500	17.500
	Stichting Alberdingk Thijm Kinderopvang		54.740
	Stichting Alberdingk Thijm Scholen	69.875	88.500
	Stichting Bink Peuterspeelzalen	692.590	959.155
	Stichting Elan		35.000
	Stichting J.H. Donnerschool	1.613	
	Stichting Mozarthof	6.000	
	Stichting Noor	29.200	19.000
	Stichting Openbare Bibliotheken Hilversum		27.333
	Stichting Proceon	40.895	56.625
	Stichting Versa Welzijn	727.798	397.380
	STIP Hilversum	458.150	320.475
	Wellantcollege	4.792	4.792
Totaal Jeugd en Onderwijs		**2.163.263**	**2.115.568**
Overige	H100	55.746	
	Stg. Huurteam G&V		30.000
	Stichting WAC-Hilversum		8.500
Totaal Overige		**55.746**	**38.500**
Restauratiesubsidie	District 1402 B.V.	10.000	
	Particulieren restauratie	57.567	86.383
	Ravi Holding B.V.	10.000	
	Societeit `De Unie`	8.634	

	Stichting Dudok Wonen		32.000
Totaal Restauratiesubsidie		**86.201**	**118.383**
Sport	A.S.C. Hilversum	1.250	
	GAC	5.250	
	Gooise SenR Geestelijke Gehandicapten	6.567	6.288
	Gooise Wielerclub De Adelaar	1.000	
	HC en FC Victoria	1.250	
	Hilversumse Roeivereniging Cornelis Tromp		3.500
	HLTC Gooiland	2.500	
	HZC de Robben	2.500	
	Kaatsvereniging Melle Veenstra	1.011	
	Paardensportver.Hilversum	3.500	
	Roeivereniging Cornelis Tromp	3.500	
	Rugby Club Hilversum	3.000	1.500
	SC 't Gooi	1.250	
	Sportservice Noord Holland	127.818	122.271
	Stichting Atletiek Evenementen	25.000	21.735
	Stichting Bink Peuterspeelzalen	140.300	140.300
	Stichting Golfpark Spandersbosch	1.250	
	Stichting Hilversum Schaakt	3.500	2.000
	Stichting Hilversumse Meent	23.000	23.000
	Stichting Sportclub Gehandicapten Gooi en Eemland	2.558	5.254
	Stichting Sportfair	8.655	6.500
	Tennisvereniging de Rading	750	
	Triathlon Vereniging Hilversum	500	
Totaal Sport		**365.909**	**332.348**
Wijkzaken	Studio Pangemanan		5.835
Totaal Wijkzaken			**5.835**
Zorg en Welzijn	Bestuur Nederlandse Ver. voor Autisme (NVA)	6.500	5.000
	COC Midden-Nederland	500	
	De Bibliotheek Gooi en Meer	21.938	
	Humanitas District Noordwest		23.324
	Leger des Heils	13.000	18.650
	LFB Steunpunt Noordwest	47.212	40.277
	MEE Utrecht, Gooi & Vecht	600.000	539.170
	OSMA		6.250
	Parkinson Vereniging		1.650
	Prot.Gemeente Hilv. inz. Wijkdiaconie Bethleh		500
	Slachtofferhulp Nederland	23.284	23.284
	St. Dierenambulance Gooi&Vechtstreek	7.500	7.500
	St. Rolstoelbus `t Gooi	2.599	2.599
	St. Speel-o-theek De Steeg	10.250	10.250
	Stichting Alzheimer Nederland	7.000	6.000
	Stichting Avondschool Actief		3.129
	Stichting Buurtmobiliteit Hilversum	22.000	
	Stichting De Geus	9.620	

	Stichting FitIn	11.400	
	Stichting Hilversum Verbonden	10.000	
	Stichting Hilversumse Meent	136.450	105.651
	Stichting Hilverzorg, locatie Kerkelanden	163.500	117.500
	Stichting Kwintes	86.887	84.135
	Stichting Maatjesproject Gooi & Vechtstreek	261.000	267.600
	Stichting Meentwerf	6.641	6.641
	Stichting Present Hilversum	10.000	10.000
	Stichting Rechtswinkel Hilversum	5.000	
	Stichting Schuldhulpmaatje Hilversum en omstreken	17.100	17.100
	Stichting Scouting Regio Gooi	5.000	5.000
	Stichting Sherpa		4.745
	Stichting Speel-o-theek `t Gooi	1.000	
	Stichting Statushouders	5.000	
	Stichting Urban Farming 035	50.000	
	Stichting Versa Welzijn	4.154.583	4.479.976
	Stichting Vier het Leven	3.000	3.000
	Stichting Viore	10.000	30.000
	Stichting VluchtelingenWerk West en Midden-Nederland	160.965	154.526
	Stichting Wijkcentrum de Zoutkeet	20.720	19.720
	Voedselbank Gooi en Omstreken		34.400
Totaal Zorg en Welzijn		**5.889.649**	**6.027.577**
Eindtotaal		**16.076.005**	**16.884.723**

4.2.7 Begrotingsrechtmatigheid

Onderstaand volgt de beoordeling van de financiële begrotingsrechtsmatigheid. Dit betreft zowel de begrotingsrechtsmatigheid van de lasten per programma, de onttrekkingen aan reserves en de uitgaven op kredieten.

De werkelijke lasten op programmaniveau mogen de begrote lasten na de laatste begrotingswijziging in beginsel niet overschrijden. Daar waar de lasten de begroting wel overschrijden, is het voor het beoordelen van de begrotingsrechtsmatigheid van belang in hoeverre de overschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten.

	Begr lasten na wijziging	Realisatie	Verschil
Programma 1 Wonen en leven	66.759.000	66.381.000	-378.000
Programma 2 Zorg	101.873.000	98.138.000	-3.735.000
Programma 3 Werken	62.913.000	74.787.000	11.874.000
Programma 4 Bestuur	49.021.000	49.992.000	971.000
Programma 5 Financiën en grondexploitaties	6.629.000	24.005.000	17.376.000

In het bovenstaande overzicht is te zien dat de programma's 3, 4 en 5 een overschrijding hebben van de geautoriseerde (begrote) lasten. Hier onder wordt de overschrijding geanalyseerd en beoordeeld.

Programma 3 Werken	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten	62.913.000	74.787.000	11.874.000
Analyse overschrijding			
Vanwege de coronacrisis heeft de gemeente begin 2020 een extra taak gekregen op het gebied van inkomensondersteuning. Voor ondernemers die door de lockdown minder of geen inkomsten meer hadden, heeft het Rijk de TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) in het leven geroepen. Zowel de lasten en baten van de TOZO zijn niet begroot. Over 2020 komen de lasten in totaal uit op € 14 miljoen. Hiertegenover staan de vergoedingen van het rijk van € 16,6 miljoen. Omdat het hier een overschrijding betreft die geheel gecompenseerd wordt door extra inkomsten telt deze niet mee voor het oordeel van de rechtmatigheid.			

Programma 4 Bestuur	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten	49.021.000	49.992.000	971.000
Analyse overschrijding			
De afwijking heeft betrekking op de loon- en organisatiekosten. Organisatiebreed was meer inhuur benodigd voor vervanging van langdurige zieken. Tevens heeft extra inzet en inhuur van personeel plaatsgevonden om belangrijke programma's, zoals Energietransitie, het Stationsgebied, Arenapark, Erfgoed en economie, doorgang te kunnen geven. Een andere niet voorziene post waren kosten ten behoeve van Onderzoek en accountancy. Door nieuwe financiële risico's als gevolg van de Covid-19 situatie is een nieuwe applicatie aangekocht en geïmplementeerd. Daarnaast is voor de rechtmatigheidsbeheersing ook geïnvesteerd in een applicatie voor de ondersteuning daarvan en training van medewerkers. De afwijking wordt deels gecompenseerd door € 820.000 aan baten. Het Regionaal Beleidsteam Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek heeft op 2 december 2020 besloten tot het organiseren van jongerenactiviteiten in Gooi en Vechtstreek (vanwege corona) in de maand december. Het opdrachtgeverschap voor het contracteren van derden voor regionale activiteiten is belegd bij de gemeente Hilversum. Elke van de 8 deelnemende gemeente draagt € 10.000 bij aan de totale kosten van € 80.000, wat resulteert in een nadeel van € 80.000 bij de lasten en een voordeel van € 70.000 bij de baten. De extra lasten passen binnen het beleid van de gemeente Hilversum, maar zijn niet volledig door de raad geautoriseerd. Daarmee is de overschrijding voor € 81.000 onrechtmatig.			

Programma 5 Financiën en grondexploitaties	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten	6.629.000	24.005.000	17.376.000
Analyse overschrijding			
De belangrijkste afwijking is de overdracht van de gronden aan GEM Crailo BV ten behoeve van het plangebied Crailo eind december 2020. De inkomsten voor de gemeente Hilversum waren €16.080.000; tegelijkertijd is ook hetzelfde bedrag aan lasten door afboeking van de gronden opgenomen waardoor er geen financieel resultaat ten laste van het rekeningresultaat komt. Een andere oorzaak voor de overschrijding ligt in de uitvoeringskosten van WOZ/OZB en dwanginvorderingen (€ 455.000 hoger dan begroot). Deze kosten worden voor een deel veroorzaakt door het gastheerschap Wijdemeren dat geheel wordt gecompenseerd. In 2020 zijn verschillende correcties voor BTW suppletie en BTW compensatiefonds ingediend. Enerzijds heeft dit geleid tot € 149.000 meer lasten voor b.v. de levering van de gronden voor Crailo en verschuldigde rente. Anderzijds heeft dit ook geleid tot meer baten doordat de betaalde rente op de levering van de gronden werden doorberekend aan GEM Crailo. Ook zijn BTW-baten ontvangen door een correctie op eerdere BTW-aangiften. De extra BTW-gerelateerde inkomsten bedragen € 139.000. In de begroting was een stelpost verkoop panden opgenomen van € 500.000. Deze post is ten onrechte als een negatieve last begroot waardoor een negatieve afwijking is ontstaan. De totale gerealiseerde opbrengst verkopen zorgt voor een positieve afwijking bij de opbrengst te verkopen panden inclusief deze stelpost. Tenslotte is de boekwaarde van verkochte gronden afgeboekt waardoor de lasten met € 470.000 toenamen. Hier staan de verkoopopbrengsten als baten tegenover. Omdat het de overschrijdingen geheel worden gecompenseerd wordt door extra relateerde inkomsten, tellen deze niet mee voor het oordeel van de rechtmatigheid.			

Investeringskredieten	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Budget / saldo lasten en baten	3.128.000	3.411.000	283.000
Analyse overschrijding			
In 2020 worden investeringskredieten afgesloten met een overschrijding van het door de raad beschikbaar gestelde budget. Het betreft de investeringen voor: Programma 1: deklagen geluidsreducerend asfalt €2.000; deklagen gesloten asfalt € 31.000; inpandige fietsenstalling € 42.000; uitbreiding parkeerapparatuur € 21.000; beschoeiing Meent € 16.000 speelvoorziening € 6.000 Programma 2: uitbreiding J.H. Donnerschool € 24.000 Programma 4: technische infrastructuur 2018 € 3.000; webcasting faciliteiten € 71.000; vervanging audio visuele middelen € 67.000. Deze overschrijding van activeerbare activiteiten (investeringen) zijn in principe onrechtmatig, maar tellen niet mee voor het oordeel omdat het effect van deze overschrijdingen pas zichtbaar wordt in de afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren.			

In 2020 zijn geen begrotingsonrechtmatigheden te rapporteren bij de onttrekkingen uit de reserves.

4.3 Overzicht van incidentele lasten en baten

	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
1	Extra lasten resp. gederfde baten a.g.v. coronacrisis	337	1.041	1.378
2	Arenapark	184		184
3	Invoering nieuwe omgevingswet	595		595
4	Duurzame mobiliteitsvisie	244		244
5	Afloop mobiliteitsplannen 2019	170		170
6	Geluidsanering	56		56
7	Asbestsanering	56		56
8	Bodemonderzoeken	60		60
9	Voorbereiding Spoorzone (gebiedsagenda 1221)	141		141
10	Afvalstoffendekking (niet dekkend)	1.179		1.179
	Reserve egalisatie afvalstoffen		-1.010	-1.010
11	Specifiek uitkering sport (SPUK)		-135	-135
12	Viering 75 jaar vrijheid	120		120
13	Subsidieregeling lokale media	116		116
14	Notitie verlaagde parkeernormen rondom ov-knooppunten	50		50
	Reserve mobiliteitsfonds		-50	-50
15	Kabels, leidingen en inritten	162	-288	-126
16	HOV: Contract 9	304	-303	1
17	Stationsgebied	225		225
18	Tijdelijke invulling Stationsgebied	107		107
19	ANWB-, toeristische- en verkeersborden	52		52
20	Hekwerk Sluis 't Hemeltje	42		42
21	VNG onderst.programma Energie en innov. aanpakken VvE	170	-170	-
22	Boomverzorging (eikenprocessierups)	89		89
23	Opstellen transitievisie warmte	127		127
24	Energieloketten	63		63
25	Subs. reductie Energiegebruik & wijkwarmte Kerkelanden	117	-220	-103
26	Aanplant extra bomen (Vingboonstraat)	14		14
	Reserve herplantfonds		-54	-54
27	Droogteschade	89		89
28	Reserve Stedelijke ontwikkeling	2.370	-2.370	-
29	Reserve Beeldende kunst		-37	-37
	Totaal programma 1:	**7.239**	**-3.596**	**3.643**
30	Extra lasten resp. gederfde baten a.g.v. coronacrisis	45		45
31	Maatschappelijke opvang OOGz (DU) (regionaal)	610		610
	Beschermd wonen	52		52
	Vrouwenopvang (DU) (regionaal)	97		97
32	Sociaal Plein 'het experiment'	97		97
33	LHBTI-beleid	45		45
34	Onderwijshuisvesting	254		254
	Reserve Onderwijsgebouwen		-107	-107
35	Transformatieplan zorg voor de jeugd Gooi & Vechtstreek	526	-	526
36	Banenkansen kwetsbare jongeren	89	-	89
	Totaal programma 2:	**1.815**	**-107**	**1.707**
37	Extra lasten resp. gederfde baten a.g.v. coronacrisis	240	74	313
38	TOZO	13.600	-17.000	-3.400
39	Arbeidsmarktbewerkingsplan ‘Werken aan Werk’	678		678
	Extra middelen uitvoeringsplan ‘Focus op werk’	235		235
	Reserve inzet HHT middelen		-913	-913
40	Teruggave BTW		-525	-525

41	Perspectief op werk/Impuls regionale samenwerking GGZ	1.030		1.030
42	Reserve Regionaal mediacentrum		-260	-260
	Totaal programma 3:	**15.783**	**-18.624**	**-2.841**
43	Extra lasten resp. gederfde baten a.g.v. coronacrisis	507	143	650
44	Jaarwisseling 2020 (jongeren)	80	-70	10
45	Inkomensoverdrachten - GR Regio G&V begroting	25		25
46	Crisisbeheersing en brandweer	30		30
47	Programma Dienstverlening	118		118
48	Implementatie software systeem intern auditen	100		100
49	Doorontwikkeling dashboards Sociaal Domein	130		130
50	Opstellen strategische huisvestingsvisie	90		90
51	Reserve decentrale loonruimte	38		38
52	Extra lasten personeel	50		50
	Reserve transitie personeel		-50	-50
53	Roadmap	500		500
	Totaal programma 4:	**1.668**	**23**	**1.690**
54	Extra lasten resp. gederfde baten a.g.v. coronacrisis	-79	287	208
	Storting en onttrekking reserve Covid-19	2.700	-2.382	318
55	Fiscale afrekening BTW Compensatiefonds	149	-140	9
56	Wijziging systematiek WOZ/afhandelen bezwaarschriften	110		110
57	Grond Crailo (afschrijvingen/afwaardering Crailo en verkoop)	16.080	-16.080	-
58	Verkopen panden en gronden	470	-2.400	-1.930
59	Tussentijdse winstneming Anna Hoeve		-5.367	-5.367
60	Grex Egelshoek		61	61
61	Algemene reserve		-8.148	-8.148
62	Compensatiepakket Corona (Alg. uitkering Gemeentefonds)		-4.884	-4.884
63	Compensatiepakket Corona (storting Covid-19 reserve)	3.345		3.345
	Totaal programma 5:	**22.775**	**-39.053**	**-16.278**
	Totaal incidentele lasten en baten rekening 2020	**49.280**	**-61.357**	**-12.077**
	Totaal lasten en baten rekening 2020	**321.757**	**-325.986**	**-4.229**
	Totaal structurele lasten en baten rekening 2020	**272.477**	**-264.629**	**7.848**

Programma 1:

1: Covid-19: Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. De grootste afwijkingen op programma 1 betreffen: lagere parkeer-opbrengsten incl. de naheffingen (€ 945.000), ondersteuning Vorstin, filmtheater en andere culturele instellingen (€ 327.000) en gederfde pacht kermis (€ 79.000).
2. Arenapark: Voor het Arenapark is een nieuw Masterplan opgesteld waarbij het Arenapark zal transformeren van een kantorenpark naar een multifunctionele locatie.
3. Omgevingswet: In de begroting zijn budgetten opgenomen voor de invoering van de Omgevingswet. In 2020 is hieraan € 575.000 uitgegeven.
4. Duurzame mobiliteitsvisie: De kosten zijn gemaakt voor het opstellen van een duurzame mobiliteitsvisie. Een deel van het budget is niet besteed en wordt overgeheveld naar 2021, omdat door de vertraging (landelijke uitstel) van de omgevingsvisie ook het traject van de mobiliteitsvisie (die van oorsprong gelinkt was een het proces van de omgevingsvisie) vertraging heeft opgelopen.
5. Afloop mobiliteitsplannen 2019: bij de jaarstukken 2019 is budget in 2020 toegewezen voor de afloop van diverse mobiliteitsplannen die in 2019 waren gestart. De werkelijke lasten in 2020 bedroegen in totaliteit € 170.000. Het betreft meerdere kleine projecten zoals het verbeteren fietsenstallingen Arenapark en Kruispunt Zuiderweg-Kleine Drift.
6. Geluidsanering: In 2020 zijn er nog twee projecten uitgevoerd die vielen onder de saneringsplicht wet geluidhinder.
7. Asbestsanering: Dit betreft de afrondende werkzaamheden van de asbest sanering van de Noorderbegraafplaats en de begraafplaats Bosdrift.

8. Bodemonderzoeken: Dit betreft de lasten voor onderzoeken naar bodemverontreinigingen.
9. Voorbereiding Spoorzone (gebiedsagenda 1221): De uitgaven hebben betrekking op de ontwikkeling van de spoorzone. Hiervoor is in 2020 € 141.000 uitgegeven.
10. Afvalstoffenheffing: De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn nog niet volledig kostendekkend. Het ontstane nadeel wordt in de begroting en meerjarenraming gedekt door een onttrekking uit de reserve afvalstoffenheffing.
11. Specifieke uitkering sport (SPUK): Gemeenten kunnen vanaf 2019 de btw op kosten die zij maken voor de sportaccommodaties niet meer bij de fiscus vorderen. Daarom geeft het rijk de gemeente voor dit verlies een compensatie volgens de SPUK. Op basis van de investeringen 2020 en de exploitatiebegroting 2020 is de compensatie hoger dan waarmee rekening werd gehouden in de begroting.
12. Viering 75 jaar vrijheid: In 2020 zou Hilversum herdenken en vieren dat het 75 jaar geleden was dat Nederland werd bevrijd. Daarvoor waren verschillende activiteiten georganiseerd. Helaas konden niet alle activiteiten doorgaan vanwege Covid19.
13. Subsidie lokale media: In 2020 is de subsidieregeling lokale media vastgesteld. De lasten worden gedekt door een onttrekking aan de reserve Regionaal mediacentrum**.**
14. Parkeernormen OV knooppunt: Betreft de kosten onderzoek en het laten opstellen van een beleidsnotitie verlaagde parkeernormen rondom ov-knooppunten en in de schil. Voor deze werkzaamheden is externe deskundigheid ingehuurd. Dekking via de reserve Mobiliteit.
15. Kabels en leidingen: Er zijn meer kabels en leidingen gelegd dan waar rekening mee is gehouden in de begroting. Voor het leggen van kabels en leidingen betalen de nuts- en telecombedrijven een vergoeding voor het herstel van het straat werk en leges. Tegenover € 162.000 extra kosten ten opzichte van de begroting staat € 288.000 aan extra baten.
16. HOV Contract 9: De opdracht van de provincie Noord-Holland voor de werkzaamheden in het kader van de HOV "contract 9" is financieel en voor wat betreft de uitvoering verdeeld over de jaren 2018, 2019 en 2020. Dit betreft de fysieke maatregelen op de omleidingsroutes die nodig zijn als voor de uitvoering van de onderdoorgang in de Oosterengweg de ring-oost afgesloten wordt.
17. Stationsgebied: Dit betreft het voorbereidingskrediet voor het Stationsgebied.
18. Tijdelijke invulling Stationsgebied: Betreft de lasten die gemaakt zijn voor de kwekerij.
19. ANWB-, toeristische- en verkeers- Borden: Er zijn meerkosten gemaakt om schade te herstellen van vandalisme aan bebording. Met name het aanbrengen van graffiti is in 2020 flink toegenomen.
20. Sluis 't Hemeltje: Betreft uitgaven voor de vervanging van de steiger schutsluis 't Hemeltje.
21. Middelen energiebesparing: Van de VNG ontvangen middelen voor het versnellen van lokale energiebesparing en duurzame energie opwekking zijn voor verdere uitvoering aan de regio Gooi en Vechtstreek overgemaakt.
22. Boomverzorging: De overschrijding heeft betrekking op de bestrijding van de eikenprocessie-rups. De plaag is in 2020 aanzienlijk geweest.
23. Opstellen transitievisie warmte: In de decembercirculaire van 2019 is een bedrag van € 212.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van de Transitievisie Warmte zoals opgenomen in het Klimaatakkoord van juni 2019. Deze bijdrage heeft als doel dat gemeenten een goede start kunnen maken met de uitvoering van het Klimaatakkoord. Deze middelen worden verspreid over 2020 en 2021 uitgegeven voor onder andere participatie met inwoners en andere stakeholders én het opstellen van de visie.
24. Energieloketten*:* De gemeente heeft via de decembercirculaire 2019 een decentralisatie-uitkering van het Rijk ontvangen voor Energieloketten. Deze middelen zijn overgeheveld naar 2020 en hebben geleid tot een incidentele last van € 92.000 in 2020
25. Subsidies Reductie energieverbruik en wijkwarmte Kerkelanden: Van de rijksoverheid is een subsidie van € 90.000 voor de Regeling Reductie Energiegebruik ontvangen en gedeeltelijk in 2020 uitgegeven. Daarnaast is de van de provincie Noord-Holland subsidie van € 130.000 ontvangen voor de wijkwarmte transitie in Kerkelanden aangewend.
26. Aanplant extra bomen: In de raming was rekening gehouden met de herplant van 18 extra bomen. Dit is beperkt gebleven tot de bomen in de Vingboonstraat.

27. Droogteschade: De extra lasten 2020 zijn volledig toe te schrijven aan het herstel van de droogteschade aan beplanting die is ontstaan in 2018. Het herstel heeft plaatsgevonden in 2019 en 2020.
28. Reserve Stedelijke ontwikkeling: Vanuit de verkoop van niet-strategisch vastgoed is een bedrag van € 1.450.000 toegevoegd aan de reserve. Daarnaast is een jaarlijkse geraamde oplopende dotatie gerealiseerd. In 2020 bedroeg deze € 300.000. Om te voorkomen dat de reserve na onttrekking van het begrote bedrag een negatief saldo zou vertonen is van de tussentijdse winst uit de grondexploitaties € 620.000 incidenteel extra toegevoegd. De onttrekking aan de reserve bestaat voor € 1.000.000 aan inzet personeel ten behoeve van het projectportfolio, € 750.000 ten behoeve van de invoering van de omgevingswet en voorbereidingskosten voor achtereenvolgens het Stationsgebied (€ 300.000), Arenapark (€ 250.000) en de kleine Spoorbomen (€ 70.000).
29. Reserve kunst: De middelen waren bestemd voor het creëren van plekken voor poëzie in de openbare ruimte. Daarnaast wordt jaarlijks van een burgemeester de aanwezige foto vervangen door een schilderij. Door de maatregelen als gevolg van de coronacrisis konden vrijwel alle activiteiten die gepland stonden voor 2020 niet doorgaan. Er zijn weliswaar twee gedichten gemaakt, maar die zijn beide nog niet onthuld. Dat is pas mogelijk in 2021.

Programma 2:
30: Covid-19: Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. Deze last betreft de ouderbijdrage kinderopvang (€ 45.000).
31. Compensatiepakket Corona: Het Rijk heeft een compensatiepakket voor medeoverheden beschikbaar gesteld voor de gevolgen van de coronacrisis. Via de september- en decembercirculaire is hiervoor een bedrag van € 4.884.000 ontvangen. De met de extra middelen corresponderende lasten uit de decembercirculaire zijn, met uitzondering van de extra coronamiddelen voor Beschermd Wonen, echter niet verwerkt in de jaarrekening 2020. De bijdragen die wij uit hoofde van onze regiofunctie ontvangen, zijn doorgegeven aan de regio. Het betreft ontvangen extra middelen voor Vrouwenopvang, Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen. Het restant van de coronacompensatie is in de reserve Covid-19 gestort. De resterende extra coronamiddelen zullen pas in 2021 besteed worden.
32. Sociaal Plein 'het experiment': Begeleiding in de wijk: Er zijn tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld voor 'het experiment' Begeleiding in de wijk. Boven het structurele bedrag van € 170.000 bedragen de lasten € 97.000.
33. LHBTI: Naast de in de begroting opgenomen structurele middelen (€ 50.000) voor het LHBTI-beleid, zijn conform het door de raad op 27 februari 2019 vastgestelde beleidsplan, extra middelen beschikbaar gesteld in 2020. Boven het structurele bedrag bedragen de lasten € 45.000.
34. Onderwijshuisvesting: In 2020 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld en ingezet voor het opstellen van het Integraal Huisvestingplan (IHP) en het oplossen van knelpunten in de huisvestingvergoeding aan scholen. In mei 2020 is het IHP vastgesteld in de Raad.
35. Regionaal Transformatieplan Zorg voor de Jeugd: Sinds 2018 wordt door Hilversum samen met de andere regiogemeenten het Regionaal Transformatieplan Zorg voor de Jeugd Gooi en Vechtstreek tot uitvoering gebracht. Dit draagt bij de verbetering van ons jeugdhulpstelsel in onze regio. Hilversum heeft deze middelen als Centrum gemeente ontvangen van het Rijk. Dit plan loopt af in 2020. Zie ook raadsinformatiebrief 2018-74.
36. Baankansen kwetsbare jongeren: Het ministerie van SZW heeft naar aanleiding van de door ons getekende intentieverklaring incidenteel budget ter beschikking gesteld voor het maken en uitvoeren van het plan extra baankansen creëren voor kwetsbare jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs in de arbeidsmarktregio Gooi en Vecht voor 2020 en 2021. De middelen zijn beschikbaar gesteld aan de Praktijkschool en het VSO.

Programma 3:

37: Covid-19: Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. De grootste afwijkingen op programma 3 betreffen: druktemeter (€ 78.000), inhuur sociaal plein (€ 58.000), inhuur economie (€ 43.000), lagere baten buitenreclame (€ 43.000) en subsidie voedselbank (€ 34.000).

38. TOZO: De TOZO betreft een tijdelijke regeling die het Rijk in het leven heeft geroepen om de effecten van de Covid-19 maatregelen tegen te gaan. In 2020 heeft dit geleid tot een incidentele last van € 13,6 miljoen en een incidentele baat van € 17 miljoen.

39. Reserve inzet HHT middelen: Voor het plan 'Focus op werk: uitwerking coalitie-ambitie 2018-2022: 25% meer mensen aan het werk' is een aanvullend bedrag van € 235.000 beschikbaar gesteld. Er wordt naar gestreefd om 25% meer mensen aan het werk te krijgen. Vanaf 2019 helpen we jaarlijks 267 mensen aan werk. Dat zijn er 53 per jaar meer dan daarvoor. De daartoe benodigde extra middelen zijn gedekt uit de reserve Inzet HHT middelen. Daarnaast was een bedrag van € 678.000 nodig voor de uitvoering van het regionale arbeidsmarktbewerkingsplan 'Werken aan Werk'. Ook deze is gedekt uit deze reserve.

40. BTW re-integratiekosten*:* De Hoge Raad heeft in juli uitspraak gedaan met betrekking tot de btw die drukt op re-integratiekosten. Als reactie hierop is een suppletie ingediend bij de belastingdienst. Eind 2020 is bekend geworden dat ten aanzien de re-integratie kosten € 525.000 terug ontvangen zal worden. Voor 2020 levert dit een incidenteel voordeel op van € 525.000.

41. Perspectief op werk*:* Binnen de decembercirculaire 2019 was een bedrag van € 1.030.000 bestemd voor perspectief op werk en voor de verlenging van de impuls regionale samenwerking GGZ. Deze middelen ontvangen wij als Centrum gemeente waarbij regionale afspraken zijn gemaakt over de besteding van deze middelen. Deze middelen zijn overgeheveld naar 2020 en hebben geleid tot een incidentele last van €1.030.000 in 2020.

42. zie toelichting onder 13**.**

Programma 4:

43 Covid-19: Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. De grootste afwijkingen op programma 4 betreffen: inhuur communicatie (€ 172.000), inhuur crisisbeheersing (€ 117.000), thuiswerkvergoeding (€ 104.000), extra ICT uitgaven (€ 92.000), facilitaire dienstverlening (€ 59.000 voordelig), minder opbrengsten APV leges (€ 42.000) en inhuur juridische advisering (€ 34.000).

44. Jaarwisseling 2020 (jongeren): Het Regionaal Beleidsteam Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek heeft op 2 december 2020 besloten tot het organiseren van jongerenactiviteiten in Gooi en Vechtstreek (vanwege corona) in de maand december. Het opdrachtgeverschap voor het contracteren van derden voor regionale activiteiten is belegd bij de gemeente Hilversum. Elke van de 8 deelnemende gemeente draagt € 10.000 bij aan de totale kosten van € 80.000, wat resulteert in een nadeel van € 80.000 bij de lasten en een voordeel van €70.000 bij de baten.

45. Inkomensoverdrachten - GR Regio G&V begroting: Bijdrage coördinator mensenhandel in dienst van de Regio G&V.

46. Crisisbeheersing en brandweer: Betreft de doorberekening van kosten HOV traject Wijkbrandweer 2020.

47. Programma Dienstverlening: In 2020 is verder gegaan met het ontwikkelen en implementeren van onder andere "self-service" online dienstverlening om de dienstverlening aan burgers te optimaliseren.

48. Implementatie software systeem intern auditen: In verband met de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2021 is er in 2020 een start gemaakt met de implementatie van een software systeem voor het intern auditen.

49. Doorontwikkeling dashboards Sociaal Domein: Voor de doorontwikkeling van het Sociaal Domein (data gestuurd werken) en de implementatie van het nieuwe beleid is in 2020 incidenteel € 130.000 uitgegeven aan de inhuur van de projectleider en technische ondersteuning voor het verder ontwikkelen van het dashboard Sociaal Domein.

50. Opstellen strategische huisvestingsvisie: Er zijn diverse scenario's uitgewerkt over de (mogelijke) toekomstige ambtelijke huisvesting. De kosten voor externe ondersteuning bedroegen € 90.000.
51. Decentrale loonruimte: De in enig jaar niet bestede middelen voor de decentrale arbeidsvoorwaarden worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven op dit terrein.
52. Reserve transitie personeel: Om de incidentele lasten uit de reorganisatie 'Transitie personeel' te dekken, zijn middelen in de reserve transitie personeel beschikbaar. De laatste middelen zullen in 2021 gebruikt worden.
53. Roadmap: Aan de doorontwikkeling van bestaande applicaties en de koppelingen daartussen is 5 ton uitgegeven. Vanwege het incidentelle karakter en de benodigde specifieke kennis heeft dat voornamelijk met externe ondersteuning plaatsgevonden.

Programma 5:
54: Covid-19: Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. De grootste afwijkingen op programma 5 betreffen: minder opbrengsten precariobelasting (€ 232.000) en facilitaire dienstverlening (€ 42.000 voordelig). Daarnaast is € 2,7 miljoen vanuit de Algemene reserve in de nieuw reserve gestort. Bij het instellen van deze reserve is bepaald dat, ondanks hoger begrote onttrekkingen, alleen de gerealiseerde extra uitgaven en minder inkomsten conform het bestedingsdoel worden onttrokken.
55. Fiscale afrekening BTW Compensatiefonds: Zowel de baten als lasten hebben betrekking op de fiscale suppleties btw en BTW-compensatiefonds. Het betreft hier correcties over reeds afgesloten jaren of projecten en betaalde rente (met name rond grondruil van Crailo).
56. Wijziging systematiek WOZ/afhandelen bezwaarschriften: Waarderen op basis van m2 naar m3. In eerste instantie is gekozen voor het uitvoeren van een uitgebreide data-analyse. Dit is niet voldoende om de uitkomsten goed te kunnen verwerken. Daarom is verder gegaan met het uitvoeren van 3D-modelering.
57. Verkoopopbrengsten gronden Crailo: De gemeenten Gooische Meren, Laren en Hilversum hebben grond verkocht aan GEM Crailo B.V. t.b.v. het plangebied Crailo. De inkomsten voor de gemeente Hilversum waren € 16.080.000. De grond is afgeboekt, hetgeen een nadeel oplevert van € 16.080.000.
58. Verkoopopbrengst gronden en panden: In 2020 is de bouwgrond Lieven de Key verkocht (€ 1.500.000), alsmede snippergroen op diverse locaties en grond aan de Van der Lindenlaan en de Leeuwerikstraat (€ 300.000). Ook is het gebouw van voormalig Theater Achterom verkocht voor € 550.000, net als twee standplaatsen op Egelshoek (€ 52.000). De boekwaarde van de grond Lieven de Key is afgeboekt voor € 470.000.
59. Grex Anna's Hoeve: Vanuit grex Anna's Hoeve is in 2020 aan tussentijdse winstneming € 5.367.000 opgenomen.
60. Grex Egelshoek: Bij de afsluiting van de grondexploitatie Egelshoek is het verlies verrekend met het bedrag dat hiervoor in de voorziening planexploitaties beschikbaar was. Aangezien het verwachte verlies tegen contante waarde was voorzien, komt de rente van één jaar over het saldo van de voorziening er nog bij in 2020.
61. Algemene reserve: De onttrekkingen bestaan uit de overhevelingen uit de jaarstukken 2019 voor € 3.422.000 (jaarstukken 2019; raad 1 juli 2020); de plannen uit het coalitieakkoord ad € 2.026.000 (inzet jaarrekeningresultaat 2017 in kadernota 2018 en begroting 2019) en voor het instellen van de reserve Covid-19 ad € 2,7 miljoen (raadsbesluit 10 juni 2020). De lasten die hier tegenover staan, zijn ook incidenteel en hierboven in deze staat opgenomen.
62. en 63. Deze hebben te maken met het Compensatiepakket Corona, Zie hiervoor toelichting 31.

4.4 Lasten en baten financieringsfunctie

De rentelasten en rentebaten worden verzameld op het taakveld Treasury. Het saldo van de rentelasten en -baten wordt via een omslagpercentage doorberekend naar de programma's. Omdat het renteomslagpercentage naar boven is afgerond op 1,4% wordt er meer rente doorberekend naar de programma's dan eigenlijk noodzakelijk is en ontstaat er een voordelig renteresultaat op het taakveld Treasury.

Rentetoerekening 2020		Begroting 2020	Gewijzigde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering	3.910	3.910	3.887	-24
b	Externe rentebaten	-10	-10	-89	-79
c = a + b	**Totaal door te rekenen externe rente**	**3.900**	**3.900**	**3.798**	**-102**
d1	Rente die toegerekend moet worden aan grondexploitaties	-135	-166	-166	0
d2	Rente projectfinanciering die aan betreffend taakveld moet worden toegerekend	0	0	-	0
e = c + d1 + d2	**Saldo, door te rekenen externe rente**	**3.766**	**3.734**	**3.632**	**-102**
f1	Rente eigen vermogen	0	0	-	0
f2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	0	-	0
g = e + f1 + f2	**De aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente**	**3.766**	**3.734**	**3.632**	**-102**
h	**De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)**	**-4.023**	**-4.097**	**-4.065**	**32**
i = g + h	**Renteresultaat op het taakveld treasury**	**-257**	**-363**	**-433**	**-71**

Bedragen maal € 1.000

Voor 2020 is het renteresultaat uitgekomen op een voordelig bedrag van € 433.000. De gewijzigde begroting ging uit van een voordelig renteresultaat van € 363.000.

In programma 5 is bij de financieringsfunctie een resultaat opgenomen van - € 52.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting. Het verschil met het renteresultaat bestaat uit overige lasten die op het taakveld treasury worden verantwoord ad € 19.000.

4.5 Bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Gemeente Hilversum. Het voor de gemeente toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 t.w. het Algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen
1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.
Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Deze tabel is bedoeld voor de topfunctionarissen met executieve taken, d.w.z. de leden van het hoogste uitvoerende orgaan en de daaraan ondergeschikte(n) die in deze rol (gezamenlijk) verantwoordelijk zijn voor de gehele rechtspersoon of de gehele instelling, en degene(n) belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon of de gehele instelling.

Gegevens 2020		
bedragen x € 1	**D. Emmer**	**P.M.H. van Ruitenbeek**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 134.824	€ 99.981
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.902	€ 17.931
Subtotaal	€ 155.726	€ 117.912
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000	€ 201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 155.726	€ 117.912
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t	N.v.t. N.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	**D. Emmer**	**P.M.H. van Ruitenbeek**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 130.607	€ 97.188
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.045	€ 16.830
Subtotaal	*€ 150.652*	*€ 114.018*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 194.000
Bezoldiging	*€ 150.652*	*€ 114.018*

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12: n.v.t.
1c. Toezichthoudende topfunctionarissen: n.v.t.
2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking: n.v.t.

5. De uiteenzetting van de financiële positie

5.1 Balans

Bedragen x € 1.000, per 31 december

ACTIVA	2020		2019
VASTE ACTIVA			
Immateriële vaste activa	**2.778**		**2.876**
kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	845		843
bijdragen aan activa in eigendommen van derden	1.933		2.033
Materiële vaste activa	**268.441**		**283.664**
investeringen met een economisch nut	160.259		177.472
investeringen met een econ. nut waarvoor een heffing mogelijk is	22.532		23.715
investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	85.651		82.477
Financiële vaste activa	**21.159**		**3.804**
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.364		364
leningen aan deelnemingen	16.081		-
overige langlopende leningen	3.713		3.439
uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1		1
TOTAAL VASTE ACTIVA	**292.379**		**290.345**
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden	**6.980**		**8.048**
onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	6.943		8.009
gereed product en handelsgoederen	38		39
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**33.323**		**24.630**
vorderingen op openbare lichamen	19.324		14.854
overige vorderingen	13.998		9.775
Liquide middelen	**17**		**6**
Overlopende activa	**4.418**		**4.061**
nog te ontvangen van overheden (specifiek bestedingsdoel)	184		385
overige overlopende activa	4.234		3.676
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**44.738**		**36.745**
TOTAAL ACTIVA	**337.117**		**327.090**

Recht op verliescompensatie vpb	**€ 219**

PASSIVA	2020		2019
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen	**77.457**		**80.156**
reserves:	73.228		81.247
1. de algemene reserve	65.326		76.244
2. de bestemmingsreserves	7.902		5.003
gerealiseerd resultaat	4.229		-1.091
Voorzieningen	**13.029**		**12.857**
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	**174.117**		**168.745**
onderhandse leningen van:	173.804		168.574
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	28.560		30.000
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	118.123		110.973
3. openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	27.121		27.601
waarborgsommen	313		171
TOTAAL VASTE PASSIVA	**264.603**		**261.758**
VLOTTENDE PASSIVA			
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	**33.625**		**54.402**
kasgeldleningen bij openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	-		12.000
bank- en girosaldi	16.689		25.010
overige schulden	16.936		17.391
Overlopende passiva	**38.889**		**10.930**
verplichtingen	29.503		7.109
ontvangen voorschotbedragen overheden (specifiek bestedingsdoel)	7.963		1.885
overige vooruit ontvangen bedragen	1.423		1.937
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**72.514**		**65.332**
TOTAAL PASSIVA	**337.117**		**327.090**

Verstrekte borgstellingen of garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen **€ 481.241**

5.2 Toelichting op de balans

5.2.1 Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening gemeente Hilversum 2018, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarden. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen verder worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Alle bedragen in de jaarrekening staan weergegeven in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Grondslagen voor resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment van besluitvorming door de AvA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders) van de betreffende deelneming. De WMO eigen bijdragen worden als bate verantwoord in het jaar waarin ze ontvangen worden (kasbasis).

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hierna vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Conform het BBV worden de mutaties in reserves, zowel bij de begroting als bij de rekening, separaat verantwoord. Zowel het totaal van saldo van baten en laten als het resultaat zijn hierdoor inzichtelijk.

Als gevolg van de invoering van het WMO abonnementstarief kan de gemeente op basis van een bestandsvergelijking berekenen wat de hoogte van het bedrag is dat het CAK aan eigen bijdrage WMO behoort te innen en af te dragen aan de gemeente. Immers, de inwoner betaalt een vaste (maximum) eigen bijdrage per maand. In 2020 gaat het om een bedrag van € 19 per maand (in 2019 was dat € 17,50 per 4 weken). In een aantal bij of krachtens wet bepaalde uitzonderingen wordt er geen eigen bijdrage opgelegd. Omdat de gemeente zelf de gegevens aanlevert bij het CAK, moeten de administraties van het CAK en de gemeente met elkaar corresponderen. Er dient echter een kanttekening te worden gemaakt bij de reikwijdte van het WMO abonnementstarief. Dit is namelijk alleen van toepassing op voorzieningen betreffende maatschappelijke ondersteuning. Voor de voorzieningen beschermd wonen en opvang geldt nog steeds een inkomensafhankelijke en persoonsgebonden eigen bijdrage. Deze wordt vastgesteld door het CAK respectievelijk de aangewezen instantie. De gemeente Hilversum kan hooguit toetsen of er een eigen bijdrage is betaald, maar niet of deze overeenkomstig de geldende wet en regelgeving is.

Vaste activa

De vaste activa op de balans zijn conform artikel 33 van het Besluit Begroting en Verantwoording (in het vervolg: BBV) onderverdeeld in:

- immateriële vaste activa;
- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

In het algemeen geldt dat alleen kosten van de aanschaf of productie van een goed of verzameling identieke of met elkaar samenhangende goederen, met een gebruiksduur van 5 jaar of meer, en met een waarde van € 50.000 of meer worden geactiveerd. Uitgaven die niet hebben geleid tot het realiseren van een activum of het openen van een grondexploitatie worden niet geactiveerd.

immateriële vaste activa:

Het BBV kent de volgende soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

In de Financiële verordening gemeente Hilversum 2018 is opgenomen dat de kosten voor het afsluiten van geldleningen, saldi van agio en disagio en de bijdragen aan activa in eigendom van derden niet worden geactiveerd.

Op de tot en met 2017 geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt. Voor bijdragen aan activa die onder het monumentenbeleid vielen betreft dit 33 jaar en voor de bijdragen aan (niet eigen) kunstgrasvelden 10 jaar.

materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.
Bij het bepalen van de hoogte van de afschrijving is het volgende beleid van toepassing:

a. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.
b. Bij het bepalen van de hoogte van de afschrijving wordt voor gebouwen uitgegaan van een restwaarde van 15% van de verkrijgings-/vervaardigingsprijs. Uitzondering hierop zijn de parkeergarages, waarbij uitgegaan wordt van een restwaarde van 25%. Voor de overige activa wordt uitgegaan van een restwaarde van 0%.
c. Er wordt lineair afgeschreven.
d. Er wordt afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, conform de termijnen zoals vermeld in de ‘afschrijvingstabel’.

e. De componentenbenadering, bij gebouwen, wordt niet gehanteerd.
f. Er wordt gestart met afschrijving in het begrotingsjaar dat volgt op het moment van ingebruikname.

Op hoofdlijnen gelden de volgende afschrijvingstermijnen (in jaren):

Onderzoeks- en ontwikkelingskosten	maximaal	5
Gebouwen (aankoop en nieuwbouw)		40
Parkeergarages (aankoop en nieuwbouw)		60
Gebouwen (tijdelijke nieuwbouw)		10
Wegen		50
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken, waaronder:		
− riolering (aanleg, bouwkundig, elektromechanisch en gemalen)		75
− sportvelden en buitensportaccommodaties		25
− kunstgrasvelden, speelgelegenheden en groenvoorzieningen		10
Installaties		5-10-15-20
bedrijfsmiddelen		5-10

Activa worden afgeschreven volgens de afschrijvingstabel die gold in het jaar van investeren.

Op de activa voor de riolering wordt vanaf 2019 jaarlijks de dotatie aan de spaarvoorziening riolering in mindering gebracht. Hierbij geldt dat de activa eerst conform het BBV wordt geactiveerd, en vervolgens wordt afgeboekt.

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

financiële vaste activa:

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uiteenzettingen in ‘s Rijks schatkist met rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uiteenzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Onder de financiële vaste activa zijn deelnemingen, langlopende geldleningen en langlopende uitzettingen opgenomen. De verstrekte langlopende geldleningen en -uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met de ter zake ontvangen aflossingen en eventueel gevormde voorzieningen voor oninbaarheid. De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs tenzij de marktwaarde duurzaam lager is.

Vlottende activa

De vlottende activa op de balans worden in overeenstemming met het BBV onderverdeeld in:

- voorraden;
- uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar;
- liquide middelen;

- overlopende activa.

Voorraden

Het BBV kent de volgende soorten voorraden:

- grond- en hulpstoffen;
- onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- gereed product en handelsgoederen;
- vooruitbetalingen.

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs wordt daarnaast de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Het BBV zegt dat het voorzichtigheidsbeginsel ertoe leidt dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen.

De voorraad gereed product is gewaardeerd tegen historische verkrijgingsprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Kortlopende vorderingen, liquide middelen en overlopende activa

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, liquide middelen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De gevormde voorzieningen voor oninbaarheid van debiteuren zijn op de nominale waarde van de debiteuren in mindering gebracht.

Passiva

Reserves en voorzieningen
Op de reserves en voorzieningen wordt geen rente bijgeschreven.

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Voorzieningen en de lang- en kortlopende schulden en overlopende passiva
Voorzieningen en de lang- en kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

5.2.2 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Nr.	Omschrijving	Looptijd	(bedragen x 1000)		
			2021	2022+	totaal
1	Leaseauto's	31-8-2024	175	410	585
2	Catering (incl bedrijfsrestaurant)	17-6-2022	190	100	290
3	Stads beheer Service	31-6-2023	5.000	7.500	12.500
4	Onderhoud bedrijfsgebouwen	14-1-2022	215	-	215
5	Parkeerservice	31-12-2022	1.300	1.300	2.600
6	Huur Melkfabriek	31-12-2041	213	4.260	4.473
7	Huur Wilhelminastraat	31-12-2026	475	2.375	2.850
8	Parkeerautomaten	6-1-2023	300	300	600
9	Licenties Microsoft	31-12-2023	400	800	1.200
10	Applicaties (Centric)	divers	600	600	1.200
11	Straatwerk (kleine elementenverharding)	15-10-2022	1.200	1.050	2.250
12	Rioolinspectie- en reiniging	31-8-2022	320	213	533
13	Post	30-6-2022	145	90	235
	Totaal verplichtingen		**10.533**	**18.998**	**29.531**

Uitgangspunten:
1. De contractwaarden vanaf € 100.000 per jaar zijn opgenomen t/m einde looptijd, exclusief de mogelijke (stilzwijgende) verlengingen).
2. Als het contract in periode van (stilzwijgende) verlenging(en) zit, dan zijn deze wel de contractwaarden t/m einde van deze looptijd opnemen.

3. Er zijn geen contracten opgenomen die een looptijd hebben t/m 31-12-2021. Dit betreft geen langlopende verplichtingen meer.
4. Als de contractwaarde expliciet in contracten is opgenomen dan wordt deze waarde gehanteerd; Het komt voor dat er binnen één crediteur verschillende contracten zijn afgesloten binnen (min of meer) dezelfde dienstverlening. Zowel de omvang als de looptijd van deze op zich staande afzonderlijk losse contracten variëren. Keuze is om enkel de losse contracten boven de € 100.000 op te nemen, of alle waarden per crediteur als één contractwaarde op te nemen. Wij hebben voor deze laatste optie gekozen (zie bijv. de onder 10 applicaties).
5. Als er in de contracten geen expliciet contractbedrag is opgenomen (wat vaak het geval is) dan is de contractwaarde gebaseerd op (een combinatie van) historische gegevens/inschattingen en eventueel de aangegane verplichtingen 2021. Het gaat hierbij dan om zowel de vaste- als de variabele componenten die onderdeel uitmaken binnen diverse contracten.
6. Het contract voor de parkeerservice (5) kent helemaal geen einddatum. We zijn voor onbepaalde tijd lid met een opzegtermijn van een jaar, daarom is de waarde voor twee jaar meegenomen.

5.2.3 Niet uit de balans blijkende rechten

Er zijn geen rechten die niet op de balans zijn verantwoord.

5.2.4 Ontwikkelingen na balansdatum

Er hebben zich geen substantiële ontwikkelingen na balansdatum voorgedaan.

5.2.5 Toelichting op de afzonderlijke balansposten

Immateriële vaste activa

Conform de aanpassing in de BBV worden met ingang van 2016 de 'bijdragen aan activa in eigendom van derden' verantwoord onder de Immateriële vast activa.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2020	Vermeer-deringen in 2020	Bijdragen derden in 2020	Af-schrijving In 2020	Afwaar-deringen in 2020	Boek-waarde 31-12-2020
Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	843	2	-	-	-	845
Bijdragen activa in eigendom van derden	2.033	-	-	-99	-	1.933
Totaal immateriële vaste activa	**2.876**	**2**	**-**	**-99**	**-**	**2.778**

Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	Vermeerdering	Bijdragen derden
Overig (< 100.000)	2	
Totaal	**2**	**-**

Bijdragen aan acitva in eigendom van derden

Conform het financiële beleid worden met ingang van 2018 de bijdragen aan activa van derden niet meer geactiveerd.

Materiële vaste activa

De onder activa verantwoorde materiële vaste activa met economisch nut hebben betrekking op:

- Gronden en terreinen
- Woonruimten
- Bedrijfsgebouwen
- Grond- weg- en waterbouwkundige werken
- Vervoermiddelen
- Machines, apparaten en installaties
- Overige materiële vaste activa

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
De onderstaande toelichtingen op de diverse activaposten richten zich voornamelijk op de vermeerderingen en verminderingen. Daarnaast worden ook de afwaarderingen van een korte toelichting voorzien. De (reguliere) afschrijvingen worden niet nader toegelicht, dit betreft de reguliere, jaarlijks terugkerende lasten.

Economisch nut

De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen hebben een economisch nut indien zij verhandelbaar zijn en / of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Voorbeelden hiervan zijn een zwembad, riolering, tolweg, vuilnisauto's, computers, stadhuis en schoolgebouwen.
Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen waarbij dat niet het geval is.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2020	Vermeer-deringen in 2020	Bijdragen derden in 2020	Afschrijving in 2020	Vermin-deringen in 2020	Boek-waarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	37.605	1.593	-	-	-16.551	22.646
Woonruimten	717	-	-	-65	-	651
Bedrijfsgebouwen	123.549	1.210	-	-4.064	-37	120.658
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.055	-	-	-177	-	1.878
Vervoermiddelen	3	-	-	-3	-	0
Machines, apparaten en installaties	1.264	830	-	-125	-	1.969
Overige materiële vaste activa	12.281	1.501	-150	-1.175	-	12.456
Totaal materiële vaste activa econ. nut	**177.473**	**5.134**	**-150**	**-5.610**	**-16.588**	**160.259**

Van de gronden en terreinen is € 4.304.000 in erfpacht uitgegeven.

Gronden en terreinen (economisch nut)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Gronden & terreinen	Vermeerdering	Bijdragen derden
Egelshoek	273	
Koninginneweg WVG	447	
Entree oost WVG	873	
Totaal	**1.593**	**-**

Over 2020 is er voor € 16.551.000 verminderd. Dit betreft voor € 470.000 de boekwaarde van de grond van de Goede Herderkerk. Daarnaast is voor € 16.081.000 de grond Crailo overgedragen. In de gemeentelijke jaarrekening 2019 zijn de van de provincie aangekochte kadastrale percelen (gronden) binnen het planontwikkelingsgebied Crailo als “materiële vaste activa” gekwalificeerd.

De reden hiervoor was dat toentertijd niet vast te stellen was welke gronden wel en welke niet aan GEM Crailo BV geleverd zouden worden en op welke termijn. Er was onduidelijkheid welke kadastrale percelen uitgeefbaar zijn (de rode gronden) en welke niet (grijs voor wegen en pleinen en blauw/groen voor plantsoenen en waterpartijen).

In 2020 was de conclusie dat het wenselijk was om de gronden in één hand in eigendom bij GEM Crailo BV te hebben. Om een optimale(re) en efficiënte(re) uitvoering van de gebiedsontwikkeling te realiseren, was besloten dat GEM Crailo B.V. alle gronden in het plangebied in één keer van de drie gemeenten aankocht. Ook na de overdracht van de grond blijft de koopsom verschuldigd aan de Provincie Noord Holland (al dan niet rechtstreeks door GEM Crailo BV te voldoen).

Door de verkoop van de gronden ontstaat er een vordering op GEM Crailo BV. Deze vordering is als Financiële Vaste activa leningen aan deelnemingen verantwoord.

Woonruimten (economisch nut)

Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Bedrijfsgebouwen (economisch nut)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Bedrijfsgebouwen	Vermeerdering	Bijdragen derden
Buisweg 9	152	
Ambtelijke huisvesting (DP1, OE23, OE21)	399	
Vervanging noodlokalen van 't Hoffplein	210	
Wilgetoren	310	
Overig (< 100.000)	139	-
Totaal	**1.210**	**-**

Over 2020 is er voor € 37.000 afgewaardeerd. Dit betreft voor € 30.000 noodlokalen op de C. Drebbelstraat en voor € 7.000 Heemskerkstraat 45.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut)
Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Vervoermiddelen (economisch nut)
Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Machines, apparaten en installaties (economisch nut)
De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Machines, apparaten & installaties	Vermeerdering	Bijdragen derden
Klimaatverbetering Roland Holst College	635	
Verduurzaming gemeentewerf	143	
Overig (< 100.000)	52	
Totaal	**830**	**-**

Overige materiële vaste activa (economisch nut)
De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Overige materiële activa	Vermeerdering	Bijdragen derden
Bouwkundige aanpassingen	427	-150
Netwerkapparatuur	131	
Servers en applicaties	103	
E dienstverlening en webcasting	136	-
Duurzaamheid en circulariteit	82	
Vergaderinstallatie raadzaal	80	
Audiovisuele middelen	147	
Modules burgerzaken	179	
Meubilair	169	
Overig (< 100.000)	47	-
Totaal	**1.501**	**-150**

Economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:
De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen hebben een economisch nut indien zij verhandelbaar zijn en / of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Voorbeelden hiervan zijn een zwembad, riolering, tolweg, vuilnisauto's, computers, stadhuis en schoolgebouwen.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen waarbij dat niet het geval is.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2020	Vermeer-deringen in 2020	Bijdragen derden in 2020	Af-schrijving In 2020	Afwaar-deringen in 2020	Boek-waarde 31-12-2020
Bedrijfsgebouwen	3.504	-	-	-184	-	3.320
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	18.328	2.570	-2.808	-801	-	17.289
Vervoermiddelen	50	-	-	-8	-	41
Machines, apparaten en installaties	1.720	205	4	-106	-	1.823
Overige materiële vaste activa	113	-	-	-55	-	58
Totaal mva econ. nut i.c.m. heffingen (5.2.6)	**23.715**	**2.774**	**-2.804**	**-1.154**	**-**	**22.532**
-/- spaarvoorziening rioleringen		-2.804	2.804	-	-	-
Totaal mva econ. nut i.c.m. heffingen (balans)	**23.715**	**-30**	**-**	**-1.154**	**-**	**22.532**

De toelichting op de spaarvoorziening rioleringen is te vinden bijlage 5.5 Voorzieningen.

Bedrijfsgebouwen (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Grond, weg- en waterbouwkundige werken (i.c.m. heffingen)	Vermeerdering	Bijdragen derden
Colombarium Zuiderhof	206	
GWP 2015 en eerder	403	-403
GWP 2016	519	-534
GWP 2017	1.365	-739
GWP 2018	101	-834
GWP 2019	-75	-299
GWP 2020	52	
Totaal	**2.570**	**-2.808**

Vervoersmiddelen (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Machines, apparaten en installaties (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Machines, apparaten & installaties (i.c.m. heffingen)	Vermeerdering	Bijdragen derden
Parkeerautomaten	179	
Overig (< 100.000)	25	4
Totaal	**205**	**4**

Overige materiële vaste activa (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Maatschappelijk nut

De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen met een maatschappelijk nut zijn activa die geen economisch, maar een maatschappelijk nut hebben. Het gaat hierbij uitsluitend om investeringen in de openbare ruimte: (water)wegen, straten, pleinen, viaducten, geluidswallen, parken, openbare verlichting. Deze investeringen dienen duidelijk een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen (er is geen markt voor).

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2020	Vermeer-deringen in 2020	Bijdragen derden in 2020	Afschrijving in 2020	Afwaar-deringen in 2020	Boek-waarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	80.816	5.766	-69	-2.860	-	83.653
Machines, apparaten en installaties	1.251	643	-	-203	-72	1.619
Overige materiële vaste activa	410	-	-	-32	-	378
Totaal materiële vaste activa (maatschappelijk nut)	**82.477**	**6.410**	**-69**	**-3.095**	**-72**	**85.651**

De boekwaarde per 31-12-2209 bestaat voor € 75.535.000 uit investeringen van vóór 31-12-2016. Over deze investeringen mag (eventueel) versneld worden afgeschreven.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Materiële activa (maatschappelijk nut)	Vermeerdering	Bijdragen derden
Armaturen	623	
Vervanging wegen 2016 en eerder	809	
Vervanging wegen 2017	960	
Vervanging wegen 2018	141	
Vervanging wegen 2019	273	
Vervanging wegen 2020	392	
Werkzaamheden icm riolering 2018	306	
Werkzaamheden icm riolering 2019	306	
Deklagen geluidsreducerend asfalt	394	
Deklagen gesloten asfalt	281	
Beschoeiing 3e havenarm	115	
Beschoeiing Meent	141	
Groenvoorzieningen	171	

Parkeermaatregelen Het Rode dorp	109	
Speelvoorzieningen	337	
Groene Schakel A Hoeve	126	
Overig (< 100.000)	280	-69
Totaal	**5.766**	**-69**

Machines, apparaten en installaties (maatschappelijk nut)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2020 betroffen:

Machines, apparaten en installaties (maatschappelijk nut)	Vermeerdering	Bijdragen derden
Dynamische afsluiting centrum	643	
Totaal	**643**	**-**

Over 2020 is er voor € 72.000 afgewaardeerd. Dit betreft de dynamische afsluiting binnenstad.

Overige materiële vaste activa (maatschappelijk nut)

Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2020	Vermeer-deringen in 2020	Vermin-deringen in 2020	Afschrijving in 2020	Afwaar-deringen in 2020	Boek-waarde 31-12-2020
Kapitaalverstrekkingen	364	1.000	-	-	-	1.364
Leningen	-	16.081	-	-	-	16.081
Overige langlopende leningen	3.439	529	-254	-	-	3.713
Uitz NL schuldpapier langer dan één jaar	1	-	-	-	-	1
Totaal financiële activa	**3.804**	**17.609**	**-254**	**-**	**-**	**21.159**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

De vermeerderingen en verminderingen over 2020 betroffen:

Kapitaalverstrekkingen	Vermeerdering	Vermindering
Aandelenkapitaal ROM Utrecht	1.000	
Totaal	**1.000**	**-**

Leningen aan deelnemingen

De vermeerderingen en verminderingen over 2020 betroffen:

Leningen	Vermeerdering	Vermindering
Lening grond Crailo	16.081	
Totaal	**16.081**	**-**

Overige langlopende leningen

De vermeerderingen en verminderingen over 2020 betroffen:

Overige langlopende leningen	Vermeerdering	Vermindering
Restauratiefonds	507	-2
Part. Woningverb. Verstr geldlening SVN	8	-202
Overig (< 100.000)	14	-50
Totaal	**529**	**-254**

De verstrekte overig langlopende leningen bestaan met name uit leningen aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten in het kader van het project Particuliere woningbouwverbetering, startersleningen, het restauratiefonds en een lening aan Pinetum Blijdenstein.

De eindstand per 31 december 2020 van de revolverende fondsen kan als volgt gespecificeerd worden:

	Leningen	In Kas	Totaal
Duurzaamheidsrekening	1.672	150	1.822
Stimuleringsregeling	136	116	252
Restauratiefonds	615	392	1.006
Totaal	2.423	657	3.080

Uitzettingen Nederlands schuldpapier langer dan één jaar

Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2020	Vermeer-deringen in 2020	Vermin-deringen in 2020	Winst-name in 2020	Afwaar-deringen in 2020	Boek-waarde 31-12-2020
Bouwgronden in exploitatie	11.078	647	-10.149	5.367	-	6.943
Gereed product en handelsgoederen	39	-	-	-	-1	38
Totaal voorraden (bijlage 5.2.6)	**11.117**	**647**	**-10.149**	**5.367**	**-1**	**6.981**
Voorziening planexploitaties	-3.069		3.069	-	-	-
Totaal voorraden (balans)	**8.048**	**647**	**-7.080**	**5.367**	**-1**	**6.981**

Een specificatie van de bouwgronden is te vinden in hoofdstuk 5.3.2 Overzicht grondexploitaties.

Onderhanden werk: bouwgronden in exploitatie

De vermeerderingen en verminderingen over 2020 betroffen:

Onderhanden werk (grondexploitaties)	Vermeerdering	Vermindering
Anna's Hoeve	657	-7.020
Egelshoek	10-	-3.129
Totaal	**647**	**-10.149**

Voorraad gereed product

Er hebben over 2020 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Deze uitzettingen ad € 33.323.000 bestaan uit:

- vorderingen op openbare lichamen (€ 19.324.000);
- overige vorderingen (€ 13.998.000)

Schatkistbankieren wordt toegelicht in de paragraaf Financiering in paragraaf 3.4.8.

De vorderingen op openbare lichamen bestaan voornamelijk uit:

Vorderingen op openbare lichamen	2020	2019
Belastingdienst (BCF en BTW)	14.117	13.691
Belastingdienst (vennootschapsbelasting)	105	
Overige openbare lichamen	5.102	1.163
Totaal	**19.324**	**14.854**

De overige vorderingen bestaan uit:

Overige vorderingen	2020	2019
Debiteuren algemeen	6.426	3.205
Belastingdebiteuren	4.429	3.929
Debiteuren sociale zaken	3.143	2.641
Totaal	**13.998**	**9.775**

Per vorderingsoort zijn de volgende voorzieningsbedragen in mindering gebracht: Debiteuren algemeen € 77.000, Belastingdebiteuren € 906.000 en Debiteuren sociale zaken € 3.438.000.

Liquide middelen

Liquide middelen	2020	2019
Overloop Pin / Chip opbrengsten	12	2
Gemeentelijke kassen	5	5
Totaal	**17**	**6**

De kredietlimiet bij de BNG Bank is € 20 miljoen. Bij overschrijding van de limiet tot een bedrag van € 5 miljoen wordt een excedentrente berekend van 2% over de overschrijding. Bij overschrijding van

de limiet tot een bedrag boven de € 5 miljoen wordt een excedentrente berekend van 5% over de overschrijding boven de € 5 miljoen.

Het rentetarief onder de € 20 miljoen bedraagt het 1 maands Euribor tarief (in 2020 gemiddeld -/- 0,499%) plus een opslag van 0,15%. Dit komt neer op een rentetarief van ongeveer -/- 0,349%.

Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit:

Overlopende activa	2020	2019
Specifiek bestedingsdoel:	**184**	**385**
Europese overheidslichamen		180
het Rijk	184	205
Overige overlopende activa	**4.234**	**3.676**
Overige nog te ontvangen bedragen	3.288	2.719
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van t+1 komen	946	957
Totaal	**4.418**	**4.061**

De overlopende activa met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk worden toegelicht in bijlage 5.6.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat ingevolge artikel 42 van het BBV uit de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. Dit bestaat uit de volgende componenten:

Eigen vermogen	2020	2019
A: Reserves		
(1) Algemene reserve	65.326	76.244
(2) Bestemmingsreserves	7.902	5.003
B: Gerealiseerd resultaat:		
(1) rekeningjaar 2019		-1.091
(2) rekeningjaar 2020	4.229	
Totaal	**77.457**	**80.156**

Algemene reserve

De algemene reserve is in de loop der jaren gevormd met voordelige resultaten uit het verleden (o.a. verkopen van aandelen in het toenmalige gemeentelijke energiebedrijf en de toenmalige gemeentelijke centrale antenne inrichting en de aandelen in de NV Bouwfonds). Het verloop van deze algemene reserve ziet er als volgt uit:

Verloop algemene reserve	mutatie	stand
Stand per 1 januari 2020		76.244
Erbij:		
Overhevelingen	3.422	

Eraf:		
Het resultaat (na resultaat bestemming) over het jaar 2019	-6.192	
Overhevelingen	-3.422	
Financiële dekking begroting 2020	-2.026	
Instellen Covid-19 reserve	-2.700	
Stand per 31 december		**65.326**

Overige bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. Het verloop van deze reserves ziet er als volgt uit:

Verloop bestemmingsreserves	mutatie	stand
stand per 1 januari		5.003
Erbij:	10.164	
Eraf:	-7.265	
Stand per 31 december		**7.902**

De belangrijkste toevoegingen en onttrekkingen zijn:

Mutaties bestemmingsreserves	toevoegingen	onttrekkingen
Covid-19	6.045	-2.382
Stedelijke ontwikkeling	2.370	-2.370
Inzet HHT middelen	1.196	-913
Egalisatie afvalstoffen		-1.042
Regionaal Mediacentrum	200	-260
Herplantfonds	155	-54
Mobiliteitsfonds	160	-50
Onderwijsgebouwen		-107
Overige toevoegingen/ onttrekkingen	38	-87
Totalen	**10.164**	**-7.265**

Bijlage 5.4 geeft een overzicht van alle reserves van de gemeente en de mutaties die hierin in het verslagjaar plaats hebben gevonden. In deze bijlage is een toelichting opgenomen over onder meer het doel van elke reserve en het verloop van de reserve in het verslagjaar.

Voorzieningen

Voorzieningen kunnen worden gevormd voor:

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang en risico's op de balansdatum onzeker zijn, doch redelijkerwijs zijn in te schatten;
b. op balansdatum bestaande risico´s terzake van tot bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaandbegrotings jaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
e. Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Verloop voorzieningen	mutatie	stand
Stand per 1 januari		12.857
Erbij:	3.903	
Eraf:	-3.731	
Stand per 31 december		**13.029**

De belangrijkste toevoegingen en onttrekkingen zijn:

Belangrijkste mutaties voorzieningen	toevoegingen	onttrekkingen
Onderhoudsvoorziening gymnastiekgebouwen	141	-163
Onderhoud voorzieningen jeugd	359	-270
Onderhoudsvoorziening parkeergarages	312	-510
Voorziening pensioenen (ex)- wethouders	52	-206
Onderhoudsvoorziening raadhuis/stadskantoor	310	-89
Egalisatievoorziening rioleringen	-323	
Onderhoudsvoorziening maatschappelijk vastgoed en openb. Speelg.		-2.012
Onderhoud culturele huisvesting	247	-51
Onderhoud sportaccommodaties	2.158	-270
Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie	323	-30
Onderhoud overige gebouwen	296	-75
Overige toevoegingen/onttrekkingen	27	-55
Totalen	**3.903**	**-3.731**

Voor de voorziening planexploitatie geldt dat deze in mindering is gebracht op de activa.

Bijlage 5.5 geeft een overzicht van alle voorzieningen van de gemeente. In deze bijlage is een toelichting opgenomen over het doel van elke voorziening en het verloop van de voorziening in het verslagjaar.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De langlopende schulden zijn onder te verdelen in geldleningen en waarborgsommen conform onderstaand overzicht:

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	2020	2019
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	28.560	30.000
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	118.123	110.973
3. openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	27.121	27.601
Onderhandse leningen	173.804	168.574
Waarborgsommen	313	171
Totaal	**174.117**	**168.745**

Het verloop van de boekwaarde van de onderhandse leningen is als volgt:

Verloop onderhandse leningen	mutatie	stand
Stand per 1 januari		168.574
Erbij: nieuw opgenomen leningen	18.000	
Eraf: aflossingen op bestaande leningen	-12.770	
Stand per 31 december		**173.804**

In paragraaf 3.4 (Financiering) is ingegaan op de financiering van de gemeente en de bovengenoemde mutaties in de vaste schuld. In overeenstemming met artikel 56 van het BBV wordt hierbij vermeld dat de rentelasten van de bovengenoemde onderhandse leningen € 3.900.000 bedragen.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar

Deze zijn als volgt:

Vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	2020	2019
Kasgeldleningen	0	12.000
Banksaldi	16.689	25.010
Overige schulden	17.969	17.391
Totaal	**34.658**	**54.402**

De banksaldi hebben betrekking op de saldi van de rekeningen die worden aangehouden bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

De specificatie van de overige schulden is als volgt:

Overige schulden	2020	2019
Schulden aan openbare lichamen:	**7.202**	**5.720**
Belastingdienst	7.202	4.139
Provincie		1.259
Rijk (vpb)		322
Overige schulden:	**9.734**	**11.671**
Crediteuren	7.297	10.805
Overige schulden	2.437	866
Totaal schulden	**16.936**	**17.391**

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit:

Overlopende passiva	2020	2019
Verplichtingen	**29.503**	**7.109**
Nog te betalen rente geldleningen	1.853	1.908
overige verplichtingen	27.650	5.201
Specifiek bestedingsdoel:	**7.963**	**1.885**
het Rijk	6.675	458
overige Nederlandse overheidslichamen	1.287	1.427
Overige vooruitontvangen bedragen	**1.423**	**1.937**
Energiebesp. particuliere woningvoorraad		170
Vitens Huydecopersweg	400	400
Vooruit ontvangen parkeervergunningen	242	228
Zwerfvuil		119
Faciliterend grondbeleid anterieure overeenkomsten	573	916
Overige vooruitontvangen baten	208	104
Totaal	**38.889**	**10.930**

De overlopende passiva met een specifiek bestedingsdoel (middelen van mede-overheden) worden toegelicht in bijlage 5.6.

5.2.6 Overzicht activa

Omschrijving kapitaal uitgaven	Boekwaarde 1-1-2020	Vermeer-deringen in 2020	Bijdragen derden in 2020	Afschrijving in 2020	Afwaardering in 2020	Boekwaarde 31-12-2020
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA						
Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	843	2	-	-	-	845
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.033	-	-	-99	-	1.933
TOTAAL IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	**2.876**	**2**	**-**	**-99**	**-**	**2.778**
MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut)						
Gronden en terreinen	37.605	1.593	-	-	-16.551	22.646
Woonruimten	717	-	-	-65	-	651
Bedrijfsgebouwen	123.549	1.210	-	-4.064	-37	120.658
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.055	-	-	-177	-	1.878
Vervoermiddelen	3	-	-	-3	-	0
Machines, apparaten en installaties	1.264	830	-	-125	-	1.969
Overige materiële vaste activa	12.281	1.501	-150	-1.175	-	12.456
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut)	**177.473**	**5.134**	**-150**	**-5.610**	**-16.588**	**160.259**
MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut i.c.m. heffingen)						
Bedrijfsgebouwen	3.504	-	-	-184	-	3.320
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	18.328	2.570	-2.808	-801	-	17.289
Vervoermiddelen	50	-	-	-8	-	41
Machines, apparaten en installaties	1.720	205	4	-106	-	1.823
Overige materiële vaste activa	113	-	-	-55	-	58
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut i.c.m. heffingen)	**23.715**	**2.774**	**-2.804**	**-1.154**	**-**	**22.532**
MATERIËLE VASTE ACTIVA (maatschappelijk nut)						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	80.816	5.766	-69	-2.860	-	83.653
Machines, apparaten en installaties	1.251	643	-	-203	-72	1.619

Overige materiële vaste activa	410	-	-	-32	-	378
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (maatschappelijk nut)	**82.477**	**6.410**	**-69**	**-3.095**	**-72**	**85.651**
TOTAAL MATERIËLE ACTIVA	**283.665**	**14.318**	**-3.023**	**-9.858**	**-16.660**	**268.442**

Omschrijving kapitaal uitgaven	Boekwaarde 1-1-2020	Vermeer-deringen in 2020	Bijdragen derden in 2020	Afschrijving in 2020	Afwaardering in 2020	Boekwaarde 31-12-2020
FINANCIËLE VASTE ACTIVA						
Kapitaalverstrekkingen	364	1.000	-	-	-	1.364
Leningen	-	16.081	-	-	-	16.081
Overige langlopende leningen	3.439	529	-254	-	-	3.713
Uitz NL schuldpapier langer dan één jaar	1	-	-	-	-	1
TOTAAL FINANCIËLE ACTIVA	**3.804**	**17.609**	**-254**	**-**	**-**	**21.159**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**290.345**	**31.929**	**-3.277**	**-9.958**	**-16.660**	**292.379**
VOORRADEN						
Bouwgronden in exploitatie	11.078	647	-4.782	-	-	6.943
Gereed product en handelsgoederen	39				-1	38
TOTAAL VOORRADEN	**11.117**	**647**	**-4.782**	**-**	**-1**	**6.981**
TOTAAL VASTE ACTIVA / VOORRADEN	**301.462**	**32.575**	**-8.059**	**-9.958**	**-16.661**	**299.360**

5.3 Investeringskredieten

5.3.1 Overzicht investeringskredieten

algemene informatie		aangevraagd		totaal	uitgaven			af-sluiten
thema	omschrijving investering	bedrag verleend krediet	datum besluit	uitgaven budget 2020	uitgaven t/m 2019	uitgaven 2020	restant uitg.budget per 31-12-20	ja/nee
	1. Programma Wonen en Leven							
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2018	464.000	08-11-2017	464.000	256.770	42.092	165.138	ja
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2019	464.000	04-02-2019	464.000	0	286.741	177.259	nee
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2020	464.000	16-03-2020	464.000	0	294.526	169.474	nee
01.03	Vervanging lichtmasten sportpark Loosdrecht 2019	229.000	04-02-2019	229.000	1.875	0	227.125	nee
01.03	Veilig naar School	400.000	04-02-2019	400.000	212.417	-8.201	195.784	ja
01.03	wegen J.v.Campenln., oostzijde LdeKln., Erfg.str.	318.250		318.250	278.621	0	39.629	ja
01.03	wegen Villapark en Trompenberg Noord: overlagen riool	185.250		185.250	246.999	0	-61.749	ja
01.03	wegen Lambooyln, Hellenber-Hubarln., Tesselsch.ln.	945.250		945.250	837.905	126.031	-18.686	ja
01.03	fietspad Diepend. ln. tussen Eikb.w. en P.de H. ln.	71.250		71.250	52.731	0	18.519	ja
01.03	weg Jagerspaadje en Raaweg	47.500		47.500	45.440	0	2.060	ja
01.03	Groest tussen Herenstr. en Gooilandplein (klinkers)	142.500		142.500	130.075	0	12.425	ja
01.03	wegdek Vaartweg tussen Brinkweg en Elleboogstraat	52.250		52.250	39.845	0	12.405	ja
01.03	wegdek Vaartweg tussen Esso en G. v. Amstelstr.	47.500		47.500	23.396	0	24.104	ja
01.03	wegdek Eikenlaan i.v.m. glasvezelaanleg	247.000		247.000	44.460	148.843	53.698	ja
01.03	brug sportveld Loosdrecht	20.000		20.000	46.478	0	-26.478	ja
01.03	geluidsscherm Vreelandseweg	300.000		300.000	324.708	0	-24.708	ja
01.03	achterstallig onderhoud fabrieksmuren fase 1	270.000		270.000	271.267	0	-1.267	ja
	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2015	2.646.750	12-11-2014	2.646.750	2.341.925	274.873	29.952	ja
01.03	wegen Snelliuslaan	139.000		139.000	138.650	0	350	ja
01.03	wegen JA Kalfflaan, WC Bradelaan	130.000		130.000	96.777	6.312	26.911	ja

01.03	wegen Wirixstraat	126.000		126.000	28.976	84.401	12.623	ja
01.03	wegen La Rivierestraat	50.000		50.000	11.000	34.328	4.672	ja
01.03	wegen Van Dijkstraat/Bonnikestraat	93.000		93.000	-196.787	4.809	284.978	ja
01.03	wegen Turfstraat/Loosdrechtseweg/Bodemanstraat	149.000		149.000	138.909	12.759	-2.668	ja
01.03	wegen Reestraat	75.000		75.000	75.461	4.164	-4.625	ja
01.03	Parkeerplaats Kerkelanden	129.000		129.000	127.774	0	1.226	ja
01.03	wegen Laan 40-45	363.000		363.000	360.615	0	2.385	ja
01.03	wegen Hyacintenlaan	326.000		326.000	79.525	476.019	-229.544	ja
01.03	wegen Kruissteeg	47.000		47.000	51.980	0	-4.980	ja
01.03	wegen PC Hooftweg	102.000		102.000	113.518	0	-11.518	ja
01.03	Binnenring	105.000		105.000	103.153	0	1.847	ja
01.03	wegen Albertus Perkstraat	432.000		432.000	438.978	0	-6.978	ja
01.03	wegen NW villagebied	679.000		679.000	669.704	0	9.296	ja
01.03	wegen Dotterstraat	93.000		93.000	105.903	0	-12.903	ja
01.03	wegen Burgemeester Schooklaan	163.000		163.000	163.037	0	-37	ja
01.03	wegen Diependaalselaan	302.000		302.000	535.097	-88.445	-144.652	ja
01.03	herbestemming Wegen 2014 besluit Raad dd 11 juli 2018	200.000		200.000	0	0	200.000	ja
	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2016	3.703.000	11-11-2015	3.703.000	3.042.270	534.347	126.383	ja
01.03	wegen Boomberg	1.586.000		1.586.000	1.099.404	269.684	216.912	nee
01.03	wegen Noord	480.000		480.000	110.564	218.704	150.732	nee
01.03	wegen Staatsliedenbuurt	1.151.000		1.151.000	253.743	450.235	447.022	nee
01.03	wegen Van Riebeeckweg	176.000		176.000	189.620	0	-13.620	ja
01.03	wegen Neuweg	81.000		81.000	67.167	0	13.833	ja
01.03	wegen NW Villagebied	151.000		151.000	86.280	21.443	43.277	ja
	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2017	3.625.000	09-11-2016	3.625.000	1.806.778	960.065	858.157	nee
01.03	Boomberg fase 3	1.255.000		1.255.000	13.804	45.968	1.195.228	nee
01.03	Noord fase 3	810.000		810.000	431.060	80.987	297.953	nee
01.03	Vervanging 1e kanaalbrug	400.000		400.000	32.518	14.384	353.098	nee
01.03	Diependaalselaan voegovergangen	188.000		188.000	179.783	0	8.217	ja
01.03	Loosdrechtseweg, ventweg vervanging verharding	175.000		175.000	6.396	0	168.604	nee

01.03	voetpad Kerkelanden, herbestemming wegen 2014	200.000	11-07-2018	200.000	0	0	200.000	nee
	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2018	3.028.000	08-11-2017	3.028.000	663.561	141.339	2.223.100	nee
01.03	wegen Boomberg fase 4	556.000		556.000	26.272	7.933	521.796	nee
01.03	wegen Boomberg fase 3 aanvulling	229.000		229.000	0	215.936	13.064	nee
01.03	wegen Noord fase 4	902.000		902.000	0	2.359	899.642	nee
01.03	wegen Erfgooiersstraat verharding	75.000		75.000	0	0	75.000	nee
01.03	wegen Noord fase 3 aanvulling	405.000		405.000	0	20.706	384.294	nee
01.03	wegen NW villagebied	500.000		500.000	299.931	26.108	173.961	nee
01.03	wegen Oosterengweg	161.000		161.000	0	0	161.000	nee
	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2019	2.828.000	04-02-2019	2.828.000	326.203	273.041	2.228.756	nee
01.03	Noord fase 5	2.307.000		2.307.000	0	153.799	2.153.202	nee
01.03	Staatsliedenbuurt	171.000		171.000	0	111.793	59.207	nee
01.03	Eikenlaan	200.000		200.000	0	27.903	172.097	nee
01.03	Van Riebeeckweg kruising Oosterengweg	50.000		50.000	0	0	50.000	nee
01.03	Diependaalselaan tussen Utrechtseweg en tunnel	100.000		100.000	0	98.749	1.251	ja
	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2020	2.828.000	16-03-2020	2.828.000	0	392.243	2.435.757	nee
01.03	Deklagen geluidsreducerend asfalt	392.000	16-03-2020	392.000	0	394.418	-2.418	ja
01.03	Deklagen gesloten asfalt	250.000	16-03-2020	250.000	0	280.508	-30.508	ja
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2018	306.000	08-11-2017	306.000	0	306.420	-420	ja
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2019	306.000	04-02-2019	306.000	0	306.000	0	ja
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2020	306.000	16-03-2020	306.000	0	0	306.000	nee
01.03	Vervangen dynamische afsluiting centrum	650.000	21-05-2019	650.000	0	643.464	6.536	nee
01.03	brug over de Gooische Vaart	50.000	31-03-2020	50.000	0	40.434	9.566	ja
01.03	Oude Meentbrug	100.000	31-03-2020	100.000	0	27.511	72.490	nee
01.03	1e Kanaalbrug	315.000	31-03-2020	315.000	0	0	315.000	nee
01.03	verv. Vri's Vaartweg thv Boomberglaan	42.750	12-11-2014	42.750	3.848	0	38.902	nee
01.03	vervanging vri's Bosdrift/Vaartweg/van Riebeeckweg	128.000	04-02-2019	128.000	0	0	128.000	nee
01.03	Ruimtelijke ontwikkeling omgeving Sterreschool	60.000	27-09-2017	60.000	0	0	60.000	nee
01.03	-Uitbreiden fietsparkeerplaatsen Centrum	225.000	0-1-1900	225.000	380.002	12.989	-167.991	ja
01.03	-Aanvulling fietsparkeren Centrum	220.000	27-09-2017	220.000	0	0	220.000	ja

01.03	Inpandige fietsenstalling	500.000	7-5-2019	500.000	542.284	0	-42.284	ja
01.03	Groest Gooilandplein	1.200.500	0-1-1900	1.200.500	768.794	5.428	426.278	ja
01.03	Parkeervoorziening openbare ruimte Arenapark	350.000	16-4-2019	350.000	111.527	39.554	198.919	nee
01.03	Toegankelijkheid bushaltes	295.700	27-2-2019	295.700	0	1.210	294.490	nee
01.03	Parkeermaatregelen Het Rode Dorp	100.000	8-9-2020	100.000	0	108.848	-8.848	nee
01.03	Rotonde Utrechtseweg-Diependaalselaan	215.000	29-5-2019	215.000	16.841	42.224	155.935	nee
01.03	Verkeersveiliger maken nabij foodhall Mout	66.000	29-5-2019	66.000	0	42.944	23.056	nee
01.03	Uitbreiding parkeerapparatuur	100.000	12-11-2019	100.000	41.860	71.062	-12.922	ja
01.03	Uitbreiding parkeerapparatuur	100.000	31-3-2020	100.000	0	108.307	-8.307	ja
01.04	vervangen beschoeing 3e Havenarm	767.000	11-11-2015	767.000	641.830	115.203	9.967	ja
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2017	744.000	09-11-2016	744.000	102.200	7.496	634.304	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2018	662.000	08-11-2017	662.000	12.093	5.574	644.333	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2019	662.000	04-02-2019	662.000	0	436	661.564	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2020	662.000	16-03-2020	662.000	0	0	662.000	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	125.000	16-03-2020	125.000	0	141.249	-16.249	ja
01.04	vervangen aandrijving schutsluis 't Hemeltje	60.000	11-11-2015	60.000	6.600	0	53.400	nee
01.04	aandrijving/op afstand bestuurbaar schutsluis 't Hemeltje	381.000	21-5-2019	381.000	0	0	381.000	nee
01.02	Vervangen kunstgras, veld 13 v.v. Altius sportpark Berenstein	310.000	31-03-2020	310.000	0	0	310.000	ja
01.02	Speelvoorziening	152.000	21-05-2019	152.000	144.244	13.335	-5.579	ja
01.02	Speelvoorziening	307.000	16-03-2020	307.000	0	285.151	21.849	nee
01.04	groen rond Joodse begraafplaats	28.000		28.000	8.015	9.416	10.569	ja
01.04	groen rotonde Gooiland	11.000		11.000	9.950	0	1.050	ja
01.04	groen Rigelstraat	15.000		15.000	22.595	0	-7.595	ja
01.04	groen Vlindermeent	102.000		102.000	97.950	0	4.050	ja
01.04	groen Luthervijver	56.000		56.000	47.557	0	8.443	ja
01.04	groen Burgemeester Schooklaan	8.000		8.000	6.195	0	1.805	ja
01.04	groen Bonifaciuslaan	22.000		22.000	5.611	17.488	-1.099	ja
	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2016	242.000	11-11-2015	242.000	197.873	26.904	17.223	ja
01.04	Albertus Perkstraat	18.000		18.000	17.655	0	345	ja
01.04	Noordwestelijk Villagebied	39.000		39.000	8.580	0	30.420	nee

01.04	Hommelmeent	119.000		119.000	26.180	94.770	-1.950	ja
01.04	S. Stevinweg parkeerplaats	20.000		20.000	4.400	0	15.600	nee
01.04	S. Stevinweg middenberm	25.000		25.000	5.500	0	19.500	nee
01.04	Willibrordus-, Ludgeruslaan	20.000		20.000	18.693	0	1.307	ja
	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2017	241.000	09-11-2016	241.000	81.008	94.770	65.222	nee
01.04	Middenberm Laan 40-45	55.000		55.000	64.053	0	-9.053	ja
01.04	Bijenmeent, Goudwespmeent	85.000		85.000	0	0	85.000	nee
01.04	Stephensonlaan	8.000		8.000	0	0	8.000	nee
01.04	Van Gelder-Speijk-Zaenlaan	23.000		23.000	0	0	23.000	nee
01.04	Willibrordus- Ludgeruslaan (voetpad)	17.000		17.000	0	0	17.000	nee
	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2018	188.000	8-11-2017	188.000	64.053	0	123.947	nee
01.04	Kamrad diverse vakken	50.000		50.000	0	0	50.000	nee
01.04	Arenapark groenstrook Oostereind	80.000		80.000	0	48.471	31.529	nee
01.04	NW Villagebied Rossini/Verdi plantsoen	40.000		40.000	0	0	40.000	nee
01.04	Mierenmeent diverse vakken	18.000		18.000	0	0	18.000	nee
	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2019	188.000	4-2-2019	188.000	0	48.471	139.529	nee
01.04	Kamrad fase II	45.000		45.000	0	0	45.000	nee
01.04	Johannes Geradtsweg/Snelliuslaan rotonde	7.000		7.000	0	1.070	5.930	nee
01.04	Anthony Fokkerweg groen rond speelvoorziening	40.000		40.000	0	0	40.000	nee
01.04	Anthonius Brouwerstraat	18.000		18.000	0	0	18.000	nee
01.04	Rembrandtlaan	12.000		12.000	0	0	12.000	nee
01.04	Sauerstraat	14.000		14.000	0	0	14.000	nee
01.04	Leen Timprotonde	8.000		8.000	0	0	8.000	nee
01.04	Groenstrook Pontmeijer	16.000		16.000	0	0	16.000	nee
01.04	Menno Simonszhof/Janseniushof	20.000		20.000	0	0	20.000	nee
01.04	Beetslaan groen rond speelvoorziening	8.000		8.000	0	0	8.000	nee
	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2020	188.000	16-03-2020	188.000	0	1.070	186.930	nee
01.04	Extra impuls in groen Spoor 2 + Spoor 2 tot en met 7	1.000.000	27-01-2016	1.000.000	825.787	6.889	167.324	nee
01.04	Het groene hart van de Ment	125.000	27-03-2019	125.000	109.597	13.768	1.635	ja
01.04	Voltooiing de Groene Schakel	1.265.000	01-02-2017	1.265.000	0	125.900	1.139.100	nee

01.04	GRP J.v.Campenln., oostzijde tussen LdeK. en Erfg.str.	644.700		644.700	386.304	0	258.396	ja
01.04	GRP Villaparken en Trompenberg-Noord	462.800		462.800	539.713	0	-76.913	ja
01.04	GRP Raadshuiskwartier fase 4	884.050		884.050	866.936	62.219	-45.105	ja
01.04	GRP Staatsliedenkwartier fase 1	694.700		694.700	72.337	340.499	281.864	ja
01.04	Rioolgemalen	245.100		245.100	251.782	0	-6.682	ja
01.04	Spaarvoorziening	-402.718		-402.718	0	-402.718	0	
	Totaal projecten riolering 2015	2.528.632	12-11-2014	2.528.632	2.117.072	0	411.560	ja
01.04	GRP Snelliuslaan	335.000		335.000	371.463	0	-36.463	ja
01.04	GRP JA Kalfflaan, WC Bradelaan	274.000		274.000	284.590	0	-10.590	ja
01.04	GRP Wirixstraat	341.000		341.000	45.713	220.000	75.287	ja
01.04	GRP La Rivierestraat	156.000		156.000	21.093	125.560	9.347	ja
01.04	GRP Van Dijkstraat/Bonnikestraat	343.000		343.000	372.210	0	-29.210	ja
01.04	GRP Turfstraat/Loosdrechtseweg/Bodemanstraat	285.000		285.000	300.937	0	-15.937	ja
01.04	GRP Reestraat	175.000		175.000	150.694	5.771	18.535	ja
01.04	GRP Laan 40-45	616.000		616.000	647.757	946	-32.703	ja
01.04	GRP Hyacintenlaan	227.000		227.000	30.440	166.560	30.000	ja
01.04	GRP PC Hooftweg	35.000		35.000	35.856	0	-856	ja
01.04	GRP Albertus Perkstraat	323.000		323.000	346.003	0	-23.003	ja
01.04	GRP NW Villagebied	376.000		376.000	310.617	0	65.383	ja
01.04	GRP Rioolgemalen	14.000		14.000	17.557	0	-3.557	ja
01.04	Spaarvoorziening	-533.502		-533.502	0	-533.502	0	
	Totaal projecten riolering 2016	2.966.498	11-11-2015	2.966.498	2.934.930	-14.665	46.233	ja
01.04	Boomberg fase1	1.922.000		1.922.000	1.200.808	656.279	64.913	nee
01.04	Noord fase 1	1.087.000		1.087.000	143.197	655.873	287.930	nee
01.04	Relinen Minckelersstraat	301.000		301.000	54.561	0	246.439	nee
01.04	Relinen Diependaalselaan Circusterrein	59.000		59.000	38.699	52.800	-32.499	nee
01.04	Relinen Oude Amersfoortseweg	269.000		269.000	257.294	0	11.706	nee
01.04	Pomp sluis 't Hemeltje	10.000		10.000	0	0	10.000	nee
01.04	Gemaal Vivaldipark	24.000		24.000	21.631	0	2.369	ja
01.04	Spaarvoorziening	-738.723		-738.723	0	-738.723	0	

	Totaal projecten riolering 2017	2.933.277	09-11-2016	2.933.277	1.716.190	626.229	590.858	nee
01.04	Boomberg fase 3	1.046.000		1.046.000	17.539	-96.394	1.124.855	nee
01.04	Noord fase 3	1.223.000		1.223.000	411.531	5.803	805.666	nee
01.04	Raadhuiskwartier fase 4	72.000		72.000	1.117	70.000	883	ja
01.04	Relinen en huisaansluitingen NW Villagebied	400.000		400.000	380.000	0	20.000	nee
01.04	Relinen 't Hoogt van 't Kruis	150.000		150.000	0	112.267	37.733	nee
01.04	Rioolgemalen	162.000		162.000	150.929	9.130	1.941	nee
01.04	Putdeksels Diependaalselaan	57.000		57.000	0	0	57.000	nee
01.04	Schuttersweg, herbestemming jaarschijf 2014	500.000		500.000	472.327	0	27.673	ja
01.04	Spaarvoorziening	-833.748		-833.748	0	-833.748	0	
	Totaal projecten riolering 2018	2.776.252	8-11-2017	2.776.252	1.433.443	-732.943	2.075.752	nee
01.04	Investering t.l.v. onderhoud wegen, straten en pleinen	-306.000		-306.000	0	0	-306.000	nee
	Totaal GRP 2018	2.470.252		2.470.252	1.433.443	-732.943	1.769.752	nee
01.04	Boomberg fase 4	584.000		584.000	812	-58.845	642.033	nee
01.04	boomberg fase 3 aanvulling	240.000		240.000	9.575	266	230.159	nee
01.04	Noord fase 4	947.000		947.000	0	-83.916	1.030.916	nee
01.04	Sanering Verschurestraat / van Dijkstraat	205.000		205.000	257.769	-4.000	-48.769	ja
01.04	Noord fase 3 aanvulling	425.000		425.000	0	-60.000	485.000	nee
01.04	Oosterengweg	342.000		342.000	2.525	-1.919	341.394	nee
01.04	Huisaansluitingen oude Amersfoortseweg	148.000		148.000	0	0	148.000	nee
01.04	GRP gemalen 2019	299.000		299.000	32.254	117.411	149.335	nee
01.04	Spaarvoorziening	-298.936		-298.936	0	-298.936	0	
	Totaal projecten riolering 2019	2.891.064	4-2-2019	2.891.064	302.935	-389.939	2.978.068	nee
01.04	Investering t.l.v. onderhoud wegen, straten en pleinen	-306.000		-306.000	0	0	-306.000	nee
	Totaal GRP 2019	2.585.064		2.585.064	302.935	-389.939	2.672.068	nee
01.04	Noord fase 5	2.220.000		2.220.000	0	16.022	2.203.978	nee
01.04	Hugo de Grootstraat tussen Van Oldenbarneveltlaan en Bosdrift	100.000		100.000	0	51.714	48.286	nee
01.04	Relinen en huisaansluitingen	535.000		535.000	0	0	535.000	nee
01.04	Vuilwaterberging	60.000		60.000	0	1.650	58.350	nee
01.04	Gemalen	205.000		205.000	0	0	205.000	nee

01.04	Van Riebeeckweg kruising Oosterengweg	100.000		100.000	0	0	100.000	nee
	Totaal projecten riolering 2020	3.220.000	16-03-2020	3.220.000	0	69.386	3.150.614	nee
01.04	Investering t.l.v. onderhoud wegen, straten en pleinen	-306.000		-306.000	0	0	-306.000	nee
	Totaal GRP 2020	2.914.000		2.914.000	0	69.386	2.844.614	nee
01.04	Aanhanger adembeschermer	55.000	04-02-2019	55.000	0	0	55.000	nee
01.04	Vervanging calamiteitenmaterieel	56.000	20-02-2019	56.000	3.031	51.899	1.070	ja
01.04	Vorkheftruck tbv spaarvoorziening	3.627		3.627	0	3.627	0	ja
01.04	Waterinrichtingsplan Huydecopersweg	1.500.000		1.500.000	6.029	11.478	1.482.494	nee
01.04	Subsidie waterinrichtingsplan Huydecopersweg	-1.500.000		-1.500.000	0	0	-1.500.000	nee
01.04	Totaal waterinrichtingsplan Huydecopersweg	0	11-7-2017	0	6.029	11.478	-17.506	nee
01.04	Ondergrondse containers centrum	435.000	11-07-2018	435.000	150.624	25.407	258.969	ja
01.01	- inrichten nieuwe begraaflokaties 2003 (fase 4)	1.587.500		1.587.500	1.302.631	205.459	79.410	nee
01.01	- columbarium Zuiderhof (fase 4)	0		0	72.381	0	-72.381	nee
01.01	Totaal crematorium fase 4	1.587.500	3-12-2003	1.587.500	1.375.012	205.459	7.029	nee
01.01	Interne verbouwing aula Bosdrift	483.000	4-3-2020	483.000	0	23.305	459.695	nee
	1. Totaal Programma Wonen en Leven	**54.244.550**		**54.244.550**	**22.741.506**	**6.387.843**	**25.115.201**	
	2. Programma Zorg						**0**	
02.02	-Montessori-centrum Gymzaal	20.000	10-12-2014	20.000	3.981	0	16.019	ja
02.02	-Montessori-centrum Gymzaal	13.000		13.000	0	0	13.000	ja
02.02	-Montessori-centrum Gymzaal	100.000	11-11-2015	100.000	0	0	100.000	ja
02.02	-Montessori-centrum Gymzaal	245.000	27-09-2017	245.000	0	0	245.000	ja
	Totaal Montessori-centrum Gymzaal	378.000		378.000	3.981	0	374.019	ja
02.02	-Villa Vrolik	50.000	16-10-2013	50.000	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	750.000	10-12-2014	750.000	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	361.662		361.662	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	1.098.850	11-11-2015	0	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	75.000	11-11-2015	0	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	45.553	11-11-2015	1.219.403	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	165.686		165.686	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	364.000	11-11-2015	364.000	0	0	0	nee

02.02	-Villa Vrolik	245.025		245.025	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	27.225		27.225	0	0	0	nee
02.02	-Villa Vrolik	42.472		42.472	0	0	0	nee
	Totaal Villa Vrolik	3.225.473		3.225.473	3.204.202	0	21.271	nee
02.02	Mozarthof, Mozartlaan 29-31 voorber. Krediet uitbr.	435.000	13-07-2016	435.000	400.000	0	35.000	ja
02.02	-project: Hilda C	1.200.000	15-04-2009	1.200.000	0	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C	400.000	16-12-2009	400.000	0	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C	1.624.314	30-11-2011	1.624.314	0	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C	246.000	02-07-2012	246.000	0	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C	1.602.482	12-12-2012	1.602.482	0	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C	2.294.738	16-10-2013	2.294.738	0	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C	2.382.466	10-12-2014	2.382.466	0	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C	50.667		50.667	9.854.506	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C openbare ruimte	702.534		702.534	537.301	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C openbare ruimte rondom	215.000		215.000	80.394	0	0	ja
02.02	-project: Hilda C inkomsten verzekeringspremie	-246.000	02-07-2012	-246.000	0	0	0	ja
	Totaal project: Hilda C	10.472.201		10.472.201	10.472.201	0	0	ja
02.02	Sterrenschool	2.424.000	13-07-2016	2.424.000	3.233.600	8.200	-817.800	nee
02.02	Sterreschool gesloten box	300.000	25-07-2017	300.000	0	0	300.000	nee
02.02	Sterreschool gesloten box	550.000	19-06-2018	550.000	0	0	550.000	nee
	Totaal Sterrenschool	3.274.000		3.274.000	3.233.600	8.200	32.200	nee
02.02	Sterreschool, Peuterspeelzaal	223.000	27-09-2017	223.000	0	0	223.000	nee
02.02	Sterreschool, Peuterspeelzaal, aanvulling	75.000	19-06-2018	75.000	0	0	75.000	nee
	Totaal Sterrenschool, peuterspeelzaal	298.000		298.000	0	0	298.000	nee
02.02	Sterrenschool tijdelijke huisvesting Jan Blankenlaan	121.438	13-07-2016	121.438	119.251	0	2.187	ja
02.02	Gymzaal Oost	735.000	27-09-2017	735.000	0	0	735.000	ja
02.02	Uitbreiding J.H. Donnerschool	432.000	27-09-2017	432.000	430.401	25.975	-24.376	ja
02.02	Stichting Noor	160.000	30-10-2018	160.000	0	152.000	8.000	nee
02.02	STIP Fabritiusschool	50.000	30-10-2018	50.000	0	0	50.000	nee
02.02	Renovatie gymzaal Dubbeldekker	75.000	30-10-2018	75.000	0	0	75.000	nee

02.02	Noodlokalen van 't Hoffplein	210.000	11-12-2019	210.000	0	210.000	0	ja
02.02	GSF Roland Holst College (verbetering ventilatie)	706.000	30-10-2018	706.000	0	635.400	70.600	nee
02.02	AT Scholen, uitbreiding Wilgetoren	310.000	06-05-2020	310.000	0	310.000	0	ja
02.02	Stichting Noor, uitbreiding Ayoub	170.000	06-05-2020	170.000	0	0	170.000	nee
02.02	STIP Windkanter	150.000	06-05-2020	150.000	0	0	150.000	nee
02.02	AT Scholen, uitbreiding de Wilge in Jan Blankenlaan	60.000	06-05-2020	60.000	0	0	60.000	nee
02.02	Uitbreidingen Fabritiusschool en Goudenregenschool	12.500	06-05-2020	12.500	0	0	12.500	nee
02.02	AT College Laapersveld uitbreiding	25.000	06-05-2020	25.000	0	0	25.000	nee
02.02	Wilge uitbreiding permanent Jan Blankenlaan terrein	12.500	06-05-2020	12.500	0	0	12.500	nee
02.02	Montessorie Centrum nieuwbouw/vernieuwbouw	12.500	06-05-2020	12.500	0	12.000	500	nee
02.02	Basisscholen Kerkelanden	25.000	06-05-2020	25.000	0	0	25.000	nee
02.02	Gymzaal Klimopschool	12.500	06-05-2020	12.500	0	0	12.500	nee
02.02	Nieuwbouw internationale school STIP	25.000	06-05-2020	25.000	0	0	25.000	nee
02.02	Algemeen Onderwijshuisvestingskrediet	1.092.154	12-12-2012	1.092.154	0	0	1.092.154	nee
02.02	Herbestemming jaarstukken 2019 verduurzaming gebouwen	640.000	03-07-2020	640.000	0	0	640.000	nee
02.02	Stelpost Internationale school	1.700.000	06-05-2020	1.700.000	0	0	1.700.000	nee
02.01	MFA Paulusschool en wijkcentrum de Lelie	384.000	04-03-2020	384.000	0	0	384.000	nee
	2. Totaal programma Zorg	**25.203.266**		**25.203.266**	**17.863.636**	**1.353.575**	**5.986.055**	
	3. Programma Werken						**0**	
	3. Totaal programma Werken						**0**	
	4. Programma Bestuur						**0**	
04.02	Investering t.b.v. ontwikkeling v.d. dienstverlening	133.000	11-12-2013	133.000	41.304	3.231	88.465	ja
04.02	Investering t.b.v. ontwikkeling v.d. dienstverlening	120.000	18-11-2015	120.000	91.169	8.815	20.016	ja
04.03	Bedrijfsvoering PIMS (E-HRM)	180.000	14-01-2019	180.000	0	5.804	174.196	nee
04.03	Transitie serverruimtes ivm regionale samenwerking	277.000	09-11-2016	277.000	223.187	53.588	225	ja
04.03	Concern I&A: technische infrastructuur 2018	615.000	08-11-2017	615.000	487.088	130.821	-2.909	ja
04.03	Software defined infrastructure	10.000	17-02-2020	10.000	0	0	10.000	nee
04.03	Software defined infrastructure	729.000	22-07-2020	729.000	0	0	729.000	nee
04.03	E-dienstverlening	60.000	08-07-2019	60.000	22.832	0	37.168	nee
04.03	E-dienstverlening zaaksysteem	260.000	25-11-2019	260.000	0	121.499	138.501	nee

04.03	Omgevingswet	60.000	17-02-2020	60.000	0	0	60.000	nee
04.03	Technische beveiliging kantoorruimten	325.000		325.000	292.262	29.968	2.770	nee
04.03	Integrale technische beveiliging	425.000		425.000	382.189	39.188	3.623	nee
	Totaal Integrale technische beveiliging	750.000	8-11-2017	750.000	674.451	69.156	6.393	nee
04.03	Noodstroomaggregaat	50.000	08-11-2017	50.000	16.791	0	33.209	nee
04.03	Webcasting faciliteiten	76.000	08-11-2017	76.000	132.634	14.523	-71.157	ja
04.03	Frontoffice CMS / KCC en intranet	10.000	17-02-2020	10.000	0	0	10.000	nee
04.03	Modules burgerzaken/basisregistratie personen	180.000	20-05-2019	180.000	0	178.731	1.269	nee
04.03	Topdesk	100.000	04-02-2019	100.000	0	20.508	79.492	ja
04.03	Applicatie basisregistratie (vicrea)	80.000	04-02-2019	80.000	72.998	41.038	-34.036	nee
04.03	Telefooncentrale en KCC applicatie	300.000	17-02-2020	300.000	0	0	300.000	nee
04.03	Bouwkundige aanpassingen Wilhelminastraat	322.000	04-02-2019	322.000	-45.454	277.189	90.265	nee
04.03	Overige bouwkundige aanpassingen	230.000	04-02-2019	230.000	20.497	167.325	42.178	nee
04.03	Vervanging audio visuele middelen	80.000	04-02-2019	80.000	0	146.504	-66.504	ja
04.03	Meubilair Wilhelminastraat	78.000	04-02-2019	78.000	0	56.638	21.362	nee
04.03	Meubilair	160.000	04-02-2019	160.000	50.601	112.318	-2.919	nee
04.03	Verplaatsing serverruimte	250.000	04-02-2019	250.000	4.287	232.350	13.363	nee
04.03	Noodstroomaggregaat	180.000	04-02-2019	180.000	1.650	0	178.350	nee
04.03	Stijlmeubilair raadhuis	145.000	10-02-2020	145.000	0	0	145.000	nee
04.03	duurzaamheid en circulariteit	305.000	10-02-2020	305.000	0	81.847	223.153	nee
04.03	Vervangingsinvesteringen (huisvestingsgebonden)	50.000	10-02-2020	50.000	0	0	50.000	nee
04.03	investeringen agile werken	50.000	10-02-2020	50.000	0	12.865	37.135	nee
04.03	Vervanging vergaderinstallatie raadzaal	300.000	10-02-2020	300.000	0	80.059	219.941	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) raadhuis installaties	2.529.000	29-01-2020	2.529.000	0	230	2.528.770	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) raadhuis overig	0	29-01-2020	0	0	0	0	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) gemeentewerf installaties	617.000	29-01-2020	617.000	0	142.840	474.160	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) gemeentewerf overig	0	29-01-2020	0	0	4.560	-4.560	nee
05.02	Zonnepanelen tbv Raadhuis en gemeentewerf	1.118.000	29-01-2020	1.118.000	0	0	1.118.000	ja
	4. Totaal programma Bestuur	**10.404.000**		**10.404.000**	**1.794.035**	**1.962.439**	**6.647.526**	
	5. Programma Financiën en Grondexploitaties							

05.02	Koninginneweg WVG Stationsgebied	3.500.000	11-07-2018	3.500.000	572.999	446.594	2.480.407	nee
05.02	WVG Larenseweg	700.000	18-09-2019	700.000	0	873.311	-173.311	nee
	5. Totaal programma Financiën en Grondexploitaties	**4.200.000**		**4.200.000**	**572.999**	**1.319.905**	**2.307.096**	
	Totaal investeringen Gemeente Hilversum	**94.051.816**		**94.051.816**	**42.972.176**	**11.023.763**	**40.055.878**	

De toelichting heeft betrekking op kredieten die in 2020 worden afgesloten met een financiële afwijking van meer dan € 50.000 en kredieten waarbij een afwijking van € 50.000 of meer geprognosticeerd is.

Vervanging openbare verlichting armaturen 2018
De realisatie is volledig met een voordelig resultaat van € 165.138 afgerond. Dit heeft te maken met een prijstechnisch gunstig OV contract dat in 2021 afloopt. O.b.v. het nieuw aan te besteden contract, eind 2021, zal in beeld gebracht worden wat het financiële effect is op de investeringsbedragen voor de looptijd van het nieuwe contract.

Veilig naar school
Het financiële voordeel op dit investeringskrediet is voor € 160.000 toe te rekenen aan ontvangen subsidies van de provincie Noord-Holland en voor het overige deel aan lagere kosten.

Wegen 2016
De jaarschijf 2016 wegen kan worden afgesloten met een restant positief resultaat van 126.000,-.
Het vervangen van de wegen in Hilversum Noord (waaronder de van Dijkstraat/Bonnikestraat) is eind dit jaar afgerond. Door aanbestedingsvoordeel en efficiëntie voordeel door het combineren met een anterieure overeenkomst is hier € 325.000 over gebleven.
De uitvoering van de Hyacintenlaan, een bijzondere laan door de aanwezigheid van zeer grote moeraseiken, is afgerond. Door een opeenstapeling van zaken, zoals het mogelijk maken voor nutsbedrijven om mee te liften, doorontwikkeling van de gestelde ambities, waardoor er een toekomstbestendige laan ligt, is een tekort ontstaan van circa € 250.000. De oplossing van dit tekort ligt binnen de jaarschijf.

Wegen 2017
Vanaf 2017 gelden de budgetten Noord en Boomberg als clusterbudgetten. Binnen een krediet vallen vaak meerdere uitvragen. Deze budgetten zijn momenteel in ontwerp, participatie, voorbereiding of uitvoering. In 2021 staat de afronding van Boomberg en Noord op de planning en daarmee de afronding van de jaarschijf met een verwachte totale onderschrijding van ongeveer € 195.000.
Bij het maken van een budgetraming wordt er altijd rekening gehouden met 10% onvoorziene kosten. Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan, hetgeen leidt tot een te verwachten onderschrijding op het krediet Boomberg van €150.000.

De wegen in het Noord West Villagebied zijn uitgevoerd en kunnen worden afgesloten zonder financiële afwijking.
De wegen in Noord zijn nog niet helemaal afgerond om de bereikbaarheid in Noord goed te houden. De uitvoering start 2de kwartaal 2021.
De uitvoering van de wegen in de Staatsliedenbuurt loopt door in 2021 in navolging op de afronding GRP2015.

Uitbreiding Fietsparkeerplaatsen Centrum
Het investeringskrediet is niet volledig benut en wordt afgesloten met een restant van €52.000. Dit heeft ermee te maken dat dit budget oorspronkelijk ook is bedoeld voor het inrichten van een inpandige fietsenstalling. Bij het uitblijven van een geschikte locatie is in 2017 besloten om dit budget te gebruiken voor aanpassingen in de openbare ruimte. Dat is minder duur gebleken dan begroot voor de inrichting van een inpandige stalling.

Groest Gooilandplein
Doordat op dit project van de provincie Noord-Holland een subsidie is ontvangen van € 408.000 kan het worden afgesloten met een positief saldo. Bij de kredietaanvraag was met deze subsidiemogelijkheid geen rekening gehouden.

Vervanging kunstgras veld 13 v.v. Altius Berenstein
De vervanging van het kunstgrasveld 13 van voetbalvereniging Altius op sportpark Berenstein was gepland in 2020. Het beschikbare budget uit het IP 2020 ging uit van het vervangen van de kunstgras toplaag. Echter bij een andere infill, wordt een andere structuur gebruikt en dit heeft gevolgen voor de onderbouw van het veld. De huidige onderbouw kan niet hergebruikt worden. In verband hiermee is besloten de investering in 2020 te laten vervallen en is in het investeringsprogramma 2021 een aangepast investeringsbedrag opgenomen.

Spaarvoorziening riolering
Zoals is aangegeven bij de toelichting op de staat van voorzieningen is op de in 2020 gedane uitgaven aan het GRP een bedrag van € 2.804.000 afgeboekt. De afboeking is verdeeld over de jaarschijven 2015 tot en met 2019.

GRP 2015
Jaarschijf 2015 kan afgesloten worden met een positief saldo van € 412.000.
Een aanbestedingsvoordeel bij het Staatsliedenkwartier fase 1 en de Jacob van Campenlaan heeft tot dit positieve saldo geleid.

Ondergrondse containers centrum
De realisatie is afgerond. Het krediet kan worden afgesloten met een positief resultaat van € 258.969. Dit krediet was bedoeld voor de bijkomende kosten m.b.t. noodzakelijk werkzaamheden aan kabels en leidingen, bomen en verhardingen t.b.v. het programma Ondergrondse containers van het GAD. Met name het onderdeel kabels en leidingen was vooraf moeilijk in te schatten en is in de praktijk meegevallen.

Montessori-centrum Gymzaal
Dit krediet kan worden afgesloten, aangezien Montessori-Centrum en gymzaal zijn opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP). De planning van oplevering is 2025. De vrijval van de 374.000 is als dekking voor het IHP opgenomen.

Gymzaal Oost
Dit krediet kan worden afgesloten, aangezien Gymzaal Oost is opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP). De planning van oplevering is 2023. De vrijval van de 735.000 is als dekking voor het IHP opgenomen.

Investering t.b.v. ontwikkeling van de dienstverlening
Dit budget stamt uit 2013 en is voor het overgrote deel niet uitgenut. Door nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeente zijn de onderwerpen, waarvoor deze investering is aangevraagd, vanuit andere voorzieningen opgepakt. De ontwikkelingen waarbij het hierbij gaat zijn onder andere het instellen van het programma Dienstverlening en de implementatie van een nieuw zaaksysteem.

Topdesk
In het krediet was rekening gehouden met hoge kosten van migratie en ondersteuning. Doordat de aanbesteding gewonnen is door de leverancier van de bestaande applicatie kon hier fors op bespaard worden.

Webcasting faciliteiten
De samenwerking met een eerdere leverancier is beëindigd. Intussen is om problemen en klachten te voorkomen extra dienstverlening ingekocht om raadsvergaderingen door te laten gaan. Dit heeft gezorgd voor een overschrijding op dit budget.

Vervanging audiovisuele middelen
De overschrijding (€ 67.000) wordt gecompenseerd door het behaalde voordeel (€ 70.000) bij de investering in de vergaderinstallatie van de raadzaal welke in 2021 afgesloten zal worden.

Zonnepanelen ten behoeve van Raadhuis en gemeentewerf
Het krediet voor zonnepanelen ten behoeve van het Raadhuis en gemeentewerf kan worden afgesloten in 2020 (€ 1,118 mln, punt 3 van het Raadsbesluit van januari 2020). Per 1 januari 2021 verandert de berekeningsmethode om de energiezuinigheid van gebouwen te berekenen. Alleen duurzame elektriciteit welke direct op en rond het gebouw wordt opgewekt mag hiervoor worden meegeteld. Hierdoor is het niet meer zinvol om in zonnepanelen te investeren. In 2021 zullen vervangende opties onderzocht worden.

Wet Voorkeursrecht Gemeenten Koninginneweg en Larenseweg
De bedragen die voor deze twee kredieten voor het jaar 2020 waren vrijgegeven maken onderdeel uit van twee grote kredieten. Daarbij is er altijd de mogelijkheid dat bij de verwerving van de panden de planning anders verloopt. De overschrijding van de jaarschijf 2020 bij de WVG Larenseweg moet in dat licht bezien worden.

5.3.2 Overzicht grondexploitaties

Omschrijving	Verleend krediet 2020	Raming inkomsten grond-opbrengsten	Raming inkomsten subsidies/ bijdragen	Raming op eindwaarde	Inkomsten/uitgaven t/m 2019	Inkomsten/uitgaven 2020	Inkomsten/uitgaven totaal	Raming toekomstige ink./uitg.	OHW positie 2020	Af-sluiten jaar
Anna's Hoeve Bouwplan										
Start 2011										2023
Inkomsten		-49.435.029	-4.991.233	-54.426.262	-33.952.836	-7.022.043	-40.974.879	-13.451.383		
Uitgaven	49.214.617			49.214.617	41.891.638	6.026.003	47.917.641	1.296.976		
Saldo				**-5.211.645**			**6.942.762**	**-12.154.407**	**6.942.762**	
Egelshoek										
Start 2018										2020
Inkomsten		-77.308		-77.308	-77.308		-77.308	-		
Uitgaven	3.479.467			3.479.467	3.216.725	262.742	3.479.467	-		
Saldo				**3.402.159**			**3.402.159**	**-**	**3.402.159**	
				Voorziening Planexploitaties					**-3.068.814**	
				Naar V&W rekening					**-60.618**	
Actualisatie	21 april 2021			Totaal inkomsten		-7.022.043	-40.974.879	-13.451.383		
				Totaal uitgaven		6.288.745	51.397.108	1.296.976		
				Saldo			**10.422.229**	**-12.154.407**	**7.215.489**	

In 2021 is er één lopende bouwgrondexploitatie, Anna's Hoeve Bouwplan. Voor de indexering m.b.t. de kostenstijging is in de actualisatie grondexploitaties 2021 een aanname gedaan van 2,0 % per jaar (op basis van Outlook grondexploitaties). In de actualisatie grondexploitaties 2020 was de aanname voor kostenstijging 2,25% per jaar.

De voorziening planexploitaties heeft betrekking op de verlieslatende grondexploitatie Egelshoek.
Bij het afsluiten van deze grondexploitatie is het saldo van kosten en opbrengsten ten laste van de voorziening gebracht. De rentetoevoeging over 2020 aan de voorziening komt ten laste van het rekeningresultaat 2020.

Op dit moment zien we stijgende woningprijzen, waar tegenover, echter ook de bouwkosten van woningen stijgen. De woningmarkt van Hilversum blijft relatief gewild. In de grondexploitaties is op dit moment een trendmatige stijging overbodig, alle resterende gronden zijn in 2020 op de markt gebracht. Het rentepercentage waarmee in de grondexploitaties rekening wordt gehouden is 1,5% en is ongewijzigd ten opzichte van 2020. De manier waarop de rente nu bepaald wordt, wordt sinds 2016 door nieuwe richtlijnen van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voorgeschreven.

Conform de nieuwe richtlijnen van de BBV wordt een rentepercentage van 2,0% aangehouden over de Voorziening Planexploitaties.

Gebruikte parameters	Grondexploitaties	
	2021	2020
rentepercentage kosten	2,00%	2,25%
rentepercentage opbrengstenstijging	n.v.t.	n.v.t.
rentepercentage grondexploitaties	1,50%	1,50%
rentepercentage voorziening planexploitaties	2,00%	2,00%

5.4 Staat van reserves

- = onttrekking en += toevoeging bedragen x 1.000

nr.	omschrijving reserve	saldo begin dienstjaar	toevoeging begroting	onttrekking begroting	toevoeging realisatie	onttrekking realisatie	saldo einde dienstjaar
1	Afvalstoffen (egalisatiereserve)	2.147		-32		-1.010	1.105
2	Beeldende kunst	56				-37	19
3	Stedelijke ontwikkeling	-			2.370	-2.370	-
4	Mobiliteitsfonds	1.072	160			-50	1.182
5	Herplantfonds	62	155			-54	163
	Totalen programma 1	3.337	315	-32	2.370	-3.521	2.469
6	Onderwijsgebouwen	286				-107	179
7	Inzet HHT middelen	712	1.196			-913	995
	Totalen programma 2	998	1.196	-	-	-1.020	1.174
8	Creatieve sector	160					160
9	Regionaal mediacentrum	176	200			-260	116
	Totalen programma 3	336	200	-	-	-260	276
10	Decentrale loonruimte	232			38		270
11	Transitie personeel	100				-50	50
	Totalen programma 4	332	-	-	38	-50	320
12	Algemene reserve	76.244	3.422	-6.192		-8.148	65.326
13	Covid-19	-			6.045	-2.382	3.663
	Totalen programma 5	76.244	3.422	-6.192	6.045	-10.530	68.989
	Totaal alle programma´s	**81.247**	**5.133**	**-6.224**	**8.453**	**-15.381**	**73.228**

1. Afvalstoffen (egalisatiereserve)

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	2.147	1
Toevoegingen	-	2
Onttrekkingen	-1.042	3
Waarde per 31 december	1.105	

Referentie 1:
Het doel van deze reserve is het beschikbaar houden van niet bestede financiële middelen voor de egalisering van de tarieven afvalstoffenheffing in de komende jaren. De reserve is in het verleden vooral gevormd door meevallers in de uitgaven van de Gewestelijke Afvalstoffendienst.

Referentie 2:
Conform het raadsbesluit bij de jaarstukken 2019 (raad 1 juli 2020) is een bedrag van € 32.000 onttrokken aan de reserve. Daarnaast is een onttrekking begroot en gerealiseerd van € 1.010.000 om de tariefstijging afvalstoffenheffing stabiel te houden. Uit de jaarstukken blijkt dat deze onttrekking

€ 54.000 hoger was dan noodzakelijk. Bij de behandeling van de jaarstukken 2020 zal een voorstel tot terugstorting van dit bedrag voorgelegd worden.

2. Beeldende kunst

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	56	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-37	2
Waarde per 31 december	19	

Referentie 1:
Het doel van deze reserve is het hebben van extra financiële middelen voor de uitvoering van projecten beeldende kunst, indien het structurele budget van € 22.000 in de exploitatiebegroting niet toereikend is.

Referentie 2:
De middelen waren bestemd voor het creëren van plekken voor poëzie in de openbare ruimte. Daarnaast wordt jaarlijks van een burgemeester de aanwezige foto vervangen door een schilderij. Door de maatregelen als gevolg van de coronacrisis konden vrijwel alle activiteiten die gepland stonden voor 2020 niet doorgaan. Er is geen portret voor de burgemeestersgalerij gerealiseerd. Er zijn twee gedichten gemaakt, maar die zijn beide nog niet onthuld. Dat is pas mogelijk in 2021. Daarom zal bij de behandeling van de jaarstukken verzocht worden het bedrag van € 37.000 terug te storten in de reserve.

3. Stedelijke ontwikkeling

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	2.370	2
Onttrekkingen	-2.370	3
Waarde per 31 december	-	

Referentie 1:
Het doel van deze reserve is het beschikbaar hebben van middelen voor ontwikkelingen in de stad. Naast de toevoegingen uit de algemene middelen kunnen ook incidentele opbrengsten, bijvoorbeeld meeropbrengsten uit vastgoed verkopen of anterieure overeenkomsten, aan deze reserve toegevoegd worden.

Referentie 2:
Vanuit de verkoop van niet-strategisch vastgoed is een bedrag van € 1.450.000 toegevoegd aan de reserve. Daarnaast is een jaarlijkse geraamde oplopende dotatie gerealiseerd. In 2020 bedroeg deze € 300.000. Om te voorkomen dat de reserve na onttrekking van het begrote bedrag een negatief saldo zou vertonen is van de tussentijdse winst uit de grondexploitaties € 620.000 incidenteel extra toegevoegd.

Referentie 3:
De onttrekking aan de reserve bestaat voor € 1.000.000 aan inzet personeel ten behoeve van het projectportfolio, € 750.000 ten behoeve van de invoering van de omgevingswet en voorbereidingskosten voor achtereenvolgens het Stationsgebied (€ 300.000), Arenapark (€ 250.000) en de kleine Spoorbomen (€ 70.000).

4. Mobiliteitsfonds

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	1.072	1
Toevoegingen	160	2
Onttrekkingen	-50	3
Waarde per 31 december	1.182	

Referentie 1:
Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm toegevoegd. Deze reserve zal worden ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum.

Referentie 2:
Conform het besluit bij de jaarstukken 2019 (raad 1 juli 2020) is een bedrag van € 160.000 toegevoegd aan de reserve. Van de in 2020 ontvangen bijdragen voor het mobiliteitsfonds (€ 37.000) zal bij de behandeling van de jaarstukken 2020 voorgesteld worden deze in dit fonds te storten.

Referentie 3:
De onttrekking was bestemd voor de uitvoering van het onderzoek en het laten opstellen van een beleidsnotitie verlaagde parkeernormen rondom ov-knooppunten en in de schil. Voor deze werkzaamheden is externe deskundigheid ingehuurd. De beleidsnotitie is door het college vastgesteld en is in januari aan de commissie ter advisering aan het college aangeboden.

5. Herplantfonds

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	62	1
Toevoegingen	155	2
Onttrekkingen	-54	3
Waarde per 31 december	163	

Referentie 1:
Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen toegevoegd die ontvangen worden voor de afkoop van de herplant van bomen bij het verlenen van een kapvergunning. Vanuit de reserve zal de gemeente nieuwe bomen planten als compensatie.

Referentie 2:
Conform het besluit bij de jaarstukken 2019 (raad 1 juli 2020) is een bedrag van € 155.000 toegevoegd aan de reserve. Van de in 2020 ontvangen bijdragen voor het herplantfonds (€ 26.000) zal bij de behandeling van de jaarstukken 2020 voorgesteld worden deze in dit fonds te storten.

Referentie 3:
De onttrekking van € 54.000 was bestemd voor de herplant van 18 extra bomen in vijf verschillende straten (Vingboonsstraat, Dorsmanstraat, Stalpaertstraat, Vennecoolstraat en Burgemeester Gülcherlaan). De raad is hierover geïnformeerd in RIB 2019-58. Alleen de bomen in de Vingboonstraat zijn uit het herplantfonds gedekt. Bij de behandeling van de jaarstukken zal voorgesteld worden het resterende, niet gebruikte bedrag ad € 40.000 terug te storten in de reserve.

6. Onderwijsgebouwen

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	286	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-107	2
Waarde per 31 december	179	

Referentie 1:
Deze bestemmingsreserve had aanvankelijk het karakter van een beklemde reserve, gekoppeld aan de afschrijvingslasten op een deel van de investeringen in nieuwe schoolgebouwen. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2011 door de gemeenteraad is deze omgezet in een reguliere bestemmingsreserve met een breder karakter.

Referentie 2:
De onttrekking was ter dekking van het exploitatietekort op de huisvestingsvergoeding in de begroting 2020 van onderwijshuisvesting.

7. Inzet HHT middelen

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	712	1
Toevoegingen	1.196	2
Onttrekkingen	-913	3
Waarde per 31 december	995	

Referentie 1:
Om de komende jaren de werkloosheid in de regio Gooi & Vechtstreek te bestrijden, is een regionaal arbeidsmarktbewerkingsplan geschreven. Dit plan 'Werken aan Werk' is in 2019 ter besluitvorming voorgelegd aan alle gemeenteraden in de regio. In de vergadering van 12 december 2018 heeft de raad vooruitlopend hierop besloten om de resterende zgn. HHT (huishoudelijke hulp toelage) gelden te storten in een reserve met als doel de middelen te behouden voor het bestrijden van werkeloosheid.

Referentie 2:
Conform het besluit bij de jaarstukken 2019 (raad 1 juli 2020) is een bedrag van € 1.196.000 toegevoegd aan de reserve.

Referentie 3:
Van de totale onttrekking van € 913.000 is € 678.000 gebruikt voor de uitvoering van het regionale arbeidsmarktbewerkingsplan 'Werken aan Werk' (Raadsvergadering van 26 juni 2019). Het restant van € 235.000 betreft de uitvoering van het plan 'Focus op werk: uitwerking coalitie-ambitie 2018-2022: 25% meer mensen aan het werk'.

8. Creatieve sector

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	160	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-	
Waarde per 31 december	160	

Deze bestemmingsreserve is ingesteld bij de jaarstukken 2014 en de bestedingen zouden plaatsvinden conform het door de raad op 26 juni 2013 vastgestelde voorstel 'Nota Creatieve Sector Hilversum'. De looptijd betrof de jaren 2013 -2016. Met het vaststellen van de Mediavisie 2016-2019

(raad 11 mei 2016) is besloten de reserve Creatieve Sector voort te zetten. In verband met uitloop van de activiteiten is deze reserve nog niet opgeheven. De laatste activiteiten zouden oorspronkelijk in 2020 plaatsvinden, maar zijn vanwege de coronacrisis verschoven naar 2021.
Hierbij wordt aangesloten bij de Agenda Economie & Media met de thema's aantrekkelijk vestigingsklimaat, stimuleren van talent en innovatie, positioneren van Hilversum en gezonde organisaties en samenwerking. Een raadsvoorstel is in voorbereiding voor de raad van juni/juli 2021.

9. Regionaal mediacentrum

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	176	1
Toevoegingen	200	2
Onttrekkingen	-260	3
Waarde per 31 december	116	

Referentie 1:
Het doel van deze reserve was om de subsidie-afbouw te dekken en hervormingen van de lokale omroep tot een regionaal mediacentrum mogelijk te maken. Naar aanleiding van motie 18-109 is voorgesteld deze reserve aan te wenden voor een subsidieregeling lokale media.

Referentie 2:
Conform het besluit bij de jaarstukken 2019 (raad 1 juli 2020) is een bedrag van € 200.000 toegevoegd aan de reserve.

Referentie 3:
In 2020 is een onttrekking begroot en gerealiseerd van € 260.000. De onttrokken middelen waren bestemd voor de aanvragen in het kader van de subsidieregeling lokale media. Deze middelen zijn niet volledig in 2020 besteed. Bij de behandeling van de jaarstukken zal de raad gevraagd worden het niet gebruikte deel ad € 144.000 over te hevelen naar 2021 voor de verdere uitvoering van deze subsidieregeling.

10. Decentrale loonruimte

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	232	1
Toevoegingen	38	2
Onttrekkingen	-	
Waarde per 31 december	270	

Referentie 1:
Het doel van deze bestemmingsreserve is het voldoen aan de afspraken met het Lokaal Overleg dat de niet in enig jaar bestede middelen voor de decentrale arbeidsvoorwaarden worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven op dit terrein. In de begroting is een structureel bedrag van 0,1 % van de loonsom (= € 38.000) opgenomen voor het decentrale arbeidsvoorwaardenoverleg. Aanwending van dit budget voor concernbrede activiteiten vindt plaats in het overleg met het Lokaal Overleg.

Referentie 2:
Conform de begroting 2020 is rekening gehouden met de toevoeging van het budget decentrale loonruimte aan de reserve.

11. Transitie personeel

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	100	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-50	2
Waarde per 31 december	50	

Referentie 1:
Als onderdeel van de houdbaarheidsopgave (Kadernota 2015) was ingezet op een reductie van 25 formatieplaatsen via door- en uitstroom. Deze reductie is teruggedraaid naar 8 fte in de Kadernota 2017. Voor de kosten die het gevolg zijn van de nog resterende reductie en de daarbij behorende mobiliteit is de reserve transitie personeel ingericht.

Referentie 2:
Voor het begrotingsjaar 2020 is een onttrekking gerealiseerd van € 50.000 ter dekking van de nog lopende kosten als gevolg van deze reorganisatie.

12. Algemene reserve

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	76.244	1
Toevoegingen	3.422	2
Onttrekkingen	-14.340	3
Waarde per 31 december	65.326	

Referentie 1:
Een algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers.

Referentie 2:
Conform het besluit bij de jaarstukken 2019 (raad 1 juli 2020) is ten behoeve van de overhevelingen 2019 naar 2020 een bedrag van € 3.422.000 toegevoegd aan de algemene reserve.

Referentie 3:
De totale onttrekking bedraagt € 14.340.000. Dit betreft dekking voor:

- het in 2019 ontstane nadeel na bestemming van het resultaat 2019 ad € 6.192.000 (raadsbesluit 1 juli 2020);
- de overhevelingen ad € 3.422.000 (jaarstukken 2019; raad 1 juli 2020);
- de plannen uit het coalitieakkoord ad € 2.026.000 (inzet jaarrekeningresultaat 2017 in kadernota 2018 en begroting 2019);
- de reserve Covid-19 ad € 2,7 miljoen (raadsbesluit 10 juni 2020).

13. Reserve Covid-19

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	6.045	2
Onttrekkingen	-2.382	3
Waarde per 31 december	3.663	

Referentie 1:
Doel van de reserve is om dekking te geven aan lokale uitgaven die veroorzaakt worden door de Coronacrisis, waarvoor geen compensatie van de Rijksoverheid beschikbaar is en essentiële en/of maatschappelijke dienstverlening betreffen voor de Hilversumse samenleving.

Referentie 2:
Conform de raming is € 6,045 miljoen gestort in deze reserve. Het betreft een bedrag van € 2,7 miljoen, dat bij het instellen vanuit de Algemene reserve in deze reserve is gestort. Daarnaast is de via de Septembercirculaire ontvangen corona compensatie, niet zijnde regionale middelen, ad € 3,345 toegevoegd.

Referentie 3:
Via (verzamel) raadsinformatiebrieven is de raad geïnformeerd over de afwijkingen van € 25.000 of groter, die het gevolg zijn van de coronacrisis en niet binnen de reguliere budgetten opgevangen konden worden. Bij de eerste en tweede tussenrapportage is de begroting hiervoor gewijzigd. Bij het instellen van deze reserve is bepaald dat, ondanks hoger begrote onttrekkingen, alleen de gerealiseerde extra uitgaven en minder inkomsten conform het bestedingsdoel worden onttrokken. De onttrekking is zodoende lager dan de raming. Voor meer informatie wordt naar de paragraaf Coronacrisis verwezen. In deze paragraaf wordt gedetailleerd stil ingegaan op de financiële afwijkingen.

5.5 Staat van voorzieningen

- = onttrekking en + = toevoeging bedragen x 1.000

Nr	Omschrijving voorziening	Saldo begin	storting	vrijval	Rechtstreeks onttrokken	Saldo einde
1	Spaarvoorziening rioleringen	0	2.804	0	-2.804	0
2	Egalisatievoorziening rioleringen	2.118	0	-323	0	1.795
3	Onderhoud maatsch. vastgoed en o.s.	2.012	0	-2.012	0	0
4	Onderhoud parkeergarages	448	312	0	-510	250
5	Onderhoud begraafplaatsen	334	13	0	-25	322
6	Onderhoud culturele huisvesting	0	247	0	-51	196
7	Onderhoud sportaccommodaties	0	2.158	0	-270	1.888
8	Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie	0	323	0	-30	293
9	Huurinkomsten NIKE	71	14	0	-11	74
	Totaal programma 1	4.982	5.871	-2.335	-3.701	4.818
10	Onderhoud gymlokalen schoolgebouwen	515	141	0	-163	493
11	Onderhoud voorzieningen jeugd	0	359	0	-270	89
	Totaal programma 2	515	500	0	-433	582
12	Ziggo deal	576	0	0	-19	557
	Totaal programma 3	576	0	0	-19	557
13	Pensioenen wethouders	5.747	52	0	-206	5.593
14	Onderhoud gemeentelijke huisvesting	1.036	310	0	-89	1.258
	Totaal programma 4	6.784	362	0	-295	6.851
15	Onderhoud overige gebouwen	0	296	0	-75	221
16	Planexploitaties	3.069	0	0	-3.069	0
	Totaal programma 5	3.069	296	0	-3.143	221
	Totaal alle programma's	**15.926**	**7.030**	**-2.335**	**-7.591**	**13.029**

1. Spaarvoorziening rioleringen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	2.804	2
Onttrekkingen	-2.804	3
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om de lasten van de jaarlijkse investeringen in de riolering te kunnen dekken, zodat deze niet meer geactiveerd hoeven te worden (ideaalcomplex).

Referentie 2/3:
In het rekeningjaar is een toevoeging geraamd en gerealiseerd van € 2,8 mln. Deze toevoeging is weer aan de voorziening onttrokken om de gemaakte vervangingsinvesteringen voor riolering te dekken.

2. Egalisatievoorziening rioleringen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	2.118	1
Toevoegingen	-	
Verminderingen ten bate van exploitatie	-323	2
Onttrekkingen	-	
Stand per 31 december	1.795	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om de jaarlijkse resultaten van de exploitatie riolering te verrekenen. Bij jaarlijks te bepalen tarieven kunnen middelen uit deze voorziening vrij worden gemaakt, waarmee (gedeeltelijke) tariefsverhoging kan worden voorkomen.

Referentie 2:
Voor 2020 is de bijdrage uit de egalisatievoorziening begroot op € 596.000. Dit bedrag is het resultaat van de lasten en baten rond riolering ermee rekening houdend dat de gemeente geen volledige kostendekkendheid kent. Na afloop van het jaar wordt een nacalculatie gemaakt, waarbij bleek dat dit € 273.000 voordeliger. Dit is met name het gevolg van meeropbrengsten rioolheffing. Zie voor een uitgebreidere toelichting de paragraaf Lokale Heffingen.

3. Onderhoud maatsch. vastgoed en o.s.

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	2.012	1
Toevoegingen	-	
Verminderingen ten bate van exploitatie	-2.012	2
Onttrekkingen	-	
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening was om schommelingen in de uitgaven van het onderhoud te kunnen opvangen om zodoende adequaat onderhoud te kunnen plegen aan het maatschappelijk vastgoed, de speel- en sportvoorzieningen alsmede de overige panden. In oktober 2020 is de meerjarige onderhoudsplanning vastgoedobjecten 2020-2034 en de meerjarige onderhoudsplanning sportparken 2020-2029 vastgesteld voor de periode 2020-2029. Daarbij is deze voorziening opgeheven.

Referentie 2:
Conform het raadsvoorstel meerjarige onderhoudsplanning 2020-2034 valt het bedrag in deze voorziening vrij.

4. Onderhoud parkeergarages

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	448	1
Toevoegingen	312	2
Onttrekkingen	-510	3
Stand per 31 december	250	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst te kunnen voorzien in het adequaat onderhoud van de gemeentelijke parkeergarages en om de schommelingen in deze uitgaven op te vangen.

Referentie 2:
Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud van de parkeergarages. Conform de MOP 2020-2029 wordt € 312.000 aan de voorziening toegevoegd.

Referentie 3:
In het verslagjaar zijn onttrekkingen geboekt tot een bedrag van € 510.000 voor het uitgevoerde onderhoud aan de parkeergarages. In 2020 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
In de parkeergarage Gooische Brink is het camerasysteem vervangen en zijn de asfalt toplagen van de hellingbaan vervangen. Ook bij de parkeergarage Leeuwenhoek zijn de asfalt toplagen van de hellingbaan vervangen. In de parkeergarage Gooiland zijn het camerasysteem, de schuifdeuren de asfalt deklagen vervangen.

5. Onderhoud begraafplaatsen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	334	1
Toevoegingen	13	2
Onttrekkingen	-25	3
Stand per 31 december	322	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de begraafplaatsen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Door middel van jaarlijkse dotaties en onttrekkingen worden de meerjarige onderhoudskosten over de jaren gespreid zodat de jaarlijks vast te stellen tarieven niet teveel schommelingen ondervinden.

Referentie 2/3:
De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 13.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029. In het verslagjaar zijn onttrekkingen geboekt tot een bedrag van € 25.000 voor het uitgevoerde onderhoud.

6. Onderhoud culturele huisvesting

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	247	2
Onttrekkingen	-51	3
Stand per 31 december	196	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen voor culturele huisvesting en het museum. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op.

Referentie 2:
Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud. Conform de MOP 2020-2029 wordt € 247.000 aan de voorziening toegevoegd.

Referentie 3:
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 51.000. Bij de Koninginneweg 44, De Vorstin, is onderhoud uitgevoerd aan de gevel en is de bestrating vervangen. Bij de Kerkbrink 6, Museum, is het voegwerk hersteld en zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd aan de cv, lift en de noodverlichting.

7. Onderhoud sportaccommodaties

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	2.158	2
Onttrekkingen	-270	3
Stand per 31 december	1.888	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de sporthallen, zwembaden en sportvelden te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen.

Referentie 2:
Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud. Conform het voorstel over de MOP 2020-2029 wordt € 2.158.000 aan de voorziening toegevoegd.

Referentie 3:
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 270.000. In de sporthal Dudok Arena is de regelinstallatie vervangen. In sporthal Oost/Lieberg, is het voegwerk van het bassin hersteld en is een koppeling aangebracht tussen het gebouwbeheersysteem en de meetapparatuur voor de waterkwaliteit. Daarnaast zijn schilderwerkzaamheden uitgevoerd en zijn leidingen gerepareerd en geïsoleerd. Op sportpark Anna's Hoeve is veld 3 gerenoveerd. Op sportpark Berestein is rugbyveld 2 gerenoveerd.

8. Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	323	2
Onttrekkingen	-30	3
Stand per 31 december	293	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op.

Referentie 2:
Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud. Conform het raadsvoorstel MOP 2020-2029 wordt € 323.000 aan de voorziening toegevoegd.

Referentie 3:
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 30.000. De deuren van de opslag bij de sluis zijn vernieuwd en geschilderd.
Daarnaast is aan de gebouwen van de gemalen Laapersveld 70 en de A. Fokkerweg 103 schilderwerk uitgevoerd.

9. Huurinkomsten NIKE

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	71	1
Toevoegingen	14	2
Onttrekkingen	-11	3
Stand per 31 december	74	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om de huurinkomsten, die verkregen zijn uit de onderverhuur van de atletiekbaan op het Arenapark te besteden conform de afgesproken voorwaarden. De gemeente is eigenaar van de atletiekbaan en verhuurt deze aan Nike. Contractueel mag Nike de atletiekbaan onderverhuren. Nike heeft met de gemeente afgesproken afstand te doen van de inkomsten uit onderverhuur op voorwaarde dat de ontvangen middelen worden ingezet voor projecten waarbij jeugd en sport samenkomen.

Referentie 2:
De toevoeging aan de voorziening betreft de onderverhuur in 2020.

Referentie 3:
Er was rekening gehouden met een onttrekking van € 25.000 voor het verzetten van hekwerken bij de atletiekbaan en de aanleg van een beweegplein. Het verzetten van hekwerken bij de atletiekbaan en de aanleg van een beweegplein kon niet worden gerealiseerd. Wel is er in 2020 € 10.954 aangewend voor de uitbreiding en aanpassing van het skatepark Oude Haven.

10. Onderhoud gymlokalen schoolgebouwen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	515	1
Toevoegingen	141	2
Onttrekkingen	-163	3
Stand per 31 december	493	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de gymnastieklokalen bij onderwijsgebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen.

Referentie 2:
De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 141.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029.

Referentie 3:
In 2020 is voor een bedrag van € 163.000 aan werkzaamheden uitgevoerd. Het betreft met name het vervangen van de vloer en dakbedekking van de gymzaal Lopes Diaslaan 2. Daarnaast is de dakbedekking van de gymzaal Oude Amersfoortseweg 196a vervangen.

11. Onderhoud voorzieningen jeugd

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	359	2
Onttrekkingen	-270	3
Stand per 31 december	89	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen, die gebruikt worden voor buurt- en clubhuizen en kinderopvang. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op.

Referentie 2:
Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud van de panden. Conform de actualisatie van het MOP 2020-2029 wordt € 359.000 aan de voorziening toegevoegd.

Referentie 3:
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 270.000. Op de Geuzenweg 84 zijn de goten vervangen en is schilderwerk uitgevoerd. Op de Orchideestraat 10 zijn klim- en valbeveilingsvoorzieningen aangebracht. Bij de Meent 4a, het jeugdhonk, is de dakbedekking vervangen.

12. Ziggo-deal

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	576	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-19	2
Stand per 31 december	557	

Referentie 1:
De gemeente heeft met Ziggo op 27 januari 2016 een vierjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarmee een einde kwam aan de geschillen over de tariefharmonisatie. Op basis hiervan is afgesproken gezamenlijk te investeren in de verdere ontwikkeling en zichtbaarheid van Hilversum als mediastad. De looptijd van de samenwerking is formeel beëindigd, maar nog niet alle van Ziggo ontvangen middelen zijn besteed conform de afspraken. Dat maakt het noodzakelijk om deze te verlengen. Voor de besteding van de resterende middelen is een addendum opgesteld waarin de afspraken over de benutting van het resterend budget zijn vastgelegd. De in deze voorziening opgenomen middelen worden hiervoor aangewend.

Referentie 2
In 2020 is er voor € 19.000 uit de voorziening aangewend voor activiteiten in verband met de lancering van Gigabit.

13. Pensioenen wethouders

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	5.747	1
Toevoegingen	52	2
Onttrekkingen	-206	3
Stand per 31 december	5.593	

Referentie 1:
In 2012 zijn de maximale verplichtingen voor de pensioenlasten van de (oud-)wethouders becijferd en via een voorziening afgedekt. Een deel van de verplichting wordt gedekt door een belegging bij Loyalis. Aan het eind van ieder jaar wordt het totaal van deze verplichting (gespaarde deel bij Loyalis en de gemeentelijke voorziening) geactualiseerd en verwerkt.

Referentie 2:
Op basis van de ontvangen overzichten van Raet en Loyalis leidt de jaarlijkse herberekening tot een storting van € 52.000.

Referentie 3:
Er heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 206.000. Dit betreft de werkelijke uitbetaalde ouderdom- en nabestaande pensioen aan voormalige wethouders van de gemeente Hilversum.

14. Onderhoud gemeentelijke huisvesting

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	1.036	1
Toevoegingen	310	2
Onttrekkingen	-89	3
Stand per 31 december	1.258	

Referentie 1:
Ter dekking van het jaarlijks groot cyclisch onderhoud is een onderhoudsvoorziening ingesteld voor de ambtelijke gebouwen, waarvan het Raadhuis en het stadskantoor de belangrijkste zijn. Voorheen was dit de voorziening onderhoud stadskantoor/raadhuis.

Referentie 2:
Conform de vastgestelde begroting is € 310.000 gestort in deze voorziening.

Referentie 3:
In 2020 is € 89.000 ten laste van de voorziening verantwoord. Werkzaamheden zijn uitgevoerd aan het stadskantoor: er zijn onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan de CV-leidingen en de motoren van de zonwering zijn vervangen. Bij de gemeentewerf is schilderwerk uitgevoerd en zijn onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan het dakterras.

15. Onderhoud overige gebouwen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	296	2
Onttrekkingen	-75	3
Stand per 31 december	221	

Referentie 1:
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de overige gebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen.

Referentie 2:
Conform de begroting is 296.000 gestort in deze voorziening.

Referentie 3:
In 2020 is € 75.000 ten laste van de voorziening verantwoord. Op zowel de Janseniushof 29a als op de Calvijnhof 29a is de dakbedekking vervangen. Op de Diependaalselaan 343 is het sanitair vervangen.

16. Planexploitaties

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	3.069	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-3.069	2
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:
Deze voorziening heeft als doel financiële dekking te bieden voor de verwachte saldi van grondexploitaties met een nadelig resultaat. De voorziening is een optelsom van de contante waarden van deze saldi. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. Het beginsaldo betreft het nadeel van de grondexploitatie Egelshoek.

Referentie 2:
De grondexploitatie Egelshoek is afgesloten en het bedrag is ingezet om het nadeel op deze grondexploitatie te dekken.

5.6 Staat van overlopende passiva en activa, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen

In 5.1 Balans en 5.2.5 Toelichting op de afzonderlijke balansposten worden onder andere genoemd overlopende activa (nog te ontvangen bedragen) en overlopende passiva (vooruit ontvangen bedragen). In dit onderdeel 5.6 worden de van overheden (nog te) ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel gespecificeerd conform BBV artikel 52a naar herkomst (Europa, Rijk, overige Nederlandse overheidslichamen).

De specificatie van de overlopende activa met betrekking tot de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel (BBV artikel 40a en 52a) is als volgt:

- = onttrekking en + = toevoeging — bedragen x 1.000

progr.	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	toe-voegingen	ontvangen	Saldo einde
03	Hilversum Media Campus	180	-	-180	-
	Totaal Europese overheidslichamen	**180**	**-**	**-180**	**-**
01	Sanering railverkeerslawaai	205	-	-21	184
	Totaal Rijk	**205**	**-**	**-21**	**184**
	nvt				
	Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**-**	**-**	**-**	**-**
	Totaal Europese en Nederlandse overheidslichamen	**385**	**-**	**-201**	**184**

De specificatie van de overlopende passiva met betrekking tot de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (BBV artikel 49 en 52a) is als volgt:

- = onttrekking en + = toevoeging — bedragen x 1.000

progr.	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	ontvangen	vrijgevallen	Saldo einde
	nvt	-	-	-	-
	Totaal Europese overheidslichamen	**-**	**-**	**-**	**-**
01	Maatregel Beter Benutten	60	-	-	60
01	stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	-	733	-	733
01	SIM Dudok Tribune	-	9	-7	2
01	SDE Theater de Vorstin	-	1	-1	-
01	restauratiesubsidie Raadhuis	-	42	-34	9
01	Proeftuin met een aardgasvrije wijk	-	3.646	-	3.646
01	Regeling reductie energiegebruik	-	90	-15	75
01	SIM Laan 1940-1945 2 (Noorder)	-	3	-3	-

01	SIM Kolhornseweg 19 (Zuider)	-	5	-5	-
01	spuk Huisvesting kwetsbare groepen	-	182	-	182
02	Bestr onderw achterstanden (OAB)	161	2.217	-1.407	971
02	R.M.C.	58	737	-698	97
02	Regionale aanpak VSV	-	297	-297	-
02	Volwasseneneducatie	178	608	-411	375
02	Extra financiële middelen RMC-functie	-	53	-	53
02	Kinderopvangtoeslagaffaire	-	49	-	49
02	SPUK GHNT inzet ervaringsdeskundigheid	-	52	-9	42
02	Verbeteren traumasensitiviteit	-	25	-	25
03	MKB Deal Spot 035	-	355	-	355
03	TOZO	-	-	-	-
04	SDE Stadskantoor	-	3	-3	-
	Totaal Rijk	**458**	**9.107**	**-2.890**	**6.675**
01	Toegankelijkheid bushaltes	200	37	-	237
01	HOV	252	-	-203	49
01	Wateringrichtingsplan Huydecopersweg (overheid)	915	-	-	915
01	Hilversumse Meent aardgasvrij	-	46	-	46
01	Wijkwarmtetransitie Kerkenlanden	60	28	-88	-
03	HRIB subsidie Geef ze de ruimte	-	40	-	40
	Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**1.427**	**151**	**-291**	**1.287**
	Totaal Europese en Nederlandse overheidslichamen	**1.885**	**9.259**	**-3.180**	**7.963**

5.7 Gewaarborgde geldleningen

Doel van de lening (leningnummer) per instelling	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
GARANTIE OP WONINGHYPOTHEKEN						
ABN Amro	onbekend	100%	161.507		28.974	132.533
ING	onbekend	100%	642.731		190.309	452.421
Rabobank	onbekend	100%	15.365		4.748	10.617
Westland Utrecht Bank	onbekend	100%	23.153		6.319	16.834
ABP	onbekend	100%	171.212		74.900	96.312
Aegon	onbekend	100%	23.835		18.432	5.403
Delta Loyd	onbekend	100%	43.209		43.209	0
Florius	onbekend	100%	53.801		16.443	37.359
Achmea	onbekend	100%	38.574		7.585	30.988
A.S.R.	onbekend	100%	46.176		0	46.176
SNS Bank	onbekend	100%	236.388		88.425	147.962
Houtvaart Hypotheken	onbekend	100%	10.486		4.444	6.041
1. TOTAAL GARANTIE OP WONINGHYPOTHEKEN			**1.466.436**	**0**	**483.790**	**982.646**
BORGSTELLINGEN RECHTSTREEKS						
Cultuur/SCW/Kov/mon						
St. Hilv. Openbare Bibliotheek- 's-Gravelandseweg	1.072.056	100%	146.831		71.447	75.384
St. Onr. Zaken Kinderopv. - bouw/inrichting kinderdagverblijf	408.402	100%	142.941		10.210	132.731
Banning - Restauratie Zout en zandbunker 811.454.020	132.941	100%	69.573		69.573	0

Banning - Restauratie Zout en zandbunker 811.454.030	374.995	100%	243.232		243.232	0
St. Podium Vorstin, Aanschaf activa van de gemeente 40.111629	649.393	100%	520.498		129.385	391.113
Sport	-		-			
Tennisver. Gooise Vallei - Clubaccommodatie	200.700	100%	44.940		14.160	30.780
Gooise zweefvliegclub - Betaling van rente en aflossing bij BNG	250.000	100%	158.333		8.333	150.000
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	270.000	100%	270.000		40.500	229.500
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	344.500	100%		344.500	27.000	317.500
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	375.000	100%		375.000		375.000
Woningbouwverenigingen						
Dudok Wonen - GPNW211 zuiderheide	2.132.767	100%	635.663		192.774	442.889
Gezondheidszorg						
St. Tergooi - Realisatie Ziekenhuis Tergooi Hilversum 40.113486	10.000.000	100%	10.000.000			10.000.000
Gebiedsontwikkeling						
Gem Crailo B.V.		45%		5.000.000		5.000.000
2. TOTAAL BORGSTELLINGEN RECHTSTREEKS	**16.210.754**		**12.232.012**	**5.719.500**	**806.615**	**17.144.896**
BORGSTELLINGEN VIA ACHTERVANG WSW						
nieuwbouw leningnr. 408334701 wsw 1677	1.815.000	50%	596.000		93.000	503.000
nieuwbouw leningnr. 4083948 wsw 2609	1.815.000	50%	563.000		91.000	472.000
nieuwbouw Ahrend-Libra len.nr. 4085411 wsw 5849	1.815.000	50%	658.000		93.000	565.000
Herfinanciering leningnr. 408576901 wsw 7734	1.361.000	50%	579.000		62.000	517.000
S.Stevinweg, Erfgooiersstr. Leningnr 408703802 wsw 14872	1.815.000	50%	1.449.000		45.000	1.404.000
St.Josephkerk leningnr. 408763802 wsw 19122	1.361.000	50%	1.105.000		32.000	1.073.000
renovatie cpl.20 leningnr. 408953902 wsw 27092	1.588.231	50%	739.000		73.000	666.000
nieuwbouw Ahrend-Libra leningnr. 409006702 wsw 27367	1.815.000	50%	495.000		95.000	400.000
herfin. Leningnr. 4091130 wsw 28113	4.537.802	50%	4.538.000			4.538.000
J.P.Thijsseplein leningnr. 4089154801 wsw 28897	1.815.000	50%	1.561.000		25.000	1.536.000
proj.nr.43259 leningnr. 409185701 wsw 28964	1.815.000	50%	1.588.000		29.000	1.559.000
Nieuwbouwproj. Lenmingnr. 400100179 wsw 36765	20.000.000	50%	20.000.000		20.000.000	0

vervr. afl. rijkslen. Leningnr. 40101591 wsw 38122	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. 40101592 wsw 38123	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. 40101594 wsw 38124	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningrnr 40101593 wsw 38125	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. TR153109 wsw 38372	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
financiering flex 239.0 wsw 43007	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000
leningnr. 10028362 wsw 45848	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
lening 154306 wsw 46330	20.000.000	50%	17.333.000		666.000	16.667.000
lening 164414 wsw 47261	10.000.000	50%	9.333.000		333.000	9.000.000
lening 40.112637 wsw 48620	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
Lening 1-30632 WSW 49582	20.000.000	50%	0	20.000.000		20.000.000
Totaal Dudok Wonen	**216.553.033**		**185.537.000**	**20.000.000**	**21.637.000**	**183.900.000**
zorgcomplex Ridderspoor leningnr 134110 wsw 45121	2.900.000	50%	2.900.000			2.900.000
Totaal Eemland wonen	**2.900.000**		**2.900.000**	**0**	**0**	**2.900.000**
Herfin. & nieuwbouw leningnr. 10023802 wsw 37003	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
herfin. en nieuwbouw leningnr. 10024415 wsw 38243	10.000.000	50%	10.000.000		10.000.000	0
Herfin. Renovatieprojecten leningnr. 10025073 wsw 39197	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
herfin. en nieuwbouw leningnummer 40105393 wsw 42177	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
herfin. en nieuwbouw leningnr 40106767 wsw 43578	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 10027709 wsw 44535	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening wsw 46132	8.000.000	50%	8.000.000			8.000.000
Lening 40.110515 wsw 46902	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 2-29266 wsw 47143	4.000.000	50%	4.000.000			4.000.000
Lening 40.11157 wsw 47415	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.11158 wsw 47414	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 174447 wsw 47523	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.11823 wsw 47955	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.113348 wsw 49184	5.000.000	50%	0	5.000.000		5.000.000
Lening 40.113349 wsw 49185	5.000.000	50%	0	5.000.000		5.000.000
Totaal Gooi en Omstreken	**97.000.000**		**87.000.000**	**10.000.000**	**10.000.000**	**87.000.000**
Verz.huis Boomberg leningnr 400100558 wsw 37131	1.400.000	50%	1.400.000			1.400.000
Lening 40.112240 wsw 48291	4.400.000	50%	4.400.000			4.400.000

Totaal Habion	**5.800.000**		**5.800.000**	**0**	**0**	**5.800.000**
leningnr. 10028321 wsw 45752	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000
leningnr. 163020001 wsw 45792	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000
leningnr. 65189 wsw 46112	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 65190 wsw 46113	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 154333 wsw 46652	10.250.000	50%	10.250.000			10.250.000
leningnr. 40.11389 wsw 47653	11.600.000	50%	11.600.000			11.600.000
leningnr. 1-29607 wsw 47753	7.500.000	50%	7.500.000			7.500.000
Lening 40.112269 wsw 48320	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.113258 wsw 49099	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
Lening 40.113268 wsw 49103	26.250.000	50%	26.500.000			26.500.000
Lening 40.113273 wsw 49106	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000
Lening 1-30778 wsw 49965	17.000.000	50%	0	17.000.000		17.000.000
Totaal Stichting de Alliantie	**177.600.000**		**160.850.000**	**17.000.000**	**0**	**177.850.000**
Leningnr, 10015227 wsw 22462	3.449.000	50%	1.517.000		1.517.000	0
"Leen ter Rouwelaarhuis" len.nr. 40102861 wsw 39259	4.076.000	50%	4.076.000			4.076.000
Leningnr. 10028176 wsw 45460	1.984.000	50%	1.653.000		66.000	1.587.000
Totaal Stichting Woonzorg Nederland	**9.509.000**		**7.246.000**	**0**	**1.583.000**	**5.663.000**
3. TOTAAL BORGSTELLINGEN VIA ACHTERVANG WSW	**509.362.033**		**449.333.000**	**47.000.000**	**33.220.000**	**463.113.000**

4 = 1 + 2 + 3 Totaal Borgstellingen/garanties	**525.572.787**		**463.031.447**	**52.719.500**	**34.510.405**	**481.240.542**

5.8 EMU-saldo

	Emu saldo	Begroting 2020	Realisatie 2020
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.997	-2.699
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	9.669	-15.322
3.	Mutatie voorzieningen	-4.381	172
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-4.993	-1.066
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0
	Berekend EMU-saldo (1-2+3-4-5)	**-11.054**	**13.861**

Toelichting bij EMU saldo:
Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMI-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% van Nederland is 2,6% voor de rijksoverheid en 0,4% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt evenwel op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomsten van het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het EMU-saldo van 2020 is positief. Dit betekent dat Hilversum in 2020 via reële transacties meer geld heeft ontvangen dan uitgegeven. Wat met name opvalt is de mutatie van de (im)materiële activa. Deze balanspost is verminderd in plaats van vermeerderd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de verkoop van grond aan GEM Crailo B.V. af € 16 miljoen excl. BTW.

6. Bijlagen

6.1 Overzicht van taakvelden per programma

bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Gewijzigde begroting 2020			Realisatie 2020		
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	2.800	-2.662	138	1.750	-3.521	-1.771	2.370	-3.521	-1.151
0.63 Parkeerbelasting	54	-4.421	-4.366	54	-3.437	-3.382	55	-4.191	-4.136
2.1 Verkeer en vervoer	14.131	-651	13.480	15.168	-651	14.517	14.217	-1.353	12.864
2.2 Parkeren	3.198	-1.314	1.884	3.470	-1.011	2.459	3.999	-900	3.099
2.4 Economische havens en waterwegen	522	-28	494	494	-28	466	460	-51	408
5.1 Sportbeleid en activering	1.075	-6	1.070	1.082	-6	1.077	766	-58	708
5.2 Sportaccommodaties	2.636	-864	1.773	4.409	-2.584	1.826	4.395	-2.565	1.830
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.156	-595	3.561	4.884	-725	4.159	4.659	-533	4.127
5.4 Musea	1.277	-324	954	1.332	-324	1.009	1.344	-385	958
5.5 Cultureel erfgoed	815	-45	770	865	-104	761	692	-52	640
5.6 Media	1.704	-2	1.702	1.964	-2	1.962	1.883	-8	1.875
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.522	-359	6.163	6.708	-280	6.428	6.850	-305	6.545
7.2 Riolering	5.946	-7.827	-1.881	6.181	-7.827	-1.645	6.558	-8.173	-1.615
7.3 Afval	8.440	-10.286	-1.846	8.875	-10.286	-1.411	8.981	-10.593	-1.613
7.4 Milieubeheer	3.133	-477	2.657	3.370	-477	2.894	3.177	-326	2.851
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	709	-536	173	689	-536	153	733	-511	222
8.1 Ruimtelijke ordening	2.748	-316	2.432	3.131	-316	2.815	3.062	-172	2.889
8.3 Wonen en bouwen	3.956	-1.983	1.973	4.082	-1.983	2.099	4.553	-2.076	2.477

Programma 1. Wonen en leven	**63.823**	**-32.693**	**31.131**	**68.509**	**-34.095**	**34.415**	**68.751**	**-35.772**	**32.979**
0.10 Mutaties reserves	0	0		0	-107	-107	0	-107	-107
4.2 Onderwijshuisvesting	7.927	-90	7.837	8.182	-90	8.092	8.299	-266	8.033
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.089	-3.517	2.572	6.927	-3.517	3.410	5.354	-2.827	2.527
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10.052	-287	9.765	10.380	-492	9.888	10.273	-700	9.573
6.2 Toegang	1.948	-3	1.946	2.060	-3	2.058	1.984	-13	1.971
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.808	-26	2.783	3.173	-26	3.148	3.181	-63	3.117
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	15.584	-570	15.014	20.756	-570	20.186	19.133	-504	18.630
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	13.902	-10	13.892	17.302	-10	17.292	16.562	-50	16.512
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	23.514	-1.295	22.220	26.412	-1.295	25.118	26.414	-1.285	25.130
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.597	-4	3.593	3.660	-4	3.656	3.888	-20	3.868
7.1 Volksgezondheid	3.016	-81	2.935	3.020	-81	2.939	3.049	-88	2.962
Programma 2. Zorg	**88.438**	**-5.881**	**82.557**	**101.873**	**-6.193**	**95.680**	**98.138**	**-5.922**	**92.216**
0.10 Mutaties reserves	0	-235	-235	0	-1.173	-1.173	0	-1.173	-1.173
3.1 Economische ontwikkeling	2.540	-6	2.534	2.714	-6	2.708	2.984	-46	2.938
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	38	0	38	48	0	48	150	0	150
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	285	-505	-219	285	-382	-96	243	-527	-284
3.4 Economische promotie	955	-1	955	955	-1	955	935	-51	884
6.3 Inkomensregelingen	40.919	-28.802	12.117	45.296	-32.669	12.628	57.679	-49.535	8.144
6.4 Begeleide participatie	6.946	-2	6.945	6.871	-2	6.870	6.905	-8	6.898
6.5 Arbeidsparticipatie	3.789	-169	3.621	6.741	-169	6.573	5.891	-96	5.795
Programma 3. Werken	**55.474**	**-29.718**	**25.756**	**62.913**	**-34.400**	**28.513**	**74.787**	**-51.435**	**23.352**
0.1 Bestuur	4.174	-1	4.173	4.199	-1	4.198	4.182	-11	4.170
0.10 Mutaties reserves	38	-50	-12	38	-50	-12	38	-50	-12

0.2 Burgerzaken	1.918	-1.139	780	1.879	-1.010	870	2.107	-1.057	1.050
0.4 Overhead	30.403	-535	29.868	31.310	-535	30.775	31.628	-513	31.115
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.310	-13	8.297	8.395	-13	8.382	8.509	0	8.509
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.238	-239	2.998	3.238	-189	3.048	3.566	-230	3.336
Programma 4. Bestuur	**48.081**	**-1.977**	**46.104**	**49.059**	**-1.798**	**47.261**	**50.030**	**-1.862**	**48.169**
0.10 Mutaties reserves	0	-2.026	-2.026	6.045	-11.697	-5.652	6.045	-10.530	-4.485
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	852	-4.041	-3.188	2.225	-3.161	-935	19.131	-19.850	-719
0.5 Treasury	-169	-388	-557	-265	-209	-474	-238	-287	-525
0.61 OZB woningen	708	-11.578	-10.869	708	-11.578	-10.869	699	-11.694	-10.996
0.62 OZB niet-woningen	683	-9.523	-8.839	718	-9.523	-8.804	1.145	-10.098	-8.953
0.64 Belastingen overig	882	-1.191	-308	882	-960	-77	1.023	-755	268
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-159.216	-159.216	0	-170.305	-170.305	0	-171.381	-171.381
0.8 Overige baten en lasten	560	0	560	90	0	90	149	-139	10
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0		0	0	0	82	0	82
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	15.602	-16.844	-1.242	2.269	-4.592	-2.323	2.015	-6.261	-4.246
Programma 5. Financiën en grondexploitaties	**19.120**	**-204.805**	**-185.685**	**12.674**	**-212.023**	**-199.349**	**30.050**	**-230.994**	**-200.944**
Resultaat van de rekening van baten en lasten	**274.936**	**-275.074**	**-138**	**295.028**	**-288.509**	**6.519**	**321.757**	**-325.986**	**-4.229**

6.2 Verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

FIN	**B1**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen *Aard controle R* *Indicator: B1/01*	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B1/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/03*	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B1/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/06*
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking *Aard controle R* *Indicator: C1/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*				
			€ 90.000	Nee				
				Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/04*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/05*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie. *Aard controle R* *Indicator: C1/06*	
			1	Energievouchers	€ 6.184	Ja		
			2	Energiegesprekken	€ 9.273	Ja		
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/07*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*	
			1	Energievouchers	€ 6.184		Nee	
			2	Energiegesprekken	€ 9.273		Nee	

BZK	**C30**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C30/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/05*	Eventuele toelichting op niet **volgens plan/aanvraag uitgevoerde** projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/06*
			€ 0	€ 0	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/07*					
			Nee					
BZK	**C31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m Jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0		Nee	
OCW	**D1**	**Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D1/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D1/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1/03*			
			€ 698.215	€ 58.407	Nee			
OCW	**D1A**	**Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D1A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D1A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D1A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D1A/05*	
			€ 187.099	€ 110.000	€ 297.099	€ 0	Ja	

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	
			€ 1.272.044	€ 175.000	€ 122.497	€ 161.148	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/04*	
			€ 749.940	€ 410.828	€ 374.970	€ 0	
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D11/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/03*		
			€ 0	€ 0	Nee		
OCW	**D12**	**Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*		
			€ 0	€ 0	Nee		
OCW	**D12A**	**Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1	BSV 2011057211	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	IenM/BSK-2014/122801	€ 0	€ 22.035	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1	BSV 2011057211	€ 788.804	€ 0	€ 788.804	€ 0	Nee
			2	IenM/BSK-2014/122801	€ 1.248.252	€ 22.845	€ 1.226.217	-€ 22.035	Nee
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
				€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		
			1	Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30	Nee	14			
			2	Korte rechtstanden / verkeersdrempels - Drempel	Nee	38			
			3	Voetgangersoversteekplaats (VOP) in gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur	Nee	1			
			4	Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt 50	Nee	5			
			5	Aanleg van een snelheidsremmende plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt	Nee	11			
			6	Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone	Nee	1			
			7	Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30	Nee	1			
			8	Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt 80	Nee	1			

IenW	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)** **Provinciale beschikking en/of verordening** Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: E27B/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E27B/03*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/04*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/05*		
			1 473543/599945	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 724043-732265	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/07*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/10*		
			1 473543/599945	€ 185.903	€ 185.902	Subsidievaststelling ingediend d.d. 28-1-2019.	Ja		
			2 724043-732265	€ 243.160	€ 12.515	in 2017 al eindverantwoording ja aangegeven. Vaststellingsverzoek nog niet ingediend.	Ja		
EZK	**F11**	**Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) *Aard controle R* *Indicator: F11/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoveheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021. Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie. *Aard controle R* *Indicator: F11/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal. *Aard controle R* *Indicator: F11/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/04*	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: F11/05*	Toelichting Als bij 03 en 04 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/06*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Ja	Looptijd deal is tm 31-12-2023	

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 29.576.665	€ 916.897	€ 1.648.137	€ 5.573	€ 209.333	€ 2.771
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*
			€ 367.203	€ 32.515	€ 0	€ 1.009.965	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 48.750	€ 7.968	€ 107.550	€ 0	€ 0	€ 42.807
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*					
			Ja					

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 6.920.973	€ 643.916	€ 134	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 2.784.578	€ 344.247	€ 69.824	€ 10.157	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 1.867.845	€ 93.629	€ 33.187	€ 636	€ 134
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	2.663	123	€ 565.295	Ja	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	1.090	79		Ja	
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	853	36		Ja	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					

VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R.* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 277.748	-€ 440.970					
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	SPUK20-802937	€ 1.984.776	€ 678.616	€ 0	€ 40.102	Wij hebben indicator H04/05 ingevuld o.b.v. van het bruto gerealiseerde bedrag incl. btw. Dit geldt ook voor de andere indicator H04/07.	
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/09*	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/10*	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/11*				
		1	SPUK20-802937	€ 718.718	715%				
VWS	**H7**	**Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/01*	Besteding (jaar T) **Zelfstandige uitvoering** *Aard controle R* *Indicator: H7/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: H7/03*	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/05*	
		1	GHNT inzet ervaringsdeskundigheid bij huiselijk geweld 2020 - 2021 / 330798	€ 9.302	€ 9.302	Ja			
		2	GHNT Verbeteren van traumascreening en vergroten van traumasensitiviteit 2020 - 2021 / 330799	€ 0	€ 0	Ja			
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/06*	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/07*					
			Ja	Nee					

VWS	H8	Regeling Sportakkoord	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	
			€ 0	€ 50.000	€ 0	€ 50.000	Nee	

7. Controleverklaring

8. In control verklaring

1. Inleiding

1.1. Hilversum in control
Sinds boekjaar 2018 is in de jaarrekening van de gemeente Hilversum een In Control Statement opgenomen. Deze verklaring komt voort uit de afspraak die tussen de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hilversum is gemaakt zoals vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Hilversum 2018 (ex artikel 212 GW). Er wordt door het college naar gestreefd dat Hilversum 'in control' is. Dit is het zodanig sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen dat de doelstellingen worden gerealiseerd. Er is zicht en grip op de risico's en de processen worden rechtmatig, doelmatig en doeltreffend uitgevoerd, inclusief een getrouwe verantwoording.

1.2. Reikwijdte In Control Statement
Hilversum is, in het kader van dit in control statement, in control als de organisatie erin slaagt:

1. *de administratieve organisatie/ interne beheersing dusdanig in te richten en te laten werken dat de uitvoering van de processen rechtmatig en getrouw worden uitgevoerd, en*
2. *een lerende organisatie te zijn: de in de lijn zelf of door de Interne Audit Functie geconstateerde fouten en verbeterpunten worden adequaat opgepakt en de voortgang wordt bewaakt.*

De werkzaamheden t.b.v. dit in control statement betreffen dus niet beoordeling van de effectiviteit (doeltreffendheid) en efficiency (doelmatigheid) van de processen. Daartoe heeft het college van B&W een ander instrument (ex artikel 213a GW).

In het kader van Hilversum in control heeft de organisatie voor de belangrijkste (financiële) processen op systematische en risicogerichte wijze (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden uitgevoerd om de mate van in control per proces vast te kunnen stellen. In control betekent in dit geval niet foutloos of dat de administratieve organisatie op sommige punten geen verbetering behoeft. Het betekent dat Hilversum interne controles heeft uitgevoerd om die fouten of verbeterpunten zelf te constateren, op te pakken en de voortgang van de verbeteringen te bewaken. Door de risicogerichte aanpak zullen fouten nooit helemaal uitgesloten kunnen worden. Hierbij spelen ook kosten-batenafwegingen een rol. Denk aan de gestelde eisen m.b.t. vaststellen prestatielevering in het inkoopproces en de bestaanscontroles van gerealiseerde investeringen.

De goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de in control statement zijn dezelfde als welke de externe accountant hanteert voor de jaarrekeningcontrole. Deze zijn vastgelegd in de door de gemeenteraad vastgesteld controleprotocol. Dit houdt in dat een "schoon" In Control Statement wordt afgegeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€ 3,2 miljoen) van de werkelijke lasten en de onzekerheden minder dan 3% (€ 9,7 miljoen).

2. In Control Statement gemeente Hilversum - controlejaar 2020

2.1. Getrouwe en rechtmatige uitvoering van processen
Het college is van mening dat voor het merendeel sprake is van getrouwe en rechtmatige uitvoering van processen, hoewel er over 2020 een aantal fouten en/of onzekerheden zijn te melden. Door de vertraging binnen het sociaal domein als gevolg van de Covid 19 bestaat er een voorbehoud voor fouten en mogelijke onzekerheden die nog voort kunnen komen uit de prestatieverantwoording van zorginstellingen. Deze controles zijn op moment van schrijven nog onder handen.
In hoofdstuk 4.2.7 wordt u uitgebreid geïnformeerd over de begrotingsrechtmatigheid.

De onrechtmatigheden aangetroffen in 2020 hebben voor € 0,5 miljoen (2019: € 1,1 miljoen) betrekking op de aanbestedingen/inkopen, waarvan € 0,3 miljoen (2019: € 0,6 miljoen) inhuur

derden. De onzekerheid in verband met PGB-bestedingen is in 2020 niet aan de orde (2019: € 0,1 miljoen). Het totaal aan onrechtmatigheden valt daarmee ruimschoots binnen de materialiteitsgrens van 1% van de totale uitgaven van de gemeente, waardoor dit geen effect heeft op de strekking van het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Het college stelt vast dat de gemeente Hilversum jaarlijks nog altijd rechtmatigheidsfouten ten aanzien van niet juist Europees aanbestede leveringen en diensten kent. Mede door het vastgestelde plan van aanpak verbetering rechtmatigheid van inkopen is de omvang en het aantal rechtmatigheidsfouten de afgelopen jaren wederom sterk gedaald.
Rechtmatigheid van de aanbestedingen blijft een aandachtsgebied voor het college, waarbij de college inzet op een nog verdere verlaging van de rechtmatigheidsfouten. Hierbij merkt het college op dat een aantal aspecten van de (juridische) interpretatie van de aanbestedingsregels en de fouttoerekening nog aan discussie onderhevig is, zodat dat verlaging van de rechtmatigheidsfouten tot nihil (nog) niet altijd op korte termijn gerealiseerd zal worden.

2.2 Lerende organisatie

Binnen een lerende organisatie betekent in control zijn en/of komen niet alleen dat een organisatie systematisch interne controles uitvoert en dat de organisatie fouten en verbeterpunten zelf constateert, maar ook dat de organisatie de verbeteringen in gang zet en bewaakt. Het college is van mening dat op dit punt de gemeente in 2020 laat zien dat het in control is. Onder de noemer Hilversum in control maakt het werk van het op systematische en risicogerichte wijze uitvoeren van (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden op de belangrijkste financiële processen en IT-systemen. Over de hieruit logischerwijs volgende ‘nieuwe verbeterpunten’ is de gemeente transparant en pakt deze op. Het college ziet toe op de voortgang van het in gang zetten van de verbeteringen door het management. Het management rapporteert over de voortgang daarvan. Een lerende organisatie is hiermee gecreëerd en Hilversum is daarmee naar de mening van het college in control.

3. Overige opmerkingen

3.1 Ketensamenwerking en/of organisaties op afstand

Het college merkt op dat Hilversum steeds meer afhankelijk is van andere organisaties en ketenpartners, omdat steeds meer gewerkt wordt via ketensamenwerking en/of met andere organisaties. Dit betekent ook dat de mate waarin Hilversum in control kan zijn, steeds vaker wordt bepaald door de mate waarin deze ketenpartners en andere organisaties hun zaken goed op orde hebben en hoe de (regie op de) samenwerking door Hilversum worden beheerst. Deze afhankelijkheid heeft steeds meer aandacht binnen de gemeente en zal dit ook blijven houden.

3.2 Afhankelijkheid van de interne audit functie

Het college merkt op dat voor het Hilversum in control-programma de organisatie nog steeds in belangrijke mate (te) afhankelijk is van de interne audit functie. Door control zoveel mogelijk in te bedden in het primaire proces, kan de internal audit functie de gewenste onafhankelijke en objectieve rol vervullen en zich meer richten op specifieke belangrijke thema’s en risico’s. Hiervoor zal door de interne audit functie samen met het directieteam een concreet plan van aanpak worden opgesteld, waarin ook de veranderingen met de komst van de rechtmatigheidsverklaring in 2021 een plek krijgen.

4. Afsluiting en vooruitblik 2021

In control zijn en/of komen betekent niet alleen dat een organisatie systematisch interne controles uitvoert en dat de organisatie fouten en verbeterpunten zelf constateert, maar ook dat de organisatie de verbeteringen in gang zet en bewaakt. Uit de (verbijzonderde) interne controle over

controlejaar 2020 komt het beeld naar voren dat de organisatie bij bijna alle processen zichtbaar stappen heeft gezet ter verdere opvolging van de geconstateerde verbeterpunten, maar ook dat daarmee nog niet alle punten zijn opgepakt. Daarbij komt dat de we in een dynamische omgeving opereren die altijd weer nieuwe acties vereist. Verbeterpunten zullen door de organisatie blijven worden opgepakt. Hierbij zullen het college en het ambtelijk management voornamelijk prioriteit geven aan de rechtmatigheid van de (Europese) aanbestedingen, de processen rondom het sociaal domein en de inkomende en uitgaande subsidies.

Met ingang van 2021 legt het college als gevolg van een aanstaande wetswijziging verantwoording af aan de gemeenteraad over de rechtmatigheid. De accountant geeft dan vanaf boekjaar 2021 geen oordeel meer over de rechtmatigheid in zijn controleverklaring. Deze wetswijziging heeft dus gevolgen voor de rollen en verantwoordelijkheden van college, gemeenteraad, accountant en ambtelijke organisatie. Allereerst is medio 2020 onderzocht in hoeverre we als gemeente al in staat zijn om zelf een oordeel te geven over de financiële rechtmatigheid van onze belangrijkste financiële processen. Hierbij is specifiek beoordeeld of onze (V)IC-functie zodanig is opgezet dat we een over enig jaar een totaal conclusie kunnen trekken over de financiële rechtmatigheid en een vertaling naar de balans en staat van baten en lasten kunnen maken. Op basis van deze uitkomst is een plan van aanpak opgesteld om de (V)IC-functie verder door te ontwikkelen om een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven met ingang van het boekjaar 2021. Hiervoor zijn in het plan van aanpak verschillende acties geformuleerd die in de komende periode (2021 en 2022) opgepakt worden.

Er is daarnaast altijd sprake van risico’s (bijvoorbeeld Covid-19) die de realisatie van doelstellingen en het beheersen van de organisatie in de weg kunnen staan. De vraag hoe die risico’s beoordeeld moeten worden is continu aan de orde. Steeds kunnen nieuwe feiten en inzichten aanleiding geven tot andere afwegingen. Dit geldt eveneens voor de vraag in welke mate de organisatie bereid en in staat is deze te aanvaarden en welke oplossingsrichtingen gezocht worden om ze tegen te gaan. Dit is een verantwoordelijkheid van het college.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Hilversum,

de gemeentesecretaris, de burgemeester

9. Specificatie risico’s

Risicobeschrijvingen - Top 10

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
1	R100	19,1%	BUIG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand	€ 0	€ 2.000.000	40%	In 2015 tot en met 2019 was het budget voor de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) ontoereikend en is voor de jaren tot 2019 gebruik gemaakt van de landelijke vangnetregeling (2015-2018). Voor 2019 en 2020 is geen vangnetregeling aangevraagd. De landelijke vangnetregeling betreft een getrapte vergoeding, waarbij tekorten deels worden gecompenseerd door het Rijk. Door de landelijke vangnetregeling wordt het tekort voor Hilversum afhankelijk van de hoogte van het landelijke BUIG-budget (macrobudget). Voor Hilversum geldt dat het tekort BUIG door de vangnetregeling niet hoger zal zijn dan rond de € 3 miljoen. In de meerjarenraming gaan we uit van een tekort in 2021 van € 1 miljoen dat terugloopt naar € 0,7 miljoen in 2024. Hieruit blijkt dat de gemeente Hilversum op begrotingsbasis ook voor de jaren 2021 en verder niet in aanmerking zal komen voor de vangnetregeling. In de begroting 2021 is het maximale risico ten aanzien van de BUIG € 2.000.000 (verschil tussen het begrote tekort en het gemaximaliseerde tekort). Om dit risico te beheersen wordt ingezet op het stimuleren van de uitstroom en het zoveel als mogelijk beperken van de instroom. We doen dit o.a. op basis van het nieuwe beleidsplan Focus op Werk en de regionale arbeidsmarktanalyses van het UWV. Op basis van de resultaten 2019 en begin 2020 waren we hierin succesvol, echter de instroom is als gevolg van de coronacrisis aanzienlijk gestegen. Daarnaast bestaat het risico dat het macrobudget in de toekomst voor ons nadelig wordt aangepast. Vooralsnog is het onduidelijk hoe macrobudget zich voor de gemeente Hilversum meerjarig zal ontwikkelingen. Door de stijgende lasten en onzekere inkomsten bestaat het risico dat de begroting onvoldoende middelen biedt voor de uitvoering van de BUIG. Wij schatten in dat dit risico structureel is en de kans van voordoen op 40%. De kwantificering van dit risico is daarmee ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021).

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
2	R99	12%	Meer gebruik van voorzieningen WMO	€ 250.000	€ 750.000	50%	De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. De rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begroting. De belangrijkste onzekerheden hebben betrekking op de te verwachten normale instroom en/of uitstroom. Bij verder gelijke omstandigheden wordt op termijn een groeiend beroep op de individuele voorzieningen verwacht, omdat op basis van demografische ontwikkeling steeds meer ouderen te verwachten zijn en omdat ouderen steeds langer zelfstandig thuis zullen blijven wonen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: - Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. - Met de invoering van een gemaximaliseerde eigen bijdrage – onafhankelijk van het zorggebruik, inkomen en vermogen – via het zogeheten "abonnementstarief" heeft het Rijk het doel gehad stapeling van eigen bijdragen bij een huishouden te voorkomen. Als gevolg van deze (voor veel mensen) verlaging van de eigen bijdrage hebben zich vanaf 2019 meer mensen bij het Sociaal Plein gemeld, waardoor de afhandelings- en zorgkosten zijn gestegen. Vooralsnog is het onduidelijk of de (zorg)kosten als gevolg van het abonnementstarief ook in de komende jaren verder zullen stijgen. - Het uitvoeringsplan 'ontmoeten en ondersteuning in de wijken' en ook de "Agenda WMO-welzijn in de wijk 2019-2021" veronderstellen o.a. dat de vraag naar individuele (duurdere) zorg via het Sociaal Plein zal dalen doordat meer burgers gebruik zullen gaan maken van de uit te breiden algemene voorzieningen (basisvoorziening begeleiding). De kans bestaat dat deze verschuiving zich later of anders voordoet dan nu verondersteld. Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken. De kwantificering van dit risico is ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021).
3	R204	11,1%	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 3.500.000	20%	In een begroting kunnen taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten geformuleerd worden. Ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de jaarrekening 2020, is er nog maar één actief onderliggend risico (R184). De kwantificering van dit overkoepelende risico is

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							om die reden aan dat risico gelijkgetrokken. Het andere onderliggende risico met betrekking tot taakstellende opbrengsten verkopen en huur (185) is ten opzichte van het vorige risicoprofiel vervallen.
4	R241	10,8%	Proces Omgevingsvisie i.c.m. uitstel dan wel gefaseerd invoeren omgevingswet	€ 250.000	€ 250.000	90%	Het plan van aanpak Omgevingsvisie kent een lang voortraject. In het eerste kwartaal van 2021 zal een herzien plan van aanpak aan de raad worden voorgelegd. Aan dit plan is uitvoerige afstemming tussen de driehoek college, raad en bewoners voorafgegaan om deze partijen op één lijn te krijgen. De verwachting is dit specifieke herziene plan om die reden ook de instemming van de raad zal krijgen. De uitvoeringskosten voor het plan van aanpak zijn niet in de begroting 2021 opgenomen omdat er eerder nog geen zicht was op een breed gedragen herzien plan met bijbehorende kostenraming. In het "Herzien bestuurlijk plan van aanpak Omgevingsvisie", zoals op 10 februari 2021 voorligt in de raadscommissie, worden de kosten voor 2021 geraamd op € 400.000. Daarvan kan € 150.000 door middel van een overheveling uit 2020 gedekt worden. Vanwege de in 2020 opgelopen vertraging is het budget Omgevingsvisie in 2020 niet volledig besteed. In het raadsvoorstel zal de raad worden gevraagd een budget te verlenen voor de in 2021 resterende € 250.000 en de begroting hiertoe te wijzigen. De kosten van het herziene plan voor 2022 zullen worden aangemeld in de kadernota om op te nemen in de begroting 2022 en vallen daarom buiten de risicosfeer. Ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de jaarrekening 2020 wordt de kans hoog ingeschat (90%) dat dit voorjaar wordt ingestemd met het herziene plan van aanpak Omgevingsvisie. Dit zou leiden tot meerkosten van € 250.000 ten opzichte van de begroting 2021. N.B. Ten tijde van publicatie van de jaarstukken 2020 is de besluitvorming omtrent het herziene plan van aanpak inmiddels voltooid. In de raadsvergadering van 3 maart 2021 heeft de raad ingestemd met het herziene plan en daarmee met het verlenen van het gevraagde budget. Dit risico is daarmee opgetreden en zal vervallen in het volgende risicoprofiel.
5	R98	9%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg	€ 0	€ 750.000	50%	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Jeugdwet. Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. Rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begrotingsramingen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: - Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. - De toegang tot de jeugdzorg loopt niet alleen via het Sociaal Plein, maar ook via gemachtigde verwijzers zoals huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen, waardoor er minder grip is op de kosten van deze zorg. - Afgelopen periode zijn de kosten binnen de jeugdwet jaarlijks gestegen. Wij hebben geen aanwijzingen dat deze trend zich niet voortzet. Het Rijk heeft de gemeenten tot en met 2022 weliswaar extra middelen ter beschikking gesteld, maar nog niet voor de jaren erna. Daarvoor heeft het Rijk laten onderzoeken of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Uit dit onderzoek blijkt inderdaad dat de gemeenten structureel meer nodig hebben. Op basis van de uitkomsten zullen gesprekken worden gevoerd met het Rijk over een combinatie van structureel extra budget en maatregelen voor het uitvoeren van de Jeugdwet. De uitkomsten zijn nog niet bekend. In de nota “Visie & Agenda Jeugdhulp 2019-2021” hebben wij aangegeven het belangrijk te vinden te investeren in jeugdhulp en dan vooral in de preventieve sfeer. Juist door preventieve zorg beperken we hopelijk een verdere stijging van de uitgaven. Bovenstaande risico’s zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken. De kwantificering van dit risico is ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021).
6	R103	8,4%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)	€ 0	€ 1.400.000	25%	De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is afhankelijk van de Rijksuitgaven. Dit gaat op basis van het principe “samen de trap op en af”, het 'accres' genaamd. Meer Rijksuitgaven betekent meer geld voor het gemeentefonds, minder Rijksuitgaven betekent minder geld voor het gemeentefonds. Daarnaast zijn er nog algemene mutaties op basis van de wijzigingen van de Hilversumse aantallen van de verdeelmaatstaven, die de basis vormen van de verdeling van het gemeentefonds (aantallen inwoners, woonruimten, bijstandsontvangers, leerlingaantallen etc.). Ook deze kunnen ertoe leiden dat Hilversum meer of minder geld uit het gemeentefonds ontvangt. Bijvoorbeeld: het inwonertal van Hilversum groeit wat een gunstige uitwerking heeft op de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							De Algemene uitkering bestaat voor een bedrag van € 22,2 miljoen uit Integratie- en Decentralisatie uitkeringen. Het overige bedrag van € 142,6 miljoen is te beschouwen als het klassieke deel van de algemene uitkering. Een afwijking van 1% is € 1,4 miljoen. - Bevriezing accres 2020 en 2021 Tijdens de Coronacrisis hebben Rijk en VNG afgesproken om de ontwikkeling van het gemeentefonds voor de jaren 2020 en 2021 te bevriezen per de stand van de meicirculaire 2020. Op deze manier kunnen de schommelingen in deze onzekere tijden enigszins worden gedempt. Een risico met betrekking tot schommelingen in de algemene uitkering voor wat betreft het accres gedeelte is zodoende voor 2021 niet aan de orde, maar een schommeling op basis van de verdeelmaatstaven blijft wel mogelijk. - Herijking verdeling gemeentefonds In de decembercirculaire 2020 is aangekondigd dat de herijking van de verdeling van het gemeentefonds nog een jaar wordt verschoven, naar 01-01-2023. De mogelijke gevolgen van de herijking op onze inkomsten vanuit de Algemene Uitkering is nog niet in te schatten en zodoende niet meegenomen in de kwantificering van dit risico. Het zou zowel tot meer als tot minder inkomsten kunnen leiden.
7	R206	8%	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 2.500.000	20%	Losse risico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) Grex-en zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen. Dit overkoepelende Grex risico is ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de jaarrekening 2020 qua kwantificering gelijkgetrokken aan onderliggend risico R190 inzake de Grex Anna's Hoeve. Het andere onderliggende risico, R104 inzake het niet tijdig openen van een Grex Stationsgebied (uiterlijk 2023), is momenteel aanzienlijk kleiner waardoor het een sterk drukkend effect heeft op een gemiddelde kwantificering van deze twee risico's. Voorzichtigheidshalve is daarom gekozen om op dit moment uit te gaan van de hoogste onderliggende kwantificering. Eind 2020 is de Grex Egelshoek afgesloten en risico's inzake de GEM Crailo zijn in een eigen overkoepelend risico (R203) ondergebracht.
8	R106	7,3%	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)	€ 302.500	€ 302.500	50%	Vanaf 1 januari 2016 moeten publiekrechtelijke ondernemingen (waaronder gemeenten) vennootschapsbelasting (VPB) betalen voor de fiscale winst die zij met hun ondernemingsactiviteiten maken.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							Met de belastingdienst heeft een overleg plaatsgevonden over de methode waarop de fiscale openingsbalans per 1 januari 2016 is vastgesteld. Het doel van dit overleg is geweest om (open en transparant) de fiscale uitgangspunten van de waardering van de fiscale openingsbalans per 01-01-2016 met de belastingdienst af te stemmen. De afspraken zijn opgenomen in een zogenaamde vaststellingsovereenkomst waardoor geen verschil van fiscaal inzicht kan ontstaan. Daardoor wordt een wijziging van de belastingpositie (en de te betalen VPB) uitgesloten. Reclame-inkomsten Er blijft echter een risico dat de gemeente door een andere interpretatie van de wetgeving (m.u.v. wat in de vaststellingsovereenkomst is geregeld) door de belastingdienst geconfronteerd kan worden met extra VPB-heffingen. Dit geldt met name voor de (privaatrechtelijke) reclame-inkomsten omdat de belastingdienst over dit onderwerp een procedure is gestart. Deze procedure draait om de basisvraag of de openbare ruimte (van waaruit deze betreffende reclame-inkomsten worden gegenereerd) op zichzelf als ondernemingsactiviteit kan worden geclassificeerd. Omdat deze vraag eerder niet aan de orde is geweest - pas sinds 01-01-2016 is er sprake van het moeten afdragen van VPB door gemeenten - zal er een precedentwerking uitgaan van de uitspraak in deze procedure, met gevolgen voor alle Nederlandse gemeenten. De verwachting is zodoende dat het pas op het hoogste juridische niveau, de Hoge Raad, uiteindelijk beslecht zal worden. We schatten in dat de definitieve uitspraak in deze zaak er medio 2022 zal zijn. Mocht het zo zijn dat de belastingdienst in het gelijk wordt gesteld, dan wordt er naar verwachting 5 jaar VPB over de reclame-inkomsten teruggevorderd. - Vanaf 2016 zijn de reclame-inkomsten stabiel geweest. Jaarlijks is de fiscale winst geraamd op € 250.000. - Maal 25% VPB = € 62.500 het bedrag dat per jaar aan VPB betaald zou moeten worden. - Als het inderdaad tot een terugvordering over 5 jaar zou komen, zou er in totaal € 312.500 aan VPB moeten worden betaald. Aanvulling ten tijde van jaarrekening 2020: - In 2020 zijn de reclame-inkomsten als gevolg van de coronacrisis lager uitgevallen dan begroot. De fiscale winst over 2020 komt daarmee uit op zo'n € 210.000 en de VPB (25%) op

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							€ 52.500. Het risicomaximum valt daardoor op totaal € 302.500 iets lager uit dan voor 1-1-2021. - In 2021 vallen de reclame-inkomsten mogelijk ook lager uit dan begroot (dat risico is opgenomen als Covid-19 risico en wordt meegewogen voor de hoogte van de reserve Covid-19). Als er geen definitieve uitspraak in deze zaak omtrent het VPB komt in 2021, zal het maximale schadebedrag - dat zich baseert op 5 jaar terugwerkende kracht vanaf het moment van uitspraak - per 1-1-2022 waarschijnlijk ook weer iets dalen. - Als de uitspraak in ons nadeel uitvalt en er dus VPB over deze inkomsten moet worden betaald, wordt naar verwachting de wettelijk maximale terugvorderingstermijn van 5 jaar aangehouden. Het maximumschadebedrag is daardoor ook meteen het minimumschadebedrag. Er is geen glijdende schaal op het mogelijke schadebedrag van toepassing. Het minimumbedrag van dit risico is daarom aangepast van € 0 naar € 302.500. In dit stadium zijn er nog geen aanwijzingen dat de uitspraak uiteindelijk in het voor- of nadeel van de gemeente zal uitpakken. Zodoende wordt de kans op het moeten betalen van 5 jaar achterstallige VPB - afhankelijk en in afwachting van de definitieve juridische uitspraak - op 50% ingeschat.
9	R205	4,8%	Verbonden partijen *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 500.000	60%	De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente erg moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake het al dan niet toereikend zijn van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij. Alhoewel de kans van optreden van de meeste van deze risico’s in het huidige risicoprofiel klein wordt ingeschat (10-30%), is er met in totaal zeven gekwantificeerde risico’s wel degelijk een kans dat in deze categorie een risico zal optreden. Zodoende komt de kans van het geconsolideerde risico van Verbonden Partijen relatief hoog uit (60%). Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (begroting 2021) is de kwantificering van dit geconsolideerde risico iets verlaagd op basis van het vervallen van het BNG risico (zie R174).
10	R202	2,7%	Financiën: borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 5.500.000	3%	In dit geconsolideerde risico zijn de risico’s samengevoegd die in het teken staan van borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen. De borgstelling ten behoeve van GEM Crailo is hier echter niet in opgenomen omdat er een apart geconsolideerd risico voor GEM Crailo zaken is aangemaakt (R203).

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							De kans inschattingen van de hier opgenomen risico’s zijn allemaal erg laag, maar hebben elk grote financiële gevolgen op het moment dat ze zouden optreden (variërend tussen € 1.500.000 à € 5.500.000). De kans dat één van deze onderliggende risico's zou optreden is bijzonder klein. De kans dat er méér dan één van deze onderliggende risico's gelijktijdig zouden optreden, is nog veel kleiner. De kans van optreden voor dit geconsolideerde risico's is zodoende ingeschat op 3% met een maximale bandbreedte gelijk aan het hoogste individuele risicogevolg van de opgenomen risico's (€ 5.500.000). De kwantificering is ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel in de jaarrekening 2020 ongewijzigd. De wijzigingen van de onderliggende risico's heffen elkaar dusdanig op dat de inschatting van dit overkoepelende risico gelijk is gebleven.

Risicobeschrijvingen - Overige

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R203	2,2%	GEM Crailo *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 9.000.000	1%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo op zich genomen. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatiemaatschappij (GEM) opgericht. Naar mate de activiteiten van de GEM Crailo vorderen, kunnen verschillende risico's worden geïdentificeerd. Alle GEM Crailo gerelateerde risico's zullen in dit geconsolideerde risico worden opgenomen, om het overzicht op de risico's in deze te bevorderen. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021) is het overkoepelende risico inzake de GEM Crailo toegenomen omdat het project nu een volgende fase is ingegaan. De bestemmingsplannen voor het plangebied worden binnenkort vastgesteld. De kwantificering is gebaseerd op R105 inzake de mogelijke aanspraak op borgstellingen van de kredietfaciliteit bij de BNG voor de GEM Crailo. Het risico wordt als laag ingeschat.
	R197	<2%	Omgevingswet - extra inspanning met minder effectiviteit	€ 80.000	€ 200.000	25%	Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zo is het straks bijvoorbeeld makkelijker om bouwprojecten te starten. De invoering van de Omgevingswet is een majeure operatie voor de gemeente Hilversum. De nieuwe Omgevingswet betekent dat vanaf 01-01-2022 vergunningsaanvragen op basis van nieuwe processen en cultuur binnen 8 weken afgehandeld worden (i.p.v. sommige vergunningen nu die een behandelingstermijn van bijv. 26 weken hebben). Voor de cultuur betekent dit vooraf oplossingsgericht adviseren i.p.v. achteraf toetsend. Dus een proactieve houding aansluitend bij de 2-benige organisatie. Voorbereidingen zoals het trainen van persoonlijke vaardigheden i.v.m. cultuurverandering, kennisoverdracht (cognitief) en bewustwording van de impact van de nieuwe Omgevingswet worden getroffen. De nieuwe Omgevingswet brengt de volgende risico's met zich mee: 1) de invoering van de Omgevingswet wordt mogelijk nog een keer uitgesteld, dus tot na 01-01-2022. Het risico is heel reëel dat de omgevingswet nogmaals wordt uitgesteld dan wel gefaseerd ingevoerd. De 1e kamer heeft de besluitvorming uitgesteld. Er is geen besluit genomen voor de verkiezingen, waarmee ze voorsorteren op uitstel. Omgevingswet Betekent decentralisatie, afhankelijk verkiezingen zal dit wel of geen doorgang vinden.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							2) Tijdige aansluiting op digitale stelsel. Dit risico is inmiddels klein. Voor de koppelingen DSO zijn contracten met softwareleveranciers aangegaan. 3) Onduidelijkheid verplichte overdracht taken omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek zoals bijv. milieu toezicht. Dit zou ertoe kunnen leiden dat medewerkers naar een andere organisatie gaan of andere werkzaamheden krijgen. Risico wordt klein ingeschat. 4) Extra inhuur medewerkers dan wel medewerkers met andere vaardigheden. Dit is een reëel risico. In de kwantificering is bij het maximumbedrag uitgegaan van 2 medewerkers à € 200.000 totaal. 5) Proces omgevingsvisie is opgenomen als een apart nieuw risico.
	R97	<1,5%	Extra uitgaven t.b.v. het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	€ 0	€ 500.000	10%	Voor de sturing op de financiën en risico's van onderwijshuisvesting wordt gewerkt met een investeringsplafond en een algemeen investeringskrediet onderwijs. Deze systematiek biedt de mogelijkheid om voorzieningen in de onderwijshuisvesting boven dit investeringsplafond af te wijzen en risico's op te vangen met eerdere overschotten uit het algemeen investeringskrediet onderwijs. Daarmee zijn maatregelen genomen om binnen het investeringskrediet te blijven. In mei 2020 heeft de gemeenteraad het door gemeente en schoolbesturen opgesteld integraal huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs vastgesteld. Het IHP is opgesteld voor een periode van 16 jaar. In die periode kan van alles gebeuren, wat nu nog niet wordt voorzien. Onzekerheden zijn groei en krimp van scholen in het algemeen en specifiek de wetswijziging rond uren bewegingsonderwijs. Daarnaast zijn er risico's zoals bijvoorbeeld asbestsanering, complexe inpassing van nieuwe schoolgebouwen door gebrek aan ruimte (bijvoorbeeld door combineren school en woningen/kantoren), gewijzigd onderwijsbeleid, grondaankoop en extra tijdelijke huisvesting als gevolg van vertraging. Het grootste risico betreft de marktomstandigheden in de bouw. De afgelopen jaren is er sprake van een ongunstige markt voor opdrachtgevers. De effecten hiervan zijn meegenomen in de raming van de projecten in het IHP. De effecten van Covid-19 en de daarbij behorende economische teruggang zijn op dit moment (ten tijde van jaarrekening 2020) nog niet in te schatten. In het IHP staan per opgave verschillende oplossingsrichtingen beschreven. Financieel is gekozen voor de minimale variant, wat het totaal is van alle goedkoopste oplossingen per school. Dit zijn oplossingen op hoofdlijnen. Wanneer de uitvoering start, wordt onderzocht wat op dat moment de beste oplossing is. Het kan voorkomen dat toch de duurste oplossing de best uitvoerbare oplossing is. Tegenover deze negatieve risico's bestaat een aantal zaken die

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							kunnen leiden tot lagere rente en afschrijving. De lastigste te ramen is 'vertraging'. Immers, er zal dan later rente en afschrijving in de exploitatie worden opgenomen. Bovenstaande is vertaald naar een risicobedrag ter grootte van € 500.000 aan kapitaallasten, welke is berekend op basis van de helft van het investeringsrisico tussen de duurste en de goedkoopste oplossingen. We schatten de kans in op 10%. Deze kwantificering is ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021).
	R101	<1,5%	Afschatting bij verscherpte herkeuring WIA gemeentelijke (ex)medewerkers	€ 0	€ 1.000.000	5%	In het kader van de verscherpte herkeuringen WIA (voorheen WAO) loopt de gemeente een risico. Onbekend is of er nog (ex-)medewerkers van de gemeente Hilversum daadwerkelijk afgeschat gaan worden en zo ja, tegen welk percentage. Een lager percentage leidt tot extra lasten omdat de gemeente zelf de WW-uitkering of het wachtgeld betaalt. Vanwege de vele onzekerheden (aantal, leeftijd, inschaling, afschattingspercentage, huidige rechten op wachtgeld of WW, enz.) kunnen de werkelijke kosten aanzienlijk variëren. Tot dusver hebben bij voormalige personeelsleden, die een WAO-uitkering hadden, geen daadwerkelijke afschattingen plaatsgevonden. Gezien de ervaringen bij andere gemeenten is er evenwel geen garantie dat er geen claims binnen zullen komen. Het risico blijft bestaan, omdat het UWV herkeuringen uitvoert. We schatten het maximale risicobedrag op € 1.000.000. We schatten de kans op 5%. Dit risico is ongewijzigd ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij jaarrekening 2020.
	R217	<0,5%	Wegvallen vitale activiteiten omgeving automatisering door uitvallen toeleveranciers	€ 10.000	€ 100.000	10%	De mogelijkheid dat een toeleverancier in de informatie en automatiseringsketen omvalt, is altijd aanwezig. Hoe groot de gevolgen ervan kunnen zijn, zijn erg divers. Over het algemeen kan worden gesteld dat het voornaamste risico kleinere leveranciers betreft. Op het moment dat een leverancier (groot of klein) omvalt, loopt de dienstverlening doorgaans wel nog een tijd door. Het is niet zo dat applicaties of systemen direct stil komen te liggen of worden afgesloten. Bovendien worden die spelers vervolgens vaak overgekocht. Wat er normaliter op volgt, is dat de dienstverlening aangepast doorgaat of er een alternatief wordt geboden, maar vaak wel tegen een meerprijs, implementatiekosten of een nieuwe aanbesteding. Het risico wordt echter klein ingeschat. De coronacrisis is niet risico verhogend, omdat er juist een grotere vraag naar IT-systemen en applicaties is in de huidige werkomstandigheden.
	R210	<0,5%	Grondwaterbeheer - tekort op de totale voorziening voor	€ 10.000	€ 247.000	5%	Het grondwaterbeheer is door een convenant, waar de gemeente deel van uitmaakt, belegd bij de Provincie Noord-Holland (de gebiedsbeheerder). De provincie heeft de uitvoering van het grondwaterbeheer uitbesteed aan een derde partij: Bodemzorg B.V. Mogelijke risico's zijn

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
			(sanerende) maatregelen van de convenantspartijen				op meerdere manieren en niveaus afgedekt. Zo zijn risico's vanuit operationeel beheer afgekocht bij Bodemzorg en is er vanuit het convenant bij de gebiedsbeheerder daarnaast nog een risicovoorziening van € 5 miljoen aanwezig. In het nieuwe convenant zijn er afspraken gemaakt over het opvangen van risico's die buiten die bestaande afdekking nog kunnen optreden. Er is een verdeelsleutel afgesproken om indien noodzakelijk een aanvullende bijdrage op te halen onder de convenantpartners van maximaal € 1,5 miljoen. De gemeente Hilversum zou conform de afspraken omtrent die verdeelsleutel maximaal € 247.000 extra moeten bijdragen. Ten tijde van de jaarrekening 2020 wordt dit risico echter laag ingeschat. Het nieuwe convenant is net beklonken en er is nog € 5 miljoen beschikbaar in de risicovoorziening bij de Provincie. Afhankelijk van de ontwikkelingen omtrent onder andere mogelijke aanspraken op die risicovoorziening en wet- en regelgeving rond grondwaterbeheer, zou de kans dat dit risico optreedt in de loop van de jaren wel groter kunnen worden. De gemeente staat in goed contact met de convenantspartijen en gebiedsbeheerder waardoor dit snel zou worden gesignaleerd.
	R192	<0,5%	Uitval ICT-systemen gemeentebreed	€ 0	€ 500.000	1%	Het thuiswerken heeft tot gevolg dat het gemeentenetwerk zwaar wordt belast. In maart 2020 is in overleg met de toeleverancier de beschikbare capaciteit (bandbreedte) in zeer korte tijd succesvol verdubbeld. De huidige capaciteit is echter nog niet volledig opgewassen tegen het beslag dat het thuiswerken op het netwerk legt. Het is daardoor mogelijk dat ICT-systemen gemeentebreed uitvallen, wat enerzijds leidt tot productiviteitsverlies van de medewerkers en anderzijds tot externe imagoschade. Ook de burgers en ondernemers kunnen hier namelijk door geraakt. In een uiterst scenario zou de hele bedrijfsvoering ontwricht kunnen worden. Eind 2019, voor corona zich aandiende, was al een start gemaakt met de voorbereidingen op het sterk uitbreiden van de beschikbare capaciteit van het netwerk en datalijnen. Afhankelijk van de levertijd van de toeleverancier zal de bandbreedte uiterlijk eind april 2021 zijn uitgebreid. Dit zal de druk op het netwerk sterk verlagen. Het (gemeentebreed) uitvallen van ICT-systemen kan echter ook andere oorzaken hebben en is (ook zonder Covid-19) een permanent aanwezig risico. Vanaf 2021 is dit risico zodoende omgezet in een regulier risico.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							De kwantificering van dit risico is gebaseerd op een productieverlies berekening: werk dat verloren gaat en opnieuw moet worden gedaan en/of een tijdsspanne waarin er geen werk verzet kan worden. Het betreft niet direct out-of-pocket kosten.
	R188	<0,5%	Faillissement/ surseance/ financiële tegenvallers bij contractpartijen (leveranciers, afnemers) (fysiek domein)	€ 0	€ 60.000	5%	Ten tijde van de coronacrisis worden bedrijven (waaronder gemeentelijke contractpartijen) ondersteund door diverse Rijkscompensatie-regelingen. De verwachting is daarom dat deze bedrijven de coronacrisis zelf zullen overleven. Het is echter wel mogelijk dat ze tijdens de coronacrisis schulden opbouwen die pas na afbouwen van de compensatieregelingen zichtbaar worden en mogelijk een tol zullen eisen. Mogelijk komen dergelijke contractpartijen dus na de coronacrisis in financiële moeilijkheden. Om die reden is dit risico, welke voorheen was opgenomen in het Covid-19 risicoprofiel, vanaf jaarrekening 2020 omgedoopt tot regulier risico. Voor 2021 schatten we de kans van optreden klein in (5%) omdat de corona compensatieregelingen nog lopen.
	R209	0%	Datalekken en informatieveiligheid (analoog en digitaal)	€ 50.000	€ 150.000	1%	Het succesvol weren van cyberaanvallen is afhankelijk van twee elementen: mens en machine. De mens moet alert zijn op emails, linkjes, verzoeken en dergelijke die verdacht zijn om te voorkomen dat er een mogelijke aanval voet aan de grond krijgt. Het uitrollen van informatiecampagnes hierover onder de medewerkers draagt bij aan het bewustzijn op dit onderwerp. De inrichting vanuit de machine kant is erop gericht om een eventuele aanval direct te isoleren om de omvang en schade ervan tot een minimum te beperken. Omdat de technische inrichting met veel aandacht strak is ingericht, is de inschatting dat de kans op een dergelijke aanval erg klein is. De kans is echter wel altijd aanwezig, omdat ook cybercriminaliteit zich continue door ontwikkelt. Op het moment dat er sprake zou zijn van een succesvolle ransomware aanval, zouden er kosten moeten worden gemaakt om snel de schade te herstellen. In hoog tempo zouden de servers opnieuw moeten worden opgebouwd en data (voor zover mogelijk) hersteld. Daarvoor zou dan een specialistisch extern bureau voor moeten worden ingeschakeld. De minimum-maximum kwantificering van dit risico is gebaseerd op de directe kosten die bij dergelijke inhuur komen kijken.
	R96	0%	Niet subsidiabele kosten project Sanering Railverkeer Lawaai	€ 0	€ 0	0%	Voor het project Sanering Railverkeer Lawaai is in 2003 de eerste aanvraag gedaan voor een subsidie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Aangezien het project voor 100% gesubsidieerd wordt, zijn de beschikkingen in de afgelopen jaren steeds aangepast aan de uitgaven en zijn voorschotten ontvangen voor de voorbereidings- en uitvoeringskosten. De uitvoeringswerkzaamheden waren begin 2019 afgerond, zodat in februari 2019 aan het ministerie verzocht is de subsidie te wijzigen tot de hoogte van de gemaakte kosten.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							Eind november 2019 zijn de wijzigingsbesluiten van de subsidie van het ministerie ontvangen. De beschikking voor de voorbereidingskosten is conform, maar bij de beschikking van de uitvoeringskosten was er een dispuut doordat een tweetal facturen door het Ministerie I&M werden betwist. Het dispuut is opgelost. Daarmee is het risico ook vervallen. Het zal na jaarrekening 2020 niet meer worden opgenomen in het risicoprofiel.
	R201	0%	Herfinanciering deel bestaande leningenportefeuille tegen hogere rente dan begroot	€ 0	€ 0	0%	De leningenportefeuille van de gemeente Hilversum is zo samengesteld dat het risico van renteschommelingen zoveel mogelijk wordt beperkt en ruim binnen de wettelijke norm blijft (zie ook de paragraaf Financiering). Om dit te bereiken zijn de leningsvoorwaarden zo gekozen dat: - de rente van vrijwel alle leningen gedurende de gehele looptijd vastligt, en - de aflossing van alle leningen gelijkmatig over de looptijd is gespreid (onder ander door lineaire aflossing) en daardoor de te herfinancieren bedragen een gelijkmatig patroon hebben. Op het moment van deze rapportage is een groot deel van de financieringsbehoefte van 2021 (totaal € 23 miljoen) reeds aangetrokken. Het gaat om een bedrag van € 18 miljoen dat aangetrokken is tegen een rentetarief dat lager is dan begroot in 2021, wat betekent dat de rentelasten voor die € 18 miljoen lening binnen de begroting blijven. Er is nog € 5 miljoen aan financieringsbehoefte over waar een lening voor aangetrokken zou moeten worden. Omdat de rente over de aangetrokken € 18 miljoen lening dusdanig lager is uitgevallen dan begroot, is er binnen de begroting nog ruimte om een rentetarief van maximaal 1,85% over de resterende aan te trekken lening van € 5 miljoen op te kunnen vangen. Het duurste marktconforme rentetarief is op dit moment maar 0,38%. De kans op een rentestijging is op dit moment nog heel klein. Dit is het gevolg van het ruime monetaire beleid zoals dat door de ECB wordt gevoerd. Concluderend is de kans dat de resterende € 5 miljoen geleend zal moeten worden tegen een percentage hoger dan 1,85% (wat tot meerkosten ten opzichte van de begroting zou leiden) op dit moment nihil.
	R212	0%	Facilitaire inrichting kantoorpanden - het "hybride werken" van de nieuwe normaal (2021 e.v.)	€ 0	€ 0	0%	De thuiswerksituatie als gevolg van de coronacrisis heeft geleid tot een andere manier van denken over de functie van het kantoor en de werkplek. De verwachting is dat de “nieuwe normaal” na afloop van de coronacrisis het begin zal zijn van “hybride werken”: een combinatie van kantoor- en thuiswerken. De gemeente werkte al voor de start van de coronacrisis aan een strategische huisvestingsvisie. In die visie moet nu ook het hybride werken als onderdeel worden meegenomen. De precieze invulling ervan heeft gevolgen voor de facilitaire inrichting van onze kantoorpanden. Denk bijvoorbeeld aan de verhouding tussen

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							werkplekken en vergaderruimtes en kleine en grote vergaderruimtes. In de eerste helft van 2021 zal een voorstel moeten worden gemaakt om het hybride werken vorm te geven in de strategische huisvestingsvisie. Idealiter is er wanneer de coronacrisis voorbij is al begonnen met het aanpassen van de kantoorpanden. Ervan uitgaande dat er in 2022 weer op kantoor gewerkt mag worden, zouden we dit jaar mogelijk met aanpassingen moeten starten. De financiële gevolgen voor begroting 2021 en verder zijn echter nog niet in te schatten omdat het onderliggende plan en bijbehorende begroting nog moeten worden opgesteld. Bovendien moet het ook de reguliere besluitvormingsprocedure nog doorlopen. Ten tijde van jaarrekening 2020 wordt dit risico om die redenen wel opgenomen als risico, maar niet gekwantificeerd.
	R94	0%	Compensatie voor BTW Sportvrijstelling	€ 0	€ 0	0%	Gemeenten kunnen vanaf 1 januari 2019 door een uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie de BTW op kosten die zij maken voor de sportaccommodaties niet meer bij de fiscus vorderen. Daarom geeft het Rijk de gemeente voor dit verlies een compensatie volgens de specifieke uitkering stimulering sport (SPUK). De gemeente kan in het kader van deze SPUK-regeling een aanvraag indienen bij het Rijk voor de ontstane BTW-nadelen. De regeling is geldig voor de periode van 5 jaar (2019 t/m 2023). Er is een macro economisch plafond van € 152 miljoen voor de dekking van deze subsidie. Op het moment dat dit plafond wordt bereikt, worden alle ingediende aanvragen met eenzelfde percentage gekort. Indiening 2020 heeft geresulteerd in een beschikking waarbij 20,3% van de subsidie aanvraag niet wordt gehonoreerd. Dit verschil is in de jaarrekening verwerkt. Voor 2021 geldt dat er een (aflopende) dekking voor het niet volledig vergoeden in de begroting is gevonden. Daarmee kan het risico voor 2021 komen te vervallen.

Risicobeschrijvingen - Geconsolideerde risico's

1- **R204** Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
3	R204	11,1%	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 3.500.000	20%	In een begroting kunnen taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten geformuleerd worden. Ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de jaarrekening 2020, is er nog maar één actief onderliggend risico (R184). De kwantificering van dit overkoepelende risico is om die reden aan dat risico gelijkgetrokken. Het andere onderliggende risico met betrekking tot taakstellende opbrengsten verkopen en huur (185) is ten opzichte van het vorige risicoprofiel vervallen.

In R204 zijn de volgende risico's opgenomen:

R204	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R184		Taakstellende bezuinigingen binnen het Sociaal Domein worden niet gehaald	€ 0	€ 3.500.000	20%	In de kadernota 2020 is een meerjarige bezuinigingstaakstelling geformuleerd, welke ten behoeve van de programmabegroting 2021 verder is uitgewerkt. In de programmabegroting 2021 en bijbehorende meerjarenraming is voor het sociaal domein een structurele bezuiniging van € 1,8 miljoen opgenomen. Daarbovenop is in de meerjarenraming van de begroting 2021 een extra taakstelling toegevoegd vanaf 2022 oplopend tot € 1,2 miljoen structureel. Voor 2021 resulteert dit in een bezuiniging van € 1,8 miljoen, welke als volgt is verdeeld onder de beleidsvelden binnen het sociaal domein: - Jeugd: € 0,4 miljoen) De bezuiniging betreft maatregelen die de uitgaven van een openeinderegeling dienen te beperken. Deze lasten zijn in het algemeen minder beheersbaar waardoor het risico op het niet behalen van de taakstelling hoger ligt, echter ten aanzien van jeugd is het risico al deels gewogen bij de risico's Jeugd - WMO: € 0,7 miljoen) De bezuiniging betreft maatregelen die de uitgaven van een openeinderegeling dienen te beperken. Deze lasten zijn in het algemeen minder beheersbaar waardoor het risico op het niet behalen van de taakstelling hoger ligt, echter ten aanzien van WMO is het risico al deels gewogen bij de risico's WMO - Minima: € 0,4 miljoen) De bezuiniging betreft maatregelen die de uitgaven van een openeindregeling dienen te beperken. Deze lasten zijn in het algemeen minder beheersbaar waardoor het risico op het niet behalen van de taakstelling hoger ligt.

R204	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							Ten aanzien van minima geldt daarnaast dat het uitvoering betreft van nieuw beleid en daardoor minder voorspelbaar. - Onderwijs: € 0,3 miljoen) De aard van de bezuiniging ten aanzien van het onderwijs betreft het in mindere mate een openeinderegeling, waardoor de lasten beter zijn te beheersen en het risico ten aanzien van het niet behalen van de taakstelling lager is. Bovenop de bovenstaande reeds ingevulde taakstellingen wordt de genoemde additionele taakstelling van € 1,2 miljoen momenteel (ten tijde van jaarrekening 2020) uitgewerkt. In samenwerking met de Regio Gooi en Vechtstreek is hiervoor de 'koers voor de taakstelling sociaal domein' opgesteld. Het betreft een nieuw regionaal actieprogramma om invulling te geven aan de taakstelling. Aan de hand van dit actieprogramma zal de taakstelling in de kadernota 2021 verder worden ingevuld. Naast de taakstellingen wordt in de huidige meerjarenraming een afname van de lasten bewindvoering verondersteld als gevolg van het verbeterde beleid schuldhulpverlening. Uit nieuwe inzichten blijken deze uitgaven echter minder variabel. Dit risico zou met name gaan spelen vanaf 2022 en loopt op naar € 0,5 miljoen in 2024. Voorzichtigheidshalve wordt het totaal van de taakstellingen als maximumbedrag van dit risico aangehouden, ook al verschilt het daadwerkelijke bedrag per begrotingsjaar. Het totale risico loopt, op basis van de stand van zaken zoals bekend ten tijde van jaarrekening 2020, op tot € 3,5 miljoen in 2024. Vooralsnog wordt de kans van optreden ingeschat op 20%. Afhankelijk van de invulling van de genoemde aanvullende taakstelling van € 1,2 miljoen zou het kans percentage in een volgend risicoprofiel kunnen worden bijgesteld.
b	R185		Taakstellende opbrengsten (verkopen & huur) worden niet gehaald	€ 0	€ 0	0%	Bij het opstellen van het risicoprofiel ten tijde van jaarrekening 2020 is duidelijk dat de taakstelling in 2021 behaald zal worden. Dit risico daarmee is komen te vervallen. Het effect van de coronacrisis op de vastgoedmarkt is tot nu toe nihil. Ten tijde van opstellen van het vorige risicoprofiel was dat effect nog onzeker en werd rekening gehouden met een negatief effect op de vastgoedmarkt. De ontwikkeling zal gemonitord blijven worden richting eventuele volgende taakstellingen in de toekomst. De lange termijneffecten van de huidige coronacrisis op het vastgoed zijn nog niet in te schatten.

2- **R206** Minder dan begrote ontwikkelingen Grex

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
6	R206	8%	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 2.500.000	20%	Losse risico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) Grex-en zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen. Dit overkoepelende Grex risico is ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de jaarrekening 2020 qua kwantificering gelijkgetrokken aan onderliggend risico R190 inzake de Grex Anna's Hoeve. Het andere onderliggende risico, R104 inzake het niet tijdig openen van een Grex Stationsgebied (uiterlijk 2023), is momenteel aanzienlijk kleiner waardoor het een sterk drukkend effect heeft op een gemiddelde kwantificering van deze twee risico's. Voorzichtigheidshalve is daarom gekozen om op dit moment uit te gaan van de hoogste onderliggende kwantificering. Eind 2020 is de Grex Egelshoek afgesloten en risico's inzake de GEM Crailo zijn in een eigen overkoepelend risico (R203) ondergebracht.

In R206 zijn de volgende risico's opgenomen:

R206	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R78		Later of niet opstarten van bouwprojecten	€ 0	€ 0	0%	Het betreft het risico op later of niet opstarten van bouwprojecten. Als gevolg van Covid-19 kan het zijn dat projectontwikkelaars en/of aannemers/uitvoerders niet of vertraagd uitvoeren. Dit geeft met name een risico tot meer rentelasten (langere looptijd) over reeds gedane investeringen. Als gevolg van deze vertraging kan het zijn dat verkoop ook op een later moment plaatsvindt; met andere woorden uitgestelde verkoopopbrengsten. De kans hierop wordt op de korte termijn als nihil ingeschat. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat projectontwikkelaars, uitvoerders of (potentiële) kopers a.g.v. Covid-19 failliet gaan c.q. (tijdelijk) niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. De kans hierop wordt op de korte termijn als nihil ingeschat. Het is gebruikelijk dat bij het opstellen van de jaarrekening de GREX binnen de gemeente Hilversum wordt geactualiseerd. Dat geldt ook in het geval van de GREX Crailo; deze wordt in het eerste kwartaal van 2021 bij de jaarrekening GEM Crailo geactualiseerd.
b	R104		In één keer moeten afschrijven van investering sloop voormalig UWV pand	€ 0	€ 843.000	10%	De vernieuwing van het Stationsplein is in gang gezet met de sloop (2018) van het voormalig UWV pand aan het Stationsplein 25. De sloopkosten zijn uitgekomen op € 843.000 en zijn in het investeringsprogramma opgenomen. Op deze wijze kan de gemeente Hilversum, als te

R206	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							zijner tijd een grondexploitatie (Grex) wordt geopend voor de ontwikkeling van de grond, het krediet bij de Grex betrekken. Hiervoor geldt dat binnen 5 jaar (uiterlijk 2023) nadat de investering is geactiveerd, een Grex moet zijn geopend. Komt het niet binnen 5 jaar tot een Grex, dan dient de investering volgens de regels van het BBV in één keer te worden afgeschreven. Op dit moment (ten tijde van opstellen van jaarrekening 2020) vindt er een onderzoek plaats naar de mogelijke financiële strategieën rondom het Stationsgebied, het starten van de vernieuwing van het Stationsgebied en het al dan niet openen van een Grex.
c	R190		Minder dan begrote ontwikkelingen Grex - Anna's Hoeve Bouwplan	€ 0	€ 2.500.000	20%	Belangrijke risico's zijn het niet verkrijgen van een omgevingsvergunning vanwege stikstof, eventuele beroepsprocedure en daarmee gepaard gaande vertraging tegen een omgevingsvergunning, het al dan niet verharden van de Anton Philipsweg en de verkoop van de laatste 2 kavels tegen een prijs waardoor de ontwikkeling van de kavels wellicht niet van de grond komt. De stijging van de maximum omvang van dit risico ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021) is veroorzaakt door het feit dat die laatste 2 kavels voor een hoger bedrag zijn verkocht dan eerder ingeschat en begroot. De hoge verkoopprijs zou tot gevolg kunnen hebben dat de ontwikkeling van de kavels niet van de grond komt. Het proces van verkoop heeft een doorlooptijd van zo'n 14 maanden. Pas dan zal duidelijk worden of aan alle voorwaarden is en kan worden voldaan en de verkoop dus definitief, tegen de gestelde prijs, doorgaat.
d	R191		Minder dan begrote ontwikkelingen Grex - Egelshoek	€ 0	€ 0	0%	Voor de Grex Egelshoek geldt dat 1 kavel nog niet is verkocht. Desondanks is de Grex Egelshoek per einde boekjaar 2020 afgesloten en is er daarom geen rest risico inzake deze Grex. Voor het gehele gebied Egelshoek (en niet alleen de Grex) geldt dat er gesprekken werden gevoerd met een derde partij over verkoop van grond in bezit van de gemeente Hilversum. Vanwege de Covid-19 crisis zijn deze gesprekken tijdelijk gestopt. Onduidelijk is wanneer deze gesprekken weer worden voortgezet. Het mogelijke risico betreffende het verkopen van deze gronden tegen een lagere prijs dan de boekwaarde zal vanaf het eerstvolgende risicoprofiel (ten tijde van begroting 2022) worden opgenomen in een nieuw risico. Het staat namelijk los van de Grex (die per einde 2020 is afgesloten) en speelt niet ten tijde van jaarrekening 2020, omdat er geen zicht is op wanneer de gesprekken over de mogelijke verkoop worden hervat.

3- **R205** Verbonden partijen

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
9	R205	4,8%	Verbonden partijen *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 500.000	60%	De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente erg moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake het al dan niet toereikend zijn van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij. Alhoewel de kans van optreden van de meeste van deze risico's in het huidige risicoprofiel klein wordt ingeschat (10-30%), is er met in totaal zeven gekwantificeerde risico's wel degelijk een kans dat in deze categorie een risico zal optreden. Zodoende komt de kans van het geconsolideerde risico van Verbonden Partijen relatief hoog uit (60%). Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (begroting 2021) is de kwantificering van dit geconsolideerde risico iets verlaagd op basis van het vervallen van het BNG risico (zie R174).

In R205 zijn de volgende risico's opgenomen:

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R172		Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek	€ 0	€ 50.000	10%	Uit de begroting 2021 van de OFGV blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de gesignaleerde risico's van de organisatie binnen de afgesproken bandbreedte uitvalt. Om die reden is het risico op bijstorten vanuit onze gemeente, net als in 2020, zeer klein. De gemeente staat ambtelijk regelmatig in contact met de OFGV en de wethouder spreekt periodiek met de directeur. Op die manier zullen mogelijke problemen vroegtijdig worden gesignaleerd. De kwantificering is gelijk aan de vorige paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
b	R173		Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek - ontoereikende weerstandscapaciteit & het uittreden van gemeente Weesp per 1-1-2022	€ 0	€ 25.000	30%	Binnen de programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek is de ratio weerstandscapaciteit berekend. Het risicoprofiel komt uit op € 1.606.000. De totale meerjarige weerstandscapaciteit is net niet voldoende. Het verschil tussen het bedrag van het weerstandsvermogen en het risicoprofiel bedraagt € 50.000.

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							Als toegelicht in de Zienswijzebrief 2020 (raadsvergadering 3 juni 2020) is de gemeente van mening dat de Veiligheidsregio haar risico's te hoog inschat. Om die reden zal de gemeente geen bijstorting doen enkel ten behoeve van het op peil houden van het weerstandsvermogen van de Veiligheidsregio. Mocht er echter daadwerkelijk een financieel tekort ontstaan door het optreden van risico's, dan zou een bijstorting door de gemeente mogelijk aan de orde kunnen zijn. Deze kans wordt echter klein ingeschat voor een maximumbedrag van €25.000. Daarnaast is het een feit dat de gemeente Weesp uit de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek treedt per 1-1-2022. De Gemeente Weesp gaat naar de Veiligheidsregio Amsterdam. De onderhandelingen hierover zijn nog volop gaande. Uitgangspunt hierbij is dat de Veiligheidsregio Amsterdam de frictiekosten van de uittreding van de gemeente Weesp draagt en dat de bijdrage van de resterende gemeenten van Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek gelijk blijft.
c	R174		BNG Bank N.V.	€ 0	€ 0	0%	Er is op dit moment geen regulier risico inzake de BNG Bank ten opzichte van de lopende begroting. Ten tijde van het opstellen van de paragraaf weerstandsvermogen van begroting 2021 is er een risico opgenomen betreffende een mogelijk lagere dividenduitkering over het jaar 2020 (geraamd in begroting 2021) van de BNG bank. Omdat de oorzaak van het mogelijk lagere dividend ligt in de economische gevolgen van de coronacrisis, is dat echter geen regulier risico, maar een Covid-19 risico. Dit reguliere risico is zodoende hier vervallen en opgenomen in de financiële impactanalyse Covid-19. In april 2021 moet duidelijk worden of de coronacrisis in 2020 inderdaad tot een lagere dividenduitkering over dat jaar heeft geleid. Als dat inderdaad zo is, zal in de aanloop naar de begroting van 2022 kritisch gekeken moeten worden naar de te ramen dividenduitkering over 2021. Aangezien de crisis ook dit jaar nog voortduurt, zou het aannemelijk zijn dat ook het dividend over 2021, dat in begroting 2022 zou worden geraamd, lager uit kan vallen.
d	R175		Coöperatie Parkeerservice U.A.	€ 0	€ 50.000	10%	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in 4 termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt. De kwantificering is gelijk aan de vorige paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
e	R176		Vitens N.V.	€ 0	€ 0	0%	Vitens keert voorlopig geen dividend uit. De solvabiliteit van Vitens voldoet niet aan de eigen continuïteitsdoelstelling van een solvabiliteit van minimaal 30%. Om deze reden is er voorlopig geen ruimte om dividend uit te keren. Dit heeft te maken met de lage toegestane WACC (Weighted Average Cost of Capital, die het maximale rendement op eigen vermogen begrenst) en het hoge investeringsniveau voor de komende jaren. Het hoge investeringsniveau is nodig om voldoende drinkwater van goede kwaliteit te kunnen blijven leveren. Vitens zal weer dividend gaan uitkeren als de solvabiliteit boven de 30% uitkomt.
f	R177		Stichting Gooisch Natuurreservaat	€ 0	€ 0	0%	In de begroting 2021 van GNR zijn risico's benoemd waarop door de Stichting beheersmaatregelen zijn genomen. De vermelde risico's schatten we in als nihil als consequentie voor de gemeente. De benoemde risico's en beheersmaatregelen zijn: - De stichting is eigenrisicodrager voor WW-uitkeringslasten en (langdurig) ziekteverzuim. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden, of moeten worden uitbesteed. - De projectuitvoering kent een aantal risico’s, te weten: 1. Stel dat de Nationale Postcode Loterij in de toekomst besluit om het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant aan te merken, dan zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. 2. Eventuele overschrijdingen van kostenramingen bij projectuitvoering komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico houdt GNR een bestemmingsreserve aan. - Tijdens de subsidieperiode 2017-2022 ontvangt de stichting GNR jaarlijks een bedrag van circa € 485.000 en legt hierover verantwoording af. Wanneer de stichting onvoldoende voldoet aan de subsidieverplichtingen SNL, kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen. - De participanten mogen de door de stichting GNR betaalde omzetbelasting verrekenen, maar of dat ook lange tijd zo blijft is niet zeker. Dit is een mogelijk risico voor de participanten en daarmee indirect ook voor de stichting. De gesprekken over de uittreding van Amsterdam en de provincie Noord-Holland zijn gaande. De risico inschatting ten tijde van jaarrekening 2020 loopt niet vooruit op mogelijke uitkomsten hiervan. Om die reden is er op dit moment geen gekwantificeerd risico aanwezig.

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
g	R178		Regio Gooi en Vechtstreek	€ 0	€ 450.000	20%	De gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek (Regio GenV) heeft als doel vorm te geven aan de samenwerking met de regiogemeenten en de opgedragen taken doelmatig en doeltreffend uit te voeren. Op basis van inwoneraantal is de gemeente Hilversum ongeveer 35% aansprakelijk voor de schulden bij opheffing en tekorten van de Regio GenV. In de begroting van de regio G&V worden de volgende risico's benoemd: - Ontwikkeling verwerkingstarieven recycling componenten, - Arbeid gerelateerde kosten, waaronder ontwikkelingen van loon- en pensioenkosten - Ontwikkeling materiële kosten - Opgelegde boete voor een datalek - Vervangingsinvesteringen ICT - Leegstand Burgemeester de Bordes - Uitval van systemen (DLP) - Mogelijke aanvullende maatregelen controleplan of ISAE3402 - Mogelijke fusie VR's met gevolgen voor GGD - Verlies van arrestantenzorg - Vergoeding Afvalfonds Het totaal het risicoprofiel van de Regio GenV ingeschat op € 1,3 miljoen (Hilversum € 450.000 (35%)). Hiertegenover staat een weerstandscapaciteit van € 1,5 miljoen. De ratio van deze grootheden van 1,2 wordt als voldoende gekwantificeerd. De kans dat als gevolg van deze risico's de gemeente Hilversum een aanvullende bijdrage dient te doen in de gemeenschappelijke regeling wordt als gevolg van dit ratio laag (20%) ingeschat. De kwantificering van dit risico is ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021).
h	R179		Werkvoorzieningsschap Tomingroep - reorganisatie nodig om toekomstbestendige organisatie te worden	€ 0	€ 400.000	25%	Het Werkvoorzieningsschap Tomingroep (Tomin) voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van o.a. de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking. In de begroting van Tomin worden de volgende risico's benoemd: - Onvoldoende resultaat door bijv. plotselinge omzet terugval (bedrijfsmatig) of overige bedrijfsrisico's t.a.v. o.a. prijzen, voorraden, debiteuren, claims, etc., en daarbij tevens een onvoldoende eigen vermogen om de garantietoekenning te kunnen betalen.

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							- Herstructurering van afdelingen en eventuele afwaardering van activa. - Sociaaleconomische ontwikkelingen of politieke besluiten die leiden tot verdere bezuinigingen op de rijkssubsidie dan nu voorzien in de begroting. - Andere landelijke ontwikkelingen en aanpassingen in de regelgeving met betrekking tot de sociale werkvoorziening. - Uitkomsten van Cao-onderhandelingen voor SW-medewerkers (al dan niet gecompenseerd in de SW-subsidie). - Politieke ontwikkelingen, wetswijzigingen, Europese richtlijnen en renteontwikkelingen - Verdere achteruitgang van de subsidieratio - Tijdigheid subsidiebetalingen door de deelnemende gemeenten - Eventuele (onverzekerde) aansprakelijkheidsrisico's en juridische claims In 2019 maakte Tomingroep BV voor het eerst sinds vele jaren verlies en ook voor 2020 is als gevolg van Covid-19 een verlies aangekondigd. Als reactie op de tekorten heeft de directie diverse verbetertrajecten ingezet. Daarnaast wordt een verkenning uitgevoerd naar een aantal scenario's voor de regionale samenwerking in het sociaal domein. Het eigen vermogen van Tomin wordt in relatie tot de genoemde risico's en tekorten als voldoende beoordeeld. Voor zover het eigen vermogen niet toereikend zou zijn, komt een eventueel tekort uiteindelijk voor rekening van de deelnemende gemeenten. De kans dat als gevolg van deze risico's de gemeente Hilversum een aanvullende bijdrage dient te doen in de gemeenschappelijke regeling wordt laag (25%) ingeschat. De kwantificering van dit risico is daarmee ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021). Wel wordt over 2020 beroep gedaan op de ontvangen extra Covid-19 middelen vanuit het Rijk voor SW bedrijven. Dit is opgenomen onder R73 in het risicoprofiel ten behoeve van de reserve Covid-19.
i	R182		Het failliet gaan van de Uitvaartstichting Hilversum	€ 0	€ 500.000	10%	Vanaf 1 juli 2016 is de Uitvaartstichting Hilversum (USH) verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. Door het verzelfstandigen van de uitvaartstichting is het eigen vermogen nog in opbouw. Met de huidige prognose van de meerjarenbegroting verwacht de stichting in 2025 te beschikken over een positief eigen vermogen. Naar verwachting is de kans dat de gemeente financieel zou moeten bijspringen echter klein. Er vinden continue gesprekken plaats tussen de

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							gemeente en USH. Onvoorziene zaken kunnen daardoor vroegtijdig worden gesignaleerd en opgepakt. De kwantificering van dit risico is ongewijzigd ten opzichte van begroting 2021.

4- **R202** Financiën: borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
10	R202	2,7%	Financiën: borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 5.500.000	3%	In dit geconsolideerde risico zijn de risico's samengevoegd die in het teken staan van borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen. De borgstelling ten behoeve van GEM Crailo is hier echter niet in opgenomen omdat er een apart geconsolideerd risico voor GEM Crailo zaken is aangemaakt (R203). De kans inschattingen van de hier opgenomen risico's zijn allemaal erg laag, maar hebben elk grote financiële gevolgen op het moment dat ze zouden optreden (variërend tussen € 1.500.000 à € 5.500.000). De kans dat één van deze onderliggende risico's zou optreden is bijzonder klein. De kans dat er méér dan één van deze onderliggende risico's gelijktijdig zouden optreden, is nog veel kleiner. De kans van optreden voor dit geconsolideerde risico's is zodoende ingeschat op 3% met een maximale bandbreedte gelijk aan het hoogste individuele risicogevolg van de opgenomen risico's (€ 5.500.000). De kwantificering is ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel in de jaarrekening 2020 ongewijzigd. De wijzigingen van de onderliggende risico's heffen elkaar dusdanig op dat de inschatting van dit overkoepelende risico gelijk is gebleven.

In R202 zijn de volgende risico's opgenomen:

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R91		Uitkering t.b.v. gewaarborgde geldleningen sociale woningbouw	€ 880.000	€ 880.000	1%	Het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) borgt voor rente- en aflossingsverplichtingen van leningen die corporaties afsluiten op de kapitaalmarkt om de sociale woningbouw in de gemeente te bevorderen. De gemeente Hilversum vormt samen met andere Nederlandse gemeenten en het Rijk de tertiaire achtervang voor de leningen. Eind 2020 was de stand van het door Hilversum geborgde deel € 463 miljoen. In overleg met de accountant is geconcludeerd dat, mocht het zo ver komen, de gemeente voor 50% van het geborgde bedrag (€ 231,5 miljoen) aan de lat staat en het Rijk de overige 50%. In het geval dat de gemeente wordt aangesproken, moet zij ter hoogte van maximaal dat bedrag renteloze

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							leningen verstrekken aan het WSW. De met de renteloze leningen gemoeide rentederving komt ten laste van de gemeente. Het komt erop neer dat de gemeente in zo'n geval een lening aan zou moeten trekken waar rente over betaald moet worden en de lening vervolgens doorverstrekt aan het WSW, zónder rente. Ervan uitgaande dat de lening aan de gemeente wordt terugbetaald, beperken de schadekosten zich tot de rentelasten. Een dergelijke lening heeft uiteraard wel gevolgen voor de schuldpositie van de gemeente. Om het risico te kwantificeren wordt het maximaal door de gemeente geborgde bedrag (jaarrekening (JR) 2020: € 231,5 miljoen) afgezet tegen het meest ongunstige actuele rentetarief op jaarbasis (JR 2020: 0,38%). De rentelast van één jaar wordt opgenomen in de kwantificering (JR 2020: € 880.000). Er zou namelijk hooguit één jaar rentelast uit het weerstandsvermogen gedekt moeten worden, de verdere looptijd moet in de volgende begrotingen worden verwerkt en opgevangen. De kans dat aanspraak wordt gemaakt op deze gemeentelijke achtervang is echter heel klein en wordt daarom ingeschat op 1%.
b	R92		Aanspraak op gemeentelijke borging geldleningen	€ 0	€ 2.500.000	5%	Eind 2020 is het schuldrestant van de rechtstreeks door Hilversum geborgde leningen naar schatting zo'n € 2,5 miljoen (exclusief de borging voor stichting Tergooi). Het gaat hierbij om een borgstelling voor een woningbouwlening (circa € 0,6 miljoen) maar ook om borging voor andere leningen zoals; de bibliotheek, een kinderdagverblijf, sportverenigingen, poppodium de Vorstin en het Sportinvesteringsfonds Hilversum. Nog niet alle jaaropgaven zijn ontvangen ten tijde van het opstellen van de paragraaf weerstandsvermogen van de jaarrekening 2020. Het definitieve schuldrestant per eind 2020 zal ten tijde van begroting 2022 worden verwerkt. Het risicobedrag wordt gelijkgetrokken aan het totaal van de geborgde leningen (jaarrekening 2020: € 2,5 miljoen). De kans dat er daadwerkelijk een beroep op een dergelijke borgstelling zal worden gedaan, wordt met 5% klein ingeschat.
c	R93		Aanspraak op garanties woninghypotheken	€ 0	€ 1.500.000	1%	Op 1 januari 1995 is de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) ingevoerd. Gemeenten konden vóór die datum ook al garant staan voor hypotheken. Ook in Hilversum was dit het geval. Op basis van de jaaropgaven van financiële instellingen, komt het resterende bedrag op 31 december 2019 uit op € 1,5 miljoen. Als het gaat om spaarhypotheken, is het saldo van de lening verminderd met het opgebouwde spaartegoed. Omdat het om zeer oude leningen gaat (minimaal 20 jaar oud), gaan we ervan uit dat aan deze hypotheken geen 'onderwater' risico's kleven en dat het risico hierop daarom zeer beperkt is. De kans dat dit risico optreedt, schatten we daarom in op 1%.

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							De jaaropgaven van 2020 zijn ten tijde van het opstellen van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing voor de jaarrekening 2020 nog niet ontvangen. De kwantificering van dit risico is daarom ongewijzigd en zal ten tijde van begroting 2022 worden bijgewerkt. De omvang van dit risico neemt overigens met de tijd alleen maar af omdat deze specifieke garantstelling tot 1995 bestond. Sindsdien zijn dit soort garantstellingen dus niet meer afgegeven en wordt er afgelost op de betreffende hypotheken. Door die aflossing daalt de omvang van de garantstelling jaarlijks en wordt de omvang van het risico dus steeds kleiner.
d	R95		Aanspraak op borgstelling BNG lening Tergooi Ziekenhuizen	€ 0	€ 5.500.000	1,01%	Op 26 november 2019 heeft het College het definitieve besluit genomen om borg te staan voor een bedrag van € 10 miljoen en eind 2019 is deze borgstelling voor een periode van 30 jaar ook geëffectueerd. Het consortium van banken en Waarborgfonds voor de Zorgsector als financiers hebben hun bestaande zekerheden (hypotheek op onroerend goed) gedeeld met de Gemeente Hilversum als onderpand voor de borgstelling. Onderpand in de vorm van hypotheek als 'normale' zekerheidstelling, die in dit geval gelijk is aan de zekerheid van de private investeerders, is daarmee marktconform. Of en in welke mate de hypothecaire zekerheden de borgstelling afdekt, is moeilijk in te schatten. Het onroerend goed heeft waarde als ziekenhuis, maar welke waarde het heeft bij faillissement is onzeker. Door de marktconformiteit in zekerheden achtten wij het niet nodig om een voorziening in te stellen, maar volstaat het om het risico op te nemen in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening. In 2020 heeft de Europese Investeringsbank (EIB) de financiering van een aantal banken in dit project overgenomen. Het instappen van de EIB geeft extra vertrouwen omdat ze dat alleen na zeer zorgvuldige screening van projecten doet. De deelname van de EIB heeft geen invloed op de hoogte van de borgstelling van de gemeente of het mogelijke risico. De kwantificering van dit risico is daardoor ongewijzigd. Om de door de gemeente gemaakte kosten te dekken is een rentevergoeding (met een risico-opslag) in rekening gebracht. Met het ziekenhuis Tergooi is hiervoor een borgstellingsovereenkomst afgesloten. De gemeente heeft in geval van faillissement een gedeelde hypotheek op het onroerend goed als zekerheid. Als de waarde van de zekerheid lager is dan de verleende garantie dan is een

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							verlies voor de gemeente Hilversum aan de orde. Voor nu schatten wij als volgt in: waarde gedeelde zekerheid van € 6 miljoen -/- bedrag verleende garantie € 11.500.000 (bedrag lening inclusief inschatting boete en bijkomende kosten) = € 5,5 miljoen. De kans dat dit zich voordoet schatten we echter heel klein in (1,01%).
e	R107		Partijen voldoen niet aan betalingsverplichtingen van rechtstreekse geldleningen (bijv. particulier stimulering duurzaamheid, Nationaal restauratiefonds)	€ 0	€ 4.700.000	10%	De gemeente Hilversum heeft een aantal uitstaande (verstrekte) leningen. Het gaat om een totaalbedrag van ongeveer € 4,7 miljoen per 31 december 2020. Het totaalbedrag bestaat grotendeels uit leningen die via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting zijn verstrekt in het kader van stimuleringsregelingen voor particuliere woningverbetering en duurzaamheid. Daarnaast zijn leningen verstrekt via het Nationaal Restauratiefonds en aan het Pinetum Blijdenstein. In 2020 is het duurzaamheidsfonds met € 1 miljoen verhoogd waardoor het maximumbedrag van dit risico is gestegen ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van de begroting 2021). De kans dat een partij mogelijk niet aan een betalingsverplichting voldoet, wordt voor dit risico geschat op 10%.
f	R229		ROM Regio Utrecht (ROMU) deelneming	€ 0	€ 1.000.000	1%	De gemeente Hilversum is, sinds de oprichting in 2020, voor 4,5% aandeelhouder van de ROM Regio Utrecht B.V., naast onder andere het Ministerie van Economische Zaken. De deelneming heeft tot nu toe geleid tot één kapitaalstorting: de eerste (start)storting van € 1 miljoen (conform raadsbesluit 29 januari 2020). De ROM B.V. stort het aandelenkapitaal door in het ROM Participatiefonds. Het ROM Participatiefonds koopt vervolgens, na zorgvuldige toetsing van de aanvragen, aandelen in ondernemingen om te kunnen voorzien in een geconstateerde financieringsbehoefte bij het MKB. Bij uiteindelijke verkoop van de aandelen wordt de opbrengst weer teruggestort in het ROM Participatiefonds, waardoor het fonds een revolverend (zichzelf hervullend) karakter heeft. Het enige risico dat in deze constructie door de gemeente als aandeelhouder gelopen kan worden, is het mogelijk niet volledig terugkrijgen van de totaalinleg (€ 1 miljoen (peildatum 01-01-2021)). Op het moment dat het ROM Participatiefonds en de ROM B.V. zouden worden opgeheven, zou kapitaal terug moeten worden betaald aan de aandeelhouders. Als gevolg van waardedaling of nadelig rendement, zou het Participatiefonds mogelijk minder kapitaal bevatten dan de totaalinleg van de deelnemers. We schatten de kans hierop echter zeer klein in. Dergelijke fondsen hebben een zeer lange termijn karakter en zijn dus nauwelijks onderhevig aan kortstondige marktschommelingen. Daarnaast is er landelijk al ervaring opgedaan met dit type ROM fondsen en zijn in de bestuurlijke opzet van de ROM B.V. en het Participatiefonds verschillende waarborgen ingebed. Zo worden bijvoorbeeld jaarverslagen verstrekt en vindt er twee keer per jaar een aandeelhoudersvergadering plaats.

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							In lijn met gelijksoortige risico's van de Gemeente Hilversum wordt de maximum bandbreedte ingeschat op de totale hoogte van de deelneming: € 1 miljoen. De kans van optreden van dit risico wordt met 1% zeer klein ingeschat. In 2021 zal een voorstel over een extra storting worden uitgewerkt. Dat voorstel moet vervolgens de bijbehorende besluitvormingsprocedure, inclusief wensen en bedenken van de Raad, doorlopen. In de kwantificering van het huidige risico wordt alleen uitgegaan van reeds gerealiseerde stortingen. Een eventuele extra storting is daarom ten tijde van jaarrekening 2020 nog niet opgenomen in deze risicokwantificering. Dit losse ROM risico (R229) is opgenomen in het geconsolideerde risico R202 "Financiën: borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen". Dit is het organisatie-overkoepelende risico voor ons portfolio aan borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen, welke in haar totaliteit wordt gewogen in de simulatie van de benodigde weerstandscapaciteit.

5- **R203** GEM Crailo

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R203	2,2%	GEM Crailo *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 9.000.000	1%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo op zich genomen. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatiemaatschappij (GEM) opgericht. Naar mate de activiteiten van de GEM Crailo vorderen, kunnen verschillende risico's worden geïdentificeerd. Alle GEM Crailo gerelateerde risico's zullen in dit geconsolideerde risico worden opgenomen, om het overzicht op de risico's in deze te bevorderen. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van begroting 2021) is het overkoepelende risico inzake de GEM Crailo toegenomen omdat het project nu een volgende fase is ingegaan. De bestemmingsplannen voor het plangebied worden binnenkort vastgesteld. De kwantificering is gebaseerd op R105 inzake de mogelijke aanspraak op borgstellingen van de kredietfaciliteit bij de BNG voor de GEM Crailo. Het risico wordt als laag ingeschat.

In R203 zijn de volgende risico's opgenomen:

R203	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R105		Aanspraak borgstellingen GEM Crailo BV	€ 0	€ 9.000.000	1%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo met een waarde van grofweg € 82 miljoen op zich genomen met een winstgevend resultaat. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatiemaatschappij (GEM) opgericht. De gemeente Hilversum is voor 45% aandeelhouder in deze uitvoerende GEM Crailo BV. De gronden en opstallen in het plangebied zijn eind december aan de GEM Crailo BV overgedragen. Daarmee is het project in een volgende fase gekomen. De gemeente Hilversum staat voor 45% (€ 9 miljoen) borg voor de door GEM Crailo BV bij de BNG aangetrokken kredietfaciliteit. De borgstelling heeft betrekking op het krediet dat de GEM bij de BNG heeft aangetrokken ter overbrugging van de zogenaamde "badkuipkosten". Bij ontwikkeling van een gebied gaan de kosten altijd voor de baat uit. Het risico op het aanspreken van de borgstelling door de BNG wordt als minimaal (1%) ingeschat.
b	R181		Het failliet gaan van GEM Crailo BV	€ 0	€ 450	1%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo met een waarde van grofweg € 82 miljoen op zich genomen met een winstgevend resultaat. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatiemaatschappij (GEM) opgericht. De gemeente Hilversum is voor 45% aandeelhouder in deze uitvoerende GEM Crailo BV. De gronden en opstallen in het plangebied zijn eind december aan de GEM Crailo BV overgedragen. Strikt genomen beperkt het direct financiële risico van Hilversum zich tot de deelneming in de BV (45%; € 450). Het risico van deze deelneming hangt nauw samen met (het resultaat van) de intergemeentelijke grondexploitatie, de daarin opgenomen risico- en gevoeligheidsanalyse en de door GEM Crailo BV ter zake genomen en te nemen beheersmaatregelen incl. de (nadere) inrichting van de governance structuur. De hoogte van eventuele verliezen en de noodzaak van kapitaalstortingen worden geactualiseerd bij het vaststellen van de jaarrekening GEM Crailo BV over 2020. Dit gaat derhalve spelen in de eerste helft van 2021. Om deze reden vermelden wij het totale risico van de deelneming in GEM Crailo BV als minimaal. Het kans percentage is gelijkgetrokken met R105.